

ပခုက္ကူပြီးအုံးဖေစာပေဆုရ

ပုဂံမင်းပြန်စာတော်

ပထမတွဲ

ပုဂံမင်းပြန်စာတော်

A SHINE

၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ပခုက္ကူဦးဆုံးဖေ စာပေဆု
သုတေသနစာပေဆုရ

“ပုဂံခေတ် မြန်မာစာ”

(ပထမတွဲ)

စောလူ

တည်းဖြတ်သူ - ဦးသန်းထွတ် (တိုက်စိုး)
တာဝန်ခံစာတည်း ဦးစိုးမြင့်
စာတည်း ဦးညွန့်ဟိ

အုပ်စု၊ ဝန်၊ ရုံး - အာသျှင်

စာပေဗိမာန်ထုတ် ပြည်သူ့လက်စွဲစာရင်း

၂၀၀၈

အဖိုး ၁၆ ကျပ်

အမှတ် ၅၂၉-၅၃၁၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စာပေမိမာန်အဖွဲ့၊ စာတည်းမှူး ဦးဝင်းဇေက မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၄၁၆ (ယာယီ) မြင့် စာပေမိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပိုက်နှိပ်၍ မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၂၈၅ (ယာယီ) မြင့် ထုတ်ဝေသည်။

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး.....ဒို့အရေး
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး.....ဒို့အရေး
- အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး.....ဒို့အရေး

နိုင်ငံရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး
- အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
- နိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- ငွေကြွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို မန်ကူးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး

လူမှုရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကွင့်စာရိတ္တမြင်မားရေး
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး
- မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး
- တစ်မျိုးသားလုံးကွန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရှည်မြင်မားရေး

ပြည်သူ့ သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီး သူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံ များအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား တိုရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

★ ကိုယ်ကျိုးမဖက် တိုင်းပြည်တွက်
ရွက်ဆောင်ကြိုးပမ်း တိုဝန်ထမ်း။

★ ဧည့်သည်ကမ်းရှိမှ တိုးတက်မည်။

★ တပ်မတော် အင်အားရှိမှ
တိုင်းပြည်အင်အားရှိမည်။

အချင်ချင် အမျက်အဏ္ဍိ တစ်ယံမဟိယံ
ချတ်သပ္ပကစိတ္တံ ဣန္ဒြရစိယံစေ

ပထမတွဲ

“မာတိကာ”

အခန်း	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	ကျေးဇူးတောင်း	
	နိဒါန်း	၁
	ရည်ရွယ်ချက်၊ ကျွမ်းပြုပုံ၊ အထောက်အထားများ။	
	ပန်ကြားချက်၊ မှတ်စုများ	
၁။	သမိုင်းနောက်ခံအကျဉ်း လူမျိုးအစ၊ ဒေသအစ၊ မြန်မာ ပုဂံအစ၊ ပုဂံမင်းများ၊ မှတ်စုများ	၂၀
၂။	အနော်ရထာမတိုင်မီ သာသနာ၊ ဘာသာစာပေ၊ ရရှိနိုင်သောဘာသာစာပေ၊ ပျူဒေသဘာသာစာပေ၊ မွန်ဒေသဘာသာစာပေ၊ မှတ်စုများ	၄၀
၃။	ပုဂံခေတ်ဦး အုတ်ခွက်များ၊ အုတ်ခွက်စာများ၊ ဓဉ်ကွင်းစာများ။ မွန်ကျောက်စာများ၊ ကျန်စစ်သားမင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ၊ ကျန်စစ်သားမင်းနန်းတည်ကျောက်စာ၊ ကျန်စစ်သားမင်း၏ အခြား မွန်ကျောက်စာများ။ မွန်မင်္ဂလာ၊ ရာဇကျမာရ်ကျောက်စာ၊ ပါဠိဘာသာ၊ ပျူဘာသာ၊ မွန်ဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ၊ မွန်မြန်မာအက္ခရာ၊ အစောဆုံးမြန်မာစာ၊ ရာဇကျမာရ်ကျောက်စာ မူတည်ဘာသာ၊ မှတ်စုများ	၆၀

ကျေးဇူးစကား

လူ့ဘဝကို လျှောက်လှမ်းလာခဲ့သည်မှာ အနှစ် ငါးဆယ် ကျော်ခဲ့ပြီ။ မိမိအား ကျေးဇူးပြုခဲ့ဖူးသူများမှာလည်း အရေအတွက်များလှပြီ။ ဧဝံဂေလိယာ ဆင်ခြင်လိုက်သောအခါ မိမိက ကျေးဇူးပြုခဲ့ရသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဦးရေထက် မိမိအား ကျေးဇူးပြုခဲ့သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဦးရေက များစွာပိုမိုနေသည်ကို သတိထားမိလေသည်။ မိမိနှင့်တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ဆက်သွယ် ဆက်စပ်ဖူးသူတိုင်းသည် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း မိမိအား ကျေးဇူးပြုခဲ့ဖူးသည်ကိုလည်း ကြည်နူးဖွယ်ရာ တွေ့ရလေသည်။ ထိုမျှ များပြားလှသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တစ်ဦးချင်းအမည်ဖော်၍ ကျေးဇူးစကား ဆိုချင်လှသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ကောင်းသောကိစ္စ မဟုတ်ရကား ဤကွမ်းပြုစုရာ၌ တိုက်ရိုက်ပတ်သက် ကျေးဇူးပြုခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ ဖော်ပြနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူများအနက် အဦးဆုံးလိုသည်မှာကား ကျမ်းပြုသူ၏ မိဘနှစ်ပါး ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးတည်းသား ဖြစ်လင့်ကစား ၎င်း နှစ်သား အရွယ်မှစ၍ ပညာရှာဖွေရေး ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် မိဘအချိန်မှ ခွါထွက်လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့ထက်တိုင် ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်း ပြည်ပ ဒေသ အသီးသီး ခြေဆန့်လျက် ပညာ ဥစ္စာ ဆည်းပူးရှာဖွေခဲ့သော်လည်း မိဘနှစ်ပါး သည် မိမိထံမှ ထိုက်ထိုက်တန်တန် အတုံ့အပြန် မခံစားရခဲ့သေးချေ။ သို့သော် နှင့်လွတ်နားလည်သည်ခံသောစိတ်အရင်းခံလျက် မိမိအား အလိုလိုက်လျက်ရှိ ပေသည်။ မိမိ၏ ပညာရေးလမ်းခရီး၌ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေနိုင်သည့် အပြုအမူ အပြောအဆိုဟူသမျှ ရှောင်ရှားလျက်ရှိကြပေသည်။ ထိုသို့ မိမိ စိတ်လက်ရွှင်လန်းအောင် အဝေးမှသော်လည်း ဧဝံဂေလိယာလျက်ရှိကြသော မိဘနှစ်ပါးအား ရှေးဦးကိရာပြုအပ်ပါသည်။

နှစ်ပေါင်းများစွာ ပညာရေးလောက၌သာကျင်လည်ခဲ့သည့်အလျောက် ပညာရေးကိစ္စသည် ကျမ်းပြုသူ၏ နိစ္စဝင်ဖြစ်သည်။ မိမိကိုယ်တိုင်အတွက် ဖြစ်စေ၊ မိမိနှင့်ဆက်စပ်သူ တပည့်ကျောင်းသားကျောင်းသူများအတွက် ဖြစ်စေ ပညာပွားများအောင် နေ့စဉ်ဆည်းပူးနေရပေသည်။ ထိုကြောင့် မလှိုင်မြို့ ထန်းတောရွာ ရွာရွေကျောင်းဆရာတော် ရှင်အာဇာရိယမှအစမူလျက် ယနေ့ အထိ မိမိနည်းနာမိယူခဲ့ရသော ဆရာများကား များလှသည်။ ရေတွက်ဖော်ပြ၍ ပင် နှစ်စုနိုင်ဖွယ်မရှိချေ။ သင်ဆရာများအနက် ဤကွမ်းပြုစုရာတွင် မိမိ

ရည်ရွယ်ချက်

ဦး နမောရဥယျာဓိ ။ ပုဂံခေတ်စာပေအကြောင်း ရေးမည်ဟု ကြံရွယ်
သောအခါ မြန်မာစာပေသမိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အနောက်တိုင်းပညာရှင်တစ်ဦး
၏ အားမလိုအားမရတောင့်တသံကို အဦးဆုံး ပြန်လည်ကြားယောင်မိသည်။
ကမ္ဘာပေါ်တွင်အစဉ်အလာကြီးမားသော စာပေတစ်ရပ်ဖြစ်ပါလျက် ကမ္ဘာစာပေ
လေ့လာရေးတွင် မြန်မာစာပေသည် ထိုကံသင့်သောအခန်းကဏ္ဍ မရသေးသည်
ကို ထိုပညာရှင်ကအားမလိုအားမရဖြစ်သည်။^၁ ထိုကြောင့် အနောက်တိုင်း
ဘာသာဖြင့်ရေးသားထားသည့် အားရလောက်စရာ မြန်မာစာပေသမိုင်း
တစ်ပောင်တစ်ခွက်ကို တမ်းတထားဖူးသည်။ စင်စစ်အားဖြင့်ကား အနောက်တိုင်း
ဘာသာစကားနှင့်သာမဟုတ်၊ မြန်မာဘာသာနှင့်ပြုစုထားသော မြန်မာစာပေ
သမိုင်းမှာလည်း အရေအတွက်မများလှချေ။ ကဗျာသမိုင်း စကားပြေသမိုင်း
ဝတ္ထုရှည်သမိုင်း ဝတ္ထုတိုသမိုင်း စသည်ဖြင့် ဇာတမ်းများ ဆောင်းပါးများ
အများအပြားရှိသော်လည်း စာပေသမိုင်းကျမ်းတစ်စောင်အဖြစ် ပြုစုထားသည်
ကား ရှားလှပါသည်။ စာရေးသူ စာပေပညာရှင်တို့၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကား အတန်
အသင့် ရှိသည်။

- ၁။ ဒဂုန်နတ်ရင်၊ "မြန်မာစာပြုစာဆိုပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ"၊
မခင်ရီစာအုပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၅-၅၆
- ၂။ ဒေါ်မမကြီး၊ "အမျိုးသမီး စာဆိုတော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့်
၄င်းတို့ရေး ကဗျာများ"၊ မြန်မာ့ဂုဏ်ရည် ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊
၁၉၃၉/၄၀
- ၃။ ဦးမောင်မောင်လွင်၊ "မြန်မာစာပေသမိုင်း(စာဆိုတော်များ
အတ္ထုပ္ပတ္တိ)"၊ ဇေယျာကန်မြစ်စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၁။
- ၄။ ရွှေပြည်နီ၊ "စာဆိုတော်တို့၏အတ္ထုပ္ပတ္တိများ"၊ ဉာဏ်လင်း
စာအုပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၈

မကြာမကြာ မြင်ယောင်နေမိသည်မှာ မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
မြန်မာစာပေများတွင် ပညာသင်ယူစဉ်က လေ့လာဆည်းပူးခဲ့ရသည့် ဆရာ
ဆရာမများ ဖြစ်သည်။ ဆရာဦးချမ်းမြ၊ ဆရာဦးသာမြတ်၊ ဆရာ ဝိုလ်ဗူး
ဘသောင်း၊ ဆရာဦးဆန်းထွန်း၊ ဆရာဦးမောင်မောင်တင်၊ ဆရာ
ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ ဆရာဦးအောင်မိုး၊ ဆရာမကြီး ဒေါ်သန်းဆွေ၊ ဆရာမကြီး
ဒေါ်ခင်စော၊ ဆရာမကြီးဒေါ်စိစိဝင်း စသည်စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုထို ဆရာ
ဆရာမတို့တွင် တစ်ဦးစီ၌ အနည်းဆုံးပညာထူးတစ်မျိုးရှိတတ်ရာ ဆရာဆရာမ
တို့၏ကျေးဇူးကား များစွာကြီးမားလှသည်။ ထိုဆရာဆရာမများနှင့် တကွ
အခြားအခြားသော မြင်ဆရာ ကြားဆရာတို့အားလည်း ကျေးဇူးစကားဖြင့်
ဂါရဝပြုအပ်ပေသည်။

ထပ်ဆင့်ကျေးဇူးတင်အပ်သည်ကား ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက်
အနီးကပ်နှိုးဆော်တိုက်တွန်းသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မြောက်အီလီနွိုင်း
တက္ကသိုလ် အရှေ့တောင်အာရှပညာဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူး ဆရာမိုက်ကယ်
အောင်သွင် ဖြစ်သည်။ မိုက်ကယ်အောင်သွင်ကား ကိုယ်တိုင်လည်း ပုဂံ
အကြောင်း ပါရဂူဘွဲ့ကျမ်းတစ်စောင်ပြုစုထားကာ ပုဂံကို အထူးစိတ်ဝင်တစား
လေ့လာသူ ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်းဖြစ်မြောက်အောင် တိုက်တွန်းရုံသာမက
လိုအပ်သောရုံးသုံးပစ္စည်းများ စာအုပ်စာတမ်းများဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြံအား
ဉာဏ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ကူညီခဲ့ပေသည်။

နောက်ဆုံးအားဖြင့်ကား သမီးဖြစ်သူ စောမျိုးဦး၏ကျေးဇူးကို ဖော်ပြ
လိုပေသည်။ မိခင်ဆုံးပါးပြီးသည့်နောက် သမီးဖြစ်သူသည် မိခင်၏ယုယ
စောင့်ရှောက်မှုကိုလည်းကောင်း၊ ဖခင်၏ယုယစောင့်ရှောက်မှုကိုလည်းကောင်း
ကျမ်းပြုသူဖခင်ထံမှသာ ခံယူရရှိရပေသည်။ သို့သော် ဤကျမ်းပြုစုစဉ်ကာလ၌
ရုံးခါရုံးခါတွင် ဖခင်ဖြစ်သူ၏ ယုယစောင့်ရှောက်မှုကိုပင် ဆုံးရှုံးရတတ်ပေ
သည်။ ထိုအခါမျိုး၌ ဖခင်ဖြစ်သူ၏အလုပ်ခွင်၌ အာရုံရောက်နေမှုကို နားလည်
သဘောပေါက်လျက် စိတ်အနှောင့်အယှက်ကင်းလေးအောင် သမီးဖြစ်သူ၏
နေထိုင်ကျင့်ကြံတတ်မှုမှာ စိတ်ချမ်းသာပွယ်တစ်ရပ် ဖြစ်ပေတော့သည်။

၅။ လှသမိန်၊ "မြန်မာကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စာဆိုတော်ကြီး များ အတ္ထုပ္ပတ္တိပေါင်းချုပ်နှင့် ပြုစုသောစာပေများစာရင်း"၊ ပညာနန္ဒ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၅။

၆။ -----၊ "မြန်မာနိုင်ငံဝန္တဝင်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိ"၊ ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၁။

၇။ မောင်သူတ(ဝိုင်းကြီးဘဝောင်း)၊ စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ပ- နိပ်၊ ရှုမဝတိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၂။

မြန်မာစာပေသမိုင်းအဖြစ် ယူဆနိုင်သော စာအုပ်များမှာ ထိုထက် အရေအတွက် နည်းပါးသည်။ စာရင်းချုပ်ကြည့်လျှင် အောက်ပါစာအုပ်တို့ကိုသာ ကြည့်နိုင်သည်။

၁။ ဦးထွန်းတော်၊ "မြန်မာစာအတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်းချုပ်"၊ သုတ်သင် ပြင်ဆင်သူဆရာလွန်း၊ ပထမနှိပ်၊ သုရိယသတင်းစာတိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၃၂။

၂။ ဦးဖေမောင်တင်၊ "မြန်မာစာပေသမိုင်း"၊ ပထမနှိပ်၊ ဧမူ၊ မိတ်ဆွေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၃၈/၃၉။

၃။ ဖေမြို့မိုးကြည်၊ "မြန်မာစာပေသမိုင်းသစ်"၊ ပထမတွဲ၊ ဇွဲစာပေ နိပ်မြို့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၈။

၄။ တက္ကသိုလ်မောင်မောင်ကြီး၊ မြန်မာစကားပြေသမိုင်း (၁၀၃၈- ၁၅၅၂)။ ကျော်သုံးဝင်းစာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၃။

၅။ မြန်မာစာပေသမိုင်း၊ အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုး မာတိကာနှင့် ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကော်မတီ၊ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၈၅။

ထိုစာအုပ်များတွင်လည်း မည်သည့်စာအုပ်မှာမျှ မြန်မာစာပေသမိုင်းကို ပြည့်စုံ အောင် မဖော်ပြနိုင်ခဲ့ချေ။ "မြန်မာစာအတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်းချုပ်"မှာ မြန်မာစာ အကြောင်းကို အကြမ်းချွဲ မိတ်ဆက်ပေးနိုင်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ဖေမြို့ မိုးကြည်၏ "မြန်မာစာပေသမိုင်းသစ်"မှာ ပထမတွဲသာ ထွက်ပေါ်ခဲ့လျက် ညောင်ရမ်းခေတ်အထိသာ ပါသည်။ တက္ကသိုလ်မောင်မောင်ကြီး၏ "မြန်မာ စကားပြေသမိုင်း"မှာလည်း စကားပြေသန့်သန့်အကြောင်းသာ ဖြစ်သည်။ ခေတ်ကာလ အကန့်အသတ်လည်းရှိသည်။ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သော

ဦးဖေမောင်တင်၏ "မြန်မာစာပေသမိုင်း"သည်လည်း ကုန်းဘောင်ခေတ်အကုန် တွင် အဆုံးသတ်ထားသည်။ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ဝေသော မြန်မာ စာပေသမိုင်းဌာနက ကိုလိုနီခေတ်ကုန်အထိ သမိုင်းစဉ်ကို ဖော်ပြထားပါ၏။ သို့သော် ထိုစာအုပ်ငယ်မှာလည်း အခြေခံပညာအထက်တန်းစာသင်သားများနှင့် တော်သင့်ရုံ အကျဉ်းမျှသာပြုစုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစာပေ သမိုင်းကို ပြည့်စုံအောင်ဖော်ပြထားသည့် စာပေသမိုင်းကျမ်း မြန်မာဘာသာဖြင့် ပင် မရှိသေးဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ယခုကဲ့သို့ မြန်မာစာပေသမိုင်းကျမ်းရှားပါးသည်ကို ဖော်ပြနေခြင်းမှာ အဆက်ဆက် တာဝန်ရှိခဲ့ကြသော မြန်မာစာပေပညာရှင်များကို အပြစ်တင် လို၍ မဟုတ်။ မြန်မာစာပေသမိုင်းတစ်ဆူ ပေါ်ထွန်းလာရေးအတွက် ရန်ကုန် မန္တလေးတက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနများက ပူးတွဲဦးဆောင်ကြိုးစားခဲ့သည်မှာ ကျမ်းပြုသူ အသိဖြစ်သည်။ သို့သော် သင်ကြားရေးတာဝန်များဖြင့် ခေါင်း မဖော်နိုင်အောင် ရှိခဲ့ကြသောကြောင့် မြန်မာစာပေသမိုင်းတတ်သို့ ထိထိ ရောက်ရောက် ဦးမလှည့်နိုင်ခဲ့ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း အနေ နှင့်လည်း မြန်မာစာပေသမိုင်းကျမ်းပြုဆရာ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်သည် ပိုမို ပြည့်စုံနိုင်လုံသောကျမ်းတစ်စောင် ထပ်မံပြုစုရန်အားထုတ်ခဲ့သေးသည်။ အလုပ် တာဝန်ထွေပြားမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာသည့် အလျောက် စိတ်နှောက်သို့ကိုယ်မပါနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း အထ မမြောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမညီညွတ်၍သာ မြန်မာစာပေသမိုင်း ကျမ်းများ မပေါ်ထွန်းနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်။

မြန်မာစာပေသမိုင်းကျမ်းကိုထားဘိ၊ မြန်မာစာပေသမိုင်း၏ အုတ်မြစ် သဖွယ်ဖြစ်သော ပုဂံခေတ်မြန်မာစာပေနှင့်ပတ်သက်၍လည်း စာအုပ် စာတမ်း ရှားပါးနေသေးသည်။ ပုဂံခေတ်သမိုင်းနှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ပြည်တွင်း ပြည်ပ သမိုင်းပညာရှင်များသည် သုတေသန များစွာ ပြုနိုင်ကြသည်။ ဝိုင်းပူးဘဝင်း၊ ဝေါက်တာသန်းထွန်းစသော ပညာရှင်တို့၏ သုတေသနစွမ်းအားကြောင့် ပုဂံခေတ်သမိုင်းအချက်အလက်များ များစွာသိလာရသည်။ ဂျီအိပ်ချ်လုစ်၏ "ရှေးဟောင်းမြန်မာ ပုဂံခေတ်ဦး" ကဲ့သို့သော ကျမ်းကြီးများကြောင့် တစ္ဆ

သုတေသနလောကတွင် ပုဂံသည် လေးစားဖွယ်ရာဖြစ်လာရသည်။ မိုက်ကယ်
 ထောင်သွင်၏ "ပုဂံ"အမည်ရှိစာအုပ်ကြောင့် မြန်မာ့လောကထဲမှာ အတွေးအခေါ်
 တို့၏ အခြေအမြစ်ကို အနောက်တိုင်းသားတို့ သိခွင့်ရလာကြသည်။ သို့သော်
 ပုဂံခေတ်စာပေအကြောင်းကိုကား မြန်မာမှာရော ကမ္ဘာမှာပါ သိသူနည်းသေး
 သည်။ မြန်မာစာပေလောကမှာမူတွင် ဦးဆောင်ရွေ့ရှက်ပြုခဲ့ကြသူတို့၏ လုံ့လ
 ဥသမာဟကြောင့် ပုဂံခေတ်ကျောက်စာမင်္ဂလာများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လေ့လာ
 ခွင့်ရခဲ့ကြပါ၏။ သို့သော် ပုဂံခေတ်စာပေသမိုင်းအကြောင်း ကျယ်ကျယ်
 ပြန့်ပြန့် လေ့လာခွင့်ရနိုင်ကြအောင် အခြေအနေ ဖန်တီးခွင့်မသာကြသေး။
 ပုဂံစာပေသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ပင်လျှင် ထပ်ဆင့်စူးစမ်းလေ့လာရန် လိုအပ်နေသေး
 သော သုတေသနနယ်တစ်ရပ် ဖြစ်နေသည်။

ပုဂံအကြောင်းလေ့လာမှုသည် ပုဂံဒေသတဝိုက်ကိုလေ့လာခြင်းမဟုတ်။
 ခေတ်ဦးမြန်မာနိုင်ငံကိုလေ့လာခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ခေတ်ဦး အရှေ့တောင်
 အာရှ ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာပုံကို လေ့လာခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုထက်ဆိုရလျှင်
 မျက်မှောက် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်တွေ့ရသော အုပ်ချုပ်ရေး စီးပွားရေး
 ယဉ်ကျေးမှု တာသားစာပေစသည့် အရေးအရာအဝဝ ဖြစ်တည်လာပုံကို
 လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်ဟုလည်း သုတေသီတို့သဘောကြည့်သည်။ ပုဂံခေတ်ကား
 အရေးပါလှစွာသည်။ ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်
 အကြောင်းရပ်ကို ပြောဆိုဆွေးနွေးရန် ကြံရွယ်သည်ဖြစ်စေ ပုဂံ၏ဂုဏ်
 ပုဂံ၏ကျေးဇူးနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ထိုက်ထိုက်တန်တန် ဖြစ်သင့်ပေလိမ့်မည်။
 "ရှေးဟောင်းမြန်မာ ခေတ်ဦးပုဂံ"အမည်ရှိ ကျမ်းစာအုပ်ကြီးသုံးတွဲကို ပြုစုရာ၌
 ပုဂံကို ထိုက်ထိုက်တန်တန် ချီးမြှင့်ရာရောက်အောင် ပုဂံ၏သမိုင်း ပုဂံ၏
 အနုပညာ ပုဂံပီသုကာတို့ကို လေ့လာတင်ပြခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ကျမ်းပြုဆရာ
 က ဝန်ခံထားသည်။ ဝန်ခံထားသည့်အတိုင်းလည်း ထိုကျမ်းကြီးမှာ ခမ်းနား
 ထည်ဝါရှိလှပေသည်။ ပုဂံသမိုင်း ပုဂံအနုပညာ ပုဂံပီသုကာတို့ကား ထိုက်သင့်
 လျှောက်ပတ်သော အဆင့်သို့ရောက်ခဲ့ပေပြီ။ ဖတ်ရှုရသော နိုင်ငံရပ်ခြားသား
 တို့လည်း မြန်မာ၏သမိုင်းအစကို နားလည်ခွင့်ရကြပြီ။ မြန်မာ့အနုပညာ
 မြန်မာပီသုကာကို လေးစားခွင့်ရကြပြီ။ ထို့အတူ ဖတ်ရှုရသော မြန်မာများ
 ကိုယ်တိုင်လည်း မိမိ၏သမိုင်းကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိ၍ အားမာန်တက်သင့်

သည့်အရာ၌ အားမာန်တက်ခွင့်ရကြပြီ။ သံဝေဂယူသင့်သည့်အရာ၌ သံဝေဂ
 ယူခွင့်ရကြပြီ။ မိမိ ဘိုးဘေးတို့၏ အနုပညာ အတတ်ပညာ အစွမ်းအရည်ကို
 သတိထားမိလျက် ဇာတိမာန်တက်ခွင့်လည်းရကြပြီ။ သို့ဖြစ်လျှင် မြန်မာစာပေ
 သမိုင်း ကျမ်းကြီးတစ်စောင် ပြုစုနိုင်အားမရှိမီ ပုဂံစာပေ၏ဂုဏ်ကိုလည်း ထိုသို့
 ထုတ်ဆိုရသော် မသင့်ပါလော့။ ထိုသို့ မိမိ အမျိုးသားစာပေ၏ စတင်ဖွဲ့စည်း
 ဖြစ်တည်လာပုံကို နှလုံးသွင်းမိလျက် ရှိသင့်လိုအပ်သော ဇာတိမာန် ပွားစီး
 စေလိုခြင်းသည် ယခုပြုဆဲသော "ပုဂံခေတ်မြန်မာစာ"ကျမ်း၏ရည်ရွယ်ချက်
 ဖြစ်သည်။

ကျမ်းပြုပုံ

ကျမ်းပြုစုရာ၌ ရှေးဦးစွာဆင်ခြင်မိသည်မှာ မည်သည့်ပုံစံဖြင့် ပြုစု
 ရသော်သင့်မည်နည်းဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူသည် အနောက်တိုင်း
 တွင် ရောက်ရှိနေချိန်ဖြစ်ရာ အနောက်တိုင်း၏ ကျမ်းပြုပုံပြုနည်းများနှင့်လည်း
 အထိုက်အလျောက် ထိတွေ့နေချိန်ဖြစ်ရာ သူတို့နည်း သူတို့ထုံးကိုလိုက်၍
 ရေးသားရသော် သင့်မသင့် ချင့်ချိန်ရပေသည်။ အခြေမှာ မသင့်သည့်ဘက်က
 အလေးသာသည်။ အနောက်တိုင်းကျမ်းပြုဆရာတို့၏နည်းစနစ်၌ ချွတ်ယွင်း
 ချက်ကို မြင်၍ မဟုတ်။ ထိုဆရာတို့၏နည်းစနစ်ကို ကျမ်းပြုသူ မကျကျ
 ညက်ညက် မသိသေး၍ ဖြစ်သည်။ မိမိကိုယ်တိုင်မကျေညက်သော နည်းစနစ်
 ကို အသုံးပြုလျှင် မိမိလည်းဒုက္ခရောက်။ ဇာတိသုလည်း စိတ်အနှောင့်
 အယှက် ဖြစ်။ ပုဂံစာပေသည်လည်း ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်လျှင် အကြောင်း
 ရှိသည်။ ထိုကြောင့် စာပေသမိုင်းရေးရာ၌ ကမ္ဘာသုံး ခံရေးထုံးရေးနည်းဟု မရှိ
 စကောင်းဟူ၍ သဘောထားရတော့သည်။ အနောက်တိုင်းက အစဉ်အလာ
 သမိုင်းပြုစုပုံနည်းနာများသည် အာရှသမိုင်းပြုစုရေးတွင် အပြည့်အဝဖြစ်စေ
 အလိုအလျောက်ဖြစ်စေ အဝင်ခွင့်ကျမဖြစ်ကြောင်း အနောက်တိုင်း သမိုင်း
 ပညာရှင်တို့ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဆိုထားသည် မဟုတ်ပါလော့။ ထိုကြောင့်
 အနောက်တိုင်း ပညာရှင်တို့၏ စာပေသမိုင်းကျမ်းပြုပုံပြုစုနည်းမျိုး ဖြစ်ရန်
 ပဓာနမကျဟု သဘောထားရတော့သည်။ သို့သော် မြန်မာနှင့်အိမ်နီးချင်း
 အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏ စာပေသမိုင်းကို မည်သူတို့ မည်သို့ပြုစုထား

ကြပါသနည်း။ လက်လှမ်းမီသမျှ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံအသီးသီး၏ စာပေ သမိုင်း စာစောင်များကို ဖတ်ရှုရတော့သည်။ ထိုစာပေသမိုင်းစာစောင်တို့သည် လည်း ဤပုဂံစာပေကျမ်းပြုစုရာ၌ အထိုက်အလျောက် အကျိုးပြုခဲ့ပေသည်။

ထိုနောက် ထပ်ဆင့်ဧည့်စားသည်မှာ မည်သည့်ပရိသတ်အတွက် ရည်ရွယ်လျက် ပုဂံစာပေသမိုင်းကိုပြုစုမည်နည်းဟုသောအချက် ဖြစ်သည်။ ထို အချက်ကို ဧည့်စားရာ၌ ပဓာနကျသော ပရိသတ်နှစ်မျိုးကို သတိထားမိသည်။ ပရိသတ်တစ်မျိုးမှာ သုတေသနပညာရှင်ပရိသတ်ဖြစ်၍ နောက်တစ်မျိုးမှာ ဗဟုသုတလိုလား၍ဖတ်ရှုကြမည့် ပရိသတ်ဖြစ်သည်။ ပထမပရိသတ်မျိုးမှာ အနည်းစု ဖြစ်သော်လည်း ထိုပရိသတ်မျိုးထံမှ အကြံကောင်းဉာဏ်ကောင်းများ ဖျော်လင့်နိုင်သည်။ တစ်ဆင့်တက်၍ သုတေသနပညာများအောင် ဆောင်ရွက် မည်ကိုလည်း ဖျော်လင့်နိုင်သည်။ သို့သော် ပညာတစ်ရပ်အဖြစ် ပညာတတ် ဝန်းကျင်၌သာ လှည့်လည်နေလျှင် ပညာပြန့်ရာ အဝန်းအဝိုင်းသည် ကျယ်ပြန့် မည် မဟုတ်ချေ။ မကျယ်ပြန့်လျှင် ပြုစုသောကျမ်း၏ထိရောက်တာသွားမှု သည်လည်း ထင်တိုင်းမပေါက် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော ကျမ်းပြုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း အထမြောက်သင့်သလောက် မမြောက် နိုင်တော့ချေ။ ထိုကြောင့် အများစုဖြစ်သော သာမန်အားဖြင့် ဗဟုသုတ လိုလားရာမှီးကြသည့် ပရိသတ်ကို ရွေ့တန်းထားရတော့သည်။ သာမန်ပရိသတ် နားလည်နိုင်မည့် အရေးအသား အပြင်အဆင်တို့ကို ပြုရတော့သည်။ ကျောက်စာအကိုးအကားများကို ဖော်ပြရာ၌ ခေတ်စာလုံးပေါင်းဖြင့်ဖော်ပြခြင်း၊ ပညာရှင်တို့အလွယ်တကူသိပြီးဖြစ်မည့် အချက်အလက်တို့ကိုပင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြခြင်းတို့သည် သာမန်ပရိသတ်အတွက် ဖြစ်သည်။ သို့သော် သုတေသီ ပညာရှင်များကို လုံးဝပစ္စုပ္ပန်ပြုလိုက်သည်ကားမဟုတ်။ သုတေသီတို့သည် ရှေးခေတ်အရေးအသား အကိုးအကားများကို မူရင်းစာလုံးပေါင်းအတိုင်း ဖတ်လိုမည်ဖြစ်ရာ ထိုဆန္ဒကိုဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် မူရင်းကျောက်စာအကိုးအကား တို့ကို မှတ်စုများတွင်ဖော်ပြထားပေသည်။^၆ သုတေသနထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း လိုအပ်သည့်အခါများတွင် အထောက်အထားတို့ကို ဖော်ပြရှင်းလင်းထားသည်။ အကိုးအကားပြုထားသည့် ကျောက်စာတို့၏ ရေးထိုးသည့် ခုနှစ်ကို ဖော်ပြသည့် အခါ၌လည်း အမျိန်ကာလကို အများမှန်းဆနိုင်စေခြင်းငှာ ကျမ်းစာကိုယ်တွင်

ခရစ်နှစ်ကို အသုံးပြုသည်။ သို့သော် မှတ်စု၌ကား ကျောက်စာအမည်၏ နောက်၌ ကွင်းအတွင်းတွင် မြန်မာသက္ကရာဇ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုကြောင့် ပရိသတ်နှစ်မျိုးလုံးအတွက် အကျိုးရှိမည်ဟု ဖျော်လင့်သည်။

ရည်ရွယ်ရမည့် စာဖတ်ပရိသတ်ကို ရွေးချယ်ပြီးနောက် ဆက်လက် ဧည့်စားရသည်မှာ အချက်အလက်အထောက်အထားများ ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် စာပေသမိုင်းကိုရေးသားရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ပုဂံကျောက်စာများကို အထောက်အထားပြုမည်ဟု ဆိုသောအခါ တုံ့ပြန်ကြားရတတ်သည်မှာ "ကျောက်စာများသည် စာပေဘောင်ဝင်ပါသလော" ဟုသောမေးခွန်း ဖြစ်သည်။ အချို့သုတေသီတို့က ကျောက်စာများကို နုရမ်းသားကလာသောစာ ဟု သဘောမထားလို။ ကျောက်စာနေရာကျဉ်းကျဉ်းလေးတွင် မိမိနှလုံးသားကို ဖွင့် ဟရန်အခွင့်အလမ်းနည်းသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဦးနှောက်မှဖြစ်သော စာများအဖြစ်သာ ယူဆကြသည်။ တစ်ကြိမ်တွင် ပြင်သစ် ရှေးဟောင်း သုတေသီ ဆီးဒီးစ် အရှေ့တောင်အာရှကျောက်စာများအကြောင်း ကောက်ချက် ချသည့်အခါ "သက္ကတကျောက်စာများသာလျှင် စာပေအသွင် ဆောင် သယောင်ယောင်ရှိသည်။ မောကျောက်စာများသာ အစဉ်သဖြင့် လက်သွားနှင့် ရေးကြသည်။ မောကျောက်စာအများစုမှာ ကဗျာအဆင့်ပင်ရောက်သေးသည်" ဟု ဆိုလျက် ပုဂံကျောက်စာများကိုမူ တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ "ပါဠိစာများမှာ လည်း ဘာသာရေး သို့မဟုတ် သဒ္ဒါအတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာများသာ ဖြစ်တတ်သည်။ မြန်မာကျောက်စာများမှာလည်း အနည်းအကျဉ်းမှလွဲလျှင် စာပေအသွင်ဆောင်သည်ဟု ဆိုဖို့ခက်ကြောင်း" ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။^၇ ဤတွင် "စာပေဟူသည်မှာ အဘယ်ပါနည်း" ဟုသော အချက်ကို ထပ်ဆင့် ဧည့်စားလာရပြန်သည်။

"စာပေ"၏အဓိပ္ပာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ အနှောက်တိုင်းမှာရာ အရှေ့တိုင်း မှာပါ အကြံအဆအမျိုးမျိုး ရှိခဲ့ကြပြီ။ ထိုအကြံအဆများအနက် အနှောက် တိုင်း အကြံအဆများကို သိမ်းရုံးဖော်ပြထားသည့် အဆိုအမိန့်တစ်ရပ်ကို အခြေခံလျက် ရှေးဦးဧည့်စားလိုသည်။ အနှောက်တိုင်း၌ စာပေကို ဖွင့်ဆိုရာ တွင် အတုပြုခြင်းသို့ဆိုရုံ၊ ဖော်ထုတ်ခြင်းသို့ဆိုရုံ၊ အကျိုးသက်ရောက်မှု

သီအိုရီပုဂ္ဂိုလ် သီအိုရီသုံးရပ်တွေရသည်ဟု ဆိုသည်။^၉ အတူပြုခြင်းသီအိုရီအရ အနုပညာဆိုသည်မှာ တကယ့်ဖြစ်ရပ် တကယ့်ဖြစ်ပစ္စည်းတို့ကို တုပခြင်း၊ တစ်မျိုး ဖြစ်သည်၊ တုပရာ၌ အရှိအတိုင်း၊ အတုံးလိုက် အတစ်လိုက် တုပခြင်းမျိုး မဟုတ်ချေ။ ပန်းချီကားချပ်တွင် သုံးထားသောအရောင်များသည် ပြင်ပပကတိအရောင်များ ကွာခြားတတ်သကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ အကြောင်းကံ အထည်ခြပ်အမြင် ကိုအထည်ခြပ်နှင့်ဆက်နွယ်သော စိတ်ကူးညွှတ်သဘော လည်း ပါ၍ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းသဘောလည်း ပါသည်ဟူ၍ ဆိုသည်။ အနုပညာပစ္စည်းမှတစ်ဆင့် တကယ့်သဘောကကိုလှမ်းမြောက်ကြည့်လျက် "လူ" ဆိုသည်မှာ ဤသို့ပါကလာဟု သတိထား စာင်ခြင်းစိတ်ပွားလာအောင် နေဆော်နိုင်သော သတ္တိရှိသည့် စာမျိုးကို စာပေအနုပညာဟု မော်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မော်ထုတ်မှုသီအိုရီအရ အနုပညာရပ်သည် အတုအပြုနေသူ မဟုတ်၊ မိမိခံစားရသမျှကို မော်ထုတ်နေသူသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ပြင်ပလောကကို အတု လိုက်လုပ်နေခြင်း မဟုတ်ပဲ အထွင်းခံစားမှုကို မော်ထုတ်နေခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အကျိုးသက်ရောက်မှုသီအိုရီအရတို့ကမူ အနုပညာ ပုံသဏ္ဍာန်တစ်ရပ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ကြည့်သည်။ အနုပညာပစ္စည်း တစ်ရပ်တွင် အနုပညာရပ်သည် မိမိခံစားရသမျှကို အနုပညာ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် မော်ပြုလျက် တစ်ဘက်လူတွင် အလားတူခံစားမှုမျိုး ဖြစ်ပေါ်အောင် နေဆော်ပေးသောသဘော ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ "အကြင်သူသည် မိမိတွေ့ကြုံ ခံစား ရသမျှကို အပြင်အပသမက်စာများဖြင့် အခြားသူများသို့ ကမ်းလှမ်းရုံး အခြားလူတို့လည်း ထိုတွေ့ကြုံခံစားလျှင်ယက်ကို ခံစားရရုံး ထို လူအပြုအမူ သည်ပင် အနုပညာဖြစ်ပေကောင်း"ဟုသော ဟော်လစတီဦး၏ အဆိုနှင့်အညီ ဖြစ်သည်။^{၁၀} ဝေဒနာအားဖြင့် စာပေအပါအဝင် အနုပညာတို့သည် အတု ပြုခြင်း သဘောလည်းရှိ၍ အနုပညာခံစားသူ၏နှလုံး၌ ခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာ အောင် နေဆော်မော်ထုတ်ရသော သဘောလည်းရှိပေရာ သီအိုရီအသီးသီးသည် သူနည်းနှင့်သူ အတိုင်းအတာတစ်ရပ်အထိ လက်ခံနိုင်ဖွယ် ဖြစ်နေကြသည်။ ထိုအကျဉ်းနပ်လောက်သောအပြုတို့ကား မည်သည့်သီအိုရီကမူ မမော်ထုတ်နိုင် သေးဟုဆိုသည်။ ဤကား စာပေအနုပညာ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ဆိုင်သော အနောက်တိုင်းအယူအဆအချို့ ဖြစ်သည်။

ဝေဒနာအားဖြင့် စာပေအယူအဆဆိုသည်မှာ စာပေကိုမိမိ၍ ပေါ်ထွန်း လာသော အတွေ့အမြင်များသာ ဖြစ်သည်။ မိမိနှစ်သက်လက်ခံသော စာပေ ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ရပ်ကို သုံးသပ်လျက် စာပေအနုပညာဆိုသည်မှာ ဤသို့ပါကလာ ဟု ကောက်ချက်ချကြရာက စာပေသတ်မှတ်ချက်ဥပဒေသများ ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စာပေကြောင့်သာ စာပေအယူအဆများ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ရာ ဖြန့်မာစာပေသမိုင်းတွင်လည်း မည်သည့်စာပေအယူအဆ စာပေဥပဒေသမျှ မချမှတ်ရမီကပင် အနုစာပေသည် အပြောအဆိုပစ္စည်းစေ ပေါ်ထွန်းခဲ့ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် စာအရေးအသားအတတ်ကို အိန္ဒိယသားများ ထံမှသင်ယူခဲ့ခြင်း၊ ပုဂံခေတ်ပညာရေးတွင် အိန္ဒိယဖြစ် ပါဠိကျမ်းဂန်များကို သာ သင်ယူခဲ့ခြင်းကိုကြောင့် အိန္ဒိယ ရှေးဟောင်းစာပေအယူအဆများသည် ဖြန့်မာရှေးရိုးစာပေအယူအဆများဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ သုစောမာလင်္ကာရတို့သို့သော စာပေသဘောကရာကွမ်းများ ရောက်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ထိုအလင်္ကာကွမ်းလော စာပေအယူအဆများသည် ဖြန့်မာစာပေအယူအဆများ ဖြစ်ခဲ့ပေမည်။ စာပေ မြောက်ပူ၏ ပဓာနအချက်သည် အနက်တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ အသံတန်ဆာ ဆင်ခြင်းတို့ ဖြစ်လျှင် ဤကားအနက်တန်ဆာ၊ ဤကား အသံတန်ဆာ ဝေသည်ဖြင့် လေ့လာယူဆမှတ်သားခဲ့ပေမည်။ ထိုနှင့်တစ်ဆက်တည်း ဤကား ဂုဏ်မြောက်သောအဖွဲ့၊ ဤကား ခေါ်သသင့်သောအရေးအသား ဝေသည်တို့ကို လည်း စိစစ်မှတ်သားခဲ့ရပေမည်။ ဂုဏ်မြောက်အောင်ရေးသားသောစာ၌ ဤသို့ သော အရေးအဖွဲ့ကား သီဂီရရသ၊ ဤသို့သောအရေးအဖွဲ့ကား ကရုဏာရသ ဝေသည်ဖြင့် စာပေ၏အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုလည်း လေ့လာမှတ်သားခဲ့ရပေ မည်။ စာပေမြောက်မမြောက် ဖြန့်မာရှေးရိုးသတ်မှတ်ချက်မှာ အလင်္ကာ တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ ဂုဏ်မြောက်ခြင်း၊ ရသပေးစွမ်းနိုင်ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။

ပုဂံခေတ်စာတို့ကို အနောက်တိုင်းသီအိုရီတို့ဖြင့် စစ်ဆေးမည်လော၊ ရှေးရိုးစာပေမှတ်တောက်ဖြင့်ပင် စိစစ်မည်လော၊ မည်သည့်စံဖြင့်စစ်ဆေးမည် ဖြစ်စေ စာပေအဆင့်ဝင်စာများအဖြစ်အလေ့လာခံနိုင်သော စာများ ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်က ရေးခဲ့သည့် စာတိုင်း စာပေအရည်အချောရှိသည်ဟုကား မဆိုလို။ စာပေအရည်အချောရှိသော စာများလည်းရှိသည်ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ဤတွင် မိလစ်ပိုင်စာပေသမိုင်းကျမ်းမြဲဆရာများ၏ အဆိုတစ်ရပ်နှင့်လည်း ညှိ၍ ဆင်ခြင်နိုင်သည်။ "လူသားတို့၏ ဗေဒ္ဓာတုများကား ဝမ်းနည်း

ကြော့ကွဲမှုများ၊ အတွေးအမြင်များ၊ အိပ်မက်များ၊ စိတ်ဆန္ဒများကို ဘာသာ
 စကားလှလှဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းသည်ပင် စာပေဖြစ်တော့၏။^{၁၁} ဟူသော အဆို
 ဖြစ်သည်။ မိမိ၏စိတ်ကို ဖော်ထုတ်၍ ရေးသောစာများ ပုဂံကျောက်စာတွင်
 များစွာရှိသည်။ အချို့စာတို့ကား စိတ်ကိုဖော်ပြနိုင်ရုံသက်သက် မဟုတ်။
 စာကိုဖတ်၍ လေးစားခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းစသည့် စိတ်ခံစားမှုများဖြစ်အောင်
 နေဆော်ပေးနိုင်သည်။ ထို့အတူ အနက်လှအောင် အသံသာအောင် အားထုတ်
 ရေးဖွဲ့ထားသောစာများ၊ စာရည်စာသွေးကောင်းအောင် ကုံးသီရေးဖွဲ့ထားသော
 စာများ၊ စာကိုဖတ်၍ စာရေးသူ၏အလိုအတိုင်း ကြည်နူးသင့်သည့်အခါ၌
 ကြည်နူး၊ ကြောက်လန့်သင့်သည့်အခါ၌ ကြောက်လန့်ရသောစာများလည်း
 ရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ကြည့်ပြန်လျှင် ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများမှာ
 ပုဂံခေတ်လူအဖွဲ့အစည်း၏ ကံသုံးပါးအမှုအရာကို ဖော်ပြနေသောစာများ ဖြစ်
 သည်။ အလှူကောင်းမှုပြုခြင်းသည် မြင်ယောင်နိုင်သော ကိုယ်အမှုအရာ ဖြစ်
 သည်။ ကျောက်စာ၌ ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသမျှသည် ကြားယောင်
 နိုင်သော နှုတ်အမှုအရာ ဖြစ်သည်။ ထိုကိုယ်နှုတ်အမှုအရာတို့ကို မြင်ယောင်
 ကြားယောင်လာအောင် ရေးနိုင်သောအခါ၌ ကျောက်စာရင်၏ စိတ်ကိုပါ မြင်
 လာရသည်။ ထိုကံသုံးပါးအမှုအရာတို့မှာ ကျောက်စာရင်တစ်ဦး၏ အမှုအရာ
 သက်သက် မဟုတ်။ ပုဂံခေတ်လူအဖွဲ့အစည်း၏ အမှုအရာလည်း ဖြစ်နေတတ်
 သည်။ ထိုသို့ပုဂံခေတ်လူအဖွဲ့အစည်း၏ ကံသုံးပါးအမှုအရာပေါ်လွင်နေအောင်
 ရေးသားသရုပ်ဖော်ထားနိုင်ခြင်းသည်လည်း စာပေမြောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည့်
 အကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာ မင်္ဂလာများကို စာပေ
 အဖြစ် လေ့လာထိုက်ခြင်းမှာ သံသယပွားရန် မလိုချေ။

ပုဂံခေတ်အရေးအသားတို့သည် စာပေအဆင့်ဝင်စာများဖြစ်သည်ဟု
 သဘောရပြီးသည့်နောက် ကျမ်းပြုစုသည့်အခါ အခန်း ၁ တွင် သမိုင်းနောက်ခံ
 အကျဉ်းကို ဖော်ပြထားသည်။ စာပေပေါ်ထွန်းမှုသည် လူအဖွဲ့အစည်း
 သမိုင်းစဉ်နှင့်ဆက်စပ်နေသည့်အလျောက် မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် မရင်းနှီးသေးသူ
 ပရိသတ်အတွက် ဤအခန်းကို ထည့်သွင်းရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအခန်း၌ ပဓာန
 အားဖြင့် အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ပါသည်။ တစ်ပိုင်းမှာ မြန်မာအစ ပုဂံအစ တို့ကို
 စူးစမ်းခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာအစသည်လည်ကောင်း ပုဂံအစသည်လည်းကောင်း

ဝီဝါဒပွားနေသေးသော အရေးကိစ္စများသာ ဖြစ်သည်။ သမိုင်းသုတေသီ
 အသီးသီးတို့၏အဆိုအမိန့်များနှင့် ကျမ်းပြုသူ၏အယူအဆကို ဖော်ပြထား
 သည်။ လေ့လာတင်ပြမည့် စာပေသမိုင်းကာလ၌ အုပ်ချုပ်သောပုဂံမင်းထက်ကို
 အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြထားသည်။ ပုဂံခေတ်စာပေအကြောင်း ဆွေးနွေးစဉ်၌
 ပုဂံခေတ် အုပ်ချုပ်ရေးသမိုင်းစဉ်ကို ထင်မြင်ကျမ်းဝင်နေစေရန်ဖြစ်သဖြင့်
 အကျယ်တဝင့် မဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

ပုဂံခေတ်အုပ်ချုပ်ရေးသမိုင်းတွင် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်သည်
 များစွာ အရေးပါသည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်မှစလျက် မြန်မာ့သမိုင်းကို
 ခေတ်ပြိုင်အထောက်အထားများဖြင့် ခနစ်တကျ သုတေသနပြုရန် အခွင့်သာ
 လာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းနောက် ဆက်ခံသောမင်းတို့
 လက်ထက်တွင်မူ ခေတ်နောင်းပိုင်းကျလာလေ သမိုင်းဆိုလိုရာအချက်အလက်
 များမှာ ကြည်လင်ပြတ်သား မိုင်မာလာလေဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပုဂံသမိုင်း
 တွင် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်သည် အရေးပါသော မှတ်တိုင်ဖြစ်သည်။
 သို့သော် အနော်ရထာလက်ထက်မှစသော ပုဂံသမိုင်း မြန်မာစာပေသမိုင်းသည်
 လည်း အနော်ရထာမတိုင်မီခေတ်ကာလ အခြေအနေများနှင့် အဆက်အစပ်မဲ့
 ဖြစ်ပေါ်ထွန်းကားလာသည် မဟုတ်ချေ။ ပုဂံခေတ်စာပေအကြောင်းသည်
 အနော်ရထာမတိုင်မီ ခေတ်ကာလသမိုင်းစဉ်၏အဆက်သာ ဖြစ်ပေသည်။
 ထိုကြောင့် အနော်ရထာမတိုင်မီ ကိုးကျယ်ယုံကြည်မှုမှာ မည်သို့ပါနည်း။
 ဘာသာစာပေမှာ မည်သို့ပါနည်း။ တစ်နှစ် အနော်ရထာမတိုင်မီ ရှေးနှစ်ပေါင်း
 များစွာက ပုဂံဒေသသည် အချက်အချာဒေသ မဟုတ်ခဲ့ရာ အချက်အချာ
 ဖြစ်ခဲ့သော ရခိုင် ပျူ ဗွန်တို့ဒေသများတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အခြေအနေ
 များကို စူးစမ်းဖော်ပြထားသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ထိုကာလသည် မြန်မာစာ
 အရေးအသား မထွန်းကားခဲ့သေးသောကာလဖြစ်လင့်ကစား အပြောစာပေများ
 ထွန်းကားခဲ့မည်ကို ယုံမှားသံသယဖြစ်ရန် မရှိပေ။ ယခုအခါ ဒဏ္ဍာရီ
 အဖြစ်ပြောဆိုနေကြသော မောင်တင့်တယ်ဇာတ်လမ်း၊ ဇုဋ္ဌသမ္ဗဝ မဟာသမ္ဗဝ
 ဇာတ်လမ်း စသည်တို့မှာ ထိုစဉ်က ပုဂံသားများ ပြောဆို ဖြန့်ဖြူးကြသော
 အပြောစာပေများ ဖြစ်ခဲ့ပေမည်။ အပြောစာပေဟု သတ်မှတ်နိုင်သော
 သမိုင်းပုံပြင်တို့ကို ခေါက်တာသန်းထွန်းက တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သမိုင်းပုံပြင်
 များသာမက စကားပုံ စကားထောများတွင်လည်း နှုတ်ပြောစာပေသဘောကို

သတိထားနိုင်သည်။ ဇာပေမရှိသေးသော်လည်း စကားပုံစကားထာများမှာ မှန်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် စကားပုံများမှာ စဉ်ဆက်မပြတ် ပွားများနေရာ မည်သည်ကား အနော်ရထာမတိုင်မီက စကားပုံ၊ မည်သည်ကား အနော်ရထာနောက်မှပေါ်ထွန်းသောစကားထာဟု ဆုံးဖြတ်ရန်မှာ အတန်ခက်ခဲသည်။ အရာခေါက်တာသန်းထွန်းကမူ မှတ်ကျောက်လေးခုဖြင့် စကားပုံစကားထာတို့၏ ရှေးကျမှု မကျမှုကို ဆုံးဖြတ်သည်။ ယင်းမှတ်ကျောက်တို့မှာ ရွှေဘူတာကတီးကွယ်မှုကိုညွှန်းသည့် ဝေါဟာရမပါဝင်ခြင်း၊ မြန်မာ့ မြေပြန့်လွင်ပြင်တွင်သာ တွေ့ရသော ယာမြေ၊ သစ်ပင်သီးနှံတို့နှင့် မဆက်စပ်ခြင်း၊ ရေကြောင်းနှင့်ပြည့်ပကုန်သွယ်မှုအကြောင်းမပါခြင်း၊ ထီးသုံးနှုန်းသုံးအုပ်ချုပ်ရေး ဝေါဟာရ မပါဝင်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မရောက်လာမီက မြန်မာများ၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု၊ နေထိုင်ရာဒေသ ပထဝီပတ်ဝန်းကျင်၊ လုပ်ဆောင်ခဲ့မည့် အလုပ်အကိုင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ မှတ်ကျောက်လေးရပ်ဖြင့် စိစစ်လျက် ရှေးဟောင်းနှုတ်ပြောစာပေဖြစ်တန်ရာသောစကားပုံစကားထာတို့ကို စာရင်းပြုပြထားပြီး ဖြစ်သည်။^၂ အနော်ရထာမတိုင်မီ ဇာပေအကြောင်း၌ မြန်မာနှုတ်ပြောစာပေအကြောင်း သီးသန့်မဆိုလိုက်တော့ပြီ။

ပုဂံခေတ်စာပေအကြောင်းကို "ခေတ်ဦး" "ခေတ်လယ်" "ခေတ်နှောင်း" ဟူ၍ ကဏ္ဍသုံးရပ်ခွဲခြား ဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့ခွဲခြားသည်မှာ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနကထုတ်ဝေသော မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ခွဲခြားထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ခေတ်အသီးသီး အရေးအသားတို့ကို သုံးသပ်ရာ၌ အုတ်ခွက်စာ စဉ်ကွင်းစာ မင်စာ ကျောက်စာဟူသော ခေတ်သုံးစာရေးကိရိယာများအလိုက် ခွဲခြားထားသည်။ ထိုအစဉ်အတိုင်းကား မဟုတ်။ ရေးသားတင်ပြရာတွင် အဆင်ပြေနိုင်သည့် အစီအစဉ်အလိုက်တင်ပြခြင်းဖြစ်ရာ စာရေးကိရိယာများ ရှေ့နောက်အခြားအလဲ ရှိသည်။ ခေတ်ကာလသုံးရပ်၌ မြန်မာစာပေသည် အထီးတည်းဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းလည်း မဟုတ်ချေ။ ပါဠိသက္ကတ ကဲ့သို့သော တိုင်းခြားဘာသာစကားများ ပျံ့နှံ့ကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းဘာသာစကားများနှင့် ယှဉ်လျက်ဖွံ့ဖြိုးလာရသည်ဖြစ်ရာ ထိုမိတ်ဘက် ဘာသာစကားတို့၏ ခေတ်အသီးသီးအလိုက် အနေအထားကို ပစ်ပယ်မေ့ပျောက်ထား၍ မသင့်ချေ။ ထို့ကြောင့် ယှဉ်ဘက်ဘာသာစကားတို့၏ အနေအထားကိုလည်း

အတန် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖော်ပြထားသည်။ ပုဂံခေတ်ဦးသည် မွန်စာပေခေတ်ဟု ခေါ်ဆိုရသည်အထိမွန်စာအရေးအသား များစွာတွင်ကွယ်လှသည်တစ်ကြောင်း။ ထိုမွန်စာပေများမှာ နောက်နှောင်းပေါ်ထွန်းမည့် မြန်မာစာများနှင့် တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်း ဆက်နွယ်နေသည်တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ပုဂံခေတ်ဦး မွန်စာများအကြောင်း သုံးသပ်ဖော်ပြထားအပ်ပေသည်။ ခေတ်ဦး ကာလနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စောဒကတတ်စွယ်ရှိနိုင်သည်မှာ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကို ခေတ်ဦးတွင်ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် ၁၁၁၂ခု ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရေးထိုးသောကျောက်စာဖြစ်ရာ ခေတ်ဦးတွင် ဖြစ်စေ၊ ခေတ်လယ်တွင်ဖြစ်စေ ထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်သောကျောက်စာဖြစ်သည်။ သို့သော် ခေတ်ဦးအကုန်၌ မြန်မာစာပေအရက်ပွင့်လာသောအမှတ်ကို ထင်ရှားစေခြင်းငှာ ခေတ်ဦးစာစုစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အလယ်ခေတ်စာပေကဏ္ဍမှာ နှစ်ခြောက်ဆယ်မျှ အချိန်တိုတိုလေးသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တွေ့ရသမျှ မင်စာ အုတ်ခွက်စာ ကျောက်စာတို့ကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။

ခေတ်နှောင်းကာလမှာမူ နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော် ကြာမြင့်သည်။ မြန်မာစာအရေးအသားမှာလည်း များပြားလာသည်။ ကျောက်စာအများအပြား တွေ့ရသည်။ ထိုအကြောင်းတို့ကြောင့် ခေတ်နှောင်းကာလ ပုဂံစာပေအကြောင်း ဆွေးနွေးဖော်ပြရန် များစွာရှိသည်။ ဤတွင် ခေတ်နှောင်းကာလကို အပိုင်းသုံးပိုင်းခွဲလိုက်ရတော့သည်။ ခေတ်နှောင်းကာလ မြန်မာစာဈေးကားလာရာတွင် ထိုခေတ်ပညာရေးနှင့် ဘာသာရေးတို့မှာ အရေးပါလှသော နောက်ခံအကြောင်းများ ဖြစ်သည်။ ခေတ်နှောင်း မင်စာ ကျောက်စာများ ရေးသားနိုင်စွမ်းရှိအောင် ပညာရေးစနစ်နှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာရားဓမ္မ သဘင်များက မည်သို့အထောက်အကူပြုပါသနည်း။ ထိုအချက်များကို ခေတ်နှောင်းကာလနောက်ခံမြင်ကွင်းအဖြစ် အခန်းတစ်ခန်းဖွဲ့ကာ ဖော်ပြထားသည်။

ခေတ်နှောင်းစာပေအထည်ကိုယ်ကိုလေ့လာသည့်အခါ ကျောက်စာတို့တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ပါဝင်လေ့ရှိသည့် အလွှအကြောင်းအရာ၊ ဆုတောင်း၊ ကျိန်စာ ဟူသော ကဏ္ဍသုံးရပ်ကို အခြေခံသည်။ ခေတ်နှောင်းအပိုင်း ၁ သည်

ထိုကဏ္ဍသုံးရပ်လုံး၌ စာပေအရည်အသွေး ပေါ်လွင်သော သို့မဟုတ် ကဏ္ဍ တစ်ရပ်ရပ်၌ ရေးသားပုံထူးခြားသဖြင့် ထင်ရှားသော ကျောက်စာတို့ကို လေ့လာပြရာ အပိုင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကျောက်စာတစ်ချပ်ချင်း အလိုက် ထူးခြားထင်ရှားနေသောကျောက်စာများကို ကောက်နုတ်လေ့လာပြ သည့် အပိုင်း ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာများသာမက ထင်ရှားသော မင်္ဂလာများ ကိုလည်း ဤအပိုင်းတွင် သုံးသပ်ထားသည်။ ခေတ်နောင်းအပိုင်း ၂ တွင်မူ ကဏ္ဍအလိုက် ထူးခြားနေသည့် အရေးအသားများကို ကောက်နုတ်လေ့လာ ပြသည်။ အချို့ ကျောက်စာများကား မိမိတို့အလှူအကြောင်း ဖော်ပြရာ၌ ထူးထူးခြားခြား ရေးနိုင်သည်။ အချို့ကျောက်စာများကား ဆုတောင်း၌၊ အချို့ကျောက်စာများကား ကျိန်စာ၌ အရေးအဖွဲ့ထူးခြားကြသည်။ ထိုသို့ ထူးထူးခြားခြားရှိသော အကြောင်းအရာ၊ ဆုတောင်း၊ ကျိန်စာတို့ကို သုံးသပ် ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ အပိုင်း ၃ တွင်ကား ပုဂံခေတ်စာရေးခြင်း အတတ်ပညာ သဘောကို ဦးစားပေးဖော်ပြထားသည်။ အခြေခံကျသော စာရေးနည်းပညာကို အစထားလျက် ကောင်းပြေတွင် အရေးပါလှသော အသုံးအနှုန်းနှင့် အဖွဲ့အနွဲ့ တို့ကို စိစစ်ဖော်ပြထားသည်။ ကောင်းပြေသာမက ကဏ္ဍရေးဖွဲ့မှုသဘောကို လည်း ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် တွေ့ရသေးရာ ပုဂံကျောက်စာကဏ္ဍများ အကြောင်းကိုလည်း ထိုအခန်းတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။

အခန်းအသီးသီး၌ ပုဂံစာပေအကြောင်းရေးသားဆွေးနွေးခဲ့သော်လည်း မင်္ဂလာကျောက်စာ စသည်တို့မှတစ်ပါးသော ပေစာပုရပိုက်စာများအကြောင်း မပါဝင်ခဲ့သေးသည်ကို သတိထားမိပေလိမ့်မည်။ မင်္ဂလာကျောက်စာများမှတစ်ပါး အခြား စာရေးကိရိယာတို့ပေါ်တွင် ရေးသားခဲ့သည့် စာပေလက်ရာများ ရှိခဲ့မည်မှာ အမှန်ဖြစ်သော်လည်း ထိုထိုစာရေးကိရိယာတို့မှာ ကျောက်စာများ ဆုတ်နုတ်မှုများကို သို့ ရာသီဥတုဒဏ်မခံနိုင်သဖြင့် ကာလကြာမြင့်သည့်အခါ ပျက်စီးခဲ့ပေပြီ။ ထိုကြောင့် မင်္ဂလာ ကျောက်စာများကို သို့ မူရင်းကျကျ ပုဂံ လက်ရေးဖြင့် ရေးသားထားသော ပုဂံခေတ် မြန်မာစာလက်ရာဟု မတွေ့နိုင် တော့ပြီ။ သို့သော် တစ်ဆင့်တစ်ဆင့်ကြား မှတ်သားလာရာက နောက်နောင်း စာစောင်တို့တွင် ပုဂံခေတ်လက်ရာအဖြစ် ဖော်ပြသော စာအနည်းငယ်ကိုကား တွေ့ရပေသည်။ ထိုစာတို့အကြောင်းကိုကား သီးခြားအခန်းမဖွင့်တော့ဘဲ နိဂုံး တွင် သုံးသပ်ဖော်ပြထားသည်။ ပုဂံခေတ်နောက်တွင် ကျောက်စာမဟုတ်သော

စာပေများ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ရာ ထိုစာပေသမိုင်းနှင့် အဆိုတ်အဆက်ပြုပေးလိုရင်း ဖြစ်သည်။

အထောက်အထားများ

ဤကျမ်းပြုရာတွင် အထောက်အထားအများစုမှာ မင်္ဂလာကျောက်စာ မူရင်းအထောက်အထားများသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမှန်တကယ် မူရင်း မင်္ဂလာ ကျောက်စာတို့ကိုကား ရံခါရံခါသာ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြန်လှန် စိစစ်နိုင်သည်။ အများဆုံးအားကိုးအားထားပြုရသည်မှာ ပညာရှင်တို့ကူးယူ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားသော မင်္ဂလာကျောက်စာများသာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာကျောက်စာ များနှင့်ပတ်သက်လာလျှင် ဦးချစ်သိန်း၏ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ် သည် များစွာအားကိုးရသည်။ မြန်မာကျောက်စာများနှင့်ပတ်သက်သည့် ပါမောက္ခ ကျီအိပ်ချ်လုစ်၊ ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင်၊ ပါမောက္ခဦးအေးမောင်၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန ဦးငြိမ်းမောင်တို့၏ မင်္ဂလာကျောက်စာစာအုပ် စာတမ်းများသာ မရနိုင်လျှင် ဤကျမ်းဖြစ်မြောက်လာရန် မလွယ်ကူပေ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ ဆရာများ၏ကျေးဇူးကား ကြီးမားလှလေသည်။ သို့သော် ဆရာတို့ မည်မျှပင် ၃ကွအမျိုးမျိုးခံ၍ ကျောက်စာများကို စိတ်ရှည်လက်ရှည် ကူးယူခဲ့သော်လည်း အမှားအယွင်းများမှာ လုံးဝကင်းစင်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ ဤကား ပညာရှင်ဆရာကြီးတို့၏ အပြစ်မဟုတ်။ အထပ်ထပ်ခတ်လေ ကျောက်စာတို့၏အဓိပ္ပာယ်မှာ ပိုမိုရှင်းလင်းလာလေ၊ မူလအရေးအသားကို လည်း ခန့်မှန်းရလွယ်လာလေ ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူကိုယ်တိုင်မှာ ထိုမျှ အချိန်ပေးစိစစ်နိုင်လောက်အောင် အစွမ်းအစ အခြေအနေမရှိသော်လည်း သမိုင်းပညာရှင် ဦးတင်ထွေးမှာ ကျောက်စာများဖတ်ရှုရာ၌ များစွာသတိကြီးသူ ဖြစ်သည်။ ရှေးကဖတ်ရှုခဲ့သည်တို့တွင် အတိမ်းအယိမ်းတွေ့နိုင်ပုံသဘောကို သိနိုင်ရန် ညောင်ရမ်းကြီးသမီး(ရှင်မဟာကဿပ)ကျောက်စာကို အထပ်ထပ် ဖတ်ရှုရာက ဦးတင်ထွေး အသစ်တွေ့ရှိထားသည့် အချက်အချို့ကို သာဓက ဆောင်အပ်ပေသည်။^{၁၃}

ကြောင်း ၁၇၂၀၈

(အေး) မင်ကြိတ္တဇ္ဇာ လူ(ဒါ)နိပိယံရယ် ဆင် ..၏။ ..ကြ .ဆင်ကန်တုလာ ထာရ၏(။) မျက်ခရကာ ငမုင်သင်မည်သ(ကပ္ပိ) ကိုဝ် နင် ..လင်၊ ပုရှာ ...၏၏ . ငကြောင်သင်မျာလက်တွင်ရ၏ ငကြောင်သင်မျာ ဟူ၏

(ဇြိမ်း) မင်ကြိတ္တဇ္ဇာ လူ(ဒါ)နိပိယံရယ် ဆင်(ကန် ဖုန်)ဗ္ဗတ်ကြိ ဆင်ကန်တုလာ(ထာရယ်) ပျောက်ခရကာ ငမုင်သင်မည်သကပ္ပိယာကိုဝ်(နင် တုံရယ်) လင်ရပုရှာပိယံ၏ ဆင်အစ်ကိုဝ် ငကြောင်သင်မျာလက်တွင် ရ၏ ငကြောင်သင်မျာ ဟူ၏

(ထွေး) မင်ကြိတ္တဇ္ဇာ ကထိနိပိယံရယ် ဆင်(လူသော၊ ဗ္ဗတ်)ကြိ(ဇ္ဇာ)ဆင် ကန်တုလာထာရယ် ပျောက်ခရကာ ငမုင်သင်မည်သကပ္ပိ(တာကိုဝ်) (နင်ဆင်ရာ)လင်ဟု ရှာစိယံ၏ ဆင်(ဥ)ခါ(က်ကာ) အစ်ကိုဝ်ငကြောင်သင်မျာ လက်တွင်ရ၏ ငကြောင်သင်မျာ ဟူ၏

စာကြောင်းနှစ်ကြောင်းမျှ ဖတ်ရာ၌ပင် တစ်ဦးထက်တစ်ဦး မူလ စာလုံးပေါင်း များကို ပိုမို မြင်တွေ့လာသည်။ ရှေးအခါက ခပ်ဝါးဝါးသာဖြစ်ခဲ့လျက် နားလည်ရခက်သော ဆင်ပျောက်စာတ်လမ်းသည် နောက်ဆုံးတွင် ပြတ်သား ရှင်းလင်းလာသည်။ အထပ်ထပ် ဖတ်ရှုလျက် အသစ်အသစ်မြင်လာအောင် အားထုတ်လေ အမှန်ကိုတွေ့လေ ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုသူမှာ ထိုမျှ မစိစစ်နိုင်ပဲ ဆရာကြီးများ၏ ပုံနှိပ်ပြီး ကျောက်စာမင်စာစာအုပ်တို့ကိုသာ များစွာ အားထားခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံလိုပေသည်။

မင်စာကျောက်စာ မူရင်းအထောက်အထားများအပြင် ကျမ်းပြုရာ၌ အခြားအခြား စာအုပ်စာတမ်းများနှင့်လည်း ညှိနှိုင်းရသည့်အခါ ကျမ်းပြုသူ ရောက်ရှိနေသည့် ဒေသ၏အားနည်းချက်မှာ မိမိဖတ်ရှုလိုသလောက် မြန်မာ စာအုပ်စာတမ်းများ မရနိုင်သောအချက် ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုရာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု မြောက်အီလီနွိုင်းတက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်တွင် မြန်မာစာအုပ် များ အတော်အသင့် အပြည့်အစုံကား ရှိပေ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် စာအုပ်အလံအလှယ်ရှိသည့် ကျေးဇူးပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရံခါရံခါ၌ လက်ရင်းကျသော စာအုပ်စာတမ်းမှာ ရှိမနေတတ်ချေ။ ထိုအခါ ထပ်ဆင့်ဖော်ပြထားသောစာအုပ်စာတမ်းကိုသာအားကိုးရတော့သည်။ လက်ရင်း စာအုပ်စာတမ်းများ အပြည့်အစုံရနိုင်သည်အထိ စောင့်ဆိုင်းနေလျှင် ဤကျမ်း

မြစ်လာတော့မည်မဟုတ်ချေ။ ကျမ်းဖြစ်မြောက်ရန် တစ်နှစ်နောက်ကျခြင်းသည် စာပေအလုပ် အသိဉာဏ်အလုပ် တစ်နှစ်နောက်ကျခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုပင် လျှင် ပုဂံခေတ်စာပေသမိုင်းသည် ပေါ်ထွန်းသင့်သည့်အချိန်ထက် များစွာ နောက်ကျလျက်ရှိနေပြီး ထိုကြောင့် ရန်ငံသမျှ အထောက်အထားများဖြင့် အတတ်နိုင်ဆုံး ခိုင်မာအောင် အားထုတ်တင်ပြအပ် ပေသည်။

ဝန်ကြားချက်

မည်သို့ပင် အားထုတ်ထားစေကာမူ အယူအဆ အမှတ်အသား အတိမ်းအယိမ်းများ ကင်းမည်ဟုမမျှော်လင့်ရဲချေ။ ပုဂံခေတ်စာပေ၏ ပင်ကို သဘောကပင် ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းလှရာ အစေ့ပြည့်စုံပြီဟု မယူဆရဲချေ။ ကျမ်းပြုသူနှင့်စာဖတ်သူတို့ အရာရာတွင် သဘောတိုက်ဆိုင်လိမ့်မည်ဟုလည်း မထင်စားရဲချေ။ ထိုသို့ အယူအဆ အမှတ်အသား အတိမ်းအယိမ်းများ၊ အလစ်အဟောင်းများ၊ ကျမ်းပြုသူနှင့် သဘော မတိုက်ဆိုင်သည်များ ရှိသည့်အခါ စာဖတ်သူ၏ ဝေဖန်အကြံပေးချက်များသည် ကျမ်းပြုသူ နောင်ဆက်လက် ပြုစုရန် ကြံရွယ်ထားသည့် မြန်မာစာပေသမိုင်းဆိုင်ရာ အခြားစာအုပ်စာတမ်း များအတွက် အကျိုးကျေးဇူးကြီးပေလိမ့်မည်။ ဤကျမ်းကိုရေးသားရာ၌ ကျမ်းပြုသူကိုယ်တိုင်လည်း မိမိ၏ရေသွား ဆရာကြီးများလည်း ဖြစ်၊ မိမိ၏ သင်ဆရာ မြင်ဆရာ ကြားဆရာများလည်း ဖြစ်သော ပညာရှင်ကြီးတို့၏ အဆိုအမိန့်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်း ပြုရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ငြင်းပယ်ခြင်း ပြုရသည်။ ထိုသို့ပြုမှုရာ၌ အဆိုပါဆရာကြီးများအား နှစ်နာစေလိုသော စိတ်ထားလည်း လုံးဝမရှိ။ ထိုထို ပညာရှင်ကြီးတို့သည် မိမိထက် ပညာ ကြီးသည်ကိုလည်း ကောင်းစွာ ယုံကြည်ပြီး ဖြစ်၏။ သို့သော် စာပေ၏ အကျိုးကိုသာကြည့်လျက် မိမိယူဆသည်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။ ကျမ်းပြုသူ၏ အယူအဆများတွင်လည်း စာဖတ်သူတို့ မနှစ်မြို့စွယ်တွေ့သည့်အခါ အလားတူ ပင် လွတ်လပ်ပျော်ရွှင်စွာ ဝေဖန်သုံးသပ်ကြစေလို၏။ ဤသို့ အမျှင်းမျှင်း ဝေဖန်သုံးသပ်အကြံပေးခြင်းသည် သန့်စင် ပြည့်စုံသော မြန်မာစာပေသမိုင်း ကျမ်းများ ပေါ်ထွက်လာရေးတွင် များစွာ အထောက်အကူပြုမည်ဟု ယုံကြည် ပါသတည်း။

မှတ်ချက်များ

- ၁။ Bechert, Heinz, with Daw Khin Khin Su and Daw Tin Tin Myint, *Burmese Manuscripts Part 1*, Franzsteiner Verlag GMBH, Weisbaden, 1979. pp. vii and ix
- ၂။ မြဝတီ "ပုံမနှိပ်ရသေးသော စာမူထုပ်ကြီး"၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၀၊ အောက် ၈၊ ၃၇-၄၀
- ၃။ Michael Aung-Thwin, *Pagan*, University of Hawaii Press, 1985, p. 1
- ၄။ Gordon H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, New York University, 1969, p. x
- ၅။ Michael Aung-Thwin, *Prophecies, Omens, and Dialogue: Tools of the Trade in Burmese Historiography*, Historical Essays in Honor of Kenneth R. Rossman, Doane College, 1980, p. 171
- ၆။ မှတ်ချက်။ ။ ကျောက်စာအကိုးအကားများကို မူရင်းစာလုံးပေါင်း၊ အတိုင်း ရေးရာ၌ အကော်အခဲတစ်ရပ်မှာ ဘ ဆွဲ၊ သ ဆွဲ(ယံမှာကဲ့သို့) နှင့် အခြားချည်းထက်တွင် ဆင့်ရွှံ့ရေးရသော ရ ဆင့်(ယံမှာကဲ့သို့) သေသည်တို့ ဖြစ်သည်။ အသုံးပြုသော ကွန်ဂျူတာစာလုံးတွင် ထိုအဆွဲများ အဆင့်များ အတွက် အထူး မမန်တီးရသေးသောကြောင့် ထိုအဆွဲများ အဆင့်များသည် ယှဉ်ချည်း၏ အောက်တည့်တည့်တွင် သို့မဟုတ် အပေါ်တည့်တည့်တွင် ရှိသင့်ပါလျက် အနည်းငယ်နောက်သို့ ရောက်လျက် ရှိသည်။
- ၇။ A.H Christie and Hla Pe, *Artistic and Intellectual Expression*, Subcontractors's Monograph, HRAF- 37 N.Y.U-2, Burma Volume 1, Human Relations Area Files, INC. Connecticut, 1956, p. 312
- ၈။ G. Coede's, translated by H.M. Wright, *The making of Southeast Asia*, University of California Press, 1967
- ၉။ Barnet, Berman, Burto, *An Introduction to Literature*, Little, Brown and Company, Boston, 1974 . pp. 2-6

၁၉
 ၁၉
 ၂၆.၈ ၀၈

- မှတ်ချက်။ ။ "imitative," "expressive," "affective" တို့ကို "အတုပြုခြင်း"၊ "ဖော်ထုတ်ခြင်း"၊ "အကျိုးသက်ရောက်မှု"ဟု မြန်မာလိုပြန်ထားခြင်း ဖြစ် သည်။
- ၁၀။ ယင်း၊ ၈၊ ၇
- ၁၁။ Alicia H. Kahayon, Celia A. Zulueta, Erlinda M.Santiago, Nenita M. Robielos, *Philippine Literature, Choice Selections from a Historical Perspective*, National Book Store, Philippines, 1989, p. 1
- ၁၂။ သန်းထွန်း။ "ဓမ္မစာပေသမိုင်း"၊ သမိုင်းအုပ်ဆောင်း (၄)၊ သမိုင်းသင်း၊ သမိုင်းဌာန၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ ၁၉၈၁၊ (လက်နှိပ်စက်မှု)
- ၁၃။ မှတ်ချက်။ ။ ဣမန်နီနိုင်ငံ ဟိုက်ဒဲလ်ဘတ်ဂ်တက္ကသိုလ် တောင်အာရှ သိပ္ပံနာမည် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ဦးတင်ထွေး၏ ၁၉၉၃ အေပြီလ ၂၇ ရက် ရက်စွဲပါ ပေးစာတွင်ဖော်ပြထားချက်ကို တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဆရာ ဦးတင်ထွေး၏စာတွင် အခြားစာကြောင်းများတွင် အသစ် ထပ်မံ ဖတ်ရှုရသည့် အချက်များကို ဖော်ပြထားသေးသည်။ "အေး" မှာ ပါမောက္ခ ဦးအေးမောင်၊ "ငြိမ်း" မှာ "ဦးငြိမ်းမောင်"၊ "ထွေး" မှာ "ဦးတင်ထွေး" ဖြစ်သည်။

သမိုင်းနောက်ခံအကျဉ်း

လူမျိုးအစ

မြန်မာလူမျိုးအစနှင့် ဆက်နွယ်၍ အယူအဆနှစ်ရပ် ရှိသည်။ ပထမ အယူအဆမှာ မြန်မာရှေးဟောင်းရာဇဝင်စာတမ်းများ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာရှေးဟောင်းရာဇဝင် လောကတွင် ရှင်မဟာသီလဝံသ(၁၆ရာစု အစိုး)၊ ဦးကုလား (၁၈ရာစု အစိုး)၊ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူ (၁၈ ရာစု) တို့သည် တွေ့ရှိရသမျှအနက် ရွှေပြေး ရာဇဝင်ကျမ်းပြုဆရာများ ဖြစ်သည်။ ထိုဆရာတို့၏ ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် "တကောင်း"က စသည်။ သို့သော် တကောင်းခေတ်ဦး မင်းဆက်များအကြောင်း အသေးစိတ် မဖော်ပြကြ။ တကောင်းခေတ်နောက်ပိုင်းကိုရေးရာ၌သာ မည်သည့်တကောင်းမင်းလက်ထက် စသည်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်လေ့ရှိသည်။ ထို့ပြင် ထိုတကောင်းမင်းတို့သည် မည်သည့်အမျိုးအနွယ် ဖြစ်သည်ကိုလည်း ထိုကျမ်းတို့၌ မဖော်ပြ။ သို့သော် ၁၈၂၉တွင်စတင်ပြုစုသော မှန်နန်းရာဇဝင်ဆရာများလက်ထက် ရောက်သော အခါ တကောင်းရာဇဝင်ကို အကျယ် ပြောဆိုလာသည်။ တကောင်း မင်းဆက် ပထမဘုရင်သည် အဘိရာဇာဟု ဆိုသည်။ တကောင်းမျိုးနွယ်စု သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မစ္စိုမဒေသမှ ထွက်လာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အထူးသဖြင့်ကား ထိုမျိုးနွယ်စုသည် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အနွယ်ဝင် သက္က သာကီဝင်များ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင် အလိုအရ မြန်မာတို့ သည် အိန္ဒိယအဆက်အနွယ်သာကီဝင်မျိုးများဟု ဆိုရလိမ့်မည်။

မြန်မာတို့သည် အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုနှင့် မကင်းသော်လည်း မြန်မာတို့ သည် အိန္ဒိယအနွယ်များ မဟုတ်သည်မှာ ထင်ရှားပြီးဖြစ်ရာ ထိုအဆိုအမိန့်၏ မနိုင်စာပုံကို အကျယ်ရှင်းလင်းရန် မလိုတော့ပေ။ သို့သော် "သာကီဝင်"တို့ နှင့် အမျိုးစပ်ချင်သော မှန်နန်းရာဇဝင်ဆရာတို့၏ စိတ်ဓာတ်ကိုမူ သတိချုပ် သင့်လိမ့်မည်။ ရှေ့သွားကျမ်းအများက မဆိုမိန့်ပဲ ဤကျမ်းတွင်မှ ဆိုမိန့်ခြင်း သည် ထူးခြားသည်။ ဤအဆိုကို မည်သည့်အထောက်အထားဖြင့် ဆိုမိန့် သနည်း။ မှန်နန်းရာဇဝင်ကျမ်းမတိုင်မီက ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့် "ပုဂံ ရာဇဝင်သစ်"

တွင် တကောင်းမင်းဆက်တို့အကြောင်း မှန်နန်းရာဇဝင်မှာလောက် အသေး စိတ်က ဖော်ပြထားခြင်းမရှိကြောင်း သိရသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်က ကိုးကား လေ့ရှိသော "တကောင်းရာဇဝင်"အမည်ရှိကျမ်းငယ်မှာပင် သာကီဝင်များ ဝင်ရောက်လာခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သို့မျှဆိုမိန့်ထားခြင်းမရှိဟု သိရသည်။ ဤအဆိုကို မိမိလူမျိုးအား ပိုမိုလေးစားဖွယ်ဖြစ်လာအောင်ဆိုသော စကား အဖြစ်သာ အောက်မေ့အပ်သည်။

ဒုတိယအယူအဆမှာ နောက်နောင်သုတေသီတို့၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ် သည်။ တရုတ်ပြည် ကန်စုပြည်နယ်မှဆင်းလာကြကာ မြန်မာတို့၏မူလဒေသ သည် "တောင်ဘက်၌တောင်ရိုး၌ မြောက်ဘက်၌မြစ်ကြေးရေ" "ဟိုအင်ဟို" မြစ်ကြီး၏ "မာချ"ခေါ် မြစ်ချားအစိတ်အပိုင်းနှင့် "ဝယန်ရေ" ခေါ် တောင်ကြီး၏ ဝပ်ကြား ဒေသဖြစ်သည်ဟု မှန်းဆကြသည်။ ထိုသို့မှန်းဆ ကြရာ၌ မြန်မာစကားတွင်သုံးနှုန်းသော မြောက်အရပ်ဆိုရာ ဝေါဟာရသည် ပဓာနအကြောင်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ မြောက်အရပ်ကို ရှေးဟောင်းမြန်မာ စကားတွင် မြစ်အောက်(မြစ်အောက်) ဟုရေးသားခဲ့သည်။ မြစ်၏အောက်ဘက် အရပ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မြစ်ရေ တောင်စီးဆင်းရာအရပ်ကို "မြစ်အထက်" ဟုသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် မြစ်ညာဟုသာ ခေါ်ဆိုလေ့ရှိရာ "မြစ်အောက်"ဟုသော စကားမှာ မြစ်စုန်ဆင်းသွားရာ အရပ်ဖြစ်မည်ကို သံသယရှိရန် မလို။ "ဟိုအင်ဟို"မြစ်သည် ကြွတောင်ကြွမဲ့ မြောက်ဘက်သို့ စီးဆင်းနေလေရာ ထိုအရပ်သည်ပင် မြန်မာတို့၏မူရင်းဒေသဟု တွက်ဆသည်မှာ ကျိုးကြောင်း ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာတို့သည် သာကီဝင်မဟုတ် မှ၍ တိဘက်မြန်မာအနွယ်ဝင်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုမူလ မြန်မာများသည် ထိုဒေသတွင် အေးအေး ချမ်းချမ်း မနေနိုင်ခဲ့။ တရုတ်တို့၏ အနှိပ်အစက်ကို မကြာခဏခံခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ တရုတ်တို့ရန်ကို ရှောင်ရင်း ရေကြည်ရာ မြက်နုရာသို့ တစ်သုတ်ပြီး တစ်သုတ် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာပြည်ဘက် ရောက်မှ တည်တည်တံ့တံ့ နေခွင့်ရကြသည်။

ဤသို့ မူလဒေသမှ ရွှေပြောင်းလာရာတွင် မြန်မာတို့၏ လွတ်လပ်မှု တန်ဖိုးထားပုံမှာ သိသာလှသည်။ မူလဒေသတွင်သာ ဆက်လက် နေခဲ့လျှင်

ယဉ်ကျေးနေပြီးဖြစ်သော တရုတ်တို့ထံမှ များများ သင်ယူခွင့် ရနိုင်သည်။ သို့သော် ယဉ်ကျေးမှုထက် လွတ်လပ်မှုကို ရွေးခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၇ ရာစု က မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုသည် ဘီစီ၁၃၀၀ လောက်က တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုမှပင် မတိုးတက်ဟု သုတေသီတို့ တွက်ဆပြကြသည်။^၁

ဒေသအစ

လူမျိုးအစ ခြေရာခံရာတွင်သာမဟုတ် မြန်မာတို့၏ စတင်အခြေချရာ ဒေသနှင့် ဆက်စပ်၍လည်း အယူအဆနှင့်ရပ်ကွဲပြားကြပြန်သည်။

ပထမအယူအဆမှာ "မြန်မာအစ တကောင်းက" ဟူသော အယူအဆ ဖြစ်သည်။ တကောင်း ဆိုသည်မှာ မန္တလေးအထက် ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဘက်ကမ်း မြေပြန့်ဒေသတွင် ရှိသည်။ "မြန်မာအစ တကောင်းက" ဟူသောအဆိုမှာ ရှေးဟောင်း မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများကို အခြေခံသည်။ မြန်မာရာဇဝင် ကျမ်းများတွင် အစောဆုံးမင်းဆက်အဖြစ် တကောင်းမင်းဆက် ကို ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ သာကီဝင်မင်း အဘိရာဇာက တကောင်းကို စတင် ထူထောင်သည်ပြီးနောက် ၃၃ဆက်မြောက်မင်းလက်ထက် တရုတ်တို့ လာ တိုက်၍ တစ်ကြိမ် ပျက်သည်။ တဖန် ဧရာဝတီမင်းက တကောင်းထီးနန်းကို ထူထောင်ပြန်သည်။ မင်း၁၇ဆက်တိုင်အောင် စိုးစံကြပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် တကောင်းသည် မင်းငါးဆယ် ထီးနန်း စိုက်ထူခဲ့သောမြို့တော် ဖြစ်သည်။ သရေဓမ္မရာဇာတည်ထောင်သူများမှာလည်း တကောင်းမင်း အဆက်အနွယ်တို့ သာ ဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းလာ ထိုကားများကို ထောက်၍ "မြန်မာအစ တကောင်းက"ဟု ဆိုမိန့်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့သည် သာကီဝင် အဆက်အနွယ်မဟုတ်သည်ကို နားလည် ယုံကြည်သော ခေတ်သစ် သုတေသီအမျိုးကလည်း ထိုအဆိုကို သဘောကွ လက်ခံသည်။^၂ မြစ်ဝါ မြစ်ဝှမ်းမှလာသော မြန်မာတို့သည် တကောင်းအရပ်၌ ပထမဆုံးရောက်ရှိ မြို့ပြထူထောင်နိုင်ပုံကို တွက်ဆပြကြသည်။ ဇင်ဇင်အားဖြင့် တကောင်းတွင် ထီးနန်း စိုက်ထူခြင်း ရှိခဲ့မရှိခဲ့ ဆိုသည်မှာပင် ပြဿနာတရပ်အဖြစ် တည်နေသေးသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက တူးဖော်တွေ့ရှိရသမျှ

အထောက်အထားဖြင့်သော်ကား တကောင်းအရပ်သည် ခံမြို့အဆင့်မျှသာ ရှိခဲ့မည်ဟု မှန်းဆနေရဆဲ ဖြစ်သည်။^၃

ဒုတိယအယူအဆမှာ "မြန်မာအစ ကျောက်ဆည်က" ဟူသော အယူအဆ ဖြစ်သည်။ ဤအဆိုအမိန့်မှာ မြန်မာများရောက်မလာမီ မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာများဝင်မလာမီကပင် အခြားလူမျိုးစုများ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မိုတင်းနေထိုင်ပြီး ဖြစ်သည်။ တရုတ် မှတ်တမ်းများတွင် "ဝိယော"(Piao)ဟုခေါ်သော ပျူလူမျိုးတို့လည်း ပါဝင် သည်။ ပျူတို့ကို ဖုန်ဖေတ်မွန်တို့က "တိရ်ဇုလ်"ဟု ခေါ်ခဲ့ကြဟန် ရှိသည်။^၄ ပျူတို့မှာ တိဘက်မြန်မာ ကေားပြောမျိုးနွယ်များ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း သို့ ဇောစီးဇွာ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည့်အလျောက် ခရစ်နှစ် ဇောစော့ဝိုင်းကာလ ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ရောက်ရှိ အခြေချ နေထိုင်နိုင်ခဲ့ကြ ပုံရသည်။^၅

တူးဖော်ပြီးစီးသမျှအနက် အစောဆုံးဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆရသော မြို့တော်မှာ ဝိဿနိုးမြို့ ဖြစ်သည်။ တောင်တွင်းကြီးမြို့ အနောက်ဘက် ၁၂မိုင်ကွာတွင်ရှိသည်။ ရှေးဟောင်းရာဇဝင်တို့တွင်ပင် ပန်ထွာမင်းသမီး၏ မြို့တော်အဖြစ်လည်းကောင်း သရေဓမ္မရာဇာနောက်ဆုံးမင်းနှင့် ခေတ်ပြိုင်အဖြစ် လည်းကောင်း ဖော်ပြကြသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနက တူးဖော်သည့်အခါ "ပျူယဉ်ကျေးမှုအရိပ်အငွေ့များတွေ့ရသည်"ဟု မှတ်ချက်ချသည်။ အချိန် ကာလကိုလည်း ၁ ရာစုမှ ၅ ရာစုအတွင်း ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆထားသည်။^၆ ထိုစဉ်က နတ်ကိုးကွယ်ခဲ့သည့်အရိပ်လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အငွေ့အသက်ကိုလည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုသဘောကိုလည်းကောင်း မ တွေ့ရဟု ဆိုသည်။^၇ ရှေးကျလှကြောင်းသက်သေထူနေသည့် သာဓကကောင်း များ ဖြစ်သည်။ ဝိဿနိုးကို နောက်ဆုံးဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးသူများ မှာပင် "ပန်မန်(သီရိမာရ) ဦးစီးသော ပုနန်(ရှေးဟောင်းဗမာ) ဇင်သည်များသာ ဖြစ်သည်"ဟု ယူဆကြသည်။^၈

ဗိဿနိုးအပြင် ထင်ရှားသော အခြားပျူမြို့တော်များမှာ သရေခေတ္တရာ နှင့် ဟန်လင်းတို့ ဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာမှာ ပြည်မြို့အရှေ့တော်ဘက် ငါးမိုင်ကွာတွင် ရှိသည်။ မှန်နန်းရာဇဝင်တွင် သရေခေတ္တရာ အကြောင်းကို ဖော်ပြရာ၌ ဒုတ္တဘောင်မင်းက သေသည်။ မင်း၂၅ဆက်အုပ်စိုးခဲ့သည်။ သာသနာ နှစ် ၁၀၁(ဘီစီ၅၀၀ခန့်)က တောင်တည်ထောင်သည်ဟု ဆိုသည်။ သာသနာနှစ် ၆၁၃(အေဒီ၁၀၀)ခန့်တွင် ပျက်သည်ဟုဆိုရာ မြို့သက်ငါးရာကျော် ကြာသည်။ သို့သော် တူးဖော်စူးစမ်းတွေ့ရှိရသည် အထောက်အထားများအရ ဓမ္မာတို့၏ ရန်ကြောင့် ဗိဿနိုးပျက်ရာတွင်မှ သရေခေတ္တရာ တည်ထောင်ကြသည်ဟု ယူဆသည်။ အခြားနယ်ပယ်တို့တွင်လည်း မြို့ရွာ တည်ထောင်ခဲ့ကြသေး သည်။ တရုတ်မှတ်တမ်းများကိုထောက်လျှင် ပျူတို့သည် အေဒီ၈ရာစုတွင် ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း များစွာမြင့်မားလျက် ရှိခဲ့ကြပြီ။^{၁၃} အရိုးပြာအိုး စာများအရ နောက်ဆုံးသရေခေတ္တရာပျူမင်းမှာ သီဟဝီကြမဖြစ်သည်။ အေဒီ ၇၁၈တွင် နတ်ရွာစံသည်ဟု ဆိုသည်။^{၁၄} ဟန်လင်းမှာ ရွှေဘိုမြို့ အရှေ့ တောင်ဘက် ၁၁ မိုင်ကွာတွင် ရှိသည်။ သရေခေတ္တရာနှင့်ခေတ်ပြိုင် ပျူ မြို့တော် ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆကြသည်။ ထိုမြို့တော်များမှတစ်ပါး မိုင်းမော ဝိန္ဒက တို့သည်လည်း ရှေးဟောင်းပျူမြို့တော်များ ဖြစ်ကြသည်။

ပျူမြို့တော်များကွယ်ပျောက်သွားပုံနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးမျိုး တွေးဆ ကြသည်။ မွန်တို့ရန်ကြောင့် မြောက်ဘက်သို့ ရွေ့ပြောင်းရာက သရေခေတ္တရာ ပျက်စီးသွားသည် ဟူသောအဆိုလည်း ရှိသည်။^{၁၅} ဧကော ကရင်တို့ရန်ကြောင့် သရေခေတ္တရာပျက်စီးခဲ့ရသည်ဟူသော အတွေးလည်း ရှိသည်။^{၁၆} သို့သော် ၈၃၀ကျော်က တရုတ်စစ်သည်များ ဝင်လာသည်မှာ ပဓာနအကျဆုံးအကြောင်း ဖြစ်မည်ဟု ယူဆသည်။ ထိုအချိန်သည် အနောက်ယူနန်တွင် နန်ချောင်တို့ တန်ဖိုးထနေခဲ့ချိန် ဖြစ်သည်။ ထိုနန်ချောင်တရုတ်တို့သည် ပျူတို့အား ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ တရုတ်မှတ်တမ်းများကို ကိုးကားလျက် ဖော်ပြထားသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ရေခဲနှစ်၈၃၂ခုနှစ်တွင် ဣမ်ဝဲ(ငို)ယို၏ စစ်သည်များသည် သရေခေတ္တရာ သို့ ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီး၍ လူသုံးထောင် ဖမ်းဆီးသွားခဲ့ပြီး ချဲ့တုံ(ယခု ယူနန်မြို့တော်ရွန်မင်းမြို့)တွင် နေရာချထားသည်။ ၈၃၅တွင် သံလွင်

ဖြစ်ပွားခဲ့သော မိချဲ့(နဲ)ကြွင်းစိင်(ကြွင်းနဲ)ကို ဝင်ရောက် လုယက် ဖျက်ဆီးခဲ့သေး၏။ လူနှစ်ထောင် သုံးထောင်ခန့်ကိုလည်း ဖမ်းဆီးသွား ၍ ဧရာဝတီမြစ်ညာပိုင်းတွင် ရွှေကျင်လုပ်ငန်းကိုပြုလုပ်စေ သည်။^{၁၇}

ပျူလူမျိုးများအပြင် အခြားရှိနှင့်နေသူများကို ရခိုင်ပြည် ဝေသာလီ တွင် တွေ့နိုင်သည်။ ဝေသာလီထီးနန်းကို ကုလားတန်မြစ်နှင့်လှေမြစ်ဝှမ်းတွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဤမြို့ကိုတည်ထောင်သူတို့မှာ အင်ဒိုအာရှေယန် အနွယ်ဝင် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းသားများ ဖြစ်မည်ဟု ရှေးဟောင်းကျောက်စာ ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်များကို အထောက်အထားပြုလျက် ခန့်မှန်းကြသည်။^{၁၈} ထီးနန်းတည်ထောင်ချိန်ကိုလည်း ၂ရာစုလောက်ကတည်းက ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆ ကြသည်။ ထို့နောက် လေးရာစု အလယ်လောက်တွင် ဓနုရမင်းဆက် အုပ်စိုး ခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ၆ရာစုမှ၈ရာစုအထိ တတိယမင်းဆက် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးမင်း အာနန္ဒဓနုရက မင်းစဉ်မင်းဆက်ကျောက်စာကို ရေးထိုးခဲ့သဖြင့် ထိုသမိုင်းစဉ်ကိုသိခွင့်ရခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၉}

ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာပြည်တွင်းသို့ အခြားရောက်နှင့်သူများမှာ မွန်တို့ပင် ဖြစ်သည်။ မွန်တို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အစောဆုံး ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့သူများ အဖြစ် သုတေသီတို့ အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ ဘီစီ ၂၀၀၀ လောက်ကတည်းက ရောက်ခဲ့မည်ဟုပင် မှန်းဆကြသေးသည်။^{၂၀} ထိုင်းနိုင်ငံသည်ပင် ထိုအခါက မွန်တို့ဒေသ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌မူ စစ်တောင်းနှင့် သံလွင်မြစ်အကြား ရာမညဒေသအမည်ဖြင့် မွန်နိုင်ငံတော် ထူထောင်နိုင်ခဲ့ကြ သည်။ ထိုရာမညဒေသမြို့တော် သထုံခေါ်သုဝဏ္ဏဘုမ္မိမှာ မွန်တို့၏ ရှေးဟောင်း မြို့တော်ကြီး ဖြစ်သည်။ မွန်ရှေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းတို့အရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်ကပင် သထုံကို တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်ပြည်ဖြစ် မဟာဝသကွမ်းတွင်လည်း သောနနှင့်ဥတ္တရတို့ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့ သာသနာပြု သွားရောက်ကြောင်းပါရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ စောဇီးဇွာကတည်းက မွန်တို့ နေထိုင်နှင့်ပြီးဖြစ်သည်ဆိုသောအချက်မှာ အငြင်းပွားဖွယ်ရာမလိုချေ။ သထုံတွင် သီဟရာဇာမင်းမှမဟာမင်းအထိ မင်း၅၈ဆက် အုပ်စိုးခဲ့သည်ဟု ရှေးဟောင်း ရာဇဝင်များက ဆိုသည်။^{၂၁} မွန်တို့၏ အခြားရှေးဟောင်းနေပြည်တော်မှာ ပဲခူး

ဖြစ်သည်။ "ဟံသာဝတီ" ဟုလည်း အမည်ရသည်။ "ဥယျာ" ဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။ "ဥယျာ" ဟူသော အမည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဥရိယာမြို့ အမည်ကို ယူငင်မှည့်ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကိုအကြောင်းပြု၍ ထိုမြို့တွင် နေထိုင်ခဲ့သူများတွင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများ အများအပြား ပါဝင်မည်ဟုမှန်းဆကြသည်။ သို့သော် ပထမမြို့နန်းတည်သူများမှာမူ သမလ ဝိမလ အမည်ရှိ မွန်ညီနောင်တို့ ဖြစ်ကြောင်း မြို့တည်သည့်အချိန်မှာ ခရစ်မပေါ်မီကဖြစ်ကြောင်း မွန်ရာဇဝင်ကျမ်းများက ဆိုသည်။

ဆိုခဲ့သော ပျူနှင့်မွန်တို့၏ မြို့တော်များကို အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှု ဩဇာသက်ရောက်သည့် မြို့ကြီးများအဖြစ် သုတေသီအချို့ သတ်မှတ်ကြသည်။ ပျူတို့၏ သရေခေတ္တရာမှာလည်းကောင်း၊ မွန်တို့၏ သထုံမှာလည်းကောင်း အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုအတွေ့အသက်များ များစွာလွှမ်းမနေသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုစာရင်းတွင် ပဲခူးကိုလည်း ထည့်သွင်း ခြီးစားနိုင်လိမ့်မည်။

ဤမျှ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့် မြင့်ခဲ့သော ပျူနှင့်မွန်တို့သည် ဓနုဝကျော်တွင် နန်ချောင်တရုတ်တို့၏စစ်ဒဏ်ကို ခံလိုက်ကြရသည်။ ပျူနှင့်မွန်တို့ တရုတ်စစ်ဒဏ်ခံလိုက်ရသောကာလသည် နောင်တွင် မြန်မာဖြစ်လာမည့်သူတို့အတွက် အခွင့်ကောင်းဟု ဆိုရမည်။ ဒေသခံများ အင်အားချည့်နဲ့ နေချိန်တွင် အဆီးအတားမဲ့ ဝင်လာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဝင်လာရာလမ်းမှာ ရှမ်းပြည်နယ် "လောက်ဆောက်" နှင့် "ရေငန်" နယ်များကို ဖြတ်သန်းကာ နတ်ထိပ်တောင်မှ ကျောက်ဆည်နယ်အတွင်းသို့ ထိုးဆင်းလာခဲ့သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤသို့ထိုးဆင်းလာသောနှစ်မှာလည်း တရုတ်စစ်ရောက်ပြီးချိန် ၈၃၅ခု ဖြစ်မည်ဟုမှန်းဆကြသည်။ ကျောက်ဆည်နယ်ကို ရောက်ပြီးနောက် စိုက်ပျိုး၍ ကောင်းသော မြစ်သားထယ်တစ်ခရိုင်တွင် ရှေးဦးနေထိုင်ကြသည်။ နောင်မှ ပလောင်လူမျိုး၊ ခြောက်ခရိုင်ကောကရင် လူမျိုးတို့၏ နေရာဖြစ်သော မင်းဘူးခြောက်ခရိုင်အတွင်းသို့ ထပ်ဆင့်တိုးဝင်သွားကြသည်။ ဤနည်းဖြင့် တစတစ နယ်ချဲ့နေထိုင်ခဲ့ရာမှ မြန်မာတို့အင်အားကြီးလာကြသည်။ ထိုသို့ မြန်မာတို့ တောင်ဝင်ရောက်နေထိုင်ရာမှာ ကျောက်ဆည်ဒေသဖြစ်သည်ဟူသော အယူအဆကို အခြေခံလျက် "မြန်မာအကျောက်ဆည်က" ဟု ပြောဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်။

သို့သော် ဤအချက်ကို သဘောမတူကြသော သုတေသီများလည်း ရှိသည်။ မြန်မာတို့ တရုတ်ပြည်ဘက်မှ ဆင်းလာသည်ဆိုသောအချက်ကို လက်ခံသော်လည်း ဆင်းသက်လာရာ လမ်းကြောင်းနှင့် ဆင်းသက်လာသည့်ကာလ မှန်းဆရာတွင် သဘောကွဲလွဲ ကြသည်။ နောက်ပိုင်း မြန်မာအနွယ်ဝင် မရ လီစုသော လူမျိုးစု ဆင်းသက်လာရာလမ်းကို စူးစမ်းသည့်အခါ မေခ ရွှေလီ ဇာပိန် မြစ်ကြောင်းများကိုတွေ့ရရာ ထိုလမ်းကြောင်းများကိုပင် မြန်မာတို့လည်း အသုံးပြုခဲ့ကြမည်ဟု ဆိုသည်။ "ဇာပိန်မြစ်ကြောင်းသည် ယူနန်နယ် အနောက်တောင်ပိုင်း တောင်တန်းဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ အနီးဆုံးနှင့် အလွယ်ဆုံးပေါက်ရောက်ရာ ခရီးလမ်း" ဖြစ်ကြောင်းကို ထောက်ပြကြသည်။ ဇာပိန်မြစ်ကြောင်းအတိုင်းလာသော မြန်မာတို့သည် ဧရာဝတီမြစ်သို့ ရောက်သည့်အခါ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းအတိုင်းစုန်ဆင်းရာက တကောင်းသို့ ရောက်ရှိကြသည်။ မြန်မာတို့ဝင်ရောက်လာသောကာလမှာလည်း ၈၃၅ခုနှစ်မတိုင်မီက ဖြစ်မည်ဟု တွက်ဆပြကြသည်။

ကျောက်ဆည်ကသည်ဟု ဆိုဆို၊ တကောင်းကသည်ဟု ဆိုဆို ထိုအဆိုများကို ယာယီအဆိုအမိန့် မှန်းဆအဆိုအမိန့်များ အဖြစ်သာ မှတ်ယူသင့်လိမ့်မည်။ တကောင်းဒေသကို ရှေးဟောင်းသုတေသနက တူးဖော်ကြည့်ရာ ရှေးဟောင်းနေပြည်တော်ကြီးဟု ခေါ်နိုင်လောက်သော အထောက်အထား ယခုအချိန်အထိ မတွေ့ရသေး။ ပုဂံခေတ်က ခံတပ်မြို့ကြီး အဆင့်လောက်သာ ရှိခဲ့မည်ဟုမှန်းဆရကြောင်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးပြီ။ ထိုအတူ ကျောက်ဆည်ဒေသမှလည်း မည်သည့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်း အထောက်အထားမျှ တူးဖော်မတွေ့ရသေး။ ထို့ကြောင့် အဆိုနှစ်ရပ်လုံးကိုပင် အထောက်အထားအသစ်များ ထပ်မံ ရသည့်အခါမှ အတည်ပြုရမည့်အဆိုများအဖြစ် သဘောထားရလိမ့်မည်။

မြန်မာ

ဝင်စစ်အားဖြင့် မြန်မာတို့ တောင်အခြေချသည့်နေရာကို ထားဘိ၊ "မြန်မာ" လူမျိုး အမည်အခေါ်အဝေါ် မည်သည့်အချိန်က တောင်ခဲ့သည် ဆိုသည့်အချက်မှာပင် ဆက်လက်စူးစမ်းစဉ်းမည့် အချက်တရပ် ဖြစ်နေသေး

သည်။ တရုတ်ရာဇဝင်မှတ်တမ်းများတွင်မူ ၁၂၇၁ခုနှစ်တိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံကို ဝုဇ္ဇနိုင်ငံအဖြစ် မှတ်တမ်းစာင်နေသေးကြောင်း သိရသည်။ ၁၂၇၁ရောက်မှ မြန်မာကို "မိအေန်"ဟု ခေါ်ဆိုသည်။^{၂၆} ထိုတရုတ်အစောအစောနှင့်ပတ်သက်၍ "အကြီးအကဲကို ခေါ်ဝေါ်သည့် အစောအစောဖြင့် လူမျိုးစုကို မှတ်တမ်း စာင်ခြင်းဖြစ်သည်"ဟု အချို့က ကောက်ချက်ချသည်။^{၂၇} "မြန်မာ"ဟူသော အသုံးကို အစောဆုံးတွေ့ရသော မြန်မာဘာသာ အထောက်အထားမှာ ၁၁၉၀ ပြည့်ထိုး တောင်ဝန်ဘုရားကျောက်စာတွင်ဖြစ်သည်။ မွန်တို့က "မိ"မာ"ခေါ်သည်ကိုမူ ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် မွန်ကျောက်စာ အထောက်အထားများ တွေ့ရပြီး ဖြစ်သည်။^{၂၈} ထို့ကြောင့် "မြန်မာ"ဟူသောအစောမှာ ကျန်စစ်သား မင်းလက်ထက်လောက်ကပင် တွင်ကျယ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆိုက မိမိတို့ ကိုယ်ကိုမိမိတို့ မည်သည့်အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် မြန်မာဟု ကင်းပွန်းတပ်ခဲ့ကြသနည်း။ အချို့ကမူ "မြန်"သည် "လျင်မြန်သည်"၊ "မာ"သည် "သန်မာသည်"ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူလျက် "လျင်မြန် သန်မာသော လူမျိုး"ဟု ဆိုလိုလေဟန် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူချင်ကြသည်။^{၂၉} အချို့ကမူ "မြန်"ပုဒ်ကို "လျင်မြန်၊ မြန်ဆန်" အနက်ဖြင့် လက်ခံသော်လည်း "မာ" ပုဒ်မှာ "ယုတ်မာ၊ လိမ်မာ" ဟူသောစကားတို့မှာကဲ့သို့ "ကြီးမား၊ လွန်ကဲ"ဟူသောအနက်ရှိမည်ဟု ထင်မြင်သည်။ ရှေးအခါက "အလွန်လျင်မြန်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာလှုပ်ကိုင်းဆောင်ရွက် လေ့ရှိ"သော အလေ့အကျင့်ကိုအကြောင်းပြုလျက် "မြန်မာ"ဟုတွင်ခြင်း ဖြစ်မည်ဟု ကြံစည်သည်။^{၃၀} သို့သော် မူရင်းဒေသမှာကတည်းကပင် မြန်မာတို့ ကျွမ်းကျင်လှသည်ဟုဆိုကြသော မြင်းစီးအတတ်နှင့်လည်း ယှဉ်စပ်ဆင်ခြင်အပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း တိုင်းရင်းသားတို့ ဘာသာစကားတွင် မြင်း ကို "မရန်း"ဟု အသံထွက်ကြကြောင်းသိရသည်။^{၃၁} ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ မြင်းအစောအစောနှင့် "မြန်မာ"ဟူသော အမည်သည်တို့ ဆက်စပ်နိုင်သည်။ မြင်းစီး ကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ မြင်းစီးလေ့စားထိခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ "မြန်း"ဟု ခေါ်ဆိုလာရာက မြန်မာဟု ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။

ပုဂံအစ

မြန်မာတို့မည်သည့်လမ်းက ဝင်ရောက်သည်ဖြစ်စေ ဒေသခံ ပုဂ္ဂိုလ်များ မွန်များနှင့်တွေ့ရမည်မှာ မလွဲ။ ၈၃၅ခုနှစ်ဝင်ရောက်လာသည်ဟူသော အဆိုကို ယာယီလက်ခံစဉ်းစားလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ခေတ်ကံထားရ၍ တစ်ကြောင်း၊ အမျိုးအနွယ်တူများ ဖြစ်သောကြောင့်တစ်ကြောင်း မြန်မာများကို အကြည်အသာ ကြိုဆိုခဲ့ကြလိမ့်မည်။ မွန်တို့မှာလည်း ခေတ်ကံကြောင့် အင်အားချည့်နေသည် တစ်ကြောင်း၊ ပင်ကိုက ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်တတ်သည် တစ်ကြောင်း တို့ကြောင့် မြန်မာများကို အကြည်အသာ လက်ခံကြလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ဝင်လာသောမြန်မာတို့ကလည်း အသာတကြည်ဖြင့်ဖြစ်စေ အင်အားသုံး၍ဖြစ်စေ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်ခဲ့လိမ့်မည်။ ဤသို့ဆိုက နောင်တွင် မြန်မာတို့၏နေပြည်တော်အဖြစ် ထင်ရှားလာသော ပုဂံနေပြည်တော်ကို မည်သည့်အခါတွင် စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသနည်း။

"ပုဂံ"ဟူသောအမည်ကို အစောဆုံးတွေ့ရသည်မှာ အေဒီ ၁၀၅၀ထက် နောက်မကျဟု အနိုင်အမာယုဆန့်သော ချံပါကျောက်စာနှင့်ချပ်တွင် ဖြစ်သည်။ တစ်ချပ်တွင် "ပုဂံ"၊ တစ်ချပ်တွင် "ပုကာမ်"ဟု စာလုံးပေါင်းကြောင်း သိရသည်။^{၃၂} မြန်မာပြည်တွင်း ကျောက်စာတို့တွင်မူ ထိုမျှစောစော မတွေ့ရ။ မွန်ကျောက်စာတွင် ၁၀၉၃၌လည်းကောင်း၊ မြန်မာကျောက်စာတွင် ၁၀၉၆၌လည်းကောင်း အစောဆုံး တွေ့ရသည်။ ထိုအချက်ကိုမူတည်၍ "ပုဂံ တည်ထောင်ချိန်သည် အေဒီ ၈၃၂-၅ထက် နောက်ကျနိုင်ပြီး ၈၄၉-၉၀ထက် မစော၊ ၁၁ ရာစုအထိလည်း နောက်မကျနိုင်ပဲ ထိုကာလနှင့်ရပ်ကြားတွင် ဖြစ်နိုင်ရန် ရှိသည်"ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။^{၃၃} အချို့ကမူ "၈၄၉-၅၀"ခန့်တွင် ပုဂံတည်ထောင်ခဲ့မည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။^{၃၄} "၈၅၀"တွင် တည်ထောင်သည်ဟူသော ဓာတာတော်ပုံရာဇဝင်အဆို ၊ "၈၄၉"တွင် တည်ထောင်သည်ဟူသော ဦးကုလားရာဇဝင်၊ တွင်းသင်းရာဇဝင်အဆိုများနှင့်ညီ၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုအရပ်ရပ် ခန့်မှန်းချက်အသီးသီးကို ထောက်ဆလျှင် ပုဂံကိုကိုးရာစုအတွင်း တည်ထောင်ပြီး ဖြစ်နေမည်ဟု စိတ်ချလက်ချ ဖြောင့်နိုင်သည်။

သို့သော် ရှေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းများ၏အဆိုအမိန့်နှင့်လည်း ချင့်ချိန်ကြည့်သင့်သေးသည်။ တွေ့ရသမျှအနက် "အစောဆုံးမြန်မာရာဇဝင်ကျမ်း" ဟုဆိုအပ်သော ရာဇဝင်ကျမ်းတွင် ပုဂံကို အေဒီ ၁၅၆၅ တည်၍ အေဒီ ၁၂၈၄ အထိ နှစ်ပေါင်း တစ်ထောင်တစ်ရာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်တိုင် မြို့သက်ရှည်ခဲ့ကြောင်း တရုတ်ပြေးမင်းမတိုင်မီမင်းဆက်ငါးဆယ်၊ တရုတ်စစ်ပြီးသည့်နောက် မင်းဆက်ငါးဆက်တိုင်တိုင်အုပ်စိုးခဲ့ကြောင်း၊ မုတ်တမ်းတင်ထားသည်။^{၃၅} အခြားရာဇဝင်ကျမ်းတို့တွင်မူ ပုဂံတည်ထောင်ချိန် သုံးကြိမ်ဖော်ပြကြသည်။ ပထမအကြိမ်မှာ အေဒီ ၁၀၀၀ ကျော်တွင် သမုဒ္ဒရာစံမင်း တည်ထောင်ခြင်းဖြစ်၍ "အရိမဒ္ဒန" ဟုခေါ်သည်။ ဒုတိယအကြိမ်မှာ အေဒီ ၃၀၀၀ ကျော်တွင် သေဉ်လည်ကြောင်မင်း တည်ထောင်ခြင်းဖြစ်၍ "သီရိပဇ္ဇယာ" ဟု တွင်သည်။ တတိယအကြိမ်မှာ အေဒီ ၈၄၆ တွင် ပျဉ်ပြားမင်း တည်ခြင်းဖြစ်၍ ထိုအခါမှ "ပုဂံ" တွင်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို့ပြင် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် "ပေါက္ခာရာမ" တွင်ကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြကြသေးသည်။ ထို့ကြောင့် "ပုဂံ" ဟူသောအမည်ကို အေဒီ ၁၀၀၀ ကျော် မုတ်တမ်းများတွင်မှတွေ့ရသော်လည်း ပုဂံမြို့ပြ တည်ထောင်ခဲ့သည်မှာ ထိုထက်များစွာစောနိုင်ကြောင်းသတိရပိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၃ ရာစုများအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ယဉ်ကျေးမှု နိုင်ငံရေး အချက်အချာဖြစ်ခဲ့သော ပုဂံသည် ရုတ်ချည်း ဧည့်ပင်လာသော မြို့ပြတစ်ခုမဟုတ်ကြောင်း ထိုမတိုင်မီ စောစီးစွာကပင် ပေါ်ထွန်းခဲ့မည်ဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြုကြခြင်း ဖြစ်သည်။^{၃၆} "ပုဂံ" ဟူသောအမည် မင်ယုခုံသေးလင့်ကစား အခြားအမည်ဖြင့် မြို့ပြဖြစ်ခဲ့မည်ကို မှန်းဆနိုင်သည်။

ဤနေရာတွင် အလွှဲသင့်သဖြင့် "ပုဂံ" ဟူသောအမည်မှာမ၏ ဗျူဟာကိုလည်း ဧည့်စားသင့်သည်။ ရှေးမွန်မြန်မာကျောက်စာတို့တွင် "ပုဂံ" "ပုကာမ်" သေည်ဖြင့် အရေးများကြသည်။ ဤဝေါဟာရရှိ ဝဏ္ဏနှစ်ခုအနက် "ပု" သည် "ပျူ" လူမျိုးကို ရည်ညွှန်းမည်ဟု ယူဆကြသည်။^{၃၇} ၁၂၉၅၊ ၁၂၉၈ နှစ် အမှတ်အသားပါသော ဝဇ္ဇဂါယာမဟာစောဓိကျောက်စာ၌ ပျူကို "ပု" ရေးသည်။ ပုဂံစေတီက ပျူကို "ပု" ဟုလည်းကောင်း၊ "ပျူ" ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ခဲ့ရာသည်။ "ကံ၊ ကာမ်" အရေးနှစ်ရပ်တွင်မူ "ကာမ်" က မူရင်းဖြစ်ရန် အကြောင်းများသည်။ "ရပ်၊ ရာ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော "ဂါမ" ကို မြန်မာတို့

ယူငင်မွေးစား မြန်မာပျူထားခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ ယောသ "ဂ" ကို အယောသ "က" အဖြစ် ပြောင်းလဲယူငင်ခြင်းကို တွေ့ရမည်။ မူလပါဠိဘာသာ "ဂ" ကို မြန်မာတွင် "က" ပြုတတ်သည်မှာလည်း "ဂ" ကို ပုဂံစေတီတပျောက်လုံး "ကု" ဟုရေးသားသည့်အချက်ကိုထောက်လှောင် ထင်ရှားသည်။ ဤသို့ဆိုက ပုဂံဆိုသော အမည်မှာမည် "ပုဂါမ" သို့မဟုတ် "ပျူဂါမ" ဟူသောစကားမှ ရွေ့လျားလာခြင်းပင်ဖြစ်၍ "ပျူရပ်ပျူရွာ" ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ဆောင်လိမ့်မည်။ သုတေသီအချို့ကလည်း ထိုသို့ပင် ဆိုမိန့်ဖူးသည်။

ပျူဂါမ၊ ပျူဂါမ၊ ပုဂါမ၊ ပုဂါမ၊ ပုဂံ၊ ပုဂံ၊ ပုဂံ (မွန်သံနှင့် ပေါက္ခာရာမတို့သည်) ပုဂံမြို့တော်ကို သာသနာတော်နှစ် ၆၅၁ (ခရစ်တော်နှစ် ၁၀၇) ခုတွင် သမုတီရာစံမင်း တည်ထောင်သည်မှစ၍ အနော်ရထာမင်း စတင်အုပ်စိုးတော်မူသော သာသနာတော်နှစ် ၁၅၀၈ (ခရစ်တော်နှစ် ၁၀၄၄) အထိ နှစ်ပေါင်း ၉၃၇ နှစ်အတွင်း ပျူနှင့်မြန်မာတို့ ရောစပ်နေသည့် အခြေအနေမှာ "ပျူလည်း မြန်မာ၊ မြန်မာလည်း ပျူ" ဟု ခေါ်ဆိုသင့်သောအခြေသို့ ရောက်နေပြီဟုယူဆက လွန်မည် မဟုတ်ချေ။^{၃၈}

ယခုအခါ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်တွင် တွေ့နိုင်သော "ပျူဂံ" အမည်ခံဒေသများသည်လည်း ပျူနှင့်ဆက်စပ်နေတန်ရာသည်။ "ကျွန်းပျူကျွန်း" ဟူသော ဒေသအမည် ရှိနိုင်ခဲ့လျှင် "ပျူဂံ" ဟူသော ဒေသအမည်မျိုးလည်း မရှိနိုင်ခဲ့စရာ အကြောင်းမမြင်။ ဤသို့ဆိုက ပုဂံသည် မြန်မာတို့၏မြို့ပြဖြစ်စဉ်က ပျူတို့၏ ဒေသကြီးတခု ဖြစ်ခဲ့လိမ့်မည်။ ထိုဒေသကြီးတွင် မြန်မာတို့ဝင်ရောက် နေရာယူရာ၌ မြို့ကြီးမြို့ကြီးဖြစ်လာသည့်အခါ မူလအမည် ဆက်လက် တွင်ကျန်နေခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများတွင်လည်း ထိုအချက်ကို ထောက်ခံသည့် အရိပ်အမြွက်များ ပါဝင်လျက် ရှိသည်။ သရေဝေတ္တရာအပျက် ပုဂံတည်ထောင်ပုံကို ထောက်အတိုင်း ဖော်ပြတတ် ကြသည်။

ကမ်းယံတို့ပြေးပြီးသော် ပျူတို့အချင်းချင်း စစ်ဖြစ်ပြန်ကြ၍ ၃၅ ကွဲပြန်၏။ တစ်စုကို ကြပင်သူတို့ ယူလေ၏။ တစ်စုကို သက်တို့ ယူလေ၏။ တစ်စုကား တောင်ညိုဟူသော အရပ်တည်ထောင်၍ နေလေ

၏။ (၃)နှစ်ရှိသောအခါ တလိုင်းတို့က တိုက်ပြန်လေသောကြောင့် ပျက်ချေ၏။ ထိုကသည် ပန်းတောင်သက်သာအရပ်ကို တည်ထောင် နေပြန်လေ၏။ (၆)နှစ်ရှိလျှင် ကမ်းယံတို့ကတိုက်ပြန်လေ၍ ပျက်ပြန် ချေ၏။ ထိုကမှ မင်းတုန်းမြို့ကို နေပြန်လေ၏။ မင်းတုန်းတွင် ရန်ငါးတို့က တိုက်ပြန်၍ ပျက်ပြန်ချေ၏။ (၃)နှစ်နေမှ သက္ကရာဇ် ဆယ့်နှစ်နှစ်ဝင်(၂၉)နှစ်ဆယ်ကိုးခုတွင် အရိမဒ္ဒနာမည်သော ဗြည့်ကို သမုဒ္ဒရာဇ်မင်း တည်ထောင်စေ ပြ၏ ၆၀

သရေခေတ္တရာပျက်၍ ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာမှ အရိမဒ္ဒနတည်သည်။ သရေခေတ္တရာ ပျက်ချိန်တွင် ပျူများ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်ကြရသည်။ ထိုကစဉ့်ကလျား ဖြစ်ကြ သော ပျူများအနက် မင်းတုန်းတွင်ရောက်ရှိကြသည့်အစုက မင်းတုန်းပျက် အပြီး အရိမဒ္ဒနာကိုတည်လေတန် ဆိုလိုရိပ်ရိ၏။ ရင်းရင်းလင်းလင်း တိတိ ကျကျကား မဆို။ ဦးကုလားကိုမိုး၍ရေးသော တွင်းသင်းတိုက်ဝန်ကလည်း အလားတူပင် ဝိုးတိုးဝါးတားသာ ဆိုထား၏။

မင်းတုန်းတွင်သုံးနှစ်နေမှ သက္ကရာဇ်တိုနှစ်ဆယ်ကိုးခုတွင် အရိမဒ္ဒနာ ပည်သော ပုဂံပြည်တည်ရာယုန်လွတ်ကျွန်း၌ ၆၁

အရိမဒ္ဒန တည်ထောင်ခြင်းနှင့် ပျူလူမျိုးတို့ရောက်ရှိနေထိုင်ခြင်းမှာ ဆက်စပ် လျက်ရှိသည်။ အရိမဒ္ဒနကို တည်ထောင်သည့် သမုဒ္ဒရာဇ်သည် သရေခေတ္တရာ နောက်ဆုံးမင်း သုပညာနဂရဆီနှစ်ခုတူ တော်သည်ကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည်။ အရိမဒ္ဒနတတိယမြောက်မင်းဖြစ်သော ပျူစောထီးမင်းကိုလည်း ပျူဆိုလင်မယား၏ ဓမ္မစားသားဟု ဖော်ပြကြသေးသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းပေးခဲ့သော "အရိမဒ္ဒနပုရ" အမည်သာ တရားဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ "ရန်သူတို့အားချေဖျက်နိုင်သောမြို့"ဟုသော အဓိပ္ပါယ် ဖြင့် နိမိတ်ကောင်းဆောင်လျက် မုည့်ခေါ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် "အရိမဒ္ဒန"အမည်မှာနန်းသုံးတော်သုံးဖြစ်၍ "ပုဂံ"ဟုသောအမည်မှာ အရပ်သုံး အများသုံး ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ "ပေါ်ဏ္ဍ"ဟုသောအမည်မှာမူ ဗွန်တို့က ဗွန်အသံ ဖြင့် ခေါ်သောအမည်မျှသာဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်လိမ့်မည်။ "ပု" "ကု" စသည်တို့တွင်တွေ့ရသော မြန်မာဘာသာ "ဆု"သရကို ဗွန်တို့က "အောက်" သရဖြင့် အစားထိုးလျက် "ပေါက်" "ကောက်"စသည်ဖြင့် ပြောဆိုတတ်ကြ

သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပုဂံသည် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် "ပေါ်ဏ္ဍ" ဟုတွင်ကြောင်း ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင်ဆိုထားရာ ထိုအချိန်သည် ဗွန်နှင့် မြန်မာတို့ တစုတည်းစတင်ရောနှောမိသော ကာလဖြစ်နေသောအချက်နှင့် ညီညွတ်လျက်ရှိနေသည်။

ပုဂံမင်းများ

ပုဂံပြည်ကို ကိုးရာစုအတွင်း တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟုဆိုသော်လည်း ရှေ့ပိုင်းမင်းများ အကြောင်းကိုမူ ရှေးရေးမြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများအရသာ ပြော နိုင်သေးသည်။ ခေတ်ပြိုင်အထောက်အထားများကို ကိုးကားပြောဆိုရန် အခွင့် အလမ်း မပေးသေး။ ရှေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းများကို မှီငြမ်းပြောဆိုရာ၌လည်း အငြင်းပွားစွယ် များလှသည်။ ပုဂံရာဇဝင်သည် "တုတ်ထမ်းပြော ရသည်" ဟုပင် အဆိုပြုလောက်အောင် အငြင်းပွားစရာများသည့် ရာဇဝင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရသည်မှာလည်း အဆန်းမဆိုသာ။ ပုဂံရာဇဝင်ကို ခေ့ခေ့ခေ့ စတင် မှတ်တမ်းတင်သော ရာဇဝင်ကျမ်းတို့အနက် တွေ့ရသမျှတွင် ဦးကုလား၏ မဟာရာဇဝင်ကြီးမှာ အစောဆုံးဟု ဆိုရမည်။ ဦးကုလားရာဇဝင်ကို ၁၈ရာစု တွင် ရေးသားရာ ပုဂံခေတ်ဦးအဖြစ်အပျက်များနှင့် နှစ်ပေါင်း ရှစ်ရာကိုးရာခန့် ခြားလျက်ရှိပြီ။ နှစ်ပေါင်းရှစ်ရာကိုးရာကအကြောင်းအရာများကို ပြန်လည် မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ အလွန်အခက်အခဲများလှလိမ့်မည်။ ကိုးကားစရာ ရှေ့ပြေး ရာဇဝင်ကျမ်းအချို့ရှိသော်လည်း တဆင့်စကား တဆင့်ကြား မှတ်သားလာ ခဲ့သော ပါးစပ်ရာဇဝင် ဇာတ်လမ်းပုံပြင်များကိုလည်း အားကိုးခဲ့လိမ့်မည်။ ပုံပြင်များတွင် မှန်သည်လည်းရှိ အမှန်နှင့်နီးစပ်သည်လည်းရှိ လုံးဝမဖြစ်နိုင် သည်များလည်း ရှိလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့်ခေတ်ပြိုင်အထောက်အထား မတွေ့နိုင်သေးသော အနော်ရထာမတိုင်မီခေတ်ကိုချန်လှပ်၍ အနော်ရထာနှင့် နောက်ပိုင်း မင်းဆက်များကိုသာ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြမည်။

အနော်ရထာမင်းနှင့်နောက်ပိုင်းမင်းများအကြောင်း ဖော်ပြရာတွင်လည်း ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းတို့နှင့် အသစ်တွေ့ရှိချက်တို့ များစွာခြားနား လျက်ရှိသည်။ ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းတို့တွင် ယုံတမ်းဆန်ဆန် မှတ်တမ်းအချို့ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ သာဓကတစ်ရပ်အဖြစ် အနော်ရထာမင်းမှ

ရှေ့တွက်သော် သတ္တမမြောက်ဖြစ်သောမင်း၏အမည်ကို ကြည့်နိုင်သည်။
 “ထီးလိုမင်းလို” ဟု လည်းကောင်း “နန်းတောင်းများမင်း” ဟု လည်းကောင်း
 ရာဇဝင်ကျမ်းများက မှတ်တမ်းတင်ကြသည်။ ထိုသို့မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ စိတ်
 ဝင်စားဖွယ် နန်းတွင်းဇာတ်လမ်း တစ်ပုဒ်ကို ဖန်တီးရေးပွဲထားခဲ့ကြသေးသည်။
 မိမိသားအား ထီးနန်းပေးရန် နရပတိစည်သူမင်းကြီးထံ၌ မိဘုရားတစ်ဦးက
 အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် ထီးနန်းတောင်းရာက ထီးနန်းရခဲ့သဖြင့် “နန်းတောင်း
 များ” တွင်သည်ဟုလည်းဆိုသည်။ တဖန် ထိုမင်းသား မင်းဖြစ်မည့်အရေးကို
 ဖခမည်းတော်မင်းကြီးကိုယ်တိုင်က လိုလားသော်လည်း အခြားသားတော်များ
 ရိုသေးသဖြင့် ထီးနန်းပေးရန်အခက်အခဲရှိနေရာ သားတော်တို့အလယ်တွင် ထီး
 ကို စိုက်ထောင်၍ မင်းရွေးပွဲလုပ်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုတွင် ထိုမင်းသားဘက်
 သို့ ထီးညွတ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထီးကလည်း အလိုရှိ၊ မင်းကလည်း
 အလိုရှိသောကြောင့် “ထီးလိုမင်းလို” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုပြန်သည်။
 သို့သော် ကျောက်စာတို့တွင် “နားတောင်းများ” ဟုသာ ရေးထိုးလေ့ရှိသည်။
 “နန်းတောင်းများ” ဟုသာအမည်မှာမဖြင့် မည်သည့်မင်းအမည်ကိုမျှ မတွေ့ရ။
 ရာဇဝင်ကျမ်းများပါ “နန်းတောင်းများ” ဇာတ်လမ်းသည် ပါးစပ်ရာဇဝင်ကိုသာ
 အခြေခံကြောင်း ထင်ရှားသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် အနော်ရထာကိုဆက်ခံသောစောလူးမင်း မည်သည့်
 နှစ်တွင် နန်းတက်သည်ကိုပင် အတိအကျ မပြောနိုင်သေး။ နေ့မှန်းတွက်ဆ
 ပြောဆိုခြင်းသာ ပြုနိုင်သေးသည်။ အတိအကျ ပြောနိုင်သည့် အစောဆုံး
 ကာလမှာ ကျန်စစ်သားလက်တက်တွင် ဖြစ်သည်။ ရာဇကျမာရ်ကျောက်စာကို
 အားကိုးလျက် ကျန်စစ်သားမင်းသည် ၁၀၈၄မှ ၁၁၁၂ အထိ ပုဂံတွင် နန်းစံခဲ့
 မည်ဟု ပြောဆိုနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျန်စစ်သားမင်းနောက်မှာလည်း မင်းစဉ်
 မင်းဆက်ပြဿနာက မရေမရာဖြစ်ခဲ့သေးသည်။ ကျောက်စာအထောက်အထား
 များနှင့် ညှိနှိုင်းသည့်အခါ ၁၁၆၅မှ ၁၁၇၅ အတွင်း မင်းဆက်ပြတ်သယောင်
 ဖြစ်နေခဲ့သည်။ နိုင်ငံရပ်ခြားကလာရောက် ကျူးကျော်သည်ကိုခံရ၍ ထိုသို့
 မင်းဆက်ပြတ်ခြင်းဖြစ်မည်ဟု ယခင်ကယူဆခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင်
 မဟာမုနိတ်တိုင်းအတွင်း စုဆောင်းထားရှိသော ကျောက်စာများတွင် လေ့လာ
 တွေ့ရှိချက်အရ ဒုတိယစည်သူခေါ်နရပတိစည်သူသည် ၁၁၆၈ ကတည်းက

ထီးနန်းစိုးစံလျက်ရှိကြောင်း ထုတ်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယစည်သူ
 ၏ နန်းသက်ကို ၁၁၆၅မှ ၁၁၇၁ အတွင်းဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆနိုင်လာ တော့သည်။
 ပုဂံမင်းဆက်ပြတ်ခဲ့သည်ဟုလည်း မဆိုသာတော့။ ထိုအချက်ကို ထည့်သွင်း
 စဉ်းစား၍ ပုဂံမင်းဆက်ဇယားကို ရေးဆွဲကြည့်လျှင်သောက်အတိုင်း ရနိုင်
 သည်။

ပုဂံမင်းဆက် ဇယား^{၆၇}

၁။	အနော်ရထာ	၁၀၄၄-၁၀၇၇
၂။	မင်းလှလင်	၁၀၇၇-၁၀၈၄
၃။	ထီးလိုမင်း	၁၀၈၄-၁၁၁၃
၄။	စည်သူ ၁	၁၁၁၃-၁၁၆၃
၅။	ဒိမ်တော်ရှင်	၁၁၆၃-၁၁၆၅
၆။	စည်သူ ၂	၁၁၆၅-၁၂၁၁
၇။	နားတောင်းများ	၁၂၁၁-၁၂၃၁
၈။	နရသိမ်ဥဒ္ဒနာ	၁၂၃၁-၁၂၃၅
၉။	ကျဇာ	၁၂၃၅-၁၂၄၉
၁၀။	ဥဒ္ဒနာ	၁၂၄၉-၁၂၅၆
၁၁။	မင်းယဉ်	၁၂၅၆
၁၂။	တရုတ်ပြေး	၁၂၅၆-၁၂၈၇

ဖော်ပြပါ ပုဂံမင်းတို့အနက် အနော်ရထာမင်းသည် နိုင်ငံရေးအရ
 လည်းကောင်း ဘာသာရေးအရလည်းကောင်း အရေးပါသောမင်းဖြစ်သည်။
 နိုင်ငံရေးအရ ပထမ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို စည်းရုံးခဲ့သောမင်းဟု အသိအမှတ်ပြု
 ကြရသည်။ သထုံကိုတိုက်မိုက်အောင်မြင်ပြီးနောက် ပုဂံတွင် ဘာသာသာသနာ
 ယဉ်ကျေးမှု စည်ပင်အောင်၊ မဟာယာနဘာသာနေရာတွင် ဟိနာယနဘာသာ
 ထွန်းကားအောင်အားထုတ်ခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုမှတ်ပြုကြသည်။ အနော်ရထာ
 မင်းကို ဆက်ခံသည့် မင်းလှလင်ကို မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် စောလူးမင်း
 ဟုခေါ်သည်။ ဗွန်တို့နှင့်မသင့်မတင့် ဖြစ်ရာက နတ်ဗွာန်ခဲ့ရသည်ဟု ရာဇဝင်

ကျမ်းများက ဆိုသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်နှင့်သက်ဆိုင်သော အထောက်အထားများ မတွေ့ရသေး။ ထီးလိုင်မင်းကို ကျန်စစ်သားမင်း ဟုလည်းခေါ်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက် မွန်ကျောက်စာအများအပြား တွေ့ရသည်။ ပထမစည်သူကို မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် အလောင်းစည်သူဟု ခေါ်သည်။ သက်တော်ရှည် ရွှေဝူဒါယကာ အမည်ဖြင့်လည်းထင်ရှားသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် ပါဠိဘာသာ ရွှေဝူကြီးကျောက်စာမှာ ထင်ရှားသည်။ အိမ်တော်ရှင်လက်ထက်တွင် ထင်ရှားသော ခေတ်ပြိုင်အထောက်အထားများ မတွေ့ရ။ ဒုတိယစည်သူကို မြန်မာရာဇဝင်များတွင် နရပတိစည်သူဟု ဆိုသည်။ ဤမင်းလက်ထက်တွင် မြန်မာလို ကျောက်စာများ အများအပြားတင်တွေ့လာရသည်။ နားတောင်းများ၊ နရသီယံဥစ္စနာ၊ ကျွဲစွာ၊ ဥစ္စနာ၊ မင်းယဉ်တို့လက်ထက်တွင် မြန်မာစာပေ ဆက်လက်စည်ပင်လာသည်။ တရုတ်ပြေးမင်းကို မြန်မာရာဇဝင်တွင် နရသီဟပတေ့ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ကျောက်စာတို့တွင် "ပန်းပွတ်သည်မြေ" ဟု ခေါ်သေးသည်။ တရုတ်ပြေးမင်း ဟူသောအမည်မှာ ၁၂၈၇တွင် တရုတ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို ကျူးကျော်ပြီးမှရသောအမည်ဖြစ်သည်။ တရုတ်တို့လာရောက် တိုက်ခိုက်စဉ် ဆောက်အရပ် ၁၀၀ သို့ တိမ်းရှောင်နေရသောကြောင့် ထိုအမည် တွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၀၀ မှ ပိုသည့် ပြန်လည်ဆန်တက်အလာ လမ်းခရီးတွင် သားတော်တစ်ဦးက အဆိပ် ဝေပသဖြင့် နတ်ရွာခံခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်သည် ပုဂံခေတ် နေဝင်ချိန် ဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြေးမင်းနောက်တွင် ပုဂံထီးနန်း ဆက်ခံကြသေးသော်လည်း အမည်မဲ့ ဘုရင်မျှသာ ဖြစ်တော့သည်။

မှတ်စုများ

၁။ Pe Maung Tin & G.H Luce,(translated) "The Glass Palace Chronicle of the Kings of Burma," Rangoon University Press, 1960, pp. 1-6
 ၂။ ယင်း၊ နိဒါန်း၊ စာ ၁၅
 ၃။ ယင်း၊ နိဒါန်း၊ စာ ၁၇၊ ၁၈
 ၄။ ဦးဖိုးလတ်၊ "မြန်မာအစ"၊ ပညာနန္ဒ၊ ရန်ကုန်၊ စာ ၉

၅။ Professor Than Tun, (edited by Paul Starchan), "Essays on the History and Buddhism of Burma," Kiscadale Publications, 1988, p. 3
 ၆။ ဦးဖိုးလတ်၊ "မြန်မာအစ" စာ ၃၅၊ ၃၆
 ၇။ U Aung Thaw, "Historical Sites in Burma," p. 103
 ၈။ ဦးချစ်သိန်း၊ "နန်းတည်မွန်ကျောက်စာ"၊ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာ ပေါင်းချုပ်၊ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုဌာန၊ ၁၉၆၅၊ စာ ၄၂၊ ကြောင်း ၄၁
 ၉။ U Aung Thaw, "Historical Sites in Burma," Sarpay Beikkman, 1972, p. 16
 ၁၀။ ယင်း၊ စာ ၆
 ၁၁။ G.H Luce, "Phases of Pre-Pagan Burma; Languages and History," Oxford University Press, 1985, p. 50
 ၁၂။ ဦးရည်စိန်၊ "ပျူခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြား ဆက်ဆံရေး"၊ နိုင်ငံသမိုင်း သုတေသန စာစောင် ၄၊ နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန၊ ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၇၉၊ စာ ၁၁
 ၁၃။ သီရိပျံချိုဦးမြ ၊ "ရှေးဟောင်းရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ" ဒုတိယတွဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာန စာ ၁၁
 ၁၄။ Nai Pan Hla, "Mon Literature & Culture over Thailand and Burma," Journal of Burma Research Society, Vol. 41 Pt. 1, p. 69 မှတ်ချက်။ နောင်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းကျွန်ုပ်တို့တွင် အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် ဖော်ပြထားသော သုတေသနဆောင်းပါးများကို ကိုးကားသည့် အခါ JBRS ဟုသာ အတိုမှတ်ဖြင့် ဖော်ပြမည်။
 ၁၅။ ယင်း၊ စာ ၆၉
 ၁၆။ G.H Luce, "Mons of the Pagan Dynasty," University Mon Society Annual Magazine, 1954-55, p.14
 ၁၇။ ဦးရည်စိန်၊ "ပျူခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြား ဆက်ဆံရေး"၊ နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသန စာစောင် ၄၊ နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန၊ စာ ၃၄
 ၁၈။ ဝိလ်ဗျားဘရင်၊ "အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ"၊ ဆွေဆွေမော် စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၅ ပေဖော်ဝါရီ၊ စာ ၁၀၂

၁၅။ ဦးမြင့်ဆွေ၊ "အာနန္ဒစန္ဒြ သက္ကတကျောက်စာ"၊ ပြည်ထောင်စု
မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျွန်းကျယ်"၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေး
နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၃၊ ၁၉၆၉၊ စက်တင်ဘာ၊ စာ
၁-၂၅

မှတ်ချက်။ ။ ဤကျောက်စာအကြောင်းကို ရမိုင်စာပေအပိုင်းတွင် ထပ်ဆင့်
ဖော်ပြမည်။

၂၀။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ ၁၀၊ စာပေစိမာန်၊ ၁၉၆၆၊ စာ ၄၀၉
၂၁။ မောင်ရွှေခန့်၊ "မွန်ရာဇဝင်နှင့် ခေတ်တော်သမိုင်းပေါင်းချုပ်"၊

ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၉၊ စာ ၃၇
မှတ်ချက်။ ။ ၃၇နှစ်မြောက် မွန်အမျိုးသားနေ့အခမ်းအနားတွင် ဖတ်ကြား
သော နိုင်ထွန်းသိန်း၏ "မွန်အကြောင်းသိကောင်းစရာစာတမ်း" (လက်နှိပ်စက်
မှု) တွင် ၅၅ ဆက်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၂၂။ ယင်း၊ စာ ၈၃
၂၃။ Quaritch.H.G Wales, "Towards Ankor," George G.
Harrap, 1937, pp. 116-117

၂၄။ G.H Luce, "Phases of Pre-Pagan Burma: Languages and
History," p.103

၂၅။ ဦးဖိုးလတ်၊ "မြန်မာအစ"၊ စာ ၁၂၊ ၁၃

၂၆။ ယင်း၊ စာ ၃၃

၂၇။ ဝိလ်ဗူးဘရင်၊ "အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ"၊ စာ ၁၇၀၊ ၁၇၁

၂၈။ ဦးချစ်သိန်း၊ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ ပြည်ထောင်စု
ယဉ်ကျေးမှုဌာန ၁၉၆၅ အပိုင်း ၁၊ စာ ၄၁။ ကျန်စစ်သားမင်း နန်းတည်
ကျောက်စာ (က)၊ ကြောင်းရေ ၄၂ တွင် "ဂေါးစိဋ္ဌေးမိမိာ စိဋ္ဌေးရွှေည်
စိဋ္ဌေးတိရိစ္ဆာန်" စသည်ဖြင့်ရေးထိုးထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဦးချစ်သိန်း၏ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာ ပေါင်းချုပ်"ကို
စာမျက်နှာ သတ်မှတ်ရာတွင် အပိုင်း ၁၊ အပိုင်း၂ ခွဲထားသည်။ အပိုင်း ၁
တွင် မူရင်းမွန်ကျောက်စာများကို ဖော်ပြ၍ အပိုင်း၂ တွင် မြန်မာဘာသာပြန်
ဖြစ်သည်။

၂၉။ ဒုတိယ ကျော်အောင်ခံထားဆရာတော်၊ "ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ"၊ စာ
၁၈၄

မှတ်ချက်။ ။ ဦးအုန်းရွှေပြုစုသော "သတ်ပုံအဘိဓာန်မိတ်လင်စုံ"မှ ယူသည်။

၃၀။ ဦးဖိုးလတ်၊ "မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း"၊ ပညာနန္ဒ၊ ရန်ကုန်
၁၉၆၃၊ စာ ၂၅၃-၂၅၆

၃၁။ ဝိလ်ဗူးဘရင်၊ "အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ"၊ စာ ၂၉၅

၃၂။ G.H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, New York
University, 1969, p. 6

၃၃။ Dr. Than Tun, "Buddhism in Burma (1040-1174)," JBRS
LXI Part 1, pp 1-26

၃၄။ G. H. Luce, "Old Burma-Early Pagan," p. 6

၃၅။ ရှင်သီလဝံသ၊ "ရာဇဝင်ကျော်"၊ မြန်မာသုတေသနအသင်း၊ စာ ၇၇

၃၆။ Michael Aung-Thwin, "Pagan: The Origins of Modern
Burma," University of Hawaii Press, 1985, p. 20

၃၇။ Taw Sein Ko, "Burma Sketches," British Burma Press,
1913, p. 20

၃၈။ "ပုတသိန်မင်"၊ သုတေသနနှင့်ဆွမ်းကပ်ရာ ကျောက်စာ(၆၆၀)၊
ကြောင်း ၉၊ ၁၀

၃၉။ သီရိပျံချီ ဦးသာမြတ်၊ "မွန်မြန်မာအက္ခရာသမိုင်း"၊ ရန်ကုန်၊ စာ
၈

၄၀။ "ကန္တပုဗ္ဗကုန်"၊ မေမာဝရဘုရား(၅၆၉)၊ ကြောင်း ၇

၄၁။ ဦးကုလား၊ "မဟာရာဇဝင်ကြီး" ပထမအုပ်၊ မြန်မာသုတေသန
အသင်း၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၁၃၄

၄၂။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူ၊ "တွင်းသင်း မြန်မာရာဇဝင်သစ်"၊
ပထမတွဲ၊ မင်္ဂလာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၀၊ စာ ၄၆-၄၇

၄၃။ ဒေါက်တာရီရီ၊ "မဟာမုနိကျောက်စာစု"၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ
စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျွန်းကျယ်၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၃၊ ၁၉၆၈ စက်တင်ဘာ၊ စာ
၅၆၃

၄၄။ မှတ်ချက်။ ။ ဤစာများမှာ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ "ရှေးဟောင်း
မြန်မာရာဇဝင်"ကျမ်းပါ စာများကို အခြေခံလျက် ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။

အနော်ရထာမတိုင်မီ

သာသနာ

ပုဂံအုပ်ချုပ်ရေးသမိုင်းနောက်ခံသဘောကို အကြမ်းဖျ သိခဲ့ကြပြီ။ အနော်ရထာမတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကို ရေးရေးသာမုန်းဆန်ပုံကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီ။ ပုဂံခေတ်စာပေသည် ပုဂံခေတ်သာသနာကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂံခေတ်စာရေးသားမှုအတတ်ပညာကိုလည်းကောင်း အမှီပြု တိုးတက်ခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ အနော်ရထာမတိုင်မီ သာသနာနှင့်စာပေအခြေအနေကို အတန်အသင့် သိရှိနားလည်ထားရန် လိုအပ်လိမ့်မည်။

မြန်မာနိုင်ငံသာသနာနှင့်ဆက်စပ်သောအောက်ပါအဆိုအမိန့်မှာ တိုတိုနှင့် ထိရောက်သည်ဟု ယူဆသည်။

မြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အခြားနိုင်ငံများမှာနည်းတူ အရာရာအနှောအနှယ် ဖြစ်သည်။ စတင်အခြေမူခဲ့ရာ ဟိန္ဒူဘာသာအယူဝါဒများလည်းပါဝင်၍ မြန်မာများ ဗုဒ္ဓဘာသာမဖြစ်မီက သက်ဝင်ခဲ့သော နတ်ကိုးကွယ်မှုလည်း ပါဝင်နေသည်။^၁

အနော်ရထာမတိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံဒေသအနှံ့အပြား၌ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်အတူ ဟိန္ဒူသာသနာသည်လည်း တွဲဖက် ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓသာသနာမှာလည်း မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ ဟိန္ဒူယာနဗုဒ္ဓဘာသာဟူ၍ ဂိုဏ်းကြီးနှစ်ဂိုဏ်းရှိရာ နှစ်ဂိုဏ်းစလုံး နေရာဒေသအသီးသီး၌ ပြန့်နှံ့ခဲ့သည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ခံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ နေ့အကြာတွင် ဝေသာလီပြည်၌ ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ခဲ့သည်။ ထိုသင်္ဂါယနာပွဲပြီးသည့်နောက် မဟာယာနဟိန္ဒူယာနဂိုဏ်းခွဲကြီးနှစ်ခု ပေါ်ထွန်းလာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂ မဟာယာနဂိုဏ်းတွင် ဟိန္ဒူအယူအဆအချို့သည်လည်းကောင်း၊ အယူသည်းမှုအချို့သည်လည်းကောင်း ဝင်လာသည်။ ဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်း ကွဲပြားပုံနှင့်ပတ်သက်သည့် မှတ်ချက်တစ်ရပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်း၏ပဓာနကွဲလွဲချက်မှာ မဟာယာနတို့၏ ဘုရားလောင်းအယူအဆတွင် ဖြစ်သည်။ ထိုအယူအဆအရ ကုသိုလ်ရှင်တစ်ဦးသည် အခြားလူများကိုလည်း ကယ်တင်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ထို

ကုသလပုဂ္ဂိုလ်ကြီး တို့သည် နိဗ္ဗာန်မတိုင်မီပျင်း သို့မဟုတ် ဘုရားမဖြစ်မီပျင်း လူကောင်းလူမြတ် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဘုရားလောင်းများအတွက် ဘုရားကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ကိုးကွယ်နိုင်သည်။ သဘာဝအတိုင်းပင် မဟာယာနကို ဘုရင်များ မှူးမတ်များ ပညာရှင်များက များစွာနှစ်သက်ယုံကြည်ကြသည်။ အခြားသူတို့အားကုညီကယ်မရင်း ကုသိုလ်တရားများများ ပွားနိုင်သော အခွင့်အရေး ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မဟာယာနက သက္ကတဘာသာကို သုံးသော်လည်း ဟိန္ဒူယာနတို့က အများသုံးပါဠိနှင့် မာဂဒီဘာသာစကားတို့ကို သုံးသည်။ ဘုရားကျောင်းတို့တွင်မဟာယာနတို့က ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများ အဆန်းတကြယ် ဗွမ်းမံတတ်ကြသည်။ ဟိန္ဒူယာနတို့ကမူ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်နှင့် သာမန်ဘာသာရေး ရုပ်တုများကိုသာ ကိုးကွယ်တတ်ကြသည်။ ကုသိုလ်တရား ပွားများလျှင် မိမိကိုယ်ကိုသာမက အခြားသူများကိုလည်း ကယ်တင်နိုင်သည်ဟု မဟာယာနတို့ယုံကြည်ကြသည်။ ဟိန္ဒူယာနတို့ကမူ မိမိကိုမိမိသာကယ်တင်ပေးနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း၊ လူသားအားလုံး တန်းတူပင်ဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း ယုံကြည်ကြသည်။^၃

“မိမိကိုယ်သာကိုးကွယ်ရာ”ဟူသော ဟိန္ဒူယာနအယူအဆကိုအကြောင်းပြု၍ မိမိတို့ကိုယ်ကို “ယာဉ်ရထားကြီး(မဟာယာန)”၊ အခြားဂိုဏ်းခွဲကို “အနိမ့်စားယာဉ်(ဟိန္ဒူယာန)”ဟု မဟာယာနတို့က အမည်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။^၄ ဟိန္ဒူယာနဘာသာသာဝင်တို့ကမူ မိမိတို့ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းခွဲကို ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဟုသာ ခေါ်ဆိုသည်။

ရနိုင်ပြည် ဝေသာလီတွင် ထိုဘာသာအယူအဆများ အနော်ရထာမတိုင်မီကတည်းက ပြန့်နှံ့ခဲ့သည်။ ဝေသာလီတွင် ရှေးဦးထွန်းကားခဲ့သော ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုမှာ သီဝနတ်ကိုးကွယ်သော ဟိန္ဒူဝါဒဖြစ်ကြောင်း သုတေသနအထောက်အထားများအရသိရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။^၅ ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်ရှိသည့်အခါတွင်လည်း မူလရှိပြီး ဟိန္ဒူဘာသာနှင့် ရောရှက်နေခဲ့ဟန်တူသည်။ အာနန္ဒဝိမ္ဗင်းကြီးကျောက်စာမှာ ထင်ရှားသော အထောက်အထား ဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်စာပါထာများအနက်

ပထမဂါထာမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ရှိမိုးသော ဂါထာဖြစ်၍ ဒုတိယ ဂါထာမှာ ဗြဟ္မဏဟိန္ဒုဘာသာဆိုင်ရာဂါထာ ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ပထမစာကြောင်းအဆုံး နားတွင် (ဇောမိသတွ) ဆိုသော စကားလည်း ရှိသည်။ တစ်နေရာတွင်မူ သီဝနတ်မင်းကို ရည်ညွှန်းသော "တြိလောကနေ" ဟူသောစကားလည်း ပါနေ ပြန်သည်။^၆

မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်ပိုင်းတွင် အစောဆုံးဖြစ်သည့် ဝိဿနိးမြို့ ကိုးကွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ "ဝိဿနိး" ဟူသော ဒေသအမည်ကပင် ထင်ရှား ဝေပြီး ဖြစ်နေသည်။ ဝိဿနိးအမည်ရှိ ဟိန္ဒုနတ်ဘုရားကို ရည်ညွှန်းပူဇော် မှည့်ခေါ်ထားသော အမည်ဖြစ်ရာ ဟိန္ဒုဘာသာမှာ ဧည့်ပင်ခဲမည်မှာ သေချာ လှသည်။ ဝိဿနိးကိုတူးဖော်ရာတွင် ပြာအိုးများ၊ ဓာရေမထားသော ငွေဒဂါး များ၊ ပုတီးခေများကိုကားတွေ့ရ၍ ပိရကတ်တော်များ ရေးထားသော ဆုတ်ခွက်ပြားများ၊ ငွေပေလွှာ ငွေပေလွှာများကိုကား မတွေ့ရ။ ထိုစဉ်က ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်နိုင်မာမာ ထွန်းကားခဲ့ပြီဟူ၍ဆိုရန် ခက်ခဲသည်။ သို့သော် ကြောပုံများပါသည့် ကျောက်ပြားများကိုတွေ့ရရာ အိန္ဒိယဩဇာ အငွေ အသက် ရနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း မှန်းဆကြည့်နိုင်သည်။ အမရဝတီ နာဂဓနကုဏ္ဍဒေသ များတွင် ထွန်းကားခဲ့သည့် ရုပ်တု မကိုးကွယ်သော အပရဝေလယာ နှင့် မဟီသာသကရိုဏ်းတို့နှင့်လည်း အဆက်အသွယ်ရှိခဲ့မည် ဟု သုတေသီတို့ မှန်းဆသည်။^၇

သို့သော်သရေစေတီရာတွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာ အပိုင်အမာ အခြေကျခဲ့ သည်။ ရှေးဟောင်းရာစခင်းများတွင်လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကားသည့် အကြောင်း အထောက်အထားစကားရပ်များ အဖြစ်အပျက်များ တွေ့နိုင်သည်။ သရေစေတီရာမင်းဆက်အစ မဟာသမ္ဘဝမင်း ထီးနန်းရအောင် ဦးဆောင်ခဲ့သည် ဟု မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများ၌ဖော်ပြသော တကောင်းမှလာသည့် အိမ်ရှေ့ မင်းသားသည် ရသေ့ဝတ်နှင့်ဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက သရေစေတီရာတွင် တူးဖော် တွေ့ရှိရသော ငွေပေရုပ်များ ဆုတ်ခွက်စာများ ငွေထူပ ကမ္မည်းစာများက လည်း သရေစေတီရာ သာသနာထွန်းပပုံကိုသက်သေထုလျက်ရှိသည်။^၈ တွေ့ရ သော ဘာသာတရားစာများမှာလည်း ဝုဏ်ဘော်ကိုးပါး၊ ပဋ္ဌာန်းတရား စသည်

တို့ကိုသို့သော အရေးပါသည့်တရားစာများဖြစ်ကြသည်။ တရုတ်မှတ်တမ်း များ အလိုအရ သရေစေတီရာတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ ရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ လေးနှစ်ရှယ်ကလေးငယ်များကို ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ ပို့ကြသည်။ တရားသဘောပေါက်၍ သာသနာ၌ပျော်ပျက်လျှင် ရဟန်းဘောင် ဝင်ကြသည်။ အမျိုးသမီးများလည်း သာသနာဘောင် ဝင်ကြသေးသည်။^၉ ဤသို့ သာသနာ ဧည့်ပင်သော်လည်း ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသက်သက် ထွန်းကားနေခဲ့သည် ဟု မဆိုနိုင်။ ဇောမိသတ်ပုံတော်များ သက္ကတလက်ရေးစာများ တွေ့ရသည်ကို ထောက်လျှင် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ထွန်းကားလျက်ရှိခဲ့ကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာသာ မဟုတ်။ သရေစေတီရာ သည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းနှင့်အဆက်အသွယ်ရနေရာ ရခိုင် ဒေသာလီနည်းတူ ဟိန္ဒုဘာသာနှင့်လည်းမကင်းမဲ့။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ဗြဟ္မဏဘာသာ ယှဉ်တွဲတည်နေ ကြောင်း အထောက်အထားအဖြစ် ဝိဿနိးဝါဒဆိုင်ရာ ရုပ်တုများ တွေ့ရ သည်။ သံကျောက်ပြားတစ်ချပ်၌ ဝဲဘက်တွင် ဝိဿနိးနတ်နှင့် ယာဘက်တွင် လက်ချမီးနတ်သမီးတို့ ယှဉ်လျက်ရပ်နေဟန် တွေ့ရသည်။^{၁၀} ထိုကြောင့် သရေစေတီရာသာသနာမှာလည်း ရခိုင်ဒေသသာသနာနှင့် ကွာခြားလှသည်ဟု မယူဆ။ ရခိုင်တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ပါဠိဘာသာဩဇာဝင်လာပုံကို ဆင်ခြင်ရာ၌ သရေစေတီရာ ထေရဝါဒီများနှင့် အဆက်အသွယ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီရိ လင်္ကာနှင့် အဆက်အသွယ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သရေစေတီရာ တွင် ထေရဝါဒသာသနာက ပိုမိုအားကောင်းခဲ့မည် မှာလည်း ထင်ရှားလှသည်။ မှန်တို့၏သထုံနေပြည်တော်နှင့်အနီးခြင်းသည် အကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေ လိမ့်မည်။

သထုံမှာမူ ထိုအချိန်က ဗုဒ္ဓသာသနာ အပွင့်လင်းဆုံးဒေသဟု ဆိုရ လိမ့်မည်။ သထုံစာတိ ဗုဒ္ဓဇယာသထေရ်သည် ဘီစီလေးရာစုက သီရိလင်္ကာသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာများကို မွန်ဘာသာဖြင့်ပြန်ဆိုရေးသားနိုင်ခဲ့ ကြောင်း မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများကလည်းဆိုသည်။ သောနနှင့်ဥတ္တရတို့ သာသနာပြုရောက်လာခဲ့ဖူးသည်ဆိုသော မဟာဝံသကျမ်းလာစကားကို ထောက် လျှင်လည်း ရာမညဒေသနှင့် တောင်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ဆက်စပ်နိုင်ပုံကို ဆင်ခြင်နိုင်သည်။ ဝါးရာစုတွင် ဟိန္ဒုယာနဗုဒ္ဓဘာသာ အပိုင်အမာ တည်နေပြီ

မြစ်ကြောင်းကို ရှေးဟောင်းကျောက်စာအထောက်ထားများကလည်း သက်သေ
ခံလျက် ရှိသည်။^{၁၁} သို့သော် သထုံသာသနာသည်လည်း မြဟူထဝါဒနှင့်
မကင်းနိုင်။ သထုံတွင် ဉာဏ်စုက သီဝရုပ်၊ ဒိဿနိုးရုပ်ပုံများ တွေ့ရ
ပူးသည်။^{၁၂}

အနောက်ရထားမတိုင်မီ ပုဂံပြည်သာသနာကိုကား ခပ်ဝါးဝါးသာ မြင်ရ
သည်။ မြန်မာရှေးဟောင်း ရာဇဝင်ကျမ်းများကမူ အနောက်ရထားမတိုင်မီတွင်
အရည်းကြီးဝါဒသာ ထွန်းကားခဲ့ကြောင်း တည်တညွတ်တည်း ဆိုကြသည်။
အနောက်ရထားမင်းလက်ထက်တွင် သထုံကိုတိုက်ယူပြီးနောက်တွင်မှ ဗုဒ္ဓသာသနာ
ရောက်လာထွန်းကားလေဟန်လည်း တည်တညွတ်တည်းရေးကြသည်။ သထုံကို
မတိုက်မသိမ်းရသေးမီကပင် ဗုဒ္ဓသာသနာရောက်ရှိနေပြီး မြစ်မည်ဟု ခေတ်သစ်
သုတေသီတို့ ယူဆသည်။^{၁၃} ပုဂံသမိုင်းနောက်ခံအကျဉ်းတွင် ဆိုခဲ့သည့်
အတိုင်း မြန်မာတို့သည် သရေမေတ္တရာပျူ ဟန်လင်းပျူတို့နှင့်
အဆက်အသွယ်ရပြီးဖြစ်ရာ ပျူတို့၏ထေရဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်နေပြီး
ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ထေရဝါဒသာသနာသက်သက် ထွန်းကားနေခဲ့ခြင်း
ဖြစ်သည်ဟုကား မဆိုနိုင်။ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာကိုလည်း ပျူတို့နည်းတူ
ရောယှက် ဆည်းကပ်ခဲ့ဟန်ရှိသည်။ ထိုမျှမက မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဝင်လာစဉ်က
ယုံကြည်ရင်းစွဲရှိခဲ့မည်ဟု ယူဆနိုင်သော နတ်ကိုးကွယ်မှုလည်း ရှိခဲ့နိုင်သေး
သည်။

ရှေးက နတ် နဂါး ကိုးကွယ်သည့်လေ့အကြောင်းကို မြန်မာ့သမိုင်း
ပုံပြင်များတွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ ရှေးဟောင်း မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းများ
တွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ မောင်ပေါက်ကျိုင်းပုံပြင်သည် အတိတ်မေတ်က
နဂါးယုံကြည်မှုကို ဖော်ပြသောပုံပြင် ဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းများ
အလိုအရ သတ္တမပုဂံမင်း သေသည်လည်ကြောင် လက်ထက်တွင် နတ်ကိုးကွယ်မှု
တစ်ရပ် စခဲ့သည်။ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းတွင်တင်နေသော စကားပင်ကြီးကို
အကြောင်းပြုလျက် ပုပ္ပါးတောင်တွင် မင်းမဟာဂီရီနတ်မောင်နှမအတွက်
နတ်နန်းဆောက်ခဲ့ရသည်။ တစ်ဖန် သုံးဆယ့်ရှစ်ဆက်မြောက်ပုဂံမင်း ညောင်ဦး
စောရဟန်းခေါ်တောင်သူကြီးမင်း လက်ထက်တွင်လည်း ထူးထူးခြားခြား
ကိုးကွယ်ခဲ့သေးသည်။

မြန်မာစာလုံးစာရင်း

တ	တ	တ	တ
မြေပျံ	ကုသု	အဓိ	မြေ
ကံ	ပေါင်ကံ	သီဝရ	မြေပျံ
	က	က	

(အထောက်) အထောက် အထောက် အထောက် အထောက်

တ တ တ တ တ တ တ

မြန်မာစာလုံးစာရင်းကို ပြန်လည် စစ်ချက်ချပြီး အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက်
အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက်
အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက် အထောက်အထောက်

ပုံ ၁။ "က" သက္ကရာဇ်ပြောင်းလဲလာပုံ

ပုံ ၂။ သုတ်ဗျက်တံဆိပ်ပုံ

ပုံ ၃၈ ရာဇဂြိုဟ်
မင်းမြို့စားရာဇဂြိုဟ်

ပုံ ၄၈ သိရိညာဇနာ၏ ဗျူဟာ

ပုံ ၅၈ အာနန္ဒာ စေတီပုထိုးတော်ကွင်း၏

Handwritten text in Burmese script, likely a page from a manuscript. The text is densely packed and appears to be a continuous passage. The script is in a traditional style, possibly from the 18th or 19th century. The page is framed by a decorative border.

Handwritten text in Burmese script, likely a page from a manuscript. The text is densely packed and appears to be a continuous passage. The script is in a traditional style, possibly from the 18th or 19th century. The page is framed by a decorative border.

Handwritten text in Burmese script, arranged in vertical columns within a decorative border.

Handwritten text in Burmese script, arranged in vertical columns within a decorative border.

တောင်သူကြီး မင်းမြစ်လျှင် မိမိသစ္စာခင်းယာတွင် ဥယျာဉ်ကြီး
သာယာစွာ ပြုပြီးသော် နဂါးရုပ်ကြီးစွာ ပြုလုပ်၍ထား၏။ ထိုသို့
နဂါးရုပ်ကို ထားခြင်းသည် နဂါးသည် လူတို့ထက် မြတ်လေသည်
တန်ခိုးကြီးလေသည်။ ကိုကွယ်ရသော် အကျိုးရှိမည်မှတ်မှား၍ ထား
လေသတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး ရသေ့ပြည် သတုံပြည်များမှာ ချမ်းနစ်ပုထိုး
ရှိလေသည်ကို အကြောင်းပြု၍ မှားသောအယူရှိသော ရင်အရည်းတို့
နှင့်တိုင်ပင်၍ ပုထိုးကြီးတစ်လုံး ပုထိုးငယ်တစ်လုံး ပုထိုးသားများ
တစ်လုံး သင်လည်ပုထိုးတစ်လုံး စိတ်တည်ပုထိုးတစ်လုံး ဣပုထိုး
ငါးလုံးကိုတည်၍ ထိုပုထိုးတွင် နတ်ရုပ်မမည် ဘုရားရုပ်တူတော်
မမည် လုပ်ထား၍ ညနံနက်ထမင်းဟင်း သေစာတင်၍ကိုးကွယ်သည်
ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နတ်တော်ကျောင်းတကာမင်းမုမ်းသာဟုတွင်၏။
တောင်သူကြီးမင်းလည်းတွင်၏။ ညောင်ဦးစောရဟန်းလည်း တွင်၏။
ဘုရားသခင် ပရိယတ္တိ သာသနာတော် မရောက်မတည်ချေသော
ကြောင့် မင်းအဆက်ဆက်လက်တက်လည်း ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်
မဖြစ်နိုင် ရှိချေသည်။ သမထီးအရည်းတို့ အယူကိုသာ ပြည်သူအလုံး
ယူကြကုန်၏။^{၁၄}

ထိုကြောင့် အနော်ရထာမတိုင်မီသာသနာမှာ မဟာယာန၊ ဟိနယာန
သာသနာ၊ ဟိန္ဒူသာသနာနှင့်တကွ နတ်ကိုးကွယ်မှုတို့ ရောထွေးနေခဲ့သော
သာသနာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်။

ဘာသာစာပေ

အနော်ရထာမင်းမတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု
အခြေအနေကိုသိခဲ့ကြရပြီး အနော်ရထာမင်းမတိုင်မီဘာသာစာပေ အခြေအနေ
ကို ဆက်လက် ကြည့်ကြမည်။ သမိုင်းနောက်ခံအကျဉ်း၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် ရခိုင်
ပျူ မွန်တို့၏ ဘာသာစာပေများကို ရေးဦး ဆင်ခြင်သင့်လေလိမ့်မည်။

ပုံ ၁၀။ မဟာနိဗ္ဗာန် လက်ဆွဲဆွဲစာ
(ကြောင်း ၁၁နှင့်၁၂)

ရခိုင်ဒေသဘာသာစာပေ

ရခိုင်ဒေသဘာသာစာပေဟုဆိုခြင်းမှာ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ဘာသာစာပေ ဟု ဆိုခြင်းမှာ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများသည် မြန်မာတို့နည်းတူ တိဘက် မြန်မာအုပ်စုဝင် ဖြစ်ကြကာ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ မြန်မာတို့နှင့်တစ်ချိန်တည်း ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ မြေပြန့်လွင်ပြင်တွင် မနေလိုသဖြင့် အနောက်ဘက်သို့ဆက်လက်ထွက်ခွာသွားရာက ရခိုင်ဒေသတွင် ရခိုင်တို့အခြေစိုက်မိခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်မည်ဟု သုတေသီတို့ ယူဆကြသည်။^{၁၆} သို့သော် မြန်မာရခိုင်များမရောက်မီကပင် ရခိုင်ဒေသ၌ မြို့ပြထီးနန်းရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ရခိုင် ဝေသာလီမြို့တော်သည်လည်း “အေဒီ၄ရာစုမှ ၉ရာစုအထိ သရေစေတ္တရာနှင့်အပြိုင်ထွန်းကားခဲ့သော မြို့တော်”ဖြစ်သည်။^{၁၆} ထိုစဉ် ကတည်းက ရခိုင်ဒေသ၌လည်း စာအရေးအသား ထွန်းကားခဲ့ပြီး

အရှေ့တောင်အာရှ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်နှံ့ကောလကတည်းက တွင်ကျယ် ခဲ့သော “ယေဓမ္မာဟေတုပ္ပဘဝါ” အချေဂါထာသည် ရခိုင်ဒေသတွင်လည်း ဖောစီးရွာက ပြန့်နှံ့နေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုဂါထာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်လေရာ နေရာတိုင်းမှာလိုလိုရောက်သောဂါထာဖြစ်သည်။ ငွေပြား ငွေပြား ကျောက်ပြား အုတ်ခွက်စသည်တို့တွင် ရေးလေ့ရှိကြသည်။ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာနှင့် ရော မြောက်ပိုင်းအက္ခရာနှင့်ပါတွေ့နိုင်ပေရာ ဟိနာယနဂိုဏ်း မဟာယနဂိုဏ်း ဂိုဏ်းနှစ်ရပ်လုံးက ဘာသာတရား၏ အနှစ်သာရအဖြစ် သဘောထားခဲ့ကြ သော ဂါထာဟုဆိုရလိမ့်မည်။ ထိုဂါထာကို ရှင်အဿိဇိယမှ နာယူပြီးသည့် နောက် ရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်းသည် တရားအလင်းကိုရခဲ့သည်။ ထိုဂါထာ ကို ရှင်သာရိပုတ္တရာထံမှ တစ်ဆင့် နာယူပြီးသည့်နောက် ရှင်မောဂ္ဂလာန် အလောင်းလည်း တရားအလင်းကို ရခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ အယူဝါဒကို တိုတိုနှင့် အနှစ်ချုပ် ဖော်ပြနိုင်သောဂါထာ ဖြစ်သည်။

- ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပ ဘဝါ၊
- တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော၊
- အာဟတေသဉ္စ ယောနိရောဓော၊
- ဧဝံ ဝါဒီ မဟာသမကော။

“ယေဓမ္မာ၊ အကြင်ခန္ဓာငါး ဟေတုမကဝင့်တရားတို့သည်။ ဟေတုပ္ပဘဝါ၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသဗ္ဗာသာလျှင် အပွန်အစ ရှိကုန်၏။ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုခန္ဓာငါး အစရှိသောတရားတို့၏၊ ဟေတုံဓ၊ အကြောင်း ဖြစ်သော သမုဒယတရားကိုလည်း။ တထာဂတော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဟ၊ ဟောတော်မူ၏။ တေသံ၊ ဓမ္မာနံ၊ ထိုအကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ သဗ္ဗာထရားတို့၏။ ယောနိရောဓော၊ အကြင်ဇွပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိရောဓ သဗ္ဗာသည်။ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တဉ္စ၊ ထိုနိရောဓသဗ္ဗာကိုလည်း။ တထာဂတော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာဟ၊ မိန့်တော်မူ၏။ မဟာသမကော၊ ရဟန်းကြီး ဖြစ်သော ဘုရားသမင်သည်။ ဧဝံဝါဒီ၊ ဤသို့သော အယူရှိတော်မူ၏။”^{၁၇}

ထိုဂါထာကို “ရခိုင်ပြည်တွင် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း ဂျမ္မအက္ခရာ သက္ကတဘာသာဖြင့် တွေ့နိုင်”သည်။^{၁၈} ကျွဲလူးရွာကျောက်တုံးငယ်တစ်ခုတွင် တွေ့ရသော ယေဓမ္မာဂါထာကိုမူ ဂုတ္တစေတီ အိန္ဒိယအရှေ့ပိုင်းအက္ခရာဖြင့် ရေးထားသည်။ ပထမသုံးကြောင်းမှာ “ယေဓမ္မာ” ဂါထာပင်ဖြစ်၍ ကျန် လေးကြောင်းတွင်မူ “ဥပသကာ မဲဂါနှင့် ဥပသကာ သာကော မဓမ္မတို့သည် မိခင်ဖခင်တို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ ဖြစ်မိမ့်သောငှာ မြလုပ်”ကြောင်း ရေးထား သည်။^{၁၉} ထိုဂါထာကိုလည်းကောင်း၊ အခြားကျောက်စာများကိုလည်းကောင်း သက္ကတ ပါဠိ နှစ်ဘာသာရောလျက်ဖြစ်စေ၊ ဘာသာစကား တစ်ခုတည်းဖြင့် ဖြစ်စေ ရေးထိုးတတ်ကြသေးသည်။^{၂၀} ဝေသာလီဘုရားကြီး ကျောက်စာတွင် ပါဠိသက္ကတ နှစ်ဘာသာရောစပ် ရေးထိုးထားရာ ထိုအချိန်က ပါဠိ သက္ကတ နှစ်ဘာသာလုံး တွင်ကျယ်ခဲ့လိမ့်မည်။

ခေတ်ဦးရခိုင်ဒေသ အများသုံးဘာသာစကားမှာ သက္ကတဘာသာ ဖြစ်၍ ပါဠိဘာသာကိုလည်း အတန်အသင့် သုံးသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထို ဘာသာစကားတို့ကို ရေးသားရာ၌ အသုံးပြုသောအက္ခရာများနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါတင်ပြချက်သည် မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသည်။

မဟာမုနိဘုရား ဆင်းတုတော်တဆူတွင် တွေ့ရသော အစောဆုံး ကျောက်စာမှာ ငါးရာစုနှောင်းပိုင်းက မဏ္ဍိမဒေအသုံး ဂျမ္မအက္ခရာများ ဖြစ်သည်။ သို့သော် နေသာလီကော... ကျောက်စာ... ကို

မျက်နှာနှင့် သူရိယဆင်းတုတော်တွင်မူ ဝိရာဇမဇ္ဈိမအက္ခရာအမျိုးကို
တွေ့ရသည့်ပြင် အက္ခရာပုံသဏ္ဍာန်များမှာ ထိုခေတ်ထိုအခါ အာသံ
ဘင်္ဂလား အက္ခရာများနှင့် တူနေပြန်သည်။^{၂၁}

ရခိုင်ခေတ်ဦးအက္ခရာတို့မှာ တစ်ချိန်နှင့်တစ်ချိန် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ
အနည်းအကျဉ်း ကွဲပြားတတ်ကြောင်း နားလည်နိုင်သည်။

ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ပျူအက္ခရာနှင့်ရေးထားသော ကျောက်စာ နှစ်
ချပ်လည်း တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်
ပိုင်း သံတွဲမှမိုင်၃၀အကွာ သာလှမြစ်တေးတွင် တွေ့ရသည်။^{၂၂} ကျောက်စာ
ကား အပြည့်အစုံကို အဓိပ္ပါယ်မဖော်နိုင်သေး။ အချို့ကားတို့၏ အဓိပ္ပါယ်
ကိုသာ မှန်းဆကြည့်နိုင်သေးသည်။ အသံနိမ့်ဖြင့်တက်ကျ အမှတ်အသားများ
ကို ကြည့်၍ ပျူစာဟုဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားကျောက်စာတစ်ချပ်ကိုမူ
ဝန်တီတောင်တွင် တွေ့ရသည်။ ပါဠိဘာသာနှင့် ရေးထိုးထားကာ အက္ခရာမှာ
သရေခေတ္တရာသုံးပျူအက္ခရာပင်ဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။^{၂၃} ရခိုင်ခေတ်ဦး
ကာလကတည်းက သရေခေတ္တရာနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိခဲ့သည့် ထင်ရှားသော
အထောက်အထား ဖြစ်သည်။ "ဗူးရွက်ညှိလမ်း"မှာ ဝေသာလီကို ကျူးကျော်
တိုက်ခိုက်ရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပျူဘုရင်တစ်ပါး ဖောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်မည်
ဟုဆိုကြသည်။^{၂၄} ထိုမှတစ်ပါး သရေခေတ္တရာနှင့် သံတွဲအဆက်အသွယ်
လုပ်နိုင်သော တောင်ဂုတ်လမ်းလည်း ရှိနေသေးသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဝိရာဇမုဂ္ဂရာဇအတွင်းရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာ
၇ချပ် တွေ့ရသည်။^{၂၅} ရခိုင်၌တွေ့ရသော ကျောက်စာများအနက် ဓမ္မဖြေမင်း
ကျောက်စာဟုလည်းခေါ်သော အာနန္ဒဖြေရကျောက်စာမှာ ထင်ရှားသည်။
အထက်ပိုင်းကျိုးနေသဖြင့် အောက်ပိုင်းသာ ဖတ်၍ရတော့သည်။ ဘီစီ ၂၈ မှ
အေဒီ ၅၂၀အထိ မင်းစဉ်မင်းဆက်များအကြောင်း သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးထိုး
ထားသည်။ ထိုစာပေကိုထောက်ရှု၍ ထိုစဉ်က နေထိုင်ခဲ့သူများမှာလည်း
ဗုဒ္ဓဘာသာ ဗြဟ္မဏဘာသာ သက်ဝင်သူများဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။
ကျောက်စာရေးထိုးသည့်အက္ခရာမှာမူ အိန္ဒိယထောင်ပိုင်းသုံးအက္ခရာများ ဖြစ်
သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားတွင် တွေ့ရှိရသော ကျောက်စာအရေးအသားများနှင့်

နှိုင်းယှဉ်လျှင် အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျကြောင်း သိရသည်။ စာလုံးပေါင်း အချို့
အယွင်း သဒ္ဒါအချို့အယွင်းများ အတန်အသင့်ရှိသည်။^{၂၆} ထိုကျောက်စာ၏
အခြားထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ဆုတောင်းနှင့်ကျိန်စာ ပါခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ
ပြည်တွင်တွေ့ရသော ကျောက်စာများအနက် ဆုတောင်းစာ ကျိန်စာ ရေးသား
ရာတွင် အစောဆုံးကျောက်စာဟု ဆိုနိုင်လိမ့်မည်။ ဆုတောင်းစာမှာ သာမန်
ရှေးဖွဲ့ထားသော ဆုတောင်းစာ မဟုတ်။ အလင်္ကာအပြောက်အမွမ်းဖြင့် ဖွမ်းမံ
ရေးဖွဲ့ထားသောစာ ဖြစ်သည်။

ထိုကောင်းမှုကြောင့် အညစ်အကြေးသုံးပါးကိုပယ်ရှား၍ တဏှာ
လှိုင်းတံပိုးတို့ ရိုက်ခတ်မြည်ဟည်းလျက်ရှိသော ဘဝသမုဒ္ဒရာမှ ကမ်း
တစ်ဘက်သို့ ချမ်းသာစွာ ရောက်နိုင်စေသတည်း။^{၂၇}

ဘဝနှင့်သမုဒ္ဒရာကိုလည်းကောင်း၊ ရမက်တဏှာ၏ ကြောက်မက်ဖွယ် ထကြွ
တတ်ပုံနှင့် သမုဒ္ဒရာလှိုင်းတံပိုးများ ထကြွရိုက်ခတ်တတ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊
အဆင့်ဆင့် ထပ်တူပြု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို နှလုံးသွင်းလျက်
သံသရာ၏ထိတ်လန့်ဖွယ်ကောင်းပုံကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နေသည့်
ကျောက်စာရှင်၏စိတ်အစဉ်မှာ ပေါ်လွင်နေသည်။ ထို့နောက် မိမိခါနက်
စောင့်ရှောက်သူတို့ "နတ်ပြည်၌ ကပ်ကန္တာထောင်ပေါင်းများစွာ တည်စေ
သတည်း"ဟု ခေတနာစကား ဆိုထားသည်။ ဖျက်ဆီးသူတို့ အတွက်မူကား
"သေသည့်နောက်၌ ရောဂုဝေရဲသို့ ရောက်စေ၏"ဟု ဆိုသည်။ အမှုဝေစကား
ကျိန်စာစကားတို့မှာ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းသာ ဖြစ်သော်လည်း အမျှဝေကောင်း
သည် နှစ်လိုဖွယ်ဖြစ်၍ ကျိန်စာစကားသည် ကြောက်လန့်ဖွယ် ဖြစ်သည်။

ပျူဒေသဘာသာစာပေ

ပျူမြို့တော်များအနက် အစောဆုံးဖြစ်သော ဝိသုန်းမြို့က ပျူတို့၏
ဘာသာစာပေအကြောင်းကို မပြောနိုင်သေး။ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းတွင် အေဒီ
၂ရာစုက အသုံးပြုခဲ့သော ဗြဟ္မီအက္ခရာ ရိုက်နိပ်ထားသည့် နွဲတုံးတံဆိပ်
တစ်ခုကိုသာတွေ့ရသေးသည်။ "သံဃ သီရိ"ဟု ဖတ်၍ရသည်။^{၂၈} ထို့ကြောင့်
အက္ခရာနှင့်စာအရေးအသားအတတ် ရောက်ခဲ့ပြီဟူ၍ကား မှန်းဆနိုင်သည်။

ဗိဿနိးဝေသတွင် ပုဗ္ဗဇာပေအထောက်အထား များများ မတွေ့ရလင့်ကစား ဟန်လင်းနှင့် သရေခေတ္တရာတို့တွင် အတန်အသင့် တွေ့နိုင်သည်။

ပုဗ္ဗတို့သည် မြန်မာပြည်ဘက်သို့ မြန်မာတို့ဆင်းမလာခင် နှစ်ပေါင်း များစွာက ကြိုတင်ရောက်နှင့်နေသူများ ဖြစ်ကြောင်း ဆိုခဲ့ပြီး တစ်နေရာတည်း မှ ထွက်ခွါလာသူများ ဖြစ်သည်အလျောက် ဘာသာစကားမျိုးရိုးအရလည်း တိဘက်မြန်မာအနွယ်ဝင်ဖြစ်ပုံချင်း တူနေပြန်သည်။ သို့သော် ပုဗ္ဗဘာသာ စကားမှာ ယခုအခါ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာရာတွင် ရှေးဟောင်းပုဗ္ဗအရေးအသားများကိုသာ အားကိုးရတော့သည်။ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ သည်ဟု ဆိုသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ မြန်မာတို့ရောက်ရှိချိန်နှင့် ပုဗ္ဗတို့ ရောက်ရှိချိန် နှစ်ပေါင်းရှစ်ရာကျော် ကွာခြားသည်ကို သတိမူသင့်သည်။ တိဘက်မြန်မာအနွယ်ဝင်ချင်းတူသော်လည်း ကွဲကွာသွားသည်မှာ ကြာခဲ့ပြီဖြစ် သောအခါ မြန်မာစကားနှင့် ပုဗ္ဗဘာသာစကားတို့ အကွာကြီးကွာခဲ့ပြီ။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာတို့ကို သုတေသီများ အလွယ်တကူ ဖတ်ရှု နားလည်နိုင်သော်လည်း ရှေးဟောင်းပုဗ္ဗဇာကိုမူ ဖတ်ရှုနားလည်နိုင်ရန် အလွန် ခက်ခဲသည်။ ပုဗ္ဗဇာများစတင်တွေ့ရှိစဉ်က အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် လန်ဒန် တက္ကသိုလ် အရှေ့တိုင်းနှင့် အာဖရိကပညာရပ် မဟာဌာနမှူးဖြစ်သူ ခေါက်တာ စီဆို ဘလက်ဒင်၏ အကူအညီကို ယူခဲ့ရသည်။ စီဆိုဘလက်ဒင်သည် အကြောင်းအရာတူတစ်ခုတည်းကို လေးဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသည့် ပုဂံဖေတ်ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာနှင့် ညှိနှိုင်း ကြိဆလျက် အဓိပ္ပါယ် ဖော်ထုတ် နိုင်ခဲ့သည်။^{၂၉} ဘာသာစကားကလည်း ကွာခြား အကွာရာ ပုံသဏ္ဍာန်ကလည်း မတူသောကြောင့် ပုဗ္ဗဘာသာရှေးဟောင်းစာများကို အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်ရ ခက်ခဲခြင်းဖြစ်သည်။ တွေ့ရှိထားပြီး အချို့ပုဗ္ဗဇာများကို ယခုတိုင်အောင်ပင် အဓိပ္ပါယ် မဖော်နိုင်သေး။

ပုဗ္ဗအက္ခရာနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဦးလှဖေဝင်း၏မှတ်ချက်တစ်ရပ်မှာလည်း ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ပုဗ္ဗတို့သည် ရံဖန်ရံခါ ပင်လယ်ခရီးဖြင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းနှင့် အဆက်အသွယ် ရန်ရာသည်။ ထိုသို့ပြောနိုင်ခြင်းမှာ သရေခေတ္တရာ တွင် တွေ့ရသောရှေးဟောင်းကျောက်စာများသည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း

သုံး တေလဂူ-ကနဒီအက္ခရာများကို တိုက်ရိုက်ယူထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကနရမြောက်ပိုင်း ကံဒဲဗမြို့တော် ဝနဝသီကာမူ အက္ခရာများနှင့်လည်း အဆက်အစပ် ရှိနေသေးသည်။^{၃၀}

ပုဗ္ဗအက္ခရာတို့သည် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာတို့မှ ဆင့်ပွားလာသည် ဆိုသောအချက်ကို သုတေသီအများ သဘောတူကြပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသုံးအက္ခရာနှင့် ပုဗ္ဗအက္ခရာတို့မှာ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် အတော် ဆင်သည်။ အိန္ဒိယသုံးအက္ခရာများနှင့် ပုဗ္ဗအက္ခရာတို့ အဆက်အစပ်ကို အားသွန်စွန်စိုက်သုတေသနပြုခဲ့သူ ဆရာကြီး ဦးသာမြတ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သည့် ဗြာဟ္မီအက္ခရာများမှ ပုဗ္ဗ မှန် မြန်မာအက္ခရာများ အဆင့်ဆင့်ပွားလာပုံကို ခနစ်တကျသုတေသနပြုထားပြီးဖြစ်သည်။ တစ်ခေတ် ပြီး တစ်ခေတ် ထွန်းကားခဲ့ကြသည့် ဝတ္ထု ကုဒိလစသော မြောက်ပိုင်းအက္ခရာ များ၊ ပစ္စိမိ မရပြသေသို့ တေလဂူကနဒီစသော တောင်ပိုင်းအက္ခရာများ အနက် တောင်ပိုင်း တေလဂူကနဒီအက္ခရာများမှ ပုဗ္ဗအက္ခရာ ဖြစ်လာပုံကို စစ်ဆေးသုံးသပ်ပြခဲ့သည်။ တေလဂူ ကနဒီ အက္ခရာတို့တွင်လည်း ပလ္လဝ ကံဒဲဗ အက္ခရာတို့သည် ပုဗ္ဗအက္ခရာ ဖြစ်လာရာတွင် ပဓာနကျ လှသည်ဟု ဆိုသည်။ ပုဗ္ဗအက္ခရာသမိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး ဦးသာမြတ်က ဤသို့ ဆိုသည်။

ပုဗ္ဗ(ကံဒဲဗ)အရေးအသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ မည်သည့်ခုနှစ် သက္ကရာဇ်တွင် ရောက်ကြောင်းကို အတိအကျ မပြောနိုင်သေးချေ။ သို့ရာတွင် ယင်းအက္ခရာများသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခရစ်နှစ် ၅၀၀ခု ခန့်တွင် ရောက်သည်ဟု ယူဆကြ၏။ ရွှေပေချပ်များနှင့် ကျောက်စာ အထောက်အထားများအရဆိုလျှင် ဟိနဒါယာနဂိုဏ်း ဝဋ္ဌဘာသာသည် ခရစ်နှစ် ငါးရာခုနှစ်တွင် တောင်ရောက်သည်ဟုမှန်းဆရသည်။ ဗြည့်မြီ နေရာဟောင်းမှရရှိသော ပုဗ္ဗဇာများသည် ခရစ်နှစ် ငါးရာခုနှစ် ခြောက်ရာခုကြားတွင် ရေးသားထားသော ရှေးကံဒဲဗအက္ခရာများနှင့် အလွန်တူသည်။^{၃၁}

သို့သော် ပုဗ္ဗအက္ခရာတို့ကို တောင်ပိုင်းကံဒဲဗအက္ခရာတို့မှာသာ ယူငင်သည် ဟူ၍ ယတိပြတ်ဆိုရန်လည်း မဖြစ်နိုင်သေးချေ။ နေရာဒေသကိုလိုက်၍ လည်းကောင်း၊ ရေးသားသည့်ကာလကိုလိုက်၍လည်းကောင်း အတန်ငယ်

ကျွဲပြားသည်များလည်း ရှိပေသေးသည်။ မြောက်ပိုင်းသုံး သက္ကတဘာသာနှင့် ရေးသားထားသောစာများကိုလည်းကောင်း၊ မြောက်ပိုင်းဂုတ္တအက္ခရာများနှင့် ရေးထားသည့် ပဋ္ဌာန်းတရားပျူစာများကိုလည်းကောင်း တွေ့နိုင်ပြန်သေး သည်။^{၃၂} ထိုအချက်ကိုထောက်၍ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းသားအနည်းအကျဉ်း ပျူတို့ဒေသသို့ ရောက်ခဲ့ကြမည်ဟု အချို့က ခန့်မှန်းသည်။^{၃၃} စင်စစ်အားဖြင့် အိန္ဒိယ တောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းအက္ခရာများမှာ ခရစ်နှစ်လေးရာစုခန့်တွင် စတင်ကျွဲပြားခါစဖြစ်သည်ဟုသောအချက်ကိုမပေရာ။^{၃၄} ထို့ကြောင့် တောင်ပိုင်း မြောက်ပိုင်းဒေသနှစ်ရပ်လုံးမှ ဩစာအရိပ်အငွေ့များ တွေ့နိုင်ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

ဗိဿနိုးနောက်ပိုင်း ပျူနိုင်ငံနစ်ခုအနက် ဟန်လင်းတွင်မူ ပျူစာပေ အထောက်အထား များများ မတွေ့ရ။ ခရစ်နှစ် ၄-၅ ရာစုလောက်က ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်မည်ဟု ပညာရှင်တို့ ခန့်မှန်းကြသော သင်္ချိုင်းစာတစ်ခုနှင့် ကျောက်စာတစ်ချပ်ကိုသာ တွေ့ရသေးသည်။ သင်္ချိုင်းစာတွင်ရေးသားထားသည် မှာ

မြတ်သော ဝတ်တိန်မြို့နံ၏သား နဂုကနော၏ မြေး၊
မြတ်သောတုဗဟိ၏ အဆောက်အအုံ^{၃၅}

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဟန်လင်းကြီးမြို့ မြို့ဟောင်းတောင်ဘက်ကုန်းတွင် ရရှိ ခဲ့သော ပျူစာတွင် စာကြောင်းရေ စကြောင်း ပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် ပတွေ့ရသေး။

သရေခေတ္တရာတွင် ရေးဟောင်းပျူစာ အတန်အသင့် တွေ့ရသေး သည်။ ထိုပျူစာများ ရေးသားထားသည့် ပဋ္ဌာန်းများကို စိစစ်ကြည့်သည့်အခါ ရွှေပေလွှာ ရွှေပြား စေတီဆင်းတု အုတ်ခွက် အရိုးအိုး ကျောက်အိုး ကျောက်ပြား စသည်တို့ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ရွှေပေလွှာဆိုသည်မှာ နောက်ပိုင်းတွင်တွေ့ရသည့် ပေစာပေလွှာ သက္ကရာဇ် ရွှေဖြင့်လုပ်ထားသော ရွှေပြားများကို ဆိုလိုသည်။ သရေခေတ္တရာတွင် တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများမစမီ ၁၈၉၃ခုက မောင်ကန်ရွာတွင်ရွှေပေလွှာနှစ်ချပ်ကို တွေ့ကြရသည်။ ထိုရွှေပေလွှာနှစ်ချပ်တွင် ယေမောဟေတုပုဘဂါ အစချီသော

ဂါထာနှင့် ပါဠိတော်အချို့ကို ရေးအိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအက္ခရာ ပါဠိဘာသာနှင့် ရေးသားထားသည်။^{၃၆} တစ်ဖန် ၁၉၂၆တွင် မှော်စာ၌ ရွှေပေလွှာနှစ်ဆယ် ထပ်မံတွေ့ရပြန်သည်။ ထိုရွှေပေလွှာတို့တွင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ပါဠိတော် များ ရေးထားသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတရားတော်၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား သုံးဆယ့် ခုနှစ်ပါး စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ကျောက်စာအရေးအသားကိုလည်း တွေ့ရပြီဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာ ရွှေတံခါးမြို့ပေါက်အဝင်၌ တွေ့ရသော ကျောက်စာတစ်ချပ်မှာ စာကြောင်းရေ ၂၈ကြောင်း ရှိသည်။ အပျက်အစီးများသဖြင့် အပြည့်အစုံ ဖတ်၍ မရ။ ဖတ်ရ သမျှတွင် မောရသုတ်နှင့်မင်္ဂလာသုတ်ဂါထာများတွေ့ရရာ ပရိတ်ကြီးပါဠိတော် မှ သုတ်စဉ်လေးခုထက်မနည်း ရေးထိုးထားမည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။^{၃၇} သရေခေတ္တရာမြို့ရိုး၏ အနောက်မြောက်ထောင့် ကုန်းရိုးရွာအနီးရှိ မြို့ဝင်ပေါက် တွင် တွေ့ရသည့် ကျောက်စာတိုင်မှာလည်း ရတနသုတ်ပရိတ်တော်မှ ပါဠိ စာကြောင်း လေးကြောင်း ပါရှိသည်။^{၃၈} မြို့ပေါက်များတွင် ပရိတ်တော် ကျောက်စာတိုင် ခိုက်ထုခဲ့သည်မှာ မြို့ရွာကို အန္တရာယ်အရပ်ရပ်မှ ကာကွယ် လို၍ ဖြစ်ရာသည်။ ထိုပြင်လည်း ဝိဘင်းတရားတော်များ ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာအပိုင်းအစကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ တရားတော်များကို ရေးသားရာ၌ ပါဠိဘာသာဖြင့်ရေး၍ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာများကို အသုံး ပြုကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားနေပြီဖြစ်သည့်အလျောက် စေတီဆင်းတု တော်များ သွန်းလုပ်ကိုးကွယ်ကြရာ ထိုဆင်းတုတော်များတွင် ဘာသာတရား စာများ ရေးကြပြန်သည်။ မှော်စာမြို့အနီးက တူးဖော်ရရှိသော ရွှေစေတီလုံး ခေါင်းပွတစ်ဆူ၏အထက်တွင် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်များကို ပျူအက္ခရာနှင့် ရေးထိုး ထားသည်။ ဆင်းတုတော်များတွင် တရားတော်များ ရေးထိုးခြင်းဖြင့် ဆင်းတုတော်များ ပိုမိုကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဖြစ်လာသည်ဟု မယူကောင်းမယူမဲ့ ပေါလိမ့်မည်။ သို့သော် မှော်စာဝက်ခေါင်းကုန်း၌တွေ့ရသော ဗုဒ္ဓရုပ်တု တစ်ဆူ ရှိ စာမှာ ထူးခြားသည်။ ထိုရုပ်တုတော်၏ ပလ္လင်ပတ်လည်တွင် ဗျာဘာသာနှင့်

သက္ကတဘာသာရောလျက် ရေးထိုးထားသည်။ ထိုပလ္လင်စာနှင့် ပတ်သက်၍ မဂ္ဂတာဝန်ကရစ်က အောက်ပါအတိုင်း မှတ်ချက်ချသည်။

ယင်းဆင်းတုကို ဧယစန္ဒြဝရ်မန်မင်းသားက ထုဝေကြောင်း မှတ်တမ်း တင်ခြင်း ဖြစ်၏။ ပထမဂါထာ၌ တစ်နေ့တည်းမှာပင် မြို့နှစ်မြို့ ဖြိုင်တူတည်ခဲ့ရာတွင် ဧယစန္ဒြဝရ်မန်မင်း၏ဆရာတော်ဖြစ်သော ဂုဟ ခေါ် ဂုဟဒီပက ပြောဆိုဆုံးမဟန်ကိုလည်း ဖတ်ရ၏။ (ယင်းမြို့နှစ်မြို့ မှ တစ်မြို့သည် ယခု မှော်စာ ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။) ညီငယ်ဖြစ်သော မင်းသားသည် ဟရိဝိကြမဖြစ်၍ ဖြိုင်တူတည်သောမြို့တစ်မြို့၏ အရှင် သခင် ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ကိုးကွယ်သော ဆရာတော်၏ကျေးဇူး ကြောင့် ညီတော်နောင်တော် နှစ်ပါးနှင့်တကွ နှစ်မြို့သားတို့ ပိုမို ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံကြဟန်ကိုလည်း ဖော်ပြထား၏။ ဂါထာ အမှတ် ၅ ၌ နောင်လာ နောက်သားတို့သည် သင့်တင့်ညီညွတ် ကြပါလိမ့်မည်ဟု ဆို၏။ ... နောက်ဆုံးဂါထာ၌ ကမ္ဘာဆုံးသည် တိုင်အောင် နှစ်ပြည်တစ်ပြည် ချစ်ကြည်ကြလျက် ညီတော် သားစဉ် မြေးဆက် ထွန်းကားစေဟု ဆုတောင်းထားသည်။^{၆၆}

ဤတွင် ပျူဘာသာဖြင့် အကြောင်းအရာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးထိုး မှတ်တမ်းတင်နိုင်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ သက္ကတဘာသာနှင့်ပါဠိဘာသာ၏ ဩဇာ သက်ရောက်ပုံကိုလည်းကောင်း သတိထားနိုင်သည်။ မိမိတို့၏ဘာသာစကား ပြည့်စုံကြွယ်ဝလင့်ကစား နိုင်ငံရေးအရဖြစ်စေ ဘာသာရေးအရဖြစ်စေ ဩဇာ သက်ရောက်သော ဘာသာစကားကို နှစ်နှစ်သက်သက် လေးလေးစားစား ယူငင် ရောနှော ပြောဆိုတတ်သောသဘောကိုလည်း တပါတည်း ဆင်ခြင် နိုင်သည်။

သရေခေတ္တရာတွင် နောက်ထပ်တွေ့နိုင်သေးသည်မှာ အုတ်ခွက်များ ဖြစ်သည်။ အုတ်ခွက်များ၏မူလအစမှာ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း ဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဘီဟာနယ် "နာလန္ဒုဒ္ဒဘာသာသီပွဲ ကျောင်းတော်ကြီးက ဖြန့်ဖြူးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။"^{၆၇} သက္ကတဘာသာစကားကို နာဂရီအက္ခရာဖြင့် ရေးထား တတ်သည်။ သို့သော် အိန္ဒိယမှရောက်လာသည်မှာ ပုံစံခွက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုပုံစံခွက်များကို မြန်မာပြည်ဘက်သို့ရောက်မှ ပုံသွင်းယူကြသည်။ ထိုကြောင့်

ကုသိုလ်ရှင်တို့ မိမိရေးလိုရာရာကို အုတ်ခွက်၏ကျောဘက်တွင် ရေးခွင့်သာ လာသည်။ အချို့က အုတ်ခွက်၏မျက်နှာဘက်မှာ ရေးသည်။ အချို့အုတ်ခွက် များတွင်မူ မည်သို့မျှ ရေးသားမထား။ သရေခေတ္တရာတိုက်တွင် အုတ်ခွက် ဘုရား အများအပြား တွေ့ရပြီးဖြစ်သည်။

မှော်စာ မထောပွာ ရွှေငုံကုန်း၌ တွေ့ရသော အုတ်ခွက်ဘုရားတစ်ဆူ ပလ္လင်အောက်ခြေက ပျူစာတစ်ကြောင်းကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်ကြမည်။ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအက္ခရာမှ ဆင်းသက်လာသော ပျူစာနှင့် ရေးထားသည်။ ခေတ်မြန်မာအက္ခရာနှင့် ဖလှယ်ကြည့်လျှင် "ဝဲ-ဝေရာဝေယ"ခေါ် "ဟု" ဖတ်နိုင် သည်။ အဓိပ္ပါယ်ကို အတိအကျ မဖော်နိုင်သေး။ ပျူဘာသာစာတို့တွင် မကြာမကြာတွေ့ရသော "ဝဲ" နှင့် "ဝေ"ဟူသော ကောင်းလုံးနှစ်လုံးကိုသာ "မြင့်မြတ်ခြင်း"ဟော ဖြစ်တန်ရာ၏ဟု မှန်းဆဖွင့်ဆိုနိုင်တော့သည်။ အခြား အုတ်ခွက်ဘုရားတစ်ဆူတွင်လည်း "ဝဲ-ဝေရူ"ဟု တွေ့ရပြန်ရာ အလှူရှင်များ၏ အမည်ပင်ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆကြရသည်။^{၆၈} အုတ်ခွက်အများအပြား တွေ့ရ သော်လည်း စာအရေးအသားပါသည့် အုတ်ခွက်မှာ အရေအတွက်နည်းလှ သည်။ အရေးအသားပါပြန်သော်လည်း ပျူဘာသာပမာဏမှာ အနည်းအကျဉ်း သာ ဖြစ်တတ်သည်။ အချို့အုတ်ခွက်များတွင် "မိဒ္ဓိတော်များကိုသာ ရေးသား ထားသည်။ ပျူဘာသာနှင့်ရေးသော အကြောင်းအရာမှာလည်း မည်သူ၏အလှူ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြချက်လောက်သာ ဖြစ်တတ်သည်။ အုတ်ခွက်တစ်ခုတွင် ဤသို့ ရေးသားထားသည်။

ဝဲ-ရ-ဝဲ-ဝဲ-ရူည
ဝဲ-ဝဲ-ယ

ထိုပျူစာတမ်း၏အဓိပ္ပါယ်ကို "ဤသည်ကား ဝဲ-ရူနှင့်ဝဲ-ဝဲ-တို့၏ ပုညကုသိုလ် ကောင်းမှု ဖြစ်သည်"ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ကြသည်။^{၆၉} ဤတွင် "ဝဲ" ဟူသော ပုဒ်ကို အမည်ရူဆက်အဖြစ် အသုံးပြုပုံ သတိထားနိုင်သည်။ "ရူည" မှာ ပါဠိဘာသာ "ပုည" ဖြစ်သည်။ ပျူဘာသာတွင် ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ "ဝဲ-ဝဲ"ဟူသောစကား ဖြစ်သည်။ မြန်မာလို "ဖြစ်သည်" "ပြီးသည်" သည် ဖြင့် ပျူဘာသာပညာရှင်တို့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ကြသည်။^{၇၀} ကောင်းမွန်ရပ် နီးစပ်မှု ကိုလည်း ထောက်ပြတတ်ကြသည်။ သို့သော် "အကြင်" "ထို"ဟု အဓိပ္ပါယ်

ဆောင်နိုင်သော "ယ"ကို ဝါကျအဆုံးသတ်၌ တွေ့ရသည်မှာ ခဏ်းစားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ဓာသားတစ်ရပ်လုံးကို ရေးထားသည့်အစဉ်အလိုက် မြန်မာလို လုံးချင်းဖလှယ်လျှင်

စံးရစံးဒ ကောင်းမှ

ဖြစ်သည် ဤ

ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ထိုဝါကျဖွဲ့စည်းပုံကိုကြည့်လျှင် ပျူဘာသာနှင့်မြန်မာ ဘာသာတို့ ဝါကျဖွဲ့ပုံချင်းကွားခြားနေသည်ကို အထင်အရှားတွေ့ရမည်။ တိတိကျကျမြန်မာမျိုးနွယ်တို့ ဘာသာစကားချင်းတူပါလျက် ထိုသို့ကွားခြားနေ သည်မှာ ကူးဆန်းနေသည်။ ပထဝီအနေအထားအရ အနေနီးစပ်လျက် အဆက် အသွယ် များပြားခဲ့နိုင်သော မွန်ဘာသာ ဝါကျဖွဲ့ပုံနှင့်လည်း ခြားနားနေသည်။

ဆက်လက်၍ အရိုးအိုးတို့တွင်တွေ့ရသော ပျူစာအမျိုးကို ကြည့်ကြ ဦးမည်။ တွေ့ရသော အရိုးအိုးတို့မှာ အေဒီ၆၀၀ကျော်မှ ၇၀၀ကျော်အတွင်း မင်းပြုခဲ့ နတ်ရွာလားခဲ့ကြသည့် ပျူမင်းလေးပါးတို့နှင့်ဆက်နွယ်သော အရိုးအိုး စာများ ဖြစ်သည်။ ပထမအရိုးအိုးစာတွင် ၃၅ခုနှစ်(အေဒီ၆၇၃)တွင် သူရိယဝိကြမ၏ ဆွေမျိုးများ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်ကို ရေးထားသည်။ နောက် အရိုးအိုးစာတစ်ခုတွင် ၅၀(အေဒီ၆၈၈)ပြည့်နှစ်၌ သူရိယဝိကြမမင်း ၆၄နှစ် အရွယ်တွင် နတ်ရွာစံခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ နောက်ထပ်အရိုးအိုး စာမှာ ဟရိဝိကြမမင်း၏ အရိုးအိုးစာ ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းမှာ အသက် ၄၁နှစ် ၇လ ၉ရက်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ကွယ်လွန်သည့်ရက်ကို ၅၇၉ (အေဒီ ၆၉၅) ဒုတိယလ ၂၄ရက်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ နောက်အရိုးအိုး စာမှာ သီဟဝိကြမ၏အရိုးအိုးစာ ဖြစ်သည်။ အသက် ၄၄နှစ် ၉လ အရက် ၂၀တွင် ကွယ်လွန်သည်။ ကွယ်လွန်သည့်ရက်မှာ ၈၀ပြည့်နှစ်(အေဒီ ၇၁၈) ဒုတိယလ ၈တုတ္ထနေ့ဟုဆိုထားသည်။^{၄၄} အရိုးအိုးစာများရေးထားပုံမှာ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ဖြစ်သည်။ မည်သည့်အဖွဲ့အနွယ်မပါ၊ လိုရင်းအချက်ကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ သရေစေတ္တရာပျူတို့သည် အမှတ်အသားများ ခနစ်တကျထားတတ်ခဲ့ကြသည်။

မှော်စာတွင်တူးဖော်တွေ့ရသည့် ကျောက်အိုးတစ်လုံးဖင်တွင်လည်း ပျူစာများ တွေ့ရသေးသည်။^{၄၅} ဓာကြောင်းရေ ၁၃ကြောင်း၊ ၁၄ကြောင်း၊ မျှ

ရေးထားမည်ဟု မှန်းဆရသော်လည်း အချို့မှာ ဖတ်မရတော့လောက်အောင် မှိန်နေပြီ။ ထိုကြောင့် ထိုကျောက်အိုးဖင်တွင်ရှိသည့် ဓာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို အတိအကျ မပြောနိုင်သေး။

ပုဂံမတိုင်မီက ပျူအရေးအသားတို့ကိုချင့်ကြည့်လျှင် ပျူစာတို့မှာ ဘာသာရေးနှင့်ဆက်စပ်ထွန်းကားခဲ့မည်ကို နားလည်နိုင်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း မိမိတို့ပျူဘာသာစကားနှင့် ရေးသားထားသည့်စာဆက် တရားတော်လာ ပါဠိ ဂါထာများကို အတွေ့ရများခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ပျူဘာသာစကားနှင့် ရေးသားသည့်အခါတွင်လည်း အကြောင်းအရာမှာ အလွှာခွဲနှင့် ဆက်စပ်နေ တတ်ပြန်သည်။ ထိုကြောင့် ပျူဘာသာထွန်းကားမှုတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်မှု သည် မြေဩဇာဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ရာသည်။

သို့သော် ပျူတို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာသက်ဝင်မှုသည် နောက်နောင် မြန်မာ တို့၏ဗုဒ္ဓဘာသာ သက်ဝင်မှုနှင့်ကွားခြားပုံကို အချို့က ဤသို့သုံးသပ်သည်။ ပျူထေရဝါဒသည် သုတ္တန်ပိဋကတ်တော်ထက် အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ် ကို ပို၍အလေးပေးသည်ဟု ဆိုတွယ်ရှိ၏။ ပုဂံဗုဒ္ဓသာသနာ ထေရဝါဒ ဂိုဏ်းသည် သုတ္တန်ပိဋကတ်လာ လွယ်ကူသောစာတော်များနှင့် အပြေသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။ သရေစေတ္တရာတွင်မူ နက်နဲသော သဘောတရား ဖြစ်သည့် "ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဗ္ဗဝါ"အစရှိသော ဂါထာဖြင့် ပြုသည်ဟု ဆိုရပေမည်။^{၄၆}

ပျူအရေးအသားဖြင့်တွေ့ရသော ဘာသာတရားစာတို့တွင် ဓာတကများ မပါ ဝင်သည်မှာ အမှန် ဖြစ်သည်။ ဓာတကစာတစ်လမ်းများထက် အဘိဓမ္မာတက်၌ အာရုံသက်ရောက်ကြပုံရသည်ဟု ဆိုတွယ်ရာဖြစ်သည်။ သို့သော် ဓာတက စာတစ်လမ်းများ မတွင်ကွယ်ခဲ့ဟု အခိုင်အမာဆိုရန်မှာ ခက်သည်။ ဓမ္မပေလ္လာ တို့တွင်ဖတ်ရသော ပါဠိတော်များမှာ သုတ္တန် ပိဋနည်း အဘိဓမ္မာ ဟူသော ပိဋက သုံးရပ်လုံးမှ ကောက်နုတ်ချက်များ ပါဝင်နေ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဓာတက မတွေ့ရသည်မှာ ယခုအခါ တွေ့ရသော ပျူခေတ်အထောက်အထား များ အရေအတွက် နည်းပါးခြင်း၊ အချို့စာတို့ကို အဓိပ္ပါယ် မဖော်နိုင် သေးခြင်းစသည့် အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။

ထို့ပြင် ဗတ်ဂုဏ်လည်ရသမျှ ပျူစာအထောက်အထားတို့တွင်
 အဖွဲ့အဖွဲ့များ မပါခြင်းမှာလည်း ထိုအကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်နိုင်ရာသည်။
 ပျူလူမျိုးတို့ စာပေအပြောက်အမွမ်းအတတ် မတတ်မြောက်၍ မဟုတ်နိုင်။
 ပျူတို့၏ ဘာသာစကားအနုပညာနယ်သည် တရုတ်ပြည်အထိ ချဲ့နိုင်ခဲ့သည်ကို
 တရုတ်သမိုင်းတို့က သက်သေထုပြီး ဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၈၀၂ခု ဖေဖော်ဝါရီ
 ၆ရက်မှ မတ်လ ၇ရက်အထိ ပျူအကအဖွဲ့တဖွဲ့ တရုတ်နန်းတော်တွင် ကပြ
 ရော်ပြခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဂီတပညာသည် သုံးဆယ့်သုံးဦးတို့က တေး
 သီချင်း တဆယ့်နှစ်ပုဒ်ဖြင့် အသုံးတော်ခံခဲ့သည်။ သာယာနာပျော်သွယ် သံပြိုင်
 ညီညာ သီဆိုခဲ့ကြသည်။ "သီဆိုသော တေးသီချင်းများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ
 သုတ်ကျမ်းများနှင့် သျှတ္တရကျမ်းများမှ အကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထား
 သည်ချည်းပင်" ဖြစ်သည်။^{၄၇} ထိုပျူဂီတအဖွဲ့ပျော်ဖြေပွဲကို တရုတ်ဘုရင်
 မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် များစွာစွဲလမ်းနှစ်ခြိုက်ခဲ့သည်။ တေးဂီတအနုပညာ၌ ထိုမျှ
 အဆင့်မြင့်နေခဲ့ပြီဖြစ်သည်ကို ထောက်ဆလျှင် ပျူတို့စာပေ အဆင့်မနိမ့်ခဲ့မည်
 ကို မှန်းဆကြည့်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် ၄နှစ်သားအရွယ်ကပင် ကလေးသူငယ်များ
 ကို ဦးပြည်ရိတ်၍ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ ပို့လေ့ရှိကြောင်းမှာလည်း တရုတ်
 မှတ်တမ်းများ၌တွေ့နိုင်ပြန်သည်။^{၄၈} သရေခေတ္တရာခေတ်က ဘုန်းကြီးကျောင်း
 ပညာရေးမှာလည်း အတိုင်းအတာတစ်ရပ်အထိ ထွန်းကားခဲ့ပြီး ထိုကြောင့်
 ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း မသိနိုင်သေးလင့်ကစား ပျူခေတ်စာပေ
 သည် အခြေတကျရှိခဲ့ပြီး သရေခေတ္တရာနယ်ပယ်ကို လွန်၍ ရခိုင်ဒေသအထိ
 ပြန့်နှံ့ခဲ့ကြောင်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးပြီ။ သရေခေတ္တရာ ၁၁ ဆက်မြောက်
 သီရိရာဇ်မင်းသည် ဆရာမြောက်ပါးနှင့်တိုင်ပင်၍ ဝေဒင်ရာဇဝင် ပြုစုခဲ့ကြောင်း
 တွင်းသင်းရာဇဝင်တွင်လည်း ဆိုထားသေးသည်။^{၄၉}

ဗုဒ္ဓဒေသဘာသာစာပေ

ပျူနှင့်အိမ်နီးချင်းဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေအကြောင်း ဆက်၍ကြည့်
 ကြည့်မည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ အစောဆုံးနေထိုင်သောလူမျိုး ဖြစ်သည့်နည်းတူ
 ဘာသာစာပေတွင်လည်း အစောဆုံးဟု ဆိုအပ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာစကား
 မျိုးရိုးမှာ အာရှတောင်ပိုင်း(အော့စထရိုအေရှတစ်)မျိုးရိုး ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ

မျိုးရိုးဟုလည်း ခေါ်ဆိုတတ်ကြသည်။ ဘာသာစကားမျိုးရိုးကြီးဖြစ်လျက်
 ထိုမျိုးရိုးဝင်ဘာသာစကားတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အနှံ့အပြား တွေ့ရတတ်
 သည်။ အနောက်ဘက်တွင်အိန္ဒိယအရှေ့မြောက်ပိုင်းအာသံနယ်အထိ၊ အရှေ့
 ဘက်တွင် ဝိယက်နမ်ဒေသအထိ၊ အာရှတောင်ပိုင်းမျိုးရိုးဝင် ဘာသာစကား
 ပြောဆိုသူများကို တွေ့နိုင်သည်။ အိန္ဒိယတွင်ပြောဆိုသော ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓ
 ဘာသာစကားနှင့်လည်း မျိုးရိုးစပ်လျက်ရှိသည်ဟုဆိုကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်
 ပြောဆိုသော တိုင်းရင်းဘာသာစကားများ အနက် ၁ ပလောင် စသော
 ဘာသာစကားတို့သည်လည်း ထိုမျိုးရိုးဝင်ဘာသာစကားများ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓ
 ဘာသာစကားမျိုးရိုးမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှသဖြင့် မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာ
 စကား အတော်များများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဩဇာသက်ရောက်လျက်ရှိသည်။
 မြန်မာတိုင်းရင်းဘာသာစကားအများစုတွင် ယခုသုံးနေသော "ဝဲ"နှင့် ဆက်စပ်
 သည့်ဝေါဟာရမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာစကားက လျင်လျင်မြင်မြင် ဖြစ်သည်။^{၅၀}
 တိုင်းရင်းဘာသာစကား များများလေ့လာလေ ဗုဒ္ဓဘာသာစကား၏ ဩဇာကြီး
 ပုံကို တွေ့ရလေ ဖြစ်ပေမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေ ရှေးဦးထွန်းကားခဲ့ရာအခြားဒေသမှာ ထိုင်းနိုင်ငံ ဖြစ်
 သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ ပရပထုံသည် ဗုဒ္ဓတို့၏ ရှေးဟောင်းမြို့တော်ကြီး ဖြစ်သည်။
 ပရပထုံပျက်ပြီးနောက် လောဂုရီသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသည်။ ထိုအရပ်တို့တွင်
 ရှေးကျသောဗုဒ္ဓစာများ တွေ့နိုင်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်တွေ့ရသည့် ဗုဒ္ဓစာများ
 အနက် အစောဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ရသောဗုဒ္ဓစာမှာ ပရပထုံဗုဒ္ဓစာ ဖြစ်သည်။
 အေဒီ၆၀၀ခန့်ကစာဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆရသည်။ ထိုကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် တွေ
 ရသော အစောဆုံးဗုဒ္ဓစာမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်တွေ့ရသော အစောဆုံးဗုဒ္ဓစာနှင့်
 အချိန်ကာလချင်း မခြားနားလှ။ မြန်မာနိုင်ငံအစောဆုံးဗုဒ္ဓစာမှာ ဝိလ်တထောင်
 ဘုရားတွင် တွေ့ရသော အုတ်စွက်စာ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓစာဟုဆိုရသော်လည်း
 ဗုဒ္ဓဘာသာဖြင့် ရေးထားသည်မဟုတ်။ "ယေဓမ္မာ ဟေတုပူတဝါ" အစရှိ ပါဠိ
 ဂါထာ ဖြစ်သည်။ ထို ဗုဒ္ဓအက္ခရာတို့မှာ သရေခေတ္တရာတွင် ငါးရာစုက
 ရေးခဲ့သော ပျူအက္ခရာ တို့နှင့် ဆင်တူသည်ဟု ဆိုကြသည်။^{၅၁}

ရှေးဟောင်းမွန်စာတို့ကို အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်ရာတွင်လည်း ပျူဘာသာ မှာနည်းတူ အခက်အခဲများစွာ ရှိခဲ့သည်။ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာများကို စနစ်တကျ သုတေသနပြုရန် စတင်အားထုတ်သည့်အခါ ဖတ်ရှုနားလည်နိုင် သည့် ပညာရှင် ရုတ်တရက် မပေါ်ခဲ့။ ခေတ်သစ်မွန်ဘာသာစကား ပြောဆိုနေ ကြသော ပညာရှင်များလည်းအဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်နိုင်။ ပျူဘာသာ ကျောက်စာ အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်သူ ဒေါက်တာစီအို ဘလက်ဒင်နှင့် နှစ်ခြင်း သာသနာပြု ဘုန်းတော်ကြီး ဟာလီဒေးတို့၏ကျေးဇူးကြောင့်သာ နောက်ဆုံးတွင် အဓိပ္ပါယ် များ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပုဂံမတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ မွန်စာပေထွန်းကားခဲ့ရာဒေသမှာ သထုံ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကရင်ပြည်နယ် ဖားဆံအနီး ကော့ကွန်းဂူတွင်လည်း မွန်ကျောက်စာ တွေ့ရသည်။ မတ်ရပ်ဆင်းတု သင်ကန်းဘေးတွင် ရေးထိုးထား ခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာလို အဓိပ္ပါယ်မှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ဤဘုရားရုပ်တုတော်ကို မုတ္တမ(မိပုရားဖြစ်သော)ကျွန်ုပ်သည် “ဒုအ်ဝေါပ်”ဖြို့၌ နေစဉ် ထုလုပ်၏။ ဒုအ်ဝေါပ်ဖြို့၌ လည်းကောင်း နယ်၌လည်းကောင်း ရှိသမျှသောမြေနှင့် ကျောက်ဘုရားတို့ကို ကျွန်ုပ်နှင့် ကျွန်ုပ်၏တပည့်တို့သည် သာလျှင် ထုလုပ်၏။ အခြားသောဆရာတို့အား ကျောက် ဘုရားကို ထုလုပ်စေ၏။^{၁၂}

အလားတူကျောက်စာမျိုးကို သထုံရွှေစာရုံတွင်လည်းတွေ့ရရာ မူလက ဤ ကျောက်စာမိတ်တုကို အနံ့အပြားဖြန့်ခဲ့ရာသည်။ ကျောက်စာစကားအရလည်း ထိုမိဘုရားသည် ကျောက်ဘုရားမြေဘုရား အဆူဆူ ထုလုပ်ကိုးကွယ်ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားနေသည်။ သို့သော် ယခုအခါ ထိုကျောက်စာမျိုး နှစ်ချပ်မျှသာ တွေ့ရ တော့သည်ကိုထောက်လျှင် မိုးများသော အောက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးဟောင်း အထောက်အထားပစ္စည်းများ များများမကျန်နိုင်တော့သည့်အမျက်ကို သဘော ပေါက်နိုင်သည်။ ဤကျောက်စာသည်ပင် ဝူအတွင်း၌ ရှိနေသဖြင့် ဤမျှ ကြာရှည်တည်တံ့ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ သထုံရွှေစာရုံဘုရား တန်ဆောင်းအတွင်း က မိတ်တုကျောက်စာမှာပင် စာကြောင်းအချို့မှာ ဖတ်မရ နိုင်တော့လောက် အောင် ပျက်စီးနေပြီး ထိုကြောင့် ပုဂံမတိုင်မီ မွန်ဘာသာ အထောက်အထား

များသည် ယခုအခါ တွေ့နိုင်သည်ထက် များစွာရှိမည်မှာ သံသယ ဖြစ်ပွယ် မလို။

သထုံတွင်တွေ့ရသောအခြားကျောက်စာများမှာ “ကြာပ်ကျောက်စာ” “ပဏ္ဍိတ်ကျောက်စာ” “သထုံကလျာထီသိမ် ကျောက်စာ”တို့ဖြစ်သည်။ ကြာပ်ကျောက်စာ စာလုံးပေါင်းများမှာ ရှေးကျလှကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ပါဠိဘာသာအစီအကုံးအမျိုးလည်းပါသည်။^{၁၃} စာကြောင်းရေ အတော်များများ ပျက်စီးနေပြီဖြစ်သော်လည်း ဖတ်ရှုရသမျှတွင် လေးစားဖွယ်ရာ အစီအကုံး အနှုန်းအဖွဲ့များတွေ့ရသည်။ “အသံဖြင့်ကျော်စောသောရန်သူ”^{၁၄} “မီးတိုင်ဖြင့် ထင်ရှားစွာပြု၍ လောကရှိလူအပေါင်းတို့အား စစ်ဆေးပြီးလျှင် တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်စေ၏”^{၁၅}ဟူသော အရေးအဖွဲ့များဖြစ်သည်။ စကားပြေရိုးရိုးမဟုတ်ပဲ အဆင်တန်ဆာဖြင့် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ သို့သော် ဤကျောက်စာကို ပုဂံမတိုင်မီ ကျောက်စာအဖြစ် သတ်မှတ်ရန်စဉ်းစားသည့်အခါ ကျောက်စာပါ “မကုတ” ဟူသော မင်း၏ဘွဲ့အမည်ကြောင့် အခက်အခဲရှိနေသည်။ ထို“မကုတ”ဆိုသော ဘွဲ့အမည်သည် ရှေးဟောင်းမြန်မာရာဇဝင်တို့၌ “မနဟာ”ဟု မှတ်တမ်းတင် ခြင်းခံရသော မင်း၏ဘွဲ့အမည်ဖြစ်မည်ဟု သုတေသီတို့ ယုံကြည်ကြသည်။^{၁၆} ရှေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းပြုဆရာတို့က မကုတကို မနဟာဟု လွဲမှား ရေးမှတ် ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထိုအယူအဆသာမှန်လျှင် ပုဂံခေတ် မတိုင်မီ ကျောက်စာဟု မဆိုနိုင်ပဲ အနော်ရထာနှင့် ခေတ်ပြိုင်ကျောက်စာ ဟုသာ သတ်မှတ်ရလိမ့်မည်။ သက္ကရာဇ် အတိအကျ မပါရာ ခေတ်ကာလ ခန့်မှန်း ဆုံးဖြတ်ဖို့ မလွယ်ကူ။ အလားတူပင် ပဏ္ဍိတ်ကျောက်စာသည်လည်း သက္ကရာဇ် အတိအကျမပါသော “မကုတ”မင်း၏ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာအစတွင် နှစ်ကျိပ်ဝှစ်ဆူသောဘုရားရှင်တို့ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ကန်တော့ရှိမိုးထားသည်။ ဖတ်ရသမျှတို့ကိုထောက်ဆလျှင် ဘူရိဒ၊ နာရဒ၊ ဝိဓုရ၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်များအကြောင်း အကျဉ်းဖျစ်ပါဝင်သည်ဟု ထင်မြင် ရသည်။ “ကလျာထီသိမ်ကျောက်စာ”မှာ သိမ်တိုင်ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာ မွန်ဘာသာတို့ဖြင့် ရေးသားထားသည်။ အပျက်အစီးများရှိရာ အပြည့်အစုံဖတ်မရတော့။ ပုဂံမတိုင်ခင်မွန်စာများတွင် မကွေးခရိုင် မိကျောင်းရုံ နယ် ကျွန်းတော်ကျွန်းရှိဘုရားပျက်မှရသော အုတ်ပြားစာကိုလည်း ထည့်သွင်း အပ်သည်။ ကုသိုလ်ရှင်တို့၏ အမှုအတမ်းပင်သော ကမ္ပည်းစာ ဖြစ်သည်။

ပထဝီဝင်အနေအထားအရ မွန်နှင့်ပျူတို့မှာ များစွာအနေမဝေးကြ။ ပုဂံမတိုင်ခင် မွန်နှင့်ပျူတို့၏ ဘာသာစာပေဆက်ဆံရေးမှာ များစွာကောင်းမွန်ခဲ့ ဟန်ရှိသည်။ မွန်နှင့်ပျူတို့အကြားစစ်ခင်းကျင်းခဲ့ကြသည့် အထောက်အထား မတွေ့ရသဖြင့် မွန်နှင့်ပျူတို့ ကြည်ဖြူစွာလက်တွဲနေထိုင်ခဲ့မည်ဟု မှန်းဆ ကြသည်။^{၆၁} “ရွှေ”ကို မွန်ဘာသာတွင် “ထရ်”၊ ပျူဘာသာတွင် “ထဝ်”ဟု ရေးသားပြောဆိုကြသည်ကိုထောက်၍လည်း ပျူဘာသာကောင်းအပေါ် မွန် ဘာသာ၏ သြဇာသက်ရောက်မှုကို သက်သေပြကြသည်။^{၆၂} “ရွာ”သို့မဟုတ် “နိုင်ငံ”ကို မွန်ဘာသာတွင် “ရာသ်”^{၆၃}၊ ပျူဘာသာတွင် “ရော”^{၆၄} ရေးသား ပြောဆိုခဲ့သည့်အချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်သေးသည်။ ထို့ပြင် ရှေးဟောင်းမွန်အရေးအသားနှင့် ပျူအရေးအသားတို့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် တူသည် ဟု ကောက်ချက်ချခြင်းမျိုးလည်းရှိသေးသည်။ သာဓကအားဖြင့် ဝိလိတထောင် ဘုရားမှရသော အုတ်ခွက်မွန်အက္ခရာ၊ ပရပထ ကျောက်စာ မွန်အက္ခရာတို့နှင့် ပျူအက္ခရာတို့အလွန်တူသည်ဟု ဆိုပုံမျိုး ဖြစ် သည်။^{၆၅} ဣသို့တူညီခြင်းမှာ ၆ရာစုကာလ အရှေ့တောင်အာရှ လက်ရေးစာများ၏ လက္ခဏာ ဖြစ်သည်။^{၆၆}

ထို့ပြင် ပျူစာတို့ကိုအဓိပ္ပါယ်ဖော်ရာ၌ တိဘက်မြန်မာ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ နှင့်မတူပဲ ထူးထူးခြားခြားဖြစ်နေသည်များ တွေ့ရသည့်အခါတွင်လည်း မွန်တို့ ၏ သြဇာသက်ရောက်မှု ဖြစ်လေမည်လား စဉ်းစားကြသေးသည်။^{၆၇} သို့သော် တူညီသည်များရှိသည့်နည်းတူ ကွဲပြားချက်များလည်းရှိသည်ကို နှလုံးသွင်းအပ် သည်။ ပျူနှင့်မွန်မှာ ဘာသာစကားမျိုးရိုးချင်းမတူသည့် အချက်ကို ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။ ဝိလိတထောင်ဘုရားရှိ အုတ်ခွက်စာနှင့် သရေခေတ္တရာပျူအက္ခရာ တို့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တူသည်ဆိုသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင်အသုံးပြုသည့်အက္ခရာ များ မတူပုံမှာ မျက်မြင်အထင်အရှားဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာ အက္ခရာနှင့်ပျူအက္ခရာတို့မှာ များစွာကွဲပြားသည်။ ထိုကြောင့် အက္ခရာဗေဒ ပညာရှင် ဆရာကြီးဦးသာမြတ်က ပျူ အက္ခရာများသည် ကံစအက္ခရာနှင့် ဆက်နွယ်၍ မွန်အက္ခရာတို့သည် ခြာဟီပွားအခြားအက္ခရာနှင့်ဆက်နွယ် ကြောင်းဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^{၆၈} ထို့ပြင် ရှေးသားသည့်လေနှင့်အကြောင်းအရာ တို့မှာလည်း ကွာခြားကြပြန်သည်။ ပျူတို့က ရွှေပေလွှာများ၊ အရိုးပြာအိုးများ စသည်တို့ တွင် ရေးမှတ်ကြသော်လည်း မွန်တို့က ကျောက်ထက်တွင်သာ

ရေးထိုးကြသည်။ အလွန်နုမှတ်တမ်းချင်း တွဲပြန်လျှင်လည်း ပျူတို့က တိုတို ကျဉ်းကျဉ်း ရေးတတ်၍ မွန်တို့က ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ရေးတတ်သည်။ ဘာသာစာပေ အဆုံးအမတို့ကိုရေးမှတ်ထားရာ၌လည်း အာရုံဝင်စားပုံချင်းမတူကြ။ ပျူတို့က အဘိဓမ္မာစာပေတော်များ၌ စိတ်ဝင်စား၍ မွန်တို့က ဓာတ်စာတကတို့၌ အာရုံကျက်စားသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီး၏ပုဂံမတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ် သာသနာနှင့် ဘာသာစာပေမြင်ကွင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်။

မှတ်စုများ

- ၁။ Dr. Hla Pe, *Burma: Literature, Historiography, Scholarship, Language, Life and Buddhism*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 1985, p. 52
- ၂။ ဦးမြင့်အောင်၊ “ဓုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မူလအစ”၊ ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်၊ တွဲ ၃၊ မှတ် ၄၊ စာ ၉၇
- ၃။ Sar Desai, *Southeast Asia Past & Present*, West View Press, 1989, p. 17.
- ၄။ Furnivall J.S; *Historical Setting: "Subcontractors's Monograph"*, HRAF- 37 N.Y.U-2, Burma Volume 1, Human Relations Area Files, INC. Connecticut, 1956, pp. 1-34.
- ၅။ ဝိလိမ္မာဘရှင်၊ “အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ”၊ စာ ၁၀၂
- ၆။ ခြဟူစာရီ မွန်ဝိကျော်၊ “ရှစ်သောင်းဘုရားမှ သတ္တတကျောက်စာ တိုင်”၊ ယဉ်ကျေးမှု အတွဲ ၂ မှတ် ၇၊ စာ ၄၁-၄၅
- ၇။ Aung Thaw, *Excavations at Beikthano (Memeograph)*, Ministry of Union Culture, 1966, pp. 101-109.
- ၈။ ဦးသာမြတ်၊ “ပျူဖတ်စာ”၊ အမျိုးသား စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၃၊ စာ ၂၅-၄၅
- ၉။ ဝိလိမ္မာဘရှင်၊ “အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ”၊ စာ ၁၂၅

၁၀၈ Aung Thaw, *Excavations at Beikthano*, p. 28

၁၀၉ Aung Thaw, *Excavations at Beikthano*, p 35

၁၂၈ Aung Thaw, *Historical Sites*, p 38

မှတ်ချက်။ ။ ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ် စာမျက်နှာ ၃ ကြာပ် ကျောက်စာ ကြောင်းရေ ၃၆ မကုတမင်း၏ဘွဲ့အမည်၌ "ပရမေသွရ် ဣသွရ်" ကဲ့သို့သော အသုံးမျိုးကိုလည်း တွေ့ရသည်။

၁၃၈ Than Tun, *Essays on the History and Buddhism of Burma*, p. 45

မှတ်ချက်။ ။ ဤအကြောင်းကို ခေတ်ဦးကာလအုတ်စွက်အကြောင်းတွင် ထပ်ဆင့်ဖော်ပြမည်။

၁၄၈ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူ၊ "တွင်းသင်း မြန်မာရာဇဝင်သစ်"၊ ပထမတွဲ၊ စာ ၇၃

၁၅၈ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတာဝန်စာပေအသင်း၊ အတွဲ ၁၁၊ ၁၉၇၀၊ စာ ၅၂

၁၆၈ ထွန်းရွှေနိုင်(မဟာဝိဇ္ဇာ)၊ "ရခိုင်ဝေသာလီခေတ် ဗုဒ္ဓအနုပညာ"၊ စစ်သည်တော်စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၀ ဇူလိုင်၊ နောက်ဆက်တွဲ စာ ၃

၁၇၈ သီရိပျံချီဦးမြ၊ "ရှေးဟောင်းအုတ်စွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ"၊ ပထမတွဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ ၁၉၆၀ ဧကန်တင်ဘာ၊ စာ ၅-၆

၁၈၈ ယင်း၊ စာ ၈၀

၁၉၈ မွန်စိုကော၊ "ယေဓမ္မာဟေတုပုဘဝါ"၊ ယဉ်ကျေးမှု တွဲ၃ မှတ် ၉ စာ ၁၁

၂၀၈ ထွန်းရွှေနိုင်(မဟာဝိဇ္ဇာ)၊ "ရခိုင်ဝေသာလီခေတ် ဗုဒ္ဓအနုပညာ"၊ စာ ၁၃၈

၂၁၈ Pamela Gutman, *Ancient Arakan (Burma)*, p. 26

၂၂၈ ဦးသာမြတ်၊ "ပျူပတ်စာ"၊ စာ ၇၈

၂၃၈ Pamela Gutman, *Ancient Arakan (Burma)*, p. 114

၂၄၈ ယင်း၊ စာ ၁၁၄

၂၅၈ Dr. Than Tun, *Buddhism in Burma (1040-1174)*, JBRS LX1

၂၆၈ ဦးမြင့်ထွေး၊ "အာနန္ဒမြေ သက္ကတကျောက်စာ"၊ စာ၁၈၊၁၉

၂၇၈ ထွန်းရွှေနိုင်(မဟာဝိဇ္ဇာ)၊ "ရခိုင်ဝေသာလီခေတ် ဗုဒ္ဓအနုပညာ"၊ စာ ၄၀

၂၈၈ ဦးအောင်သော်၊ "နောက်တွေပျူယဉ်ကျေးမှုအထောက်အထားများ"၊ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျမ်း၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ၊ အတွဲ ၁ အမှတ် ၁၊ ၁၉၆၉ ဧကန်တင်ဘာ၊ စာ ၅၆၊၅၇

၂၉၈ Taw Sein Ko & Chas. Duroiselle, edited, *Epigraphia Birmanica* V. 1, P. 1, Government Printing, 1972(reprint), pp. iv, v

၃၀၈ U Lu Pe Win, *Some Aspects of Burmese Culture*, JBRS 41 part

၃၁၈ ဦးသာမြတ်၊ "မွန်မြန်မာအက္ခရာသမိုင်း"၊ ရန်ကုန်၊ စာ ၈

၃၂၈ ဦးသာမြတ်၊ "ပျူပတ်စာ"၊ စာ၃၇

၃၃၈ Wales, Quaritch. H.G, *Towards Angkor*, p. 117

၃၄၈ ဦးသာမြတ်၊ "မြစေတီပျူကျောက်စာ"၊ ဒီမိုကရေစီပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၈၊ နိုဘီန်း၊ စာ ၈

၃၅၈ ဦးသာမြတ် "ပျူပတ်စာ"၊ စာ ၂၁

၃၆၈ သီရိပျံချီဦးမြ၊ "ရှေးဟောင်းအုတ်စွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ"၊ ပထမတွဲ၊ စာ ၆

၃၇၈ ဦးအောင်သော်၊ "နောက်တွေပျူယဉ်ကျေးမှုအထောက်အထားများ"၊ စာ ၅၆

၃၈၈ ယင်း၊ ၅၆

၃၉၈ ဦးရည်စိန်၊ "ပျူစေတီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြား ဆက်ဆံရေး"၊ စာ ၁၇

၄၀၈ သီရိပျံချီဦးမြ၊ "ရှေးဟောင်းရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များ"၊ ဒုတိယတွဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာန၊ စာ ၃၆

၄၁၈ ယင်း၊ စာ ၁၅- ၁၇

၄၂၈ ယင်း၊ စာ ၃၃

၄၃၈ ဦးသာမြတ်၊ "မြစေတီပျူကျောက်စာ"၊ စာ ၄၂

၄၄၈ ဦးသာမြတ်၊ "ပျူပတ်စာ"၊ စာ ၅၀၊၅၁

၄၅၈ ယင်း၊ စာ ၄၉

၄၆၈ စိုလ်မူးဘရင်၊ "အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ"၊ စာ ၁၃၂

၄၇။ ဦးရည်စိန်၊ "ခရစ်နှစ် ၈၀၂ ခုနှစ် တရုတ်နိုင်ငံရောက် ပျံသံအဖွဲ့"၊ နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနစာစောင်၊ အမှတ် ၃၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၇၉ ဇာ ၅၂-၅၃

၄၈။ ဇိုလ်မွဲးဘရင်၊ "အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ"၊ ဇာ ၁၂၅

၄၉။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူ၊ "တွင်းသင်း မြန်မာရာဇဝင်သစ်"၊ ပထမတွဲ၊ ဇာ ၃၅

၅၀။ G.H Luce, *Mons of the Pagan Dynasty*, University Mon Society Annual Magazine, 1954-55, p. 12

၅၁။ Nai Pan Hla, *Mon Literature & Culture over Thailand and Burma*, p. 68

၅၂။ ဦးချစ်သိန်း၊ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၂ ဇာ ၆

၅၃။ ယင်း၊ ဇာ ၄

၅၄။ ယင်း၊ ဇာ ၂

၅၅။ ယင်း၊ ဇာ ၂

၅၆။ Nai Pan Hla, *Mon Literature & Culture over Thailand and Burma*, p. 70

၅၇။ ဒေါက်တာမင်းတင်မွန်၊ "မွန်မြန်မာစာပေပေါင်းကျး" (လက်နှိပ်စက်မှု)၊ မွန်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ၊ တက္ကသိုလ်များ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၃၊ ဇာ ၈

၅၈။ Taw Sein Ko & Chas . Duroiselle, edited, *Epigraphia Birmanica* V. 1, P. 1, p. 61

၅၉။ ကျန်စစ်သားမင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ၊ "ခ" မျက်နှာ ကြောင်း ၂၀

မှတ်ချက်။ ။ ဦးချစ်သိန်း၏ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်" တွင် "ပုဂံ ကျန်စစ်သားမင်း ကျောက်စာ" ဟု အမည်ပေးထားသည်။ "ရွှေစည်းခုံမွန်ကျောက်စာ" ဟုလည်း ထင်ရှားသည်။

၆၀။ ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာ၊ ကြောင်း ၆

၆၁။ ဦးသာမြတ်၊ "မွန်မြန်မာအက္ခရာသမိုင်း"၊ ဇာ ၈

၆၂။ Taw Sein Ko & Chas . Duroiselle, edited, *Epigraphia Birmanica* V. 1, P. 2, p. 78

၆၃။ Taw Sein Ko & Chas . Duroiselle, edited, *Epigraphia Birmanica* V. 1, P. 1, p. 60

၆၄။ ဦးသာမြတ်၊ မြန်မာအက္ခရာနှင့်ဂဏန်းသင်္ချာဆရာတော်"၊ စာပေဝိမာန် ဘုတ်ယနိပ်ခြင်း၊ ၁၉၇၄၊ ဇာ ၃၈- ၄၅

မှတ်ချက်။ ။ ပျူအက္ခရာများကို ကံခအက္ခရာနှင့်ဆက်နွယ်သည်ဟု အတိအကျ ဆိုသော်လည်း မွန်မြန်မာအက္ခရာများကိုမူ မည်သည့်ခေတ်အက္ခရာဟု အတိအကျ မဆိုပဲ "ဗြာဟ္မီအက္ခရာပွားများ" ဟု၍သာ ယေဘုယျစကား ဆိုထားသည်။ မွန်အက္ခရာသည် ဂြုဏ်အက္ခရာမှပွားလာသည်ဟုသော ဒေါက်တာ ဒီရင်းဂျား၏ အဆိုကိုမိမိမနှစ်သက်ကြောင်းကိုကား ဖော်ပြထားသည်။

၆၀၀
၆၀၁
၆၀၂
၆၀၃
၆၀၄
၆၀၅
၆၀၆
၆၀၇
၆၀၈
၆၀၉
၆၁၀

အခန်း - ၃
ပုဂံခေတ်ဦး

အုတ်ခွက်များ

အနော်ရထာမတိုင်မီ ရခိုင် သရေခေတ္တရာနှင့်ရာမညဒေသတို့၌ စာပေ မျိုးစေ့ က ခဲ့ပြီးနောက် စာပေသမိုင်းတင်နိုင်သော ပုဂံခေတ်ဦးကာလသည် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် စသည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်က စာပေ ဆိုင်ရာ အထောက်အထားများမှာလည်း အုတ်ပြားစာ အုတ်ခွက်စာများသာ ဖြစ်သည်။ အုတ်ပြားစာကို အရေအတွက် များများ မတွေ့ရ။ တစ်ချပ်သာ တွေ့နိုင်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြင့် ရေးထိုး ထားသည်။ ဓုနှစ်သက္ကရာဇ် အတိအကျ မော်ပြမထားရာ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်က ရေးခဲ့မည်ဟူ၍သာ မှန်းဆယူရ သော စာ ဖြစ်သည်။^၂ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် စာပေအထောက်အထား အဖြစ် အရေအတွက် အတန်များများ တွေ့နိုင်သည်မှာ အုတ်ခွက်ဘုရားများ ဖြစ်သည်။ ပုဂံအထက်တွင် တကောင်းအနီး နွားတလည်ရွာအထိ၊ ပုဂံအောက် တွင် တွံတေးအနီး စမ်းရွာအထိ အုတ်ခွက်ဘုရားများကို အနှံ့အပြား တွေ့နိုင် သည်။ အုတ်ခွက်ဘုရားများသွန်းလုပ်ကောင်းမှုပြုကြခြင်းသည် အနော်ရထာမင်း လက်ထက်မှသာစသည် မဟုတ်။ ရခိုင်ဒေသတွင် ဝေသာလီခေတ်ကတည်းက စခဲ့ကြောင်း။ သရေခေတ္တရာသထုံဒေသတို့၌တွေ့နိုင်ကြောင်းတို့ကို ဆိုခဲ့ပြီးပြီ။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် အုတ်ခွက်များတွင် ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ရုပ်ပုံ များ ဖြစ်သည်။ အုတ်ခွက်များကိုစိစစ်ကြည့်သည့်အခါ ရုပ်ပုံနှစ်မျိုး တွေ့ရ သည်။ တစ်မျိုးတွင် မြတ်စွာဘုရားကို သာဝကများကရံလျက်ရှိသည်။ နောက် တစ်မျိုးတွင်မူ ဇောဓိသတ်ခေါ် ဘုရားလောင်းပုံများက ရံလျက်ရှိသည်။ ဤအချက်ကိုကြည့်၍ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် သထုံသာသနာ ရောက် ရှိလာပြီးနောက် ပုဂံသားတို့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာလုံးလုံး ဖြစ်လာသည် ဆိုသော ရာဇဝင်ကျမ်းလာအဆိုကို သုတေသီတို့သံသယဝင်ကြသည်။ သထုံ သာသနာတွင်လည်း ဟိန္ဒူသာသနာဝင် ဂဝံပတိကိုးကွယ်မှုမျိုးတွေ့ရပေရာ ဘာသာရေးကိုအကြောင်းပြုလျက် သထုံကို အနော်ရထာတိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ သည် ဟူသော ဓွေးဟောင်းရာဇဝင်ကျမ်းများအဆိုမှာ တွေးတောစရာ ဖြစ်လာ သည်။ သို့သော် ခြွင်းချက်ထားစဉ်းစားသင့်သေးသည်မှာ ထိုအုတ်ခွက်ဆင်းတု

များ၏ မူလဒေသနှင့် ထိုအုတ်ခွက်များတွင် အချိန် ကာလ အတိအကျ မော်ပြမထားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုအုတ်ခွက်ဆင်းတုများမှာ ပြည်တွင်းဖြစ်များ မဟုတ်ကြ။ နာလန္ဒ ဝုဂ္ဂဂါယာစသော ဆီနှိယဒေသ အသီးသီးမှရောက်လာသော အုတ်ခွက်များဖြစ်သည်။ အုတ်ခွက်သွန်းလုပ်သော တံဆိပ်ပုံများကို ထိုအရပ်ဒေသများမှ သယ်လာ၍ ပြန်စာနိုင်သလိုရောက်မှ ကုသိုလ်ရှင်က သွန်းလုပ် ပူဇော်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအုတ်ခွက်တံဆိပ်ပုံများမှာ ကြေးနှင့်ဖြစ်စေ ကျောက်နှင့်ဖြစ်စေ ရွံမြေကို မီးဖုတ်လျက်ဖြစ်စေ လုပ်ထား တတ်သည်။ ထိုသို့ ပြည်ပမှသွင်းယူလာသောတံဆိပ်ပုံများ ဖြစ်သည့်အလျောက် အုတ်ခွက်ရုပ်ပုံများသည် ကုသိုလ်ရှင်၏အကြိုက်ထက် ရနိုင်သည့် အုတ်ခွက် အမျိုးအစားပေါ်တွင် များစွာတည်လိမ့်မည်။ ထိုပြင် အုတ်ခွက်များတွင် သွန်းလုပ်ပူဇော်သည့် အချိန်ကာလ အတိအကျ မော်ပြထားလေ့ မရှိရာ အုတ်ခွက်နှစ်မျိုးအနက် မည်သည့်အုတ်ခွက်က ပို၍ရှေးကျသည်ကိုဆုံးဖြတ်ရန် မက်သည်။ သာဝကများ ခြံရံလျက်ရှိသော ပုံပါသည့် အုတ်ခွက်ဘုရားများက နောက်ကျသည်မှာ ခိုင်လုံလျှင် အနော်ရထာသည် မဟာယာနဝါဒီအဖြစ်မှ ထေရဝါဒီအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းခဲ့သည်ဟု အတိအကျဆိုနိုင်ရာသည်။ ယခုသော် အနော်ရထာမင်း လက်ထက်တွင် မဟာယာနနှင့်ထေရဝါဒ သာသနာနှစ်ရပ်လုံး ထွန်းကားနေခဲ့သည်ဟု သာမန်အားဖြင့်သာ မှတ်ယူအပ်လိမ့်မည်။

အုတ်ခွက်စာများ

ထိုသို့သာသနာနှစ်ရပ်လုံး ထွန်းကားခဲ့ကြောင်း အုတ်ခွက်ပုံများက သာမက အုတ်ခွက်စာများကလည်းသက်သေထုလျက်ရှိသည်။ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်က အုတ်ခွက်စာများကို အဓိပ္ပါယ်အရ အမျိုးအစားခွဲခြားသည့် အခါ ငါးမျိုးတွေ့ရသည်။ ပထမတစ်မျိုးမှာ အနော်ရထာမတိုင်မီကလည်း တွေ့ခဲ့ရသော "ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ" ဂါထာပါရှိသည့် အုတ်ခွက်များ ဖြစ် သည်။ သို့သော် ဇာတန်းရေးထိုးရာတွင်မူ အခြားအုတ်ခွက်များနှင့် ကွာခြား သည်။ အခြားအုတ်ခွက်များတွင် ဂါထာအဆုံး၌ "စဝံဝါဒီမဟာ သမဏ" ဟူ၍ဖြစ်စေ၊ အလားတူအဓိပ္ပါယ်ဖြင့်ပင် ဆင်တူရိုးမှားစာလုံးပေါင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ရေးထိုးတတ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ "မဟာသာမဏော၊ ရဟန်းတကာတို့ထက် ဝမ်းသာစွာထူးခြား အမြတ်စားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား သည်၊ စဝံဝါဒီ၊ ဤသို့

သစ္စာလေးဆူ အရင်းထူကာ ဟောတော်မူလေ့ရှိပေသတည်း။ "ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အနော်ရထာမင်း၏ အုတ်ခွက်များတွင်မူ "ဝေဗ္ဗိဒါဒြိအနိရုဒ္ဓဒေဝ" ဟုဖြစ်စေ၊ အလားတူအဓိပ္ပါယ်ဖြင့်ပင် ဇာလုံးပေါင်းအနည်းငယ် ကွဲလွဲလျက် ဖြစ်စေ ရေးထားတတ်သည်။ ထိုစာသား၏အဓိပ္ပါယ်ကိုမူ "အနော်ရထာ မင်းကြီးသည် ဤသို့အယူရှိ၏၊ (ဝါ) ဤသို့ ယုံကြည်ချက်ရှိ၏" ဟု ဖြစ်ဆို ကြသည်။ အုတ်ခွက်များ သွန်းလုပ်ဖြန့်ချိရာတွင် ဝုဒ္ဓမြတ်စွာ၏အယူဝါဒ သည်ပင် မိမိ၏အယူဝါဒဖြစ်ကြောင်း တိုင်းသူပြည်သားတို့အား အသိပေးလို ခြင်းသည် အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်စေ ရှေးမလေ့ထုံးစံကို အလုံးစုံ ပုံတူကူးချခြင်းမပြုပဲ ဆီလျော်အောင် ပြုပြင် ယူငင်တတ်သော အနော်ရထာမင်း၏စရိုက်ကို မှန်းဆကြည့်နိုင်သည်။

နောက်ထပ်တွေ့ရသော အနော်ရထာမင်း၏ အုတ်ခွက်စာသားတစ်မျိုး မှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

- ၁။ ဧသော လောကနာထောမဟာရာ
- ၂။ ဧသိရိအနိရုဒ္ဓဒေဝနကတော
- ၃။ ပိမုတ္တတ္ထသဟတ္ထနေဝါတိ

"ဤလောကနာထ(ဘုရားလောင်း)၏ ဆင်းတုတော်ကို၊ သိရိအနိရုဒ္ဓဒေဝ အမည်ရှိသော မင်းကြီးသည် သံသရာဝင်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ပါရခြင်း အကျိုးငှာ၊ မိမိလက်တော်ဖြင့် သွန်းလုပ်တော်မူသည်" ဟု မြန်မာလိုအဓိပ္ပါယ်ရ သည်။ နောက်ထပ်တွေ့ရသော အနော်ရထာမင်း၏အုတ်ခွက်စာသားများ မြန်မာဘာသာဖြန်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- ၁။ "အနိရုဒ္ဓမင်းမည်သော အက္ခရ်ပြုသည် ဘုရားရှင်၏ တံဆိပ်တော်ပုံကို ပြုအပ်၏။ ထိုသို့ ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု ကြောင့် အရိမိတ္တေယျရေအယဉ်၌ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရပါလို၏။"
- ၂။ "ဤဓမ္မဒါနသည် တရားတော်အတိုင်း မှန်ကန်စွာ ပြုလေ့ပြုထရှိသော ဤအနိရုဒ္ဓဒေဝမင်းတရားကြီး၏ ဓမ္မဒါနဖြစ်၏။"
- ၃။ "မှန်သောစကားကို ဆိုလေ့ ဟောကြားဆိုဆုံးမလေ့ ရှိသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုရှင်ဤအနိရုဒ္ဓဒေဝအမည်တော်ရှိသောမင်းကြီး သွန်းလုပ်သော ဘုရား(ဆင်းတုတော်များ)။"

အနော်ရထာမင်းကြီး၏ စာသားများကိုကြည့်လျှင် အနော်ရထာမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် ဘုရားလောင်းလောကနာထအား ကိုးကွယ်ပုံသည်လည်းကောင်း၊ အရိမိတ္တေယျဘုရားရှင်အား ဖျော်မှန်းနေခဲ့ပုံသည်လည်းကောင်း ထင်ရှားလျက် ရှိသည်။

ထိုအုတ်ခွက်စာများကို ရေးရာ၌ အနော်ရထာမင်းကြီး အသုံးပြုခဲ့သော ဘာသာစကားမှာ တစ်မျိုးတည်းမဟုတ်ချေ။ သတ္တတဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိသတ္တတနစ်ဘာသာရောလျက်လည်းကောင်း ရေးတတ်သည်။ အသုံးပြုသောအက္ခရာမှာ များသောအားဖြင့် ရှေးနာဂရီ အက္ခရာ ဖြစ်သည်။ ထူးခြားချက်မှာ မွန်မြန်မာအက္ခရာများ စတင်တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာသက်သက် အုတ်ခွက်ဆုတောင်းစာကို မွန်မြန်မာ အက္ခရာ သက်သက်ဖြင့် ရေးခဲ့သည်။ ထိုအုတ်ခွက်စာတန်းပါ အက္ခရာစာလုံး တို့သည် မြန်မာစာပေအက္ခရာလောက၌ ရှေးအကျဆုံးဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်မျှ ကြသည်။

ဤ"ယေဓမ္မာ"အစရှိဂါထာမှာ အနော်ရထာလက်ထက်မတိုင်မီကပင် များစွာဖြန့်နှံ့ခဲ့ရာ ဤဂါထာ၏အသွင်အမျိုးမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါ အတိုင်း မှတ်ချက်ချကြသည်။

ယင်းဂါထာလေးကိုပင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်းမောင်းကန် ရွှေပေလွှာ၊ ခင်ဘကုန်းရွှေပေလွှာတို့၌ ရှေးအိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအက္ခရာနှင့် အက္ခရာ တင်ခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်ကျောက်တော်ရွာမှ တူးဖော်ရရှိသော ကျောက်စာတွင်သော်ကား အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း ဂျူအက္ခရာနှင့် ထို ဂါထာကိုပင် တစ်သွင်လဲ၍ သတ္တတပါဠိနစ်ဘာသာရောစပ်ထားသော မိဿကဘာသာနှင့် ပတ်မှတ်ရပြန်၏။ တဖန် ဝေသာလီမြို့ဟောင်းရှိ ကျောက်စာ၌သော် ဂျူအက္ခရာနှင့်ပင် သတ္တတအဋ္ဌအသက်မကင်း သော ပါဠိဘာသာဖြင့်တွေ့ရပြန်လျက် ယိုးဒယား ပရပထုံအုတ်ခွက် တွင်မူ သတ္တတ မဇ္ဈက ပါဠိဘာသာစွဲသက်သက်နှင့် ယေဓမ္မာ ဂါထာသည်ပင် ထပ်လောင်းထင်ရှားပြန်တော့၏။ ဤသည်တို့ကား ပုဂံခေတ်ထက်စောစွာသောကာလက ပြည်နှင့်အဝှမ်း ရဒ္ဓဓမ္မ ထွန်း

ကားလေရာ ဒေသတိုင်း၌ ကူးစက်ပြန့်နှံ့ခဲ့သော "ယေဓမ္မာ" ဂါထာ၏ လှည့်ပတ် ကျင့်လည်ခဲ့ကြောင်း သမိုင်းစဉ် ဖြစ်ပေတော့သည်။^{၁၀} "ယေဓမ္မာ" အစဦးဂါထာကို ပါဠိဘာသာသက်သက်နှင့်တွေ့ရခြင်းသည် မွန်တို့၏ အလေ့အကျင့်ကိုမှီး၍ရေးခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။ မွန်မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ရေးသားခြင်းကိုကား အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် စသည်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်။

ထိုစဉ်က အုတ်ခွက်တုရားများသွန်းလုပ်ပူဇော်ခဲ့သည်မှာ အနော်ရထာမင်းသာ မဟုတ်ချေ။ ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် သံဃင်္ဂါ၊ သူကြွယ် စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးလည်း အုတ်ခွက်တုရားများ သွန်းလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ရေးထိုးသော အကြောင်းအရာမှာ အနော်ရထာမင်း၏အုတ်ခွက်များမှာ နည်းတူ တိုတိုသာဖြစ်သည်။ တုရားကို မည်သူက ပြုလုပ်သည်၊ မည်သည့်ဆု လိုလားသည် စသည်တို့ ပါဝင်တတ်သည်။ ရေးထိုးသော ဘာသာစကားမှာ အများအားဖြင့် ပါဠိဘာသာ မွန်ဘာသာများ ဖြစ်သည်။ အသုံးပြုသောအက္ခရာမှာ မွန်မြန်မာအက္ခရာက များသည်။ အချို့အုတ်ခွက်တွင် နာဂရီအက္ခရာကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။

ပါဠိဘာသာနှင့်ရေးထားသော မွန်မြန်မာအက္ခရာ အုတ်ခွက်စာတို့အနက် သံဃင်္ဂါမင်းယသဆိုသူ၏ အုတ်ခွက်စာမှာ ထူးခြားသည်။ "ဤတုရားရုပ်တုတော်ကို သံဃင်္ဂါမင်းယသအမည်ရှိသော မင်းနှင့်ချစ်ကွမ်းဝင်သောအလှူရှင်သည် သစ္စညုတဉာဏ်တည်းဟူသောဆုမြတ်ကို တောင့်တ၍ ပြုအပ်၏။ နတ်နှင့်တကွသော လောကသည်သိစေသတည်း" ဟု မြန်မာလိုအဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ထူးခြားသည်ဟုဆိုရခြင်းမှာ ပုဂံတွင်နောင်တွေ့ရမည့်စာပေတို့၏ ရှေးပြေးသဗ္ဗယ်ဖြစ်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤအုတ်ခွက်စာတွင် ကောင်းမှုနှင့် ကောင်းမှုရှင်အမည်တို့ကို ရေးဦးဖော်ပြသည်။ ထိုနောက် ဆုတောင်းကို ဖော်ပြသည်။ သစ္စညုတဉာဏ်ကိုတောင်းဆိုထားရာ မဟာယာနအဋ္ဌအသက်ပါသော အခြားဆုတောင်းများနှင့် ကွာခြားသည်။ အုတ်ခွက်စာရေးထိုးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်မှာ မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသည်ကို နတ်နှင့်တကွသောလောကအားလုံးသိစေလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သိစေချင်သည်မှာ အကြောင်းနှစ်ကြောင်းကြောင့်

ဖြစ်လိမ့်မည်။ တစ်ကြောင်းမှာ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏အဖို့ဘာဂကို ဝေဖွဲ့ ရယူစေလိုသောကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။ အခြားတစ်ကြောင်းမှာ မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပဗျက်မဆီးရစ်စေလို၍ ဖြစ်ရာသည်။ အုတ်ခွက်စာပါ စာရေးပုံအစီအစဉ်သည် နောက်နှောင်းပေါ်ထွန်းလာမည့် ပုဂံကျောက်စာများပါစာရေးပုံအစီအစဉ်နှင့် ဆင်ဆင်တူလျက်ရှိသည်။

ပါဠိဘာသာသည် ထိုအချိန်က အတန်အသင့် သြဇာကြီးနေပြီ။ မွန်ဘာသာ အုတ်ခွက်အမျိုးတွင်ပင် ပါဠိများရောလျက်တွေ့နိုင်သည်။^{၁၁} မွန်ဘာသာသက်သက် အုတ်ခွက်စာများမှာ တိုတိုသာ ရေးလေ့ရှိသည်။ မွန်အုတ်ခွက်စာတို့အနက် အတိုဆုံးသာစကအဖြစ် "စိပေ" အမည်ရှိ မိဘုရားကြီး၏ အုတ်ခွက်စာကို ကြည့်နိုင်သည်။

- ၁။ ဝေါအ်
- ၂။ ဝုဒ္ဓရုပ်
- ၃။ ဝုအ် ကျက်
- ၄။ စိပေဟ်

"ဤကား မိဘုရားစိပေ၏ဝုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တည်း" ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်သာ ရေးထိုးထားသည်။ အချို့အမျိုးသောအုတ်ခွက်စာတို့တွင်မူ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လက်ဖြင့်လုပ်ကြောင်း အလှူရှင်တို့က ဖော်ပြထားတတ်သေးသည်။

- ၁။ ဝေါအ်ကျက်တြာ
- ၂။ ပံ ဩယ်စိသံနရာဇ်
- ၃။ မလာတ် နတေယ်ကုံမ်
- ၄။ နမောဓုဒ္ဓာယ်

"ဤကား တြပ်ဩယ်စိသံနရာဇ် လက်ဖြင့်လုပ်သောဘုရားတည်း။ ဘုရားရှင်အား ရှိခိုးပါ၏" ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မိမိလက်ဖြင့် လုပ်ကြောင်း ဖော်ပြကြသည်မှာ အနော်ရထာမင်း၏နမူနာကိုယူခြင်းဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ထိုကောင်းမှုရှင်များကိုယ်တိုင်လည်း အုတ်ခွက်တုရားများ ကိုယ်တိုင်သွန်းလုပ်ကြကြောင်း အုတ်ခွက်စာများက သက်သေခံလျက်ရှိသည်။ "တြပ်ဩယ်စိသံနရာဇ်" ၏ အုတ်ခွက်တုရားအမျိုးတွင် "တစ်နေ့လျှင် ၅၀ လုပ်သည်။

တစ်နေ့လျှင် ၂၀ လုပ်သည်"စသည်ဖြင့် ပြီးစီးသည့်အုတ်ခွက် အရေအတွက်ကို ပင် ဖော်ပြထားသေးသည်။^{၁၃}

မွန်ဘာသာအုတ်ခွက်များတွင် တိုတိုသာရေးလေ့ရှိသည်မှာ အုတ်ခွက် တွင် စာရေးနိုင်သည့် နေရာအခက်အခဲသည် အကြောင်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သည်။ အခွင့်အလမ်းရလျှင် ရသလောက် ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးတတ်သည်ကိုလည်း မွန်အုတ်ခွက်တို့တွင် တွေ့နိုင်သည်။ "ဤသည်ကား လူလောက နတ်လောက ကို ကယ်တင်သော ဘုရားတည်း။ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးမှ ကင်းလွတ်စေသတည်း။ ကင်းငြိမ်းစေသတည်း။"^{၁၄} ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ရေးဖွဲ့ပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ မွန် ဘာသာ အုတ်ခွက်စာများအနက် အုတ်ခွက်တစ်ခုတွင် "ဝေါအ်ကျက် ငါဆုမ်"ဟု ရေးထားသည်။ "ဤကား ငါဆုမ်၏ဘုရားတည်း"ဟု အဓိပ္ပါယ် ရသည်။ ထိုအုတ်ခွက်ပါ "ငါဆုမ်"ဟူသောအမည်မှာ ထူးခြားသည်။ အမည် ရှေ့တွင် "ငါ"ဟူသောရှေ့ဆက် ထည့်သည်မှာ မြန်မာတို့၏လေ့လာဖြစ်သည်။ မွန်အမည်တို့တွင် သုံးလေ့မရှိချေ။ ထိုကြောင့် "ငါဆုမ်"ဆိုသူသည် မြန်မာ လူမျိုးဖြစ်ရန်အကြောင်းများသည်။ မြန်မာတို့လည်း ထိုစဉ်က မွန်ဘာသာသင် လျှင် လိုက်စားကြမည်ဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထားတစ်ရပ်အဖြစ် မှတ်ယူ အပ်သည်။ ပါဠိနှင့်အပြိုင် မွန်ဘာသာပြန်နံ့နေခဲ့သည်မှာ မြန်မာလူမျိုးတို့ အကြားတွင်သာ မဟုတ်၊ ပျူလူမျိုးတို့လောကသို့လည်း ရောက်သည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်လောက်က ရေးခဲ့မည်ဟုယူဆရသော ပျူအုတ်ခွက် စာတစ်ချပ် တွေ့ရသည်။ "သံဗျင်သြဇညာနော"ဆိုသူက မြတ်စွာဘုရားပုံတော် သွန်းလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပုံတော်ရသောအကျိုးကြောင့် အရိမေတ္တယုဘုရား ပွင့်တော်မူသည့်အခါ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာရလိုကြောင်း ဆုတောင်းထားသည်။^{၁၅} ပျူ ဘာသာဖြင့် ရေးထားသည်ကိုထောက်လျှင် အလှူရှင်သည် ပျူလူမျိုးဖြစ်ရန် အကြောင်း များသည်။ သို့သော် အလှူရှင်၏အမည်မှာ ပျူအမည် မဟုတ်။ "သြဇညာနော"ဟူသောအမည်သည် သက္ကတနှင့်မွန်ပေါင်းစပ်ထားသော ဘွဲ့ အမည်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုအချိန်က ပျူတို့သည်လည်း မွန်ဩဇာ နှင့် မကင်းမဲ့ကြ။ အထူးသဖြင့် နန်းတော်လောက၌ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်သော ပျူလူမျိုးတို့ကား မွန်ဘာသာစကားနှင့် ပို၍ထိတွေ့ခဲ့ရပေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် ဘွဲ့အမည်ပေးရာတွင် မွန်ဘာသာ သုံးသည့်အချက်ကိုလည်း သတိထားသင့်

သည်။ ဘွဲ့အမည်ပေးရာတွင် မိမိဘာသာစကားထက် မိမိတို့ တလေးတစား ထားသော ဘာသာစကားကို အသုံးပြုသည်မှာ အတိတ်ခေတ်က မြန်မာတို့၏ လေ့ထုံးစံတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်ကတည်းက မွန် ဘာသာသည် အလေးစားခံ ဘာသာစကား ဖြစ်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။

ပုဂံခေတ်ဦးအုတ်ခွက်စာများသည် အနော်ရထာမင်းကို ဆက်ခံသော ဇောလူးမင်းလက်ထက် စာအရေးအသားအကြောင်းကိုမူ များများ မသိရချေ။ အနော်ရထာမင်း၏ အတုကိုယူ၍ အုတ်ခွက်များ သွန်းလုပ်ပူဇော်သည့်အခါ "မဟာရာဇသိရိဗြာဘရဏ ဒေဝ"ဟူသော ဇောလူးမင်း၏ဘွဲ့အမည်ကို တွေ့ရ သည်။ ပုဂံခေတ်ဦးစာပေအကြောင်း အများဆုံး ပြောနိုင်သည့်ကာလမှာကား ကျန်စစ်သားခေါ် သီရိတြိဘဝနာဒိတျဓမ္မရာဇ်မင်း၏လက်ထက်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထိုမင်းလက်ထက် အုတ်ခွက်စာဟူ၍ အရေအတွက်များများမတွေ့ရသော်လည်း တွေ့ရသမျှအုတ်ခွက်တို့၌ ထိုအချိန်ကဘာသာစာပေအခြေအနေကို တစွန်းတစ မှန်းဆကြည့်နိုင်သည်။ မွန်မြန်မာလက်ရေးစာနှင့် ပါဠိဘာသာ၊ နာဂရီအက္ခရာ နှင့် သက္ကတဘာသာ အရေးအသားတို့ကို ကျန်စစ်သားမင်း၏အုတ်ခွက်များ တွင် သုံးသည်။ အုတ်ခွက်တစ်ခုတည်း၏ မျက်နှာဖက် အောက်ခြေတွင် မိမိ၏ဘွဲ့အမည်ကို ရေးထိုးရာ၌ပင် နာဂရီအက္ခရာနှင့်တစ်မျိုး၊ မွန်မြန်မာ အက္ခရာနှင့်တစ်မျိုး၊ အက္ခရာနှစ်မျိုး ဖြင့် ရေးထိုးသည်ကိုတွေ့နိုင်သည်။ အရင်း ကျသော နာဂရီအက္ခရာတို့ကို လေးစားမြတ်နိုး နေဆဲဖြစ်သည်။^{၁၆}

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်ကား မွန်စာပေရွှေမေတ် ဖြစ်သည်။ ကျန်စစ်သားကိုယ်တိုင် သွန်းလုပ်ခဲ့သော အုတ်ခွက်စာများများ မတွေ့ရသော် လည်း ထိုမင်းလက်ထက်က အုတ်ခွက်အမျိုးကိုကား တွေ့နိုင်သေးသည်။ သို့သော် ပုဂံဒေသတဝိုက်တွင် မဟုတ်၊ ထားဝယ်တွင် ဖြစ်သည်။ ထားဝယ် တွင် လယ်ကွင်းတစ်ခုထဲမှအုတ်ခွက်ဆင်းတုပေါင်း ၃၀၀ခန့် တွေ့ရရာ အချို့ အုတ်ခွက် ကျောဘက်တွင် မွန်ဘာသာလက်ရေးစာများပါသည်။ အချို့ အုတ်ခွက် တို့တွင် မည်သူသွန်းလုပ်ကြောင်းမျှသာ ပါသည်။ အချို့အုတ်ခွက် များကား ထိုထက်ပိုသည်။ သံဗျင်အနန္တ ဓမ္မယုတ်ကြာန်၏စာမှာ ဤသို့ ဖြစ် သည်။

- ၁။ ကျောက်စုဒ္ဒတိလယ်ဝေါ့ဆ်
- ၂။ ဒိုက်တိဆ် ပေါယ်ဂွသိုန်သြိုတိ
- ၃။ ဘောဝနာဒီ(တုဓမ္မရာဇ်) သဗ္ဗေင်အာန
- ၄။ (န္ဒုဓေယျာဘိ)ကြာန် မင်ဒဝါယ် မလ
- ၅။ တံ (ကါလံ တိလဒသံကျက် စိ
- ၆။ သြရံ ဓယ်ဒိုက် (ဂေါဆ် ဒသံ)အရ
- ၇။ နံတွာသံ တိလဆ်

“ဤစုဒ္ဒမြတ်စွာဘုရား (ရုပ်ပွားတော်ကို) ငါတို့အရှင်ဖြစ်သော သြိုတိ ဘောဝနာဒီတုဓမ္မရာဇ်၏ ကျွန်ဖြစ်သော ထားဝယ်မြို့ကို ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ် ရသော သဗ္ဗေင်အနန္တဓေယျာဘိကြာန် ပြုလုပ်သည်။ ငါတို့အရှင် ဘုရား ဖြစ်သောအခါ ငါသည် အရှင်ထံ၌ တပည့်ရဟန္တာ ဖြစ်ပါစေသတည်း။” ဟူ၍ မြန်မာလို အဓိပ္ပါယ်ရသည်။^{၁၇} ကုသိုလ်ရှင်မှာ ထားဝယ်မြို့အကြီးအကဲတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကျန်စစ်သားမင်းက ခန့်ထားသူတဦး ဖြစ် ကြောင်းသည်လည်းကောင်း ထင်ရှားသည်။ အခြားအုတ်ခွက်တစ်ခုတွင်လည်း ထားဝယ်မြို့ သံဗျင်ဆိုသူ ယီစီက အလားတူစာမျိုးရေးထားသည်။ ကုသိုလ်ရှင် အမည်သာကွဲလွဲ၍ အကြောင်းအရာနှင့်စာသားမှာ အတူတူ ဖြစ်သည်။ ဤ အုတ်ခွက်မွန်စာများတွင် ထူးထူးခြားခြားတွေ့ရသည်မှာ အလွှာရှင်၏ဆုတောင်း ဖြစ်သည်။ ဘုရားဆုကို မိမိကိုယ်တိုင်အတွက် မတောင်းပူ၍ မိမိသခင် မင်းကြီးအတွက် တောင်းဆိုသည်။ မိမိအတွက်မူ မြတ်စွာဘုရားထံပါးတွင် ရဟန္တာဖြစ်လိုကြောင်းဆိုကိုသာ တောင်းထားသည်။^{၁၈} ကုသိုလ်ရှင်၏ အရှင် အပေါ်ကြည်ညိုသောစိတ်၊ မိမိကိုယ်ကိုနိမ့်ချတတ်သောအမူအရာတို့မှာ သိသာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။ ထားဝယ်တွင် ဤသို့ မွန်စာအရေးအသားများ တွေ့ရ သည်ကိုအကြောင်းပြု၍ မွန်တို့နေထိုင်ရာနယ်ပယ်သည် ထားဝယ်အထိ ကျယ် ပြန့်ခဲ့မည်ဟု မှန်းဆ ကြသည်။^{၁၉} သို့သော် မွန်စာအရေးအသားတွေ့ကာမျှဖြင့် ထားဝယ်တွင် ထိုစဉ်က မွန်များ နေထိုင်ခဲ့ပြီဟု ကျိန်းသေမှချ ဆိုနိုင်မည် မထင်။ ယခုခေတ် ထားဝယ်သည် မြန်မာဒေသိယစကားပြောဆိုရာဒေသ ဖြစ် သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် ပုဂံခေတ်စကားသံစွဲစည်း ပုံများနှင့် တူညီသည့်အချက်များ ပါဝင်သည်ကိုလည်းကောင်း သတိထားအပ် သည်။ ထို့ကြောင့် ထားဝယ်သံဗျင်များဖြစ်ကြသော အနန္တဓေယျာဘိကြာန်

နှင့်ယီစီတို့သည် မွန်လူမျိုးများ ဖြစ်ကောင်းမှဖြစ်လိမ့်မည်။ မွန်ဘာသာစကား ပြောတတ် ရေးတတ်သော ထားဝယ်အမှုထမ်းများ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ မွန်စာပေဩဇာသည် အကြောက်တွင် ထားဝယ်ဒေသအထိ ပြန့်နှံ့ခဲ့မည်ကိုမူ အငြင်းပွားခွယ် မလိုပြီ။

စဉ့်ကွင်းစာများ

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်တွင် အုတ်ခွက်များအပြင် စဉ့်ကွင်းများ လည်း ရှိသေးသည်။ စဉ့်ကွင်းဆိုသည်မှာ ဘုရား ဂူကျောင်း နံရံပတ်လည် အတွင်းဘက်၌ဖြစ်စေ အပြင်ဘက်၌ဖြစ်စေ တွေ့ရတတ်သည့် အင်္ဂါတော်ရုပ်ကြွ ပုံဖော်အကွက်များ ဖြစ်သည်။ ဘာသာတရားနှင့်ဆက်စပ်သော ဇာတ်လမ်းများ အကြောင်းအရာများကို ပုံဖော်ထားတတ်ကြသည်။ ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်လမ်း များသည် များစွာ ခေတ်စားခဲ့သည်။ ဇာတ်လမ်းရုပ်ပုံများအောက်တွင် ရုပ်ပုံ အကြောင်း ဓာတန်းထိုးထားတတ်သည်။ ဤမင်းလက်ထက် ထူးခြားသော စဉ့်ကွင်းများကို အာနန္ဒာဘုရားတွင် တွေ့နိုင်သည်။ ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်လမ်း ရုပ်ပုံများအောက်တွင် မွန်ဘာသာဖြင့်ရေးထိုးထားသည်။ ဇာတ်ငယ်များကို တစ်ဇာတ်လျှင် တစ်ကွက်ကျ ထုတ်နုတ်သရုပ်ဖော်ရေးသားသော်လည်း မဟာ နိပါတ် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့တို့ကိုမူ ဇာတ်အသီးသီးမှ အခန်း အတန်းများများ ထုတ်နုတ်ပြုသည်။ ရုပ်ပုံများအောက်တွင် ရေးထိုးသော ဓာတန်းများမှာမူ မွန် ဘာသာ ဖြစ်သည်။ သာဓကအဖြစ် ပုံတွင်ပြထားသည့် ဝေဿန္တရာဇာတ်မှ ပုံအချို့အောက်ရှိ ဓာတန်းအချို့ကို ကြည့်နိုင်သည်။^{၂၀}

- က။ ဝေဿန္တရံ သ(ဒို)က် ဒါန် (မှရင်း)
- ဝေဿန္တရာမင်းကြီးသည် ဒါန၌ပျော်၏။ (ဘာသာပြန်)
- ခ။ မဒ္ဒိ ကုတောန် ချက် ဣရံ (မှရင်း)
- မဒ္ဒိ သားနှင့် (လှည်း) ရွှေဦး စီး၏။ (ဘာသာပြန်)
- ဂ။ ဝေဿန္တရံ ကိလ်ကိရံယာဟံ (မှရင်း)
- ဝေဿန္တရာမင်းကြီး အဆင်တန်ဆာပေး၏။ (ဘာသာပြန်)
- ဃ။ မဒ္ဒိ ချက် စိင် (မှရင်း)
- မဒ္ဒိ ဆင်စီး၏ (ဘာသာပြန်)

မွန်ကျောက်စာများ

ထိုသို့မွန်ဘာသာစာပေအစုံအတင် ကြီးခဲ့ခြင်းမှာ ကျန်စစ်သားမင်း ကိုယ်တိုင်၏ အားပေးမှုသည် ပစာနအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ကျန်စစ်သားမင်း သည် အုတ်စွက်များစွာ မသွန်းမလုပ်ခဲ့သော်လည်း ကျောက်စာခုနစ်ချပ်မျှ မွန်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးခဲ့သည်။ မွန်ဘာသာဖြင့်ရေးထိုးထားလင့်ကစား ဖြန့်မာ စာပေထွန်းကားမလာမီက ပုဂံခေတ်စာပေအတွေးအခေါ် စာပေအတတ်ပညာကို ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာ လက်ရာများ ဖြစ်သည်။ ကျန်စစ်သားမင်း၏ အစောပိုင်း ကျောက်စာများမှာ ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားကျောက်စာ^{၂၀}၊ ကျွဲကံတဲ ကျောက်စာ^{၂၁} သထုံ ကျွဲကံတဲလမ်းကျောက်စာ^{၂၂} များဖြစ်သည်။ ပြည် ရွှေဆံတော်ကျောက်စာမှာ ၁၀၉၃ ဇွန်လ ၃ရက် ရက်ခွဲပါသည်။ သထုံ ကျောက်စာများတွင် ၁၀၉၈ အေပြီလ ရက်ခွဲ ပါသည်။ ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရားကျောက်စာမှာ မိမိဇာဒိတ်ရမင်းဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းနိုင်ငံကို မည်သို့ပြုစု ကြောင်း၊ ပြည်တွင်း၌ မည်သို့စည်ပင်သာယာကြောင်း ရေးထိုးထားသည်။ ဇာဒိတ်ရပုံကိုရေးသားရာ၌ ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက် မိမိဇိဿနိးဖြစ်စဉ် ဘဝက စသည်။ သထုံကျောက်စာများတွင်လည်း မိမိဇာဒိတ်ရမင်းဖြစ်ကြောင်း ရေးထိုးသည်။ သို့သော် ထိုကျောက်စာများတွင် မိမိ၏အတိတ်ဘဝကို ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်အထိ နောက်သို့ဆုတ်၍ ဖော်ပြသည်။ ကဿပ ဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်ဝသော သူကြွယ်တစ်ဦး ဖြစ်၍ ထိုမှစတင်သော် ပါရလီပုတ်မင်းအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အယုဇ္ဈပြည် ရာမ မင်းမျိုး၌လည်းကောင်း ရခဲ့ ဖြစ်ခဲ့သေးသည်ဟု ဆိုသည်။ ဂေါတမဘုရားရှင် လက်ထက်တွင်မူ ဇိဿနိးရသေ့ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဧကလာသတောင်ထက်၌ သီတင်းသုံးနေခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှာပင် ထိုဇိဿနိးရသေ့သည် သရေစေတ္တရာ ပြည် ပုဂံပြည်များကို တည်ထောင်မည့် မင်းတစ်ပါးဖြစ်ကြောင်း ဘုရားရှင်က ဇာဒိတ်ပေးတော်မူခဲ့လေဟန် ရေးထိုးထားသည်။ ရေးထိုးသည့်အကြောင်းအရာ မှာသာ ရွှေဆံတော်ကျောက်စာနှင့် ကွာသည် မဟုတ်။ ကျောက်စာ ရေးထိုး သော ရည်ရွယ်ချက်များမှာလည်း ကွာခြားသည်။ ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား ကျောက်စာမှာ "မိမိ၏အဖြစ်အပျက် ဂုဏ်ကျေးဇူးအကြောင်းများကို လူ အပေါင်းတို့အား သိစေခြင်းငှာ အမိန့်ပြန်"ခြင်း ဖြစ်သည်။ သထုံ ကျွဲကံတဲ

ဘုရား ကျောက်စာကိုမူ ပြုပျက်နေသောကျွဲကံတဲဘုရားကို ပြုပြင်ရာ လူဒါန်း သည့် မှတ်တမ်းအဖြစ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သထုံကျွဲကံတဲလမ်းကျောက်စာ ကိုလည်း ထိုအတူပြုပျက်နေသောကျွဲကံတဲလမ်းဘုရားကို ပြုပြင်သည့်မှတ်တမ်း အဖြစ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရားကျောက်စာ များမှာ ပြည်သူ့သို့ကြေညာစာတမ်းဖြစ်လျက် သထုံကျောက်စာများမှာ ကောင်းမှုမှတ်တမ်းများ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျောက်စာအားလုံးတွင် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းကို ကျန်စစ်သားမင်း ဆောင်ရွက်ထားသည်။ စည်းရုံးရာ တွင် ဘာသာစာပေကိုလည်း အသုံးပြုသည်။ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုကိုလည်း အသုံးပြုသည်။

ဘာသာစာပေကိုအသုံးပြုပုံမှာ မွန်စာပေအသုံးပြုခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ပြည်ရွှေဆံတော်ကျောက်စာ (ဃ)မျက်နှာတွင် ကြောင်းရေ ၁၄၂၂၁အထိ သက္ကတဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသည်ကလွဲလျှင် ကျန်အပိုင်းမှာ မွန်ဘာသာ သက်သက်ဖြင့် ရေးထိုးထားသည်။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင်တစ်ကြိမ်၊ ငရမန်ကန်းအရေးတွင်တစ်ကြိမ် စစ်ရှုံးထားသော မွန်တိုင်းရင်းသားတို့အတွက် ဖြေသိမ့်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ခဲ့လိမ့်မည်။ လက်နက်ပွဲတွင် အရေးနိမ့်ခဲ့သော်လည်း စာပေယဉ်ကျေးမှု စစ်မျက်နှာတွင် အသာစီးရနေသည်ကို ကျေနပ်နိုင်လိမ့်မည်။ အသာစီးရနိုင်လောက်အောင်လည်း မွန်စာပေယဉ်ကျေးမှုသည် ထိုစဉ်ကပင် အထက်တန်းကျနေခဲ့ပြီ။

ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုကို အသုံးပြုပုံမှာ မိမိသည် ဇာဒိတ်ရမင်း ဖြစ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့်ရေးဖွဲ့ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဝုဒ္ဓဘာသာသည် တစ်စထက်တစ်စ နိုင်မာလျက်ရှိရာ မြတ်စွာဘုရားအား ယုံကြည်အားထားမှု သည် ပိုမိုအားကောင်းနေခဲ့လိမ့်မည်။ ဘုရားဟောဟုဆိုလျှင် မည်သည့် အဆိုအမိန့်ကိုမဆို ရိုသေလေးစားနေခဲ့လိမ့်မည်။ ထိုကြောင့် မိမိမင်းဖြစ်မည်ကို ဝုဒ္ဓက ဇာဒိတ်ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုခြင်းသည် ဝုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ယုံကြည် အားထားမှုကို ဆွဲယူလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဂံနိုင်ငံတော်သည် ဝုဒ္ဓဘာသာဝင်သက်သက် တည်ထောင်ထားသော နိုင်ငံတော် မဟုတ်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဗြဟ္မဏဝါဒသက်ဝင်နေသူများမှာ ပျူတို့တွင်လည်း ရှိသည်။ မွန်တို့တွင်လည်း ရှိသည်။ ထိုပျူများ မွန်များနှင့် ရောနှောနေထိုင်လာခဲ့သည်မှာ

အတန်ကြာလာပြီဖြစ်သော မြန်မာမျိုးနွယ်စုတွင်လည်း ရှိသည်။ ထိုသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် တွဲဖက်လျက် ဗြဟ္မဏဝါဒသက်ဝင်နေသူ အင်အားကလည်း သေးမည် မဟုတ်ရာ မိမိကိုယ်ကို ယခင်ဘဝက ရာမမင်းမျိုး၌ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ ဝိဿနိုးဖြစ်ခဲ့ဖူးသည် စသည်ဖြင့် ကြေညာသည်။ ဝိဿနိုးအဖြစ်နှင့် သရေခေတ္တရာကိုပင် တည်ထောင်ခဲ့သေးသည်ဟုဆိုပေရာ ပျူတို့ အလွန် နှစ်သက်မည့်စကား ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် မြန်မာတို့သည်လည်း နတ်နဂါး ကိုးကွယ်နေဆဲ ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ ထိုသို့ နတ်နဂါးကိုးကွယ်သူများ အကြိုက်တွေ နိုင်စေရန်ကား ပုဂံပြည်တည်ထောင်ရန်တာဝန်ကျသူများတွင် ကတကမ္မနဂါး မင်းကို ထည့်ထားသည်။^{၂၄} ထို့ကြောင့် ကျန်စစ်သားနန်းတက်စကပင် စာပေ ယဉ်ကျေးမှုရေးရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဖြင့်လည်းကောင်း စည်းလုံးရေးကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားသည်။

ထိုပြင်ဗုဒ္ဓဘာသာသည်ပင် ရုံးသုံးနန်းသုံး ဘာသာစကား ဖြစ်ခဲ့လိမ့် မည်။ ကျန်စစ်သားမင်း၏ ဗုဒ္ဓကျောက်စာများကို ဆက်စပ်လေ့လာကြည့်လျှင် နောက်ပိုင်းကျလေ ပိုမိုခမ်းနားဖွယ်ရာလေ ဖြစ်လာသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ပြည်ရွှေဆံတော် ကျောက်စာများ သထုံကျောက်စာများနှင့် ပုဂံတွင်ရေးထိုး သော မြကန်ကျောက်စာ^{၂၅}၊ အလံပုဂံကျောက်စာ^{၂၆} များတွင် တူညီချက်များ ရှိသည်။ ထိုပုဂံကျောက်စာများတွင်လည်း ဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်စကားကိုပင် အထူးဖော်ပြထားသည်။ ရေကန်များတွေး၍ ထိုရေကန်များကို မဟာနိဗ္ဗာန် လက်ဆွဲချီရေ ဟုလည်းကောင်း၊ မဟာနိဗ္ဗာန်အလံဂေါလီဟုလည်းကောင်း အသီးသီးအမည်ပေးပုံကိုမူ ပါသည်ဆိုရုံမျှသာ ဆိုသည်။ မိမိ၏အလုပ်အမှုထက် ပြည်သူတို့ မိမိအား ကြည်ညိုလေးစားရေးကို ပဓာနထားကြောင်း ထင်ရှား သည်။ ထိုသို့ကြည်ညိုလေးစားလာအောင် ရေးသားဆောင်ရွက်ရာတွင် စာကို ထိရောက်အောင် ရေးရသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိရောက်အောင်ရေးရာတွင် သဒ္ဒါလင်္ကာရ အတ္ထာလင်္ကာရများဖြင့် ဖွမ်းမံအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သတိ ထားမိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရေးဦးပိုင်းကျောက်စာများမှာပင် အလင်္ကာစကား အနည်းအကျဉ်း သုံးခဲ့ကြသည်။

“ထိုဓမ္မရာဇမင်းမြတ်တရားဟောကာလ လူအပေါင်းထိပ်တွင် ဓမ္မပန်း ပန်ဆင်ပေးလတ္တံ့၊ လူအပေါင်း၏ အကြင်သာဓုခေါ်သံသည် မိုးနှောင်း မိုးသံ တူ၏”^{၂၇}

ဟူ၍ရေးဖွဲ့သည်။ သို့သော် အလင်္ကာများဖြင့် အဖွမ်းမံဆုံးကျောက်စာမှာ ရွှေစည်းခုံဗုဒ္ဓကျောက်စာခေါ် ကျန်စစ်သားမင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ^{၂၈} ဖြစ် သည်။

ကျန်စစ်သားမင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ

ဤကျောက်စာကို ရွှေစည်းခုံဗုဒ္ဓကျောက်စာဟု ခေါ်ရခြင်းမှာ ရွှေစည်းခုံ ဘုရားပရဝုဏ် အတွင်း၌ ယခုတိုင်တွေ့နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရွှေစည်းခုံဘုရားနှင့်ဆက်စပ်သောစကား တစ်ခွန်းမျှ မပါ။ ကျန်စစ်သားမင်းနှင့်ဆက်စပ်သော အကြောင်းများသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အချို့က ကျန်စစ်သားမင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာဟုလည်း အမည်ပေးခြင်း ဖြစ် သည်။ ဤကျောက်စာကို ရွှေစည်းခုံ၌သာတွေ့ရသည်မဟုတ် ဤကျောက်စာနှင့် အကြောင်းအရာတူ ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာမိတ်တူ အကျိုးများကို ပုဂံမြို့ သရပေါက်ခါးအနီးတွင်လည်း တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤကျောက်စာ သည် အလွှာဒါန ကောင်းမှုမှတ်တမ်း ကျောက်စာမဟုတ်၊ သရေခေတ္တရာတွင် ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာနည်းတူ ပြည်သူသို့ကြေညာစာတမ်းကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာ ပြည်ရွှေဆံတော်က ကျောက်စာသည် ပျူအများစု အတွက် ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ သရေခေတ္တရာ ပျူတို့အကြားတွင် ဗုဒ္ဓကျောက်စာ တိုင် နိက်ခြင်းကို ထောက်လျှင် သရေခေတ္တရာ၌လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်နှံ လျက်ရှိခဲ့ကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ သထုံဘုရားနှစ်ဆူပြင်ရာတွင် ရေးခဲ့သော ကျောက်စာများကား ဗုဒ္ဓလူမျိုးများအတွက် ရည်ရွယ်သည်မှာ ထင်ရှားပြီး ဖြစ်သည်။ ယခု ပုဂံတွင် ဤကျောက်စာကိုရေးထိုး ခြင်းကား ပုဂံတွင်နေထိုင် ကြသော ပျူဗုဒ္ဓမြန်မာအားလုံးအတွက် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရတော့မည်။ ထိုသို့ ဆိုက ထိုအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာစကား ဗုဒ္ဓစာပေသည် အများသုံး မဏ္ဍိုင် ဘာသာစာပေအဆင့်၌ ရှိခဲ့ကြောင်း နားလည်နိုင်ပြန်သည်။ ကျန်စစ်သားမင်း ကိုယ်တိုင်က ဤမျှ ရွှေတန်းတင်နေသည်ကိုထောက်လျှင် ထီးသုံးနန်းသုံး

ဘာသာစာပေဖြစ်ခဲ့မည်ကို သဘောပေါက်နိုင်ပြန်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း ဤကျောက်စာသည် ပုဂံနေပြည်တော်က ကျန်စစ်သားမင်း၏ကျောက်စာအဖြစ် အထူးထား လေ့လာအပ်သော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။

ဤအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာ၏ ပစာနရည်ရွယ်ချက်မှာ သရေခေတ္တရာ သထုံတို့တွင် စိုက်ထူခဲ့သည့် ကျောက်စာများနည်းတူ ပြည်သူတို့၏ ယုံကြည် အားထားမှု ရရှိရေး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤကျောက်စာကား မင်းနေပြည်တွင် စိုက်သည့် ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် တဝှမ်းလုံးက ပြည်သူအများ စုရုံးရောက်ရှိလာမည့်နေရာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပုဂံသို့လာရောက်သည့် ပြည်သူ အများ မလွှဲမရှောင် ဦးစိုက်မည့်နေရာကား ရွှေစည်းခုံ ဖြစ်သည်။ ဖြတ်သန်း ရမည့်နေရာကား သရပါတ်ခါး ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း ထိုနေရာများကို အချက်အမျှာနေရာအဖြစ် ရွေးချယ်စိုက်ထူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ ကျောက်စာ တိုင်စိုက်ထူရန်နေရာအကွက်အကွင်းကျဖို့အရေးကြီးသည့်နည်းတူ ကျောက်စာ တိုင်၏ အရွယ်ပမာဏမှာလည်း ခန့်ညားဖို့ လိုအပ်ပြန်သည်။ သာမန် ကျောက်စာများနှင့် ရောထွေးသွား၍ မသင့်။ ထိုကြောင့် ကျောက်စာ တိုင်ကြီးနှစ်တိုင် ရေးထိုးရသည်။ ကျောက်စာနှစ်တိုင်တွင် လေးမျက်နှာလုံး ရေးထိုးထားရာ ကျောက်စာရှစ်မျက်နှာရှိသည်။ ပထမကျောက်စာတိုင်တွင် တစ်မျက်နှာလျှင် ၅၄ကြောင်းစီ၊ ၃တိယကျောက်စာတိုင်တွင် တစ်မျက်နှာ လျှင် ၄၃ကြောင်းစီ ရေးထိုးထားရာ စာကြောင်းရေပေါင်း ၃၈၈ ကြောင်းတိတိ ရှိသည်။ သို့သော် ပမာဏ ကြီးကာမျှဖြင့် စာကြောင်းရေ များကာမျှဖြင့် မပြည့်စုံသေး။ နေပြည်တော်သုံး စာဖြစ်သည်တစ်ကြောင်း မင်းနှင့်ဆက်စပ်နေ သည်တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ခမ်းခမ်းနားနား သေသေသပ်သပ်ဖြစ်အောင် ရေး ရသည်။ အကြောင်းအရာ ရွေးချယ်မှုတွင်လည်းကောင်း စီစဉ်ရေးသားမှုတွင် လည်းကောင်း ရေးဟန်တွင်လည်းကောင်း ခမ်းနားသိုက်မြိုက်အောင် အားထုတ် ရသည်။ ထိုအချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကျောက်စာရေးသူတို့ မည်သို့အားထုတ် သည်ကို ဆက်လက် ကြည့်ကြည့်မည်။

ရည်ရွယ်ချက်နှင့်အညီ ပစာနဖော်ပြလိုသောအချက်မှာ "ပြီတို့ဘုဝနာ ဒိတျဓမ္မရာဇ်မင်းသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်ဗျာဒိတ်ပေးခဲ့သည့် မင်းဖြစ် သည်။ ထိုကြောင့် ထိုမင်းအား ကြည်ညိုအားထားကြလော့" ဟူသော

တိုက်တွန်းချက် ဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာနှင့်သထုံကကျောက်စာများနှင့် ရည်ရွယ်ချက် မခြားလှသော်လည်း ထိုကျောက်စာများတွင်ပါရှိသည့်အတိုင်း ပြန်ရေးနေလျှင် မည်သို့မျှ ထူးထူးခြားခြား ရိုမလာနိုင်။ သထုံကျောက်စာတို့ တွင် အတိတ်ဘဝက သူကြွယ်ဖြစ်ခဲ့ခြင်း၊ ရာမမင်းမျိုး၌ ဖြစ်ခဲ့ခြင်းတို့ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုမျှ ရည်ရွယ်လဲလဲ နောက်ကြောင်းပြန်နေခြင်းမျိုးကို သဘော မကျတော့ပြီ။ ထိုကြောင့် ဘုရားဗျာဒိတ်ပေးပုံဖြင့် စသည်။ ဘုရား ဗျာဒိတ် ပေးသည်ကို ဂဝံပတိက ကြားသည်။ သိကြားမင်းထံသွား၍ ဂဝံပတိက အကြောင်းကြားသည်။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ယုတော်မူပြီးနောက် သိကြားမင်းထံ နောက်တစ်ကြိမ် သွားရောက်လျက် ပြောပြန်သည်။ ဂဝံပတိသည်လည်ကောင်း။ သိကြားမင်းသည်လည်းကောင်း စိဿနိထံသွား၍ ဗျာဒိတ်အကြောင်း ပြော ကြပြန်သည်။ ကျောက်စာကို အကြောင်းအရာအလိုက် ခွဲခြားကြည့်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရမည်။

မျက်နှာ	ကြောင်းရေ	အကြောင်းအရာ
က	၁-၁၂	မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားပုံ
က	၁၂-၅၄	မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒာ အား ဗျာဒိတ်ပေးပြီးနောက် ဂဝံပတိက သိကြားမင်းထံ သွားရောက် အကြောင်းကြားပုံ
က-စ	က ၅၄-စ ၁၉	ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ဂဝံပတိ သိကြားမင်းထံ တစ်ဖန် သွား၍ အသေးစိတ်ပြောကြားပုံ
စ	၁၉-၂၈	သိကြားမင်းက တာဝန် ယူကြောင်း ပြန်ပြောပုံ
စ-ဆ	၂၈-ဆ ၂၃	ဂဝံပတိက စိဿနိရသေ့ကို တောင်းပန်ပုံ
ဆ	၂၃-၃၅	စိဿနိက လက်ခံကြောင်း ပြန်ပြောပုံ

- ဆ-၈ ဆ၃၉-၈၁၇ စိဿနိးထံသွား၍ မိမိနှင့်နဂါးမင်းထံ
ကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်း သိကြားမင်းက
အကြောင်းကြားပုံ
- ၉ ၁၈-၂၅ သိကြားမင်းကို စိဿနိးက
စကားပြန်ပုံ
- ၁၀ ၂၅-၄၃ ဗျာဒိတ်ရမင်းအဖြစ် ကြည်ညိုကြရန်
ပြည်သူတို့အား နှိုးဆော်စကား

ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီနှင့် ခံပြီးနောက် ဇာတ်လမ်းကြီးကို တင်ပြ
ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုဇာတ်လမ်း၌ အရေးပါသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သည့်
ဂဝံပတိ၊ သိကြားမင်းနှင့် စိဿနိးတို့က စကားအများဆုံး ပြောထားကြသည်။
ပြောသမျှစကားတို့သည်လည်း ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းလက်ထက်
တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးသာယာအောင် ဆောင်ရွက်မည့် အချက်များစွာ ဖြစ်သည်။
ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းကို လေးစားကြည်ညိုချင်လာအောင် ထောက်ကူ
ပေးသည့် အချက်များ ဖြစ်သည်။

ထိုအကြောင်းအရာများကို စီစဉ်ရေးသားရာ၌လည်း မွန်ပညာရှင်တို့
လိမ်မာပါးနပ်လှသည်။ ကျောက်စာအဖွင့်တွင် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားပုံကို
ဖော်ပြထားသည်။ ဇာပေကျမ်းဂန်ပြုရာတွင် ဘုရားဂုဏ်တော်နှင့်ခြင်းသည်
ယခုထက်တိုင် မြန်မာတို့၏လေ့ထုံးတမ်းအဖြစ် တည်နေဆဲဖြစ်သည်။
အစဉ်အလာကို လေးစားသော ကျမ်းပြုဆရာတို့သည် ယုတ်စွာအဆုံး
နမောတဿဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဖြင့်ဖြစ်စေ အစဦးတတ်
ကြသည်။ ထိုလေ့သည် ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းလက်ထက်ကတည်းက
စခဲ့ပြီဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဤကျောက်စာတွင် သာမန် ဘုရားရှိခိုးရုံမျှမက ဘုရား
ဂုဏ်တော်ဖြင့် ဧဗ္ဗင်ထားသည်။ ထိုနောက် ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျ ဓမ္မရာဇာမင်း၏
အရည်အသွေးများကို ဖော်ပြသည်။ ထိုဂုဏ်တော်အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်
မူသော မြတ်စွာဘုရားက ထိုသို့ အရည်အသွေးနှင့်ပြည့်စုံသော မင်းအကြောင်း
ဟောတော်မူ၏ ဟူ၍ စကားနှစ်ရပ် ဆက်စပ်ပေးသည်။ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို
များများဆို၍ မင်းကြီး၏အရည်အသွေးကို အနည်းငယ်မျှသာ ဖော်ပြသည်။
စကားအချိန်အဆရာ အဆက်အစပ်ပါ လိမ်မာသည်။ ထိုစကားနောက်တွင်

"မည်သည့်အခါက မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောပြန် ဝါသနည်း"ဟု အမေးစကား
ဆက်ပြန်သည်။ ထိုအမေးကို ဖြေရင်း မြတ်စွာဘုရားရှင် ဗျာဒိတ်ပေးပုံကို
အကျယ်ဖော်ပြတော့သည်။ တစ်ဖန် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ဗျာဒိတ်ကို ခံယူပြီး
နောက် ဗျာဒိတ်အကြောင်း သိကြားမင်းအား အသိပေးရန် တာဝတိံသာသို့
နှစ်ကြိမ်သွားရသည်။ ပထမအကြိမ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ ဖြစ်
သည်။ ဒုတိယအကြိမ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည့်အခါ၌ ဖြစ်သည်။
ပထမအကြိမ် သွားရောက်ပြောဆိုသည့်အကြောင်းကို အကျယ် ရေးထိုးမထား။

"အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဘုရားသခင်၏ အမိန့်တော်ကို သခင်ဂဝံပတိသည်
သိကြားမင်းအား ပြန်ကြားတော်မူ၏" ၂၆

ဟူ၍ သာမန်ရေးသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး နောက်တစ်ကြိမ်
သွားသည့်အခါတွင်မူ ဗျာဒိတ်စကားကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန်ကြားသည်။
အကြောင်းအရာတစ်ရပ်တည်းကို နှစ်ကြိမ် ထပ်မပြောမိအောင် ရောင်စွာ
ထားသည်။ ကျောက်စာတစ်ရပ်လုံးတွင် ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်း၏
နိုင်ငံအတွက် ဆောင်ရွက်ပုံကိုသာ ရေးသားထားသော်လည်း အကြောင်းအရာ
တူ စကားများ ထပ်မနေအောင် ရေးနိုင်သည်မှာ ဈာန်တန်သည့်နေရာတွင်ချုပ်၊
ချဲ့တန်သည့်နေရာတွင် ချဲ့လျက် ရေးတတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့
စကားပြောရေးအသား လိမ်မာပြီး ဖြစ်သည့်အလျောက် ကျောက်စာနိဂုံး
မှာလည်း စနစ်တကျ လှလှပပ ဖြစ်နေတော့သည်။ ကျောက်စာရစ်မျက်နှာတွင်
အကျယ်တဝင့်ရေးခဲ့သော အကြောင်းအရာများကို စာပတ်သူတို့မှတ်ဉာဏ်တွင်
စည်းစည်းရုံးရုံး စွဲကျန်ရစ်အောင် နောက်ဆုံးမျက်နှာတွင် စာကြောင်းရေ
(၁၅)ကြောင်းမျှဖြင့် သိမ်းရုံးပြထားသည်။

"ဗုဒ္ဓဘုရားသခင်သည် အရှင်အာနန္ဒာအား ဗျာဒိတ်ပေးသော ဗျာဒိတ်
သည်လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားအား တဖန်ထင်ရှားစေလို၍ မေး
လျှောက်သော ဂဝံပတိမထေရ်၏ အမေးသည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓ
ဘုရားသခင်သည် ဂဝံပတိမထေရ်အား မြေကြားပြီးနောက် ဂဝံပတိ
ထေရ်အား နတ်ပြည်သို့ တက်စေ၍ သိကြားမင်းအား မှာကြား မိန့်
ဆိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သခင်ဂဝံပတိနှင့် သိကြားမင်းတို့လည်း
သက်ဆင်းလာ၍ သခင်စိသျှရသေ့အား မှာကြားမိန့်ဆိုသော မိန့်ခွန်း
သည်လည်းကောင်း ဗုဒ္ဓဘုရားသခင်သည် အရှင်အာနန္ဒာအား ငါ၏

သာသနာတော် တထောင်မြောက်ရာနှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်ပြီးနောက်
စိသျှမည်သော သခင်ရသေ့သည် အရိမဒုနပြည်၌ မင်းဖြစ်၍ အရှင်
ဂြိုဟ်ဘုရားတို့တရားစာအမည်ခံ၍ ငါ၏သာသနာတော်ကို ချီးပင့်
လတ္တံ့ ဟူသော အမိန့်တော်သည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘုရားသခင် မိန့်
တော်မူသော ထိုမင်းကား ဤမင်းပင်တည်း။^{၃၀}

ထိုသို့ အကြောင်းအရာ ရွေးချယ်တတ် စီစဉ်ရေးသားတတ်သည်
သာမက အကြောင်းအရာနှင့်လိုက်ဖက်သော ရေးဟန်ကိုလည်း ရွေးချယ်
တတ်ပေသေးသည်။ ထိုအရည်အချင်းကို ကျောက်စာအဖွင့်မှာပင်မြင်နိုင်သည်။
သက္ကတဘာသာ ပါဠိဘာသာတို့သည် ဘာသာတရားနှင့်ဆက်စပ်နေရာ
ထိုခေတ်က အမွန်အမြတ် ဘာသာစာပေ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပါဠိဘာသာ
ဂါထာဖြင့် ကျောက်စာကို စသည်။ ထိုဂါထာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ပါဠိမွန်နိဿယဖြင့်
ဖော်ပြသည်။ ပြည်ရွှေဆံတော်ကျောက်စာ ရေးထိုးစဉ်က ထိုဂါထာကို
အသုံးပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် နိဿယဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဘာသာပြန်လျက်ဖြစ်စေ
ဂါထာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို မဖော်ပြခဲ့။ ထိုကြောင့် ဤနိဿယသည် ကျောက်စာများ
တွင် တွေ့ရသော မွန်နိဿယများတွင် အစောဆုံးဖြစ်သည်။ နောင်တွင် တွေ့ရ
မည့် မြန်မာနိဿယများ၏ ရေပြေးလည်း ဖြစ်သည်။ ဤပါဠိမွန်နိဿယကား
ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော အကြောင်းအရာကို ဝိမိ လေးစားဖွယ်ဖြစ်အောင်
ဘာသာစကားဖြင့် ဗျမ်းမံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤစာကိုဖတ်ရသည်နှင့်
ထိုခေတ် ပြည်သူတို့သည် မင်းကြီး၏ကျောက်စာကို ရိုသေလေးစားကြရန်
အကြောင်းများသည်။

သို့သော် ပါဠိဘာသာဖြင့် ကျောက်စာတလျှောက်လုံး ရေးပြန်လျှင်
လည်း ပြည်သူအများနားလည်ရန် ခက်ခဲနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် ပါဠိဘာသာကို
အနည်းအကျဉ်းမျှသာသုံး၍ အများနားလည်သော မွန်ဘာသာဖြင့် ရေးသည်။
မွန်ဘာသာဖြင့်ရေးသည်အခါတွင်လည်း ပြည်သူတို့၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုမယူ
နိုင်ရေးဟူသော မူလရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီအောင် ရေးနိုင်သည်။
ဂြိုဟ်ဘုရားတို့တရားစာမင်းအပေါ် ပြည်သူတို့ညွတ်နူးလာအောင် ရေးနိုင်

သည်။ စကားပြေနှင့်ပင်ရေးထားသော်လည်း ကျောက်စာပေါက်နေသည်။^{၃၁}
ကျောက်စာတလျှောက်လုံး အလင်္ကာများ ဝေဝေဆာဆာ သုံးထားသည်။

အချစ်ကြောင့်ဖြစ်စေ အခြားအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ငိုကြွေးနေရသူ
များကို ဂြိုဟ်ဘုရားတို့တရားစာမင်းသည်စောင့်ရှောက်ကူညီမည်။ ကယ်တင်
မည်။ ဤအချက်ကို ကျောက်စာတွင် အောက်ပါအတိုင်း ပွဲပွဲနဲ့နဲ့ ရေးသည်။
တပါးသော ချစ်သူနှင့်ကွဲကွာ၍ မျက်ရည်ရှိသောသူတို့ကို အကျိုး
စီးပွားဆောင်ခြင်းဖြင့် မေတ္တာစိတ်တည်းဟူသောလက်ဖြင့် အရှင်
ဂြိုဟ်ဘုရားတို့တရားစာမင်းသည် သုတ်ပစ်လတ္တံ့။ စိတ်နှလုံး
မသာယာသူ၏ အညစ်အကြေးတည်းဟူသော နှပ်ကို အကျိုးစီးပွား
ဆောင်ခြင်းဖြင့် သနားခြင်းတည်းဟူသော ရေဖြင့် ဆေးကြောလတ္တံ့။^{၃၂}
သာမန်တင်စားရေးသားခြင်းမျိုးမဟုတ်ပဲ အကျယ်ကဝင့် အဆင့်ဆင့် တင်စား
ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ မေတ္တာနှင့်လက်ကိုထပ်တူပြုလျက် ငိုယိုရသော ဘဝမှ
လွတ်မြောက်အောင် ထိုမေတ္တာစိတ်ဖြင့်ကယ်တင်မည်ကို ပြောရာ၌ "မျက်ရည်
သုတ်ပေးမည်"ဟူသောအပြောမှာ သွယ်သွယ်ဝိုက်ဝိုက်ဖြင့် လှလှပပရှိသည်။
ထိုအတူစိတ်နှလုံးမသာယာ ငိုကြွေးနေရသောဘဝမှလွတ်မြောက်အောင် သနား
ခြင်းဖြင့် ကယ်တင်မည်ကိုပြောရာ၌လည်း သနားခြင်းနှင့်ရေကို ထပ်တူပြုလျက်
"နှပ်ကိုရေဆေးပေးမည်"ဟု ဆိုထားပြန်သည်။ အကြောင်းအရာနှင့်ဆီလျော်
အပ်စပ်လျက် အဓိပ္ပာယ်ကျယ်ဝန်း ထိရောက်သည်။

နေ့တိုင်းပင် ဂြိုဟ်ဘုရားတို့တရားစာမင်းက လူအပေါင်းအား ဆုံးမ
သည်။ ထိုအခါ လူအားလုံးက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓုခေါ်ကြသည်။ "ထို
နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သောအခါ ချီးမွမ်းသောအခါ သာဓုခေါ်သံတို့သည်
သန်ကောင်ယံ မိုးကြီးသံနှင့်"တူသည်ဟု ဥပမာပေးသည်။^{၃၃} အလားတူ
အကြောင်းအရာမျိုး သထုံကျိုက်တံကျောက်စာတွင် ရေးဖူးသည်။ "လူ
အပေါင်းတို့၏ သာဓုခေါ်သောအသံသည် မိုးနှောင်းတွင်ရွာသည့်မိုးနှယ် ဖြစ်
လတ္တံ့"ဟု ရေးသည်။^{၃၄} တစ်ချိန်နှင့်တစ်ချိန် အကြောင်းအရာပင် တူသော်
လည်း ဥပမာပေးပုံမတူအောင် ကြိုးစားခဲ့သည်။

ကျောက်စာပါစကားများ၌ ထူးခြားချက်နှစ်ရပ် သတိထားနိုင်သည်။ ပထမထူးခြားချက်မှာ အစဉ်အလာအလင်္ကာထက် ပင်ကိုအလင်္ကာများကို သုံးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒုတိယထူးခြားချက်မှာ အလင်္ကာများ၏ အဓိပ္ပာယ် ခွန်အားကောင်းခြင်း ဖြစ်သည်။

အစဉ်အလာအလင်္ကာ ဆိုရာတွင် ဗုဒ္ဓကျမ်းစာများ၌ တွေ့နိုင်သော အလင်္ကာများကို ဆိုလိုသည်။ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာအလင်္ကာများအပြင် အခြား အလင်္ကာစကားများလည်း ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းမတိုင်မီက ပေါ်ထွန်း သုံးနှုန်းခဲ့လိမ့်မည်။ သို့သော် မည်သည်ကား ဗုဒ္ဓကျမ်းစာအလင်္ကာ၊ မည်သည် ကား ဗုဒ္ဓကျမ်းစာမှအပသော အလင်္ကာဟု ပိုင်းခြား ဖော်ထုတ် နိုင်လောက် ဆောင် အထောက်အထားအခိုင်အမာ မရနိုင်သေး။ ထို့ကြောင့် ဤကျောက်စာ တွင်ပါရှိသည့် ဗုဒ္ဓကျမ်းစာအလင်္ကာ မဟုတ်ဟု ထင်မြင်ရသည်များကို အစဉ် အလာ အလင်္ကာမဟုတ်ဟု သဘောထားရခြင်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာ အလင်္ကာများကိုလည်း ဤကျောက်စာတွင် တွေ့နိုင်သည်။ “ဗြသေ့မင်းကဲ့သို့ သော”^{၃၅}၊ “အမိ၏ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့”^{၃၆}၊ “စပယ်ပန်းအနံ့ကဲ့သို့ ဓမ္မ သော”^{၃၇}စသည့် ဥပမာစကားအမျိုး ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာပါ အလင်္ကာ အမျိုးမှာ မျက်မြင်သာစကားများကို အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်လာဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဥပမာများမှာ ဆန်းဆန်းပြားပြား ရှိနေကြသည်။ “ငယ်ငယ် သူပင် ဖြစ်သော်ငြားလည်း လူကြီးစိတ် ထားကြမည်”ဟု သာမန်ဆိုနိုင်သော စကားကို ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ပြောသည်။

လက်သည်းဖြင့် မုန့်ကိုကုတ်ဖဲ့၍ အစားသင်နေသော သူငယ်တို့သည် လည်း သက်ကြီးရွယ်အိုများကဲ့သို့ပြောင့်မတ်သောစိတ်ကို ဆောက် တည်ကြကုန်လတ္တံ့^{၃၈}

ကလေးငယ်တိုင်း၏ အနုအရားကို မြင်ယောင်လာအောင် ထူးထူးခြားခြား သရုပ် ဖော်ထားသည်။ “ဆူးဖြောင့်သဖွယ်ဖြစ်သောသူခိုးများ” “ထူထပ်သော တော သဖွယ်ဖြစ်သော ရန်သူ” စသောစကားတို့၌လည်း အလင်္ကာစိတ်ကူး ဆန်းဆန်း များကို တွေ့နိုင်သည်။

မြန်မာရေးဟောင်းစာပေပညာတွင် ထင်ရှားသော အလင်္ကာကျမ်းများ အလိုအရ သွယ်သွယ်ဝိုက်ဝိုက်ပြောမှသာ အလင်္ကာမြောက်သည် မဟုတ်။ ရိုးရိုးစင်းစင်း အဖြောင့်ပြောလျှင်လည်း ပြောတတ်ပါက အလင်္ကာမြောက် တတ်သောသဘော ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အလင်္ကာ ဟုခေါ်သည်။ ဤကျောက်စာ တွင် ထိုသို့ ရိုးရိုးစင်းစင်းပြောထားပါလျက် အဆင်တန်ဆာသဖွယ် လှနေသော စကားများ ပါဝင်သည်။ မင်းကြီးသည် လူအပေါင်းတို့အား မေတ္တာရေထား စောင့်ရှောက်မည့်အကြောင်းကို

လက်ယာလက်ဖြင့် ထမင်း မုန့်ကို လူအပေါင်းတို့အား ပေးလတ္တံ့၊ လက်ဝဲလက်ဖြင့် အဝတ်ပုဆိုး ပစ္စည်းတို့ကို လူအပေါင်းတို့အား ပေးလတ္တံ့^{၃၉}

ဟု ရေးသည်။ မင်းကြီး၏ ဝဲယာလက်နှစ်ဘက်လုံးမှာ ပြည်သူတို့အား စွန့်ကြဲလျက် မအားမလပ်အောင် ရှိနေပုံမှာ ပေါ်လွင်နေတော့သည်။ ထို့ပြင် ဆင်းရဲသားများ ချမ်းသာလာမည့်အကြောင်း ရေးဖွဲ့ပုံကလည်း ဆန်းဆန်း ပြားပြား ရှိသည်။ ထိုစေတက် ဆင်းရဲကြသူများတွင် အိုးစလောင်းသည်များမှာ ထိပ်ဆုံး၌ ရှိပေလိမ့်မည်။ ကျွန်နွားအရေအတွက် မည်မျှ ပိုင်ဆိုင်သည် ဆိုသော အချက်မှာလည်း ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏နေအင်အား တိုင်းတာရာတွင် ခံ ဖြစ်ခဲ့ ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ကျောက်စာတွင် ဤသို့ ကြေညာသည်။

အိုးစလောင်း ရောင်းစားသော အိုးမင်းမစွမ်း ဆင်းရဲသောမိန်းမတို့သည် အဖိုးများစွာရသဖြင့် သူတို့သည် ကြွယ်ဝချမ်းသာကြကုန်လတ္တံ့။ ကျေးကျွန်နည်းပါးသော သူတို့သည် ကျေးကျွန်များကြကုန်လတ္တံ့။ နွားနည်းပါးသောသူတို့သည် နွားများကြကုန်လတ္တံ့^{၄၀}

အမွမ်းအမံမပါပဲ စင်းစင်းဆိုသောစကားရပ်ဝင်ဖြစ်သော်လည်း ဖတ်သူ၏ရင်ထဲ သို့ ခိုးကနဲခေါက်ကနဲ ထိနိုင်သည်။

စင်စစ်အားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ခွန်အားကောင်းပုံမှာ ဆိုခဲ့သော အလင်္ကာ သာစကားများမှာပင် ထင်ရှားလျက်ရှိပြီ။ သို့သော် ထူးထူးခြားခြားရှိလှသော အောက်ပါအရေးအဖွဲ့မှာလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဖြစ်သည်။

နံစော်သောအနံ့ရှိသော အလုံးစုံသောဒုဿီလကို အမွှေးအကြိုင်ဖြစ် သော ကောင်းသောသီလဓမ္မဖြင့် အရင်ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်း

သည် ဖျက်ဆီးစေလတ္တံ့။ အလုံးစုံသော ကာယဒုစရိုက် ဝေဒိဒုစရိုက် မစင်ကြယ်သည်ကို စင်ကြယ်သော သီလတည်းဟူသောရေဖြင့် အရှင် ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျဗ္ဗေရာဇာမင်းသည် ဆေးကြောစေလတ္တံ့။^{၄၁}

ဤ၌ ဝှပကများ ဥပမာများ ဟန်ချက်ညီညီ အဆင့်ဆင့် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဒုဿီလကို အနံ့ဆိုးနှင့်၊ သီလကို အမွှေးအကြိုင်နှင့် ထပ်တူပြုလျက် အနံ့ဆိုးဒုဿီလကို အမွှေးအကြိုင်သီလဖြင့် ပယ်ချောက်နိုင်ကြောင်း ရေးသည်။ ဒုစရိုက်ကို အညစ်အကြေးနှင့်လည်းကောင်း၊ သီလကို ရေနှင့်လည်းကောင်း ထပ်တူပြုလျက် အညစ်အကြေးဒုစရိုက်ကို ရေသီလဖြင့် ဆေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ရေးသည်။ ဒုဿီလနှင့်ဒုစရိုက်တို့၏ မနှစ်မြို့ဖွယ်ဖြစ်ပုံ၊ သီလတရား၏ အစွမ်းထက်ပုံများကို ထင်ရှားအောင် ပြနိုင်သည့် အရေးအဖွဲ့ ဖြစ်သည်။

ထိုကြောင့် ဤကျောက်စာသည် မှတ်တမ်းသက်သက် ကျောက်စာ မဟုတ်၊ ပုဂံခေတ်ဦး မွန်စာပေမှတ်တိုင်တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ နောင် ပေါ်ထွန်းလာမည့်မြန်မာစာပေသမိုင်းအတွက် ရေပြေးလည်းဖြစ်သည်။

ကျန်စစ်သားမင်းနန်းတည်ကျောက်စာ

ကျန်စစ်သားမင်းသည် နန်းတည်ကျောက်စာများကိုလည်း ရေးထိုးခဲ့သေးသည်။ ကျန်စစ်သားမင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာနည်းတူ ခမ်းခမ်းနားနား ရေးထိုးထားသော်လည်း ခမ်းနားပုံချင်းမတူ။ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော မင်းခမ်းမင်းနား အကြောင်းအရာ ကို ရေးထားသဖြင့်သာ ခမ်းနားနေခြင်း ဖြစ်သည်။ စာပေလက်ရာအဖြစ်ထက် မှတ်တမ်းအဖြစ်သာ တန်ဖိုးရှိသည်။ ထိုနန်းတည်ကျောက်စာတိုင်ကြီးများကို စတင်တွေ့ရသည်မှာလည်း သရပါ တံခါးအနီးတွင် ဖြစ်သည်။^{၄၂} လူအများ ဖတ်ရှုခွင့်ရစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်ရာသည်။ နန်းတည်အစီအစဉ်များသာ ရေးထိုးထား၍ စာပေလက်ရာ တစ်ရပ်အဖြစ် မယူမှတ်နိုင်သော်လည်း ထိုခေတ်ထိုကာလ ဘာသာရေး လူမှုရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်အမျိုးကို ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာ တွေ့ရသည်။

ဂြိုဟ်တုဝနာဒိတျဗ္ဗေရာဇာမင်း နန်းတည်အစီအစဉ်တွင် ယုံကြည် ကိုးကွယ်မှု အယူအဆများ ရောနှောနေသည်။

“ထိုနေရာ၌ အခင်းကိုင်း၍ ထိုအခင်းထက် ရွှေဆင်းတုဘုရားတစ်ဆူ သခင်ဂဝံပတိဆင်းတုတစ်ဆူ ဝိနည်း သုတ် အတိဗျောကျမ်း ပိရကတ်သုံးပုံတို့ကို တည်ထား၏”^{၄၃}

ထိုအခင်းအကျင်းကို ကြည့်လျှင် ထိုခေတ်ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု အခြေအနေကို သိနိုင်သည်။ မွန်တို့ အထွတ်အမြတ်ထားသော ဂဝံပတိလည်းပါသည်။ ရဟန္တာဂဝံပတိထေရ်သည် အတိတ်ဘဝက သထုံပြည်ရှင် သီဟရာဇာ၏ နောင်တော် ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည် ဆို၏။ ထိုမှစတင်စ၍ မဇ္ဈိမဒေသတွင် ဘုရားရှင်၏ တပည့်ရင်းတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ပြန်သည်ဟု ဆိုသည်။ မွန်ရာဇဝင်သမိုင်းအားလုံးကို ရဟန္တာဂဝံပတိကပင် ဟောခဲ့သည်ဟု အယူရှိကြသည်။ ထိုကြောင့် ဂဝံပတိ အကြောင်း ရေးသားခြင်း၊ ဂဝံပတိကိုကိုးကွယ်ခြင်းတို့သည် ကျန်စစ်သား မင်းကြီးက မွန်တို့အားဧည့်ခံခြင်းတစ်မျိုး ဖြစ်မည်ဟု အမျိုး ယူဆသည်။^{၄၄} ကျန်စစ်သား နန်းတည်ရာတွင် ဂဝံပတိအပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်မှုလည်း ပါသည်။ နတ်နဂါးကိုးကွယ်မှုလည်း ပါသည်။ အခမ်းအနားအဝဝတွင် ဦးဆောင်ရေရွက် ပြုနေကြသူ များမှာလည်း ပုဏ္ဏားဟူးရားများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုပုဏ္ဏားဟူးရားတို့က ဝိဿနိကို ရိုခိုသည်။ နဂါးတို့ကို ရိုခိုသည်။ ငှက်ပျောပွဲများ ထမင်း ခေါ်ခွက်များဖြင့်ပူဇော်ကြသည်။ နန်းတော်တည် ဆောက်ရာသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များလည်း ရောက်လာကြသည်။ အရှင် အရဟန်က လေးထောင် တရာရှစ်ပါးသော ရဟန်းတို့ကို ဦးဆောင်၍ ကြွလာ သည်။ ပရိတ်မင်္ဂလာများ ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ကြသည်။^{၄၅}

ကိုးကွယ်မှုအယူအဆသာ ရောနှောနေသည်မဟုတ်။ လူမျိုးများလည်း ရောနှောနေကြသည်။ မွန်တို့မှာ နန်းတော်ဆောက်လုပ်ရေးတွင် ဦးဆောင် လုပ်ကိုင် နေသူများ ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ နန်းတော် ဆောက်လုပ်စဉ် ဥပုသ်ရက် များ၌ ရဟန်းတော်များ နန်းတော်တွင်း၌ သီတင်းသုံးလေ့ရှိရာ ထိုအခမ်းအနား များ၌ မွန်လူမျိုးအကြီးအကဲတို့၏သားများက ရေတန်း၌ရှိကြသည်။^{၄၆} ထို့အတူ ပုဏ္ဏားဟူးရားတို့၏ သမီးငယ်များလည်း နေရာပေးခံရသည်။^{၄၇} မြန်မာတို့ကိုမူ ဝိသုကာအဖြစ် တွေ့ရသည်။^{၄၈} “ထားလွယ်ကိုင်”အဖြစ် တွေ့ရ

သည်။^{၆၉} လူမျိုးအားလုံးကို တရုတ်တရားတည်း တွေ့ရသည်မှာ တေးသီချင်း ဆိုသူများ ဇာရင်းတွင် ဖြစ်သည်။ “မြန်မာသီချင်း ဖွဲ့သီချင်း ဟူသီချင်း မင်သီချင်း”များ သီဆိုကြကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^{၇၀} “မင်သီချင်း”ဆိုသည် မှာ မည်သည့်လူမျိုး တေးသီချင်းဖြစ်မည်ကို အတိအကျမပြောနိုင်သေး။ မူရင်း ဖွဲ့ကျောက်စာတွင် “မင်”ဟုသောစာလုံးနောက်၌ စာပျက်နေရာ အသေအချာ ပြောရန်ခက်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ နန်းတည်ကျောက်စာပါ ဤအချက်များ သည် ဂြိုဟ်တုဂန္ဓာဒိတုဓမ္မရာဇာမင်းလက်ထက် တေးဂီတ အနုပညာဆိုင်ရာ သက်သေအထောက်အထားများ ဖြစ်သည်။ စာပေ ဂီတ အနုပညာဘက်တွင် အဆင့်မနိမ့်ကြကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ကျန်စစ်သားမင်း၏ အခြားဖွဲ့ကျောက်စာများ

ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားတွင် တွေ့ရသည့် ကျောက်စာများအနက် ကျောက်စာတစ်ချပ်မှာမူ ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် နောင်ပိုင်းကမူ ရေးထိုး ခဲ့ခြင်းဖြစ်မည်ဟုယူဆရသည်။ ထိုကျောက်စာတွင် ဂြိုဟ်တုဂန္ဓာဒိတုဓမ္မရာဇာ မင်း လက်ထက် အရေးပါသောဆောင်ရွက်ချက်အချို့ကို ဖော်ပြထားသည်။^{၇၁} ဗုဒ္ဓဂါယာတွင် “ဂြိုဟ်တု”ကို ပြုပြင်ဆောက်လုပ်ရန် ရတနာများ သင်္ဘော ဖြင့် ပို့ဆောင်သည့်အချက်ပါသည်။ “ပျက်စီးယိုယွင်း ကွယ်ပျောက် တိမ်မြုပ်သွားသော မြတ်သောပိရကတ်သုံးပုံကို စုဆောင်းသိမ်းဆည်း သန့်ရှင်း စင်ကြယ်အောင် ပြုလုပ်တော်မူ”သည့်အချက်လည်း ပါသည်။ ဇောလီမင်း (ကျေးကုလားမင်း)ထံ “ဗုဒ္ဓရတနာ၏ဂုဏ်တော် ဓမ္မရတနာ၏ဂုဏ်တော် သံဃရတနာ၏ဂုဏ်တော်တို့ကို ရွှေပြားပေါ်၌ ဟင်္သာပြားဖြင့်” ရေးသား ပေးပို့သည့် အချက်လည်း ပါသည်။ သာသနာရေးရာဆောင်ရွက်ချက်များ ဖြစ်သည်။ သာသနာရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ပဋိပတ္တိစာပေ (ဘာသာရေးစာပေ) များ သန့်ရှင်းအောင် ပြန်နဲ့အောင် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုပဋိပတ္တိ သာသနာကား သက္ကတ ပါဠိဘာသာများဖြင့် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဤကျောက်စာ တွင် အရေးအသား ထူးခြားချက်မှာ ကျောက်စာ၏ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ဖော်ပြနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း ထိုမင်းလက်ထက်အစိုးရိုင်းက ကျောက်စာများနည်းတူ မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်

ဂုဏ်တော်ကို ပြည်သူများ နှလုံးသွင်းမိအောင် နှိုးဆော်လိုသည့် ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်သည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်ကိုထင်ရှားအောင် ရေးရာ၌ အထပ်ထပ်သတိပေး သည့်နေ့စဉ်ကို ကျင့်သုံးသွားသည်။ မင်းကြီး၏ ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ရပ် ဖော်ပြပြီးတိုင်း “ထိုသို့ပြုလုပ်ရာ၌ အခြားမင်းများ (ထိုမင်းကဲ့သို့) တုသူမရှိ” ဟုသောကောင်းကို အထပ်ထပ်သုံးသွားသည်။ စာရေးနည်းအတတ်ပညာ လိမ်မာ ကျွမ်းကျင်နေမှု သာမက ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့မင်စာ

ထိုမင်းလက်ထက် ဖွဲ့ဘာသာစာပေကို အုတ်ခွက် စဉ့်ကင်း ကျောက်စာများမှာသာ တွေ့ရသည် မဟုတ်။ မင်စာများမှာလည်း တွေ့နိုင် သေးသည်။ မင်းကြီး၏ ထင်ရှားသော ကောင်းမှုဘုရားတစ်ဆူမှာ နဂါးရုံဘုရား ဖြစ်သည်။ အပယ်ရတနာအမည်ရှိ မိဘုရားက အပယ်ရတနာစေတီတည်ခဲ့ရာ မဟာယာန အဋ္ဌေအသက် များစွာတွေ့ရသည်။^{၇၂} မင်းကြီး၏ နဂါးရုံဘုရား တွင်မူ သီဟိုဠ်ထေရဝါဒအမူအရာ များစွာ တွေ့ရသည်။ ထိုဘုရားနံရံ၌ ရေးဖြယ် ထားသော ဗုဒ္ဓဝင်အဖြစ်အပျက်များ စာတက စာတ်လမ်းများကို အကြောင်းပြု လျက် ထိုသို့ဆိုမိန့်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပုံများအောက်တွင် တွေ့ရသော ဖွဲ့ မာတန်းများမှာ အာနန္ဒာစဉ့်ကင်း စာတန်းများနှင့် မထူးလှ။ မည်သည့် အကြောင်းအရာကို ဖော်ပြသည့် ရုပ်ပုံဖြစ်ကြောင်း ရိပ်စားမိရုံ တိုတိုသာ ဖြစ်သည်။ မည်သည့် ကောင်းမှုမှတ်တမ်း ရေးထိုးသည်ဖြစ်စေ ဖွဲ့ဘာသာကို လက်မလွှတ်တတ်သည်မှာ မင်းကြီး၏ အလှူအကျင့် ဖြစ်သည်။

မင်းကြီးကိုယ်တိုင်က ဖွဲ့ဘာသာကို ဤမျှ အားပေးအားမြှောက် ပြုနေသောအခါ ပြည်သူအများလည်း မင်းကြီး၏နည်းကို လိုက်ခဲ့ပေမည်။ အထူးသဖြင့်ကား သားတော်ရာဇကုမာရ်မင်းသား ဖြစ်သည်။ ထိုသားတော် သည် ဝဇင်ကို ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် ဘုရားနတ်ဆုတည်ခဲ့သည်။ တစ်ဆူ မှာ မင်းအိုချမ်းသာဘုရားဖြစ်သည်။ တစ်ဆူမှာ ယခုအခါ ဝုပြောက်ကြီးဟု ထင်ရှားသော ဘုရားဖြစ်သည်။ ထိုဘုရားများ အတွင်းအပြင် နံရံတို့၌ ရုပ်ပုံ များ ရေးဆွဲထားသည်။ ရုပ်ပုံများနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာကို ပုံများ

အောက်တွင် မွန်ဘာသာဖြင့် မင်စာရေးထားသည်။ ဝုပြောက်ကြီးဘုရား ရုပ်ပုံများ မင်စာများသည် ရာဇကုမာရ်မင်းသား၏ပညာပမာဏကို ထုတ်ဖော်ပြရာ ရောက်နေတော့သည်။

ရာဇကုမာရ်ကိုလည်း စာပေလေ့လာမှု၌ဝါသနာထုံသော မင်းသားတစ်ပါးအဖြစ် သုတေသီများ ဆိုမိန့်ကြသည်။^{၁၁၉} ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဗေဗ္ဗရာဇာမင်း လက်ထက်က တုရုင်းတောင်ခြေ အနောက်မြောက်ဘက် မြက်နီအနီးတွင် ဧတ္ထုတိုက်ခေါ် ပိရကတ်တိုက် ရှိခဲ့သည်။^{၁၂၀} ထိုပိရကတ်တိုက်မှာပင် ရာဇကုမာရ်မင်းသားသည် ဆရာတော်သံဃာတော်ကြီးများ၏ နည်းနာကို ခံယူလျက် ပညာလေ့လာ ပွားများခဲ့လိမ့်မည်ဟု ယူဆကြသည်။^{၁၂၁} ထိုသို့ မှန်းဆနိုင်လောက်အောင်လည်း ဝုပြောက်ကြီးဘုရား မွန်မင်စာများမှာ အကြောင်းအရာ နှလင်းကျယ်ပြန့်သည်။ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာလေ့လာမှုတွင် မည်မျှအထိ ခရီးရောက်ခဲ့သည်ကိုလည်း ဤမင်စာများက သက်သေထုလျက်ရှိသည်။ မိမိလေ့လာထားသမျှကို မင်စာရေးသား သရုပ်ဖော် တင်ပြရာတွင်လည်း ရာဇကုမာရ်၏ စိတ်ကူးများမှာ ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် ရှိသည်။ ပသေနဒီကောသလမင်း၏ အစားအသောက်စာရင်းမှာ ပြီးစွင်ကြည့်နူးဘွယ်ရာဖြစ်သည်။ ရဟန္တာကိုပစ်မှား၍ လိင်အပြောင်းအလဲဖြစ်ပုံမှာ သံဝေဂရစရာဖြစ်သည်။ ထို့အတူ ဝိသုဒ္ဓါအကြောင်း၊ ဇီဝကဆေးဆရာအကြောင်းတို့မှာ အံ့ဩစရာ ဖြစ်သည်။^{၁၂၂} ပြောရာများများကို အနည်းအကျဉ်းစီသာ ပြောရသဖြင့် ရသခံစားနိုင်လောက်သည့်အဆင့်အထိကား အကျယ်အပြန့် ပဲ့ပဲ့ခွဲခွဲရေးထားနိုင်စွမ်း မရှိ။ သို့သော် အတိုင်းအတာတရပ်အထိ စာဖတ်သူတို့ ခံစားနိုင်သော အရေးအသားများ ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်၏ လေ့လာမှုမှာလည်း ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းစာများမှာသာ တန့်မနေ။ သီဟိုဠ်မဟာဝင်ကျမ်းများကိုလည်း လေ့လာလိုက်သေးသည်။ မဟာဝင်ကျမ်းလာ သီဟိုဠ်ရာဇဝင်ဆိုရာ အချက်အလက် အချို့ကို ဤမင်စာများ၌ တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤဝုပြောက်ကြီးမင်စာများကို အကြောင်းပြုလျက် ပါမောက္ခ ဂျီအိပ်(ချ်) လု(စ်)က ရာဇကုမာရ်ကို ဤသို့ အမျိုးမျိုး သုံးသပ်ပြုစုသည်။

ဘုရားမှာရေးထားသော ရာဇကုမာရ်၏ စာသားလုံးမှာ မွန်ဘာသာနှင့် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမူအကျင့်က မွန်အမူအကျင့် မဟုတ်။ ဝမာဖြစ်သည်။ ဝမာပညာရှင်များမှာ သတ္တရာဇ်အတိအကျနှင့် ပုံစံနုစံအတိအကျ ချလုပ်တတ်သည်။ ရှင်သီလဝံသကို နမူနာကြည့်ပါ။ ရာဇဝင်ကျော်တွင် အတော်များများက မင်းစဉ်မင်းဆက် ဇယား ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်တွင်လည်း ထိုစိတ်ဓာတ်မျိုး ရှိသည်။ ခမည်းတော်မင်းကြီးလို ဘာသာရေးကို အနက်အနဲ စိတ်ဝင်စားဟန်မရှိ။ အာနန္ဒာဘုရားမှာ တွေ့ရသည့် ဆင်းတုတော်များ စီတန်းထားရှိပုံမျိုး ရာဇကုမာရ်ဘုရားတွင် မတွေ့နိုင်။ ပန်းချီရုပ်ပုံမှန်သမျှသည် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်များနှင့်ချည်း ဖြစ်သည်။ အောက်တွင် ရှင်းပြထားသော မင်စာစာတန်းကလည်းပါသေးသည်။ သုတ္တန်အပါအဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အနှစ်အသားဖြစ်သော အပိုင်းများကို ချန်ထားသည်။ အဘိဓမ္မာအကြောင်းရေးရာရှိလျှင်ပင် အပေါ်ယံအကြောင်းအရာမျှသာ ဖြစ်သည်။ တရားဓမ္မကို မရေး။ ဝိနည်းတော်အကြောင်း ရေးသည့်အခါတွင်လည်း ရာဇကုမာရ် ဂရုဓမ္မထားသည်မှာ ဝိနည်းတော်များ ပညာပုံရာ နေပြည်တော်များ ဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ရာဇကုမာရ်သည် ဘွင်းတွင်းသမားကြီး ဖြစ်သည်။ အသိပညာကို အကန့်အသတ်မဲ့ ရှာဖွေနေသူဖြစ်သည်။ သံသယများ အယူသည်းမှုများနှင့် အမှောင်ကျနေသော ရှေးဟောင်းလောကမှ ဖွာထွက်၍ တကယ့်သမိုင်းမှန်ထွန်းကားရာ အလင်းလောကသို့ ခရီးသွားလိုသူ ဖြစ်သည်။ ထေရဝါဒစာပေ၊ လောကဓာတ်ပညာ၊ သမိုင်းပညာရပ်တို့ကို နိုင်နင်းအောင် အားထုတ်လျက် မိမိတတ်သိထားသမျှကို ဘုရားတွင် ရှင်းရှင်းလင်း လင်းပြန်လည်တင်ပြလိုသည်။ ပုံဝတ္ထုဇာတ်လမ်း နှစ်သက်တတ်သော၊ စိတ်မကောင်းစရာများ ကြားထဲကပင် ရသမောတတ်သော ဝမာတစ်ယောက်၏စိတ်ဓာတ်များကိုလည်း ရာဇကုမာရ်တွင် တွေ့နိုင်သည်။^{၁၂၃}

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ

ဝုပြောက်ကြီးဘုရား အတွင်းအပြင်၌ မင်စာစာတန်းများကို မွန်
ဘာသာနှင့် ရေးထိုးခဲ့သည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ဝုဘုရားတွင် စိုက်ထူသည့်
ကျောက်စာတိုင်၌ကား ထိုခေတ်ထိုကာလက အရေးအသား အပြောအဆို
နိမိတ်ခံသော ဘာသာစကားပေးရပ်လုံးဖြင့် ရေးထိုးတော်မူသည်။ ထိုအခါ မြန်မာ
စာပေသမိုင်းတွင် မှန်စံရက်စွဲပါသည့် ကျောက်စာများအနက် အစောဆုံး
မြန်မာစာဟု အသိအမှတ်ပြုခံရသော ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ ဖြစ်ပေါ်လာတော့
သည်။ ရှေးကမူ ဤကျောက်စာကို ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာဟု မခေါ်။
“မြစေတီ”ကျောက်စာဟုသာ ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဤကျောက်စာ စတင်တွေ့ရှိရာ
မှာ မြစေတီပရဝုဏ်တွင်း၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဤသို့ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၀}

ဤကျောက်စာကိုမိုး၍လည်းကောင်း၊ ရှေးအစဉ်အဆက် ပြောဆို
မှတ်သားချက်တို့ကိုမိုး၍လည်းကောင်း ခြုံကြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းနှင့်
သားတော်ရာဇကုမာရ်မင်းသားတို့၏ဇာတ်လမ်းကို အစဉ်အလာ မြန်မာရာဇဝင်
ကျမ်းများက စိတ်ဝင်စားဖွယ် မှတ်တမ်းတင်တတ်ကြသည်။ အနော်ရထာ
မင်းလက်ထက်တွင် မင်းမျက်သင့်၍ ကျန်စစ်သားသည် တိမ်းရှောင် နေခဲ့ရ
ဖူးသည်။ ထိုစဉ် မထေရ်တစ်ပါး၏တုမ သမ္ဘူလဆိုသူနှင့် ရည်ခံမိကြသည်။
အနော်ရထာမင်းနတ်ရွာခံပြီးနောက် နန်းတော်သို့ကျန်စစ်သားပြန်ရန် အခွင့်သာ
ချိန်တွင် သမ္ဘူလမှာပင်သန္ဓေအရင့်အမာနှင့်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ကျန်စစ်သား
က မိမိ၏လက်စွပ်ကို ပေးအပ်လျက် သားယောက်ကျားဖွားမြင်က ပုဂံ
နန်းတော်သို့ လိုက်ခဲ့ရန်၊ သမီးမိန်းမ ဖွားမြင်က လက်စွပ်ကို ထုခွဲရောင်းချ
ဓွေးမြူရန်မှာကြားခဲ့သည်။ သားယောက်ကျားဖွားမြင်သဖြင့် သားငယ် အရွယ်
ရောက်သည့်အခါ ပုဂံနန်းတော်သို့ သမ္ဘူလ လိုက်သွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင်
ကျန်စစ်သားမှာ ပုဂံထီးနန်းကို စိုးစံလျက်ရှိပြီ။ ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ
ဟူသောအမည်ကို ခံယူလျက်ရှိပြီ။ ထိုမျှမကသေး၊ မိမိ၏ ထီးမွန်နန်းမွေကိုပင်
မြေးတော်အလောင်းစည်သူကို လွှဲအပ်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် သား
အရင်း ဖြစ်သူအား ထီးမွန်နန်းမွေ မပေးနိုင်တော့။ ရာဇကုမာရ်ဟူသော ဘွဲ့
အမည်နှင့် နယ်မြေအပိုင်စားမျှသာ ပေးနိုင်တော့သည်။ မိခင်ကိုမူ ကြိုလောက
ဝင်သကာ ဟူသော ဘွဲ့အမည်နှင့် မိဘုရားအရာပေးသည်။ ရာဇကုမာရ်၏

မယ်တော်မိဘုရား ကွယ်လွန်သည့်အခါ မိဘုရားပိုင် ကြိုယာတန်ဆာများနှင့်
ကျွန်သုံးရွာကို ရာဇကုမာရ်မင်းသား အမွေဆက်ခံခွင့်ရသည်။ ထီးနန်းမရ
လင့်ကစား မိမိအား ထိုမျှ သနားနိုးမြင့်သည့်အတွက် ရာဇကုမာရ်မင်းသား
များရွာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်လျက်ရှိပြီ။ မိမိအမွေဆက်ခံရရှိသော ကြိုယာ
တန်ဆာများဖြင့် ရွှေဆင်းတုတစ်ဆူပြုသည်။ ထိုရွှေဆင်းတုပြုချိန်တွင်
ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းကြီး များရွာ နာမကျန်းလျက်ရှိသည်။ မင်းကြီး
ထံ သွား၍ ရွှေဆင်းတုကိုဆက်ကပ်သည်။ ထိုဆင်းတုမှာ မင်းကြီးအတွက်
ရည်ညွှန်း သွန်းလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားသည်။ မိမိအား
အမွေဆက်ခံခွင့်ပေးသောကျွန်သုံးရွာကိုလည်း ဤဘုရားအား မိမိလှူပါကြောင်း
လျှောက်ထားသည်။ မင်းကြီးက ကြည်ကြည်နူးနူး သာမုခေါ်သည်။ ကြေကွဲ
ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုဇာတ်လမ်းပါ အချက်အလက်အားလုံးမှာ
ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ပါသည် မဟုတ်။

ထိုဇာတ်လမ်းပါအချက်အလက်များ အပြည့်အစုံ မပါဝင်လင့်ကစား
ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ်ကောင်းနေပြီး ဖြစ်သည်။
ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ရေးထိုးထားသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်
သည်။

။ ။ ခြုံ၊ နမောဓုဒ္ဓာယ၊ ဘုရားသခင် သာသနာ အနှစ်တစ်ထောင်
ခြောက်ရာနှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်လေပြီးရကား။ ဤအရိမဒ္ဓနပုရ်
မည်သောပြည်၌အား။ ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ မည်သောမင်း
ဖြစ်၏။ ထိုမင်း၏ ပယ်မယား တစ်ယောက်သောကား ကြိုလောက
ဝင်သကာဒေဝီ မည်၏။ ထိုပယ်မယားသားတမူလည်း ရာဇကုမာရ်
မည်၏။ ထိုမင်းက ကျွန်သုံးရွာတည်း ပယ်မယားအား ပေး၏။
ထိုပယ်မယား သေခဲ့ရကား။ ထိုပယ်မယားတန်ဆာနှင့် ထိုကျွန်သုံးရွာ
သောနှင့်တည်း ထိုပယ်မယားသား ရာဇကုမာရ်မည်သောအား မင်း
ပေးတုံ၏။ ထိုမင်း အနှစ်နှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် မင်းပုပြီး၍ သေဓမ္မ
နာသရော၌တည်း။ ထိုရာဇကုမာရ်မည်သော ပယ်မယားသား မိမိကို
မွေးသော မင်းကြီးကျေးဇူး အောက်ယုရကား။ ရွှေအတိသောဘုရား
သခင် အဆင်းပြု၍ နှပ်လေသရော၌တည်း။ ဤသို့ မိန့်၏။ ဤ
ရွှေဘုရားကား ငါ့သခင်အဖို့ အတို့ကျွန် ပြုသောတည်း။ ကျွန်သုံးရွာ

အတို့ကျွန် ငါ့သခင်ပေးသောသည်ကား ဤရွှေဘုရား အတို့ကျွန် ပေး၏။ ထိုရောတည်း မင်းနှစ်လိုရ်ကား ကောင်းလျှင်းတည်း ကောင်းလျှင်းတည်း မိန့်၍ သင်ပြီမဟာထေရ်၊ သင်ပြီမောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿထေရ်၊ သင်ပြီသုမေပေဏ္ဍိတ်၊ သင်ပြီဗြဟ္မပါလိ၊ သင်ပြီဗြဟ္မ ဒိုဝ်၊ သင်ပြီသွန်၊ သင်ပြီသယ်သေနဝရပဏ္ဍိတ်၊ ထိုသခင်တို့ အမှောက်တည်း မင်းရေသွန်း၏။ ထိုပြီ ရကား ထိုရာဇကုမာရ်မည် သော ပယ်မယားသား ထိုရွှေဘုရား ထာပနာ၍ ဤရွှေအထွတ်မှသော ကုပြု၏။ ပြုပြီးရကား ဤကုဘုရား လွတ်သရော၌တည်း၊ သက် မုနလောန်တစ်ရွာ၊ ရပယ်တစ်ရွာ၊ ဟိန်ခိုတစ်ရွာ။ ဤကျွန်သုံးရွာ ယူ၍ ။ ထိုရာဇကုမာရ်မည်သော ပယ်မယားသား ဤကုဘုရားအား ရေသွန်း၍ ဤသို့ မိန့်၏။ ဤငါ့အမှုကား သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ပညာ ရအံ့သော အကြောင်း ဖြစ်စေတည်း။ ငါ့နောင်အား ငါ့သား လည်းကောင်း ငါ့မြေးလည်းကောင်း ငါ့ဆွေလည်းကောင်း သူတစ်ထူး လည်းကောင်း ဤဘုရားအား ငါ့လွှဲသောကျွန် အနိပ်အစက်တည်း မှုမှုကား အရိမေတ္တယုဘုရားသခင် အဖူးရစေ။

ဤအကြောင်းကို မြန်မာမျက်နှာဘက်၌ ကြောင်းရေ ၃၉ ကြောင်း ဖြင့် ရေးထိုးထားသည်။ ဤကျောက်စာတွင် ငြိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ မင်း၏ မင်းမဖြစ်မီ သမိုင်းအဖြစ်အပျက်များကို ဖော်ပြမထားရာ ရာဇဝင် သမိုင်းကျမ်းများလာ ကျန်စစ်သားမင်းနှင့် တြိလောကဝဋ်သကာဒေဝီ၏ ဇာတ်လမ်းကိုလည်းကောင်း ရာဇကုမာရ်မင်းသားအရောက်နှောင်းကာ ထီးနန်း ဆက်ခံခွင့် လက်လွှတ်ခဲ့သည့်အချက်ကိုလည်းကောင်း ဤကျောက်စာက တစ်ဆင့် စူးစမ်းနိုင်ခွင့်၊ မှန်မမှန် သက်သေ ထုတ်နိုင်ခွင့် မရှိချေ။ သို့သော် ငြိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်း၊ တြိလောကဝဋ်သကာ၊ ရာဇကုမာရ်ဟူသော သားအမိသားအဖ မိသားစု၏ ကြည်နူးဖွယ်ဇာတ်လမ်းကိုကား အထင်အရှား မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်သည်။ ငြိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းက တြိလောက ဝဋ်သကာဒေဝီအပေါ် မြတ်နိုးပုံမှာ ယုံမှားစရာ မရှိ။ "မကို ခင်မှ ဥကို ခင်သည်"ဟူသော ဆိုရိုးကောင်းတစ်ရပ် မြန်မာတွင် ရှိသည်မဟုတ်လော။ မိခင် ကွယ်လွန်ရာတွင် မိခင်၏အဗျေပစ္စည်းများ သားအားဆက်ခံခွင့် ပေးသည်မှာ ရာဇကုမာရ်သားအမိကို ငြိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်း ချစ်မြတ်နိုး၍ ဖြစ်

သည်။ တစ်ဖန် ရာဇကုမာရ်ကလည်း မင်းကြီး မိမိတို့အပေါ် ချစ်မြတ်နိုး သည်ကို ချစ်မြတ်နိုးမှန်း သိသည်။ မိမိအပေါ် မင်းကြီးပြုခဲ့ဖူးသော ကျေးဇူးတို့ ကို အောက်ခေတ်တတ်သည်။ ထိုထက်သော်ကား ထိုကျေးဇူးကို မည်သို့ တုံ့ပြန် သော် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည်ကို နားလည်သည်။ မိမိရသော အဗျေပစ္စည်းကို မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် သုံးလိုစိတ် မရှိ။ စေမည်တော် အကျိုးအတွက် အသုံး ပြုမည်ဟု ရေးဦးဆင်ခြင်မိမည်။ ကောင်းပြီ။ မည်သို့ အသုံးချသော် စေမည်း တော်အတွက် အများဆုံး အကျိုးရိရာသနည်း။ ဤနေရာတွင် ရာဇကုမာရ် လေ့လာဆည်းပူးထားခဲ့သမျှ ဘာသာတရားဆိုင်ရာ ဧဟုသုတတို့သည် ရာဇကုမာရ်၏ဉာဏ်အား စိတ်ကူးအားကို အထောက်အကူ ပြုပြီဟု ဆိုနိုင် သည်။ အဘိဓမ္မာကျမ်းလာ မရသာသန္နဝိသိဇဇာ၏ အရေးပါပုံကို နှလုံးသွင်း မိပြီ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပညာဘူမိနိဗ္ဗာသန္တလာသော အောက်ပါကောကို ကြားယောင် မိပြီ။

"တစ်ယောက်သောသူအား သေခါနီးကာလ၌ ဆွေမျိုးတို့က အို ချစ်သား၊ သင်၏ အကျိုးငှာ ဤဘုရားအား ပူဇော်ခြင်းကို ပြုအပ် ၏။ သင့်စိတ်ကို ကြည်ညိုစေလော့ဟုဆို၍ ပန်းဆိုင်းပန်းပွား တန်ခွန်ကုဏ္ဍားတို့၏အစွမ်းဖြင့် ရှုပါပုံကိုသော်လည်းကောင်း ကပ်၍ ဆောင်ကုန်၏။ တရား ဟောသံ၊ အတီးအမှုတ်၊ ပူဇော်ခြင်း အစ ရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် သဒ္ဓါပုံကိုသော်လည်းကောင်း ကပ်၍ဆောင် ကုန်၏။ အစိုးအထံအဗျေဒ်သားစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ကန္တာရုံကို သော်လည်းကောင်း ကပ်၍ဆောင်ကုန်၏။ အို ချစ်သား ဤ လျက်ဖွယ်ကို လျက်သော သင်၏အကျိုးငှာ ဝေးလူ့အုပ်သော လူ့ဘွယ်ဝတ္ထုတည်းဟု ဆို၍ ပျားရည်တင်လဲတို့၏အစွမ်းဖြင့် ရသာရုံ ကိုသော်လည်းကောင်း ကပ်၍ဆောင်ကုန်၏။ အို ချစ်သား၊ ဤအဝတ်ပုဆိုးကို ထိလော့၊ ဤအဝတ်ပုဆိုးသည် သင်၏အကျိုးငှာ လူ့အုပ်သော ဝတ္ထုတည်းဟု ဆို၍ ဇိန့်တိုင်းဖြစ်ပုဆိုး၊ သောမာရ တိုင်းဖြစ်ပုဆိုးစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဟောဋ္ဌဇာရုံကိုသော်လည်းကောင်း ပဉ္စဒ္ဓါရကပ်၍ ဆောင်ကုန်၏။"

ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည့်အလျောက် သေလွန်ပြီးနောက် အခြားဘဝရှိသည်ကိုလည်း ယုံသည်။ အခြားဘဝရှိသည့်အလျောက် ဘဝလုံးကောင်းဖို့ အရေးကြီးသည်

ကိုလည်း ကောင်းစွာ နားလည်သည်။ လှပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ ဘဝကျေး ကောင်းဖို့ တွင် သေအံ့ဆဲဆဲ ကာလသည်လည်း အရေးပါကြောင်းကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်သည်။ မည်းတော်မင်းကြီးလည်း အိုမင်းမစွမ်းရှိပြီ။ ထိုမျှမက နာမကျန်းပင် ဖြစ်လျက်ရှိပြီ။ မင်းကြီးအား လောကုတ္တရာ နည်းဖြင့် ကျေးဇူး တုံ့ပြန်ခြင်းသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ရာသည်။ လောကုတ္တရာ နည်းတွင်လည်း ရှေးအခဉ်အဆက်ကပင် တွင်ကျယ်ခဲ့လျက် မင်းကြီးကိုယ်တိုင်လည်း စိတ်ဝင်တစားရှိလှသော ဘုရားဆင်းတု သွန်းလုပ်ခြင်း သည်ပင် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ရာသည်။ ဤသို့ မိမိညာဏ်ဖြင့် နေနေစေပေစပ် ဆင်ခြင်လျက် အသင့်လျော်ဆုံး ကျေးဇူးတုံ့ပြန်နည်းကို တွေးမိခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ တွေးမိသည့်အတိုင်းလည်း အဓမ္မပစ္စည်းတို့ကိုစွန့်၍ ရွှေဆင်းတု ပြုသည်။ ရွှေဆင်းတု ပြုပြီးနောက် မင်းကြီးရှိရာသို့ ယူဆောင်သွားသည်။ ထိုခဉ်တွင် မင်းကြီးကား အသည်းအသန် နာမကျန်း ဖြစ်လျက်ရှိပြီ။ ထိုရွှေဆင်းတုသည် မိမိအတွက် အဓမ္မပစ္စည်းတို့ကိုစွန့်၍ သွန်းလုပ်ထားကြောင်း သားရာဇကုမာရ် က လျှောက်ထားလာသောအခါ၌ မင်းကြီးရင်၌ မည်သို့ ရှိပါမည်နည်း။ မိမိအား မင်းကြီးပေးအပ်သော ကျွန်သုံးစွာကို ဤရွှေဘုရားအား လှူဒါန်း ပါသည်ဟု လျှောက်ထားသော အခါ၌ မည်သို့ ခံစားရပါမည်နည်း။ သား၏ အလိမ်မာအတွက်လည်းကောင်း၊ မိမိအပေါ်မျှစ်ခြင်းအတွက်လည်းကောင်း၊ သွန်းသစ်စ ဆင်းတုတော်တစ်ဆူကို ဖူးမြော်လိုက်ရသည့်အတွက်လည်းကောင်း ကြည်နူးခြင်း များစွာ ဖြစ်မိပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ မင်းကြီး၏ သာဓုသံ သည်လည်း အခါတစ်ပါးနှင့်မတူ ထူးခြားနေခဲ့ပါလိမ့်မည်။ ရာဇကုမာရ်၏ နား၌ ရွှေထင်နေခဲ့မည်မှာ သေချာသည်။ ထိုကြောင့်လည်း မင်းကြီး၏ သာဓုသံကို ဤကျောက်စာ၌ မပေမချန် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာ သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မင်္ဂလာတရားတော်၌ "ကျေးဇူးသိတတ်ခြင်း"သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး ဖြစ်သည်။ မြန်မာစာပေသမိုင်းသည် ယခုကဲ့သို့ ကျေးဇူး သိတတ်ခြင်း ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် စသောကြောင့် အစကောင်းသော မြန်မာ စာပေသမိုင်းဟု ထိုစမှတ်ပြုကြသည်။ "အစကောင်းသည်"ဟု ဆိုလည်း ဆို လောက်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် ဝိသေသလက္ခဏာများစွာ ဆောင် သော ကျောက်စာတစ်ချပ် ဖြစ်သည်။ ထိုဝိသေသလက္ခဏာများအနက် ဤ

ကျောက်စာမှတစ်ဆင့် ထိုခေတ် ထိုအခါက ထွန်းကားခဲ့သော ဘာသာစာပေတို့ အကြောင်း မှန်းဆခွင့်ရရှိခဲ့ခြင်းသည်လည်း လက္ခဏာကောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ပါဠိဘာသာ

သက္ကတနှင့် ပါဠိစာပေတို့မှာ ထိုခေတ်က ကိုးကွယ်မှုနှင့် ဆက်စပ်၍ ထွန်းကားခဲ့သောစာပေများ ဖြစ်ကြောင်းဆိုခဲ့ပြီ။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ လေး မျက်နှာရှိ ဘာသာစကားတိုင်းမှာပင် သက္ကတ၏အရိပ်အငွေ့ကို တွေ့နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ "ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံပါစေ"ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ဆန္ဒပြုစကားဆိုရာမှာပင် "ဖြီ"ဟု အဓိပ္ပာယ်ထားသည်။ ဂါထာ မန္တန် များ ရွတ်ဖတ်လေ့ရှိသည့် ဗြဟ္မဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဩစာသက်ရောက်မှု ဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်။ ထိုအတူ "ပညာ"ကိုစာလုံးပေါင်းရာ၌လည်း မြန်မာဘာသာ ပျူ ဘာသာတို့တွင် သက္ကတဟန်နှင့် စာလုံးပေါင်းကြသည်။^{၆၀} မွန်ဘာသာတွင်မူ "ပညာ"ဟူသော ဝေါဟာရအစား "ညာန်"^{၆၁}ကိုသာ သုံးသည်။ ပါဠိဘာသာ ကျောက်စာ၌လည်း ပညာအစား "ပတိဝေမာယ"ဟု သုံးသည်။ သက္ကတ၏ ဩစာသည် ပါဠိဘာသာစာပေနှင့်နှိုင်းစာလျှင် ထိုခေတ်ကပင် လျော့ပါးစပြုပြီ။ သက္ကတစာပေသည် ပညာရပ်သုံးစကား၊ စာတတ်ပေတတ်တို့ အခါအားလျော် စွာ သုံးနှုန်းသောစကားအဖြစ်သာ ရပ်တည်ခဲ့ဟန်ရှိသည်။ ပါဠိဘာသာ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်သူမှာမူ အရေအတွက် အတန်များများ ရှိခဲ့ပေမည်။ ဗုဒ္ဓစာပေများမှာ ပါဠိဘာသာနှင့်ရှိရာ ပါဠိဘာသာကို ဦးစားပေး လေ့လာကြရ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ခေတ်ဦး ဝုဘုရားနံရံများရှိ ဘာသာရေးဆိုဒ်ရာ အကြောင်းအရာများမှာ ပါဠိဘာသာ ကျမ်းဂန်များ မလေ့လာမဖတ်မှတ်ပဲ သိနိုင်ရန် ခက်ခဲသော အကြောင်းရပ်များ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဤပုဂံခေတ်ဦး မှာပင် မြန်မာနိုင်ငံဖြစ် အစောဆုံး ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သေးသည်။ ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် နန္ဒာဝုအနီး နန္ဒာကျောင်းတိုက်နေ ရှင်ဓမ္မသေနာပတိစီရင်သော ကာရိကာသဒ္ဒါကျမ်းနှင့် ကာရိကာဒီကာကျမ်း များ ဖြစ်သည်။^{၆၂} ထိုကြောင့် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ ပါဠိစာပေ အဆင့် များကို သံသယပွားရန်မလိုပေ။ "ဂါထာများသည် သဒ္ဒါ နည်းလည်း လှ၊ အတန်းကို သံသယပွားရန်မလိုပေ။ "ဂါထာများသည် သဒ္ဒါ နည်းလည်း လှ၊ ဆန်းရိုက်လည်းကျသောဂါထာများသည် ဖြစ်ပေသည်"ဟု ချီးမွမ်းကြသည်။^{၆၃}

ပျူဘာသာ

ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာသည် ပျူစာပေလေ့လာရေးတွင် အရေးပါလှသည်။ ပျူဘာသာစာပေသည် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာနောက်တွင် တိမ်ဝေ့က ခုံပြီဖြစ်ရာ ပျူစာများတွေ့ရှိချိန်တွင် အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်ရန် အခက်အခဲ ရှိခဲ့သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ဘာသာလေးမျိုး အသုံးပြုထားသော်လည်း အကြောင်းအရာမှာ အတူတူဖြစ်၍သာ အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်နိုင်ပြီးသော ပါဠိ မြန်မာ မှန် ဘာသာစကားများကို အခြေခံလျက် ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာကို အနက်ပွင့်နိုင်ခဲ့ကြသည်။^{၆၅}

မြန်မာစာရေးနည်းစနစ်ကို ဝဏ္ဏရေးနည်းစနစ်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုနိုင်ကြောင်း ပညာရှင်တို့ ဆိုသည်။^{၆၆} ပျူစာရေးနည်းစနစ်မှာလည်း ဝဏ္ဏရေးနည်းစနစ် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အသုံးတွင်သော ချည်းများ၊ ချည်းတွဲများ၊ သရသင်္ကေတများမှာ မြန်မာနှင့်မတူ။ မြန်မာတွင် မသုံးသော "ဗ" "ဋ" စသောချည်းများ ပျူစာရေးအသားတွင် သုံးသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာတွင်မတွေ့ရသော ပနှင့်ဋ(ပ)၊ ဧနှင့်ရ(ဇ)၊ တနှင့်ရ(တ)၊ ဟနှင့်ရ(ဟ) ချည်းတွဲပုံမျိုးကို ပျူဘာသာတွင် တွေ့နိုင်သည်။ အခြေခံသရသင်္ကေတများတွင် မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာ၌လည်းတွေ့ရသည့် အော(ဝေါ)၊ အိ(ဗီ)၊ အု(ဂ)၊ အေ(သေ)၊ အိ(ဆိ) တို့ကိုတွေ့ရသည်။ အာသရအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သော "မယး"(မယား)ဟုသောအရေးကိုကား တွေ့ရသည်။ သို့သော် "ရေးချ"ကို အသုံးပြုရေးသားထားခြင်းမတွေ့ရသည်မှာ ထူးခြားသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာတွင် သေတ် နသတ် စသည်တို့ဖြင့် ရေးလေ့ရှိသော နှာသံပါသရကို သေးသေးတင် (နိဂ္ဂဟိတ်)ဖြင့်သာ တွေ့နိုင်သည်။ "ခဲ"၊ "ယ"စသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ လုံးကြီးတင်နှင့်တွဲမက်လျက် "တိ" "ရိ"စသည်တို့၌လည်းကောင်း တွေ့နိုင်သည်။ ထို့အတူ မြန်မာဘာသာစာပေအရေးအသား၌ တွေ့နိုင်သည့် ကသတ်၊ သေတ်၊ တသတ်၊ ပသတ်ကဲ့သို့သော ရပ်သံပါသရသင်္ကေတများကိုလည်း ပျူစာရေးနည်းတွင် မတွေ့ရပေ။ သို့သော် ခေတ်ဦး မြန်မာစာအရေးအသားတွင် မတွေ့နိုင်သည့် အသံနိမ့်မြင့်သင်္ကေတဟုယူဆနိုင်သော သင်္ကေတများကို ပျူစာတွင် တွေ့ရသည်။ အသံနိမ့်မြင့်သင်္ကေတဟုသည်မှာ မြန်မာစာအရေးအသား၌

အသုံးပြုသည့် အောက်ကမြစ်(-)၊ ဝိသဒ္ဓနီ(-) သင်္ကေတမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ အောက်ကမြစ်ကဲ့သို့သောသင်္ကေတမျိုးကို "၁ထဂ၁"^{၆၇}၊ "ခိတ၌"^{၆၈}၊ "ယံဝဲးရဝ"^{၆၉}စသည်တို့၌ တွေ့နိုင်သည်။ ဝိသဒ္ဓနီကို "ခိးဝဲးတေား"^{၇၀}၊ "ခဲးမယးဥသး"^{၇၁}စသည်တို့၌ တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာထက်ထူးသည်မှာ ဝိဒ္ဓသုံးခုသုံး သင်္ကေတများ တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ "ခိးဩဝိး"^{၇၂}၊ "ခိးသိ"^{၇၃}၊ "ဒိဆိး"^{၇၄}စသည်တို့ကိုကြည့်နိုင်သည်။ ဤအချက်ကိုထောက်လျှင် ပျူဘာသာသည် မြန်မာဘာသာနည်းတူ အသံနိမ့်မြင့်တက်ကျဘာသာ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယခုခေတ် မြန်မာဘာသာထက် အသံနိမ့်မြင့်အတက်အကျ အရေအတွက် ပိုကောင်းပိုစွယ်ရာရှိသည်ကိုလည်းကောင်း နားလည်နိုင်သည်။

ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာကား စာရေးနည်းစနစ်သာ ထူးခြားသည် မဟုတ်။ သဒ္ဒါစနစ်လည်း မြန်မာဘာသာနှင့် ကွဲပြားလွှဲကွဲရှိသည်။ သဒ္ဒါစနစ်ဆိုသည်မှာ ယခုအထိ ပျူဘာသာဆိုရာပညာရှင်များ ဖတ်ရှုတွေ့ရှိထားသည့် အချက်များကို အခြေခံလျက် လေ့လာရရှိသော သဒ္ဒါစနစ်ကို ဆိုလိုသည်။ သာဓကအဖြစ် ဝါကျနှစ်ခုကို ကြည့်ကြမည်။ အောက်တွင် ပုဒ်များကို ပျူကျောက်စာ၌ ပါသည့်အတိုင်း စီထားသည်။

- ၁။ အကြင်တိုင်းပြည် အရိမဒ္ဓနပုရ အမည် ဖြစ်သည်။^{၇၅}
- ၂။ သိရိတြိဘုဝနဒိတုဓမ္မရာဇ ဖြစ်သည် အမည်။^{၇၆}

ဝါကျ (၁)တွင် ကြိယာဖြင့် အဆုံးသတ်၍ ဝါကျ (၂)တွင် နာမ်ဖြင့် အဆုံးသတ်ထားသည်။ ဝါကျ (၂) အချိုးအစားက အများစု ဖြစ်သည်။ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ပုံနှင့် နီးစပ်သည်မှာ အမှတ်(၁) ဝါကျမျိုး ဖြစ်သည်။ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ပုံစနစ်နှင့်မတူသော ဝါကျဖွဲ့ပုံများတွေ့ရသည်မှာ အနေနီးခဲ့သော သို့မဟုတ် အရှိန်အဝါကြီးကဲ့သော မှန်တို့၏ ဘာသာစာပေ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကြောင့် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်။

ပျူဘာသာလေ့လာရေးတန်ဆိုင်နေသည်မှာအချိန်ကာလ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ပျူဘာသာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် နောက်တွေ့အထောက်အထားများလည်း မများလှသေး။ ပျူဘာသာသဒ္ဒါနှင့်ပတ်သက်၍ အကျယ်တဝင့်ရေးသားရန်မှာ စောသေးသည်။ ယခုအထိ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖော်ထုတ်ပြီး ပျူဝေါဟာရ

များနှင့် ပတ်သက်၍ပင် စဉ်းစားဖွယ်ရာ များစွာရှိနေသေးသည်။ သာဓက အဖြစ် ကြောင်းရေ (၈)တွင် ပါသော "ဟိဉ္ဇမုဉ္ဇရေား" ဟူသော စကားစု အနက်ဖွင့်ပုံကို ကြည့်နိုင်သည်။

- ဟိ= သေ
- ဉ= ခ်
- မု= မည်တော့
- ဉ္ဇ= လှ
- ရော= အခါ

စုပေါင်းဆက်စပ်လျက် "သေခါမည်တော့လှအခါ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ ။ ထိုတွင် စဉ်းစားဖွယ်ရှိသည်မှာ ထိုခေတ်အခါက မြန်မာဘာသာ စကားတွင်ပင် "မည်" "တော့" ဟူသော ကြိယာပစ္စည်းစကားများ မတွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစကားနှင့်ထပ်တူကျသည့် ခေတ်သုံး မြန်မာစကားမှာ "သေမတော့လောက်" ဖြစ်သည်။ ခေတ်ဦး ပျူများ မြန်မာများ ထိုအသုံးမျိုး သုံးနှုန်းခဲ့ခြင်းရှိနိုင်မရှိနိုင် ဆုံးဖြတ်ပြောဆိုရန် ခက်ခဲလှသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် တွေ့ရသည့် ပျူဝေါဟာရ အရေအတွက်မှာလည်း ပါဠိ သက္ကတ မွေးစားစကားလုံးများကို ထည့်သွင်းရေတွက်မှ (၁၀၀)ကျော်သာရှိရာ ယခုထက် အထောက်အထား များများ တွေ့ရှိသည့်အခါ ထပ်ဆင့် တိုက်ဆိုင် လေ့လာရန် လိုပေဦးမည်။

သို့သော်ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ ပျူဝေါဟာရများကို ထောက်ရှုလျက် အနိုင်အမာ ပြောဆိုနိုင်သော အချက်အမျိုး ရှိသည်။ တစ်ချက်မှာ မွန်တို့နှင့် အနေနီးစပ်ခဲ့သည့်အလျောက် မွန်ဘာသာစကားဩဇာ မကင်းသည့်အချက် ဖြစ်သည်။ ရွှေဘူရားကို "ဥဇထ" ဟုရေးရာ ရွှေကို ပျူလို "ထ" ဟု ခေါ်ဆို သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ ။ မွန်ဘာသာ "ထရ်" ဟူသောစကားကို မွေးစားထား ခြင်း ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ချက်မှာ ပါဠိသက္ကတဩဇာခံရခြင်း ဖြစ်သည်။ အမျိုးစာလုံးပေါင်းများ၌ ပါဠိဟန်ကိုယူ၍ အမျိုးစာလုံးပေါင်းများ၌ သက္ကတ ဟန်ကို ယူသည်။ အထူးခြားဆုံးကား ကျောက်စာအစရှိစကားကိုစာလုံးပေါင်း ရာတွင် ဖြစ်သည်။ ပါဠိ မွန် မြန်မာတို့တွင် "ဂြိ" ဟု သက္ကတဟန်ကို ယူလျက် စာလုံးပေါင်းလင့်ကစား ပျူကျောက်စာတွင်သာ "သိရိ" ဟူ၍ ပါဠိ ဟန်ဖြင့် စာလုံးပေါင်းသည်။ သို့သော် "ဆင်းတုရပ်တု" ဟု အဓိပ္ပါယ် ဆောင်

သောစကားကို ပါဠိဟန်အတိုင်း "ပဋိမာ" ဟု မရေး။ သက္ကတ ရေးနည်းကို ယူ၍ "တြိမ" ဟု ရေးသည်။ ပျူဘာသာသည်လည်း နီးစပ်ရာ မွန် ပါဠိ သက္ကတဘာသာစကားများ၏ အရိပ်ထိုးခြင်း ခံခဲ့ရလေသည်။

မွန်ဘာသာ

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသုံးဘာသာစကားများအနက် မွန်ဘာသာသည် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိပ်တန်းသို့ ရောက်ရှိနေပြီး ဘာသာစကား ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် အကြောင်းအရာတို့ကို ရေးလင့်ကစား မြန်မာစာနှင့်စာလျှင် စာလုံးပေါင်း များစွာတည်ညီမိလျက်ရှိသည်။ ကျန်စစ်သားမင်းကျောက်စာကြီး များမှာပင် ရေးထုံးမတည်ညီမိသည်ကို အနည်းအကျဉ်း တွေ့နိုင်သေးသည်။ "ဒုဟိခံ၊ ဒုမ်ဟိခံ" "ကေလ်၊ ကိလ်" တို့ကို ပုံသေမထားပဲ အလျဉ်းသင့်သလို စာလုံးပေါင်းခဲ့ကြသည်။ ရာဇကုမာရ်မွန်ကျောက်စာ စာကြောင်းရေးမှာလည်း ၃၃ ကြောင်းမျှသာ ရှိရာ ရေးထုံးမတည်ညီမိသည့် လက္ခဏာ မတွေ့ရ။

ထို့ပြင် မွန်ဘာသာဘက်တွင် ပျူဘာသာမြန်မာဘာသာတို့နည်းတူ ပါဠိသက္ကတ အသုံးအနှုန်းများ ပါဝင်သည်။ ဘာသာစကားတွင် အခြေခံကျ လျက် မိမိဘာသာရင်းအသုံးရှိနိုင်သည့် "သေဆုံးသည်" ဆိုသောစကားကိုပင် ပါဠိဘာသာမှ "စုတိ" ကို ယူငင်သုံးနှုန်းသည်။ အထွတ်အမြတ်ထားအပ်သော ပါဠိဘာသာအသုံးကိုယူ၍ ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာအောင် အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့် မည်။ ထူးခြားသောအသုံးတစ်ရပ်မှာ "ရံပေါအံ" ဟူသောစကား ဖြစ်သည်။ ထိုစကားကို ရာဇကုမာရ်မွန်ကျောက်စာ တောင် အနက်ကြိုဆသူ ခေါက်တာ ဘလက်ဒင်က "ထောက်ပုံ" ဟူ၍အနက်ဖွင့်ဆို၏။ ဦးဖေမောင်တင်က "အဖို့" ဟု အနက်ဖွင့်ဆို၏။ ပါဠိဘာသာကျောက်စာတွင် ထိုစကားနေရာ၌ "ဘာဂံ" ဟု ရေးထိုးထားရာ "အဖို့" ဟူသော အနက်ကို ထောက်ခံသကဲ့သို့ ရှိ၏။ ။ ထိုသို့ "ရံပေါအံ" ဟူသောစကား၏အနက်ကို မြန်မာဘာသာ "အဖို့" ဟူသော စကားနှင့် ယှဉ်စပ်စဉ်းစားရာမှ ပေါ်ထွက်လာသဖြင့် "အခြားနေရာတို့၌လည်း မြန်မာဩဇာမကင်းရာ" ဟု ဦးဖေမောင်တင်က ဘာသာချက်ချသည်။ ။

မှန်၏။ မြန်မာဘာသာစကားဩဇာ မှန်ဘာသာသို့ သက်ရောက်ပုံကို ဝါကျဖွဲ့ထုံး၌ ပိုမိုစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာများတွေ့နိုင်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ မတိုင်မီ ကျန်စစ်သားမင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကျောက်စာတွင် "ဇေး သွယ် ဝူသွိုင် ခြံတြိဘုဝနာဒိတုဓမ္မရာဇ" ၁) ဟုလည်းကောင်း၊ "တလေယ် သွယ် ဝူသွိုင် ခြံတြိဘုဝနာဒိတုဓမ္မရာဇ" ၂) ဟုလည်းကောင်း ရေးသည်။ မြန်မာဘာသာစကားတွင် တွေ့ရတတ်သော ဝါကျဖွဲ့ထုံးဖွဲ့စဉ်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ ထိုဝါကျနှစ်ခုပါ စကား တို့ကို အထားအသိုအစဉ်အတိုင်း မြန်မာလိုပြန်ဆိုကြည့်လျှင် အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်။

၁။ သူ ဖြစ်မည် ခြံတြိဘုဝနာဒိတုဓမ္မရာဇမင်းမြတ်။

၂။ ငါ့ရှင် ဖြစ်မည် ခြံတြိဘုဝနာဒိတုဓမ္မရာဇမင်းမြတ်။

မြန်မာဘာသာ ဝါကျဖွဲ့ထုံးစနစ်အတိုင်း ကတ္တား ကြိယာ ကံ တို့ကို စီစဉ် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဖြစ်ခြင်းပြုကြိယာ ဒသ(ဖြစ်) ဟူသောပုဒ်သည် မည်သည် မည်သူ ဖြစ်ကြောင်းပြ နာမ်ပုဒ်၏ ရှေ့၌နေကြောင်း သတိပြုသင့်သည်။ ရာဇကုမာရ်မတိုင်မီ ကျောက်စာတို့တွင် ဤဝါကျဖွဲ့ပုံစနစ်ကိုသာ သုံးကြောင်း သာမကများစွာ ရှိသည်။ ၃) သို့သော် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌မူ

ဝူသွိုင် ခြံတြိဘုဝနာဒိတုဓမ္မရာဇ ဒသ

ခြံတြိဘုဝနာဒိတုဓမ္မရာဇမင်းမြတ် ဖြစ်၏။

ဟု ရေးသည်။ ကြိယာဖြင့် ဝါကျအဆုံးသတ်သည်မှာ မြန်မာဝါကျ၏ ဓလေ့ ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ဤသို့ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးအတိုင်း မှန်ဝါကျဖွဲ့ထားသည်မှာ မြန်မာဘာသာစကား၌ မြန်မာဘာသာစကားဩဇာ သက်ရောက်ပြေမြင်းဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ကြိယာအဆုံးသတ် ဝါကျကို

ရာဇကုမာရ် ဣမောဒ် ၄)

ရာဇကုမာရ် မည်၏။

ဟု ရေးရာ၌လည်း တွေ့နိုင်သည်။

ရာဇကုမာရ် လေးမျက်နှာလေးဘာသာကျောက်စာနှင့် ဝေပိလျှဉ်း၍ သုတေသီများ စိတ်ဝင်စားရုံမရှိခဲ့သည့် အချက်တစ်ရပ်မှာ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာပါ အကြောင်းအရာတို့ကို မည်သည့်ဘာသာစကားဖြင့် အဦးဆုံး စီကုံးခဲ့သနည်းဆိုသောအချက် ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကိုဆင်ခြင်ရာ၌ ဆိုခဲ့သည့်

မြန်မာဘာသာမျက်နှာက မြန်မာဘာသာအရိပ်အငွေ့များကို ထည့်သွင်း ဆင်ခြင် ကြသည်။ ထိုနောက် မြန်မာဘာသာ မူလဘာသာဖြစ်၍ နောင်မှ ကျန် ဘာသာများသို့ ဘာသာပြန်ဆိုရေးထိုးခြင်း ဖြစ်မည်ဟု သဘောကြံသည်။ ၅)

မြန်မာဘာသာ

သတ္တရာန်နှင့်တကွ တွေ့နိုင်သောကျောက်စာများအနက် အစောဆုံး ဖြစ်သည့်အလျောက် ရာဇကုမာရ် မြန်မာကျောက်စာနှင့်ဝေပိလျှဉ်း၍ သုတေသီ အများကပင် စိတ်ဝင်စား ဆွေးနွေးသုံးသပ်ကြသည်။ ကျောက်စာ နောက်ခံ ဇာတ်လမ်း၏ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းမှု၊ ကျောက်စာပါအကြောင်းအရာ၏ ကြည်နူးဘွယ်ကောင်းမှုသောအကြောင်းများကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြ သည်။ ယင်းတို့အနက် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ အရေးအသားပုံစံစနစ်ကျပုံ ကို အင်္ဂါလေးရပ်ဖြင့် ညှိလျက်ထုတ်ဖော်ဆွေးနွေးထားသည်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသည်။ ပထမအင်္ဂါရပ်မှာ ဆိုလိုသည့် ပဓာနအချက် ပါရှိမှုဖြစ်သည်။ ဆင်းတုထာပနာသောဝူဘုရားတည်၍ ကွန်သုံးရွာလူသောအချက်ကို အထင် အရှား ဖော်ပြထားသည်။ ဒုတိယအင်္ဂါရပ်မှာ ထိုအချက်သို့ရောက်အောင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဖော်ထုတ်ရေးသားတတ်မှု ဖြစ်သည်။ ခြံတြိဘုဝနာဒိတု ဓမ္မရာဇာမင်း နန်းတက်သည်မှစ၍ မင်းကြီး မိဘုရားနှင့် သားရာဇကုမာရ် တို့၏ သုံးပွင့်ဆိုင်ဇာတ်လမ်း၊ မင်းကြီးကျေးဇူးကိုသိရှိအောက်မေ့တတ်သော ရာဇကုမာရ်က ကျေးဇူးဆပ်သည့်အကြောင်းအရာ သေည့်တို့ကို အဆင်ပြေပြေ ဖွဲ့စည်းရေးသားထားသည်။ တတိယအင်္ဂါရပ်မှာ ကောင်းလုံးများ အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင်မှု ဖြစ်သည်။ နားလည်ရခက်သော ကောင်းလုံးများ မပါ။ သိလွယ် သည်။ စတုတ္ထအင်္ဂါရပ်မှာ အပိုဒ်များ ဝါကျများ အထားအသို ပြေပြစ် ရှင်းလင်းမှု ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ အကြောင်းအရာ ဖွဲ့စည်းပုံကို သုံးသပ်လျက် ဆယ့်နှစ်ရာစု အမြင်နှင့်ကြည့်ကြည့်၊ နှစ်ဆယ်ရာစု အမြင်နှင့်၅၅ ပုံစနစ်ကျသော စကားပြေ ဖြစ်ကြောင်း ခေါက်တာလှဘောက ကောက်ချက်ချထားသည်။ ၆) နောင်ထွန်းပေါ်လာမည့် ပုဂံ ကျောက်စာတို့တွင် ဤကျောက်စာသည် ရှေ့ဆောင်လမ်းပြသဖွယ် ဖြစ်နေရာ ထိုအင်္ဂါရပ်များနှင့် ညီညွတ်ပုံကို အသေးစိတ် ဖော်ပြသင့်ပေလိမ့်မည်။

ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာရေးထိုးရာတွင် ပဓာနအချက်မှာ မည်သည့် အချက် ဖြစ်မည်ကို ထပ်ဆင့်စဉ်းစားနိုင်သေးသည်။ ဘုရား ဝု ကျောင်းများ ဆောက်၍ ရှေးစေတီက ကျောက်စာရေးထိုးကြရာတွင် ကျောက်စာရင်တို့၏ ပဓာနရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိတို့၏ကုသိုလ်ဒါန အရည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဖြစ်သည်။ မိမိကောင်းမှုပစ္စည်းကို စောင့်ရှောက်လိုသူတို့ ဆက်လက် စောင့်ရှောက် ချင်အောင်၊ ထိပါးဖျက်ဆီးလိုသူတို့ ထိပါးပျက်ဆီးခြင်းမပြုစေအောင် မှတ်တမ်း အနိုင်အမာထားကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာမှာ ထိုရည်ရွယ်ချက် သည် ပဓာနရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။ “ငါလူနဲ့သောကျွန် အနိပ်အစက်တည်း မူမူကား အရိမေတ္တယျဘုရားသခင်အဖူးရစေ” ဟူသော ကျောက်စာနိဂုံးကျိန်စာ သည် ကျောက်စာရေးထိုးရခြင်း အကြောင်းရင်းကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ဤကျောက်စာရေးထိုးသည့် ပဓာနရည်ရွယ်ချက်မှာ ထင်ရှားသည်။

ထိုရည်ရွယ်ချက်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ရာတွင် ပို့ဆောင်ပုံ အမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သည်။ ကုသိုလ်ဒါနကို ဖျက်ဆီးလျှင် ဖျက်ဆီးသူ၌ အကျိုးယုတ်နိုင်ပုံကို ဖော်ပြ၍ ခြောက်လှန့် ရေးသားနိုင်သည်။ ကုသိုလ်ဒါနကိုထောက်ပံ့လျှင် အကျိုးကျေးဇူးများပုံကို ဖော်ပြ၍ စေတနာသဒ္ဓါတရားနိုးကြားလာအောင် နှိုးဆော်ရေးသားနိုင်သည်။ သို့သော် ရာဇကုမာရ် ပို့ဆောင်နည်းမှာ တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ကုသိုလ်ဒါနဇာတ်လမ်းကို ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းအောင် ဖော်ပြသည်။ ချုံ့သင့်သည့်နေရာတွင် ချုံ့၍ အသေးစိတ်သင့်သည့်နေရာ၌ အသေးစိတ်သည်။ ခြံတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ မင်းဖြစ်ခြင်း၊ ထိုမင်းမိဘုရား အနိစ္စရောက်ခြင်းသည်တို့ကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ဖော်ပြသည်။ မိမိ အမွေ ဆက်ခံရရှိခြင်းမှစ၍ ဝုဘုရားတည်သည်အထိကို အသေးစိတ်ဖော်ပြသည်။ ရေစက်သွန်းချရာ၌ ခြံတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်းကြီး၏ စိတ်နှလုံးလှုပ်ရှားမှု ကိုကား ပို၍ထင်ရှားအောင်ပင် ရေးသေးသည်။ ထိုအသေးစိတ် အရေးအသား များကြောင့် အလှူဒါန၏စင်ကြယ်ခြင်းသည် ပေါ်လွင်လာသည်။ သားအဖ နှစ်ဦး မေတ္တာအတုံ့အလှယ် ကူးယှက်ပုံသည်လည်းထင်ရှားလာသည်။ ထိုအခါ ဖတ်သူ၌ မင်းကြီးနှင့်ရာဇကုမာရ်အပေါ် ကြည်ညိုလေးစားစိတ် ဖြစ်လာဖွယ် ရှိသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ဒါနအကြောင်း ပြောပုံဆိုဟန်သည် ကျောက်စာရေးထိုးသည့် ရည်ရွယ်ချက်ထမြောက်အောင် ထောက်ပံ့လျက်ရှိ သည်။

ကျောက်စာပါကောင်းအသုံးအနှုန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အချို့က အားမလို အားမရ ရှိကြသည်။ ကောင်းလုံးအရေအတွက်ကို စာရင်းချကြည့်ရာ နာမ် ၆၀၊ ဝိသေသန ၃၊ ကြိယာ ၂၃၊ သဒ္ဓါဇာတ် ၂၅ စုစုပေါင်း ကောင်းလုံး၁၁၀လုံးသာ တွေ့ရကာ သက္ကတပါဠိကောင်းလုံးများ အမည်များကို ထိုစာရင်းမှ ထုတ်နုတ်လိုက်သည့်အခါ နေ့စဉ်သုံး ကောင်းလုံးစစ်စစ်မှာ ၃၇ လုံးသာ ရှိသည်။ ထိုအချက်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ သည် ကောင်းလုံးအင်အားနွမ်းပါးသည်ဟု ယူဆကြသည်။^{၆၆} ရေးသားသော အကြောင်းအရာမှာ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းသာဖြစ်၍ ကောင်းလုံးအရေအတွက် နည်းပါးခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာစာ ခေတ်ဦးကာလဖြစ်သည့်အတွက် ကောင်းလုံး နွမ်းပါးခဲ့ခြင်း မဟုတ်ချေ။ မွန်ကျောက်စာများမှာကဲ့သို့ အကြောင်းအရာ များများ ရေးခွင့်ကြိုလျှင် ပုဂံခေတ်ဝေါဟာရ များများသုံးနှုန်းရေးသားခဲ့မည် ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကို ကောင်းလုံးထောင့်ကဉ်းစားသည့်အခါ ရှေးပုဂံသားတို့၏နေရာ၌နေလျက် ခဉ်းစားသင့်သည်။ ရာဇကုမာရ်ခေတ်သုံး ကောင်းတို့မှာ ယခုခေတ်နားအတွက် တာသွားချင်မှသွားမည်။ အထူးလေ့လာ ထားမှုမရှိလျှင် နားလည်မိစားနိုင်ရန်ပင် ခက်မဲပေဦးမည်။ ဤကျောက်စာပါ ဝေါဟာရများအနက် “နပ်” ဟူသောကောင်းကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်နိုင်သည်။ ယခုခေတ်တွင် လုံးဝမသုံးတော့ပြီ။ “ဆက်ကပ်သည်၊ ပေးအပ်သည်”^{၆၇} ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ ထိုဝေါဟာရ၏အနက်မှန်ပေါ်လာအောင် သုတေသီတို့ ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း အားထုတ်ခဲ့ကြရသည်။ ထိုဝေါဟာရမှတစ်ပါး အခြားကောင်း အသုံးအနှုန်းတို့မှာမူ လွယ်လွယ်ရှင်းရှင်းသာ ဖြစ်သည်။

ကောင်းသုံးများနှင့် ဧဝံလျဉ်း၍ ဆင်ခြင်နိုင်သော အချက်တစ်ရပ်မှာ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ကောင်းအသုံးအနှုန်းယဉ်ကျေးအောင် အားထုတ်ခဲ့ ခြင်း ရှိမရှိဟူသော အချက် ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်သည် စာပေလေ့လာ လိုက်စား သူဖြစ်ခြင်း၊ မင်းညီမင်းသားတစ်ဦးဖြစ်ခြင်း သေသည်တို့ကိုထောက် လျှင် ရာဇကုမာရ်၏စာသည် သူ့ခေတ်သူကာလ၌ အထက်တန်းစားစာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း ရာဇကုမာရ်၏အသုံးအနှုန်းတို့သည် ယဉ်ကျေးခြင်းရှိမရှိ ကျစ်လျစ်ခြင်းရှိမရှိ ထိရောက်ခြင်းရှိမရှိ စူးစမ်းအပ်သည်။

ယဉ်ကျေးခြင်း ရှိမရှိ စဉ်းစားရာတွင် ယခုခေတ်အမြင်၌ ရှေးဦးစွာ ပေါ်လာ နိုင်သည်မှာ "ငါ"ဟူသော နာမ်စား ဖြစ် သည်။ ထိုစကားသည် ယခုအခါ၌ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သောအသုံးအနှုန်း မဟုတ်ပေရာ ထိုခေတ်အသုံးအနှုန်းတို့ အပေါ်၌ သံသယဖြစ်မိစရာအကြောင်း ရှိသည်။ ရာဇကုမာရ်၏ ကာလ၌သာ မဟုတ် ပုဂံခေတ်တလျှောက်လုံးမှာလည်း မိမိကိုယ်ကို ရည်ညွှန်းသည်အခါ နာမ်စား "ငါ"ကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးနှုန်းခဲ့ကြသည်။ "ငါ"အသုံးကို အကြောင်းပြုလျက် ဘာသာစကား အသုံးအနှုန်း မယဉ်ကျေးမသိမ်မွေ့သေးဟု ကောက်ချက်မချရာ၊ "ငါ"ဟူသော နာမ်စားသည် စကားရိုင်း မဟုတ်ခဲ့သည် ကို နားလည်ရာသည်။ သို့သော် ရာဇကုမာရ်သည် ထိုထက်ယဉ်ကျေးသော နာမ်စား "အတို့ကျွန်"ကို သုံးနှုန်းခဲ့သေးသည်။ အထူးသဖြင့် မင်းကြီးအား လျှောက်ထားရာတွင် သုံးနှုန်းသည်။ "အတို့"သည် မိမိကိုယ်ကိုညွှန်းသော နာမ်စား ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ၌ "အ"ကိုဖြုတ်လျက် "တို့"ဟု သုံးနှုန်းနေ ကြပြီ။ "အတို့ကျွန်"ဟုဆိုရာတွင် "ကျွန်တည်းဟူသောငါ"ဟု အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူနိုင်သည်။ မိမိကိုယ်ကိုယ် ကျွန်အရာသို့ နိမ့်ချလျက် ကျိုးကျိုးစွံစွံ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။^{၉၀} ထို့ပြင်လည်း "မိန့်"ဟူသောအသုံးကို သတိထားသင့် သေးသည်။ "ပြောသည်"ကို သာမန်အားဖြင့် ထိုခေတ်က "ဆို" "ဟု" စသည်ဖြင့်သုံးနှုန်းတတ်၏။ "မိန့်"ဟူသောစကားမှာ ယခုအခါမှာလည်း ဂုဏ် အဆင့်အတန်းမြင့်သူက နိမ့်သူအား ပြောသည်ကို ဖော်ပြရာ၌ သုံးနှုန်းရာ ရာဇကုမာရ်ခေတ်ကတည်းက ဂုဏ်အဆင့်အတန်းတိုလိုက်၍ ကြိယာများ ခွဲခြားသုံးနှုန်းခဲ့ကြပြီလောဟု တွေးဖွယ်ရှိ၏။ သို့သော် မင်း မိဘုရားတို့ ဘဝ တစ်ပါး ပြောင်းလွှားသည်ကို ဖော်ပြရာ၌ကား မည်သည့် အယဉ်သုံးစကားဖြင့် ဖြစ် ဖြစ် အစားမထိုးချေ။ "သေ"ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်အများသုံးကြိယာကို သုံးနှုန်းပြန်၏။ ထိုအချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ရာဇကုမာရ်တို့ခေတ်၌ အချို့ စကားသုံးတို့မှာ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင် မွမ်းမံပြီးဖြစ်လျက် အချို့စကားသုံး တို့ကိုမူ အဆင့်အတန်းခွဲခြား သုံးနှုန်းခြင်း မရှိသေးဟု ယူဆနိုင်ပေလိမ့်မည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ရာဇကုမာရ်ကား စကားသုံးနှုန်းရာတွင် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ထိထိမိမိ သုံးတတ်သည်မှာ သေချာသည်။ ဖောင်းပွသည်ဟု ဆိုနိုင်သော အသုံးအနှုန်း မတွေ့ရ။ "နှစ်လို" "အမှောက်" "သူတစ်ထူး"ကဲ့သို့သော နှစ်သက်ဖွယ်ရာ စကားတို့ကိုသာ တွေ့ရ၏။ ထိုထက် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်း

သည်ကား မင်းကြီး၏သာဓုသံ ဖြစ်သည်။ မွန်ဘာသာစာပေကို ရွှေတန်းတင် နေခဲ့သော မင်းကြီးသည် သားတော်ဒါနကိုမြင်ကြားရသောအခါ မည်သည့် ဘာသာစကားဖြင့် အနုမောဒနာပြုခဲ့မည်ကို အတိအကျမပြောနိုင်။ ရာဇကုမာရ် ကမူ ကျောက်စာမျက်နှာအသီးသီးတွင် သာဓုပြုပုံကို သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာ စကားအလိုက် ရေးသည်။ မြန်မာကျောက်စာတွင်မူ "ကောင်လှောင်တည်"ဟု ရေးသည်။ ယခုခေတ် စကားအရသော် "ကောင်းပေစွ"ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။ ယခုအခါ၌ပင် "သာဓု"ဟူသောအသုံးသာ တွင်ကျယ်နေရာ ရာဇကုမာရ်ခေတ် က မြန်မာမူပြုလျက် ထိုကဲ့သို့ သုံးနှုန်းခြင်းရှိမရှိ အတိအကျ မပြောနိုင်ချေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အသုံးတွင်ပြီးသားဖြစ်လျှင် ပါဠိဘာသာကို မြန်မာမူပြုရန် အားထုတ်ခဲ့သည့် ပုဂံဘားတို့ကို ချီးမွမ်းဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးအနှုန်း မရှိသေးလျှင်လည်း ထိုသို့သုံးနိုင်ကြောင်း လမ်းစဖော်ခဲ့သူ ရာဇကုမာရ်အား ချီးမွမ်းဖွယ်ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ ဝါကျဖွဲ့ပုံကိုလည်း အားမလိုအားမရ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ဝါကျဖွဲ့ပုံ ပုံစံရှစ်မျိုးသာတွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။^{၉၁} ရာဇကုမာရ်ကဲ့သို့ အကြောင်းအရာတိုတိုလေးတွင် ဝါကျဖွဲ့ပုံရှစ်မျိုးမျှ တွေ့ရ ခြင်းမှာ နည်းသည်ဟု မယူဆအပ်ချေ။ ထိုဝါကျများ၏ သဘောသဘာဝ ကိုသာ စဉ်းစားအပ်သည်။ ဤကျောက်စာတွင် "ဤသို့မိန့်၏"ဟူသော ကြိယာတစ်ခုသာပါဝင်သည့် ဝါကျရိုးမှသည် "ဘုရားသခင် သာသနာ အနှစ် တစ်ထောင် မြောက်ရာနှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်လေပြီးရကား။ ဤအရိမဒ္ဒနပုရ် မည်သော ပြည်၌အား။ ပြီတြီဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမည်သောမင်း ဖြစ်၏။" ဟူသော ဝါကျရောများအထိ ပါဝင်သည်။ ပြောလိုသည့် အကြောင်းအရာကို လိုက်၍ ဝါကျအတိုအရှည် မျိုးစုံအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်း ရှိနေခဲ့ပြီ ဖြစ်ကြောင်း သာဓက ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုခေတ်စာပေအတတ်ပညာ မျက်စိနှင့်ကြည့် လျှင် အရေးအသား မသေသပ်သေးသည့် လက္ခဏာများကား အထင်အရှား တွေ့ရသည်။ ကျောက်စာအဖွင့်တွင် "ဤအရိမဒ္ဒနပုရ်မည်သော ပြည်၌အား" ဟူ၍ "၌အား"ကို နေရာပြစကားအဖြစ် သုံးထားသည်။ ခေတ်ပေါ် မြန်မာစာ တွင် နေရာပြစကားအဖြစ် "၌"ကိုသာ သုံးပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ပုဂံဘားတို့ ကမူ မိမိတို့ ပြောဆိုနေသည့်စကားသံအတိုင်း အသံကြားကမ်း ဝါကျစီက

"ဦးနှင့်အား"မှာ တူသည့်နေရာတွင်တူ၍ ကွဲသည့်နေရာတွင် ကွဲခဲ့ပေမည်။
 "ငါ့နောင်အား"မှာ "ငါ့နောင်၌"နှင့် အတူတူဖြစ်သည်။ "ပယ်မယားအား"
 တွင် သုံးထားသော ကံပုဒ်နောက်ဆက် "အား"နှင့်ကား တူမည်မဟုတ်ချေ။
 ထိုကြောင့် "ပြည်၌အား"ဟူသောဝါကျဖွဲ့ပုံသည် မတတ်မသိ၍ ရေးသောဖွဲ့ထုံး
 မဟုတ်သည်ကို သတိမူရာသည်။ ထိုခေတ်က ကားနှင့်အရေးအသား မကွဲ
 မပြားပဲ ပြောဆို ရေးသားခဲ့ကြမည်ကိုလည်း သတိမူရာသည်။ ထိုကြောင့်
 "ထိုရာတည်း မင်းနှစ်လိုရ်ကား ကောင်းလျှင်းတည်း ကောင်းလျှင်းတည်း
 မိန့်၍ သင်ကြိုမဟာထေရ်၊ သင်ကြို မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်၊ သင်ကြိုသူပေ
 ပဏ္ဍိတ်၊ သင်ကြို ဗြဟ္မပါလ်၊ သင်ကြို ဗြဟ္မဒိဝ်၊ သင်ကြိုသုန်၊ သင်ကြို သယ်သော
 ဝရပဏ္ဍိတ်၊ ထိုသခင်တို့အမှောက်တည်း မင်းရောသွန်း၏"ဟူသောကားစု၌
 ကတ္တားပုဒ်ဖြစ်သော "မင်း"နှစ်ခါထပ်၍သုံးမိခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူနိုင်ရာသည်။
 စာရေးရာ၌ ထိုသို့ထပ်၍ဆိုခြင်းကို ကားအသုံးထပ်အဖြစ်(စကားအသုံး)
 အဖြစ် အလင်္ကာကျမ်းများက အဖြစ်တင်လေ့ရှိကြသည်။^{၆၂} ပြောသည့်အတိုင်း
 ရေးရာက ထိုသို့ထပ်မိခြင်း မဟုတ်လျှင်ကား ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကားပြေ
 ရေးဖွဲ့သူ၏ မေ့လျော့မှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ခေတ်ကာလ
 ကားပြေမှာကဲ့သို့ ပြောကားနှင့် အလှမ်းကွာဝေးနေခဲ့မည် မဟုတ်ချေ။

ရာဇကုမာရ်မြန်မာဝါကျများတွင်ထူးထူးခြားခြားရှိလှသည်မှာ "သော"
 ဟူသောပုဒ် ဖြစ်သည်။ "ပယ်မယားတစ်ယောက်သောကား" "ထိုကျွန်
 သုံးဈာသောနှင့်တည်း" "ထိုပယ်မယားသား ရာဇကုမာရ်မည်သော"သောဖြင့်
 "သော"အသုံးကို မကြာမကြာ တွေ့ရသည်။ ဤတွင် "ရွှေအတိသော ဘုရား
 သခင်"ဆိုရာမှာကဲ့သို့ ပဓာနအထူးပြင်နာမ်၏ရှေ့တွင် "သော"ပုဒ် ကပ်လျက်
 ရှိသည်မှာ ယနေ့တိုင်ခိုင်ခံ့လျက်ရှိသော မြန်ဝါကျဖွဲ့ပုံအစဉ်အလာ ဖြစ်သည်။
 ထိုသို့မဟုတ်ပဲ "ကျွန်သုံးဈာသော" "ပယ်မယားတစ်ယောက်သော"သောဖြင့်
 မျိုးပြကားတို့၏နောက်တွင် သုံးခြင်း၊ "သော"၏နောက်တွင် အစွဲပြုပုံ
 မပါခြင်းတို့ကား ထူးခြားသည်။ ထိုထက်ထူးခြားသည်မှာကား

- "ထိုပယ်မယားသား ရာဇကုမာရ်မည်သော"
- "ကျွန်သုံးဈာ အတို့ကျွန် ငါ့သခင်ပေးသော"

ဟူသော ပုဒ်ဖွဲ့ပုံများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ပုံစနစ်အတိုင်း ဖွဲ့လျှင်

"ရာဇကုမာရ်မည်သော ထိုပယ်မယားသား"
 "အတို့ကျွန် ငါ့သခင်ပေးသော ကျွန်သုံးဈာ"
 ဟူ၍သာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထိုစနစ်ကိုမျိုးဖောက်လျက် အထူးပြင်ပုဒ်ကားရေး၊
 အထူးပြုပုဒ်ကား နောက် အဘယ်ကြောင့် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ရေးခဲ့
 ပါသနည်း။ ဤတွင် မွန်ဝါကျဖွဲ့ပုံစနစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းစားစရာ ဖြစ်လာတော့
 သည်။ မွန်ဘာသာတွင်
 "ကောန်ဂွကျောက်/ မဏ္ဍမောသ် ရာဇကုမာရ်"^{၆၃}
 မိဘုရားသား/ ရာဇကုမာရ်မည်သော
 "ဒိုက်ပိတွာည်/ မတိလကိလ်ကုဇယ်"^{၆၄}
 ကျွန်သုံးဈာ/ အရှင် ငါ့အားပေးသော

ဟူ၍ ရေးထိုးသည်။ မြန်မာဘာသာတွင်တွေ့ရသည့် အစီအစဉ်အတိုင်း ဖြစ်
 သည်။ ဤဝါကျဖွဲ့ပုံတွင် မြန်မာတို့သည် မွန်တို့၏ဝါကျဖွဲ့ဟန်နောက်သို့
 လိုက်ခဲ့သည်မှာ သေချာသည်။ မွန်စာပေ ခေတ်ကောင်းနေချိန် ဖြစ်သည့်
 အလျောက် အတုယူ ရေးဖွဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်ရာ သမားရိုးကျ ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ဟူသာ
 ယူဆရာသည်။ ထိုကြောင့် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးများတွင်
 ကားပြေအမှအထစ် အနည်းအကျဉ်းကိုလည်းကောင်း၊ မွန်တို့၏ဖွဲ့ထုံးဖွဲ့ဟန်
 ဖြင့် ဖွဲ့မိတတ်သည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့နိုင်သည်။ သို့သော် အနက်ငုပ်သည်
 အထိ နားလည်ရခက်ခဲသော ဝါကျရှုပ်ဟူ၍ကား တစ်ခုတစ်လေမျှပင် မတွေ့ရ
 ချေ။

သဒ္ဒါကားလုံးအချို့မှာမူ ခေတ်ကာလ အလှမ်းကွာခဲ့ပြီဖြစ်သည့်
 အလျောက် နားလည်ရ ခက်ကောင်းခက်နိုင်သည်။ ဤကျောက်စာတွင် သဒ္ဒါ
 ကားလုံးအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သော ကားလုံးအချို့မှာ "ရကား၊ ၌အား၊
 ကား၊ တမုလည်း၊ သရော၊ တည်း၊၍၏" သောတို့ဖြစ်သည်။
 ယင်းသဒ္ဒါကားလုံးတို့အနက် ယခုခေတ် မြန်မာတို့ ရုတ်တရက် အဓိပ္ပာယ်
 ပေါက်ရန် ခက်ခဲနိုင်သည်မှာ "သောရော" နှင့် "၍၏" တို့ဖြစ်ကြသည်။
 သို့သော် "သောရော" ဆိုသည်မှာ "ရှေးသရောအခါတွင်" တွေ့ရသော
 "သရော"နှင့် အနက်တူဖြစ်သည်ကို သိရသောအခါ၌ အခက်အခဲ မမည်နိုင်
 တော့ချေ။ "၍၏" ဆိုသော သဒ္ဒါကားလုံးမျိုးကို ယခုအခါ မသုံးတော့ပြီ။

ပုဂံခေတ်တို့ အခြားကျောက်စာများမှာပင် တွေ့ရခဲ့သည်။ သဒ္ဒါစကားလုံး "၍"ကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဟူသောအနက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြ အနက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ကြိုယာနောက်ဆက်အဖြစ် သုံးနှုန်းတတ်ပေရာ ဤကျောက်စာတွင် တစ်ခုပြီးတစ်ခုဟူသောအနက်ဖြင့် သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် "၏"မှာ ဝါကျအဆုံးသတ်ပစ္စည်းသာ ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ် ဝါကျခွဲထုံးများတွင် "၍"နောက်တွင် "၏"ကပ်လျက် "၍၏"ဟု ရေးလေ့ မရှိပြီ။ ကျောက်စာစကား အသွားအလာကိုထောက်၍ "၍၏"သည် ယခု ခေတ်သုံး "ပြီး"နှင့်တူမည်ဟု မှန်းဆရသည်။ ထိုသို့ သဒ္ဒါစကားလုံးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်သဘောကို မှန်းဆနိုင်သောအခါ၌ကား ဤကျောက်စာဖတ်ရာ၌ ရုပ်တွေးဖွယ် မရှိတော့။

ယခုခေတ် သာမန်အရပ်သားတစ်ဦး ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကို ဖတ် ရာ၌ ရင်ဆိုင်ရမည့် အကြီးဆုံးအခက်ခဲသည်ကား အက္ခရာပုံနှင့် စာလုံးပေါင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ဦး မြန်မာအက္ခရာပုံနှင့် မြန်မာစာလုံးပေါင်းကား ခေတ် အက္ခရာ ခေတ်စာလုံးပေါင်းနှင့် ကွာခြားလှချေသည်။ ပုံတွင် မြင်ရသည့် အတိုင်း ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ အက္ခရာများသည် ယခုခေတ်လို ဝိုင်းဝိုင်း မဟုတ်။ မန်ကျည်းစေ့သဏ္ဍာန် လေးထောင့်ပုံများဖြစ်သည်။ ဤသို့ အက္ခရာ များ လေးထောင့်ပုံရှိနေခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာအက္ခရာများသည် ပင်ကိုက အဝိုင်းဖြစ်ပါလျက် ကျောက်စာတို့သည်အခါတွင်မူ ထွင်းထုရသည့်အခက်အခဲ ကြောင့် လေးထောင့် ဖြစ်သွားလေသလောဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိသည်။ ထိုသို့ မဟုတ်တန်ရာ၊ နံရံမင်စာများရေးသားရာ၌လည်း လေးထောင့်အက္ခရာများကို သုံးသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာအက္ခရာများသည် လေးထောင့်ပုံဖြစ်သည်သာ မက အက္ခရာအချို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကလည်း ယခုခေတ်နှင့် ကွဲပြားသေးသည်။ ယခုခေတ်အက္ခရာနှင့် အတန်ငယ်တူညီသည်ဟု ဆိုနိုင်သည့် "မ"အက္ခရာ ပင်လျှင် ရေးဆွဲပုံ ခြားနားနေသေးသည်။ သိသိသာသာ ကွဲပြားသော အက္ခရာများမှာ န၊ ရ၊ အ၊ ဓ၊ တို့ဖြစ်သည်။ ထဆင်ထူးရေးရာတွင်မူ တခါတရံ ယခုခေတ် ထဆင်ထူးနှင့် ဆင်ဆင်တူ၍ တခါတရံ မတူ။ ထို့အတူ ဈည်းတွဲများ ရေးရာတွင်လည်း ကွဲပြားသည်။ ရရစ် ယပင့်တို့မှာ မှန်းဆ၍ ဖတ်နိုင်လောက်သော်လည်း ဟထိုး(၇)မှာ သိသိသာသာ ကွဲပြားသည်။ ဟထိုး သို့သော အမည်နှင့်အညီ တွဲစပ်ထားသောဈည်း၏အောက်တွင် "ဟ"ကို

ထောင်လျက်ရေးထားသည်။ အချိန်ကာလကြာညောင်းရာက ထို "ဟ"သည် ယခုခေတ် ဟထိုးအသွင်သို့ ပြောင်းလဲလာခြင်းဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ခေတ် အက္ခရာပုံများနှင့် ယခုခေတ်အက္ခရာပုံ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာနိုင်စေရန် ကျောက်စာ အက္ခရာပုံအချို့ကို ပူးတွဲ ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ဖန်အက္ခရာပုံများကို တတ်သိဖတ်ရှုနိုင်ပြီထားဦး။ စာလုံးပေါင်းပုံ က ကွဲပြားပြန်ချေသည်။ ရေးနှင့်ယခု အသံခွဲစည်းပုံကွာခြားရာ ဈည်းများ သရများလည်း မတူကြပေ။ ဈည်းများ ကွဲပြားပုံကို ဤသို့တွေ့နိုင်သည်။

ဈည်း	ရေး	ယခု
က	သဂြို၊ လည်ဂေါင်	သင်ကြီး၊ လည်းကောင်း
ပ	ပုရှား၊ ခြီရကာ	ဘုရား၊ ပြီးရကား
ဟ	ဟေတ်	မှစ်
ကျ	ဣညံဇော	ကျေးဇူး
ဖြ	ပွစ်	ဖြစ်

ယခုခေတ် သံညည်းဈည်းများနေရာတွင် သံပြင်းဈည်းများ သုံးသည်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အသံထွက်သလို ရေးခဲ့ကြဟန်တူသည်။ "ကျောက်" "ခြီ" သောစာလုံးပေါင်းတို့တွင် အပင့်အရစ် ဈည်းတွဲများ တွေ့ရသည်။ ယခုအခါ မသုံးတော့သော လဆွဲကိုလည်း တွေ့ရသေးသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကဝဂ် အက္ခရာများ၌ လဆွဲသည့်အခါ "ယပင့်"ကို လည်းကောင်း၊ ပဝဂ်အက္ခရာများ ကို လဆွဲသည့်အခါ "ရရစ်"ကိုလည်းကောင်း အစားထိုးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဈည်းတွဲများတွင် ဝဆွဲ(ွ)သန်သန်ကို မတွေ့ရ။ ဝဆွဲအစား သဝေထိုးရေးဈ (အော)ကို တွေ့ရတတ်သည်။ သို့သော် ဝဆွဲကား အသုံးတွင်မ ဖြစ်ဟန်တူ သည်။ "ဗွာ" ကိုရေးရာတွင် အခြားရေးထုံးများနှင့် တစ်ညီတည်း ရေးလိုလျှင် "ရောဟ်"ဟု ရေးရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် "ရောဟ်"ဟူ၍ သင်္ကေတနှင့်မျိုးလုံး ရောရေးသည်။

မြန်မာအခြေခံသရ (၇)မျိုးကို ရေးကရေးပုံနှင့် ယခုရေးပုံ နှိုင်းယှဉ် ကြည့်နိုင် သည်။^{၉၅}

အခြေခံသရ	ရေး	ယခု
အိ	အတိ	အတိ
အီ	ခြီ	ခြီ
အည	မြည	မြည
အညး	တောဟ်	တည်း
အေ	ခိယ်၊ ပိယ်	ခေ၊ ဝေ
အေ့	ရှယ်	အေ့၊ ခွ
အယ်	ပါယ်	ဝယ်
အာ	ပုရှာ	ဘုရှား
အ	မယာအ်	မယား
အာ	မည်သု၊မည်သော၊သုရှာဂ်	မည်သော၊မည်သော၊ သဏော
အို	(ထိပ်၊ထိုင်၊ကော်)	ထို၊ထိုကို
အို	အပိအ်၊အတိအ်	အဖို၊အတို့
အု	အပုအ်၊ ဇ္ဈာအ်	အပု၊ ပြ
အု	ယော	ယု
အု	သုတစ်ထူး	သုတစ်ထူး

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် တွေ့နိုင်သည့် အသံနိမ့်မြင့်တက်ကျအလိုက် ရေးထုံးကွဲများကို ဇယားတွင်ခွဲခြားဖော်ပြထားသည်။ အသံနိမ့်မြင့်တက်ကွဲများ ငိုသော်လည်း သင်္ကေတများ မနဲလင်သေး။ အိသရတွင် အမြင့်ကွဲသံ “အိ” အတွက် လုံးကြီးတင်ဆန်ခတ်ကိုသုံးလျှင် အမြင့်ကွဲသံသင်္ကေတအဖြစ် သုံး လေ့ရှိသော ပိသစ္စနီ သီးခြားမရှိ။ အယ် အော် သရတို့အတွက်လည်း အသံ နိမ့်မြင့်တက်ကွဲ သင်္ကေတ မရှိသေး။ သို့သော် အာ အို အု သရတို့အတွက် အသံနိမ့်သင်္ကေတအဖြစ် (အ်) အသုံးပြုသည်။ ယနေ့ “ရှာ”ဟု သံမြေဖြင့် ရေးသော စကားလုံးကို “ရှောဟ်”ဟု အမြင့်ကွဲသံသင်္ကေတ (ဟ်)ဖြင့် ရေး သည်။ ထိုစကားလုံး၏ အရင်းအမြစ် ဖြစ်သော သက္ကဏာဘာသာ “ရာသ်”ကို ဗွန်တို့က “ရာဟ်”ဟု ပြောင်းလဲရေးလေ့ရှိသည်ကိုတွေ့ရာမှ ဤသို့ ရေးခဲ့ကြ ဟန်ရှိသည်။^{၉၆} သတိပျော်စွယ် အရေးအသားတစ်ရပ်မှာ အမြင့်ကွဲသံသင်္ကေတ ပါသော “တောဟ်”ကို စာလုံးပေါင်းပုံ ဖြစ်သည်။ ထိုစာလုံးပေါင်းကို မည်သည့် သရသံတွင် ထည့်သွင်းသင့်ပါမည်နည်း။ “အိ”သရအဖြစ် မှတ်ယူရန် မှာလည်း ထိုသရအတွက် “အတိ”နှင့်“ခြီ”ကိုသို့ “အိ”သရဆိုင်ရာ စာလုံး ပေါင်း ရှိပြီးဖြစ်သည်။ “အေ”သရအဖြစ် မှတ်ယူရန်မှာလည်း “ခိယ်”“ပိယ်” တို့ကိုသို့ “အေ”သရဆိုင်ရာ စာလုံးပေါင်းရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆိုက “တောဟ်”သည် ယခုအခါ ကွယ်ပျောက်သွားပြီဖြစ်သော သရသံတစ်ခုကို ဖော်ပြသည့် အရေးအသား ခနစ်တစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။^{၉၇}

မြန်မာရုပ်သံပါသရများရေးပုံကို ဆောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားကြည့်နိုင် သည်။

ရုပ်သံပါသရနှင့်သရတွဲ	ရေး	ခေတ်
အင်	နှင်၊ ဟေတ်	နှင်၊ ရှင်
အက်	သက်	သက်
အတ်/အပ်	နပ်	နပ်
အွတ်/အွပ်	ဇ္ဈာတ်၊ ထောတ်	လွတ်၊ ထွတ်
အိတ်/အိပ်	နိပ်	နိပ်

အုတ်/အုပ်	(မတွေ့ရ)	
ထိုက်	နိုက်	နိုက်
အောက်	ယောက်၊ မောက်	ယောက်၊ မောက်

မျက်မှောက်ခေတ်သုံးသင်္ကေတများနှင့် ထူးထူးခြားခြားကွဲပြားသည်မှာ "အစ်" နှင့် "အွတ်" တို့တွင် ဖြစ်သည်။ "ရှစ်" ကိုရေးရာ၌ "ဟေတ်" ဟု ရေးသည်။ "အွတ်" တွင်လည်း ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဝဆွဲအစား (၈-၁) သုံးသည်။

နာသံပါသရများ ရေးသားရာ၌ကွဲပြားပုံကို ဤသို့ တွေ့နိုင်ပြန်သည်။

သရ	ရှေး	ယခု
အင်	သိုင်	သင်
	နှင်	နှင်
	မင်	မင်
အန်	တန်ဆာ	တန်ဆာ
အွန်	ကျောက်/လောက်	ကျွန်/လွန်
အိန်	သောက်	သွန်း
	မိန်	မိန်
အုန်	သုံး/တုံ	သုံး/တုံ
အိုင်	မတွေ့	
အောင်	ဂေါင်/ကြောင်	ကောင်း/ကြောင်း

မျက်မှောက်ခေတ်နှင့် သိသိသာသာ အရေးကွဲသည်မှာ "အွန်" ဖြစ်သည်။ ရှေးနည်းတူ ဝဆွဲအစား (၈-၁) ကို သုံးထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ နာသံပါ သရများအတွက် အမြင့်ကျသံသင်္ကေတများ မသုံးသော်လည်း အောက်မြစ် သင်္ကေတ သုံးလျက်ရှိပြီး "နှင်" "မိန်" တို့ကို ရေးရာတွင် တွေ့နိုင်သည်။

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် မြန်မာစာပေသမိုင်းဦးကာလ စာအရေးအသား အကြောင်း လေ့လာရာတွင် ဤသို့ များစွာ အထောက်အကူ ပြုလျက်ရှိသည်။

ထိုအချက်တို့မှတစ်ပါး သုတေသီများ ဆက်လက်ဦးစားကြသည်မှာ ၁။ မြန်မာအက္ခရာများနှင့်တကွ မြန်မာစာရေးနည်းစနစ် မည်သို့ ဖြစ်ပေါ်လာ သနည်း။

၂။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် တွေ့ရသမျှတွင် အစောဆုံးလော။

၃။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာရေးထိုးရာတွင် မည်သည့်ဘာသာစကားနှင့် ဦးစွာ ရေးသား၍ အခြားဘာသာများသို့ မြန်ဆိုခဲ့သနည်း ဆိုသော မေးခွန်းများ ဖြစ်သည်။

မွန်မြန်မာအက္ခရာ

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ လေးမျက်နှာပါ အက္ခရာများကို နှိုင်းယှဉ် ကြည့်သည့်အခါ မွန် မြန်မာ ပါဠိ ဘာသာများတွင် အသုံးပြုသော အက္ခရာ ပုံသဏ္ဍာန်များမှာ အတူတူ ဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့ရမည်။ ပျူအက္ခရာများသာ အခြားအက္ခရာတို့နှင့်လုံးဝကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ မြန်မာစာရေးနည်းစနစ် အရင်း အမြစ်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာတို့သည် မွန်တို့ထံမှရသည်ဟု ပညာရှင်အများ သဘောကြည့်သည်။ မြန်မာအက္ခရာအကြောင်း ရေးသားသည့်အခါတွင်လည်း "မွန်မြန်မာအက္ခရာ" ဟု အခေါ်များကြသည်။ ဝန်ခေတ်ဦး အုတ်ခွက်များ ကျောက်စာများတွင် အုပ်ချုပ်သူ မင်းလက်ထက်အလိုက် အက္ခရာအသုံးပြုပုံ နှင့်ပတ်သက်၍ ဝိလ်ဗူးဘရင်၏အဆိုကိုယောက်ျားကြည့်ရှုရင် ဤသို့ တွေ့နိုင် သည်။^{၉၈}

မင်း	အသုံးပြုပစ္စည်း	ဘာသာ	အက္ခရာ
အနော်ရထာ	အုတ်ခွက်	သက္ကတပါဠိ	နဂါး မွန်
စောလူး	အုတ်ခွက်	သက္ကတပါဠိ	နဂါး မွန်
ကျန်စစ်သား	အုတ်ခွက်	ပါဠိ	နဂါး မွန်
	ကျောက်စာ	ပါဠိ မွန်	မွန်

မွန်တို့ထံမှယူသည်ဆိုရာ၌ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် ပဓာနအချက် တစ်ရပ်မှာ သထုံကိုအောင်နိုင်ပြီးနောက် ဝဋ္ဋပိဋကတ်စာပေနှင့်တကွ မွန် ပညာသည်အမျိုးမျိုး ပုဂံသို့ရောက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ သထုံမှယူဆောင်လာ သော ပိဋကတ်တော်တို့သည် များသောအားဖြင့် ပါဠိဘာသာနှင့်ရှိကြမည်။ ပါဠိတော်အမျိုးမှာ မွန်နိဿယပြန်ပြီးဖြစ်စေ၊ ဘာသာပြန်ပြီးဖြစ်စေ ရှိခဲ့ပေလိမ့် မည်။ ထိုသို့ မွန်တို့ဒေသက ရောက်လာသော ပိဋကတ်တော်တို့ကို နားလည် တတ်ကျွမ်းလိုသည့်အခါ မြန်မာတို့ မည်သို့ဆောင်ရွက်ကြမည်နည်း။ မွန် ဘာသာစာပေကို မလွဲမသွေ လေ့လာရတော့မည်။ ထိုသို့ ဘာသာတရား လေ့လာရာတွင် လိုအပ်ချက်အရ မွန်ဘာသာစာပေနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် မွန်တို့နှင့်ဆက်ဆံမိကတည်းက အိန္ဒိယအက္ခရာများ နှင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိစာပေနှင့်လည်းကောင်း မြန်မာတို့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီး ဖြစ်သည်ကို မမှေ့အပ်ပေ။ ပုဂံတည်စကပင် ပျူအင်အားဖြင့်တည်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ပျူတို့နှင့်အတူ အက္ခရာသည်လည်းကောင်း၊ ပါဠိစာပေသည် လည်းကောင်း ပါလာပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ပါလျက် ပျူအရေးအသားစနစ်ကို နည်းယူဆက်ခံခြင်း မပြုရာတွင် အကြောင်းရှိရာသည်။ ပျူအရေးအသားစနစ် ကို ရေးမြန်မာတို့ တဝင်မကျခဲ့ခြင်းသည် ပဓာနကျသောအကြောင်း ဖြစ်ရာ သည်။ အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပျူ အရေးအသားစနစ်တွင် နာသံ ရပ်သံ သင်္ကေတများ များများမပါ။ မြန်မာအသံများကို အပြည့်အဝ ရေးပြ နိုင်လောက်အောင် သင်္ကေတမရှိသေး။ ထိုသို့ရှိနေဆဲ သထုံပြည်ကရောက်လာ သော ပိဋကတ်စာပေများမှာလည်း မွန်အက္ခရာနှင့်သာဖြစ်သည်။ ထို ပါဠိတော် များကို ဖတ်နိုင်လိုလျှင် မွန်အက္ခရာများကို ကျွမ်းကျင်မှ ဖြစ်မည်။ ဤတွင် ပါဠိတော်များကိုလေ့လာလိုခြင်းသည် မွန်အက္ခရာများသင်ယူရန် ဧဝံဆော်သော အချက် ဖြစ်လာသည်။ ထိုနောက် မွန်စာများကို ဖတ်ရသည့်အခါ မြန်မာနှင့် နီးစပ်သည်ဟုထင်မြင်ဖွယ်ရာ အသံသင်္ကေတများလည်း တွေ့လာသည်။ ထို အကြောင်းတို့ကြောင့် မွန်တို့ထံမှ အရေးအသားစနစ်ကို ယူခဲ့ပုံရသည်။

သို့သော် မွန်တို့၏ အရေးအသားစနစ်ကို ပုံတူကူးယူခြင်းမဟုတ်။ မိမိတို့တတ်သိကျွမ်းဝင်ပြီး အိန္ဒိယအက္ခရာများ၊ ပျူအက္ခရာများ မွန်အက္ခရာ သင်္ကေတများကို သေချာရွာစိစစ်ဆင်ခြင်လျက် သင့်လျော်သလို ယူငင်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် မြန်မာတို့၏အခြေခံဗျည်းများကို ကြည့်

နိုင်သည်။ မြန်မာတို့သည် အိန္ဒိယမှဝင်လာသော ခြားဟိုအက္ခရာများ ဗျည်းများ ကို ယူသင့်သမျှယူသည်။ အချို့ကို လိုအပ်သလို အသွင်ပြောင်းယူပုံရသည်။ သာဓကအားဖြင့် "ဈ"ကိုကြည့်နိုင်သည်။ "ဈ"နှင့်ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယ အက္ခရာများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သည့်အခါ ဆက်ပေစဉ်းစားနိုင်မည့် ပုံသဏ္ဍာန် တူ အက္ခရာ မတွေ့ရ။ ပျူစာအရေးအသားစနစ်တွင် တွေ့ရသည့် "ဈ" ပုံ သဏ္ဍာန်ကို ပိုင်းခြားကြည့်သည့်အခါ "စ"တွင် ရှေးခေတ်က"ဟ" ဆွဲထား သည့် သဏ္ဍာန် တွေ့ရသည်။ ထိုကြောင့် "ဈ"ဟူသောအက္ခရာ အမည် သည် "စမှာဟဆွဲ"ဟုဆိုရာမှ အသံပြောင်းလဲလာခြင်း ဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆကြ သည်။^{၁၂၁} ဤကဲ့သို့ ရှေးကုမာရ်ကျောက်စာတွင်ကား ထို"ဈ"အက္ခရာမပါချေ။ မည်သို့ ပင်ဆိုစေ မြန်မာစာရေးသားရန်အတွက် ခြားဟိုဗျည်းအက္ခရာများကို ယူရာ၌ ခြားဟိုအက္ခရာအရေအတွက်မှာ လိုသည်ထက်ပိုနေသေးသည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာစာရေးသားများအတွက် အသုံးမလိုလှသော "ရ"ဝက်ကို မြန်မာစာရေးသား ရာ၌ အသုံးမပြုတော့။ "ဝင်သကာဝင်ဝီ"မှာကိုသို့ ပါဠိသက္ကတ ဓမ္မစား ကောင်းလုံးများကို ရေးသည့်အခါမှ လိုအပ်လာသည့်အလျောက် သုံးသည်။ မွန် စာပေတွင်မူ ထိုသို့မဟုတ်။ ခြားဟိုအက္ခရာများသည် မွန်စာရေးသားအတွက် မပြည့်စုံသေး။ ထိုကြောင့် (ဖ နှင့် ဝ) အက္ခရာနှစ်မျိုးကို ထပ်ဖြည့်ထားရ သည်။ ခြားဟိုအက္ခရာကို မွန်နှင့်မြန်မာတို့ ယူပုံမျှတတူသော်လည်း ယူနည်း ယူဟန် ကွဲပြားကြသည်။

သို့သော် ခြားဟိုအက္ခရာကိုယူရာတွင် မွန်တို့ထံမှတစ်ဆင့် နည်းယူ သည်မှာမူ များစွာသေချာသည်။ ပုဂံခေတ်ဦးက မြန်မာဗျည်းတွဲများ ဖြစ်သော အပင့်အရစ်များမှာ မွန်တွင်တွေ့ရသော သင်္ကေတများ ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်က ပင် မွန်စာရေးနည်းစနစ်တွင် ဗျည်းတွဲများ အသုံးများခဲ့သည်။ ဗျည်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် တွဲပေရေးကြသည်။ န ပ ယ ရ လ ဝ င ည ခ ဝ ဟ တို့သည် မွန်ဘာသာတွင်တွေ့နိုင်သောဗျည်းတွဲများ ဖြစ်သည်။^{၁၂၂} ထို မွန် ဗျည်းတွဲရေးပုံစနစ်ကို တွေ့သောအခါ မြန်မာတို့လည်း "မ"ဆွဲ "လ"ဆွဲ များ ရေးစမ်းကြည့်ကြသေးသည်။ မ ဆွဲကို "ဓမ္မရာဇ်"၊ "ဗြဟ္မ"သော ဓမ္မစား ကောင်းလုံးတို့ကို ရေးသည့်အခါရေးသည်။ ရာဇကုမာရ် ပါဠိဘာသာဘက်တွင် လည်း အလားတူပင် "မ"ဆွဲဖြင့် မွန်ပုံစံအတိုင်း စာလုံးပေါင်းသည်။ "လ"ဆွဲ

ကိုကား "ဣဇ္ဈာ"၊ "နှစ်ဣဇ္ဈာ"၊ "ဗျာဏ်" ဟူသောစကားလုံးတို့တွင် တွေ့ရမည်။ ထိုစဉ်ကသော် အပင်အရစ်အသံများနှင့် လဆွဲသံ ခြားနားကောင်း ခြားနားခဲ့မည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အသံပြောင်းလဲသွားသဖြင့် လဆွဲများ အသုံးတိမ်ကောလာခဲ့ဟန်တူသည်။ ဧကရေ့စကား လဆွဲဖြင့်ရေးခဲ့သည်မှာ မွန်များထံမှ နည်းရခြင်းဟု ဆိုနိုင်ရာသည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က မွန်အရေးအသားစနစ်တွင် မတွေ့ရသော်လည်း မြန်မာတို့သုံးခဲ့သော ဈည်းတွဲ စနစ်တစ်ရပ် ရှိသည်။ ယင်းမှာ "ဟထိုး" ဖြစ်သည်။ ရှေးမွန်ကျောက်စာများတွင် "ဟထိုး" ကို မတွေ့ရ။ "ဟထိုး" အစား "သံ" သို့မဟုတ် ":" ကို အသုံးပြုကြသည်။ ရှေးခေတ်သုံး "ဒသံ"၊ "ကုစီး" ဟူသော မွန်စကားလုံးများကို ယခုအခါ "နံ"၊ "ဂဓံ" ဟူ၍ ပြောင်းလဲရေးသားကြသည်ကိုထောက်လျှင် မွန်စာလုံးပေါင်းစနစ်၌ "ဟ" ထိုး ဝင်လာသည်မှာ နောက်ကျသည်။ ထိုကြောင့် ဈည်းတွဲစနစ်တွင် မွန်တို့ထံမှ ယူတန်သည်ကိုယူ၍ ကိုယ်တိုင်ထွင်သင့်သည်၌ ကိုယ်ပိုင်ထွင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သရစနစ်ကို နည်းမှီးရာ၌လည်း မြန်မာတို့သည် ထိုအတူ ကျင့်သုံးပြန်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် မြန်မာတို့တွင် အစ်သရသင်္ကေတ ခေတ် "စံ" ရှိနေပြီး ဖြစ်သည်။ "အနှစ်နှစ်ဆယ်" ဟူသော စာလုံးပေါင်းတွင် တွေ့နိုင်သည်။ သို့သော် ရှစ်ကို မူ "ဟေတ်" ဟု စာလုံးပေါင်းသည်။ "နှစ်" နှင့် "ရှစ်" တို့၏ အသံထွက်မှာ ထိုစဉ်ကကွဲကောင်းကွဲခဲ့ရာသည်။ နှစ်ကို စသဖြင့်ဆုံးလျက် ရှစ်ကို တသဖြင့်ဆုံးခဲ့မည်ဟု မွန်းဆရာသည်။ ထိုကြောင့် မွန်စာလုံးပေါင်းတွင် တွေ့ရသော "ကေတ်" ကိုနည်းယူလျက် "ဟေတ်" ဟု စာလုံးပေါင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ နောင်တွင်မူ ထိုစာလုံးပေါင်းစနစ်မှာ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ ထိုအတူ ဝဆွဲကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် မသုံးတတ်သေးသော မြန်မာတို့သည် "ရွှေ" "ဗွေ" စသည်တို့ကို စာလုံးပေါင်း လိုသည့်အခါ "ရှယ်" "မှယ်" ဟူ၍ ရေးသည်။ မွန်စာလုံးပေါင်းတွင် တွေ့ရသော "တယ်" ကို စံပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဈည်းတွဲမပါ "ဆေ" သရ သန့်သန့်ဖြစ်သော "သိယ်" "ဝိယ်" တို့မှာမူ မြန်မာတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စနစ် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ ရှေးမွန်တွင် "ဖြေယ်" "ဖြေယ်" စသည်ဖြင့်သာ တွေ့နိုင်သည်။ "ိယ်" ဟု လုံးကြီးတင် ယသတ် တွဲစပ်နေသော သင်္ကေတ မတွေ့ရ။ "ကျွန်" "လွန်" စသည်တို့ကို

ရေးရာတွင်လည်း မွန်တို့၏ "ကောန်" စာလုံးပေါင်းကို အတုယူကာ "ကျောန်" "လောန်" ဟူ၍ စာလုံးပေါင်းပြန်သည်။ "ထောတ်" "လှောက်" စသည်ဖြင့် စာလုံးပေါင်းခြင်းမှာ ထိုစနစ်ကိုအခြေခံလျက် မြန်မာတို့ ထပ်ဆင့်ပွားယူချက် ဟု ဆိုသင့်လိမ့်မည်။ ရှေးမွန်အရေးအသားတွင် အလားတူစာလုံးပေါင်းမျိုး မတွေ့မိသေး။^{၁၀၂}

တစ်စနစ် အသံနိမ့်မြင့်သင်္ကေတများကိုလည်း ကြည့်နိုင်ပြန်သည်။ မြန်မာဘာသာသာသည် အသံနိမ့်မြင့်တက်ကျဘာသာ ဖြစ်သည်။ မွန်ဘာသာ တွင် အသံနိမ့်မြင့်တက်ကျသည် အရေးမကြီး။ သို့သော် ရှေးမွန်စာလုံးပေါင်း များတွင် "ဂေါးဟ်" "ရွး" "လး" တို့၌ ဝိသဒ္ဓန်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုအတူ မြန်မာတို့နှင့် အကြောင်းတူဖြစ်သည့် ပျူစာ၌လည်း ဝိသဒ္ဓန်ကို တွေ့နိုင်သည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က မြန်မာများသည် မည်သို့ထကမူ ထိုသင်္ကေတများ မယူသေး။ မွန်စာလုံးပေါင်းစနစ်တွင် ဝိသဒ္ဓန်နှင့်သဘောတူ အလဲအလှယ် သုံးနိုင်သော "ဟသတ်" ကို သတိထားမိရာ တစ်ခါတစ်ရံ ထို "ဟသတ်" ကိုယူသည်။ "တည်း" ကို "ထောဟ်" ဟု ရေးပုံမျိုးတည်း။ တဖန် ထောက်မြစ်သံကို ရေးရန် အတွက် သင်္ကေတ လိုပြန်သည်။ ထိုအခါ မွန်တို့၏ "ဣဟောဏ်"၊ "ဝေါဏ်" ဟူသော စာလုံးပေါင်းများကို သတိထားမိပုံရသည်။ ထိုကြောင့် "နှစ်ဣဇ္ဈာ" "စဏ်" စသည်တို့၌ "ဏ်" နှင့်ရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ မွန်စာလုံးပေါင်း၌ "ထော" သရနောက်တွင်သာ "ဏ်" ကိုသုံးသော်လည်း မြန်မာစာလုံးပေါင်းတွင် "ဆို" "ဆေ" စသည့် အခြားသရများနောက်၌လည်း အသုံးပြုသည်။ မြန်မာတို့ကမူ လိုအပ်သည့် သရသင်္ကေတ၏အောက်၌ထားပုံကို "မိန့်" ဟူသော အရေး၌ တွေ့နိုင်သေးသည်။ မြန်မာစာရေးနည်းစနစ်သည် မွန်စာရေးနည်းစနစ်ကိုမှီးလျက် ထပ်ဆင့်မွမ်းမံလာခဲ့သောစနစ်ဖြစ်သည်ဆိုသောအချက်မှာ ထင်ရှားနေသည်။

အစောဆုံး မြန်မာစာ

တွေ့ရသမျှမြန်မာစာအရေးအသားများအနက် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် အစောဆုံး ဟုတ်မဟုတ် ဟူသောအချက်မှာလည်း စူးစမ်း သင့်သည်။

အချက် ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်မတိုင်မီကပင် မြန်မာကျောက်စာများ ရှိနေခဲ့ပြီ ဆိုသော အချက်မှာ ယုံမှားစရာမရှိချေ။ မွန်ဘာသာစာပေကို များစွာ အားပေး သော ကျွန်စစ်သားမင်းကြီးသည်လည်း မြန်မာဘာသာကျောက်စာ ရေးထိုးခဲ့ မည်ဟု ယူဆစရာအကြောင်းများ ရှိသည်။ ၁၈၈၃ခုတွင် စံပယ်လက်ထက် နိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိကျောက်စာများကို စုဆောင်း မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် စုဆောင်း ရရှိသမျှကျောက်စာများကို အကွရာအသစ်ဖြင့် ကူးယူရေးထိုးသည်လည်း ရှိသည်။ မူလကျောက်စာပါအကြောင်းအရာကို ရှေးဦးဖော်ပြလျက် စံပယ် လက်ထက်ဆင့်ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်များကို ဆက်လက်ရေးထိုး ဖော်ပြသည်လည်း ရှိသည်။ ပထမအမျိုးအစားကို "ဆင့်ထိုး"ဟု ခေါ်၍ ဒုတိယအမျိုးအစားကို "စပ်ထိုး"ဟုခေါ်သည်။ ထိုကျောက်စာများကို ယခုအခါ မန္တလေး မဟာမုနိ တံတိုင်းအတွင်းထားရှိရာ ထိုကျောက်စာစုတွင် အနော်ရထာမင်းလက်ထက် ကျွန်စစ်သားမင်းလက်ထက်က ရေးထိုးခဲ့သည် ကျောက်စာများပါဝင်သည်။ အချို့မှာ ဆင့်ထိုး၊ အချို့မှာ စပ်ထိုးဖြစ်သည်။ မူလအကွရာများဖြင့် မဟုတ် သော်လည်း စံပယ်လက်ထက်အကွရာများဖြင့် ဖတ်နိုင်သည်။ အနော်ရထာ မင်းလက်ထက်နှင့် သက်ဆိုင်သော ဆင့်ထိုး စပ်ထိုး ကျောက်စာပေါင်း ၁၆၅ ခု တွေ့ရသည်။ ထိုကျောက်စာများပါ အချက်အလက်များကိုမူ ယုံကြည်လက်ခံ နိုင်လောက်အောင် ကျေနပ်ဖွယ်မရှိဟု သုတေသီတို့ ယူဆကြသည်။^{၁၀၃} စံပယ်လက်ထက် ကျောက်စာဆရာတို့ မူလကျောက်စာကို ဖတ်ရှုရာတွင် သက္ကရာဇ်များ မှားယွင်းဖတ်ရှုခဲ့ခြင်းသည် အကြောင်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်စာ သက္ကရာဇ်များမှာ အများလက်ခံထားသော အနော်ရထာမင်း လက်ထက်ကာလနှင့် ကွဲလွဲလျက်ရှိသည်။ ကျွန်စစ်သားမင်းလက်ထက်နှင့်ဆိုင် သော ဆင့်ထိုးကျောက်စာ ၅၅၀ တွေ့ရရာ ထိုကျောက်စာပါသက္ကရာဇ်များမှာ မူ ဣတိလွဲခြင်းမရှိချေ။ ကျွန်စစ်သားမင်းလက်ထက်အတွင်း ကျရောက်နေသည့် သက္ကရာဇ်များသာ ဖြစ်သည်။ ၁၀၈၅အေဒီတွင် ဘုရားတည်ကျောင်းဆောက်၍ မြေလှူဒါန်းခဲ့သည့် ကျောက်စာ၊^{၁၀၄} သက္ကရာဇ် ၁၀၈၆အေဒီတွင် ဟန်လင်းမြို့ တောင်အရပ်၌ ဘုရားတည် မြေလှူသည့် ကျောက်စာ၊^{၁၀၅} ၁၀၈၉အေဒီတွင် ပုဂံမြို့ မင်းအိုချမ်းသာဘုရားအား ရွာမြေထန်းနှင့် ကျွန်များလှူဒါန်းသည့် ကျောက်စာ၊^{၁၀၆} ၁၀၉၇အေဒီတွင် ပုဂံမြို့ မမြော်ရာစာဘုရားအားမြေလှူဒါန်း ခဲ့သည့် ကျောက်စာ၊^{၁၀၇} ၁၁၀၅အေဒီတွင် ဆင်ဦးတုံမဟာရတနာစေတီ၌ မြေ

လှူဒါန်းခဲ့သည့်ကျောက်စာ^{၁၀၈}တို့ ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာအားလုံးမှာ စပ်ထိုး ကျောက်စာများသာဖြစ်ရာ အလှူစာရင်းကိုဦးစားပေးထားသဖြင့် ပုဂံစေတီဦး စာသံပေသံကို ထိုကျောက်စာများတွင်မတွေ့နိုင်ပေ။ မွန်ဘာသာ ကျောက်စာ များလောက် မခိုင်ခံ့မကြီးကျယ်လင့်ကစား မြန်မာလိုလည်း ကျွန်စစ်သား မင်းကြီး ရေးခဲ့မည်ဆိုသောအချက်ကိုမူ အဆိုပါကျောက်စာများက အခိုင်အမာ သက်သေထုလျက်ရှိသည်။

ယခင်ကမူ သက္ကရာဇ်ရက်စွဲပါသော မြန်မာစာများအနက် အစောဆုံး ကျောက်စာအဖြစ် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကိုသာ ညွှန်းခဲ့ကြသည်။ သို့သော် နောက်ထပ်တွေ့ရှိရသော ကျောက်စာများအနက် နတ်တောဘုရားကျောက်စာ ကို ကည့်သွင်းဦးစားသင့်သည်။^{၁၀၉} ၁၁၁၂အေဒီရက်စွဲပါသည်။ ကျောက်စာ ပါ အကြောင်းအရာမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ ပိရကတ်သုံးပုံပြုသည်။ မဟာပဋ္ဌာန်း လည်း ပူဇော်သည်။ ကုသုံးလုံးပြုသည်။ သင်္ဃာတို့အတွက် အဆောက်အဦ လေးခုလည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ကျွန်များလည်း လှူဒါန်းသည်။ နှစ် မျက်နှာရေးထိုးထားလျက် ရွှေမျက်နှာတွင် ၄၆ ကြောင်း၊ ကျောက်တွင် ကြောင်းရေ ငါးဆယ်မျှပါသော်လည်း ကျောက်မှာဖတ်၍မရ။ ဖတ်၍ရသမျှ အကြောင်းအရာမှာ ထိုမျှသာဖြစ်သည်။ စာလုံးပေါင်းများကို ထောက်ချင့်လှောင် လည်း ကျောက်စာပါသက္ကရာဇ်ကာလလောက်က လက်ရာ ဖြစ်နိုင်ရာသည်။ "ပျဉ်" "လောန်"တို့ကို စာလုံးပေါင်းပုံမှာ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာအတိုင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်အမည်စာရင်းကများနေသဖြင့် ကော့အသုံးအနှုန်းကို နှိုင်းယှဉ် ခြင်းစားရန် မလွယ်။ "ပိတကတ်သုံးပုံ" "ပူသုံးလုံး" "သင်္ဃာရံ လေးခု"ဟုရာ ၌ မျိုးပြစကားများ ခွဲခြားခြားသုံးပုံကို သတိထားနိုင်သည်။ ထိုအချိန်လောက် ကတည်းက အချို့မျိုးပြစကားများကို အရာဝတ္ထုအလိုက် ခွဲခြားသုံးနှုန်း နေခဲ့ပြီ။ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာနှင့် တစ်ချိန်တည်းလောက်တွင် ရေးထိုးခဲ့ လင့်ကစား စာပေသာဓကအဖြစ်လေ့လာလောက်သည့် အရည်အသွေးမျိုး မတွေ့ရချေ။

"ပေါ်တော်မူဘုရား"နှင့် "တောင်စေည်သာင်" ကျောက်စာများကို လည်း ရာဇကုမာရ်မတိုင်မီ ကျောက်စာများအဖြစ် သုတေသီတို့ဖော်ပြကြ

သည်။^{၁၁၀} ပေါ်တော်မူဘုရားကျောက်စာတွင် ရေးရိုး ရေးစဉ်အတိုင်း ရေးထိုးထားသော ခုနှစ်သက္ကရာဇ် မပါ။ ကျောက်စာအဆုံးတွင် "၄၄၄" ဟု ပါသည်။ ထို၄၄၄ကို ခရစ်နှစ်၁၀၀၅နှင့်တူညီသော သက္ကရာဇ်အဖြစ်မှတ်ယူခြင်းသည် ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာထက်စောမည်ဟု မှန်းဆရာ၌ အကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေမည်။ "၄၄၄"ကို သက္ကရာဇ် ၄၄၄ဟု သတ်မှတ်ရန် ခက်သည်။ ကျောက်စာအဆင်အပြင်တစ်မျိုး ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သေးသည်။ ၁၂၄၉ ရက်စွဲပါ ကျဗ္ဗာမင်းအမိန့်တော်ပြန်တမ်းကျောက်စာတွင် အလားတူအဆင်အပြင်မျိုး တွေ့နိုင်သည်။^{၁၁၁} ခေတ်ဦးကျောက်စာအဖြစ် တထစ်ချသတ်မှတ်ရန် ခက်သည်။

တောင်စခေတ်သဘင်ကျောက်စာမှာမူ သက္ကရာဇ်အမှတ်အသားပါသည်။ "သက္ကရာဇ် ၄၄၃ ပြာသိုလဆန်း ၁၅ ဝုဒ္ဓဟူးနေ့" ဟုဆိုသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၀၈၃ ခန့် ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာထက် နှစ်သုံးဆယ်ခန့် စောသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာနက ထုတ်ဝေသော "ရှေးဟောင်း မြန်မာ ကျောက်စာများ" ပထမတွဲတွင်လည်း မူလထိုးကျောက်စာစာရင်း၌ ထည့်သည်။ ဤကျောက်စာနှင့်ပတ်သက်၍ "လက်ရေးအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာလုံးပေါင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စကားအသုံးအနှုန်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ရှေးအလွန် ကျလှသော မူလထိုးကျောက်စာဟု ယူဆရန်ရှိ" ကြောင်း ထင်မြင်ချက် ပေးကြသည်။^{၁၁၂} ဤကျောက်စာတွင် အလွှာရှင်နှစ်ဦး၏အမည်ပါရှိရာ တစ်ဦး၏ အမည်မှာ "ဇယ်သဘင်" ဖြစ်သည်။^{၁၁၃} ထိုအမည်မျိုးကို ကျန်စစ်သားမင်း နန်းတည်ကျောက်စာတွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ သံဗျင်စာရင်းတွင် "သမ္ဗေင် ဇေယ်သဘင်၊ သမ္ဗေင်ကသံသုရ်၊ သမ္ဗေရာဇသုရ်" စသည်ဖြင့်ရေးထိုးထားသည်။^{၁၁၄} ဇေယ်သဘင်ဘွဲ့ခံသံဗျင်ကြီးတစ်ဦးလည်း ရှိခဲ့ရာ ထိုဇေယ်သဘင်၏ ကောင်းမှုဖြစ်လေမည်လား ဟူ၍လည်း ဆက်ပေါ်စဉ်းစားဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ကျိန်စာစကားမှာလည်း ထိုခေတ်ကာလ လေသံအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ပဉ္စာနန္ဒရီတ်ငရဲလျှင် ကျစေသတည်း။ မြေပုံအလုံးဖွဲ့ လာသိမ်းသော ဘုရားမပူးစေသတည်း။^{၁၁၅} အလားတူကျိန်စာမျိုးကို ၁၁၂၈ ရက်စွဲပါ သင်ကြီးတော်လတ်သင် ကျောက်စာ ၌လည်း တွေ့နိုင်သည်။

ပဉ္စာတရီတ်မည်သော ငရဲအပါယ် ကျစေသတည်း။ ဤမြေပုံအလုံး ဖွဲ့ လာသိမ်းသော ဘုရားသခင်၌အား မပူးရစေသတည်း။^{၁၁၆} ထပ်တူနီးပါးဖွဲ့ ဖြစ်နေရာ ထိုခေတ်ထိုကာလက ခေတ်စားခဲ့သော ကျိန်စာမျိုး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာထက်စောသော ကျောက်စာတစ်ချပ် ဖြစ်သည်ကို သံသယဖြစ်ဖွယ်မလို။ သို့သော် နတ်တောကျောက်စာနည်းတူ စာပေတစ်ရပ်အဖြစ် ဖော်ပြနိုင်လောက်အောင် များစွာမထူးခြားချေ။

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာမတိုင်မီကပင် မြန်မာစာအရေးအသား အထင်အရှား ရှိခဲ့လေပြီ။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အရေးအသား မှတ်တမ်းများ ယိုယွင်းပျက်စီးခဲ့၍သာ မတွေ့ရတော့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ တွင် ရေးထိုးထားသော မြန်မာစာသည် နေ့ချင်းညချင်း တီထွင်ရေးသားလိုက်သော အရေးအသားမျိုးမဟုတ်သည်ကို အလွယ်တကူ နားလည်နိုင်သည်။

ထို့ပြင် မြကန်မွန်ကျောက်စာတွင် တွေ့ရသည့် အစောဆုံး မြန်မာစာ အရေးအသားကိုလည်း သတိမူအပ်သည်။ ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်ထိုး မွန် ကျောက်စာများအကြောင်း၌ မြကန်ကျောက်စာနှင့် အလံပုဂံကျောက်စာတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ထိုကျောက်စာနှစ်ရပ်လုံးမှာ ကျန်စစ်သားကန်တူးခဲ့သည်ကို ဖော်ပြ သည့်ကျောက်စာများ ဖြစ်သည်။ မြကန် ဟူသောအမည်မှာ ထိုကန်၏ အမည် ရင်း မဟုတ်။ နောင်မှရသောအမည် ဖြစ်သည်။ "သေခြင်းကင်းသော ကန်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ရောက်စေလိုသဖြင့် "အမရကန်" ဟု မူလက ခေါ်ဆိုကြမည်။ "အမရကန်"ခေါ်ရာမှ နောင်တွင် "မြကန်" ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုလာကြခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၁၇} ကျန်စစ်သားမင်းကိုယ်တိုင် ပေးခဲ့သောအမည်မှာ အမရကန် လည်း မဟုတ်။ မြကန်လည်း မဟုတ်။ တစ်မျိုးတစ်မည် ဖြစ်သည်။ မြကန် ကျောက်စာတစ်လျှောက်လုံး မွန်ဘာသာနှင့်ရေးသော်လည်း ထိုအမည်ကိုမူ မြန်မာလိုရေးတော့သည်။ ကျောက်စာ (ဃ)မျက်နှာ ကြောင်းရေ ၁၁၊ ၁၂ တွင်

မဟာနိဇ္ဇာန် လက်ဆုယ်ခိရိယံ ဟု အထင်အရှားပါသည်။ ခေတ်မြန်မာစကားနှင့်သော် "မဟာနိဇ္ဇာန် လက်ဆွဲ ချီရေ" ဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။ နိဇ္ဇာန်သို့ လက်ဆွဲပို့ဆောင်ရာ ရေကန်ကြီးအဖြစ်

"လက်ဆုယ်စိရိယံ" စာလုံးပေါင်းမှာ ရာဇကုမာရ်စာလုံးပေါင်းစနစ်နှင့် ယှဉ်လျှင် ထူးခြားနေသည်။ "ဆွဲ"ကို "ဆုယ်"ဟု စာလုံးပေါင်းထားသည်။ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာ စာလုံးပေါင်း စနစ်အရသော် "ဆွေ"ဟု ဖတ်ဖွယ်ဖြစ်သည်။ မြကန်ကျောက်စာရေးထိုးစဉ်က စမ်းသပ်စာလုံးပေါင်းနေသည့် လက္ခဏာ ပိုမို ကံသည်။ "အ" သရသက်သက် ရေကို "ရိယံ"ဟု စာလုံးပေါင်းရာတွင်မူ ရာဇကုမာရ်စာလုံးပေါင်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။ ချီကို "မိ"ဟု ရေးသည့် အလှေအထမျိုး ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် မတွေ့ရသော်လည်း ပုဂံခေတ် တလျှောက် တွေ့နိုင်သည့် စာချီ"စိ" စာလုံးပေါင်းပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ ဤ "မဟာနိဇ္ဇာန် လက်ဆုယ်စိရိယံ"ဟူသောစာစုကို တွေ့ရသမျှအနက် အစောဆုံး မြန်မာစာအဖြစ် ယူအပ်သည်။

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ မူတည်ဘာသာ

ဤတွင် မွန်မြန်မာစုစည်းမိရာက မြန်မာစာ ပေါ်ထွန်းလာပုံကို လည်းကောင်း၊ မြကန်တူးစဉ်ကာလကပင် မြန်မာစာ အရေးအသားရှိနေပြီကို လည်းကောင်း သိကြရပြီ။ ထိုသို့ဆိုက ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကို ဘာသာ စကားလေးမျိုးနှင့်ရေးရာတွင် မည်သည့်ဘာသာနှင့် မူလရေးထိုး၍ အခြား ဘာသာများသို့ ပြန်ဆိုပါသနည်း။ ပျူဘာသာတွင် "နဏောဗုဒ္ဓါယ"ဟူသော ဝန္တနာစကား မပါခြင်း၊ ပါဠိဘာသာတွင် ထိုဝန္တနာစကားကို မသုံးခြင်း ကလွဲလျှင် ကျောက်စာပါအကြောင်းအရာများမှာ အတူတူသာဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဘာသာစကားတစ်ရပ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာရေး၍ နောင်မှ အခြား သုံး ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ကြမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဧည့်စားသည့် အခါ "မြန်မာဘာသာမှ အခြားဘာသာများသို့ ပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်မည်"ဟု ပညာရှင်အများပင် ယူဆလိုကြောင်း၊ မွန်ဘာသာဝါကျများတွင် မြန်မာဝါကျ ပုံစံများ ရေထွေးပါဝင်နေသောကြောင့် ထိုသို့ယူဆခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို အထက် တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းပြချက်သည် နိုင်လုံမည် မထင်။ မွန်ဘာသာဝါကျများတွင် မြန်မာဝါကျပုံစံများ ရောထွေးပါဝင်နေသည့်နည်းတူ မြန်မာဝါကျတွင် မွန်ဝါကျပုံစံများ ရောထွေးပါဝင်နေသည်ကို အထက်တွင် သာဓက ပြခဲ့ပြီ။ ထိုစဉ်က မွန်နှင့်မြန်မာမှာ လက်ပွန်းတတီး နေထိုင် ခဲ့ကြရာ ဘာသာစကား အရောအယှက်ရှိခဲ့သည်မှာ သဘာဝတရား ဖြစ်သည်။ ဝါကျ

မြင့်မှာသာ မဟုတ်။ စကားအသုံးအနှုန်းများလည်း ရောယှက်သည်။ သာဓက အားဖြင့် "သံဗျင်ကြီး သံဗျင်ငယ်"ဟူသော ဝေါဟာရကို ကြည့်နိုင်သည်။ မွန်စကား "သံဗျင်"နှင့် မြန်မာစကား "ကြီး ငယ်"တို့ကို ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည်။ ထိုဝေါဟာရကို ကျွန်စစ်သားလက်ထက် မွန်တို့က "သဗျင်ကြီး သဗျင်လောင်"ဟု သုံးနှုန်းပြန်သည်။^{၁၁၆} မွန်နှင့်မြန်မာစကား "ပြီ" "လောင်" တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာပါ "သင်ပြီ"ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရအတွက်မူ မွန်ဘာသာနှင့် ရောထွေး ခြင်း မရှိ ပြန်။ မွန်တွင် ဆရာအရှင်ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ဖြင့် "တိဇာရ်"ဟု မွန်စကား သန့်သန့် သုံးသည်။ ပါဠိတွင် "ပညာရီ"ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ဖြင့် "ပတ္တိတ"၊ ပျူတွင်လည်း "တပည့်သားမြတ်"ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် "တြးဗဲ"၊ မိမိတို့ ဘာသာစကားအလိုက် အသီးသီးသုံးကြသည်။ ထိုကြောင့် အသုံးအနှုန်းကို ကြည့်၍ မည်သည့်ဘာသာစကားကအရင်းကျသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရန်မှာလည်း စက်မဲနေပြန်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုခေတ်ထိုကာလ ဘာသာစကား အရေးပါမှု အခြေအနေသည် ပဓာနကျခဲ့မည်ဟု ယူဆသည်။ ရာဇကုမာရ်၏ ခမည်းတော် မင်းကြီးလက်ထက်တစ်လျှောက် မွန်ဘာသာ အရေးအသားကိုသာ တွေ့ရခြင်း၊ ကျွန်စစ်သားမင်းနန်းတည်ရာ မွန်ပညာရှင်များအရာရှိများကို ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် ရွှေတန်းနေရာများ၌ တွေ့နိုင်ခြင်း၊ ရာဇကုမာရ်၏ ဝုပြောက်ကြီး နံရံများတွင် မွန်မင်္ဂလာများကိုသာတွေ့ရခြင်းဟူသောအချက်များကို ထည့်သွင်း ခြုံစားသင့် သည်။ မွန်ပညာရှင် မွန်ဘာသာစာပေ၏ အရှိန်ဩဇာမှာ မသေးလှပေ။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာရေးရာတွင် မွန်တို့ကို ဆရာတင်ခဲ့မည်ဟု ယူဆသည်။ ဤတွင်လည်း အငြင်းပွားဖွယ်ပေါ်ပေါက်နိုင်သည်မှာ ယခင်က မွန်ကျောက်စာ များနှင့် ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ အရေးအသားဟန်ပန်လေသံ ကွာခြားသည့် အချက် ဖြစ်သည်။ ရှေးမွန်တို့၏လက်ရာ ကျောက်စာများတွင် ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရှိပါ လျက် ဤကျောက်စာတွင် အဘယ်ကြောင့် အဖွဲ့အနွဲ့ ကင်းနေရပါသနည်း။ ဤကား ရာဇကုမာရ်၏စိတ်သဘောကို အကြောင်းပြုလျက် ဖြစ်ရသည်ဟု ယူဆနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ရာဇကုမာရ်၌ ခမည်းတော်မင်းကြီးကိုသို့ ပြည်လူတို့အား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရန်အကြောင်းမရှိ။ မိမိကောင်းမှုအတွက် ကျောက်စာတိုင် နိုက်ထုချင်သည်မှာလည်း လေးမျက်နှာ လေးဘာသာဖြစ်ရာ ရှည်ရှည်လျားလျား ရေးရန် အကြောင်းမရှိ။ ထိုသို့ အကြောင်းအရာတူတစ်ရပ်ကို ဘာသာစကား

လေးမျိုးဖြင့် ရေးသည့်အခါ ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ရေးနေလျှင် ဘာသာပြန် အခက်အခဲလည်း ပေါ်နိုင်သေးသည်။ ထိုထိုအကြောင်းများသည် ရှေးမွန်လက်ရာများနှင့် လမ်းခွဲ လျက် အဖွဲ့အနွဲ့မပါရခြင်း အကြောင်းများ ဖြစ်သည်။

ဤရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကား မြန်မာစာပေသမိုင်းဦးအတွက် အရေး ပါလှသည်ဖြစ်ရာ သုတေသီအများပင် အမျိုးမျိုး ထောမမှာ ပြုကြရသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်း၏ နန်းတက်ချိန်၊ နတ်ရွာစံချိန်များကို အတိအကျဖော်ပြထားရာ သမိုင်းတန်ဖိုးရှိသည် ဟု ဆိုကြ သည်။ မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းအစောင်စောင်တွင် ဂြိုတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာမင်း ၏ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကာလကိုအကွဲကွဲအပြားပြားဆိုထားကြရာ ဤကျောက်စာ က အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ပါး ဘာသာရေး လူမှုရေးဝတ္ထုများမှသုံးသပ်လျက်လည်း အမွန်းတင်ကြသည်။ ကျောက်စာ စာပေအနေနှင့်သော်ကား ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် နောင်ပေါ်ထွန်းမည့် ပုဂံခေတ်ကျောက်စာတို့အတွက် ပုံစံချပေးလိုက်သကဲ့သို့ရှိသည်။ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်လျှင် ၁။ အလူအကြောင်း၊ ၂။ ဆုတောင်း ၃။ ကျိန်စာဟူ၍ တွေ့နိုင်သည်။ ရာဇကုမာရ်နောက် ရေးထိုးကြသော ကျောက်စာများမှာလည်း ဤပုံစံအတိုင်းဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍ ရွှေနောက်အစီအစဉ် ကွာခြားကောင်း ကွာခြားမည်။ ကဏ္ဍအလိုက် အသေးစိတ်ဖော်ပြပုံသာ ကွာခြားမည်။ အချို့က အလူအကြောင်းကို၊ အချို့က ဆုတောင်းကို၊ အချို့က ကျိန်စာကို မိမိတို့ စိတ်အာရုံ သန်ရာအလိုက် အသားပေး ရေးတတ်ကြသည်။ ရာဇကုမာရ် ကျောက်စာကား အလူအကြောင်း အသားပေး ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ ဆုတောင်းသည် ရိုးရိုးမျှသာ ဖြစ်သည်။ ကျိန်စာသည်လည်း သာမန်မျှသာ ဖြစ်သည်။

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကို မြန်မာစာပေသမိုင်း၏နေအရက်ဟု ဆို သင့်တော့သည်။

မှတ်စုများ

- ၁။ ရှေးဟောင်းသုတေသနနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ၊ ဗဟိုပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆ ဇာ ၂၊ ၁၃
- ၂။ သီရိပျံချီဦးမြ၊ "ရှေးဟောင်းအုတ်ရွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ"၊ ပထမတွဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ ၁၉၆၁ ဇက်တင်ဘာ၊ ဇာ ၈
- ၃။ ယင်း ဇာ ၇၈
- ၄။ ယင်း ဇာ ၉
- ၅။ ယင်းဇာ ၁၁
- ၆။ ယင်းဇာ ၁၂
- ၇။ ယင်း၊ ဇာ ၁၃
- ၈။ ဦးကို၊ "မြန်မာပြည် ပါဠိစာပေခေတ်ဦး"၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျွန်းသီ၊ အတွဲ ၁ အမှတ် ၁၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ၊ ၁၉၆၈ ဇူလိုင်လ၊ ဇာ ၂၅
- ၉။ သီရိပျံချီဦးမြ၊ "ရှေးဟောင်းအုတ်ရွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ"၊ ပထမတွဲ၊ ဇာ ၁၈
- ၁၀။ ယင်း၊ ဇာ ၇၁
- ၁၁။ ယင်း၊ ၂၅
- ၁၂။ ယင်း၊ ၂၂
- ၁၃။ ယင်း၊ ၂၂
- ၁၄။ ယင်း၊ ဇာ ၆၆
- ၁၅။ ယင်း၊ ဇာ ၂၄
- ၁၆။ ယင်း၊ ဇာ ၂၉
- ၁၇။ ယင်း၊ ဇာ ၅၉
- ၁၈။ ယင်း၊ ဇာ ၅၉၊ ၆၀
- ၁၉။ G.H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, Vol One, New York University, 1969, p. 26
- ၂၀။ ယင်း၊ တတိယတွဲ၊ ပုံ ၃၂၈

၂၁။ ဦးချစ်သိန်း။ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၁၊ စာ ၈၃

၂၂။ ယင်း၊ စာ ၉၃

၂၃။ ယင်း၊ စာ ၉၈

၂၄။ ယင်း၊ စာ ၁၃

၂၅။ ယင်း၊ စာ ၇၀

၂၆။ ယင်း၊ စာ ၇၆

၂၇။ "သျှင်ရှေးကုလိယှာဝ် ဓမ္မ"၊ ယေယျကိပ်မဟာဇနိဂုံလှိုင် ကာလံဂူသို့ ဓမ္မ"ရာဇဂေါဟ်တောသံ ဓမ္မ"မိ၊ ယင်ဗိန္ဒုအိသာဓကောရိ မဟာဇနိဂုံလှိုင် ရောင် ဗိန္ဒုမြေယံကံဇာန်ကံမံ" သထုံကျွဲကံတလန်း၊ ကြောင်း ၃၉၊ ၄၀၊ မှတ်ချက်။ ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာပါဏာကျ ဦးမောင်မောင်ကြီး၏ ဇနစ်အတိုင်း မြန်မာပြန်ဆိုဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၈။ ဦးချစ်သိန်း။ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၁၊ စာ ၁၁- ၃၂

မှတ်ချက်။ ။ ရှေးမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်တွင် "ကျန်ရစ်သားမင်းကျောက်စာ" ဟု အမည်ပေးထားသည်။ သို့သော် "ကျန်ရစ်သား" ဟူသောအမည်ကိုပင် အသုံးပြုမည်။

၂၉။ ယင်း၊ အပိုင်း ၂၊ စာ ၉

၃၀။ ယင်း၊ အပိုင်း ၂၊ စာ ၂၀

၃၁။ G.H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, Vol One, p. 54

၃၂။ ဦးချစ်သိန်း။ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၂၊ စာ ၁၀

၃၃။ ယင်း၊ စာ ၁၅

၃၄။ ယင်း၊ စာ ၅၂

၃၅။ ယင်း၊ စာ ၇

၃၆။ ယင်း၊ စာ ၁၀

၃၇။ ယင်း၊ စာ ၁၁

၃၈။ ယင်း၊ စာ ၁၄

၃၉။ ယင်း၊ စာ ၁၀

၄၀။ ယင်း၊ စာ ၁၅

၄၁။ ယင်း၊ စာ ၉

၄၂။ ယခုအခါ ပုဂံပြတိုက်တွင် ရှိသည်။

၄၃။ ဦးချစ်သိန်း။ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၂၊ စာ ၃၀

၄၄။ နိုင်ပန်းလှ။ "ကျန်ရစ်သားမင်းကြီးနှင့် မွန်ဘာသာ"၊ ယဉ်ကျေးမှု စာစောင် အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၄၊ ၁၉၅၆ ဩဂုတ် စာ ၂၄-၂၈

၄၅။ ဦးချစ်သိန်း။ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၂၊ စာ ၃၀

၄၆။ ယင်း၊ စာ ၃၅

၄၇။ ယင်း၊ စာ ၃၃

၄၈။ ယင်း၊ စာ ၃၁

၄၉။ ယင်း၊ စာ ၂၉

၅၀။ ယင်း၊ စာ ၂၇

၅၁။ ယင်း၊ စာ ၄၇၊ ၄၈

၅၂။ ဦးဖြူ "ပုဂံမြို့မြင်းကပါဗျာ အပယ်ရတနာလိုဏ်ဂူစုရားအကြောင်း"၊ ပထမတွဲ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ စာ ၁၇၂

မှတ်ချက်။ ။ စာအုပ်အမည်အပြည့်အစုံမှာ ပုဂံမြို့မြင်းကပါဗျာ အပယ်ရတနာ လိုဏ်ဂူစုရားအကြောင်းနှင့် ၎င်းဂူဘုရားအတွင်းဘက်ရှိ မဟာယာဉ်ဂိုဏ်း ဆေးရေးရုပ်များအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပုံများလည်း ဖော်ပြထားသည်။ အပယ်ရတနာဘုရားအတွင်းက မဟာယာဉ်ဆိုင်ရာ အထောက်အထားများ တရတစည်းဖော်ပြထားသည်။ ဦးစိုကော "သုတေသနလမ်းညွှန်"၊ စာပေစိမာန်၊ ရန်ကုန် ၁၉၈၁ စာ ၃၃၉တွင်လည်း ဤအကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။

၅၃။ G.H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, Vol One, p. 77

၅၄။ ဦးဘရင်၊ "ပုဂံခေတ်ဝိသုကာနှင့်အနုပညာများ ပေါ်ပေါက်တိုးတက် ဖြောင်းလဲလာပုံ"၊ မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျမ်း၊ တွဲ ၂ မှတ် ၂၊ ၁၉၆၉ ၁၅၊ စာ ၄၉

၅၅။ G.H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, Vol One, p. 376

၅၆။ ဇောလှ၊ "အတို့ကျွန်မိ"၊ တက္ကသိုလ်ဓမ္မာဋ်ဓမ္မရတုမဂ္ဂဇင်း၊ တက္ကသိုလ်များ ဝုဒ္ဓဘာသာအသင်း၊ ၁၉၈၅ ၁၅၊ စာ ၁၇၄-၁၇၈

၅၇။ G.H. Luce, *Old Burma-Early Pagan*, Vol One, p. 77

၅၈။ မုတ်ချက်။ ။ "မြစေတီကျောက်စာ" ဟု လွှဲမှား ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြ သည်မှာ ဤကျောက်စာတိုင်ကို ရာဇကုမာရ်၏ ဝဘုရားအနီးရှိ မြစေတီ ပရဝုဏ်တွင် တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် "မြစေတီ" မှာ ၁၉ ရာစုကမှ တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်သည်။ ဘုရားပရဝုဏ်များ ပြုပြင် သန့်ရှင်းသည့်အခါ လေးမျက်နှာပါ ကျောက်စာတိုင်နှစ်တိုင် တွေ့ရသည်။ မပျက်မစီး ရှိနေသေးသော ကျောက်စာတိုင်အငယ်မှာ ယခုအခါ ပုဂံပြတိုက် တွင် ကျောက်စာတိုင်အမှတ် ၁၀ အဖြစ် ရှိသည်။ ကျောက်စာတိုင် အကြီးမှာ မု ကျိုးပုံပျက်စီးနေပြီး ထိုကြောင့် ကျောက်စာအကျိုးများကို ပြန်လည် ဆက်စပ် ရသည်။ ထိုနောက် သစ်သားဘောင်သွင်းလျက် မြစေတီပရဝုဏ်အတွင်း နိုက်ထုထားသည်။ ကျောက်စာနှစ်ချပ်တွင် ရေးထိုးထားသော အကြောင်းအရာ မှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် စာကြောင်း အရေအတွက် ကွာသည်။ ပုဂံပြတိုက်ရှိကျောက်စာတွင် ၃၄ ကြောင်းရှိ၍ မြစေတီဘုရားရှိ ကျောက်စာ တွင် မြန်မာမျက်နှာဘက်၌ ၈၅ ကြောင်း၊ ရေ ၃၉ ကြောင်း ရှိသည်။ မြစေတီ အနီးရှိကျောက်စာမှာ စာအဖျက်အစီ နည်းသေးသည်ဖြစ်ရာ ထိုကျောက်စာတိုင် ကိုပင် မှ အဖြစ် ထားကြသည်။

၅၉။ ဦးပေမောင်တင်။ "မြန်မာဝတ္ထုသမိုင်းအစ"။ စိန်ပန်းမြိုင်စာပေတိုက်၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၆၉၊ နိုဝင်ဘာ၊ စာ ၂၉၅

၆၀။ မြန်မာဘာသာတွင် "ပြညွှာ" (ကြောင်း ၃၅)၊ ပျူဘာသာတွင် "ပြေညေ" (ကြောင်း ၂၃) ဟု ရေးသည်။

၆၁။ ရာဇကုမာရ်(မွန်ဘာသာ)၊ ကြောင်း ၃၀

၆၂။ ယင်း(ပါဠိဘာသာ)၊ ကြောင်း ၃၄၊ ၃၅

၆၃။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း၊ အတွဲ ၂၊ ၁၉၅၅၊ စာ ၁၀၅

၆၄။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်နိဒါန်း၊ ဝုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၄၊ စာ ၃၈

၆၅။ အနက်ဖွင့်ဆိုရာတွင် ရှေ့ဆောင်ရွက်ပြုသူမှာ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စီဆိုဘလက်ပင်ပင်ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာပညာရှင် ဦးသာမြတ်က ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာနှင့် ရန်ကင်းသမျှ ပျူစာအမျိုးမျိုးကို အထောက်အထား ပြုလျက် ဖြေဖတ်စာ ပြုစုခဲ့သည်။

၆၆။ ဦးစင်အေး။ "စာအရေးအသား၏ သဘောလက္ခဏာများနှင့် မြန်မာစာ အရေးအသားစနစ်"။ တက္ကသိုလ် ပညာပဒေသာစာစောင်၊ အတွဲ ၈၊ အပိုင်း ၄၊ စာ ၈၈

၆၇။ ရာဇကုမာရ်(ပျူ) ကြောင်း ၁

၆၈။ ယင်း၊ ကြောင်း ၇

၆၉။ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၁

၇၀။ ယင်း၊ ကြောင်း ၅

၇၁။ ယင်း၊ ကြောင်း ၈

၇၂။ ယင်း၊ ကြောင်း ၇

၇၃။ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၄

၇၄။ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၆

၇၅။ "ယံတိပြီး ဂိမနေဓု ဥမိဝိသိ"။ ရာဇကုမာရ်(ပျူ) ကြောင်း ၂

၇၆။ "ဩတ္တိဘုဓုန ဒိတမေရဓုဥမိဝိသိ"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၇

၇၇။ ဦးသာမြတ်။ "မြစေတီပျူကျောက်စာ"။ ဒီမိုကရေစီပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၂၉

၇၈။ ရာဇကုမာရ်(ပျူ) ကြောင်း ၁၀

၇၉။ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၄

၈၀။ ဦးပေမောင်တင်။ "မြစေတီကျောက်စာ"။ မြန်မာဝတ္ထုသမိုင်းအစ၊ စိန်ပန်းမြိုင်၊ ၁၉၆၉ နိုဝင်ဘာ၊ စာ ၃၀၁

၈၁။ ယင်း၊ စာ ၂၉၈

၈၂။ ကျန်စစ်သားမင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ က မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၇

၈၃။ ယင်း၊ ကြောင်း ၃၄

၈၄။ ဦးပေမောင်တင်။ "မြစေတီကျောက်စာ"။ စာ ၂၉၉၊ ၃၀၀

၈၅။ ရာဇကုမာရ်(မွန်)၊ ကြောင်း ၆

၈၆။ ဦးဝန်။ "မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးခေတ်ဘာသာပြန်သမိုင်း အကျဉ်းချုပ်"။ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနကျွန်းသုတေသနအဖွဲ့၊ အတွဲ ၄၅၊ အပိုင်း ၂၊ ၁၉၆၂၊ ဒီဇင်ဘာ၊ စာ ၁၃၀

၈၇။ ဒေါက်တာလှဘေ။ "မြန်မာစာပေဧည့်ခံစာတမ်း"။ ဝေယျာဉ် ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၅ အောက်တိုဘာ၊ စာ ၁၆၉

၈၈။ မောင်သာနိုး။ ဝမာစာဝမာကော။ ဇွဲစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၂ စာ ၁၀၄

၈၉။ မြကောတု၊ "စာပေတန်ဆောင်"၊ နှလုံးလှ၊ ၁၉၆၇၊ ဒီဇင်ဘာ၊ စာ ၄၆၂-၄၇၁

မှတ်ချက်။ ။ ဤဝေါဟာရအနက်ကို မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း၊ စာ ၃၁၅-၃၁၇တွင် ဦးဖိုးလတ်က ထောက်ခံဆွေးနွေးဖော်ပြသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ထို"နပ်"ဟူသော ဝေါဟာရသည် ခေတ်မြန်မာစကားတွင် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်သွားသည့်နည်းတူ ရာဇကုမာရ်မြန်ကျောက်စာသုံး ထိုစကားနှင့်အနက်တူ "တုဝေါက်"ဟူသော ဝေါဟာရလည်း ခေတ်မွန်ဘာသာ၌ ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၉၀။ မှတ်ချက်။ ။ ဤအသုံးမှာ မွန်ဘာသာအသုံးကို အတုယူထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးမွန်ဘာသာတွင် "ခယ်ဒိုက်"ဟု ရေးသည်။ "ကျန်တည်းဟူသောငါ"ဆိုသည့်အဓိပ္ပါယ်နှင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးသည် ကျန်စစ်သားမင်းကြီးကျောက်စာ(က မျက်နှာ ကြောင်း ၄၀)ကတည်းကပင် တွင် နေပြီးဖြစ်သည်။

၉၁။ မောင်သာနိုး၊ ဓမာဓာဓမာစကား၊ စာ ၁၀၄

၉၂။ ဦးတင် K. S. M., A. T. M၊ ကဗျာဓန္ဒသာရကျမ်း၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်၊ ၁၉၆၉၊ စာ၁၉၇-၁၉၉

၉၃။ ရာဇကုမာရ်(မြန်)၊ ကြောင်း ၉၊ ၁၀

၉၄။ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၅)

၉၅။ သဒ္ဒဗေဒပညာကျမ်းများတွင် ဖော်ပြသော "အိ အေ အယ် အာ အော် အို အူ"အခြေခံသရ ဓနစ်မျိုးကို ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၉၆။ "ရာသ်"၊ ကျန်စစ်သားအတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ဓ မျက်နှာ ကြောင်း ၂၀ မှတ်ချက်။ ။ ပါဠိဘာသာ ရဋ္ဌ၊ သက္ကတဘာသာ ရာပ မှာ နိုင်ငံဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထိုစကားကို မွန်တို့က ရာသ် ဟု ပြုပြင်စာလုံးပေါင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၉၇။ မှတ်ချက်။ ။ "ခ" အက္ခရာမှ သဝေထိုး(ခ)သင်္ကေတသို့မပြောင်းလဲလာဟန် သိပ္ပမောင်ဝက ကြံဆဖူးသည်။ (သိပ္ပမောင်ဝ စာပေယဉ်ကျေးမှု၊ လူထုစာအုပ်တိုက်၊ မန္တလေး၊ စာ ၂၄၇) အက္ခရာ"ခ" အသုံးတွင်နေသည့် ပုဂံခေတ်ကတည်းက သဝေထိုးသင်္ကေတလည်း အသုံးများနေပြီးဖြစ်ရာ ထိုအကြံအဆမှာ သင့်လျော်မည် မထင်။

၉၈။ Bohmu Ba Shin, The Lokahteikpan, The Burma Historical Commission, September, 1962, pp. 24,25

၉၉။ ဦးသာမြတ်၊ ပုဏ္ဏဝါစာ၊ စာ ၁၁

မှတ်ချက်။ ။ ၁၉၆၀-၆၁ စာသင်နှစ်အတွင်း မန္တလေးတက္ကသိုလ်တွင် ပို့ချသော ဆရာကြီးဦးသာမြတ်၏ ပုဏ္ဏဝါသာ သင်တန်းများ၌ "ဈ"ကို ဧမုန်းဆွဲ၊ ဧမြင်ဆွဲ စသည်ဖြင့် ခေါ်သည်မှာ ရွေ့လျားလာသော အခေါ်သာ ဖြစ်ကြောင်း၊ မူလမှာ "ဧမှာဟဆွဲ"သာဖြစ်ကြောင်းပို့ချသည်ကို ကိုယ်တိုင် နာယုမှတ်သားရဖူးသည်။ အက္ခရာအမည် နာမမှာ "ဧမှာဟဆွဲ"ဟူသောစကားမှ ရွေ့လျားလာခြင်း ဟုတ်ကောင်းမှ ဟုတ်မည်ဖြစ်သော်လည်း "ဈ"၏ မူလမှာ ဧကွဲတွင် ဟတွဲလျက်ရှိကြောင်း ထင်ရှားသည်။

၁၀၀။ ထိုဈည်းများတွဲပုံကို ဦးသာ၊ စူး၊ မဉ္ဇူ၊ စသော ရှေးမွန် စာလုံးပေါင်းများ၌ တွေ့နိုင်သည်။

၁၀၁။ "ကောတ်"၊ ရာဇကုမာရ်(မြန်)၊ ကြောင်း ၂၃

မှတ်ချက်။ ။ ယူသည် ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

၁၀၂။ ရှေးမွန်စာများတွင်လည်း ဝဆွဲ တွေ့ရခဲ့သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် "ရွာ"ဟုအဓိပ္ပာယ်ရသော "တွာည်"ကိုသာ ဝဆွဲဖြင့် စာလုံးပေါင်းသည်။

၁၀၃။ ခေါက်တာရီရီ၊ "မဟာမုနိကျောက်စာစု"၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျွန်းနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ်၃၊ ၁၉၆၈ ခေတ်တင်ဘာ၊ စာ၅၅၅-၅၅၉၊ ခေါက်တာရီရီ၊ မဟာမုနိကျောက်စာစု စာ ၅၆၂

၁၀၄။ "မန္တလေး မဟာမုနိတံတိုင်းအတွင်းရှိ ကျောက်စာများ"၊ ပထမတွဲ၊ သမိုင်းဌာန(သုတေသန) ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ၁၉၈၉၊ စာ ၁၅၂

၁၀၅။ ယင်း၊ ၁၆၁

၁၀၆။ ယင်း၊ ၁၇၀

၁၀၇။ ယင်း၊ ၁၉၂

၁၀၈။ ယင်း၊ ၂၀၀

၁၀၉။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများပထမတွဲ၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဦးစီးဌာန၊ ၁၉၇၂၊ စာ ၈

- ၁၁၀။ ပါမောက္ခဦးအေးမောင်(ရှေးချယ်တည်းဖြတ်)၊ "ပုဂံကျောက်စာလက်ရွေးစင်"၊ ပညာနန္ဒပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၁၊ ၂
- ၁၁၁။ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ပြန်တမ်း(၆၁၁)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၃၈
- ၁၁၂။ Bohmu Ba Shin, *The Lokateikpan*, p. 24
- ၁၁၂။ ပါမောက္ခဦးအေးမောင်၊ "ပုဂံကျောက်စာလက်ရွေးစင်"၊ စာ ၂
- ၁၁၃။ တောင်စေ့ညောင်(၄၄၃)၊ ကြောင်း ၄၅
- ၁၁၄။ ဦးချစ်သိန်း၊ "ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ အပိုင်း ၁၊ စာ ၄၈၊ ကြောင်း ၃၅၊ ၃၆
- ၁၁၅။ "ပညာနန္ဒ ရိတငရယ်လျှင် ကြွစိမ်းသတေ ဖြိုယ့်ပုံအလုံမျှ လာသိမ်သော ပုဂံမပုစိမ်းသတေ" တောင်စေ့ညောင်(၄၄၃)၊ ကြောင်း ၁၁-၁၄ မှတ်ချက်။ ။ "လာသိမ်သော"ဟူသော အသုံးကို ဤကျောက်စာတို့တွင်သာ သတိထားမိသည်။ ခေတ်စကား "လာအုံသော"နှင့် အဓိပ္ပာယ်အတူတူဖြစ်မည်။
- ၁၁၆။ "ပညာကြိုက်မည်သော ငြယ်အပါယ် ကြွစိမ်းသောတေ ဤယ့် ဖြိုယ့်ပုံအလုံမျှ လာသိမ်သော ပုဂံသို့ခိုက်အာ မပုရစိမ်းသောတေ" သင်ကြီးငတိလတ်သင်((၄၈၂)၊ ကြောင်း ၁၈-၂၁
- ၁၁၇။ ဒေါ်သန်းဆွေ၊ အမရကန်၊ ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်၊ အတွဲ ၄ အမှတ် ၁၊ ၁၉၆၃ ဖေဖော်ဝါရီ၊ စာ ၃၀-၃၁
- ၁၁၈။ ပုဂံကျန်ရစ်သားမင်း နန်းတည်ကျောက်စာ၊ (ဃ)မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃၇
- မှတ်ချက်။ ။ ဤမှာ ကြီးနှင့် အတူတူ ဖြစ်သည်။ လောင် မှာ သေးငယ်သည် ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

စာကြည့်တိုက်တွင် အသုံးပြုရန်

တိုက်ပိုင်အမှတ်

၃၃၆ စောလူ
 စော ပုဂံခေတ် မြန်မာစာ၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဝိမာန်၊ ၁၉၉၆။
 စာမျက်နှာ၊ ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်။

ပုဂံခေတ် စာပေအကြောင်းကို ခေတ်ဦး၊ ခေတ်လယ်၊ ခေတ်နှောင်း ကဏ္ဍသုံးရပ် အသီးသီး၏ အရေးအသားကို ဖြေဆိုသုံးသပ် ဝေဖန် ထားသည်။
 ၁၉၉၃ ပခုက္ကူ ဦးအုံးဖေ စာပေဆု သုတေသနစာပေဆု ရရှိသည်။

အဖိုး ၁၆ ကျပ်

၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မေလလဆန်းက ဇာပယ်ဆု

သုတေသနစာပေဆုရ

“ပုဂံခေတ် မြန်မာစာ”

ရေးသူ- စောလှ

အမည်ရင်း ဦးစောထွန်း ဖြစ်သည်။ ၁၃၀၁ ခုနှစ်၊ ကပေါင်းလပြည့်ကျော်
၄ ရက်တွင် မလိုင်မြို့ ထန်းတောရွာတွင် မွေးဖွားသည်။ မလိုင်မြို့တွင် ပညာ
သင်ကြားခဲ့ပြီး ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးတက္ကသိုလ်တွင် ဆက်လက်ပညာ
သင်ကြားရာ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာ (ဂုဏ်ထူး) ဆွဲကို ရရှိသည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်
တွင် မဟာဝိဇ္ဇာဆွဲကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ရရှိသည်။

မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ မိကျွေးကောလိပ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
တက္ကသိုလ်၊ မော်လမြိုင်ကောလိပ်တို့တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်၏
တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာ ၁၉၇၂ မှ ၁၉၇၇ ခုနှစ်အထိ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ပီနန်တက္ကသိုလ်
တွင် ကထိကအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှ စတင်၍ အမေရိကန်
ပြည်ထောင်စု ပြောက်အီလီနွိုင်းတက္ကသိုလ်၌ လက်ထောက်ပါမောက္ခအဖြစ်
တာဝန်ထမ်းလျက်ရှိသည်။

ပခုက္ကူအိုးဇေဇာပေဆူရ

မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်

ကဏ္ဍသတ်

မုခ်မုခ်မုခ်မုခ်

၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ပခုက္ကူဦးအုံးဖေ စာပေဆု
သုတေသနစာပေဆုရ

“ပုဂံခေတ် မြန်မာစာ”
တတိယတွဲ
စောလူ

တည်းဖြတ်သူ - ဦးသန်းထွတ် (တိုက်စိုး)
တာဝန်ခံစာတည်း ဦးစိုးမြင့်
စာတည်း ဦးညွန့်ဟ်

အုပ်စု - ဒေသဒွိုင်

စာပေမိမာန်ထုတ် ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်

အမှတ် ၁၅ ကျပ်

အမှတ် ၅၂၉-၅၃၁၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စာပေမိမာန်အဖွဲ့၊ စာတည်းမှူး ဦးဝင်းမေက မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၄၁၆ (ယာယီ) ဖြင့် စာပေမိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပုံနှိပ်၍ မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၂၈၅ (ယာယီ) ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။

၆၁

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး.....ဒို့အရေး
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး.....ဒို့အရေး
- အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး.....ဒို့အရေး

နိုင်ငံရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး
- အမျိုးသား ပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး
- ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ဖြစ်ပေါ်လာရေး
- ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- ဧည့်သည်စီးပွားရေးစနစ် ပိုပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး
- နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး

လူမှုရေး ဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြှင့်မားရေး
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြှင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး
- မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး
- တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြှင့်မားရေး

ပြည်သူ့ သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကိုနှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

- နိုင်ငံ့စီးပွား အလေးထား၊
စွမ်းအားရှိသမျှ စိုက်ပျိုးကြ။
- သူ့ကျွန်မခံ တို့တွန်းလှန်၊
လက်ပါးစေမှန်သမျှ ချေမှုန်းကြ။
- တိကျမှန်ကန် စိတ်အားသန်၊
မြန်ဆန်ဆောင်ရွက် ပြည်သူ့တွက်။

တတိယတွဲ

“မာတိကာ”

အခန်း	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇။	ခေတ်နှောင်းမြန်မာစာ ၂ အကြောင်းအရာထူးများ၊ ဆုတောင်းထူးများ၊ အမျှဝေစကားများ၊ ဆုတောင်းများ၊ ကျိန်စာထူးများ	၃၉၉
၈။	ခေတ်နှောင်းမြန်မာစာ ၃ စာရေးခြင်းအတတ်၊ စာလုံးပေါင်းစနစ်၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ပွဲနွဲ့ရေးသားပုံ၊ ကျောက်စာကဗျာ၊ အရိုးစောမိဖွား၊ စိုးမင်းကြာသတိလင်မယား။	၄၆၇
	နိဂုံး စုတုပြု၊ စကားပြေလက်ရာ ကဗျာလက်ရာ	၅၄၂
	ကျမ်းကိုးစာရင်း	၅၅၄

ခေတ်နှောင်းမြန်မာစာ ၂

စာပေအရည်အသွေး စာပေလက္ခဏာ များစွာပါဝင်သော ကျောက်စာ အချို့ကို တွေ့ခဲ့ရပြီ။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကျောက်စာအများစုတွင် အစမှအဆုံး စာပေအဖွဲ့အနွဲ့များ ပါတတ်သည်မဟုတ်ချေ။ အချို့လည်း အလှူရည်ရွယ်ချက် ကိုဖော်ပြသည့်အခါ၌၊ အချို့လည်း အလှူအကြောင်း ဖော်ပြသည့်အခါ၌၊ အချို့ လည်း ဆုတောင်းကျိန်စာ ဖော်ပြသည့်အခါ၌ စာဖတ်သူတို့ စိတ်နှလုံး ထိခိုက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့တတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် စာပေအဖွဲ့အနွဲ့များကို ကဏ္ဍအလိုက် ကောက်နုတ်ဖော်ပြဆွေးနွေးသင့်ပေလိမ့်မည်။ ဤတွင် အလှူ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အကြောင်းအရာဖော်ပြပုံကို တစ်ပေါင်းတည်းပြုလျက် အကြောင်းအရာထူးများ၊ ထူးခြားသော ဆုတောင်းများကို ဆုတောင်းထူးများ၊ ထူးခြားသောကျိန်စာတို့ကို ကျိန်စာထူးများဟူ၍ ကဏ္ဍအသီးသီးခွဲခြား၍ လေ့လာဖော်ပြလိုပေသည်။

အကြောင်းအရာထူးများ

ဤကဏ္ဍတွင် အလှူရည်ရွယ်ချက်နှင့်အလှူပြုပုံကို တစ်ပေါင်းတည်းပြု ထားသည်ဆိုသော်လည်း အလှူရည်ရွယ်ချက်ဖော်ပြပုံသာ အများအပြား ပါဝင် ပေလိမ့်မည်။ အလှူပြုပုံဖော်ပြရာ၌ ထူးထူးခြားခြား ရေးဖွဲ့ထားသည့်ကျောက်စာ နည်းပါးသည်တစ်ကြောင်း၊ ထူးထူးခြားခြားရှိသည့် အလှူပြုပုံတို့ကိုလည်း ပုဂံခေတ်စကားပြေ သုံးသပ်ချက်ကဏ္ဍတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြဆွေးနွေးရန် ကြံရွယ်သည်တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပုဂံကျောက်စာများတွင် အလှူရည်ရွယ်ချက်ဖော်ပြရာ၌ ဖော်ပြပုံ သုံးမျိုး တွေ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက် ပြုလိုသဖြင့် အလှူပြုကြောင်း အချို့ကသာမန်သာဖော်ပြသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက် ကိုပင် အချို့က ဆန်းဆန်းပြားပြားခမ်းခမ်းနားနား ရေးသားဖော်ပြတတ်သည်။ အချို့ကမူနိဗ္ဗာန်ရလိုမှုသက်သက်ကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ဆိုခဲ့ပြီးသောရာဇသုပ္ပားစော ကဲ့သို့ ဘဝအတွေ့အကြုံကိုအကြောင်းပြုလျက် အလှူရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြ တတ်သည်။ ဤသုံးမျိုးအနက် ပထမအမျိုးအစားမှာ စာပေသဘော လွန်စွာ

နည်းသည်။ အချို့အလှူရှင်များမှာ ရည်ရွယ်ချက်ကိုပင် မဖော်ပြ။ မိမိအလှူပြုပုံကိုသာ အကျဉ်းမျှဖော်ပြတတ်ကြသည်။ ကြံသိုင်းကြီးသမီးကျောက်စာလာအောက်ပါကောင်းကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်နိုင်သည်။

သက္ကရာဇ် ၅၅၅ခု အာသိတ်နှစ် ပြာသိုလဆန်း ၁၁ ရက် တနင်းလာနေ့အား ဖုန်းသည် ကြံသိုင်းကြီးသမီး သမန္တသူမယား ငါသားလည်း မရှိ၊ ငါမွေးစားတန်သောသူလည်း မရှိ။ မရှိရကား မြတ်စွာသော ဘုရားသခင်လျှင် ငါ့ကိုယ်စား ကျွေးရစ်စေသော^၁

မိမိ၌ ဥစ္စာပစ္စည်းရှိသည်။ သို့သော် အမွေစားအမွေခံ မရှိသည့်အတွက် အလှူပြုခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုအလှူအကြောင်းအရေးအဖွဲ့မျိုးတွင် စာပေသဘောအရ ထူးခြားချက်ဟူ၍ မတွေ့နိုင်။ ထိုကြောင့် စာပေသဘောအရ ထူးခြားသည်ဟု ဆိုနိုင်မည့် ရည်ရွယ်ချက် ဖွဲ့ပုံနှစ်မျိုးကိုသာ ဖော်ပြသွားမည်။

သာသနာယုံကြည်မှုကိုအကြောင်းခံလျက် နိဗ္ဗာန်ရလိုမှုသက်သက် အလှူရည်ရွယ်ချက်ဖော်ပြသူများအနက် အတန်စောသူတစ်ဦးမှာ စောမင်းလတ် ဖြစ်သည်။ စောမင်းလတ်၏ကောင်းမှုမှာ ဘုရားတည်ကျောင်းဆောက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများအနက် တန်တိုင်းဆောက်ပုံကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြသည်။ ထိုသို့ဖော်ပြရာ၌ စောမင်းလတ်၏အရေးအသားမှာ သာမန်ထက် ထူးသည်။ သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် “စောမင်းလတ်သည် နိဗ္ဗာန်လိုချင်သော ကြောင့် တန်တိုင်းပြု၏”ဟူ၍သာ ရေးရန်ရှိသည်။ စောမင်းလတ်ကမူ ထိုအကြောင်းကို ရေးသားရာ၌ မိမိ၏စိတ်နေသဘောထား သဒ္ဓါတရားကို လည်းကောင်း၊ အလှူပြုသည့်ရည်ရွယ်ချက်ကိုလည်းကောင်း၊ အလှူပြုပုံကို လည်းကောင်း တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ဖော်ပြလျက် ဝေဝေဆာဆာရေးသည်။ မိမိ၏သဒ္ဓါတရားကို ပေါ်လွင်အောင်ရေးရာတွင် “ဘုရားတရားသင်္ဃာ ရတနာ သုံးပါး၌ ရိုသေမြတ်နိုးစွာထသော”^၂ဟု နာမဝိသေသနပုဒ်ကိုလည်း သုံးသည်။ “သာသနာ၌ ကောင်းတေ ယုံကြည်စွာ၍ သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာသဖြင့်”^၃ဟု မိမိ၏ သဒ္ဓါတရားနိုင်မာမှုပေါ်လွင်အောင် အကြောင်းပြပုဒ်ကိုလည်းသုံးသည်။ ထိုနောက် နိဗ္ဗာန်လိုချင်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဤကောင်းမှုပြုရကြောင်းကို ထိုစကားစုတွင်ပင် ဖော်ပြပြန်သည်။ ဤတွင် နိဗ္ဗာန်၏သဘောပေါ်လွင်အောင် “ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လိုချင်သောကြောင့်”^၄ဟု

ဆိုသည်။ ပုဂံကျောက်စာအများ၌ နိဗ္ဗာန်၏အဓိပ္ပာယ်ကို အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆို ရေးသားကြသည်။ နိဗ္ဗာန်၏သဘောကို ပုဂံခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ မျက်မြင် မပြတ်စေရန်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ တဖန် “ရွှေငွေစသော ဥစ္စာရတနာ များစွာ စွန့်၍”^၅လှူဒါနခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကြည့်ညိုဖွယ်ကောင်းအောင်ရေးသည်။ တန်တိုင်း အကြောင်း ရေးရာမှာလည်း “ရခဲစွာသော ရတနာ သုံးပါးထားအံ့သောငှာ တင့်စွာသော တန်တိုင်းဝန်းကျင်”^၆ဟု ဆိုသည်။ ကျောက်စာအဖွင့်ကတည်းက နာမဝိသေသနပုဒ်များဖြင့် ဝေဝေဆာဆာဖြစ်အောင် အားထုတ်ရေးသားလိုသည့် စာရေးသူ၏စရိုက်ကို ဆင်ခြင်နိုင်သည်။ ထိုနောက် မိမိ၏ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ရေးဖွဲ့ရာ၌မူ စာဖတ်သူမြင်ယောင်ကြည်ညိုနိုင်လာအောင် ဝါကျတိုများဖြင့် ချိတ်ဆက်ရေးဖွဲ့သည်။

ထိုတန်တိုင်းတွင် စေတီနှင့်ကုလည်းပြု၏။ စေတီကို ရွှေအတိသော အထွတ်လည်းတင်၏။ အဆန်းအကြယ် တင့်တယ်စွာသော သလွဲလည်း ခတ်၏။ ထိုကဲ့တွင် ပလ္လင်နှင့်တကွသော ဘုရားလည်း ပြု၏။ ဘုရားသခင်တပည့်သား သခင်များတို့၏ နေစိမ့်သောငှာ သာယာစွာ သောကျောင်းလည်းပြု၏။^၇

ဤအရေးအသားမျိုးကို ပုဂံခေတ်ကျောက်ရေးဆရာတို့ များစွာနှစ်သက်ခဲ့ဟန် တူသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အန္တသုစောင်နှံလေးမျက်နှာကျောက်စာ မင်းဝိုင်းဖွားစောကျောက်စာတို့၏ ရှေ့ပြေးသဖွယ် ဖြစ်လျက်ရှိသည်။

နိဗ္ဗာန်ကိုလိုလားသည့်ဆန္ဒကြောင့် ကုသိုလ်ပြုကြရာ၌ ဝေဝေဆာဆာ သိုင်းသိုင်းဝိုင်းဝိုင်း ရေးသည့်ကျောက်စာများအနက် သာဓကဆောင်သင့်သည့် အခြား ကျောက်စာတစ်ချပ်မှာ ကျွန်ုပ်တို့မိတ္ထေတော်ကျောက်စာဖြစ်သည်။

ကျစွာမင်း ရွှေတောင်တက်ပြီ၊ ငမိကိုကား ငါမသိလိုက်။ ငါ့မိထွေးမွေး၍ ငါကြီး၏။ ငါ့မိထွေးလျှင်တည်း ငါ့မိ၏ ဟူ၍ အိမ်လည်းပြုနေပေး၏။ အိမ်ထောင်ကျွန်လယ်လည်း ပေးတော်မူ၏။ အိမ်လည်း ငါနေ၏။ ကျွန်လည်း ငါစေ၏။ လယ်လည်း ငါစား၏။ အိမ်ငါနေသောထက်ကား။ သီတင်းပညာရှိသောသင်္ဃာနေသော် မြတ်၏ဟူ၍ ငါကြံမိရကား ဂူလည်းပြု၏။ ဂူပြီးရကား ဘုရားလောင်းကို ငါကြား၏။ မြတ်စွာသော ငါ့သခင် အတို့ကျွန်ကိုပြုပေသော အိမ်

တည်း သာလည်းသာနီးစွာ၏။ အတို့ကျွန်နေသောထက်ကား သယံ
နေသော မြတ်၏ဟူ၍ ဝုလည်းပြု၏။ အိမ်လည်း ကျောင်းရည်၏။
ပေးတော်မူသော အိမ်ထောင်ကျွန်လယ်လည်း အတို့ကျွန်လှ၏။ ငါ
ကြားရကား မိထွေး တင့်အပ်နီးသော သယံ ထားလင့်ဟု မိန့်တော်
မူ၏။

ကျွေးမင်း၏မိခင်မှာ ကျွေးမင်းလူမှန်းမသိမီက ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့်
မိထွေးက စောင့်ရှောက်မွေးမြူခဲ့ရသည်။ ထိုကျေးဇူးကို ကျွေးမင်း မမေ့။
မိမိအထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်သည်အခါ မိထွေးတော်နေစရာ အိမ်ပေးသည်။
စေခိုင်းစရာ ကျွန်ပေးသည်။ လယ်မြေလည်း ပေးသည်။ သို့သော် မိထွေးသည်
ထိုစည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို တပ်မက်ခြင်းမရှိ။ ဘာသာတရား၏ အဆုံးအမကြောင့်
ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုဖို့ကိုသာ စိတ်ထက်သန်နေပုံရသည်။ ဝုဘုရားတစ်ဆူ
တည်သည်။ မိမိရထားသောအိမ်ကိုလည်း သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးရန်
ကျောင်းပြုသည်။ ကျွန်နှင့်လယ်တို့ကိုလည်း ကုဘုရားနှင့် ကျောင်း၌ လှူသည်။
ထိုအကြောင်းကို ကျွေးမင်းကြီးအားသွားရောက် လျှောက်ထားပုံ အသေးစိတ်
ရေးထားသည်။ သားကျွေးမင်းကလည်း သဘောတူသည်။ မိထွေးဖြစ်သူနှင့်
သားကျွေးမင်းတို့၏ အတို့အလှယ် မေတ္တာထားနေကြပုံမှာ ကြည်နူးဖွယ်ရာ
ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကြည်နူးဖွယ်ရာကောင်းအောင် ရေးတတ်ခြင်းသည် ဤ
ကျောက်စာ၏ စာပေအရည်အသွေး ဖြစ်သည်။

အလားတူပင် ၁၂၅၃ခုနှစ်ထိုး သီတင်းသည်အပယ်ငယ် ကျောက်စာ
သည်လည်း အလှပြပုံအကြောင်းကို အတန်ငယ်ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ရေးသည့် ကျောက်စာ
တစ်ချပ် ဖြစ်သည်။

သီတင်းသဒ္ဓါပညာနှင့်ပြည့်စုံစွာသောသီတင်းသည်အပယ်ငယ် ရတနာ
သုံးပါးသောအား ယုံကြည်သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာသော နှလုံးဖြင့် သဗ္ဗ
သတ္တဝါလူခပ်သိမ်းကို မိမိပြုသောကောင်းမှုအဖို့ခွဲဝေပေးလျက် ရွှေမွန်
တိသောဘုရားအဆင်းပုဒ်ဆူပြု၍ နောင်အခါ၌ ရမက်ကျွန်မှတည်း
တော်လှန်သောဖြစ်လိုရကား။ မိမိကိုယ်စား သားစဉ်မြေးဆက်လျှင်
ဘုရားအား ကျွေးရစ်စေဟု လှူခဲ့သောပီ

ဤကျောက်စာပါ “ရမက်ကျွန်မှတည်း တော်လှန်သော ဖြစ်လိုရကား”ဟူသော
အရေးအသားမှာ ၁၁၉၀ပြည့်က တောင်ဝူနီဘုရားကျောက်စာတွင် ဖတ်ခဲ့ကြရ
ပြီးဖြစ်သည်။ ရှေးဦးရေးထားသောကျောက်စာများကို နောက်နှောင်းကျောက်စာ
ရေးထိုးသူတို့ ဖတ်ရှုအတုယူကြသည့် သာဓကတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓတရား
တော် အဆုံးအမကိုနာယူ၍ သံသရာ၌ကျင်လည်ရခြင်းအပြစ်ကို မြင်ယောင်
ထိတ်လန့်ကြသည့်အချက်မှာလည်း ဤစကားစုဖြင့် ထင်ရှားသည်။

သံသရာ၌ ကျင်လည်ရမည်ကို ထိတ်လန့်နေကြသည့် ပုဂံသားတို့၏
အမူအရာမှာ လောကဓံနှင့်ထိပ်တိုက်တွေ့ကြရရာက အလွန်အမင်း ထိတ်လန့်
လျက် ရေးထိုးသော ကျောက်စာများတွင် ပိုမိုထင်ရှားသည်။ လောကဓံတရား
အကြောင်း ဗုဒ္ဓတရားတော်တွင် နာယူဆင်ခြင်ရသည်မှာ ကိုယ်တွေ့မဟုတ်
သေး။ စာသိ သို့မဟုတ် နာယူသိမျှသာ ဖြစ်သည်။ လောကဓံကို ကိုယ်တိုင်
ရင်ဆိုင်ခံစားရသည့်အခါ၌ကား ခံစားသိ သိလာကြသည်။ ခံစားသိ သိသည့်
အလျောက် ထိုသူတို့ပြောဆိုသောစကားသည် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောဆိုသော
စကားနှင့် မတူ။ များစွာနူးညံ့သိမ်မွေ့လျက် ရှိတတ်သည်။ လောကဓံ
အကြောင်းပြု ကျောက်စာတိုင်း၌ ထိုသို့ချည်းဖြစ်သည်ဟူ၍ကား မဆိုလို။
လောကဓံကို တည်တည်ညီညီမည်မိဖြင့် ရင်ဆိုင်နိုင်သူအချို့လည်း ရှိသည်။
၁၂၅၃ခုတွင် မဟာသမန်းကြီးသမီး စိုးမင်းကြီး၏ခင်ပွန်း မင်းသားအလတ်
အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်။ အနိစ္စရောက်မီက မိမိကိုယ်စား ကျောင်းဆောက်လုပ်
လှူဒါန်းရန် ဇနီးသည်အား အမှာအထားရှိခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ကျောင်းဆောက်
လုပ် လှူသည်ကို ဖော်ပြရာတွင်မူ စိုးမင်းကြီး၏ အမူအရာမှာ သာမန်သာ
ဖြစ်သည်။

မဟာသမန်းကြီးသမီး စိုးမင်းကြီး မိမိလင်မင်းသားလတ်အထွေအတိုင်း
အရပ်တည်၍ ကျောင်းပြု၍ ကောင်းမှုအကျိုး မင်းသားအလတ် ရစေ
ဟူ၍ မဟာသမန်းနှင့်အညီ ရေးသွန်း၍^{၁၀}

စသည်ဖြင့် ရေးသည်။ အချို့ကမူ သာမန်မှတ်တမ်းမျှဖြင့် အားရကျေနပ်ခြင်း
မဖြစ်နိုင်။ မိမိစိတ်တွင်း ဖြစ်ပေါ်ခံစားမှုပေါ်လွင်အောင် ရေးပြတတ်သည်။
၁၂၃၆ခုနှစ်က အသဝတ်ဓမ္မာအမတ်ကြီး၏ဇနီး ရေးထိုးခဲ့သော သင်္ချိုင်းဝု
ကျောက်စာတွင် ထိုသဘောကို တွေ့ရသည်။ ခင်ပွန်းသည် အမတ်ကြီး

ကွယ်လွန်သည့်အခါ အမတ်ကြီး၏ဇနီးမှာ များစွာ ကြေကွဲခဲ့ဟန်ရှိသည်။ အမတ်ကြီး၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို တသသ အောက်မေ့ခဲ့လိမ့်မည်။ အမတ်ကြီး၏ သင်္ချိုင်းဂူကိုကြည့်၍ အမတ်ကြီးအတွက် အထိမ်းအမှတ်တစ်ခုခုလုပ်ရန် စိတ်ကူးခဲ့ပေလိမ့်မည်။ သင်္ချိုင်းဂူအဖြစ်ထားလျှင် ကြာရှည်တည်ရန် အကြောင်း မမြင်။ အခြားဂူသင်္ချိုင်းတို့နည်းတူ အချိန်ကာလကြာသည်နှင့်အမျှ ပြိုပျက်ပျက်ကွယ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ မိမိ မြတ်နိုးသော အမတ်ကြီး၏ဂူကို ထိုသို့ မဖြစ်စေချင်။ အရာရာသည် မမြဲသည်ကို တရားတော်အရ နားလည်ယုံကြည်သော်လည်း အမတ်ကြီး၏ဂူကိုမူ အရှည်တည်တံ့စေချင်သည်။ လူအများ၏ ကိုးကွယ်ရာလည်း ဖြစ်စေချင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနေရာတွင် သင်္ချိုင်းဂူဘုရား တည်သည်။ ကျောင်းဆောက်သည်။ သင်္ချိုင်းဂူဘုရားဆိုသဖြင့် နာနာဘာဝ အစွဲအလမ်းရှိသူတို့အတွက် ထိတ်လန့်နေစရာလည်း ဖြစ်မနေစေလို။ မိမိ ခင်ပွန်း၏ သင်္ချိုင်းဂူဘုရားသို့ လာရောက်ကြည့်ညှိသူများ စိတ်လက်ချမ်းသာ စေရမည်။ ထို့ကြောင့် ငွေကြေးအမြောက်အမြား အကုန်အကျခံ၍ ဂူဘုရားကို မွမ်းမံသည်။ ဂူဘုရားနံရံတွင် ပန်းချီ ရုပ်ပုံများ ရေးဆွဲသည်။ ကျောင်းနံရံ များတွင်လည်း ပန်းချီရုပ်ပုံများဖြင့်မွမ်းမံသည်။ ထိုသို့ကောင်းမှုပြုပြီးသောအခါ၌ ကျောက်စာရေးထိုးသည်။ ထိုအသဝတ်ဓမ္မာမယားကျောက်စာတွင် အလှူပြုပုံ အကြောင်းအရာကို ရေးသားပုံမှာ ထူးခြားသည်။ အမတ်ကြီး၏ဇနီး ဖြစ်သည့် အလျောက် နန်းတော်လောက်နှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီးဆက်ဆံနေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသည်။ ကျောက်စာရေးထိုးသည့်ရည်ရွယ်ချက်မှာလည်း အမတ်ကြီး၏ဂုဏ်ကိုဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျောက်စာရေးထိုးသည့် အခါ ခမ်းခမ်းနားနားဖြစ်အောင်အားထုတ်သည်။ ထိုခေတ်ပြည်သူတို့ ကြည့်ညှိ လေးစားချင်စိတ်ပေါ်လာအောင် ကျောက်စာကို ပါဠိဂါထာနှင့်စကား ခမ်းခမ်း နားနား ရေးခဲ့သည်။^{၁၁} အသဝတ်ဓမ္မာမယား၏သောကကို မတွေ့ရသော်လည်း ဒေသအပေါ်၌ချစ်ခင်စိတ်၊ မင်းကြီးအပေါ်၌ကြည်ညိုစိတ် မြတ်နိုးစိတ်တို့ကို တွေ့ရသည်။ ထိုစိတ်ကောင်း နှလုံးကောင်းတို့ကို တွေ့သိခံစားလိုက်ခြင်း သည်ပင် ထိုစကားပြော၏အလှဟု ဆိုရာသည်။

သံဝေဂကိုအရင်းခံ၍အလှူပြုသောကျောက်စာများအနက် ထင်ရှားသည့် ကျောက်စာတစ်ချပ်မှာ ၁၂၄၂ရက်စွဲပါသော ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကျောက်စာ

ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာရှင်အမည်ရင်းကိုကား မသိရ။ မခင်ဖြစ်သူကိုစွဲ၍ သခင် ညောင်ရမ်းကြီး၏သမီးအဖြစ် ထင်ရှားခဲ့ဟန်ရှိသည်။ ၁၂၄၂ခုတွင် ညောင်ရမ်း ကြီး သမီး၏ခင်ပွန်းကကံသူအနိစ္စရောက်သည်။ ထိုအခါ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး များစွာသောကရောက်ရသည်။ အထူးသဖြင့်ကား အတည်မဲ့သောတရားကို ထိတ်လန့်သည်။ ဤအတည်မဲ့တရားကို ရှေးကမသိခဲ့၍မဟုတ်။ တရားတော်၌ လည်း နာဖူးကြားဖူးပြီးဖြစ်သည်။ မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရုတ်တရက်သေ ရုတ်တရက်ပျောက် ဆုံးပါးပျက်စီးသွားကြသည့် လူသားအများကိုလည်း ကြံ ဖူးပြီးဖြစ်သည်။ မိမိမခင်မိခင်တို့ဆုံးပါးခဲ့သည်ကိုလည်း ကြံဖူးပြီးဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကသော် ခင်ပွန်းဖြစ်သူကကံသူရှိ၍ ဖြေသာသေးသည်။ ယခုကား ခင်ပွန်းသည်လည်းဆုံးခဲ့ပြီ။ မည်သူ့ကို အားကိုးရမည်နည်း။ အားကိုးဖွယ်ရာ မမြင်ပြီ။ အတည်မဲ့တရားသဘောကို ပိုမိုထိတ်လန့်မိလာသည်။ ထိတ်လန့် သည့်အလျောက် အားကိုးရာရှာသည်။ အားကိုးရာမှာ သာသနာအရိပ်မှတစ်ပါး အခြားမရှိပြီ။ ဘုရား တရား သံဃာဟူသော ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အောက်မေ့မိသည်။ ထို့ကြောင့် ရတနာသုံးပါးကို ရည်စူးလျက် နေရာသုံးရပ်၌ ကုသိုလ်ပြုရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ မည်သည့်နေရာများတွင် ကုသိုလ်ပြုရသော် သင့်ပါမည်နည်း။ အဦးဆုံးမြင်မိသည်ကား မိမိနှင့်ကံကံသူတို့ နေထိုင်ခဲ့သော အိမ် ဖြစ်သည်။ ကံကံသူမရှိတော့သည့်နောက်တွင် ထိုအိမ်သည် ပျော်ရွှင် ကြည်နူးဖွယ်ရာ မဟုတ်ပြီ။ ကံကံသူအား သတိရအောက်မေ့ဖွယ်ရာ၊ အဟောင်းက အသစ်ဖြစ်စရာ နေရာ ဖြစ်နေပြီ။ မိမိနေထိုင်သည်ထက် ရတနာ သုံးပါးအတွက် နေရာပြုရသော် ပိုမိုသင့်လျော်ပေရာ၏။ သာသနာလည်း စည်ပင်၊ ဆုံးပါးခဲ့ပြီးဖြစ်သူ ကံကံသူလည်း ကုသိုလ်ရ၊ မိမိလည်းကုသိုလ်ရ၊ သုံးဘက်သုံးတန် အကျိုးများနိုင်သော အစီအမံဖြစ်သည်။ ဤတွင် မိမိတို့ အိမ်ကို ကျောင်းပြုလှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထိုနောက် ထိုစဉ်က ထင်ရှားလှသော ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း၊ မင်းမိကြီးအိုထက်ပြည်သင်ကျောင်းတို့၌ လယ်များကျွန်များ လှူဒါန်းပြန်သည်။ ရတနာသုံးပါးကို အလေးအမြတ် ပြုသည့်အနေဖြင့် နေရာသုံးရပ်၌ အလှူပြုသည့်အချက်၌ပင် ညောင်ရမ်းကြီး သမီး၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းရှိမှုသဘောကို ရိပ်စားမိလောက်ပြီ။ ထိုသို့ စိတ်ကူးစိတ်သန်းရှိသောညောင်ရမ်းကြီးသမီးက နေရာသုံးရပ်၌ နစ် မျက်နှာစီ ပါသောကျောက်စာတိုင်ကြီးသုံးတိုင်ရေးထိုးသည့်အခါ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏ စာသည် စာဖတ်သူ၏နှလုံးသို့ ထိခိုက်ဖွယ်ရာစာ ဖြစ်လာတော့သည်။

ကျောက်စာတိုင်သုံးတိုင်၌ အလှူပြုပုံနှင့် စကားအသုံးအနှုန်းများ သိုးကာသိကာကွဲလွဲသော်လည်း သူနည်းသူဟန်နှင့်သူ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်း နေကြသည်။ အလှူပြုပုံဖော်ပြသည့်စကားကို ကြည့်ပါ။

သကရစ်၆၀၄ခုပိသျက်နှစ်နတ်တော်လဆုတ်၁၄ရက်သီတင်း ကြာသပတေးနေ့ အတို့သခင်မင်းကကံသူ ပျံတော်မူ၏။ ပျံတော်မူပြီး၏။ ပြာသိုလဆန်း၃ရက်တနင်္ဂနွေနေ့။ အတို့သခင်မင်းမယား ညောင်ရမ်းကြီး သမီးတည်း။ အတည်မဲ့သောတရားကို ထိတ်လန့်လတ်၍ မိမိလင် နတ်ရွာလားသောမင်းကိုလည်း မြတ်နိုးစွာဖြစ်၍ အရပ်သုံးပါး သာသနာတည်ကံဟူ၍ အလှူရေချ၏။ အရပ်သုံးပါးဟူသကား အတီတို့နည်း ဟူမူကား ဤငါ့သခင်မင်းနှင့်ငါနေသော အိမ်ရာကျောင်း ၁ပါး။ သခင်မဟာကဿပ၏တောကျောင်း ၁ပါး။ မင်းမိကြီး အိုထက်ပြည်သင် အိမ်ရာကျောင်း ၁ပါး။^{၂၂}

သကရစ်၆၀၄ခု ပိသျက်နှစ် နတ်တော်လဆုတ် ၁၄ရက်သီတင်း ကြာသပတေးနေ့ လသေသီတင်း အတို့သခင်မင်းကကံသူပျံတော်မူပြီး ပြာသိုလဆန်း၃ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ သခင်ကကံသူမယားကား အမိမျိုး အဖမျိုး ဂုဆက် ကဲ့ရဲ့ရာမရှိ မြတ်စွာသောအမျိုးတည်း။ သခင်ညောင်ရမ်းကြီးသမီး မိမိအသက်နှင့်တူသော။ မျက်စိမျက်ဆန်နှင့်တူသော မိမိချစ်စွာသောလင်၊ အတို့သခင်ကကံသူ ပျံတော်မူခဲ့ရကား အတည်မရှိသောတရားကို သိ၍ ထိတ်လန့်၍ ရတနာသုံးပါးကိုရည်၍ အရပ်၃ပါး ပြုသတည်း။ ဤလူတွင်၌ အတိုင်းမသိ သဒ္ဓါစွာသော ကြည်ညိုစွာသော နှလုံးဖြစ်လတ်၍ ကောင်းမှုအကျိုးကား ပျံခဲ့သော ငါ့သခင် ၁ယောက် ငါ့မိခင် ၁ယောက် ငါ့ခမည်း ၁ယောက်

ဤသူ၃ယောက် ရစေသတည်းဟူ၍ အရပ်၃ပါးကို တည်သတည်း။^{၂၃} ရက်စွဲဖော်ပြရာ၌ အိမ်ရာကျောင်းကျောက်စာတွင် "၁၄ရက်သီတင်း" ဟု သာမန်ဖော်ပြသော်လည်း ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း ကျောက်စာ၌မူ "လသေသီတင်း" ဟုသုံးသည်။ "လသေသီတင်း" ဟူသောအသုံး ပုဂံခေတ်ထိုး အခြားကျောက်စာများတွင် မတွေ့မိသေး။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး မည်မျှ စိတ်လက်မချမ်းမမြေ့ရှိနေသည်ကို ဖော်ပြနေသည့် အသုံးအနှုန်း ဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာတို့ကိုရေးသော်လည်း ကျောက်စာနှစ်ချပ်ရေးစဉ်၌ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏

ခံစားနေရပုံ တစ်ကြိမ်နှင့်တစ်ကြိမ် မတူ။ ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း ကျောက်စာသည် ထူးထူးခြားခြား အဖွဲ့အစွဲများသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။ မိမိအကြောင်းကိုလည်း လေးစားကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးသည်။ ထိုသို့ရေးသားရာ၌ မျိုးရိုးသန့်စင်မှုကို ပဓာနထား ဖော်ပြသည်။ အမိဖက်အဖဖက် မျိုးရိုးခုနစ်ဆက် ကဲ့ရဲ့ရာမရှိအောင် မြင့်မြတ်သည့်အမျိုးဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ဆိုခြင်း၌ အကြောင်းရှိတန်ရာသည်။ ခင်ပွန်းသည်မရှိသည့်နောက် မှဆိုးမဘဝတွင် အခွင့်အရေးယူချင်သူတို့၏ အန္တရာယ်ကိုလည်းရှောင်ရှားဖို့ လိုကောင်းလိုခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ရှောင်ရှားဖို့ အားထုတ်ရာ၌ မိမိ၏အကျင့်သီလနှင့် ခင်ပွန်းအပေါ်အချစ်ထုထည်ပမာဏကို ပတ်ဝန်းကျင်အား အသိပေးထားဖို့ ကြိုးစားခြင်းဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်စေ အသက်နှင့်လည်းကောင်း၊ မျက်စိမျက်ဆန်နှင့်လည်းကောင်း နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသဖြင့် ကကံသူအပေါ်ထားရှိသောအချစ်မှာ ပိုမိုပေါ်လွင်လာသည်။ ကကံသူအား ချစ်ရလေ၊ ကကံသူကိုအကြောင်းပြုသောသံဝေဂမှာလည်း ကြီးမားလေဖြစ်မည်ကို အလွယ်နှင့်သဘောပေါက်နိုင်သည်။ ထိုမျှမက သံဝေဂကို အကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သာသနာ၌သဒ္ဓါကြည်ညိုစိတ်ပမာဏကိုလည်း ကျောက်စာဖတ်သူတို့ အလွယ်နှင့်မှန်းဆနိုင်သည်။

ဤကား အလှူပြုပုံအကြောင်း ရေးထိုးထားသည့် ပုဂံခေတ်စာပေအဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။

ဆုတောင်းထူးများ

ပုဂံကျောက်စာဆုတောင်းများကို အခြားသူများအတွက် ဆုတောင်း၊ မိမိအတွက် ဆုတောင်းဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြား လေ့လာနိုင်သည်။ အခြားသူများအတွက် ဆုတောင်းခြင်းမှာ အမျှဝေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဆုတောင်းထူးများကို အမျှဝေစကားများ ဆုတောင်းများဟူ၍ ခွဲခြားဖော်ပြသွားမည်။

အမျှဝေစကားများ

အမျှဝေစကားများတွင်ဖော်ပြတတ်သည်မှာ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အမျှဝေသည်၊ မည်သူတို့အား အမျှဝေသည်၊ မည်သို့အမျှဝေသည် ဟူသော အချက်များဖြစ်ရာ ထိုအချက်များကိုအခြေခံ၍ စိစစ်သုံးသပ်သင့်ပေလိမ့်မည်။

အမျှဝေသည့်အလေ့အထမှာ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်ကတည်းက စတင်ခဲ့သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏အလေ့အထ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွင် ပြောသော ဆီမီးဥပမာကိုနည်းလျက် မိမိ၏ကုသိုလ်ကို အခြားသူများသို့ ဖြန့်ဝေပွားများခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဂံခေတ် အမျှဝေသည့်ရည်ရွယ်ချက် ကား နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ဆိုသင့်သည်။ တစ်မျိုးမှာ သဒ္ဓါကိုအခြေခံခြင်း ဖြစ် သည်။ မိမိနည်းတူ သတ္တဝါအများ ကုသိုလ်ရစေချင်သည့်စေတနာကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော သဒ္ဓါတရား ဖြစ်သည်။ ဤသဒ္ဓါတရားသဘောကို ပုဂံခေတ်ကျောက်စာအများ၌ တွေ့နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ပရလောကမှ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ရည်စူးအမျှဝေရာ၌ ထိုသဘောကို အများဆုံးတွေ့နိုင်သည်။

သိကြား ဗြဟ္မာစသော ဘုမ္မစိုရ်းနတ်အလုံးလျှင် ရစေသတည်း။^{၁၅}
 ဤအလှူအကျိုးကား အမိအဖအဆွေအမျိုး သားမြေးခပ်သိမ်းသော တို့လည်း ရစားပါစေကုန်သတည်း။ အောက်ကား အဝစိ၊ အထက် ကား ဘဝင်၊ ဖိလာကား အနန္တစကြဝဠာ၌နေသော သတ္တဝါတို့သည် လည်း ရစားပါစေကုန်သတည်း။^{၁၆}
 သိကြားမင်းအစမှသော နတ်များခပင်း ရစားပါစေသတည်း။ အောက် ကား အဝစိစသော ဝေဇုသုခပင်းလည်း ရစားပါစေသတည်း။^{၁၇}

အချို့အမျှဝေစကားတို့မှာ သတ္တဝါအများအပေါ်ထားရှိသည့် သဒ္ဓါ တရားထက် မိမိတို့ကုသိုလ်ကောင်းမှု တာရှည်တည်တံ့စေလိုသောစေတနာကို အကြောင်းပြုသည်။ အလှူတစ်ခုပြုထားလျှင် ထိုအလှူကိုနှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမည့် သူများ အခါမရွေး ပေါ်လာနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုသူ သည် မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့်ရှည်တည်တံ့ရန် အမျိုးမျိုးအားထုတ်ကြသည်။ လယ်မြေဥယျာဉ်နှင့်ကျွန်းများ လှူဒါန်းသည်မှာလည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ မပျက်မစီးအောင် အရှည်လိန်းသိမ်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လှူဒါန်းခြင်း ဖြစ် သည်။ ထိုမျှအားထုတ်သည့်ကြားကပင် အဖျက်အဆီးက ပေါ်တတ်သေးသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ၌ တမင်ဖျက်ဆီးလို၍မဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာ မင်းမှုထမ်းအရာရှိ တို့ မြေနယ်အမှတ်အသားမှားယွင်း၍လည်း ဖျက်ဆီးသလိုဖြစ်သွားတတ်သည်။ ထိုကြောင့် ၁၂၆၀ပြည့်တွင် ဖုန်းမြတ်ကြီးသမန္တဘဒြာက “နောင်အစဉ်စဉ်သော ဌာသုကြီးကံကုန်စာချီအမတ်တို့ မထိမထောင်းစေဟု အရေးအရံယုရစ်သော သူ”^{၁၈} တို့အားရည်စူးအမျှဝေထားဖူးသည်။ ဌာသုကြီးတို့ အနိုင်အထက် အခွန် တောင်းသည်ကို ဖုန်းမြတ်ကြီးကိုယ်တိုင် ကိုယ်တွေ့ကြုံခဲ့ရသောကြောင့် ထိုသို့

ပုဂ္ဂိုလ်သတ်မှတ် အမျှဝေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ပါး ဘုရားထာပနာတိုက်များ ဖောက်လျက် ဥစ္စာရတနာ ရှာဖွေတူးဖော်လိုကြသည့် သိုက်သမားများလည်း ရှိခဲ့ရာသည်။ ထိုကြောင့် မိမိတို့အလှူကို မစောင့်ရှောက်လျှင်ရှိစေ၊ ဖျက်လို ဖျက်ဆီး မပြုလျှင်ပင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြဟန်ရှိသည်။ ၁၂၁၉တွင် အမတ်ကြီးဇေယျဗတ္တရာ ပုထိုးတော်ထီးတင်၍ မြေလှူပြီးသည့်အခါ အလှူကို မဖျက်ဆီးသူတို့ တောင်းသည့်ဆုအတိုင်းပြည့်စုံစေကြောင်း အမျှဝေဖူးသည်။^{၁၉}

အမျှဝေသည့်ရည်ရွယ်ချက်သည် မိမိတို့ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဘေးဆီး ရန်ကာ ပြုလုပ်လိုခြင်းဖြစ်ကြောင်းမှာ အမျှအဝေခံပုဂ္ဂိုလ်များ ဖော်ပြရာ၌ ပိုမို ထင်ရှားလာသည်။ သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် အမျှအဝေခံပုဂ္ဂိုလ်ကိုသီးခြားဖော်ပြ နေရန် အကြောင်းမရှိ။ သတ္တဝါအားလုံး ကောင်းမှုကုသိုလ်အဖို့ကို ရပါစေ ကြောင်း အမျှဝေလိုက်လျှင် အမျှဝေခြင်းကိစ္စ ပြည့်စုံသည်။ သို့သော် ပုဂံခေတ် ကုသိုလ်ရှင်များအနက် အချို့က မိမိအမျှဝေလိုသည့်သူကို ယေဘုယျအားဖြင့် ဖော်ပြသည်။ အချို့က အမျှဝေလိုသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အတိအကျ ဖော်ပြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖော်ပြရာ၌ “ချီးပင့်သသူ”^{၂၀}၊ “အရေးအရံယုသော သူတော်”^{၂၁}၊ “ထောက်ပံ့သင်းဂြိုဟ်သောသူ”^{၂၂}၊ “ဤငါပြုသောအားနှစ်လို ပါသောသားမြေး”^{၂၃}၊ “စောင်မမှသောသူ”^{၂၄} “အနမောဒနာမူပါသော စောင်မချင်ပါသော”^{၂၅} စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရေးသားဖော်ပြတတ်ကြသည်။ မိမိတို့ကုသိုလ် အရှည်တည်မြဲအောင် စောင့်ရှောက်မည့်သူများပေါ်ပေါက်မည့် အရေး မျှော်မှန်းခဲ့သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့်မဟုတ်ဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်အထင်အရှား ဖော်ပြရေးထိုးရာ၌ လည်း ဤရည်ရွယ်ချက်နှင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအမျှဝေစကားများ၌ အမျှ အဝေခံပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အုပ်ချုပ်ရေးလောက၌ သြဇာတိက္ကမရှိသူများသာ ဖြစ် တတ်သည်။

ကောင်းမှုအကျိုးကား ရေမြေစိုသောအရင်မင်းကြီး အမိဘုရား စိုးသားမင်းသား ရှေ့တော်နေသော သံပျင်ကလန်ခပင်း ရစားပါစေ သတည်း။^{၂၆}
 ဤငါလှူသောကောင်းမှုအကျိုးကား ရေမြေစိုသိမ်းသောသခင်မင်းကြီး စသော မင်းသား မင်းညီ မင်းသမီး မင်းမြေး မင်းနမတော် စသော

မိဘုရားစသောပပ်သိမ်း၊ ပြည်သူစသော ဗိုလ်ပါပပ်သိမ်းသောအား အကြွင်းမဲ့သဖြင့် ရစားပါစေသတည်း။^{၂၇}
ဤကောင်းမှုမူသောအကျိုးကား မြေကြီးသခင်မင်းကြီး အစမူသော အမကျာပပ်သိမ်း၊ မိဘုရားအစမူသော မောင်းမခပ်သိမ်း ရစေ သတည်း။^{၂၈}

မင်းကြီးအစရှိသော နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများနှင့် ကလန်သံယုင်အစရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရာရှိများသာ ဖြစ်ကြသည်။ မိမိတို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ကို စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သဖြင့် ဤသို့အားထားခံရခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ ဖော်ပြထားသည့် အမျှဝေသူအလှူရှင်များမှာလည်း နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများ ဖြစ်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် လုပ်နိုင်ရည် တို့ကို ကောင်းစွာနားလည်ခဲ့ကြပေမည်။

အမျှအဝေခံပုဂ္ဂိုလ်များကိုကား သိရပြီ။ မိမိအလှူကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်စေလို၍ အမျှဝေသည့်အလျောက် အမျှဝေပုံသည် ကြားနာသူ၌ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်လိုစိတ်ပေါ်ပေါက်အောင် ဆွဲဆောင်အားရှိဖို့လည်း လို သည်။ ဤနေရာ၌လည်းပုဂ္ဂိုလ်ကိုလိုက်၍ အမျှဝေပုံကွဲပြားသည်။ အချို့က မိမိကောင်းမှုအကျိုးကို ထိုထိုသူများလည်းရစားပါစေသတည်း ရစေသတည်း စသည်ဖြင့် သာမန်သာဆိုသည်။^{၂၉} အချို့က မိမိနှင့်ထပ်တူ ရစေလိုသည့် အချက်ကို ဝေဝေဆာဆာဖြစ်အောင် အနည်းငယ် ပိုမိုမွမ်းမံ၍ အမျှဝေသည်။

အကြင်သူတော်သား ရဟန်း ပုဂ္ဂိုလ်၊ ယောက်ျားမိန်းမချီပင်ရအံ့။ ထိုသူတော်သားတို့သည်လည်း ဝါနှင့်ထပ်တူ အလှူအကျိုးကို ရစေ ကုန်သတည်း။^{၃၀}
ချီပင်သသူတို့ကား လူဖြစ်သော်လည်း ထပ်တူ၊ နတ်ဖြစ်သော်လည်း ထပ်တူ အကျိုးရစေသော။^{၃၁}

မွမ်းမံထားသည်ဆိုရသော်လည်း သာမန်အဆင့်မျှသာ ရှိသေးသည်။

အချို့အလှူရှင်တို့ကား သာမန်အမျှဝေရုံနှင့်အားမရ။ မက်မောလောက် အောင် အမျှဝေသည်။ မက်မောလောက်အောင် အမျှဝေရာ၌ ပထမအဆင့်မှာ နိဗ္ဗာန်ဖြင့်ဆွဲဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်၏အနှစ်သာရသဘောကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်း မသိလျှင်ရှိစေ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ဟူသော စကားသံကို ကြားလျှင်ပင် တောင့်တောင့်တတ လိုလိုလားလား ရှိကြပေလိမ့်မည်။ သို့သော်

F.2B3

နိဗ္ဗာန်ကို မည်သူမျှ ရုတ်တရက်ရောက်ပေါက်သွားနိုင်စွမ်းမရှိရကား၊ နိဗ္ဗာန် မရောက်မီ ကြားကာလများသည် အရေးကြီးလှသည်။ ကြားကာလဘဝများ၌ စည်းစိမ်ရှိရှိနေနိုင်ရန် လိုလားကြသည်။ သောကကင်းဝေးနေနိုင်ရန် လိုလား ကြသည်။ ထိုကြောင့် အမျှဝေသူက ထောင့်စေ့အောင်ဆင်ခြင်လျက် ပါးပါး နပ်နပ် အမျှဝေကြသည်။ လူသားတစ်ဦး သောကကင်းဝေး နေနိုင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပုဂံခေတ်က မည်သည့်အရာများ အရေးကြီးပါသနည်း။ အမျှဝေ စကားများကို ကြည့်လျှင် ဘုန်းကြီးခြင်း အသက်ရှည်ခြင်း အနာမဲ့ခြင်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြစ် ကျန်းမာ ချမ်းသာခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ သည်။

သီရိတြိဘုဝနာဒိတျပဝရဓမ္မရာဇမင်းကြီးဆရာ မဟာထေရ် ဖုန်းကြီး အသက်ရှည်စေစေ ပြည်ကြီးသခင်မင်းကြီး ဖုန်းတော်ကြီးစေ သက်တော်ရှည်စေ သတ္တုဘေးမာန်လည်း ပျောက်စေသောတည်း။ သခင်မင်းလှ ဖုန်းတော်ကြီးစေ သက်တော်ရှည်စေ အမိဘုရား ဖုန်းတော်ကြီးစေ သက်တော်ရှည်စေ၊ မင်းညီမင်းသား အမတ်တျာ တကာတို့လည်း ဖုန်းကြီး အသက်ရှည်စေ။^{၃၂}

၁၂၁၂ခုက သင်ကြီးဓမ္မပါလ်၏ အမျှဝေစကားဖြစ်သည်။ သာသနာတော်တွင် အမြင့်ဆုံး မဟာထေရ်၊ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အထွတ်အထိပ် ဖြစ်သော မင်းကြီးတို့ကိုအစမူလျက် အာဏာပိုင်အားလုံးကို ရည်မှန်းအမျှဝေထားသည်။ ဘုန်းကြီးခြင်း အသက်ရှည်ခြင်းတို့ဖြင့် ဆွဲဆောင်စည်းရုံးထားသော အမျှဝေ စကား ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးလောကပုဂ္ဂိုလ်များ အကြိုက် ဖြစ်သည်။

အရေးအရံယူသောသူကား လူဖြစ်ကျင်နတ်ဖြစ်ကျင် သတ္တဝါဖြစ်ကျင် ဆင်းရဲမည်သောအမှတ်မသိသော ကိုယ်အဖြစ်သည် ဖြစ်စေသတည်း။ လားရရာကား စည်းစိမ်သခင်လျှင် ဖြစ်စေသတည်း။^{၃၃}

ဟူသော အမျှဝေစကားမှာ စည်းစိမ်ချမ်းသာဖြင့် စည်းရုံးထားသော ဖုန်းမြတ်ကြီးသမန္တဘဒြာ၏ အမျှဝေစာဖြစ်သည်။ ဤသို့ စည်းရုံးရေးသားရာ၌ အချက်အလက်သက်သက်ဖြင့် ဆွဲဆောင်သည်ထက် အရေးအသားဖြင့် ဆွဲ ဆောင်က ပိုမိုထိရောက်မည်ဟုယူဆသဖြင့်တစ်ကြောင်း၊ သဒ္ဓါတရားက ရှေ့ ဆောင်သဖြင့် တစ်ကြောင်း သာမန်အရေးအသားထက် ထူးကဲလာသည်ကို သတိထားနိုင်သည်။ ဆိုခဲ့သောအမျှဝေစကားမှာပင် “လူဖြစ်ကျင် နတ်ဖြစ်ကျင် သတ္တဝါဖြစ်ကျင်”ဟုရာ၌ အသံသာအောင် ရေးထားသည်။ “မဆင်းရဲလော”ဟု

သာမန်မရေးဘဲ “ဆင်းရဲမည်သောအမှတ်မသိသောကိုယ်အဖြစ်”ဟု သွယ်သွယ်
ပိုက်ပိုက် ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးသည်။

ဤသို့ ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ရေးသည့်အခါ မိမိတို့ဝေငှသည့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု
အကျိုးဆက်ကာလကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်အကျိုးဆက် ပြန့်နှံ့ရာနယ်ပယ်
ကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်အကျိုးဆက် သဘောသဘာဝကိုလည်းကောင်း၊
မက်မောဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးကြသည်။ “အမိမျိုးခုနစ်ဆက် အဖမျိုးခုနစ်ဆက်
ရစေသတည်း။ မိမိခင်ပွန်းခုနစ်ဆက် ရစေသတည်း”^{၃၆} ဟူသော စကားမှာ
အကျိုးဆက်ကာလကိုဖော်ပြသော အရေးအသားမျိုးဖြစ်သည်။ “အောက်ကား
အပီစိ အထက်ကား ဘဝင် ပီလာကား အနန္တစကြဝဠာတွင် နေသော
သတ္တဝါတို့သည်လည်း ရစားပါစေကုန်သတည်း”^{၃၇} ဟူသောစကားမှာ မိမိ၏
ကုသိုလ်အကျိုးဆက် ရောက်ပေါက်ပြန့်နှံ့စေလိုသည့် နယ်ပယ်အကျယ်အဝန်း
ကို ဖော်ပြသည့်စကား ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့အနွဲ့များကြောင့် အမျှဝေစကားများ
တွင် အမျှဝေသု၏စေတနာသဒ္ဓါတရားများ ကြည်ညိုလေးစားဖွယ်ရာ ထင်ဟပ်
လာသည်။ အမျှဝေသုပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒ္ဓါတရား အလျားအနံ့ ပမာဏသည်
ကြည်ညိုလေးစားဖွယ်ဖြစ်လာသည့်အလျောက် အမျှဝေစကားများကို လေးစား
အားထားချင်စိတ်ပိုလာဖွယ်ရာအကြောင်း များစွာရှိသည်။

ဤငါလူသော ငါကျွန်ငါလယ်ကို ချီပင့်ရစ်သောသူကား လူ့စည်းစိမ်
နတ်စည်းစိမ် နိဗ္ဗာန်စည်းစိမ် ဤမျှသောစည်းစိမ်ချမ်းသာသုံးပါး ရစေ
သတည်း။ ဘုရားဆု ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု ရဟန္တာဆု ဤဆုသုံးပါးသော
တွင် လိုလိုသောဆုလည်း ပြည့်စုံစေသတည်း။^{၃၆}

ငါလူသောရတနာကို အရေးအရံယူသော ထောက်ပံ့သောသူကား
ဤငါ့ပျိုသော ငါ့အလှကောင်းမှု၏အကျိုး ငါ့ရစ်သောအကျိုးနှင့်
ထပ်တူလျှင် ရစေသတည်း။ လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ်ခံစားပြီး၍
အဆုံးကား ဘုရားဆု ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု ရဟန္တာဆုရ၍ ဆင်းရဲမဲ့သော
နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာလျှင် ခံစားစေသတည်း။^{၃၇}

ဟူသောအဖွဲ့တို့မှာ မိမိကောင်းမှုကို စောင့်ရှောက်ချီးပင့်မည်သူတို့ ရရှိမည်
အကျိုးဆက် သဘာဝကို ဖော်ပြသောစကား ဖြစ်သည်။ အမျှဝေစကားနှစ်ရပ်
လုံးကို ၁၂၇၀ကျော်တွင် ရေးခဲ့သည်။ နိဗ္ဗာန်မရောက်မီကြား ဖြတ်သန်းရမည့်
ဘဝများအနက် ဗုဒ္ဓဘာသာယုံကြည်မှုအရ မက်မောဖွယ်ကောင်းသည်မှာ
လူ့ဘဝနတ်ဘဝတို့သာဖြစ်သည်။ ထိုလူ့ဘဝ နတ်ဘဝတို့တွင် စည်းစိမ်ခံစားနိုင်

စေကြောင်း၊ ထိုဘဝတို့မှ လွန်မြောက်သည့်အခါ ဘုရားဆု ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု
ရဟန္တာဆုတို့အနက် တစ်ခုခုရစေကြောင်း ဆုတောင်းထားသည်။ ပုဂံခေတ် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်တို့ လိုလားကြသည့် လူ နတ် နိဗ္ဗာန် စည်းစိမ်ချမ်းသာသုံးရပ်သည်
လည်းကောင်း၊ အဆုံးစွန်ဆုမြတ်သုံးပါးသည်လည်းကောင်း အမျှဝေစကား
များတွင် အရိပ်ထင်လျက်ရှိသည်။

ဖော်ပြခဲ့သည့်အမျှဝေစကားနှစ်ရပ်မှာလည်း သာမန်အဖွဲ့မျှသာ ဖြစ်
သေးသည်။ ထိုအကြောင်းအရာကို အချို့က ပိုမိုထူးခြားအောင် မွမ်းမံခဲ့ထွင်
ရေးသားကြသည်။ ၁၂၃၆ခုက မင်းရာဇသုသမီးမောင်နှံတို့ ဤသို့ ရေးဖူးသည်။
ဤငါကောင်းမှုကို ချီပင့်ပါသော မင်း မင်းမယား မင်းမိ မင်းသား
စစ်သူကြီး အမတ်ဗိုလ်ပါခပ်သိမ်းတိုင်းသည်ကား လူဖြစ်သောလည်း
စကြဝတေးမင်း သဋ္ဌေးသူကြွယ်တိလျှင် ဖြစ်စေသတည်း။ နတ်ဖြစ်
သောလည်း စတုမဟာရာဇ် တာဝတိံသာ ယာမာ တုသိတာ
နိဗ္ဗာနရတီ ပရနိမ္မိတဝသဝတီတို့၌ ဖြစ်လေစေသတည်း။ ဤလူ
ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာနှစ်ပါးကိုမလိုဟုအောင် ခံစားပြီးသောကား
ဘုရားဆုကိုလိုသောသူကား ဘုရားဆုကိုလည်း ဖြစ်စေသတည်း။
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆုကိုလိုသောသူကား ရဟန္တာဆုကို ရစေသတည်း။
ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာဆုကို မတောင်းသောသူကား မိတ္တေယျာ
ဖြစ်၍ ဓမ္မစကြာတရား နာရသော ကျွတ်ပါစေသတည်း။^{၃၈}

စည်းစိမ်သုံးပါးကို သာမန်မဆိုတော့ပြီ။ လူ့စည်းစိမ်၏အနက် နတ်စည်းစိမ်၏
အနက်တို့ကို ဉာဏ်၌ထင်လာအောင်ရေးသည်။ လူဖြစ်လျှင်လည်း စကြဝတေး
သော်လည်းကောင်း၊ သုဋ္ဌေးသူကြွယ်သော်လည်းကောင်းဖြစ်မှ၊ နတ်ဖြစ်လျှင်
လည်း ထိပ်တန်းကျကျနတ်ဘုံများတွင်ဖြစ်မှ လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ် မည်
ကြောင်း ထုတ်ဖော်၍ရေးသည်။ ထိုလူ့ချမ်းသာနတ်ချမ်းသာတို့ကို ငြီးငွေ့သည့်
အခါ၌လည်း ဆုမြတ်သုံးပါးအနက် မိမိလိုရာရာဆုကိုရစေရန် စကားဆိုသေး
သည်။ အထက်ကအမျှဝေစကားထက် ပိုက် ဆိုထားသည်မှာ ဆုမြတ်သုံးပါးမှ
တပါး အကျွတ်တရားဆုကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုခဲ့သော
ဆုသုံးပါးအနက် မည်သည့်ဆုကိုမျှ မရခဲ့သော် အနည်းဆုံး မေတ္တေယျဘုရား
လက်ထက်တွင် အကျွတ်တရားရစေရန်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင်လည်း ကျွတ်
ပါစေသတည်းဟု သာမန်မဆို၊ “ဓမ္မစကြာတရားနာရသော် ကျွတ်ပါစေကုန်
သတည်း” ဟုအသေးစိတ်၍ပင် ဖော်ပြလိုက်သေးသည်။

ဖော်ပြပါ အမျှဝေပုံသုံးရပ် ရေးထိုးသောကာလများကို စိစစ်ကြည့်လျှင် ဗွမ်းမံရေးဖွဲ့ထားသည့်မင်းရာဇသုသမီးမောင်နှံကျောက်စာက နှစ်သုံးဆယ်ကျော် စောနေသည်။ အဖွမ်းအမံ အရေးအဖွဲ့များမှာ နှစ်ကာလရှေ့နောက်အစဉ်အရ ဖွဲ့ဖွီးလာခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကျောက်စာရေးထိုးသူ၏ စိတ်စေတနာ ဉာဏ်ကစားမှုအရ ဖွဲ့ဖွီးလာခြင်း ဖြစ်သည်။ စိတ်စေတနာလွှဲဆော်မှုအရ ထွက်ပေါ်လာသော ရာဇသုသမီးမောင်နှံ၏အမျှဝေစကားကို ပုဂံခေတ်အလျှင်တို့များစွာ နှစ်သက်ကြဟန်ရှိသည်။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး(၁၂၄၂)^၉ မင်းမတ်မဟာသမန်း(၁၂၅၈)^{၁၀} တို့က အနည်းငယ်လှီးလွှဲလျက်အတုယူ ရေးဖွဲ့ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုအမျှဝေစကားများတွင် လူအဖြစ်၌ ဖုန်းကြီးခြင်း အသက်ရှည်ခြင်းတို့ကို ဦးစားပေး ပြောဆိုသည်သာ ထူးလေသည်။

ထိုအတူထင်ရှားသောအမျှဝေစကားတစ်ရပ်မှာ အနန္တသုအမတ်ကြီး၏ဇနီး ရေးထိုးသောကျောက်စာလာစကား ဖြစ်သည်။ အထက်တွင် အနန္တသုလေးမျက်နှာကျောက်စာအကြောင်း၌ ၁၂၂၃၊ ၁၂၂၄ခုများအတွင်း အနန္တသုမောင်နှံတို့ လေးမျက်နှာဘုရားတည် ကျောင်းဆောက် ကောင်းမှုပြုခဲ့ပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ကောင်းမှုပြုပြီးနောက် အနန္တသုမောင်နှံကိုယ်တိုင်လည်း ထိုကျောင်း၌ ရတနာသုံးပါးကို နေ့တိုင်းလုပ်ကျွေးခဲ့ကြ၏။^{၁၁} မောင်နှံနှစ်ဦးအနက် အနန္တသုအမတ်ကြီးမှာ ၁၂၂၇ခုတွင်အနိစ္စရောက်ခဲ့လေပြီ။ ထိုအခါ ခင်ပွန်းနည်းတူ မိမိလည်း အတည်မဲ့ဖြစ်ရဦးမည်ကိုအာရုံပြုမိသော အမတ်ကြီးကတော်သည် စေတီနှစ်ဆူတည်သည်။ စေတီတည်ရာ၌ အမတ်ကြီးဇနီး၏ စိတ်ကူးမှာ ထူးထူးခြားခြားရှိသည်။ ရှေးဦးစွာ ကလသာအိုးအယောင်နှင့် တူသော စင်္ကြံပြုသည်။ ထိုစင်္ကြံပေါ်တွင်စေတီနှစ်ဆူကို တည်သည်။ ထိုနောက် အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့တည်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြသည်။ ကလသာအိုးများကို မိမိတို့မောင်နှံ၏ ဦးခေါင်းသဖွယ်သဘောထားလျက် စေတီနှစ်ဆူတို့ကို “အနစ်မောင်နှံ၏ဦးခေါင်းထက်လျှင်တင်သတည်းဟု ဆောက်တည်လတ်၍” တည်ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၂} ထိုသို့စိတ်ကူးဆန်းကြယ်သော အမတ်ကြီးကတော်သည် ကျောက်စာရေးထိုး အမျှဝေရာ၌လည်း ထူးထူးခြားခြား ရှိလာသည်။

ဤငါလူသောကောင်းမှုကိုအား မိုးနှောင်းသံထင် ဖုန်းတန်ခိုး သဒ္ဓါအင်အားနှင့် ပြည့်စုံသော သူတော်သူမြတ်တို့ အရေးအရယူရစ်လေသော သူတို့ကား ဤလူတွင်လည်း အနာမရှိသောဖြစ်၍ အသက်ရှည်စွာ နေရစေ၏။ နှလုံးဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲစပ်သိမ်းပျောက်၍ ခ-

စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသော ဖြစ်စေ--အန္တရာယ်ကစသောသတ္တိစပ်သိမ်ပျော--လုံချမ်းသာသော ဖြစ်စေ၏။ အတည်မဲ့သောတရား ဖြစ်ခဲ့သရောလည်း သံသရာကျင်လည်ရာရာကား ဆင်းရဲမှန်း မသိမှ၍ လူ့စည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ် ခံစားပြီး၍ အဆုံးကားလို--ကိုဝိရုလတ်၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာအား ရောက်စေကုန်သတည်း။^{၁၃}

စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ကျန်းမာ ရှိစေကြောင်း ဆုတောင်းရာ၌ “နှစ်လုံးဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ ပျောက်၍” ဆိုသောစကားမှာ ထူးခြားသောစကား ဖြစ်သည်။ ဤအမျှဝေစကားကိုနှစ်သက်၍ ဤကျောက်စာနောက် ကိုးနှစ်အကြာ ၁၂၃၅ခု ထောက်လှော်ကား၏သံပိုင်း ရေးထိုးသည့်အခါ အနည်းငယ်ပြုပြင်၍ အတုယူ ရေးဖွဲ့သည်။^{၁၄} ထိုအချက်အလက်များကိုပင် ၁၂၇၂ခု မင်းဝိုင်းပွားစောကျောက်စာရေးထိုးသည့်အခါ ပိုမိုဖွဲ့နွဲ့ခဲ့သည်ကို သခင်ဖွားစောကျောက်စာအကြောင်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၁၅} သခင်ဖွားစောကျောက်စာတွင် “နှစ်လုံးဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ”ဟူသောစကားအစား “နှစ်လုံးချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာ” ဟု ဣဒ္ဓာရုံစကားဖြင့် ပြောင်းလဲသုံးနှုန်းလာခဲ့သည်။ အထက်ကျောက်စာများတွင် “သံသရာကျင်လည်ရရာကား ဆင်းရဲမှန်းမသိမှ၍”ဟုရေး၏။ သခင်ဖွားစော ကျောက်စာတွင်ကား “သံသရာ ဆင်းရဲအမှတ် နှစ်ဆစ်မသိမှ၍”ဟု စကားအသစ်ထည့်၏။ အထက်ကျောက်စာတို့အဆုံး၌ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြစေကြောင်း အမျှဝေ၏။ သခင်ဖွားစောကျောက်စာ၌မူ “ဘုရားပစ္စေကာဗုဒ္ဓါ တပည့်သားတို့၏ဝင်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ရစေကုန်သတည်း” ဟူ၍ အနည်းငယ် ချဲ့ထွင်၍ ဆို၏။ “လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင့်ကာထွင်လျက်” စာပေအရေးအသားများ ထွန်းကားလာနေခဲ့ပြီ။

သို့သော် အမျှဝေစကားတိုင်းသည် တစ်ပုံစံတည်းသွားနေသည်ကား မဟုတ်။ တစ်ခါတစ်ရံ၌ ကျောက်စာရေးထိုးသူ၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်း အဆန်းအသစ် အရေးအသားသစ်များကိုလည်း မကြာမကြာ တွေ့ရတတ်သေးသည်။ ပုဂံသားတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းဂန်များကို ဖတ်လေ့ရှိရာ ကျမ်းဂန်များတွင် ပါရှိသည့်အချက်အလက်များကိုမှီ၍ စိတ်ကူးချဲ့ကြသည်။ တမ်းတသင့်သည်ကို တမ်းတ၍ အားကျသင့်သည်အားကျကြသည်။ စွယ်တော်ကို ညွှန်နက်ရှိခိုးရသောနတ် ဖြစ်လိုကြောင်းဆုတောင်းခဲ့ပုံကို ရာဇသုပွားစောအကြောင်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တာဝတိံသာတွင် နတ်တို့တည်ထားကိုးကွယ်သည်ဟု ယူဆကြသော စူဠာမဏိဘုရားကို ပုဂံသားတို့ များစွာအာရုံဝင်စား တမ်းတ

ကြသည်။ နတ်ဖြစ်လျှင် တခြားနတ်ဖြစ်ရသည်ထက် စုဠာမဏိဘုရားအနီး အနား၌နေထိုင်လျက် ဘုရားဝေယျာဝစ္စဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နတ်ဘဝကို မျှော်မှန်းကြသည်။ ထိုသူတို့ကိုရည်စူး၍ မင်းသမီးစိုးမင်း၏ အမျှဝေစကား၌ ဤငါ့အလှကို ချီးပင့်သသူကား ငါနှင့်အတူတူသိတာ၌ မေတ္တေယျ ဘုရားလောင်းနှင့်တကွ စုဠာမဏိစေတီ၌ လုပ်ကျွေးလျက် အညီတကွ ဖြစ်စေသတည်း။^{၄၆}

ဆိုဖူးသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မေတ္တေယျဘုရားလောင်းကို ပူးခွင့်လည်း ပါလိုက်သေးသည်။ မိမိကိုယ်တိုင် ဘုရားဖြစ်ခွင့်မရလျှင်ရှိစေ၊ အရိမေတ္တေယျ ဘုရားသခင်နှင့် နတ်သားဘဝ၌အတူတကွနေခွင့်ရခြင်းသည် ပုဂံသားတို့ ဆန္ဒ တစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ကျမ်းဂန်လာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အဖြစ်ကိုအားကျသည့် အခြင်းအရာ ကိုလည်း ၁၂၃၂ဝန်းကျင်က စောအလွန်နှင့်သမီးသတ္တိကာမိတို့၏ အမျှဝေစကား ၌ ကြားနိုင်ပြန်၏။^{၄၇} စုလရမ မဟာရဇ ဓသော နတ်သားများနှင့်တကွ သိကြားမင်း၊ ဝိသာခါ အနာထပိတံကဲ့သို့ ဘုရားသာသနာ ဒါယကာ ဒါယိကာမ သူဌေးများနည်းတူ အဆုံး၌ နိဗ္ဗာန်ဝင်ရစေကြောင်း အမျှဝေ ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်လေ့လာလိုက်စားကြသည့်အတိုင်း အချို့ အချက်များကို ခိုင်မာလေးနက်အောင် ကျမ်းဂန်စကားနှင့် ညှိလျက်ရေးတတ် သည်။ သာဓကအားဖြင့် ကျောင်းဆောက်လုပ်လှူဒါန်းရာ၌ အမျှဝေပုံကို ကြည့်ကြမည်။ အလှရှင်သည် မိမိလည်း ကျောင်းဆောက်လုပ် လှူဒါန်းရသည့် အကျိုးကို ယုံကြည်သည်။ မိမိအလှကို စောင့်ရှောက်မည်သူတို့လည်း အလှအကျိုးကို အလေးအနက်ထား စောင့်ရှောက်စေချင်သည်။ ဤတွင် ၁၂၇၃၌ သံပျင်လက်ဆောင်က ကျောင်းဆောက်အပြီး ကျောက်စာရေးထိုးရာ တွင် "ဘုရားပညာဖြင့် မပိုင်းခြားနိုင်သော အတိုင်းမသိသော ကျောင်းအကျိုး အလှအကျိုး"ကို ဖော်ပြအမျှဝေသည်။ ၁၂၇၆တွင် အစောပတ်ည်သာက လည်း "ဘုရားနှုတ်တော်ဖြင့် မဟောနိုင်သော ကျောင်းအကျိုး"ကို ဖော်ပြ အမျှဝေသည်။ ဘုရားနှုတ်တော်ဖြင့်ပင်လျှင် မဟောနိုင်ဟု ဆိုထားရာ ကျောင်း အလှအကျိုး၏ပမာဏမှာ တပ်မက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်တော့သည်။

ကျမ်းဂန်ကိုမှီ၍ စိတ်ကူးအမျှဝေကြသည်ဆိုသဖြင့် လက်တွေ့လောက နှင့် ဆက်စပ်စိတ်ကူးခြင်းမရှိဟု မထင်မှတ်ရာ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မလောကနှင့်ဆက်စပ်

သော စိတ်ကူးပါဝင်သည့် အမျှဝေစကားများကိုလည်းတွေ့နိုင်သည်။ အလှပြု ပြီးသည့်အခါ ရေစက်ချသည့်ခလေးကို ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာခေတ်ကတည်း က တွေ့ခဲ့ရသည်။ ရေစက်ချသည့်အခါ၌ အသုံးပြုသောရေကား ဘာသာတရား နှင့်ဆက်စပ်နေရာ ရေသန့်ရေမြတ်ဖြစ်သည်။ ရေစင်ရေအေး ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရနိုင်သည့်ရေတို့အနက် အသန့်ဆုံး အစင်ဆုံးရေကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြမည်။ ထိုကြောင့် ရေနယ်အေးချမ်းစေလိုကြောင်း ပြောလိုသည့် အခါ သာမန်ရေကိုလွန်၍ ချမ်းအေးသောရေနှင့်ယှဉ်လျက် ပြောဆို အမျှဝေ တော့သည်။ ထိုအမျှဝေပုံမျိုးကို ငမဲတောင်ဦးဘုရားကျောက်စာတွင် တွေ့ရ သည်။^{၅၀} အလှရေစက်ချစဉ်၌ မိမိလက်ဝယ်ကိုင်ထားသော ရေကရားကို သတိထားမိရာကပေါ်လာသည့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းမျိုး ဖြစ်သည်။ မိမိ ရေကရားထဲရှိ ရေကရားအလား မိမိအလှကို စောင့်ရှောက်မည်သူတို့ အေးချမ်း စေချင်သည်မှာ လှလှပပ စိတ်ကူး ဖြစ်သည်။

ဆုတောင်းများ

ဆုတောင်းစာရေးသားရာတွင်ထင်ရှားသော သခင်ဗွားစောကျောက်စာ အကြောင်း ဖော်ပြစဉ်က ဗွားစော၏ဆုတောင်းများမလွန်လွန်းပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုပြီးနောက် မိမိလိုရာလိုရာ ဆုတောင်းသည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တို့၏ ခလေ့ ဖြစ်သည်။ ဧါတမဘုရားရှင်လည်း သုမေဓာရသေ့ဘဝက ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်ထံတွင် ဆုတောင်းခဲ့ဖူးသည်။ ပုဂံခေတ်အလှရှင်တို့လည်း ဆုတောင်းကြသည်။ ဆုတောင်းခွင့်ရနေပါလျှင် အနည်းအကျဉ်းမျှကို မည်သူ က ရှေ့တန်းတင် ဆုတောင်းနေပါမည်နည်း။ အလိုလားဆုံးဆုကိုသာ တောင်း ဆိုပေလိမ့်မည်။ ဘာသာတရားအဆုံးအမအရ နိဗ္ဗာန်သည်သာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့၏ အလိုလားအပ်ဆုံးအရာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်မရောက်မီ၌မူ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကောင်းကောင်းမွန်မွန် နေလိုသည်။ ထိုအချက်များပါအောင် မိမိတို့ ဉာဏ်ကွန်မြူးလျှင် ကွန်မြူးနိုင်သလောက် ဖွံ့ဖြိုးဆုတောင်းကြသည်။

အမျှဝေရာမှာနည်းတူ ဆုတောင်းရာမှာလည်း အခြေခံအကျဆုံးမှာ သံသရာကျင်လည်စဉ်၌ ချောင်ချောင်လည်လည် ကျင်လည်နိုင်ရေး ဖြစ်သည်။ သင်သရာလည်ရရာကား ဆင်းရဲမလို ရဲမလို မပြည့်စုံသတည်း ဟု မလို သင်သရာအဆုံးကား နိဗ္ဗာန်တိုင်လို၏။^{၅၁}

ငါပေးရသော အလှူအကျိုးဖြင့်ကား ငါဖြစ်လေရရာအရပ်၌ကား
ခပ်သိမ်းသောဥစ္စာရတနာအပုံထက် ငါဖြစ်ရလိုသတည်း။ မရှိဟူသော
မိန့်ခြင်း ငါမသိလိုသတည်း။

တစ်ဦးက ဆင်းရဲနှင့်ခရီးကိုမကြိုရလိုကြောင်းလည်း ဖော်ပြသည်။ ဥစ္စာပစ္စည်း
ပြည့်စုံလိုကြောင်းလည်း ဖော်ပြသည်။ နောက်တစ်ဦးကမူ ပစ္စည်းဥစ္စာပြည့်စုံ
လိုမှုကို ဦးစားပေးဖော်ပြသည်။ ဥစ္စာပြည့်စုံလိုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ပုဂ္ဂိုလ်
က ဖော်ပြပုံမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ဧရုလုက "မပြည့်စုံသတည်းဟု
မလို"ဟု ရိုးရိုး ရေးသည်။ နောက်လူကမူ "မရှိသောမိန့်ခြင်း ငါမသိလို
သတည်း"ဟု ထူးထူးခြားခြား ရေးသည်။ ထိုသို့ ထူးထူးခြားခြား ရေးရန်
စိတ်ကူး အဘယ်ကရပါသနည်း။ ထိုစိတ်ကူးအရင်းခံမှာ ဗုဒ္ဓဝင် ဖြစ်သည်။^{၂၃}
ဗုဒ္ဓဝင်၌လာသောရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ မရှိမှန်ဇာတ်လမ်းကို ပုဂံခေတ်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့
များစွာ နှစ်သက်ခဲ့ကြကြောင်း အထောက်အထားတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဤသို့
ဥစ္စာ ရတနာများကို ဦးတည်ဆုတောင်းသဖြင့် ပုဂံခေတ်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့
ဘာသာ တရား အဆုံးအမနှင့်မညီဘဲ အလိုရမက်များချေတကားဟု အပြစ်
တင် မစောရား။ ဥစ္စာပေါများချင်သည်မှာ အလှူအတန်းပြုရသည်ကို
ကြည့်နူးလှ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အလှူအတန်း၌သက်ဝင်ယုံကြည်လှသော
ဣန္ဒြေပစ္စယာ အမတ်ကြီး၏ ဆုတောင်းစာမှာ ပုဂံခေတ်ကုသိုလ်ရှင်တို့၏
သဒ္ဓါတရားကို ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်ရာ ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

"ဤကောင်းမှုအကျိုးကား ဆင်းရဲမရှိမှု၍ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ဖြစ်ချင်
၏။ ပညာကြီးစွာ တန်ဖိုးကြီးစွာ သဒ္ဓါစွာ ဖြစ်ချင်၏။ ပေး၍ကုန်၏
ဟူသည် မရှိချင်။ ပေးပြီးသောအလှူကိုလည်း နောင်တအလိုလိုမရှိချင်။
သဒ္ဓါလင့်မနား ရှိချင်သတည်း။"^{၂၄}

ကျောက်စာရှင်သည် စည်းစိမ်ချမ်းသာကို တောင်းသည်ကားမှန်သည်။ သို့သော်
အရာရာ တပ်မက်ပိုင်ဆိုင်လိုသည့်လောဘကြောင့် မတောင်း။ ကျောက်စာရှင်
၏နှလုံးမှာ သဒ္ဓါတရားဖြင့်နူးညံ့စေပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုသဒ္ဓါတရားကြောင့်သာ
မဆင်းရဲလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆုတောင်းပြည့်၍ရလာမည့် စည်းစိမ်ချမ်းသာကို
ဝေဖြန့်ပေးကမ်းလိုသဖြင့်ရလိုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ "သဒ္ဓါလင့်မနား ရှိချင်သ
တည်း"ဟူသောစကားမှာကျောက်စာရှင်၏ သဒ္ဓါတရားကို ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်
နှင့် ထိထိရရ ဖော်ပြနိုင်သည်။ ကျောက်စာရှင်၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းသည်
လည်းကောင်း၊ ထိုစိတ်ကူးစိတ်သန်း ပေါ်လွင်လာအောင် စကားလုံးရွေးချယ်
ဖော်ပြတတ်ပုံသည်လည်းကောင်း လေးစားမျိုးကျူးဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။

ဆုတောင်းစကားဆိုရာ၌ အချို့က ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို ရေးကြီး
ခွင်ကျယ် ပြု၍ စကားပွဲပြောမနေတော့ပြီ။ အမျှဝေစကားမှာနည်းတူ နိဗ္ဗာန်
မရောက်မီကာလ၌ စည်းစိမ်သုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံရေးကို ဖော်ပြဆုတောင်းကြ
သည်။ သင်လျင်သီရိတ်မောင်နှံ၏ဆုတောင်းသည် ပုဂံခေတ်ကုသိုလ်ရှင်တို့၏
မျှော်မှန်းချက်ကို ဖော်ပြသည့် အလားတူဆုတောင်းမျိုး ဖြစ်သည်။^{၂၅} လူဖြစ်
ရာ၌လည်း စကြဝတေးမင်း၊ နတ်ဖြစ်ခွင့်ရလျှင်လည်း သိကြားမင်း ဖြစ်ချင်
သည်။ အကောင်းဆုံးကိုသာ မျှော်မှန်းကြသည်။ အချို့ကမူ မင်းဝိုင်းဖွားစော
နည်းတူ ရှင်းရှင်းဘွင်းဘွင်းပင် ဆုတောင်းသည်။

ငါမူသောကောင်းမှုအကျိုးကား နတ်တကာထက် နတ်မြတ်ဖြစ်လို
၏။ လူတည်းဖြစ်မှကား လူတကာထက် အမြတ် ဖြစ်လို၏။^{၂၆}
သို့သော် ဤဆုတောင်းမျိုးမှာ ယေဘုယျရည်မှန်းချက်ကိုသာ ဖော်ပြသော
ဆုတောင်းများ ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးဆုတောင်းကို တစ်ဦးအတုယူ၍ လူအများ
က ဤသို့သာ ဆုတောင်းလာကြသောအခါ ထိုဆုတောင်းများမှာ သမရိုးကျ
ဆုတောင်းများအဆင့်သို့ ရောက်လာသည်။

အချို့က ထိုအများသုံးဆုတောင်းများမှ လမ်းခွဲထွက်ကြသည်။ မိမိတို့
အမှန်တကယ်လိုလားသည်အချက်ကို ဖော်ပြဆုတောင်းကြသည်။ မိမိတို့ရင်ကို
ဖွင့်၍ ဆုတောင်းခြင်းမျိုးဖြစ်ရာ ဆုတောင်းသူ၏ရပ်ပုံလွှာ ထင်ဟပ်နေသည့်
ဆုတောင်းထူးများ ဖြစ်သည်။ ပြည့်စုံမှုကိုလိုလားတောင့်တရာ၌ အချို့မှာ
များစွာစိတ်လှုပ်ရှားနေကြသည်။ သာမကအပြစ် ပြည်ခွင်မယားသမီးမြေး၏
ဆုတောင်းကို ကြည့်နိုင်သည်။ ၁၂၂၇ခုတွင် ပြည်ခွင်မယားမင်းသမီးမြေးသည်
ဘုရားပုထိုးတို့၌ လယ်ငါးဆယ်နှင့် ကျွန်တစ်ကျိပ်ငါးယောက်လှူသည်။
အလှူရှင်အမျိုးသမီးမှာ အလှူပြုနေသော်လည်း ကြွယ်ပုပ်ကြွယ်စပ်ရှိလှ၍မဟုတ်
ကြောင်း အလှူစာရင်းကိုကြည့်လျှင်သိသာသည်။ ဥစ္စာအင်ခွင်သာချိုင့်သည်
မဟုတ်။ ဆွေမျိုးအင်အားလည်းမဲ့သူ တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ရှာရသမျှ ဥစ္စာတို့
လည်း မိမိ၌ ကြာရှည်မတည်။ ပွားစည်လာသော သားသမီးရတနာတို့သည်
လည်း မိမိနှင့် ကြာရှည်မမြဲ။ အမွေစားအမွေခံပင် မရှိသောကြောင့် မိမိရှိရှိသမျှ
ဥစ္စာတို့ကို ဘုရားပုထိုးတို့၌ လှူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိဘဝကို မိမိပြန်တွေးမိလျှင်
အားငယ်သလို ဖြစ်မိတတ်သည်။ မိမိအလှူပွဲသို့ သက်သေမှုလာသော
သင်အိုစိပုသင်ဘဝနှင့် မိမိဘဝကား ခြားနားဘိသည်။ သင်အိုစိပုသင်က ထီးထဲ
နန်းထဲဝင်ရသည့် အတွင်းနေအမျိုးသမီး၊ သန်လျင်းလည်းရသည်။ ထိုဘဝမျိုးမှာ

အားကျဖွယ်ကောင်းသောဘဝ ဖြစ်သည်။ အားကျဖွယ်ဘဝကို မြင်သည့်အခါ ဤသို့ ဆုတောင်းသည်။

ကျေးကျွန်လယ်ဆန်စပါး ဥယျာဉ်ရွှေငွေ ပုဆိုး ခွက် အိမ်ထား သန်လျင်းမြတ်စီးရသော မိကြီးမြတ်ဝတ်ရသော နားတောင်းမြတ် ဝတ်ရသော ထိရသော ရတနာစည်းစိမ်ခပင်း ပြည့်စုံစွာသောသခင် ငါဖြစ်လိုသတည်း။ အကွဖြစ်ကြလိုသတည်း။ ငါနှင့်မသေ မပျောက် ဖြစ်ကြလိုသတည်း။^{၂၇}

ပုဂံခေတ်တွင် ဥစ္စာစည်းစိမ်အဆောင်အယောင်ကိုဖြင့် သွားလာလှုပ်ရှားနေကြ သည့် အထက်တန်းလွှာတို့၏အမူအရာသည် ကျောက်စာရှင်အတွက် ဒေးမော အားကျစရာဖြစ်နေခဲ့မည်မှာသေချာလှသည်။ ဤဆုတောင်းမှာ ကျောက်စာတိုင် မျက်နှာဘက်၌ ဖော်ပြထားသည့်ဆုတောင်းဖြစ်သည်။ အလှူရှင်ကား ဤ ဆုတောင်းမှုနှင့်မရောင့်ရဲသေးရကား ကျောဘက်၌ ဆက်လက်ဆုတောင်းထား ပြန်သည်။ ထိုဆုတောင်း၌ကား မိမိ၏မိန်းမအဖြစ်ကို တန်ဖိုးထားဟန်မှာ ထင်ရှားသည်။ နောင်ဘဝ၌ အမျိုးသမီးဖြစ်ရန် ဝန်မလေးရုံမက သား သမီး ပွားစည်ရေးကိုပင် ဆန္ဒပြုထားသေးသည်။

အခုတစ်ဖြစ်ကား အဆင်းလှစွာသောမိန်းမ ငါဖြစ်လိုသတည်း။ အဖြစ်ဖြစ်သရောကား ငါသားမွေးသကား ငါသားဖြစ်လိုသတည်း။ ထိုဖြစ်သရောကား ငါ့သားအသက် ငါ့သက်ကား အဆုံးနေကြလို သတည်း။^{၂၈}

ပွားစည်လာမည့်သားသမီးနှင့် အသက်ထက်ဆုံးအတူနေခွင့်ရနိုင်ရန် ဆုတောင်း ထားသည်ကိုထောက်လျှင် အလှူရှင်၏အထီးကျန်ဘဝကိုလည်းကောင်း၊ ထို ဘဝ၌ခံစားနေရသည့် ကွေကွင်းရသောဒုက္ခကိုလည်းကောင်း တွေးမြင်နိုင်သည်။ ဥစ္စာရတနာနှင့်လည်းကောင်း၊ သားသမီးရတနာနှင့်လည်းကောင်း ကွေကွင်းရ သည့် အဖြစ်သည် မေ့ပျောက်ထား၍ မရနိုင်လောက်သော အတွေ့အကြုံများ ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ ထိုကြောင့် စည်းစိမ်သည် မိမိနှင့်အကွမသေမပျောက်ဖြစ်ရေးကို လည်းကောင်း၊ မိမိသားအသက် မိမိအသက် အဆုံးတိုင် အတူနေနိုင်ရေးတို့ကို လည်းကောင်း ထုတ်ဆို ဆုတောင်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာသည်။ အမွေစားအမွေခံမဲ့သဖြင့် မိမိပိုင်ဥစ္စာတို့ကို လှူဒါန်းခဲ့သည့် ဖုန်းသည်ကြိုသိုင်းကြီးသမီး ၁၂၂၃က ရေးထိုး ခဲ့သည့် ကျောက်စာနှင့် များစွာကွာခြားသည်။

ပြည်ခွင့်သမီးမယားမြေး၏ဆုတောင်းမျိုးမှာ ပုဂံလိက အတွေ့အကြုံ ကို အကြောင်းပြု ဖြစ်ပေါ်လာသည့်ဆန္ဒကိုအခြေခံသော ဆုတောင်းမျိုး ဖြစ် သည်။ အခြားအခြားအလှူရှင်တို့၌ အလားတူဆန္ဒမျိုး ရှိကောင်းမှရှိပေမည်။ အဆွေအမျိုးမရှိသူက အဆွေအမျိုးမဲ့သည့်အတွက် အားငယ်ဟန်ပြသော်လည်း အခြားအလှူရှင်တစ်ဦးကမူ ဆွေမျိုးရှိသည်ကို စိတ်ပျက်ဟန်ပြဖူးသည်။ ဆွေမျိုး မရှိလိုကြောင်း အခြားသူက မိမိအားပေးကမ်းရသည်ဟု မရှိစေလိုကြောင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆုတောင်းထားသည်။^{၂၉} ဆုတောင်းရာ၌ ဆန္ဒမှာ တစ်မျိုးစီ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ပြည်ခွင့်မြေးက မိန်းမသားဘဝကိုလိုလားသော်လည်း မိန်းမသားဘဝကို ငြီးငွေ့နေခဲ့သူများလည်း ရှိသည်။ ၁၂၇၅ခုက နရသီဟပတေ့ ၏ အရိုးစောမိဖွားသည် ယောက်ကျားဆုကို တောင်းဖူးသည်။^{၆၀} ၁၂၈၄တွင် မင်းအိမ်ကြီးဆိုသူကလည်း ယောက်ကျား ဆု တောင်းဖူးသည်။^{၆၁}

ဤတွင် ဆင်ခြင်ဖွယ်ရှိသည်မှာ နောင်ဘဝတွင် ယောက်ကျားအဖြစ် ရလိုကြောင်း အမျိုးသမီးတို့ ဆုတောင်းတတ်သည့် ဓလေ့ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် အမျိုးသမီးတိုင်း ယောက်ကျားဆု မပန်ကြပုံကို ပြည်ခွင့်မယားသမီးမြေးက သက်သေထုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ နောင်ဘဝတွင် ယောက်ကျားဖြစ်လိုမှု မိန်းမ ဖြစ်လိုမှု တည်းဟူသော ဆန္ဒများမှာ ပုဂံခေတ် ဘာသာရေး လူမှုရေးတို့ကို အကြောင်းခံသော ဆန္ဒများဖြစ်ရာ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်သည့်ဘာသာရေး လူမှုရေး သဘောတို့ကို ဆင်ခြင်သင့်သည်။ ဘာသာတရားတွင် ယောက်ကျားက မိန်းမ ထက်မြတ်သည် ဟူသော သွန်သင်မှုမျိုး မရှိချေ။ မယ်တော်အား အကြောင်းပြု ၍ အမျိုးသမီးတို့၏ဂုဏ်ကို ဘုရားရှင်က ထုတ်ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီး တို့ကို နှိပ်ချ၍ ဟောကြားထားသောတရား မရှိချေ။ သို့သော် အမျိုးသမီး တို့၏ဂုဏ်ကို ဖော်ကျူးလိုသဖြင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရခြင်း သားမွေးရခြင်းစသော မိန်းမတို့ တွေ့ရမြဲဒုက္ခ ငါးပါးတို့ကိုကား ထုတ်ဖော်ဟောကြားခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ဘာသာတရားထောင့်မှကြည့်လျှင် နောင်ဘဝတွင် ယောက်ကျား အဖြစ်ကို ရလိုကြောင်း ဆုတောင်းရာ၌ ထိုအာဝေဒိကတရားငါးပါးမှ လွတ် မြောက်လိုခြင်းသည်သာ ပဓာနအကြောင်းဖြစ်ရန်ရှိသည်။ ပုဂံခေတ် လူမှုရေး အရ ကြည့်လျှင်မူ အမျိုးသားတို့က သီသီသာသာအသာစီးယူထားသော အချက်မှာ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်တွင် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာကို ချုပ်ကိုင်ထားသူမှာ ဘုရင် ဖြစ်ကာ ထိုဘုရင်အဖြစ်ကို အမျိုးသား များသာ ရနိုင်သည်။ ဘုရင်အဖြစ်သာမဟုတ်၊ ဘုရင်ထံပါးခစားလျက် နောက်

တစ်ဆင့်အာဏာရှိသူ မှူးမတ်သေနာပတိတို့မှာလည်း အမျိုးသားများသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင်နေရာမရနိုင်ခြင်းသည်လည်း ယောက်ျားဆုကို တောင်းဆိုကြရာ၌ အကြောင်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော် ဘုရင်ကိုလည်းကောင်း၊ မှူးမတ်တို့အားလည်းကောင်း ချယ်လှယ်ခွင့်ကို အမျိုးသမီးတို့က သဘာဝအလျောက် ရနိုင်ပြီးဖြစ်ရာ ဤအချက်သည် များစွာ အရေးပါလှမည် မဟုတ်ပေ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ယောက်ျားဆု တောင်းခြင်း မတောင်းခြင်းသည် မိမိတို့ ဘဝအတွေ့အကြုံအသီးသီးနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိ ပေလိမ့်မည်။ ဘဝအတွေ့အကြုံကွာခြားသည့်အလျောက် လူ့ဘဝကို ရှုမြင်ခံစားကြပုံ ကွာခြားခဲ့ကြပေလိမ့်မည်။

ထိုသို့ ဘဝအတွေ့အကြုံကိုမိုးသည့် ဆုတောင်းစကားများအနက် သီရိဝဗ္ဗနအမတ်ကြီးနှင့် မင်းစောလတ်(၁၂၇၄)တို့၏ ဆုတောင်းမှာ များစွာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည်။^{၆၂} သီရိဝဗ္ဗနအမတ်ကြီးနှင့် မင်းစောလတ်တို့မှာ မင်းရိုင်းဖွားစောနှင့် ဆွေရိပ်မျိုးရိပ်မကင်းကြသူများ ဖြစ်သည်။ ဖွားစောကို အမည်ဖော်၍ အမျှဝေသည်။ ဖွားစောကျောက်စာတွင် အမျှဝေသည်နည်းတူ တတောယမမင်းကို အမျှဝေသည်။ ထိုအမတ်ကြီးမောင်နှံကား ဆွေမျိုးသားသမီးမြေးမြစ်အသိုင်းအဝန်းဖြင့် များစွာကြည်နူး ချမ်းမြေ့ခဲ့သူများ ဖြစ်ဟန် ရှိသည်။ မိမိတို့၏ လက်ရှိဘဝ လက်ရှိအခြေအနေကို များစွာ သံယောဇဉ် ဖြစ်နေကြသည်။ သို့သော် အနိစ္စတရားအရ ခွဲရခွဲရ ကွဲကြကွာကြ ရမည်ကိုလည်း သိနေသည်။ ထိုကြောင့်ကြစိတ် တောင့်တစိတ်၏ စေ့ဆော်ချက်ကြောင့် အမတ်ကြီးမောင်နှံ၏ ဆုတောင်းစကားသည် အများနှင့်မတူ တမူထူးခြား ဆန်းကြယ်နေသည်။ အချို့က လူ့ပြည်နတ်ပြည်စည်းစိမ် ခံစားလိုကြောင်းကိုသာ ဆုတောင်းကြသည်။ ထိုထက်ထူးလှသူတို့က လူ့ဖြစ်လျှင် လူတကာထက်အမြတ်၊ နတ်ဖြစ်လျှင် နတ်တကာထက်အမြတ် ဖြစ်လိုကြောင်း ဆုတောင်းကြသည်။ အမတ်ကြီးမောင်နှံကမူ ထူးသည်။ လူ့ဖြစ်ရလျှင် အမတ်ကြီးက စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ချင်သည်။ စောမင်းလတ်ကိုလည်း စကြဝတေးမင်းမိဘုရား ဖြစ်စေချင်သည်။ နတ်ရွာမြောက်ထပ်စည်းစိမ် ခံစားရာ၌ပင် အမတ်ကြီးမောင်နှံအတူတကွ ဖြစ်ချင်ကြသည်။ အမတ်ကြီးသည် စောမင်းလတ်ကို မိမိ၏သမီးချင်း ဖြစ်စေလိုသည်။ ချင်ခင်ကြင်နာမှုနှင့် ပတ်သက်သည့်အခါ မြန်မာလူငယ်တို့ တစ်ချိန်က ပြောဆိုလေ့ရှိဖူးသည့် “ငှက်ဖြစ်လျှင်ပင် တစ်ကိုင်းတည်းနားချင်ကြသည်” ဆိုသော သစ္စာထားစကား

နှင့်ယှဉ်၍ စဉ်းစားစရာ ဖြစ်သည်။ အမတ်ကြီးမောင်နှံတို့က ကုသိုလ်ဖြူ ဆုဆိုနေခြင်း ဖြစ်သည့်အလျောက် အထွက်အမြတ်ဘဝကိုသာ မျှော်မှန်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အမတ်ကြီး၏မေတ္တာမှာ စောမင်းလတ်အပေါ်တွင်သာ တန်ဖိုးသွား။ ထိုဘဝမိမိသားမြေးမြစ်တို့ကိုလည်း ဘဝစဉ်ဆက်မိမိသားမြေးမြစ် ဖြစ်စေချင် သေးသည်။

ဘဝအတွေ့အကြုံနှင့် ဆက်စပ်သည့်ဆုတောင်းများအပြင် အလှူရှင် အသီးသီး၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကြောင့် ဆန်းကြယ်နေသော ဆုတောင်းအချို့လည်း တွေ့နိုင်သေးသည်။ စည်ညင်ဖြင့်နှိုးသောစည်းစိမ်ကို လိုလားသဖြင့် တူရိယာငါးပါးလှပုံ၊ ရမက်ကျွန်အဖြစ်မှ တော်လှန်လိုသဖြင့် ကျွန်လှပုံကို ပုဂံခေတ်လယ်ကာလအကြောင်းပြောဆိုစဉ်က ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၁၂၀၇ခု တွင် သင်ကြီးအိုဆုံသင် ကျွန်လှရှာ၌မူ စိတ်ကူးပုံမှာတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ များများလှူဒါန်းရန် မတတ်စွမ်းသည့်အလျောက် ကျွန်လေးယောက်ကိုသာ လှူနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုကျွန်လေးယောက်ကို လှူဒါန်းအပြီး ဆုတောင်းတော့မည့်အခါ၌ သင်ကြီးအိုဆုံသင်ဉာဏ်၌ အပယ်လေးပါးကို ထင်မြင်လာပုံရသည်။ ထိုတွင်

“ဤကျွန်လေးယောက်လွတ်သောကား ငရဲအပါယ်လေးပါးသောအား လွန်မြောက်လိုသောတည်း”^{၆၃}

ဟု ဆုတောင်းတော့သည်။ ကျွန်လေးယောက်လွတ်ခြင်းနှင့် အပယ်လေးပါးမှ လွတ်မြောက်လိုခြင်းကို ဆက်စပ်တွေးသွားထားသည်။ ထိုအတူ အချို့အလှူရှင် များ ဆုတောင်းစကားဆိုရာတွင် စိတ်ကူးဆန့်ရာ၌ သူများထက် အဦးကျလိမ့်မူကို ရွေ့တန်းတင်ကြသည်။ ၁၂၆၃ခုတွင် “ငါမိဝံသင်”လင်မယားနှစ်ယောက် စိတ်သဘောညီလျက် ဘုရားပြုကြသည်။ မိမိတို့ကွယ်လွန်သည့်အခါ ဘုရားဝေယျာဝစ္စဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကျွန်သုံးယောက်လည်း လှူကြသည်။ ထိုကျွန်လှူသည့်ကောင်းမှုအကျိုးအဖြစ် အရိမေတ္တေယျ ဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ဓမ္မစကြာတရားအဦးဆုံးနာရလိုကြောင်း ဆုတောင်းသည်။^{၆၄} အမျှဝေရာတွင်လည်း ဓမ္မစကြာတရားနာခွင့်နှင့် ဆက်စပ်ဆုတောင်းသည်ကို တွေ့နိုင်သေးရာ ဓမ္မစကြာတရားသည် ပုဂံခေတ်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ များစွာကြည်ညိုခဲ့သော တရားဓမ္မ တစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။

ဤကား ကျောက်စာတို့၌ တွေ့ရတတ်သည့် အမျှဝေဆုတောင်းစကားများ၏ သဘောသဘာဝဖြစ်သည်။ အမျှဝေရာဆုတောင်းရာ၌ “နိဗ္ဗာန်”

ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်လည်းကောင်း၊ "ဘုရား" ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်လည်းကောင်း မကင်းတတ်သည်ကို သတိထားမိပေလိမ့်မည်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ရှိ ရေးသည် အဓိကကျလှသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်ရန်မှာလည်း နောင်ပွင့်မည့်အရိမေတ္တယျဘုရားရှင်နှင့် ဆုံစည်းခွင့်သည် အရေးပါလှသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အမျှဝေဆုတောင်းစကားတို့၌ ထိုဝေါဟာရများတွင်ကျယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့တွင်ကျယ်သည့်အလျောက် ကြိမ်ဖန်များစွာ သုံးရသည့်အခါ ထိုဝေါဟာရများသည် စကားနှစ်၊ စကားရိုးများ ဖြစ်လာရသည်တစ်ကြောင်း၊ စကားလုံး၏ မူလအနှစ်သာရမှာ လျော့နည်းလာရသည်တစ်ကြောင်း၊ ဘုရားနှင့်နိဗ္ဗာန်ကို မိမိတို့မည်မျှ တန်ဖိုးထားကြောင်း ပေါ်လွင်စေလိုသည် တစ်ကြောင်း၊ အကြောင်းကြောင်းတို့ကြောင့် "ဘုရား"အကြောင်း၊ "နိဗ္ဗာန်"အကြောင်းရေးသည့်အခါ ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးလာကြရဟန်ရှိသည်။ အမျှဝေဆုတောင်းတို့တွင် ဘုရားနှင့်ပတ်သက်သော အဖွဲ့အနွဲ့၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်သော အဖွဲ့အနွဲ့များ တွေ့နိုင်သည်။

ဘုရားဆုမှာ ရနိုင်ခဲလှသောဆုဖြစ်ရာ ဘုရားဆု ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု ရဟန္တာဆု ဟူသော ဆုသုံးပါးအနက် ကျန်နှစ်ဆုကို အတောင်းများကြသည်။ သို့သော် ဘုရားဆုကိုမှ လိုလားသူအများလည်း ရှိကြသေးသည်။ ၁၂၄၉ခုတွင် ဧယျပိကြိမောင်နှံ၏ မြေးမလေးက အဖိုးအပတို့၏အလှူပစ္စည်းများကိုမှတ်တမ်းတင် ကျောက်စာတိုင်စိုက်ထူရင်း ဘုရားဆုတောင်းဖူးသည်။ ထိုအခါ၌ ဘုရားအဖြစ်ကို သာမန်မဖော်ပြဘဲ ဘုရား၏ဂုဏ်တော်များဖော်ပြရေးသားသည်။ ဘုရားအဖြစ်ကား ၁၅၀၀ကီလေသာရမက် ကင်းစင်သည်။ သစ္စာလေးပါးတရား မြတ်ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိသည်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ပညာရှင်ဖြစ်သည်။ ထိုဂုဏ်တော်များ ထင်ရှားစေခြင်းငှာ "အဆုံးကား ရမက်၁၅၀၀မှကင်း၍ သစ္စာတရားလေးပါးပွင့်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ပညာရ၍ ဘုရားလျှင် ဖြစ်လိုသတည်း"၆၅ ဟူ၍ ရေးသည်။ ငဝ်ဖြည့်သင်ဆိုသူကလည်း ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ထိုနည်းတူ ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားဖူးသည်။ ၁၂၆၉ခုတွင် သူကြွယ်ငဝ်ဖြည့်သင်က ဝုဘုရားတွင် ကျွန်ဥယျာဉ်နှင့်အုန်းထန်းများ လှူသည်။ ထိုအခါ၌ သူကြွယ်ငဝ်ဖြည့်သင်က ဘုရားဆုတောင်းသည်။ ငဝ်ဖြည့်သင်ကမူ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို နောက်တစ်မျိုးဖော်ပြသည်။ သတ္တဝါတို့အား ချေချွတ် ပေးတတ်သည့် ဂုဏ်တော်၊ မိမိကိုယ်တိုင်၏ အစီးအပွားကိုလည်း သိတတ်သည့်ဂုဏ်တော်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဂုဏ်တော် တို့ကို ဖော်ပြသည်။၆၆

ဘုရားအဖြစ်မှာ ရနိုင်ခဲသောဆုဖြစ်ရာ အလှူရှင်တိုင်းမတောင့်တဝံ့ကြ။ သို့သော်လည်း နိဗ္ဗာန်ဆုကိုမှ အမျှဝေရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဆုတောင်းရာတွင်လည်းကောင်း တောင်းဆိုတတ်သည်ကိုတွေ့ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်အကြောင်း ဖော်ပြသည့်အခါ သာမန်အားဖြင့်ရေးလျှင် နိဗ္ဗာန် သို့မဟုတ် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ စသည်ဖြင့် ရေးတတ်သည်။ ထိုထက်အတန်ငယ်မျှသာ ချဲ့ထွင်ဖော်ပြလိုသူ ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကမူ "ဆင်းရဲမဲ့သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ"၆၇ ဟု ရေးသည်။ မင်းဝိုင်းဖွားစောနှင့် တရုတ်ပြေးမင်းကြီး၏အမတ်တို့က "ငြိမ်သိမ်စွာသော နိဗ္ဗာန်"ဟု ရေးခဲ့သည်ကိုဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုထက် စိတ်ကူးကောင်းသူ စိတ်ကူးဆန်းကြယ်လိုသူတို့ကမူ ထိုထက်ဖွဲ့တတ်ကြသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ပြီးလျှင် နောင်တစ်ဘဝဆိုသည် မရှိတော့ပြီကို အကြောင်းပြု၍ "နှစ်ဆစ်မပြန် နိဗ္ဗာန်မည်သောပြည်"၆၈ ဟုလည်းကောင်း၊ "နိဗ္ဗာန်မည်သော မသေပြည်"၆၉ ဟုလည်းကောင်း ရေးကြသည်။ "နှစ်ဆစ်မပြန်"ဟူသောအသုံး၊ "မသေပြည်"ဟူသောအသုံးတို့မှာ အဓိပ္ပာယ်လည်းလှ ကျစ်လည်းကျစ်လျစ်သော ဝေါဟာရကောင်းများ ဖြစ်သည်။ ရာဇသုသမီး ဧယျသုဋ္ဌေးမယားကမူ "သံသရာပင်လယ်ကမ်းတစ်ဖက်သော နိဗ္ဗာန်"၇၀ ဟု နိဗ္ဗာန်၏တည်ရာကို ဖော်ပြရေးသားသည်။ မိမိတို့ကျင့်လည်နေရာ သံသရာ၏အဖောက်ကိုလည်း ပေါ်လွင်စေ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဆိပ်ကမ်းမြို့သပွယ်တင့်တယ်သာယာပုံကိုလည်း အာရုံ၌ ထင်စေအောင် အားထုတ်ထားသည့် အရေးအသားမျိုးဖြစ်သည်။ ပုန်းမြတ်ကြီး သမန္တဘဒြာမဟာထေရ်ကမူ မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုကို စောင့်ရှောက်သည့်သူတို့အား အမျှပေးဝေရာ၌ နိဗ္ဗာန်၏အနက်ကို "ဆင်းရဲမဲ့သော စိုးရိမ်မဲ့သော မကွေမကွင်းတတ်သော နိဗ္ဗာန်ပြည်"ဟု ဖော်ပြ ဖွင့်ဆိုသည်။ ဆင်းရဲခြင်း၊ စိုးရိမ်ခြင်း ကွေကင်းရခြင်းတို့ဖြင့် ပူလောင်လှသော သံသရာနှင့် ထိုအပူမီးများ ကင်းသော နိဗ္ဗာန်ကို ခွဲခြားပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အမျှဝေဆုတောင်းစကားတို့ကား ပုဂံခေတ်၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ ထင်ဟပ်နေသော စာပေအရေးအဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။

ကျိန်စာထူးများ

အမျှဝေစကား ဆုတောင်းစကားများနည်းတူ ပုဂံခေတ်အလှူရှင်တို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေသည်မှာ ကျိန်စာများ ဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်အရ အလှူတစ်ရပ်ရပ်ပြုပြီးလျှင်

အလှူရှင်၏ အလှူကိစ္စမှာ ပြီးမြောက်ပြီ။ ထိုအလှူ၏ နောင်ရေးအတွက် ကြောင့်ကြံနေရန် အကြောင်းမရှိပေ။ ကြောင့်ကြံခြင်းသည် အကုသိုလ်စိတ်ပင် မည်နိုင်သေးသည်။ သို့သော် ပုဂံခေတ်အလှူရှင်များကား ပုထုဇဉ်များသာ ဖြစ်သည်အလျောက် ကြောင့်ကြံမှုနှင့် မကင်းနိုင်။ အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် အချိန်မတန်မီ မိမိတို့ကောင်းမှု ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ယိုယွင်းသည့်အခါ ပြုပြင်ဖာထေး ထိန်းသိမ်းရန် ကျွန်များလှူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိန်းသိမ်းစရိတ်ကာမိရန် လယ်များဥယျာဉ်များ လှူဒါန်းကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့စင်လျက်လည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ၏ ရှေ့ရေး ကား စိတ်မအေးရသေး။ သို့သော် အဖျက်အဆီးများ ပေါ်လာတတ်သေးသည်။ ထိုပေါ်လာတတ်သော အဖျက်အဆီးများအကြောင်းကိုလည်း အမျှဝေစာ ဆုတောင်းစာများ အကြောင်း၌ အမြဲကျ မှတ်ပြခဲ့ပြီ။ အဖျက်အဆီးများကို ကာကွယ်တားဆီးနိုင်အောင် အမျှဝေသည်ကိုလည်း မှတ်ပြခဲ့ပြီ။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ အဖျက်အဆီးခံရတတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကျိန်စာတစ်ရပ်မှာ “အနိုင်အထက် ဖျက်ဆီးနှိပ်စက် ညှဉ်းဆဲ လုယက် စားသောသူ”^{၇၂} ဟူသောစကားရပ်မှာ ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ရှင် တစ်ဦး၏ကောင်းမှုများတွင် ကျွန်လယ်ဥယျာဉ်စသည်တို့ပါဝင်ရာ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အလှူပစ္စည်းဖြစ်သော ကျွန်လယ်ဥယျာဉ်တို့ကို နိုင်လို မင်းထက် ပြုသူလည်း ရှိသည်။ ဖျက်ဆီးသူလည်း ရှိသည်။ နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲသူ လည်း ရှိသည်။ လုယက်စားသူလည်း ရှိသည်။ ဤသို့ မတော်မတရားသော အမှုများကို မည်သူတို့က ပြုတတ်ပါသနည်း။

ထိုအမှုမျိုးကား မည်သည့်ထောင့်ကမဆို အချိန်မရွေး ပေါ်ပေါက်လာ နိုင်သည်။ ယုတ်စွအဆုံး မိမိဆွေထံမျိုးထဲကလည်း ပေါ်လာနိုင်သေးသည်။ ထိုကြောင့်လည်း သားမြေးပင်ဖြစ်စေကာမူ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးလျှင် အပယ်ငရဲကျကြစေကြောင်း ကျောက်စာအများတွင် ကျိန်ဆိုကြသည်။

ဤငါလွတ်သောကျွန်ကို အဆွေအမျိုးဟူ၍ နှိပ်စက်ရစ်မှုကား ငရဲ အပယ်လေးပါးသောအား ကျက်စေသောတည်း။^{၇၃}
 နောက်အား သားမြေးတော်သောသူတို့တည်း ဖျက်ဆီးရစ်၏ဟူမှုကား ဘုန်းမကြီးစေ အသက်မရှည်စေ အဝစ်လျှင်ကျက်စေသတည်း။^{၇၄}

ဤအားဖျက်ရစ်သောသူကား ငါ့လင်မျိုးလည်းကောင်း ငါ့မျိုး လည်းကောင်း ငရဲအဝစ်ကို ကျက်စေသောတည်း။^{၇၅}

၁၂၃၃က အိုပြည်စုံသင်သည်လည်း အလှူတွင်ဆွေမျိုးတို့ စွက်ဖက်တတ်သည် ကို သတိထားမိသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ မိမိလင်နှင့်မိမိ တည်သောဘုရား၌ ကျွန် လှူပြီးသည့်အခါ မိမိလှူသောကျွန်များသည် အမိလာသောကျွန် အမလာသော ကျွန် မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မှတ်ပြသည်။ ထိုကျွန်တို့ကို ဆွေမျိုး တော်စပ်သူတို့က နောင်အခါ၌ စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်လာမည်ကို စိုးရိမ်သည်။ ထိုကြောင့် “ငါ့မောင် ငါ့တူ ငါ့သား” စသည်ဖြင့် ပြောဆိုစေစား အနိုင် အထက်မမည့်သူများအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စကား ရေးထိုးခဲ့သည်။^{၇၆} ရတနာ သုံးပါး၌ လှူထားသောကျွန်များကို မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် နှိင်းစေအသုံးချခြင်း များလည်း ကြိုရတတ်သည်။ မိမိတို့နှင့်ဆွေမျိုးတော်စပ်သူတို့ လှူဒါန်းခဲ့သည့် အလှူပစ္စည်းများကို မိမိလည်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိလေဟန်ဖြင့် လာရောက် ထိပါး တတ်ကြသည်မှာ ထင်ရှားသည်။

နောက်ထပ်ရောက်လာတတ်သောအန္တရာယ်မှာ ဘုရင်အစရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ ဖြစ်သည်။ ဘုရင်ကလည်း သက်ဦးဆံပိုင် ဖြစ်သည့် အလျောက် အလှူပစ္စည်းများကို အခါအားလျော်စွာ မိမိသဘောအတိုင်း ခန့်ခွဲ မှုများပြုတတ်သည်။ အခြား အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိတို့ကလည်း မိမိတို့တွင်ရှိသည့် အာဏာဖြင့် ဝင်ရောက်ချယ်လှယ်တတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် နားတောင်းများ မင်းကိုယ်တိုင်၏ ကျိန်စာတွင် ဝင်ရောက်ချယ်လှယ် ဖျက်ဆီးနှိပ်စက်ခြင်း မပြုရန် နောင်မင်း မင်းသား မင်းမယား မှူးမတ် ဗိုလ်ပါတို့အား ဟန့်တား ခဲ့သည်။^{၇၇} နန်းတွင်းအရာရှိဖြစ်သူ သခင်စချီဗိုလ်ကိုယ်တိုင်ကလည်း “အမတ် ကလန် သံပျင်”ဟူသော အကြောင်းပြချက်၊ မိမိဆွေမျိုးဟူသော အကြောင်းပြ တို့ဖြင့် မိမိအလှူကို လုယက်ညှဉ်းဆဲမည့်သူတို့အား ထိုသို့မပြုရန် သတိပေးခဲ့ သည်။^{၇၈} အုပ်ချုပ်ရေးဘက်နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ရာတွင် ပေါ်ပေါက်တတ်သော ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ ဘုရားကျောင်း ဝတ္ထုကံမြေတို့မှ အခွန်အတုတ် တောင်းခံ တတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအဖြစ်ကို ကိုယ်တွေ့ကြုံဖူးသော ဖုန်းမြတ်ကြီးစွာ သမန္တဘဒြာက ရွာသူကြီးစသော အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိတို့ အခွန်မတောင်း ရစ်အောင် ကျိန်စာဆိုခဲ့သည်လည်း ရှိသည်။^{၇၉}

ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးသူများတွင် နောက်ထပ်ထည့်သွင်း
 ရေတွက်အပ်သူများမှာ မချစ်မနှစ်သက်သူများ ဖြစ်သည်။ မချစ်မနှစ်သက်သူ
 ဆိုသည်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုထားသောစကားဖြစ်ရာ အလွှာစုံနေရာစုံ၌
 ရှိနိုင်သည်။ ဆွေမျိုးသားချင်းထဲကလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အုပ်ချုပ်သူထဲကလည်း
 ဖြစ်နိုင်သည်။ သူစိမ်းတွေထဲကလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ မချစ်မနှစ်သက်ရာ၌လည်း
 အလှူရှင်ကို မနှစ်သက်ခြင်းဖြစ်စေ၊ ကျွန်ကျွန်းစသည့် အလှူ ပစ္စည်းတို့ကို
 မနှစ်သက်ခြင်းဖြစ်စေ မည်သည့်မနှစ်သက်ခြင်းမဆို ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသူများ
 လည်း နေရာအမျိုးမျိုးမှ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်ဖြစ်ရာ အဖျက်အဆီး
 ပြုမည့်သူများအနက် အရေအတွက်အားဖြင့် အများဆုံးဟု ဆိုကောင်း ဆိုနိုင်
 ရာသည်။ ထိုကြောင့် "မနှစ်လိုပါသော သား မြေးတို့ကား" ^{၈၀} "မနှစ်လို၍
 ဖျက်ဆီးရစ်သောသူကား" ^{၈၁} စသည့်ဖြင့် ယေဘုယျစကားဖြင့် ကျိန်ဆိုလေ့ရှိ
 သည်။ ထိုမနှစ်လိုသူတို့ နှောင့်ယှက်ပုံမှာလည်း အမျိုးမျိုး ဖြစ်သည်။ ကျောင်း
 သင်္ဘောကို ညှဉ်းဆဲတတ်သည်။ ^{၈၂} ကျွန်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ ^{၈၃} "နိပ်စက်
 ညှဉ်းဆဲ"စေပါကြသည်။ ^{၈၄} တစ်ခါတစ်ရံ လူထွားသောကျွန်တို့ကို ဖမ်းကြ
 ဆီးကြသေးသည်။ လယ်ခွားတို့ကို လှယက်ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ ^{၈၅} အချို့ကမူ
 အလှူပစ္စည်းကိုစောင့်ရှောက်ရန် အပ်နှင်းထားပါလျက် အရေးအရမယူပဲ အခြား
 သူတို့အား ပေးလိုက်တတ်သည်။ ^{၈၆} အချို့ကလည်း "ဘုရားသင်ပုတ်ဖျက်
 ကြောင်း သခင်တို့ကို ဝတ်မရအံ့သောကြောင်း" နှောင့်ယှက်တတ်ကြသည်။ ^{၈၇}
 အလှူကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးရန် မနှစ်သက် မလိုလားသူတို့အတွက် ဖျက်ဆီးနိုင်
 သည့် အခွင့်အလမ်းကား များလှလေသည်။ ၁၂၄၀ပြည့်၌ သူကြွယ် ငွယ်သင်
 ဆိုသူသည် ဘုရားကြီးတစ်ဆူ၌ ကျွန်ငါးယောက် လှူပူသည်။ ထိုအခါ၌
 ကျိန်စာဆိုသည်။ ကျိန်စာမှာ ဖျက်သသူအားလုံးအတွက် ရည်ညွှန်း ထားကာ
 အတန်ပြင်းထန်သော ကျိန်စာဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်စာအဆုံး၌ သူကြွယ်
 ငွယ်သင်ထပ်ဆင့်ရေးဆွဲလိုက်သောစကားမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှသည်။
 "ငမိတ္တာ နင်တေဖျက်မှုကား ငါကျိန်တိုင်ရောက်စေသတေ" ^{၈၈} ဟူ၍
 ဖြစ်သည်။ မှတ်တမ်းကျောက်စာ ရေးထိုးနေစဉ်၌ပင် သူကြွယ်ငွယ်သင်သည်
 "ငမိတ္တာ"ဆိုသူကို မြင်ယောင်နေခဲ့ဟန်ရှိသည်။ ငမိတ္တာသည် သူကြွယ်
 ငွယ်သင်ကို မလိုလားသူတစ်ဦးဖြစ်လျက် ငွယ်သင် စိတ်အနှောင့်အယှက်
 ဖြစ်အောင် ပြုနိုင်မည့် အခွင့်ကောင်းချောင်းလျက်ရှိသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။
 ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးနိုင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့်

ထောင့်အမျိုးမျိုးက ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ပုဂံခေတ်အလှူရှင်များ
 ကြောင့်ကြစိတ်ဝင်သည်မှာ မဆန်းလှချေ။

ဤကြောင့်ကြစိတ်ကို အကြောင်းပြု၍ မိမိတို့ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို
 အဖျက်အဆီးဘေးမှကာကွယ်ရန် ကျောက်စာရေးထိုးသည့်အခါ ထိပါးလာမည့်
 သူတို့ မဖျက်မဆီးဝံ့အောင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အားထုတ်ရတော့သည်။
 ထိုဖျက်လိုဖျက်ဆီးပြုမည့်သူတို့အား မက်လုံးပေးလျက် မိမိတို့ကုသိုလ်ကောင်းမှု
 ကို အမျှဝေစကားများဖြင့်ကာကွယ်ခဲ့သည်ကိုကြားခဲ့ကြရပြီ။ ကျိန်စာစကား
 များမှာကား ဖျက်လိုဖျက်ဆီးပြုမည့်သူတို့အား ခြောက်လှန့်လျက် မိမိတို့
 ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ကာကွယ်သောစကားများ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာ
 ကွဲသော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်မှာအတူတူ ဖြစ်သည်။ အမျှဝေဆုတောင်းရာ၌
 ကုသိုလ်၏အကျိုးကို မက်မောချင်လာအောင် ရေးသည့်နည်းတူ ကျိန်စာဆို
 ရာ၌ ဖျက်ဆီးသည့်အပြစ်ကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်လာအောင် ရေးရတော့
 သည်။

ကြောက်ရွံ့အောင်ရေးပုံချင်းတူသော်လည်း ဖျက်ဆီးသူများအား
 ခြောက်လှန့်ရာ၌ ခြောက်လှန့်ပုံချင်းမတူကြ။ အချို့က ခြောက်လှန့်စကားကို
 သာမန်သာ ဆိုကြသည်။ အချို့လည်း များစွာကြောက်လန့်အောင် ဖွဲ့ဖွဲ့ခွဲခွဲ
 ပြောတတ်ကြသည်။ ခြောက်လှန့်ရာ၌ ခြောက်လှန့်ပုံ သုံးမျိုး တွေ့ရသည်။
 "ဤငါလှူသောကိုကား မနှစ်လိုသောသူကား ဖုန်းမကြီး အသက်မရှည်စေသော
 တေ" ^{၈၉} ဟူရာ၌ ဖုန်းမကြီးအသက်မရှည်မှုနှင့် ခြောက်လှန့်ခြင်း ဖြစ်သည်။
 လယ်ကိုလုစားရစ်သောသူကား မြေကြီးကမ္ဘာကားအထက် အယင် ဖျက်သသူ
 ကား အောက်အဝစိအထဲလျှင် ကျက်စေသတည်း" ^{၉၀} ဟူရာ၌ ငရဲနှင့်
 ခြောက်လှန့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ "ငါပေးခဲ့သောအလှူကို ဖျက်ဆီးညှဉ်းဆဲ ဖျက်ဆီး
 ရစ်တည်းဟူမှုကား ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်လျှင် မပူးမမြင် ရစေသတည်း" ^{၉၁} ဟူရာ၌
 ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်မပူးရမှုနှင့် ခြောက်လှန့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အမျှဝေ ဆုတောင်း
 ရာတွင်လည်း ဖုန်းကြီးအသက်ရှည်စေရန်စကားဖြင့် မဖျက်ဆီးရက်အောင်
 သွေးဆောင်ရသည်ကိုထောက်လျှင် ဘုန်းကြီးအသက်ရှည်လိုကြသည်မှာ
 ပုဂံသားတို့၏ ဆန္ဒကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ထိုအတူ ဆုလာဘ်
 အဖြစ် နိဗ္ဗာန်ကိုလိုလားကြသကဲ့သို့ အပြစ်ဒဏ်အပြစ် ငရဲကြောက်ကြမည်
 မှာလည်း ထင်ရှားသည်။ နိဗ္ဗာန်ရရေးမှာ နောင်ပွင့်မည့်ဘုရားရှင်အား ပူးမြော်

ဗုဒ္ဓနှင့် ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်လျက်ရှိရာ နောင်ပွင့်မည့်ဘုရားရှင်နှင့် လွဲသွားမည်ကို ကြောက်ရွံ့ကြမည်မှာလည်း သေချာသည်။ အချို့ကျောက်စာတို့တွင် ခြောက်လှန့်ပုံသုံးမျိုးအနက် တစ်မျိုးမျှကိုသာ ဖော်ပြသော်လည်း အချို့ကျောက်စာတို့တွင် နှစ်မျိုးပေါင်း သုံးမျိုးပေါင်း ကျိန်ဆိုကြသည်။

အဘုန်းမကြီး အသက်မရှည်စေသတည်း။ ငရဲအဝစိအား ကျက်စေ၏။^{၉၂}

ဘုန်းမကြီးစေ အသက်မရှည်- ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်လည်း မဖူးရစေ^{၉၃} ဖျက်ဆီးရစ်သောသူကားအဘောက်၊ မြေကြီးကားအထက် အဝစိအထဲ ငရဲလျှင် ကျက်စေသတည်း။ လာလတ်အံ့သောဘုရားအဖြစ်ဖြစ်လျှင် မဖူးရစေသတည်း။^{၉၄}

ဤကျိန်စာသုံးမျိုးကား အများကြောက်ကျိန်စာများဖြစ်ခဲ့ဟန်ရှိသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့ မပါလျှင်ပင် ခြောက်လှန့်လိုသည့်ရည်ရွယ်ချက် ပြည့်စုံသည့်အလျောက် အထက်ပါအတိုင်း သာမန်သာရေးထိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

ထိုကျိန်စာသုံးမျိုးတွင်လည်း ငရဲနှင့်ခြောက်လှန့်ခြင်းမှာ ပိုမိုတွင်ကျယ်သည်။ အမျှဝေဆုတောင်းစကားတွင် နိဗ္ဗာန်နှင့်ဆွဲဆောင်သည်ကို အကြိမ်ကြိမ် တွေ့ရရာ ကျိန်စာများတွင် ငရဲကိုမကြာခဏတွေ့ရသည်မှာ ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်။ အကောင်းနှင့်အဆိုး အမှောင်နှင့်အလင်း ခွန်တွဲပြသင့်သည့်အတိုင်း ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ကောင်းမှုကို ချီးပင့်လျှင် အတက်၊ ဖျက်ဆီးလျှင် အကျ အကျိုးပေးနှစ်ဝကို ယှဉ်ပြရာရောက်သည်။ ငရဲနှင့်ခြောက်လှန့်သည့်အခါ၌ အရိုးဆုံးရေးသည့်အခါ "ငရဲအဝစိကျက်စေသတည်း"ဟုလည်းကောင်း၊ "အဝစိလျှင် ကျစေသတည်း"ဟုလည်းကောင်း ရေးတတ်သည်။ သို့သော် ထိုထက် အနည်းငယ် မွမ်းမံရေးသားလိုသည့်အခါ၌ "အဝစိအထဲ ငရဲလျှင်ကျက်စေသတည်း"၊^{၉၅} "အဝစိကားအထက် အယင်းကားအောက် ဖြစ်စေသောတည်း"၊^{၉၆} "ငရဲအဝစိကား အထက် အယင်းတို့ အောက်လျှင် ကျက်စေသတည်း"၊^{၉၇} "မြေကမ္ဘာကား အထက် အယင်းတို့ အောက်လျှင် ခံစေသတည်း"၊^{၉၈} စသည်ဖြင့် ကျိန်တတ်ကြသည်။ အချို့က ဖျက်ဆီးသူတို့ အဝစိအထဲရောက်စေကြောင်းလောက်ကိုသာဆို၍ အများစုကမူ အဝစိအောက် မြေကမ္ဘာအောက် ရောက်စေကြောင်းအထိ ကျိန်ဆိုကြပုံကို သတိထားရာသည်။ တစ်ဦးထက်တစ်ဦး ထူးထူးခြားခြားဖြစ်အောင် ခြောက်လှန့်တတ်ကြသည်။ ထိုသို့ ထူးထူးခြားခြားဖြစ်အောင်အားထုတ်ရာက "မြေကြီး ပထဝီကားအထက်

အယင်း ဆင်းရဲနှစ်ရစ်သသူကား အဘောက်အထဲ ငရဲအဝစိလျှင် ကျက်စေသတည်း"၊^{၉၉} ဟူသောအရေးအသားမျိုးပေါ်ပေါက်လာသည်။ "မြေကြီး"ဟူသော ရိုးရိုးအသုံးမှသည် "မြေကြီးပထဝီ"ဟု ဖြစ်လာသည်။ "အောက်အဝစိငရဲ" စသော အသုံးများအစား "အဘောက်အထဲ ငရဲအဝစိ"ဟု သုံးလာသည်။ အဓိပ္ပာယ်မွမ်းမံမှုသာမက အသံမွမ်းမံမှုလည်း ပြုလာသည်။ အချို့ကလည်း "အထုယူဇနာနှစ်သိန်းလေးသောင်းရှိသော မြေကြီးကား အထက်"^{၁၀၀} ဟု မြေကြီးကို ချဲ့ထွင်ရေးပွဲကြသည်။ အချို့ကမူ "ငရဲကြီးရစ်ထပ် ငရဲငယ် ဆယ့်ခြောက်ထပ်၌ ခံစေသတည်း"^{၁၀၁} ဟု ငရဲအရေအတွက် ဖော်ပြလျက် ခြောက်လှန့်လာသည်။ အချို့ကမူ ငရဲသားဘဝ၏ဆုံးရှုံးမှုကို အာရုံ၌ထင်လာအောင် "အဝစိကား အထက် အယင်းကားအောက် နေရောင် လရောင် မမြင်စေသတည်း"^{၁၀၂} ဟု ရေးကြပြန်သည်။ ထိုသို့ ဖျက်ဆီးလိုမည့်သူတို့ ကြောက်လန့်လာအောင်ရေးကြရာက ကြောက်လန့်လာဖွယ်ကျိန်စာစာပေများ ပုဂံခေတ်တွင် အများအပြား ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။

ကျိန်စာစာပေများ၌ကား ဆိုခဲ့သည်တို့ထက် များစွာရေးပွဲကြလေပြီ။ အပယ်ငရဲကျရောက်စေကြောင်း ကျိန်စာများ၌ ထိထိမိမိ စူးစူးရှရှ ကျိန်ကြပြီ။ ထိုသို့ကျိန်ကြသည့်အခါ ကျောက်စာရှင်တို့ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်မှာ ငရဲအမည်များ ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ၌ ငရဲကြီးလေးထပ်ကို ဖော်ပြကြသည်။ စိုးမင်းပျံချီသမီးက နရက်၊ တရက်၊ ပြိတ္တာ၊ ပဉ္စာနန္ဒရိတ်ဟူ၍ စာရင်းချပြသည်။^{၁၀၃} စိုးမင်းပျံချီသမီး၏ ငရဲကြီးလေးထပ်ဖော်ပြပုံစကားမှာ ထူးခြားသည်။ ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်များတွင် ငရဲကြီးလေးထပ်ဟူ၍ မရှိ။ အပါယ်လေးပါး ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်ဟူ၍သာ ရှိသည်။ အပါယ်လေးပါးမှာ ငရဲ တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ အသုရကာယ်တို့ ဖြစ်သည်။ စိုးမင်းပျံချီသမီးဖော်ပြထားသောအမည်များ မပါဝင်။ ထိုကြောင့် "နိရျာဏ်" "တြက်" "ပဉ္စာနန္ဒရိတ်"မည်သော ငရဲအမည်သစ်များကိုသွင်းလာသည်မှာ ထူးခြားနေသည်။ ထိုပြင် အပါယ်ဘုံ တစ်ဘုံဖြစ်သောပြိတ္တာကိုလည်း ငရဲစာရင်းတွင်သွင်းထားပြန်သည်။ အချို့လည်း ဘာသာရေးဗဟုသုတ ကြွယ်ဝလှသည်မဟုတ်၊ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလျှင် ပြီးစတမ်းသဘောဖြင့် ကျိန်ဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ သို့သော် ကျမ်းဂန်ဗဟုသုတ ပြည့်ဝသူများလည်း ရှိမည်ကိုကား ယုံမှားဖွယ်ရာ မရှိ။ အပါယ်လေးပါးမျှကိုသာ မဟုတ်။ အပါယ်လေးပါးတွင် တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သော ငရဲများကို အမည်နှင့်တကွ အတိအကျဖော်ပြသူများလည်းရှိသည်။ သာဓက

အားဖြင့် ကြံသိုင်းကြီးသမီးကျိန်စာတွင် ငရဲကြီးကြီးရစ်ထပ်ကို အမည်နှင့် တကွ ဖော်ပြထားသည်။^{၁၀၄} သိပ္ပံ၊ ကာလသုတ်၊ သယံဇာတ၊ တာပန၊ မဟာ တာပန၊ အဝဇီ၊ ရောရဝ၊ မဟာရောရဝ ငရဲတို့ ဖြစ်သည်။ ဤငရဲကြီး ရစ်ထပ်စာရင်းကို ဖော်ပြရာ၌ ကျမ်းဂန်ကိုကြည့်လျက် ကူးယူရေးခဲ့ခြင်း ဟုတ် ဟန်မတူ။ မိမိတို့ဉာဏ်တွင်ခွဲနေသည့်အတိုင်းသာ ရေးထိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ဟန်ရှိ သည်။ ကျမ်းဂန်တွင် ငရဲအမည်များကိုဖော်ပြရာတွင် ငရဲကာလသက်တမ်း အနည်းအများအလိုက် စီစဉ်ဖော်ပြတတ်သော်လည်း ဤကျောက်စာတွင် အစီအစဉ်မကျ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ငရဲအမည်များကိုသိရသည့်အခါ အချို့သူတို့ အတွက်ကား ကြောက်လန့်ကောင်းကြောက်လန့်ကြမည်။ အချို့လူဆိုးလူသွမ်း တို့အတွက်ကား ငရဲအမည်မျှလောက်သည် ကြောက်ဖွယ်မဟုတ်ခဲ့ရာ။ ငရဲ ဆိုသည် ဤမျှကြာရှည်ခံစားရပါကာလားဟု ထပ်ဆင့်သိပါမှ ကြောက်စိတ်ဝင် တတ်သူများလည်း ရှိသေးသည်။ ဤသဘောကိုနားလည်သည့် နားတောင်းများ မင်းကြီးက ငရဲတွင် ခံစားရသည့်ကာလရှည်ကြာပုံကို လူတို့နှစ်ရေတွက်ပုံနှင့် ယှဉ်၍ပြဖူးသည်။^{၁၀၅}

နှစ်အရှည်အကြာခံရသည်ကိုကား သိကြပြီ။ မည်သို့ခံရမည်ကို မသိ လျှင်လည်း အချို့က ကြောက်ကောင်းမှကြောက်ကြမည်။ ထိုသူတို့အတွက် ငရဲ၏ကြောက်ကြမ်းဖွယ်ကောင်းပုံကို ဖော်ပြဖို့ လိုသေးသည်။ ငရဲ၏ ကြောက်စရာ အခြင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ တိုတိုနှင့်ထိထိမိမိ ဖွဲ့သူလည်း ရှိသည်။ အကျယ်ဖော်ပြ၍ ဖွဲ့သူလည်း ရှိသည်။

ဤငါ့အလှူကို ပျက်ဆီးသသူကား စားချင်လျက် မစားရတတ် သောက်ချင်လျက် မသောက်ရတတ်စေသတည်း။ ကမ္ဘာလျှင် လောင် သောခွဲလည်း မလောင်ရာသော ကမ္ဘာတစ်ပါးသို့လား၍ မြေကြီးအထဲ ငရဲခံစေ ကျက်စေလေသတည်း။^{၁၀၆}

ဟူသော အိန်ရောက်သင်၏ အဖွဲ့မှာ တိုတိုနှင့်ထိမိသော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ဤ အဖွဲ့၌ ကမ္ဘာပျက်ပုံနှင့်ဆက်စပ်သည့် ပုဂံသားတို့၏အယူအဆလည်း ထင်ဟပ် လျက်ရှိသည်။ တစ်နေ့တွင် ဤကမ္ဘာကြီးသည် မီးလောင်ကြွမ်း၍ ပျက်စီးပေ လိမ့်မည်။ သို့တိုင်အောင် ခံစားရမည့် ငရဲကား ဆုံးခန်းတိုင်ဦးမည် မဟုတ်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပျက်ဆီးသူသည် စားချင်သောက်ချင်ပါလျက် မစားရတတ် မသောက်ရတတ်သောဒုက္ခကို ထိုကာလတိုင်အောင် ခံစားနေရမည့်အကြောင်း ဖော်ပြကျိန်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အချိန်ကာလအကြာအရှည်ကိုလည်းကောင်း၊

ခံစားရမည့်အပြစ်ဒဏ် အဆင်းအရဲကိုလည်းကောင်း တိုတိုနှင့် ဖော်ပြနိုင်သော ကျိန်စာဖြစ်သည်။

အထူးဖွဲ့ရေးလိုသူတို့အဖို့ ကျမ်းဂန်တွင်လာရှိသော အကြောင်းအရာ များမှာ ကျိန်စာ၏အဆာ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ငရဲအသီးသီးကို အမည်နှင့် တကွ နှစ်ကာလတို့ကို ဖော်ပြခဲ့သော နားတောင်းများမင်းကြီးသည် ငရဲ၏ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းပုံကိုဖော်ပြလိုသည့်အခါ ဓာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ကို ထုတ်နုတ် ပြုခဲ့ဖူးသောအကုသိုလ်ကြောင့် ကျောက်ဖျာထက်တွင် ခါးအထိနှစ်လျက် ငရဲ ခံစားနေရသူ ငရဲသားတစ်ဦးအကြောင်း ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ကို ထုတ်နုတ် ကိုးကားသည်။^{၁၀၇} ယောက်ကျားတစ်ယောက်သည် အခြားသူတော်ကောင်း တစ်ဦးက သဒ္ဓါတရားဖြင့် လူဒါန်းထားသည့် ဝတ်လယ်ကို လိုချင်သည်။ ထိုကြောင့် တစ်နေရာမှကျောက်တိုင်ကိုယူလာ၍ ဝတ်လယ်အမှတ်အသား ကျောက်တိုင်အသစ် စိုက်သည်။ ကျောက်တိုင်အပြင်မှမြေကို မိမိက ယူသည်။ ထိုယောက်ကျားသေလွန်သောအခါ၌ ကျောက်ဖျာထက်တွင် ခါးတိုင်နှစ်လျစ် မငွေနိုင်မသွားနိုင် ဒုက္ခခံရသည်။ ကျောက်ဖျာမှာအထူးအားဖြင့် အရက် ခြောက်ဆယ်သွားထုလျက် အလျားအနံ အရက်ခြောက်ဆယ်သွားကျယ်ပြန့် ရာ အားကိုးရာမမြင်နိုင်ပဲခံစားရသော ငရဲဖြစ်သည်။ ကကုသန်ဘုရားရှင် လက်ထက်ကပြုခဲ့သော အကုသိုလ်အကျိုးပေးသည် ဂေါတမဘုရားရှင်လွန်သည့် တိုင်အောင် မပြတ်သေးပဲ ထိုယောက်ကျားမှာ ငရဲ ခံစားနေရဆဲဖြစ်ကြောင်း ထိတ်လန့်ဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးထားသည်။

ဤဇာတ်လမ်းမှာ ပုဂံခေတ်ကျိန်စာဆိုချင်သူတို့ အာရုံရောက်လေ့ရှိ သော ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ ဤဇာတ်လမ်းနည်းတူ ပုဂံခေတ်က ထင်ရှားသည့် မှာ ဘုရားရှင်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရန်ပြုနှောင့်ယှက်ခဲ့သည့် ဒေဝဒတ်၏ဇာတ်လမ်း ဖြစ်သည်။ ဒေဝဒတ်၏ သေခြင်းဆိုးသေရပုံသည်လည်းကောင်း၊ ဒေဝဒတ်ခံစား ရသည် ဆိုသော ငရဲကိုလည်းကောင်း တွေးထင် ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြပုံရသည်။ ထိုကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်စား ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော ကျောင်းကန်ဘုရားတို့ကို ပျက်ဆီးခြင်းသည် ဘုရားကို နှောင့်ယှက် ပျက်ဆီးသည်နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ကြောင်း သတိပေးလိုဟန်ရှိသည်။ ကျိန်စာတို့တွင် ဒေဝဒတ်၏အပြစ်ကိုပြ လျက် ခြောက်လှန့်သည်ကို မကြာမကြာ တွေ့ရသည်။ "ဒေဝဒတ်ခံခြင်း ခံစေသတည်း။"^{၁၀၈} ဟူ၍ သာမန်သာကျိန်ဆိုသူလည်းရှိသည်။ ထိုထက် အတန်

အသင့်ပို၍ "ကျောင်းဘုရားကျွန်ကို ညည်းဆဲ ပျက်ဆီးသောသူကား အသေ
မလှ သေ၍ ဒေဝဒတ်ခံသောငရဲလျှင် ခံစေသတည်း" ၁၀၆ ဟု ကျိန်ဆိုသူလည်း
ရှိသည်။ အနန္တသုဇနိးသည်လည်း မိမိကျိန်စာတွင် ဒေဝဒတ်၏ဒုက္ခကို စံထား
၍ ငြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။ ၁၀၇ ဒေဝဒတ်ကိုပုံပြု၍ ခြောက်လှန့်ကြသောကျိန်စာများ
အနက် ၁၂၃၀ပြည့် စောမင်းလတ်ကျောက်စာကျိန်စာမှာ များစွာ ထူးခြား
သည်။

အလွန်လှယက်ပျက်ဆီးသောသူကား ဤလူလက်ထက်လည်း အပြစ်
ရှစ်ပါး ရောက်စေသတည်း။ ဓမ္မာပျက်၍ သေခဲ့သောလည်း သိဉ္ဇိးမည်
သော ငရဲ ကာလသုတ်ငရဲ တာပနငရဲ ပတာပနငရဲ သယံတငရဲ
ရောဂုငရဲ မဟာရောဂုငရဲ အဝီစိငရဲ ဤသို့သောငရဲတို့၌လည်း
ဒေဝဒတ်ခံ၏။ ဒေဝဒတ်ခံသောထက် အဆအရာ အဆအထောင်
အဆအသောင်း အဆအသိန်း တပြောင်းပြန်ပြန် ခံစေသတည်း။
ငါ့မြေကိုစားသောယောက်ကျားလည်းကောင်း မိန်းမလည်းကောင်း
သေခဲ့သော် အထုလည်း အရက်ခြောက်ဆယ်သွားသော ကျောက်ဖျာ
ကြီးတွင် ခါး၍နစ်လျက် ရေလည်းမရ အစာလည်းမရ လျှာငါးလံ
ထွက်လျက် ခံစေသတည်း။ ၁၁၁

မြေမြိုခြင်း မိုးကြိုးဒဏ်ထိခြင်း မီးလောင်ခြင်းအစရှိသော အပြစ်ရှစ်ပါးနှင့်လည်း
ခြောက်သည်။ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်နှင့်လည်း လှန့်သည်။ ငရဲခံရသော ဒေဝဒတ်
ဘဝကို ဖော်ပြသော်လည်း ထိုမျှမက ခံစားရစေကြောင်း ကျိန်လိုက်သေးသည်။
အဆုံးတွင် ကကုသန်ဘုရားလက်ထက်က အကုသိုလ်ပြုမှားသည့်ယောက်ကျား
၏ ခံစားရပုံကို ထပ်ဆင့်ဖော်ပြထားလိုက်သေးသည်။ အများကြောက်ကြမည့်
ကျိန်စာဖြစ်သည်။ ဤကား ငရဲနှင့်ခြောက်သောကျိန်စာတို့၏ သဘော ဖြစ်
သည်။

အပါယ်ငရဲနှင့်ခြောက်ပြီးနောက် ဆက်လက်ခြောက်လှန့်တတ်သည်မှာ
အပါယ်လေးပါးတွင်အဝင်အပါဖြစ်သော ပြိတ္တာ တိရစ္ဆာန်ဘဝများနှင့် ခြောက်
လှန့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပျက်ဆီးသူကို လူ့ဘဝသို့ နောက်
တစ်ဖန် ပြန်မရောက်စေလိုသည့်အချက်ကို ပုဂံခေတ်အလှူရှင်တို့၏ ကျိန်စာ
တွင် မကြာခဏ တွေ့ရသည်။ "လူအဖြစ်နှစ်ဖန် မပြန်မဖြစ် အဝီစိ ငရဲလျှင်
ကျက်စေသတည်း" ၁၁၂ "လူနှစ်ဆစ်လျှင် မဖြစ်စေသတည်း" ၁၁၃ "လူအဖြစ်
ဟူသောကား နှစ်ဖန်မဖြစ်ရစေသတည်း" ၁၁၄ စသော ကျိန်စာများဖြစ်သည်။

မနုဿတ္တဘာဝေါ ဒုလ္လဘောဟူသော ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်လာစကားကို ပုဂံသားတို့
အလေးအနက် ပြုခဲ့ကြသည်။ လူ့ဘဝ တစ်ဖန်ပြန်လည်ရခွင့်သည် ပုဂံသားတို့
အတွက် မက်မောဖွယ်ရာဆုလာဘ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု
ကို ပျက်ဆီးလာလျှင် လူ့ဘဝ တစ်ဖန် ပြန်မရစေကြောင်း ကျိန်စာဆိုကြခြင်း
ဖြစ်မည်။ အခြားကုသိုလ်အကျိုးပေး တစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် လူ့ဘဝကို ရစေဦး။
လူကောင်းသူကောင်းအဖြစ်ကိုကား မရစေလို။ လူညွန့်တုံးနေသော လူပြိတ္တာ
အဖြစ်ကိုသာရကြစေရန် ကျိန်ဆိုတတ်ကြသည်။ လူပြိကာဆိုသည်ကား
ဘုရားရှင်တို့လက်ထက်တွင် တရားမရနိုင်သော မကျွတ်နိုင်သော သတ္တဝါမျိုး
ဖြစ်သည်။ မကျွတ်နိုင်ရာတွင် ဘုရားဖူးခွင့်မရကြခြင်းမှာ အကြောင်း
တစ်ကြောင်းဖြစ်သည်။ ၁၁၅ အချို့မှာ ဘုရားတရား နာယုခွင့်ကြိုပါသော်လည်း
အကျွတ်တရားရရန် ကံမပါကြ။ ထိုကြောင့် လူပြိတ္တာဖြစ်စေကြောင်း ကျိန်ဆို
ရာတွင် ပြိတ္တာတို့၏ ထိုသဘာဝတို့ကို ဖော်ပြကျိန်ဆိုကြသည်။

ပျက်ဆီးကုန်ရစ်သသူကား မြေပုံလုံးမျှသော ဘုရားတို့ ချွတ်
၍ မကျွတ်ပါသော လူပြိတ္တာလျှင် ဖြစ်စေသတည်း။ အ
ကမ္ဘာတာသော ဘုရားလည်းမပူး၊ အပြစ်ရှစ်ပါးရောက်စေ
သတည်း။ ၁၁၆

ဘုရားကိုဖူးခွင့်မရခြင်း၊ ပြိတ္တာဘဝမှမကျွတ်လွတ်နိုင်ခြင်းတို့ကို ဦးစားပေး
ဖော်ပြလေ့ရှိကြသည်။ လူပြိတ္တာမဖြစ်ပဲ လူကောင်းသူကောင်း ဖြစ်ခွင့်ရစေဦး။
ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာ နေနိုင်ခွင့်မရစေလိုကြောင်းလည်း ကျိန်ဆိုကြသည်။ ၁၁၇

ထိုထက်သော်ကား ဆွေမျိုးအင်အားနည်းပါးခြင်းကိုလည်း လူ့အဖွဲ့
အစည်းတွင် ဆုံးရှုံးမှု တစ်ရပ်အဖြစ် မြင်ခဲ့ကြပုံရသည်။ "အဆွေအစဉ်အတိုင်း
မသိရပါစေသတည်း" ၁၁၈ ဟူသောကျိန်စာမှာ ဆွေမျိုးဂုဏ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဂံ
ခေတ် အယုအဆကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ သားဆက်မြေးဆက်ကို မှတ်မိသိရှိ
နေခြင်းသည် ဂုဏ်သရေရှိအသိုင်းအဝန်း၏ လက္ခဏာ ဖြစ်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။
အစုအစဉ် မှတ်တမ်းတင်ကျန်ရစ်ခွင့်ရနိုင်သည့်မျိုးရိုးကို ဂုဏ်ယုဖွယ်ရာ မျိုးရိုး
အဖြစ် မှတ်ယူခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ဆင်းတောင့်ဆင်းရဲ နေထိုင်ကျင်လည်နေရသော
သူတို့၌ မိမိမျိုးရိုးစဉ်ဆက်ကို အဘယ်မှာ အာရုံထားနေနိုင်ပါမည်နည်း။
ထိုပြင် မျိုးရိုးစဉ်ဆက်အပေါ်၌ သံယောဇဉ်ဖြစ်ကြဟန်လည်း ရှိသည်။ ပျက်စီး
ပြုန်းတီးစရာရှိလျှင်ပင် မိမိ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း ပျက်စီးသည်ထက် ဆွေ
မုန့်ဆက် ပျက်စီးရမည့်အရေးမှာ ပိုမို ထိတ်လန့်ဖွယ်ကောင်းသည်ဟု ယူဆ

ကြသည်။ ထိုကြောင့် "အမျိုးစပ်ပင် ပြန်တီးစေသတည်း" ၁၁၉ "အမျိုး ခုနစ် အလုံး လူနစ်ဆစ် မဖြစ်စေသတည်း" ၁၂၀ စသည်ဖြင့် ကျိန်ဆိုကြသည်။

မျိုးနှင့်ရိုးနှင့် ပျက်စီးခြင်းအပြင် မိသားစု အကွဲကွဲအပြားပြား ဖြစ် ရခြင်းမှာလည်း နှလုံးစိတ်ဝမ်း မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ အလှူကို မျက်ဆီးသူတို့ သောကရောက်စရာ အခြေအနေမျိုး ကြံစေလိုကြောင်း ကျိန် ဆိုသည့်အခါ "ချစ်သောမယား ချစ်သောယားနှင့် ကွေကင်းစေ" ၁၂၁ ဟု ကျိန်ဆိုကြသည်။ ပုဂံသားတို့ ကြောက်လန့်သည့် အခြားအန္တရာယ်တစ်မျိုးမှာ ခရီးလမ်းအန္တရာယ် ဖြစ်သည်။ ကုန်းလမ်းခရီး၌လည်း မြေပါးကင်းပါး အန္တရာယ် ရှိသည်။ ရေလမ်းခရီး၌လည်း မိကျောင်းကိုသို့သော ရေသတ္တဝါ တို့၏ အန္တရာယ်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် "ကြည်းသွားသောကား မေ့ခဲစေသော။ ရေသွားသောကား မိချောင်းငင်၍သေစေသတည်း" ၁၂၂ စသည်ဖြင့်လည်း ကျိန် တတ်ကြသည်။ ထို့ပြင် လူ့အဖွဲ့အစည်းမေ့တာအတိုင်း တွေ့ရတတ်သည်မှာ အလုပ်အကိုင်မဲ့လျက် မိမိဝမ်းကိုပင် မိမိမကျောင်းနိုင်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ထိုဘဝမျိုးရောက်ရမည်ကို မည်သူမျှ မလိုလားနိုင်ကြောင်း သိနားလည်ပြီး ဖြစ်ရာ မလုပ်တတ်မကြံတတ် အစားအစာ မစားရတတ်သောအဖြစ်မျိုး ကြံရ စေကြောင်း ကုသိုလ်ရှင်တစ်ဦးကကျိန်စာဆိုသည်။ ၁၂၃ ထိုမှတစ်ပါး ရောဂါ ဝေဒနာများကြ၊ ဆင်းရဲရောက်ကြ အသက်တိုကြသောသူတို့ကိုလည်း တွေ့မြင် နေရာရာ အနာများစေကြောင်း ဆင်းရဲကြီးစေကြောင်း အသက်တိုစေကြောင်း ကျိန်ဆိုတတ်ကြသေးသည်။ ၁၂၄ မျက်မြင်ဒုက္ခများကို ဖော်ပြကျိန်ဆိုသည့် ကျိန်စာ များပေတည်း။

အချို့လည်း မျက်မြင်ဆင်းရဲဒုက္ခများအပြင် ကျမ်းဂန်တို့တွင် ဖော်ပြ လေ့ရှိသော ဘေးအန္တရာယ်များကို ကိုးကားခြောက်လှန့်တတ်ကြသည်။ ထို ကျိန်စာများတွင် ရွှေပြေးသဖွယ်ဖြစ်ခဲ့သော ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏ကျိန်စာကို စံထား ပြောဆိုသင့်ပေလိမ့်မည်။ ခင်ပွန်းသည်ကွယ်လွန်သဖြင့် အပူမီးတောက် နေရသော ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏သောကကို အကြောင်းအရာထူးများ ကဏ္ဍ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သံဝေဂကိုအကြောင်းခံလျက် အလှူကြီး ပေးခဲ့လင့်ကစား မိမိကုသိုလ်ကိုကာကွယ်ရန်အတွက် ညောင်ရမ်း ကြီးသမီး များစွာသတိရှိခဲ့သည်။ ကျိန်စာဆိုရာ၌ အလွန်ပြင်းထန်သောကျိန်စာ ရေးထိုးခဲ့လေသည်။ သုံးနေရာ သုံးရွာနတ်တွင် အလှူကြီးပေး၍ ကျောက်စာရေးရာ၌ အိုထက်ပြည်သင်အိမ်ရာ

ကျောင်း ကျောက်စာမှတစ်ပါး အခြားနှစ်ရွာနတ်တွင် ဤကျိန်စာကို တွေ့ရ သည်။ မိမိတို့ဇနီးမောင်နှံ၏အိမ်ရာကျောင်း၌ရေးထိုးသည့် ကျောက်စာတွင်မူ ကျိန်စာကိုအပြည့်အစုံမဖော်ပြပဲ "မြောက်ဘက်မှသော ကျောက်စာတွင် ဘုန်း မကြီးစေ အသက်မရှည်စေသတည်းကစသော များစွာသော ငါကျိန်သော အကျိန်သင့်၍" ၁၂၅ စသည်ဖြင့် ဤကျိန်စာကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားသည်။ မိမိကျိန်စာ၏ထိရောက်မှုနှင့်စာရည်စာသွေးကို ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ကောင်းစွာ ယုံကြည်ခဲ့ဟန်ရှိသည်။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ရည်ညွှန်းခဲ့သော မြောက်ဘက်က ကျိန်စာမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ကျွန်တစ်ယောက် လယ်တစ်ပယ်သောကိုတည်း ငါ့ဆွေတွင်ကျင် လည်းကောင်း ငါ့သခင်မင်း၏ အဆွေတွင်ကျင်လည်းကောင်း ပြင်သူ လည်းကောင်း ရဟန်းလည်းကောင်း လူလည်းကောင်း မိန်းမ လည်းကောင်း ယောက်ကျားလည်းကောင်း လူစားလတ်သော နိုင်ထက်မူလတ်သောသူကား လူတွင် ဘုန်းမကြီးစေ အသက်မရှည် စေသတည်း။ မင်းကြီးဘေးဘယဒဏ်ကြီး သင့်စေသတည်း။ မီးဘေး ရေဘေး မိုးကြီးပုဆိန်ဘေး ဆင်ဘေး မြင်းဘေး မြေဘေး သစ်ကျား လင်ဘေး သမားကု၍မတတ်ရာသော အနာဘေး ကြီးစွာစွာလျှင် သင့်၍ ဖတ္တလတ် သေစေသတည်း။ သွေးခဲအန်၍ သေစေသတည်း။ သေသောလည်း အဝိစိမည်သော ငရဲကြီးလျှင် ကျက်စေသတည်း။ ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်လည်း မဖူးစေသတည်း။ ကြမ္မာအား လူဖြစ်ငြား တုံ့သော်လည်း နှုသောဝဲသော ကိသောကန်သော နာပင်းသော အသောရူးသော တုံ့လိုသော ခြိယ်လက်တိုသော နားနာခေါင်းတိုသော ပုဆိုးခြမ်း လည်လျှင်ပတ်၍ ဖုန်းစားသော်လည်း မစားရတတ်သော လူတွင်သူမခဲသော ကြမ္မာခဲသော လူပြိတ္တာလျှင် ဖြစ်စေသတည်း။ မြေကြီးကမ္ဘာကား အထက် အယင်းလူစားသောသူကား အောက် ဖြစ်စေသတည်း။ ၁၂၆

မင်းဘေး မီးဘေး ရေဘေး စသည်ဖြင့် ကျမ်းဂန်တွင် ပြဆိုသော သေလောက် သည့် ဘေးအန္တရာယ်များ ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအသေများတွင် သွေးခဲအန်၍ သေရမည့်ဘေးကိုလည်း ထပ်ဆင့်ဖော်ပြထားသေးသည်။ ဤကျိန်စာ၌ ထူးခြား ချက် တစ်ရပ်ကား လူပြိတ္တာ၏အဖြစ်ကို အထူးဖွင့်ဆိုပြချက် ဖြစ်သည်။ နှုဝဲခြင်း၊ မျက်စိမမြင်ခြင်း နားပင်းခြင်းစသည့် ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ချို့တဲ့ခြင်း များသည် လူပြိတ္တာ၏လက္ခဏာများဖြစ်သည်ကို အထင်အရှား ဖော်ပြသည်။

လူပြိတ္တာကို သရုပ်ဖော်သည့်စကားရပ်များအနက် "ပုဆိုးခြမ်း လည်လျှင်ပတ်၍
 ပုန်းစားသော်လည်း မစားရတတ်သော" ဟူသော စကားစုမှာ ပုဂံခေတ်
 သူတောင်းစားတစ်ဦး၏ ရုပ်သွင်ကို မြင်ယောင်စေနိုင်လောက်သော အရေးအဖွဲ့
 ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဤကျိန်စာသည် နှောင်းအလှူရှင်တို့ အတုယူ ရေးဖွဲ့
 လိုသည်အထိ နှစ်သက်အားကျခဲ့သော ကျိန်စာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၂၅၅ခုတွင်
 ဥစနာမင်းကြီး၏ဦးရီး မင်းမတ်မဟာသမန်းဦးဆောင်လျက် မင်းသားမင်းသမီး
 တို့က လယ်ကျွန်အလှူကြီးပြု၏။ ထိုအလှူပြုပြီးနောက် ကျိန်စာရေးထိုးရာတွင်
 ညောင်ရမ်းကြီးသမီး၏ကျိန်စာကိုပင် ယူ၏။^{၂၂၇} တစ်ကြိမ်သာ ယူသည်
 မဟုတ်။ ၁၂၅၅တွင် ကျောင်းပြုမြေလှူသည့်အခါ၌လည်း ဤကျိန်စာကိုပင်
 ယူပြန်သည်။^{၂၂၈} "ပုဆိုးခြမ်း လည်လျှင်ပတ်၍"အစား "ပုဆိုးခြမ်း လည်လျှင်
 လျှောက်၍" ဟု သုံးသည်သာထူးခြားသည်။ တစ်ဖန် ဤကျိန်စာကို
 မဟာသမန်းသာ နှစ်ခြိုက်သည်မဟုတ်။ ၁၂၅၅တွင်တစ်ကြိမ်၊ ၁၂၇၃တွင်
 တစ်ကြိမ် အလှူပြုကြသော မင်းမတ်မဟာရာဇာ၏မိသားစုကလည်း နှစ်ခြိုက်
 ကြသည်။ ထိုသို့တို့၏ကျိန်စာတွင်လည်း ဤကျိန်စာ၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းကို
 သုံးထားပြန်သည်။^{၂၂၉} ထိုအတူ ၁၂၇၂တွင် ကျောင်းပြုလယ်လှူကြသော
 သမန္တပတိယ်လင်မဟားတို့ကလည်း ကျိန်စာတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို သုံးပြန်သေး
 သည်။^{၂၃၀} ညောင်ရမ်းကြီးသမီးကျိန်စာသည် ပုဂံခေတ်က ထင်ရှားသော
 ကျိန်စာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

မိမိတို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးလျှင် လူအဖြစ်ကို ပြန်၍မရစေ
 ချင်ကြ။ ဖြစ်နိုင်လျှင် ငရဲ။ ငရဲကလွတ်လျှင် တိရစ္ဆာန်သာ ဖြစ်စေချင်ကြ
 သည်။ ထိုကြောင့် တိရစ္ဆာန်ဖြစ်စေချင်ကြောင်း ကျိန်စာလည်း အများအပြား
 ရေးထိုးကြသည်။ အချို့က "လူပြိတ္တာ တိရစ္ဆာန်လျှင် ဖြစ်စေသတည်း"။^{၂၃၁}
 စသည်ဖြင့် လူပြိတ္တာနှင့်တွဲဖက်ကျိန်ဆိုလေ့ရှိကြသည်။ သို့သော် တိရစ္ဆာန်ဖြစ်
 ရာ၌လည်း တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် ဘဝကုသိုလ် အကျိုးပေးက ခြားတတ်
 ကြသေးသည်။ အချို့က ကောင်းကောင်း သိမ်းမွေးခြင်း ခံကြရသည်။
 အရပ်အသွင် လှလှပပရှိကြသည်။ အချို့က တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ရာမှာပင် အပစ်ပယ်ခံ
 ဘဝ။ အရပ်အသွင်က မလှမပ။ ထိုသဘောကို ပုဂံခေတ် ကျိန်စာဆိုသူတို့
 နှလုံးသွင်းမိကြသည်။ ထိုကြောင့်တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လျှင်ပင် လှလှပပ တိရစ္ဆာန်
 မဖြစ်စေကြောင်း ကျိန်စာဆိုကြသည်။ အမွေးမဲ့အရေမဲ့သတ္တဝါ ဖြစ်ပါစေဟု
 ဆိုသူက ဆိုသည်။^{၂၃၂} အမွေးမဲ့တိရစ္ဆာန် ဖြစ်ပါစေဟု ကျိန်သူက

ကျိန်သည်။^{၂၃၃} အချို့ကမူ ထိုထက်ရက်ရက်စက်စက် ကျိန်သည်။ ခွဲစရာ
 ကောင်းသည်ဟု မိမိတို့ယုံကြည်သော တိကောင်ဖြစ်စေကြောင်း ကျိန်ဆိုကြ
 သည်။^{၂၃၄} အချို့ကမူ တိရစ္ဆာန်ဘဝမျှဖြင့်ပင် ဤလောကသို့ ပြန်လည်
 ရောက်စေလိုဟန်မရှိ။ မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုဖျက်လျှင် ဤကမ္ဘာသို့ ပြန်
 မရောက်စေချင်။ "ဤကမ္ဘာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်မျှ မဖြစ်စေကုန်သတည်း"။^{၂၃၅} ဟု
 ကျိန်ဆိုကြ သေးသည်။

ထူးခြားသောကျိန်စာတစ်ရပ်မှာ အစောကြွမ်း၏ကျိန်စာ ဖြစ်သည်။
 ထူးခြားသည်ဟုဆိုရခြင်းမှာ ပုဂံကျိန်စာတို့တွင် ပါဝင်တတ်သည့် အချက်
 အလက်များ အတန်စုံစုံပါဝင်အောင် ကျိန်ဆိုထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။
 အစောကြွမ်းသည် ဂုဏ်ရားတည်ခြင်း ကျွန်လယ်လှူခြင်းစသည့် ကုသိုလ်
 ကောင်းမှုပြုခဲ့သည့်ပြင် မိမိကိုယ်ကိုယ်လည်း ရတနာသုံးပါးကျွန် ဖြစ်ကြောင်း
 ကြေညာခဲ့သူဖြစ်သည်။^{၂၃၆} ထိုအစောကြွမ်းသည်လည်း မိမိ၏ကောင်းမှုများ
 နှောင်းလူတို့လက်တွင် ပျက်စီးမည်ကို စိုးရွံ့ခဲ့သေးသည်။ ထိုကြောင့် ကျိန်ဆို
 ရာ၌ အချက်အလက်အစုံ ပါဝင်အောင် ကျိန်သည်။^{၂၃၇} ဤလူ့ဘဝတွင်လည်း
 ကြောင့်ကြလျက်ပေးစေချင်သည်။ နောင်ဘုရားအဆုတ်လည်း မပူးစေချင်။
 အခြားစကြာဝဠာတွင် ဖြစ်လျှင်လည်း လူမဖြစ်ပဲ တိရစ္ဆာန်သာ ဖြစ်စေချင်
 သည်။ အရေအစားကောင်း မစားရသော တိရစ္ဆာန်ဘဝကို အသားပေးဖော်ပြ
 သည်။ မိမိတို့၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ထိပါးဖျက်ဆီးရန် ကြံရွယ်မိသူတို့
 လက်တုံ့သွားအောင် အကြောင်းအချက်တို့ဖြင့် မွမ်းမံခြောက်လှန့်ထားသည်။

အကြောင်းအချက်များဖြင့် ခြောက်လှန့်သည့်အပြင် စာပေအမွမ်းအမံ
 ဖြင့် မည်သို့ခြောက်လှန့်ခဲ့သည် ဆိုသည့်အချက်မှာလည်း သတိပြုအပ်ပေလိမ့်
 မည်။ စာပေအမွမ်းအမံဖြင့် ခြောက်လှန့်သည်ဆိုရာ၌ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြင့်
 လည်းကောင်း အသံဖြင့်လည်းကောင်း မွမ်းမံပုံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ မိမိကျိန်စာ
 ထိရောက်အောင် အချို့က တိုက်ရိုက်ရေးသည်။ အချို့က သွယ်ဝိုက်ရေးသည်။
 အချို့က အတိသယအလင်္ကာကို သုံးသည်။ အချို့က ဥပမာ ဂူပကစသည့်
 အလင်္ကာတို့ကို သုံးသည်။

ဓုဒ္ဒဘာသာဝင်တို့ အထွတ်အမြတ်ထားသည်မှာ ရတနာသုံးပါး ဖြစ်
 သည်။ ရတနာသုံးပါးနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ရမည်ကို များစွာ ကြောက်ရွံ့ကြ

သည်။ ဘုရားကို ဆန့်ကျင်လျှင် ဗုဒ္ဓန္တရား၊ တရားကို ဆန့်ကျင်လျှင် ဓမ္မန္တရား၊ သံဃာကိုဆန့်ကျင်လျှင် သံဃန္တရား ဟူသော ပြစ်မှုများကို ကြောက်ရွံ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂံကျိန်စာတစ်ရပ်၌ ထိုအချက်ကို မြန်မာလို တိုတိုရှင်းရှင်းဖြင့် ထိထိမိမိ ပြောဖူးသည်။ ပျက်ဆီးသောသူသည် "ဘုရားရန် တရားရန် သယံရန်" ဖြစ်ကြောင်း သတိပေးဖူးသည်။^{၁၃၈} ရတနာသုံးပါးရန် ဖြစ်ရမည်ကို ကြောက်သည့်နည်းတူ အခြားကြောက်တတ်သည်မှာ အဆိပ်ဖြစ် သည်။ အဆိပ်ကိုကြောက်တတ်သည့်သဘာဝကိုအခွင့်ကောင်းယူ၍ ခေတ်လယ် အထောလတ်ကျောက်စာတွင် ကျိန်ဆိုခုံပုံကို တွေ့ခဲ့ကြရပြီ။ ခေတ်နှောင်းတွင် သင်ငန်စံလိုသင်ဆိုသူ ကောင်းမှုရှင်တစ်ဦးက ထိုနည်းအတိုင်း ကျိန်ဆိုဖူးသည်။ သင်ငန်စံလိုသင်သည် ၁၂၀၅နှင့် ၁၂၀၆ခုနှစ်များက ကျွန်များလှသည်။ ၁၂၀၅ ခုနှစ် အလှူစာရင်းကို ကျောက်စာ မျက်နှာဘက်တွင်လည်းကောင်း၊ ၁၂၀၆ ခုနှစ် အလှူစာရင်းကို ကျောက်စာရင်းတွင်လည်းကောင်း ရေးထိုးသည်။ မျက်နှာ ဘက် ကျောက်စာနှစ်ရပ်လုံး၌ အလှူစာရင်းဖော်ပြပြီးသည့်အခါ ကျိန်စာ တစ်မျိုးတည်း ရေးထိုးသည်။ ကျိန်စာမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

အဆွေအဝါး သူကြီးသူတစ်ပါး ပျက်ဆီးတည်းဟူမူကား အဝစိကား အထက် အယင်းတို့ကားအအောက် ကျက်စေသောတည်း။ မြေပုံလုံး မျှမက သုမခံသောကြံမှာ အယင်းတို့ခံစေသောတည်း။ အယင်းတို့ စားသောထမင်းဟင်း၊ သောက်သောရေ အယင်းတို့ကိုယ်အား အဆိပ် ဖြစ်၍ ကြေစေသောတည်း။ အယင်းတို့ဝတ်သောပုဆိုး ဓွေဓွေ တန်ဆာ။ အယင်းတို့ကိုယ်လျှင် အဆိပ်ဖြစ်၍ ကြေစေသော တည်း။^{၁၃၉}

အစားအသောက် အဝတ်အထည်များပါ အဆိပ်ဖြစ်စေကြောင်း ကျိန်ဆိုထား သည်။ အဆိပ်ကို မည်သို့မျှရှောင်ကွင်း၍မရနိုင်မည့်အခြေအနေ ရောက်အောင် ဖော်ပြ ခြောက်လှန့်ထားခြင်းဖြစ်ရာ ဤစာကိုဖတ်ရလျှင် ပျက်ဆီးရန်ကြံသူတို့ ဝန်လေးကြမည့်စာမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုကျိန်စာအရေးအသားကိုလည်း နောက်လူ တို့ နှစ်သက်ကြသည်။ ၁၂၄၄ခု မြင်သင်၏ကျောက်စာတွင်လည်း ဤစကား ကို ဆိုသည်။^{၁၄၀} ကျောက်စာမှာတိုတိုသာဖြစ်သဖြင့် အနည်းငယ်ချို့၍ ရေးခဲ့ခြင်းသာ ထူးသည်။

မိမိတို့ကျိန်စာ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလာအောင် ရေးဖွဲ့ရာ၌ ဥပမာ စကားတို့ကိုလည်း အားကိုးတတ်ပြန်သည်။ ၁၂၂၀တွင် မဟာမီးက ကောင်းမှု

ပြုပြီး ကျောက်စာရေးထိုးသည်။ ရဟန်းတော်ဖြစ်သည့်အလျောက် ရှေးဟောင်း ကျမ်းဂန်များ တတ်သိကျွမ်းကျင်ဟန်ရှိသည်။ တစ်နေ့တွင် ကမ္ဘာကြီးသည် လေပျက်၍ ပျက်စီးပေလိမ့်မည်ဟုလည်း ယုံကြည်ရင်းရှိသည်။ အကယ်၍ လေပျက်ခဲ့သော် ကမ္ဘာမြေကြီး မည်သို့ဖြစ်ချေမည်နည်း။ ထိုကာလကို အာရုံ ဝင်စား၍ ကြည့်ခဲ့ဟန်ရှိသည်။ မိမိအလှူကို ပျက်ဆီးသူသည် လေပျက်သည် ကာလ၌ ကမ္ဘာမြေကြီးပျက်စီးသကဲ့သို့ပျက်စီးပါစေဟု ရေးလိုသည်။ ဤနေရာ ၌ မိမိ၏စိတ်ကူးရုပ်ပုံကို မဟာမီး၏သရုပ်ဖော်ဟန်မှာ ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာ ဖြစ် သည်။

ကမ္ဘာလေပျက်သောခါ မြေကြီးတောင်တော်စပင်း မုန့်မုန့်ညက်ညက် ပျက်စီးသို့ ပျက်စီးစေသတည်း။ ဆောက်တည်ရာမရ ဖြစ်စေကုန် သတည်း။^{၁၄၁}

ဥပမာပေးပုံသာ ထိထိမိမိ ရှိသည်မဟုတ်။ "ဆောက်တည်ရာမရ"ဆိုသော အသုံးအနှုန်းကြောင့်လည်း ဖရိုဖရဲကစဉ်ကလျားဖြစ်ကြမည့် အမူအရာမှာ များစွာသရုပ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ၁၂၄၉ခု ဥန်သင်စသုတို့၏ ကျောက်စာတွင်

ငါတို့ သွန်းသော ရေပူရေချမ်းခန်းသကဲ့သို့ ခွဲသောကရားကွဲသကဲ့သို့ ကွဲစေ သော။ ရေသို့ ခန်းစေသော။^{၁၄၂}

ဟု ရေးထိုးခဲ့သည်။ ပျက်ဆီးသူတို့၏ဘဝ ပျက်စီးခန်းခြောက်စေကြောင်း ကျိန်ဆိုရာ၌သုံးသည့် မိမိတို့ကိုယ်တွေ့လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည့် ရေသွန်းလောင်း သည့် အလေ့အကျင့်ကို အကြောင်းပြု ဖန်တီးထားသည့် ဥပမာ ဖြစ်သည်။ ရေစက်သွန်ချပြီးနောက် ရေကရားခွဲသည့် အလေ့အထလည်း ရှိခဲ့ကြသည်။ မြေ၌သွန်ချအပ်သော ရေပူရေချမ်းတို့၏ ခန်းခြောက်သွားဟန်ကိုလည်းကောင်း၊ ရေကရား၏ အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာကွဲဟန်ကိုလည်းကောင်း မြင်မိရာက ဤဥပမာစကားတို့ကို ရလာခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့အတွေ့အကြုံများကို စာ၌ပေ၌ နေရာတကျသုံးလာတတ်သည်မှာ လေးစားဖွယ်ရာဖြစ်သည်။

ထိုသို့မိမိတို့အတွေ့အကြုံကိုမှီးလျက် ဖန်တီးကြသော အခြားဥပမာ တစ်ရပ်မှာ ကြော်လှော်သည့်လေနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိသည်။ ဒယ်ဆိုးတွင် ဆီထည့်၍ကြော်ရာတွင် မီးပူလျှင်ပူသည့်အလျောက် အလျင်အမြန်ခန်းတတ် သည်ကို မြင်ရသည့်အခါ ပူလောင်မှုကိုလည်းကောင်း အစအနရှာမရအောင် ပျောက်ပျက်သွားသည့် ဆီ၏သဘာဝကိုလည်းကောင်း သတိထားမိကြသည်။ ၁၂၆၈တွင် ငပုန်ဆုံသင်လင်မယား မြေလှူသည့်အခါ ရေးထိုးခဲ့သည့်ကျိန်စာတွင်

"သံအိုကင်းတွင် ကျိုက်ကျိုက်ဆူ၍ ခန်းသောဆီ"ကို ဥပမာပေး၍ ခြောက်လှန့်ခဲ့သည်။^{၁၄၇} ငပုန်ဆုံသင်လင်မယား၏ကျိန်စာ၌ ဥပမာစကားအပြင် "ငရဲဥချိုးဖြစ်စေသတည်း" ဟူ၍လည်းကျိန်လိုက်သေးသည်။ ထိုစကားမှာ ပါဠိတော်အလေ့အလာနှင့် နေ့စဉ်အတွေ့အကြုံကိုအခြေခံရရှိလာသော စကား ဖြစ်သည်။ ကောင်းမှုကိုပျက်ဆီးလျှင် ငရဲ၌ မည်မျှ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံစားရမည်ကို ကြောက်လန့်လာအောင်သရုပ်ဖော်နိုင်သောအရေးအသားဖြစ်သည်။ ဤငရဲဥချိုးအသုံးအနှုန်းမှာ ပုဂံခေတ်နောင်းတွင် တွင်ကျယ်ခဲ့သည်။ ငရဲဥချိုး ဟူသောစကားအပြင် "အဝစိဉ် ဥချိုးဖြစ်စေသတည်း"^{၁၄၈} ဟုလည်း ရေးကြသေးသည်။

ထိုဥချိုးအသုံးအပြင် ပုဂံခေတ်အလူရှင်တို့ နောက်ထပ်သတိထားမိသောကျမ်းသော ပါဠိတော်လာအသုံးများမှာ "ပေတခါန" "ငရဲသစ်ငုတ်" ဟူသောအသုံး ဖြစ်သည်။ သစ်ငုတ်တို့မည်သည် မြေမှကျွတ်ခဲ့သည်။ အမြင်မတင့်တယ်ချေ။ ထိုကြောင့်သာမန်အားဖြင့်ကျိန်ဆိုသည့်အခါ ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်ချွတ်သော်လည်း မကျွတ်စေကြောင်း ရေးသော်လည်း မွမ်းမံရေးသားသည့်အခါ သစ်ငုတ်သည် မြေနှိုက် ခွဲသည့်နည်းတူငရဲ၌စွဲစေချင်ကြောင်း "အကမ္ဘာဘာ ဘုရားတို့လာ၍ ချွတ်လည်း မကျွတ်တတ်သည့် ငရဲသစ်ငုတ် ဖြစ်လေစေသတည်း"^{၁၄၉} ဟု ရေးသည်။ ငရဲသစ်ငုတ်နှင့်တွဲစပ်နေသော ပါဠိတော်လာအသုံးအနှုန်းတစ်ရပ်မှာ "ဝဋ္ဋခါန" "သံသရာသစ်ငုတ်" ဟူသော အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးအနှုန်းကို သီရိပုဏ္ဏားအမတ်ကြီးနှင့်မင်းသမီးမင်းစောလတ်မောင်နှံတို့ ကျိန်စာတွင် အစောဆုံးတွေ့ရသည်။ သီရိပုဏ္ဏားအမတ်ကြီးမှာ ဆုတောင်းရာတွင်လည်း တမူ ထူးခြားသူဖြစ်ကြောင်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအမတ်ကြီးသည် မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ဆက်လက်စောင့်ရှောက်ရန် မြေးမြစ်တို့အား တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ မြေးမြစ်တို့ အရေးအရ ယူသည်ကို စောင့်ရှောက်လျှင် ထိုစောင့်ရှောက်သူတို့ "ဆင်းရဲဟူသည် နားဖြင့်လျှင် မကြားစေချင်"ကြောင်းလည်း အမျှဝေခဲ့သေးသည်။ ထိုသို့ အမျှဝေဆုတောင်းရာ၌ အများနှင့်မတူသော အမတ်ကြီးသည် ကျိန်စာဆိုရာတွင်လည်း အများနှင့် မတူတော့ပြီ။

ဤငါ့ကောင်းမှုကို ပျက်ဆီးသသူကား ညောင်ဦးကမ်းပါးစသော သီရိပုဏ္ဏားတိုင်အောင် မြေပုံအလုံးလျှင် ကြီးမကလျှင် ဘုရားဖြစ်စေ။ ထိုသို့သောဘုရား၌ ချမ်းသာဟူသည် နားဖြင့်လျှင်မကြားစေသတည်း။

အဝစိဉ်မည်သောငရဲကြီး၌လျှင် သံသရာ၏သစ်ငုတ်လျှင် ဖြစ်စေသတည်း။^{၁၄၆}

အမျှဝေရာတွင် ဆင်းရဲဟူသည်ကို နားဖြင့်ပင်မကြားစေချင်ကြောင်း ရေးသည့်နည်းတူ ကျိန်ဆိုရာတွင် ချမ်းသာဟူသည် နားဖြင့်ပင် မကြားစေချင်ကြောင်း ရေးထားသည်။ ဆုတောင်းနှင့်ကျိန်စာဆိုရာတွင် သန့်ကျင်ဘက်အကျိုးနှစ်ရပ်ကို ဆက်စပ် ဖော်ပြထားသည်ကို မြင်နိုင်သည်။ မှားဖွားလူးခြားသည့်အချက်ကား "သံသရာ၏သစ်ငုတ်" ဟူသောစကားကို သုံးနှုန်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သံသရာမှ မည်သည့်ဘဝမျှ မလွတ်မမြောက်တော့မည်မှာ အထူးထင်ရှားလာသည်။ ထိုထက် ပိုမိုကြောက်ရွံ့ဖွယ်ကောင်းအောင် အဓိပ္ပာယ်သောင်နိုင်သည့် အချက်မှာကား ကျင်လည်ရမည့်သံသရာ၏သဘာဝ ဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် သံသရာကျင်လည်သည်ဆိုရာ၌ လူ့ဘဝနတ်ဘဝခရံ စသည်ဖြင့် အစုန်အဆန် တျင်လည်ရသည့်သဘော ရှိသည်။ သို့သော် အပတ်ကြီး၏ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပျက်ဆီးမည့်သူတို့အတွက်သံသရာကား ခုန်ခြင်း ထန်ခြင်း ဟူ၍ မရှိတော့ပြီ။ အဝစိငရဲ၌သာ ကျင်လည်နေရာမည် ဖြစ်သည်။ လွတ်လမ်း ကျွတ်လမ်း ဟူ၍ မရှိတော့ပြီ။ ကျိန်စာဆိုသူ၏အလိုအတိုင်း ကြောက်လန့်ဖွယ်ရာကောင်းလှသည် ကျိန်စာဖြစ်သည်။

အမတ်ကြီး၏ကျိန်စာ၌ "သံသရာ၏သစ်ငုတ်" ဟူသော အသုံးအပြင် ဘုရားအရေအတွက် ဝတ်ပြုပုံလူးခြားချက်ကိုလည်း သတိထားသင့်သည်။ ဘုရားများစွာလက်ထက်၌မကျွတ်လွတ်စေချင်ကြောင်း သာမန်အားဖြင့်ကျိန်ဆိုသည့်အခါ "ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်" ဟူ၍သာ ဖော်ပြတတ်သည်။ ယခု အမတ်ကြီးကမူ ထိုအဓိပ္ပာယ်ရောက်အောင် "ညောင်ဦးကမ်းပါးမှ သီရိပုဏ္ဏားအထိ မမြေမှုန့်အရေအတွက်မျှ ဘုရားများ ဖြစ်ပွင့်ပါစေဦး" ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့်သုံးထားသည်။ ညောင်ဦးနှင့်သီရိပုဏ္ဏား မိမိကျင်လည်ရာအရပ်ဒေသကို အခြေခံသော စကားများဖြစ်သည်။ သို့သော် မြေပုံပုံစံနှင့်အရေအတွက်နှင့် ခိုင်းယှဉ်ဖော်ပြသည်မှာကား အမတ်ကြီး၏ ဝင်ကိုစိတ်တူးမဟုတ်ချေ။ ခေတ်လယ်ကာလ သင်ကြီးတော်လတ်သင် သင်ကြီးအဖော်နှစ်ယောက်တို့၏ ကျောက်စာများတွင် နောင်ပွင့်မည့် ဘုရားအရေအတွက်များပြားပုံကို ဖော်ပြသည့်အခါ "မြေပုံလုံးမျှ" ဟုရေးသားသည်ကို တွေ့ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ မည်သည့်နေရာမှ မည်သည့်နေရာအထိ စသည်ဖြင့်မြေပုံပမာဏကိုကား မဖော်ပြခဲ့ချေ။ ၁၂၂၇ အနန္တသုရ် အမတ်ကြီးကတော်၏ကျောက်စာသည် မြေပုံပမာဏကိုဖော်ပြရာ၌ အစောဆုံး

ဖြစ်ရာသည်။ ပုဂံညောင်ဦးစေသတွင် နေထိုင်ကျင်လည်ခဲ့သော အမတ်ကြီး ကတော်သည် မြေပုံပမာဏကို "သေသောလည်း သရေပစ္စယာက ညောင်ဦး တိုင်အောင်ရှိသော မြေပုံလုံးအတိုင်း အကမ္ဘာဘာ" ၁၄၇ ဟု ရေးသည်။ မိမိတို့ ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသမြေအပုံနှင့် ယှဉ်၍ပြောထားသဖြင့် ပုဂံသားတို့အာရုံ၌ ထင် လွယ် မြင်လွယ် ပေလိမ့်မည်။ ထိုအရေးအဖွဲ့မျိုးကို ၁၂၆၈ခု သိယံသူသမီး ကျောက်စာ ကျောက်တိုင်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။

"ပျက်ဆီးသောသူကား အဝိစိမည်သော ငရဲကြီးရစ်ထပ်၊ ငရဲဝဝ အမြတ်လျှင် ခံစေသတည်း။ ညောင်ဦးစသော သရေပစ္စယာတိုင် အောင် သံပုံအလုံးအတိုင်းလျှင် ခံစေသတည်း" ၁၄၈

သိယံသူသမီးကျိန်ဆိုခဲ့သော ကျိန်စာကား မဟုတ်။ သိယံသူသမီးနောက်တွင် ကောင်းမှုပြုသော ပစ္စပတေ၏အမိနှင့်နမက ပြည့်စွက်ခဲ့သည်ကျိန်စာသာ ဖြစ် သည်။ မြေပုံပမာဏကို အမတ်ကြီးကတော်၏စာတွင် ကမ္ဘာအရေအတွက် များပြားသည်ကိုဖော်ပြရာ၌ သုံးနှုန်းကာ သိယံသူသမီးကျောက်စာ၌ ငရဲခံရ မည် အကြိမ်အရေအတွက်ကိုဖော်ပြရာ၌ သုံးသည်။ ဤအသုံးအနှုန်းကိုလည်း ပုဂံပရိသတ် အကြိုက်တွေ့ဟန်ရှိသည်။ ၁၂၈၄တွင် ကျောက်စာရေးထိုးသူ မင်းအိမ်ကြီးက အနန္တသူဇနီး၏ကျိန်စာကို မိမိကျောက်စာ၌ ယူငင်အသုံးပြု သည်။

"မြေပုံလုံးမျှ" ဟူသောစကားကို အခြေခံကာ အရပ်ဒေသဖြင့် မွမ်းမံ ဖော်ပြသည်ကိုကား ဆုတောင်း၌လည်းကောင်း၊ ကျိန်စာ၌လည်းကောင်း တွေ့ နိုင်သည်။ မည်မျှများပြားသည်ကို သာဓကဆောင်လိုသည့် စကားရပ်များသာ ဖြစ်သည်။ မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ချီပင့်သူများ ကောင်းမှုအကျိုး အများ အပြား ခံစားရစေကြောင်းအမျှဝေသည့်အခါ "ငဆောင်ချမ်းစသောသရေပစ္စယာ မြင်းကပါတိုင်အောင် မြေပုံလုံးမျှ ကြိမကရစားပါစေသတည်း" ၁၄၉ ဟု အမျှ ဝေသူရှိသည်။ ငဆောင်ချမ်းနှင့် သိရိပစ္စယာအက္ခရာအဝေးကို ကြိုဖူး ခံစားလျက် ရေးခြင်းဖြစ်မည်။ "ညောင်ဦးစသော သရေပစ္စယာရွှေ မြေပုံလုံးမျှလျှင် ဖြစ်ထ သော ဘုရားတို့၏ တင့်တယ်ခြင်း" ၁၅၀ စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပွင့်မည့်ဘုရား အရေ အတွက်ကို ဖော်ပြသည့်စကားဖြစ်သည်။ သို့သော် စလင်းဒေသတိုက်နှင့် ရင်းနှီးသော စလင်းမင်းအနန္တသူသည် စလင်းတွင် ကောင်းမှုပြုလုပ်အပြီး ကျိန်စာရေးရာ၌ ညောင်ဦးသိရိပစ္စယာကမြေပုံများကို မညွှန်းတော့ပြီ။ ပျက်ဆီး သူတို့ခံစားကြရမည့် ငရဲအရေအတွက်ကို ဖော်ပြသည့်အခါ "စလင်းဝစသော

ပြည်တိုင်အောင်သ မြေပုံအလုံးအတိုင်း အဝိစိတွင် အဖန်တလဲလဲ ကျက်စေ သတည်း" ၁၅၁ ဟု စလင်းမြစ်ဝမှပြည်မြို့အထိ မြေအပုံကို ဖော်ပြကျိန်ဆိုသည်။ မိမိတို့ မြင်ဖူးတွေ့ဖူးသောပထဝီအနေအထားကို ကြားရမှသာလျှင် ကျောက်စာ ဖတ်သူတို့ အတိုင်းအဆပမာဏ ခန့်မှန်းနိုင်ကြမည့်အချက်ကို သဘောပေါက် သောကြောင့် ဤသို့ ကျိန်ဆိုခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ အလားတူ သဘောပေါက်သူ တစ်ဦးမှာ ပရိမ္မထီးလိုင်ရှင်ကျောက်စာ ရေးထိုးခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာပါ စုနှစ်မှာ ၁၁၈၃ခု ဖြစ်သော်လည်း ထိုအချိန်ကရေးထိုးခဲ့သောကျောက်စာကား မဟုတ်။ ထိုနှစ်နောက် ပုဂံခေတ်အတွင်း တစ်ချိန်ချိန်၌ ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာ ဖြစ်ရန် ရှိသည်။ ထိုကျောက်စာ၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပျက်ဆီးရန် ကြံရွယ်သူတို့အား ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်လက်ထက် မကျွတ်စေကြောင်း ကျိန်ဆို ခြောက်လှန်သည်။ ထိုအခါ "ဘီလူးချောင်းအစ ချင်းတွင်းဝတိုင်အောင် မြေပုံ လုံးမျှမကသော ဘုရားတိုင်တိုင် မကျွတ်စေသတည်း" ၁၅၂ ဟု ကျိန်သည်။ ဘီလူးချောင်းမှ ချင်းတွင်းဝအထိ မြေအကျယ် ဖော်ပြထားသည်။ ဘီလူးချောင်း ဆိုသည်မှာ မည်သည့်နေရာဖြစ်မည်ကို တပ်အပ်မပြောနိုင်တော့သော်လည်း ပရိမ္မဘုရားတည်ရာနှင့်ချင်းတွင်းမြစ်တဝိုက် ဖြစ်ပွယ်အကြောင်းရှိပေသည်။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလှူရှင်တို့သည် အပျက်အဆီးသမားတို့ဘေးမှ မိမိတို့အလှူကို ကာကွယ်ရန် အလှူကိုမှတ်တမ်းတင်ကြရာတွင် အလှူပစ္စည်း အကြောင်းကို ကြည့်ညှိဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးဖွဲ့ကြသည်။ ဆုတောင်းကို ကြည့်နူးတပ်မက်ဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးတတ်ကြသည်။ ကျိန်စာကို ကြောက် ကြိမ်းဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးတတ်ကြသည်။ သန္တရသ ဘယာနကရသ နှစ်ပါးမျှလျက်ရှိသော ပုဂံခေတ်စာပေအမွေ ဖြစ်သည်။

မှတ်စုများ

- ၁။ "သကရာဇ်၅၅၅။ အသုစံနှစ်၊ ယူသိုလ်လဆုတ်၁၁ရက် တန်နှင့် လာ နိယံအာ။ ဖုန်သည် ကြံသိုင်ကြီးသမိ၊ သမန်တသူများ။ ဇာသာလေ မဟိ၊ ဇာမုယ်စာတန်သောသူလေ မဟိ၊ မဟိရကာ။ ဗွတ်စွာသော ပုရှာသိုင်လျှင်၊ ဇာကိုဝ်စာ ဣည့်ရစ်စိယံသော"။ ကြံသိုင်းကြီးသမိ၊ ၁(၅၅၅)။ ကျောဘက်၊ ကြောင်း ၁-၅ မှတ်ချက်။ ။ ပါမောက္ခဦးအေးမောင်၏ ပုဂံကျောက်စာလက်ရွေးစင်တွင် ကြံသိုင်းကြီးသမိကျောက်စာ ၁နှင့်၂ ခွဲခြားဖော်ပြထားသည်။
- ၂။ "ဖုရှာတြာသယံ၊ ရတ္တနာသုပါနိက် ရိုဝ်သိယံဗွတ်နိုဝ်စွာထသော"။ စောမင်းလတ်(၅၅၃)။ ကြောင်း ၂၊ ၃
- ၃။ "သာသနာနိက် ကောင်စောယုံကြည်စွာရယ် သတ္တကြည်ညိုစွာ သတ္တ"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၃၊ ၄
- ၄။ "ဆင်ရဲခပ်သိမ်ခြိမ်ရာဗွတ်သော နေရပန်ချံသာကိုဝ် လိုဝ်ချင်သော ကြောင်"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၄၊ ၅
- ၅။ "ရှေ့ငဲ့စသော ဥစ္စာရတ္တနာများစွာ စွန်ရယ်"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၅
- ၆။ "ရဲခဲစွာသော ရတနာသုပါတာအံသောငှာ တင်စွာသော ဥတ်အတ် သော တန်တိုင်ဝန်ကျင်"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၆
- ၇။ "ထိုဝ်တန်တိုင်တွင် စေတီနှင့်ကုလေပျူ၏ စေတီကိုဝ် ရှေ့ယံအတ် သော အထွတ်လေ တင်၏ အဆန်အကြံ တွင်စွာသ သလွဲလေ ခတ်၏ ထိုဝ်ကုတွင် ပန်လင်နှင့်အကွသော ဖုရှာလေပျူ၏ ဖုရှာသိုင် တပေအံသာ သိုင်များတိုဝ်၏ နိယံစိမ်သောငှာ သာယာစွာသော ကျောင်လေ ပျူ၏"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၇-၁၀
- ၈။ "ဣစ္စာမင် ဟုယံတောင်တက်ပြီ။ ဇာမိကိုဝ်ကာ ဇာမသသိလိုက်။ ဇာမိထုယ် မုယ်ရယ် ဇာကြီးစေန် ဇာမိထုယ်လျှင်တေ ဇာမိစေန်ဟုရယ်။ ဤမိပျူ နိယံပိယံစေန်။ ဤမိထောင် ကျန်လယ်လေ ပိယံတပ်မုစေန်။ ဤမိလေ ငါနိယံစေန်။ ကျန်လေ ဇာမိယံစေန်။ လယ်လေ ဇာစာစေန်။ ဤမိ ဇာ နိယံသောထက်ကာ။ သတင်ပြညာဟိသော သင်္ခာနိယံသော ဗွတ်စေန်ဟုရယ် ငါကြံမိရကာ။ ကုလေပျူစေန်။ ကုပြီရကာ။ ဖုရှာလောင်ကိုဝ် ငကြာစေန်။ ဗွတ်စွာသောဇာသိုင် အတိုဝ်ကျွန်ကိုဝ်ပျူပိယံသော ဤမိတေ သာလေသာနိုဝ်စွာ စေန်။ အတိုဝ်ကျွန်တိုဝ် နိယံသောထက်ကာ။ သင်္ခာနိယံသော ဗွတ်စေန်ဟုရယ် ကုလေပျူစေန်။ ဤမိလေ ကျောင်ရည်စေန်။ ပိယံတပ်မုသော ဤမိထောင်ကျွန်

လယ်လေ အတိုဝ်ကျွန်လူစေန်။ ဇာကြာရကာ မိထုယ် တင်အပ်နိုဝ်သော သင်္ခာထာလင်ဟု မိန်တပ်မုစေန်"။ ကျောမင်း မိထွေးတော်(၅၅၇)။ ကြောင်း ၂-၉

- ၉။ "သတင် သဒ္ဓါ ပြညာနှင့် ဗွတ်စုံစွာသော သတင်သည်အပယ်ပယ် ရတနာပုပါသောအာ ယုံကြည်သဒ္ဓါ ကြည့်စွာသနစ်လုံ့ဗွင် သဗ္ဗသတ္တ လူခပ်သိမ်ကိုဝ် မိမိပျူသကောင်မူအဖိုဝ် စွယ်ဝယ်ပိယံလျက် ရှယ်မွန်တိသော ပုရှာအဆင်ပု ဥဆူပျူရယ် နောင်အခါနှိုက် ရဲမက်ကျွန်မှတည် တာဝ်လှန်သ ဗွတ်လိုဝ်ရကာ။ မိမိကိုဝ်စာ သာစန့်ဗွိယံဆက်လျှင် ပုရှာအာ ဣည့်ရစ်စိယံဟု လူစသော"။ သတင်သည်အပယ်ပယ်(၆၄၅)။ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂-၈
- ၁၀။ "မဟာသမန်းကြီးသမိ၊ စိုးမင်းကြီး မိမိလင် မင်သာအလတ် မိန့် သော အထုယ်အတိုင် အရပ်တည်ရယ် ကျောင်ပျူရယ် ကောင်မူအတ္ထိုဝ် မင်သာအလတ် ရစိယံ ဟုရယ် မဟာသမန်နှင့်အညီ ရိယံသွန်ရယ်"။ မဟာသမန်းကြီးသမိ၊ စိုးမင်းကြီး(၆၂၁)။ ကြောင်း ၂-၅
- ၁၁။ အသဝတ်ဓမ္မာ သင်္ချိုင်းဝုဘုရား(၅၅၈)။ မျက်နှာ ကြောင်း ၄-၇ မှတ်ချက်။ ။ အမတ်ကြီးကတော်၏အရေးအသားကို စာ ၂၄၃၊ ၂၄၄တွင် ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။
- ၁၂။ "သကရစ် ၆၀၄ခု။ ပိသျက်နှစ်၊ နတ်တင်လဆုတ် ၁၄ရက် ကြသပတိယံနိယံ ။ အတိုဝ်သိုင် မင်ကက်သူ ပျံတပ်မုစေန်၊ ပျံတပ်မု ပြီစေ။ ယူသိုဝ်လဆန် ၃ရက် တန်နှင့်ကုနယ်နိယံ။ အတိုဝ်သိုင် မင်မိယာ သောင်ရုံကြံသမိတေ။ အတည်မယ် သောတရားကိုဝ် လိတ်လန် လတ်ရယ် ။ မိမိလင် နတ်ရွာလာသောမင်ကိုဝ်လေ ဗွတ်နိုဝ်စွာ ဗွတ်ရယ် ။ ပုရှာတြာသယံ ရတနာပုပါသောကိုဝ် ရည်ရယ် ။ အရပ်ပုပါ သာသနာတည်အံဟုရယ် အလူ ရိယံခွဲစေန်၊ အရပ်ပုပါ ဟူသကာ အတိုဝ် နေ ဟုမူကာ။ ဤမိသိုင်မင်နှင့် ဇာနိယံသော ဣရာကျောင် ၁ပါ။ သိုင်မဟာကသပစေန် တာကျောင် ၁ပါ။ မင်မိကြံ အိုထက်ပွည်သင် ဣရာကျောင် ၁ပါ"။ သောင်ရမ်းကြီးသမိ၊ ၁ (၁၂၄၂) မြောက်ဘက်ကျောက်ချပ်၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁-၇
- ၁၃။ "သကရစ် ၆၀၄ခု ပိသျက်နှစ် နတ်တင်လဆုတ် ၁၄ရက် ကြသပတိယံနိယံ လသိယံသတင် အတိုဝ်သိခင် ကက်သူ ပျံတပ်မုပြီ ယူသိုဝ်လဆန် ၃ရက် တန်နှင့်ကုနယ်နိယံသိခင်ကက်သူမိယာကာ အမိပျူဝ် အပုပျူ ၇ဆက်။ ကြယ်ရာယ်ရာမဟိယံ ဗွတ်စွာသော အပျူဝ်တေ သိခင် သောင်ရမ်းကြံ သမိ။ မိမိအသက်နှင့်တူသော။ မျက်စိယ် မျက်ဆန်နှင့်တူသော မိမိချတ်စွာသောလင်။ အတိုဝ်သိခင် ကက်သူ ပျံတပ်မုရကာ အတည်

မဟိယ်သောတရားကို သိရယ် ထိတ်လန့်ရယ် ရတနာပုဂံကို ရည်ရယ် အရပ်ပုဂံပုဂံသော ဤလူတွင်နှိုက် အတိုင်မသိ သတ်ထားစွာသော ကြည်ညိုစွာသော နှစ်လှပုံဖြစ်လတ်ရယ် ကောင်မှုအတ္တိကာ ပျမ်းခသော ဇာသိခင် ၁ ယောက် ဇာမိခင် ၁ ယောက် ဇာခမည် ၁ ယောက် ဤရယောက် ရစိယ် သတေဟူရယ် အရပ်ပုဂံကို တည်သတေ"။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၂ (၁၂၄၂)၊ ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁-၆

၁၄။ "သာသနာ အထောက်အပင် ဖွဲ့ချင်ရကာ အတွင်သောဥတ်စာ ပတ်တမြာစသော ရွယ်မွတ် ဥပါ ရှယ်ရယ် ကြိယံနိကြိယံဖျူ သံသလွယ် ကုန်လောက် အပသောဥတ်စာကာ လိုယ်ဆင်နွာက္ကယ်ဆိတ် ဆင်စွယ်စသော သတ်တဝာ ကျန်စွာ မဟာတန်လယ်။ ဥယန် ဤမျှသော ဥတ်စာကို ပုရာသိခင်သာသနာလျှင် တပ်ရာမယ်စွန်ကြယ် သောမူရယ် ဥပါသောအရပ် ကိုဝ် အဖိုဝ် အဖိုဝ် ခွယ်ဝယ်သောမူလတ်ရယ် မွိယ်ကြိအသုန်တရိယံလျှင် သက်သိယ်မူလတ်ရယ် အလှူရိယံသွာန်ခဏ်"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၆-၁၀

၁၅။ "သကြာမြဟ္တာစသ်ပုံမစိုက်နတ်အလုံလျှင်ခိပင်စိယ်သတေ"။ မင်းသမီး စိုးမင်း(၅၆၈)၊ ကြောင်း ၂၂၂၃

၁၆။ "ဤအလှူအတ္တိကာ၊ အမိအပအဆုယ်အဖို့ဝ် သာဓိယံခပ်သိမ် သတိုဝ်လေ ရစပါစိယ်ကုန်သတေ။ သြက္ကာ အဝိစိယ် အထက္ကာ ဘဝင် ဖိလာ က အနန္တစကြဝလာတွင်နှိုက်နိယံသော သတ္တာတိုဝ်သည်လေ ရစပါစိယ်ကုန် သတေ"။ မင်းမတ်နဂါးပိုရ်မိဖွား(၆၀၀)၊ ကြောင်း ၉-၁၂

၁၇။ "သကြာမင်အစမူသော နတ်များပင် ရစပါစိယ်သတေ။ သြက္ကာ အဝစိယ်စသော ငြယ်သူခပင်လေ ရစပါစိယ်သတေ"။ မင်းသား ထောက်လှော်ကား (၅၉၇)၊ ကြောင်း ၁၀၁၁

၁၈။ "နောင်အစန်စန်သော ရွာသုကြိုက်ကုန်စီအမကျာတိုဝ် မထိ မထောင်စိယ်ဟု အရိယံအရံယူရစ်သောသူ"။ မဟာရစ်စေတီ(၆၂၂-၆၅၅)၊ ကြောင်း ၁၈၁၉

၁၉။ "အလှူကိုမမျက်မဆီသသူကာ တောင်သည်ဆု ငွေစုံစေသတေ"။ မင်းမတ်ကြီး စယုပတ္တရာ(၅၈၁)၊ ကြောင်း ၁၃၁၄

၂၀။ "ခိပင်သသူ"။ မင်းသမီးစိုးမင်း(၅၆၈)၊ ကြောင်း ၃၉၂၀

၂၁။ "အရိယံအရံယူသော သူတာဝ်"။ သုခမိန်(၅၈၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၃

၂၂။ "ထောက်ပင် သင်ကြိလ်သောသူ"။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၂- ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း-အဆက် (၆၀၄)၊ ကြောင်း ၂၂

၂၃။ "ဤငါ့ပုဂံသောအာ နှစ်လှပုံပါသော သာဓိ"။ မန္တလေး နန်းတွင်းရုံ ၈၂(၅၇၀)၊ ကြောင်း ၂၃

၂၄။ "စောင်မမူသောသူ"။ သံပျင်လက်ဆောင်(၆၃၅)၊ ကြောင်း ၁၁

၂၅။ "အနမောဒနာမူပါသော စောင်မချင်ပါသော"။ သတင်းသည် အပယ်ငယ်(၆၄၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၈

၂၆။ ကောင်မှုအတ္တိကာ ရိယံမွိယ်ခိဝ်သော အသျင်မင်ကြိအမိပုရာ ခိဝ်သော မသံ ရိယံတပ်နိယံသော သံပျင်ကလန်ခပင် ရစပါစိယ်သတေ"။ ရာဇမဟာမင်္ဂလာပတိယ်(၅၉၄)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၂၂၃

၂၇။ "ဤငါ့လှူသောကောင်မှုအတ္တိကာ ရိယံမွိယ်ခပ်သိမ်သောအသိခင် မင်ကြိစသော မင်သာမင်ညီမင်သမိမင်မွိယ် မင်နှမတပ် စသော မိဖုရာ(သော၊) ခပ်သိမ်၊ ပြည်သူစသော ပိုဝ်ပါခပ်သိမ်သောအာ အကြွင်မယ်အပ္ပင် ရစပါစိယ် သတေ"။ မင်းသားထောက်လှော်ကား(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၈-၁၀

၂၈။ "ဤကောင်းမှုမူသောအကျိုးကား မြေကြီးသခင် မင်းကြီးအစမူ သော အမကျာခပ်သိမ်း။ မိဘုရားအစမူသော မောင်းမခပ်သိမ်း ရစေသတည်း"။ မင်သမီးအစောပတည်သာ(၆၃၈)၊ ကြောင်း ၁၄-၁၆

၂၉။ "ဤငါ့မူသကောင်မှုကိုခိပင်ပါသသူကာ၊ အဝစေစသော အထက် ဖဝက်တိုင်သြင် ရစပါစေသတေ"။ ရွှေပေါင်လောင်(၅၈၇)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃၃၊ ၃၄

မှတ်ချက်။ ။ "ခိပင်သောသူကာ ငါနှင့်ထပ်တူလျှင် ရစိယ်သတေ"။ ရာဇမဟာမင်္ဂလာပတိယ်(၅၉၄)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၈၊ ၂၉ တွင်လည်း တွေ့နိုင် သည်။

၃၀။ "အကြင်သူတပ်သာ ရဟန်ပုံထား ယောက်ယာမိယ်မ ခိပင်ရအံ ထိုဝ်သူတပ်သာတိုဝ်လေ ငါနှင့်ထပ်တူအလှူအတ္တိကာကို ရစိယ်ကုန်သတေ"။ မင်းဖွားအိုရောက်လွယ်သင်(၅၉၂)၊ ကြောင်း ၁၀-၁၃

၃၁။ "ခိပင်သသူတိုဝ်ကာ လှူဖွဲ့သောလေ ခပ်တူ နတ်ဖွဲ့စသောလေ ခပ်တူ အတ္တိကာရစေသော"။ ဥန်သင်(၆၁၀)၊ ကြောင်း ၃၄-၃၆

၃၂။ သြိတြိဘဝနာဒိတျ ပဝရစမ္ပရာဇမင်ကြိသြိာ မဟာထေရ ဖုန်ကြိ အသက်ရှည်စိယ် ပြည်ကြိသိုင်မင်ကြိ ဖုန်တာဝ်ကြိစိယ် သက်တာဝ်ရှည် စိယ် သတ္တဘယ်မာန်လေ ပျောက်စိယ်သောတေ သိုင်မင်လှ ဖုန်တာဝ် ကြိစိယ် သက်တာဝ်ရှည်စိယ် အမိပုရာ ဖုန်တာဝ်ကြိစိယ် သက်တာဝ်

ရည်စိတ်မရှိဘဲ မင်းမင်းသား အမတ်များကတော့တိုင်ပင်ပြီး အသက်ရည် စိတ်မရှိဘဲ သင်ကြားပေးပါလိ(၅၅၅)။ ကျေးဇူးကြောင့် ၁-၁၁

၃၃။ "အရိယအရံယုရစ်သောသူကား လှူဒါန်းပျော်ရွှင်စွာဖြင့် သတ္တဝါ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ပေးသောအမှုကိုမသိသောကိုင်အမှုစီသည် ပွဲစိတ်မိသတော့ လာရရာကား စည်စိတ်အသိုက်လျှင် ပွဲစိတ်မိသတော့"။ မဟာရစ်စေတီ(၆၂၂)။ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၉-၂၀

၃၄။ "အဓိပ္ပာယ် ရသက် အပျော်စရာဆက် ရစိတ်မိသတော့ မိ၂ခပုဒ်မှီစိုက် ဂုဆက် ရစိတ်မိသတော့"။ လောနာကံသင်(၅၅၅)။ အသောက်မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၆၇

၃၅။ "ဩဇာ အသိစိတ် အထွတ် အထိတ် မိသတော့ အနန္တစကြဝလာ တွင်နှိုက်နိတ်သော သတ္တဝါတို့အသိစိတ် ရစပါစိတ်ကုန်သကေ"။ မင်းမတ် နဂါပိုရ်စိမ်း(၆၀၁)။ ကြောင်း ၁၀-၁၂

၃၆။ "ဤငါလူသော ငါကုန်ငါလယ်ကိုစိတ် သိစိတ်ရစ်သောသူကား လူစည်စိတ် နတ်စည်စိတ် နိဗ္ဗာန်စည်စိတ် ဤငါလူသော စည်စိတ်ရုံသာသံပါ ရစိတ် သတော့ ပုရာဆု။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု ရဟန္တာဆု။ ဤငါလူသောတွင် လိုဝ် လိုဝ်သောဆုလေ ပွဲစည်စိတ်မိသတော့"။ နရသီဟပတေ့နှင့်အရိုးစော(၆၃၃)။ ကြောင်း ၉၁၀

၃၇။ "ငါလူသောရတနာကိုစိတ် အရိယအရံယုရစ်သော ထောက်ပင်သောသူ ကား ဤငါလူသော ငါလူကောင်မှစ၍အတ္တိဉာဏ် ငါရစ်သောအတ္တိဉာဏ်နှင့် ထပ်တူလျှင် ရစိတ်မိသတော့။ လူစည်စိတ် နတ်စည်စိတ်ခံစေပြီရယ်။ အဆုကား ပုရာဆု ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု ရဟန္တာဆုရရယ်။ ဆင်ခြယ်မယ်သော နိယရပန် ချံသာလျှင် ခံစေမိသတော့"။ သမန္တပတိယလင်ယေး(၆၃၃)။ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၉-၁၂

၃၈။ ဤကောင်မှတိုက် မိပင်ပါသော မင် မင်မျာ မင်မိ မင်သာ စစ်သူကြီးအမတ်ရာ ပိုဝ်ပါစိတ်ကိုစိတ်အညီကား လှူဒါန်းသောလေ စကြာဝတီမိ မင် သတ္တိယံသုကြွယ်တံလျှင် ပွဲစေသော နတ်ပွဲစေသောလေ စတုဟောရစ် တာဝဒိသံဟ ယွာတုသိတာ နိမာနရတိ ပရိနိဗ္ဗာသတီတိုက်နှိုက် ပွဲစေလေ စေသတော့ ဤလူချံသာ နက်ချံသာ ၂ပါကိုစိတ် မလိုဝ်ဟု ဩဝါစေပြီသောကား ဘုရားဆုကိုစိတ်လိုဝ်သသူကား ဘုရားဆုကိုစိတ်လည်းပွဲစေသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆုကို လိုဝ်သသူကား ရဟန္တာဆုကိုစိတ် ရစေသော ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာဆုကိုစိတ် မတောင်သသူကား မိတ်လည်းပွဲစေရယ် ခပုစကြာကြော့်နာရသော ဣတ်ပါစေ ကုန်သတော့"။ မင်းရှေ့သုသာန်စောင်(၅၅၅)။ ကျေးဇူးကြောင့် ၄၄-၅၀

၃၉။ "ရတနာပေါသောကိုစိတ် အရိယအရံယုရစ်သော ထောက်ပင်သင်ကြိုက် လောသုကား။ ဤငါလူသော ငါလူသော ကောင်မှစ၍ အတ္တိဉာဏ်သည်။ လေစိတ် မင်ရစ်သော ငါရစ်သော အတ္တိဉာဏ်နှင့်ထပ်တူလျှင် ရစေမိသတော့။ လူတွင်လေ ပုန်ကြီးစိတ်မိ သတော့။ အသက်ရည်စိတ်မိသတော့ လူစည်စိတ် နတ်စည်စိတ်ကိုစိတ် ခံစေပြီရယ် အဆုကား ပုရာဆု ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဆု ရဟန္တာဆုရရယ် ဆင်ခြယ် မယ်သော နိယရပန်ချံသာလျှင် ခံစေမိသတော့"။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၁- အိမ်ရာကျောင်း၊ တောင်ဘက်ကျောက်ချပ်(၆၀၄)။ ကြောင်း ၃၂-၃၄

၄၀။ "ထောက်ပင်သော သင်ကြိုက်သောသူကား ဤငါလူသော ငါလူ ကောင်မှစ၍အတ္တိဉာဏ်သည် ငါရစ်သော အတ္တိဉာဏ် နှင့် ထပ်တူလျှင် ရစေမိသတော့ လှူဒါန်းလေ ပုန်ကြီးစိတ်မိသတော့ အသက်ရည်စိတ်မိသတော့ လူစည်စိတ် နတ်စည်စိတ် ကိုစိတ် ခံစေပြီရယ် အဆုကား ပုရာဆု ရဟန္တာဆုရရယ် ဆင်ခြယ်မယ်သော နိယရပန်ချံသာလျှင် ခံစေမိသတော့"။ မင်းမတ်မဟာသမန်း(၆၂၀)။ ကျေးဇူး ကြောင်း ၁၄-၁၈

၄၁။ "ဤငါလူကောင်နှိုက်ပါသော ရတနာပေါသောကိုစိတ် နိယနိယတိုင် လုပ်လှူညီထွက်လျှင်တော့"။ မဟာသေနာပတိအနန္တသုရမောင်နှံ(၅၈၉)။ လေး မျက်နှာ၊ အရေဘက်၊ ကြောင်း ၂၃

မှတ်ချက်။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများ ပထမတွဲ စာ ၁၉၃တွင် မဟာ သေနာပတိအနန္တသုရမောင်နှံကျောက်စာဟု အမည်ပေးထားသော်လည်း စင်စစ် အားဖြင့် အနန္တသုရ မရှိသည့်နောက် ဇနီးက ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။

၄၂။ "အနစ်မောင်နှံမိ ဥခေါင်ထက်လျှင်တင်သတော့ဟုသော ဆောက်တည် လတ်ရယ်။ ကလသာအိုင်အယောင်နှင့်တူသော စင်ကြိုကိုစိတ် ပွဲလတ်ရယ်။ စင်ကြိုထက် တင်တယ်စွာသောစေတီနတ်တည်လတ်အင်"။ ယင်း၊ အရေဘက်၊ ကြောင်း ၆-၉

၄၃။ ဤငါလူသောကောင်မှတိုက်အာ မိုဝ်နောင်သံခင် ပုန်တနခိုဝ် သဒ္ဓါ အနိအာနှင့် ပွဲစည်စေသော သုတောင်သုဗ္ဗတတိုက် အရိယအရံယုရစ်ပိယသော သုတိုက်ကား ဤငါလူတွင်လေ အနာမဟိသောပွဲစေရယ် အသက်ရည်စွာ နိယရ စိတ်မိစား နစ်လုံဆိုင်ငြယ် ကိုဝ်ဆိုင်ငြယ် ခပ်သိမ်ပျောက်ရယ် ခ--စည်စိတ် ချံသာနှင့် ပွဲစည်စေသော ပွဲစိတ်မိ--အန္တရာယ်က စသော သတ္တိခပ်သိပျော-- လုံချမ်းသာသော ပွဲစိတ်မိအင်။ အတည်မယ်သောတရား ပွဲစေသရစ်လေ သင်သရာကျင်လည်ရာရာကား ဆိုင်ငြယ်ပုန်မသိပုရယ် လူစည်စိတ် နတ်စည်စိတ်

ခံပြေရယ် အဆုံကာလိဝ်--ကိုဝ်ရလတ်ရယ် နိရဓန်ချံသာအာ ရောက်စိယံကုန် သတေ"။ ယင်း၊ မြောက်ဘက်၊ ကြောင်း ၁-၁၄

၄၄။ ဤငါလူသောကောင်မူကိုဝ် မိဝ်နောင်သံထင် ဖုန်တန်ခိုဝ်--သဒ္ဓါ အန်အာနှင့် ပြည့်သော သုတ်ဝ် သုဗ္ဗတ်တိုဝ်။ အရိယံအရံ ယူရစ်ပိယံသောသု တိုဝ်ကာ။ ဤလူတွင်လေ အန်တရယ်မဟိသောဗ္ဗစ်ရယ်။ အသက်ရှည်စွာ နိယံ ရစိယံအာ။ နှလုံဆင်ငြယ် ကိုဝ်ဆင်ငြယ် ခပ်သိမ်ပျောက်ရယ်။ ခပ်သိမ်သော ချံသာနှင့် ပြည့်သော ဗ္ဗစ်စိယံအာ။ ကိုဝ်အန္တရယ်ကစသော သတ္တိရခပ်သိမ်သော ပျောက်ရယ် နှလုံချံသာသော ဗ္ဗစ်စိယံအာ။ အတေညံမယ်သော ကြာဗ္ဗစ်ခယ် သရုပ်လေ။ သင်္သရာကျင်လေညံရရာကာ။ ဆင်ငြယ်မှန်မသိပူရယ် လူစညှိမိ နတ်စညှိမိ ခံပြေ၍ အဆုံကာ လိဝ်သောဆုကိုဝ်လေ ရလတ်၍အာ နိယံရပန် ရောက်စိယံကုန်သတေ။ ဤစာကာ ထောက်လှုပ်ကာ၏သံဖိုန်တေ"။ မင်းသား ထောက်လှုပ်ကာ(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၁၇-၂၅

၄၅။ ခေတ်နောင်းအလူမှတ်တမ်းကျောက်စာများ မှတ်စုအမှတ် ၄၉ကို ကြည့်နိုင်သည်။

၄၆။ "ဤအလူကိုဝ် မိပင်သသူကာ ငါနှင့်အတူ တုသိတာနှိုက် မုတ္တည်ပုရာလောင်နှင့်အကွ စုလာမနိစေတီနှိုက် လုပ်ကူညီလျက် အင်အကွ ဗ္ဗစ်စိယံသတေ"။ မင်းသမီးစိုးမင်း(၅၆၈)၊ ကြောင်း ၁၉-၂၂

၄၇။ ငကောင်မူကိုဝ် ခိပင်ပါသသူကာ၊ စုလရဓနတ်သာ၊ မဟာရဓ နတ်သာ၊ အနောဂဏ္ဍနတ်သာ၊ သိကြာမင်၊ ဝိသာခါ အနာတပိဏ် သတ္တေ၊ ဝုဗ္ဗစိဝ်နတ်မင်၊ ဤသူ့ယောက်သည် လူချင်မတူ နတ်ပြည် မြောက်ထပ်နှိုက် ခံခံပြေ၍ အကန်ငြိမ္မာဏှာနှိုက် ပရိနိန်ပန်ဝင်လေကုန်အာ"။ စည်သူမင်းကြီး (၅၉၄)၊ ကြောင်း ၁၉-၂၃

၄၈။ "ဤယံကောင်မူကိုဝ်စောင်မမူသောသူကာ ဖုရာပြညာဗ္ဗင် မပိုင်မခြာ နိုင်သောအတိုင်မသိသော ကြောင်အတ္တိဝ် အလူအတ္တိဝ် ငါနှင့်ထပ်တူရစပါစိယံ သတေ"။ သံပျင်လက်ဆောင်(၆၃၅)၊ ကြောင်း ၁၁-၁၃

၄၉။ "သတ္တဝါခပ်သိမ်းလည်း ရစေသတည်း။ ဤငါလူသော ကောင်းမူ ကို စောင်မမူသောသူကာ ဘုရားနတ်တော်ဖြင့်မဟောနိုင်သော ကျောင်းအကျိုး ငါနှင့်ထပ်တူရစေသတည်း"။ အစောသတည်သာ(၆၃၈)၊ ကြောင်း ၁၆၊ ၁၇

၅၀။ ဤသိုဝ်ရေလုံရေချံသွန်ရယ် လူသော ငအလူကိုဝ် ပြုပါသသူကာ ဖုရာတကာဗ္ဗတ်ရယ် ဣတ်သကိုဝ်လျှင်ဗ္ဗစ်စေကုန်သတေ သေပေကာ နတ်ရွာ ထုတ်ချောက်ရောက်စေသတေ၊ အတ္တိဝ်ခုနှစ်ဆက် အလုံမိ ရစပါစေသတေ။

ရေချံချံ၏သိုဝ်လေ ချံသာအတိ ဟိစေသတေ၊ နတ်ရွာလုဗ္ဗနိုက်လေ ငါနှင့်အတူ ခံစေရစေသတေ"။ ငမဲတောင်ဦး(၅၂၁)၊ ကြောင်း ၁၁-၁၄

မှတ်ချက်။ ။ သက္ကရာဇ် ၅၂၁ခုရက်စွဲပါရှိသော်လည်း ထိုသက္ကရာဇ်တွင် ရေးထိုးသော ကျောက်စာမဟုတ်။ အသုံးအနှုန်း အရေးအသားကို ထောက်၍ ပုဂံခေတ်နောင်းတွင်ရေးထိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်မည်ဟု ယူဆသည်။ ရှေးဟောင်းမြန်မာ ကျောက်စာများ ကျမ်းပြုဆရာကလည်း ပုဂံခေတ်ဦးထိုး ကျောက်စာစာရင်းမှ ပယ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

၅၁။ "သင်သရာလေညံရရာကာ ဆုငြယ်လှုပ် ငါရယ်မလိုဝ် မဗ္ဗညံစုံ သတေညံဟု မလိုဝ် သင်သရာအဆုံကာ နိယံရပန်တိုင်လိုဝ်စ"။ အိုတ္တောသင် (၅၆၀)၊ ကြောင်း ၄-၆

၅၂။ "ငါပိယံရသောအလူအတ္တိဝ်ဗ္ဗင်ကာ ငါ့ဗ္ဗစ်လိယံရရာအရပ်နှိုက်ကွာ ခပ်သိမ်သော ဥစ္စာရတနာအပုံထက် ငါ့ဗ္ဗစ်ရလိုဝ်သတေ။ မဟိယံဟုသောမိန်ခြင် ငါမသိလိုဝ်သတေ"။ မင်းရာဇသုသမီး စေယျသုဋ္ဌေးမယား(၅၉၈)၊ ကြောင်း ၂၄-၂၆

၅၃။ Malalasekera G.P. Dictionary of Pali Proper Names, p. 87

၅၄။ "ဤကောင်အတ္တိဝ်ကာ ဆင်ငြယ်မဟိမုရယ်၊ စည်စိမ်ချံသာ ဗ္ဗစ်ချင် ၏၊ ပြညာကြီးစွာ တန်ခိုဝ်ကြီးစွာ သတ္တာစွာ ဗ္ဗစ်ချင်၏၊ ပိယံရယ်ကုန်၏ ဟုသည် မဟိချင် ပိယံပြီသအလူကိုဝ်လေ နောင်တ အလိုဝ်လိုဝ် မဟိချင် သတ္တာလင်မနာ ဟိခွင်သတေ"။ အမတ်ကြီး ဣန္ဒပစ္စရာ(၆၅၅)၊ ကြောင်း ၁၅-၂၀

၅၅။ ဤယံငါလူရသောအတ္တိဝ်ဗ္ဗင်ကာ။ ဆိုဝ်ငြယ်မတုယ် ငြယ်မလာ။ လူတေ့ဗ္ဗစ်ကာ စက်ကြဝတိယံမင်၏ စည်စိမ်ခံစေရလိုဝ်သတေ။ နတ်တေ့ဗ္ဗစ်ကာ သကြာနတ်မင်၏စည်စိမ်ခံစေရလိုဝ်သတေ။ ဤကံမာနှိုက် မိတြာမည်သော ပုရာသို့ ဗ္ဗစ်လတ်တံ။ ထိုပုရာသို့ထံနှိုက် သဟပတိသံဖိတာနှင့် အကွ ဆင်ထလျက်သော ဗ္ဗတ်သောအရဟန်တာဆု မလွယ်လျှင် ရလိုဝ်သတေ"။ သင်လျင် သိရတ်မောင်နံ(၆၃၁)၊ ကြောင်း ၈-၁၃

၅၆။ "ငါမူသောကောင်မူအတ္တိဝ်ကာ၊ နတ်တကာထက် နတ်မြတ်ဗ္ဗစ် လိုဝ်အာ၊ လူတေ့ဗ္ဗစ်မူကာ လူတကာထက်အဗ္ဗတ်ဗ္ဗစ်လိုဝ်စ"။ သံပျင်စွာကျောင်း (၆၁၆)၊ ကြောင်း ၁၂-၁၄

၅၇။ ငါကာအဆုယ်မဟိ အတ္တိဝ်မဟိ၊ ငါကိုဝ်စာ ဖုရာအ ငါလူစသတေ၊ သိပါသော မြင်အပုံ လယ်တစ်ဝင်ကာ စုမ်အာ ငါပိယံတေ၊ ဣယံကျွန်လယ် ဆန်စပါ ဥယန်ရှယ်ငယ် ပုဆိုဝ် ခွက် ဤမူသာ သန်ရှာဋ်ဗ္ဗတ်စီရသော

ဝဲကြိတ်ပွတ် ဝတ်ရသော နုတောင်ပွတ် ဝတ်ရသော ထိရသော ရတနာ
စေည်စိမိံ ပပင် ပြည်စုံစွာသောသို့င် ငါ့ပွတ်လိုဝ်သတေ၊ အကွ ပွတ်ကြဲလိုဝ်
သတေ၊ ငါနင် မသိယံမပျောက်ပွတ်ကြဲလိုဝ်သတေ၊ ငြယ်အပယ် လိယံပါ
သောက ငါ မရောက်လိုဝ်သတေ"၊ ပြည်စွင်မယား မင်းသမီးမြေး(၅၈၉)၊
မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၃-၃၀

၅၈။ "အခုတစ်ပွတ်ကာ အဆင်လှစွာသောမိမိပွတ်လိုဝ်သတေ၊ အပွတ်ပွတ်
သလုပ်ကာ ငါသာပွတ်သကာ ငါသာပွတ်လိုဝ်သတေ။ ထိုဝ်ပွတ်သလုပ်ကာ
ငါသာအသက် ငါသက်ကာ အဆုံနိယံကြဲလိုဝ်သတေ၊ စေည်စိမိံချံသာနင်တေ
ငါနင် ပြည်စုံလိုဝ်သတေ"၊ ယင်း၊ ကျော ကြောင်း ၂၅-၃၁

၅၉။ "ငါကာအဆုယ်အပွတ် မဟိစုံတေ ငါကာ သုပိယံအော် ဟူသောလေ
မဟိယံပွတ်တေ" သင်ကြီးကြွင်ဂံသင်(၄၈၂)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၂-၁၄
မှတ်ချက်။ ။ ကျောက်စာတွင် သက္ကရာဇ်၄၈၂ ရက်စွဲပါသော်လည်း
ထိုအချိန်ကရေးခဲ့သော ကျောက်စာမဟုတ်။

၆၀။ "ငါလေ ဤမိယံမအပွတ်ပုလွတ်ရယ်"၊ နရသီဟပတေ့၏အရိုး
စောမိပွား(၆၃၇)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၈-၁၀

၆၁။ "ဤငါ့ပွတ်သကောင်မှအတ္တိတ်ပွတ် ယောက်ျားပွတ်ရယ်။ ဥလုတ္တိာ
ပုရှာသို့င်သာသနာကိုဝိစိပင်လျက်လျှင်လိုဝ်သဆုကိုဝ်ရချင်သတေ"၊ မင်းအိမ်ကြီး
(၆၄၆)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၅-၇

၆၂။ "မြတ်စွာသောတရား ဆုံးမတိုင်းသော တရားအလှူအတ္တိတ်ပွတ် လူ
ခံစရာသ စက္ကဝတိယံ စည်စိမိံ နတ်ရွာပိထပ်နှိုက်ခံသည် စည်စိမိံ ခံစသောခါ
နှက် ပွတ်စွာသမင်သမိအစပ်လေ ငဏှမချင် ပွတ်လိုဝ်သတေ သာလေ ငါသာ
ပွတ် နှိယံလေ ငွှိယံ ပွတ်လေ ငွှမစ် ပွတ်စိယံသတေ"၊ သီရိဝမုနာအမတ်ကြီးနှင့်
မင်းစောလတ်(၆၃၆)၊ ကြောင်း ၈-၁၁

၆၃။ "ဤယံကျွန်ငှယောက်လွတ်သကာ။ ငြယ်အပယ် ငှပါသောအာ
လွန်ပျောက်လိဝ်သောတေ။ နိယံရပန်ချံသာအတ္တိတ်ကိုဝ် (ငါ)ရောက်စိယံသော
တေ"၊ သင်ကြီးအိုဆုံသင်(၅၇၉)၊ ကြောင်း ၇-၈

၆၄။ "ဤကျွန်လူရသအတ္တိတ်ကာ မိတြာ ပုရှာလောင် ပုရှာပွတ်သရုပ်ခါ
ခမ္မစက္ကော တြာဥိနာရယ် ရဟန္တာ အပွတ်တိုင်ပြီမုကာ အဆုံကာ နိယံရပန်ဆု
လျှင် ဝင်ရလိုဝ်သတေ"၊ ငါမိုဝ်သင်လင်မယား(၆၂၅)၊ ကြောင်း ၁၄-၁၇

၆၅။ "အဆုံကာ ရံမက်၁၅၀၀မှကင်ရယ် သစ္စာတြာငှပါပွင်သော
သစ္စာတည်ညွှန်ပြည့်စုံရရယ် ပုရှာလျှင်ပွတ်လိုဝ်သတေ(၆၁၀-၁၁၀)"

၆၆။ "ဤသိုဝ် ငါ့ပွတ်သကောင်မှအတ္တိတ်ကာ၊ မိုဝ်နောင်သံထင်အခါ
နှိုက်၊ သပွသတ္တဝါ ခပ်သိမ်သောကိုဝ်၊ နှိယံခွတ်ပိယံတတ်စွာသော မိမိသော
ကိုဝ်လေ အစီအပွါသိသော၊ သပွညုတညွန်မည်သောပုရှာဆုလိုဝ် လိုဝ်သတေ"၊
သူကြွယ်ဝေဖြည့်သင်(၆၃၁)၊ ကြောင်း ၁၂-၁၆

၆၇။ "ဆငြယ်မယေ် ၅ နိယံရပန်"၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၁ (၆၀၄)၊
အိမ်ရာကျောင်း- တောင်ဘက်ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၃၄

၆၈။ "နစ်ဆစ်မပွန် နိယံရပန်မည်သောပြည်"၊ သီခင် ခင်မမိ(၆၁၄)၊
ကြောင်း ၁၆၊၁၇

၆၉။ "နိပွန်မည်သော မသိယံပြည်"၊ အိုန်ရောက်သင်(၆၂၄)၊ ကြောင်း
၂၆

၇၀။ "သင်သရာပင်လယ် အခံ တဖက်သော နိရပန်"၊ ရာဇသုသမီး
ဓေယျသုဋ္ဌေးမယား(၅၉၈)၊ ကြောင်း ၃၀၊၃၁

၇၁။ "ဆင်ရယ်မယေ်သော စိုဝ်ရိမ္မိယံသော မကျယ်မကင်တတ်သော
နိယံရပန်ပြည်"၊ မဟာရစ်စေတီ(၆၂၂-၆၅၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၂

၇၂။ "အနိုင်အထက် မျက်ဆီနိပိစက် ညှန်ဆယ် လူယက်စသောသူ"၊
ဓေယျပိကြဲမောင်နှံ(၆၁၀)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၂၄၊၂၅

၇၃။ "ဤငါလွတ်သောကျွန်ကို အဆုအပွတ်ဟူရယ် နိပိစက်ရစ်မုကာ
ငြယ်အပယ်ငှပါသောအာ ကျက်စိယံသောတေ"၊ သင်ကြီး အိုဆုံသင်(၅၇၉)၊
ကြောင်း ၁၁၊၁၂

၇၄။ "နောက်အာ သာမ္မိယံတပ်သသူတိုဝ်တေ မျက်ဆီရစ်အံ ဟုမုကာ
ဖန်မကြီးစေ အသက်မရည်စိယံ အဝစိယံလျှင် ကျက်စိယံသတေ"၊ ခင်မိ
ပယ်ပိုသီ(၅၈၂)၊ ကြောင်း ၈-၁၁

၇၅။ "ဤအာ မျက်ရစ်သောသူကာ ငါလင်မြိုဝ်လည်ကောင် ငါမြိုဝ်
လည်ကောင် ငါရယ်အဝစိယံလွ ကျက်စိယံသောတေ ငါရယ်ဥဒြီ ကပ်စိယံ
သောတေ"၊ မန္တလေးနန်းတွင်း အမှတ်၁၉(၅၈၄)၊ ကြောင်း ၁၇-၂၁

၇၆။ "ဤငါပုရှာလူသောကျွန် လွတ်သောကျွန်ကိုဝ် ငမောင်တတ်
တေတတ် သောတတ် စိယံစာရစ။ အနိုင်အထက်မုစ။ ဟုမုကာ အဝစိယံကာ
အတက် ချင်သြက် ပွတ်စိယံသတေ"၊ စောမင်းလတ်ဘုရား(၅၉၅)၊ ကြောင်း
၂၀-၂၂

မှတ်ချက်။ ။ စောမင်းလတ်ဘုရားအတွင်း၌ရှိ၍ စောမင်းလတ်ဘုရား
ကျောက်စာ ဟု ခေါ်သော်လည်း အလှူရှင်မှာ အိုပြည်နံသင် ဖြစ်သည်။

၇၇။ "ငါလူသောမျိုးကို အစိုဝံရသတေဟု ဖျက်ဆီးသောမင်္ဂလာလောကီ၊ မင်္ဂလာ မင်္ဂလာတိုဝံသညံလောကီ၊ အမတ်ရာ ပိုဝံပါတိုဝံသညံလောကီ၊ စာလိုဝံရယ် ယူသောလောကီ၊ ဖျက်ဆီးသော လောကီ"၊ နားတောင်းများ မင်းကြီး(၅၆၉)၊ ကြောင်း ၂၁-၂၃

၇၈။ "ဤငါတောင့်နှိုက် ငါလူလျက်လျှင် ငါဥယျာန် ငါလဲငါကျန်တိုဝံ ကိဝံ အမတ်ကလန်သံပျင် ငါဆယ် ငါမျိုဝံဟုရယ် လုယက်ညွှန်ဆယ် ဖျက်ဆီး သသူတိုဝံကာ၊ ဤလုတွင်နှိုက်လေ ခုံသာ မရစိယ်သတေ တမန္တန်နှိုက်လေ ကံဘာအထယ် ငါရယ်အဝစိယ်လျှင် ကျက်စိယ်သတေ"၊ သီခင်စီပိုလ်(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၁၈-၂၂

၇၉။ "နောင်ရွာသုကြိ ကံကုန်စီအမတ္တတိုဝံ ဖျက်ဆီးရယ် အခွန် တောင်ရစ်မုကာ၊ နှိမ်ကြိကာအထက် ကိုဝံကာသြက်အဝစိယ်လျှင် ကျက် စိယ်သတေ၊ အကံပါပါသော ပုရာအဖွန်တိုဝံကိုဝံလေ မပူစိယ်သတေ၊ ကိုဝံအလုံ နှိမ်ကြိမျိုဝံသအဖွန်သိုဝံ ရောက်စိယ်သတေ"၊ မဟာရစ်စေတီ(၆၂၂- ၆၅၅)၊ ကြောင်း ၁၁-၁၃

မှတ်ချက်။ ။ အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိတို့ မထိပါးအောင် စောင့်ရှောက်သူတို့အား ဤဖုန်းမြတ်ကြီးစွာအမျှဝေပုံကို "ဆုတောင်းထူးများ"တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ် သည်။

၈၀။ "မနစ်လုပ်္မာဓိသော သာဓိတိုဝံကာ"၊ မန္တလေးနန်းတွင်း အမှတ် ၈၂(၅၇၀)၊ ကြောင်း ၂၃

၈၁။ "မနစ်လိဝံရယ် ဖျက်ဆီးရစ်သောသူကာ"၊

သုကြွယ် ငါဝံပွည့်သင်(၆၃၁)၊ ကြောင်း ၂၁၊ ၂၂

၈၂။ "ဤပုရာကျွန်ကို ကျောင်သင်ခါကို သူငှန်ဆယ်မုကာ အဝစိယ်ထယ် ငြယ်လျှင် ကျက်စိယ်သတေ"၊ ပုဂံပြတိုက် အမှတ် ၄၉(၅၇၃) ကြောင်း ၁၂၊ ၁၃

၈၃။ "ဤငါလွတ်သောကျွန်ကို ဖျက်ဆီးသောသူကာ အဝီစိယ်ကာအထက် အယင်ကာအသြက် ဖွစ်စိယ်သောတေ၊ ပုရာအဖွန်(၂) မပူစိယ်သောတေ"၊ မင်းသားဥဘုရား(၅၇၉)၊ ကြောင်း ၉-၁၂

၈၄။ "ကျွန်တိုဝံကိုဝံနှိပ်စက်ညွှန်ဆဲစေပါစားသောသူကာ"၊ အစောလတ် မောင်နံ(၆၃၂)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၁၊ ၁၂

၈၅။ "ပုရာပိယ်သော ကျွန်လယ်နွာကို လုယက်ဖျက်ဆီးသောသူကာ ငြယ်အဝီစိယ်ကာအထက် အယင်တိုဝံ သြက်လျှင် ကျက်စိယ်သတေ"၊ မန္တလေးနန်းတွင်း ကျောက်ဟိုဝံ ၃၃(၅၆၆)၊ ကြောင်း ၂၀-၂၂

၈၆။ မြင်ပါကြပါသော တယကလေ အရိယံအရံမယ သုပိယ်လိုက်မု ကာ ငြယ်ကံပါ ကျက်စိယ်"၊ ဖုန်သည်သုခမိနီ(၅၈၇)၊ ကြောင်း ၁၄၊ ၁၅

၈၇။ "ဖရာသင်ပုတ်ပျက်ကြောင် သီခင်တိုဝံကိုဝံ ဝတ်မရအံသောကြောင် ဖျက်ဆီးသသူကာ နှိမ်ကြိကာအထက် ဖျက်သသူကာသြက်၊ နှိမ်ပုံလုံမျှ ကြိမ် မက လာလတ္တံသောဖုရာတိုဝံကိုဝံလေ မပူရသည့်ဖွစ်စေသော"၊ ဥန်သင်(၆၁၁)၊ ကြောင်း ၃၀-၃၃

၈၈။ "ငမိတ္တာ နင်တေဖျက်မုကာ ငကိန်တိုဝံ ရောက်စေသတေ"၊ သုကြွယ်စေယ်သင် ဘုရားကြီး(၆၀၂)၊ ကြောင်း ၂၂၊ ၂၃

၈၉။ "ဤငါလူသောကိုဝံက မနစ်လိုဝံသောသူကာ ဖုန်မကြိ အသက် မရည်စိယ်သောတေ"၊ သင်ကြီး (၅၉၂)၊ ကြောင်း ၉၊ ၁၀

၉၀။ "လယ်ကိုဝံလုစာရစ်သောသူကာ နှိမ်ကြိကံဗာကာအထက် အယင် ဖျက်သသူကာ သြက်အဝစိယ်အထယ်လျှင် ကျက်စိယ်သတေ"၊ ကျွဲမင်း၏ မိထွေးတော်(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၂၆၊ ၂၇

၉၁။ "ငါပိယ်ခသောအလူကို ဖျက်ဆီးညွှန်ဆယ်ရစ်တေဟုမုကာ ဖုရာ အဖွန်ဖွစ်လျှင် မပူမပွင်ရစေသတေ"၊ ယဥလင်မယား(၅၉၀)၊ ကြောင်း ၁၃- ၁၅

၉၂။ "အဖုန်မကြိအသက်မရည်စိယ်သတေ ငရယ်အဝစိအာ ကျက်စိယ် စ"၊ အဂ္ဂပတီ(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၁၀၊ ၁၁

၉၃။ "ဖုန်မကြိစိယ် အသက်မရည်စိယ် ပုရာအဖွန်ဖွစ်လှောင်လေ မပူရ စိယ်သတေ"၊ ငမျှင်ခင် ညီအကို(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၂၀၊ ၂၁

၉၄။ "ဖျက်ဆီးရစ်သောသူကာ အသြက်။ နှိမ်ကြိကာ အထက် အဝစိယ်အထယ် ငြယ်လျှင်ကျက်စိယ်သတေ လာလတ်အံသောပုရာ အဖွန်ဖွစ် လျှင်လေ မပူရစိယ်သတေ"၊ ရာမဟာမင်္ဂလာပတိယ်(၅၉၄)၊ ကြောင်း ၂၆-၂၉

၉၅။ "အဝစိယ်ထယ် ငြယ်လျှင် ကျက်စိယ်သတေ"၊ ပုဂံပြတိုက် အမှတ်၄၉ (၅၇၃)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၂၊ ၁၃

၉၆။ "အဝီစိယ်ကာအထက် အယင်ကာအသြက် ဖွစ်စိယ်သောတေ။ ပုရာအဖွန်(၂) မပူစိယ်သောတေ"၊ မင်းသားဥဘုရား(၅၇၉)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၁၊ ၁၂

၉၇။ "ငြယ်အဝီစိယ်ကာအထက် အယင်တိုဝံသြက်လျှင် ကျက်စိယ် သတေ"၊ မန္တလေးနန်းတွင်းရုံ ကျောက်တိုင်၃၃(၅၆၆)၊ ကြောင်း ၂၁-၂၂

၉၈။ "နှိမ်ကံပါကာအထက်၊ အယင်တိုဝံ သြက်အဝီစိယ်အထယ် လျှင် ခံလိယ်စိယ်သတေ"၊ သုကြွယ်ငါဝံဖြည့်သင်(၆၃၁)၊ ကြောင်း ၂၂-၂၄

၉၉။ "ဗြိဟ္မိယကြိယထဝိယကာ အထက် အယင်ဆိုဝိဋ္ဌိယနစ်ရစ်သသူကာ အထောက် အထယ်ဋ္ဌိယံ အဝိစိယံလျှင် ကျက်စိယံသတေ"။ သူကြွယ် ဆိုကြိုချင်သင် လင်မယား(၆၈၇)၊ ကြောင်း ၂၁-၂၃ မှတ်ချက်။ ။ ဤကျောက်စာကိုရေးပေးသူမှာ နရိန္ဒာကဝိ ဖြစ်သည်။ "နရိန္ဒာကဝိနာမကေန ပဏ္ဍိတေန ဣဒံအတွရံ လိက္ခိတံ"ဟူ၍ ပါဠိစိ၍ မိမိအမည်ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ စာရေးအသား ဝါသနာထုံသူဖြစ်မည်။

၁၀၀။ "အထုယုဒေန ၂၀၀၀၀ ငှသောင့်ဟိသော ဗြိဟ္မိယကြိယကာအထက်"။ အနာထဝိက်သူဌေး(၆၂၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၄၊ ၁၅

၁၀၁။ "ဋ္ဌိယကြိယထဝိ ဋ္ဌိယံဝါဒထဝိန္ဒိကံ ခံစိယံသတေ"။ သမထိး(၆၃၂)၊ ကြောင်း ၇၊ ၈

၁၀၂။ "အဝစိယကာအထက် အယင်ကာဩကံ နိယံရောင်လရောင် မမြင် စိယံသတေ"။ မြင်ခုန်တိုင် သခင် မဟာထိ(၆၃၅)၊ ကြောင်း ၂၃၊ ၂၄

၁၀၃။ "နိဗ္ဗာန်မညောဋ္ဌာဋ္ဌိယံ။ ကြက်မညောဋ္ဌာဋ္ဌိယံ ပြိတ္တာမညောဋ္ဌာဋ္ဌိယံ။ ပညာနန္ဒရိတ်မညောဋ္ဌာဋ္ဌိယံ ဤဋ္ဌိယံကြိယာပိသောအာနစ်စိယံသတေ"။ စိုးမင်း ဝျံချီသမီး(၅၆၆)၊ ကြောင်း ၇-၉

၁၀၄။ "ဣဒါလူသောအလူကိုဝ် ဖျက်ဆီသော။ အနိုင်အထက်မူသသူကာ။ ။ သညှိုင်မည်သောဋ္ဌိယံ။ ကာလသုတ်မည်သောဋ္ဌိယံ။ သယံတံမည်သော ငရဲ၊ တာပနမည်သော ငရဲ၊ ပတာပနမည်သော ငရဲ ။ အဝိစိမည်သော ငရဲ။ ရောရဝမည်သော ငရဲ။ မဟာရောရဝမည်သော ငရဲ ဤဋ္ဌိယံကြိယာပိအာ ကျက်စိယံသတေ"။ ကြိယိုင်းကြီးသမီး(၅၈၅)၊ ကြောင်း ၁၂-၁၈

၁၀၅။ "ခန္ဓာပုဂ္ဂိုလ်သောကာ လူနစ်တွက်သော အနစ် ဥသန်မှ တနိယံ ဟိ သော သညှိုင်ဋ္ဌိယံ၊ လူနစ် ၃ကုတိယံ ၆သန်းမှ တနိယံဟိသော ကာလသုတ် ဋ္ဌိယံ၊ လူနစ် ၁၄ကုတိယံ၊ ဗ္ဗုတ် အနစ် ၄သန်းမှ တနိယံဟိသော တာပနဋ္ဌိယံ၊ လူနစ် ၅၇ ကုတိယံ အဗ္ဗုတ် အနစ် ၆ သန်းမှ တနိယံဟိသော ပတာပန ဋ္ဌိယံ၊ လူနစ်တွက်သော အကုတိယံ ၂၃၀ အနစ် ၄သန်းမှ တနိယံဟိသော သယံတံဋ္ဌိယံ၊ လူနစ်တွက်သော အကုတိ။ ၉၂၀ကုတိယံအမြတ် အနစ် ၆သန်းမှ တနိယံဟိသော ရောရဝဋ္ဌိယံ၊ လူနစ်တွက်သော အကုတိယံ ၃၆၈၆ ကုတိယံအဗ္ဗုတ် အနစ်လိယံသန်မှ တနိယံဟိသော မဟာရောရဝဋ္ဌိယံ။ လူနစ် တွက်သော ၁၇၄၇၅ကုတိအဗ္ဗုတ် အနစ် ၆သန်းမှ တနိယံဟိသော အဝိစိဋ္ဌိယံ။ ဤဋ္ဌိယံတိုဝ်နှိုက်လေ ကျက်လေစေသတေ"။ နားတောင်းများမင်းကြီး (၅၆၉)၊ ကြောင်း ၂၀-၃၀

မှတ်ချက်။ ။ ဤစာရင်းပါ ငရဲအမည်များ သက်တမ်းများသည်လည်း မူလကျမ်းရင်းလာ အမည်များ သက်တမ်းအရေအတွက်များနှင့် ကွာခြားလျက် ရှိသည်။ ငရဲကြီးရှစ်ထပ် အမည်နှင့်သက်တမ်းအသီးသီးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ငရဲအမည်	လူနစ်အားဖြင့်သက်တမ်း
သိဉ္ဇို	၉ သန်း
ကာလသုတ်	၃၆ သန်း
သံဃာတ	၁၄၄ သန်း
ရောရဝ	၅၇၆ သန်း
မဟာရောရဝ	၂၃၀၄ သန်း
တာပန	၉၂၀၆ သန်း
မဟာတာပန	အန္တရကပ် တစ်ဝက်
အဝိစိ	အန္တရ တစ်ကပ်

(ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ အထွေထွေဗဟုသုတ မာတိကာကျမ်း စာ ၁၂၃)

၁၀၆။ "ဤငရဲအလူကိုဝ်ဖျက်ဆီသသူကာ စာချင်လျက် မစာရတတ် သောက်ချင်လျက် မသောက်ရတတ်စိယံသတေ၊ ကမ္ဘာလျှင် လောင်သောခလေ မလောင်ရာသ ကမ္ဘာတပါသိုင်လာရယ် ဗြိဟ္မိယကြိယထဝိ ဋ္ဌိယံခံစိယံ ကျက်စိယံလိယံသတေ"။ အိုန်ရောက်သင်(၆၂၄)၊ ကြောင်း ၂၇-၃၁

၁၀၇။ "ကောက်ကုသန် ဘုရားရှင်သာသနာနှိုက်သတ္တာသော သူတတ်သည် လူသော ဝတ်လယ်ကို လိုဝ်ခွင်ရယ် အခြာနှိုက် ဆောက်သော ကြောက်ကို နတ်ဘိရယ် ဝတ်လဲကိုဝ် ယုတ်စေဘိသောကြောင့်၊ ကျောက်တိုင်လွန်ရယ် လယ်ကိုယူသော ထိုင်ယောက်ကျာကာ သေခယ်သော အထုလေ အရက် ၆၀ သွာ အလျာအနံလေ အရက် ၆၀သွာ ဟိသော ကြောက်ဖျာတွင် ခါရယ် နစ်လျက် ဘုရားသ ၃ယောက်လွန်ပြီ ငတိုဝ် ဘုရားကောတမ လွန်သြင် (မ)လွန်သြင် မလွတ်တတ်သ ပြိတ္တာသိုဝ်သ ပြိတ္တာလေ ဖြစ်စေသတေ"။ နားတောင်းများမင်းကြီး(၅၆၉)၊ ကြောင်း ၃၀-၃၄

၁၀၈။ "တေဝတတ်ခံခြင် ခံစိယံသတေ"။ ငါလှသင်မောင်နံ(၆၀၉)၊ ကြောင်း ၂၁

၁၀၉။ "ဣဒါပုဂ္ဂိုလ်ကျွန်ကိုဝ် ညွန်ဆယ်ဖျက်ဆီသောသူကာ အသိယံမလှ သိယံရယ် တေဝတတ္ထခံသောဋ္ဌိယံလျှင် ခံစိယံသတေ"။ ငါရံသင်(၆၀၉)၊ ကြောင်း ၁၆-၁၈

၁၁၀။ "အကံဘာဘာလျှင် ပုရာပြစ်သောဒေဝဒတ်ခံခြင်းထက် အဆတစ်ရာ
 အဆင်တစ်ထောင် အဆတစ်သောင်း ကိုင်မစောင်မပွန်ရမူရယ် အဝစိမ်ငြယ်
 လျှင် ကျက်စိမ်သတေ"။ မဟာသေနာပတိအနန္တသုရမောင်နှံ(၅၈၉)။ တောင်
 ဘက်၊ ကြောင်း ၂၄-၂၇

၁၁၁။ "အလှူကို လှယ်ကံမျက်ဆီသသုကာ ဤလှလက်ထက်လေ အပ္ပစိ
 ဝပါရောက်စေသတေ ခန္ဓာပျက်ရယ်သေခသောလေ သညှိုဝင်ရယ် ကာလသုတ်
 ငရဲ တာပနငရဲ ပတာပနငရဲ သယာတငရဲ ရောဝ်ရဝ်ငရဲ မဟာရောဝ်ရဝ်ငရဲ
 အဝီစိငရဲ ဤသိုဝ်သောငရဲတိုဝ်နှိုက်လေ တွေ့ဖွဲ့ခံ၏ တေဝတတ်ခံသောထက်
 အဆအရာ အဆအထောင် အဆအသော အဆအသိန် တပျိုငံပွန်၂၂ ခံစေ
 သတေ ငမ္မေတိုစာသော ယောကျ်ာလေကောင် မိမလေကောင် သေခသော
 အထုလေအရက်၆၀ဆဲသောသောက္ကာကံဖျာကြီတွင် ခါရယ်နှစ်လျက် ရေလေ
 မရ အစာလေမရ လျာငါလံထွက်လျက်ခံစေသတေ"။ စောမင်းလတ်ဘုရား
 (၅၉၂)။ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၄-၂၁

၁၁၂။ "လှအပ္ပစိနှစ်ဖန် မပ္ပစိမပ္ပစိ အဝီစိငြယ်လျှင် ကျက်စိမ်သတေ"။
 သူကြွယ်ထွေမ်သင်(၆၅၆)။ ကြောင်း ၁၃၊ ၁၄

၁၁၃။ "လှနှစ်ဆစ်လျှင် မပ္ပစိစိမ်သတေ"။ သွိုင်ကုနကမ္ဘီ(၆၅၆)။ ကြောင်း
 ၁၇၊ ၁၈

၁၁၄။ "ဤယံသုငါမိန်လျက် ဖျက်စိမုကာ လှအပ္ပစိဟူသောကာ နှစ်ဖန်
 မပ္ပစိရစိမ်သောတေ"။ အမတ်အစလပိစည်(၅၉၂)။ ကြောင်း ၂၈၊ ၂၉

၁၁၅။ "အကံဖဖါပုရာပွစိလေ ပုရာကိုဝ်မြင် လှပြိတ္တာ ပွစိစိမ်သတေ"။
 မင်းသမီးမိုးမင်း(၅၆၈)။ ကြောင်း ၁၈၊ ၁၉

၁၁၆။ "ပွက်ဆီကုန်ရစ်သသုကာ ဓမ္မယံပုံလုံမျှသော ဖုရာတိုဝ်ခွတ်ရယ်
 မကျွတ်ပါသော လှပြိတ္တာလျှင် ပွစိစေသတေ အကံဖါ၂သ ပုရာလေ မပူ
 အပ္ပစိ ဝပါလေ ရောက်စေသတေ"။ သံပျင်ရင်ကောင်(၅၆၄)။ ကြောင်း ၁၂-၂၀

၁၁၇။ "လာလိယံရရာ ရှိသာမဟိ ဆင်ရယ်တိသော ကိုဝ်အပ္ပစိသည့်
 ပွစိစိမ်သတေ"။ မဟာရစ်စေတီ(၆၅၅)။ ကြောင်း ၁၄၊ ၁၅

၁၁၈။ "အဆွယ် အစည်အတိုင် မသိရပါစိမ်သတေ"။ အရည်
 ငနိုက်သင်(၅၈၆)။ ကြောင်း ၁၃၊ ၁၄

၁၁၉။ "အပ္ပိုဝ်ခပင် ပြန်တိစိမ်သတေ"။ လောကနန္ဒာဘုရား(၆၀၉)။
 ကြောင်း ၁၉

၁၂၀။ "အမျိုဝ်စုနစ်အလုံ လှနှစ်ဆတ် မပ္ပစိစေသတေ"။ ငရောက်(၆၂၁)။
 ကြောင်း ၁၅၊ ၁၆

၁၂၁။ "မျတ်သောမျာ မျတ်သောသာနှင့် ကြိမ်ကင်စိမ်"။ ဖိုလိသုကြီး
 သတ္တု(၆၀၆)။ ကြောင်း ၈၊ ၉

၁၂၂။ "ကြည့်သွာသောကာ မြယ်ခံစေသော ရေသွာသော--ကျောင်ငင်
 ရယ် သေစေသတေ"။ ရွှေပေါင်လောင်ဘုရား(၅၈၇)။ မျက်နှာ ကြောင်း ၄၉၊ ၅၀

၁၂၃။ "လုပ်စရာ ကြံစရာ မစာရတတ် အတော်တော်လျှင် ပွစိစေသတေ"။
 ကွန်းကတင်ဘုရား(၅၃၄)။ ကြောင်း ၁၅၊ ၁၆

၁၂၄။ "ဤလှတွင်လျှင်လေ အနာမျာသော ဆင်ငြယ်ကြီသော။ အသက်
 တိုဝ်သကစသော။ အန္တရယ် ရောက်စိမ်သတေ"။ ထောက်လှော်ကား(၅၉၇)။
 ကြောင်း ၁၂၊ ၁၃

၁၂၅။ "ပွစိသြက်ဖက်မှသောက္ကာကံစာတွင် ဖန်မကြီစိမ် အသက်မရှည်
 စိယံဟုသကစသော မျာစွာသော တက်န်သော အက်န်သင်ရှယ်"။
 ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၁ (၆၀၄)။ မြောက်ဘက်ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၂၇၊ ၂၈

၁၂၆။ "ကျွန်ခယောက် လဲခပဲသောကိုဝ်တေ။ ငါဆုယ်တွကျပ်လည်
 ကောင် သွိုင်မင်ခဆဲ အဆုယ်တွင် ကျင်လညောင် ပွသုံလည်ကောင် ရဟန်
 လည်ကောင် လှလည်ကောင် မိယုံလည်ကောင် ယောက္ကာ လည်ကောင်။ လှစ
 လတ်သော နိုင်ထက်မူလတ်သောသုကာ။ လှတွင် ဖန်မကြီစိမ် အသက်
 မရှည်စိယံတေ။ မင်ကြီဖယ်ဖျံ တန်ကြီ သစိမ်တေ။ မိဖိုယ်ရိယံဖိုယ်
 မကြီဝ် ပုဆိန်ဖိုယ် ဆင်ဖိုယ် မြင်ဖိုယ် မြယ်ဖိုယ် သစ်က္ကာလတ်ဖိုယ်
 သမာကုရယ် မတတ်ရသော အနာဖိုယ် ကြီစွာ၂လှသံရံယ် ဖတ္တလတ် သိယ်
 စိမ်တေ။ သုခဲအန်ရယ် သိမ်စိမ်တေ။ သိမ်တေလေ အဝစိမ်မည်သော
 ငြယ်ကြီ လျက်ကျက်စိမ်တေ။ ပုရာ အပ္ပစိ၂လေ မပုစိမ်တေ။ ကြိမာအာ
 လှပွစိငြါတုံသောလေ။ နှသောဝယ်သော ကိသောကန်သော နာပသော အသော
 ရသော တုံလိုသော ခြိယ်လက်တိုဝ်သော နာနာခေါင်တိုဝ်သော ပုဆိန်ခြေ
 လည်လျှင်ပတ်ရယ် ဖန်စသောလေ မစရတတ်သော လှတွင် သူမခဲသော
 ကြိမာခဲသော လှပြိတ္တာလျှင် ပွစိစိမ်တေ။ မြိမ်ကြီကံဖာကအထက် အယင်
 လှစသောသုကာသြက် ပွစိစိမ်သတေ"။ ယင်း၊ ၂ (၆၀၄)။ တောင်တက်
 ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၂၇-၃၂

၁၂၇။ "ကျွန်တယောက် လယ်တပယ်ကိုဝ်တေ။ ဆေယ်ငမ္မိုဝ်ငသာ
 ငမ္မိုယ်တိုဝ်တွင်လညောင်---။ မိယုံလညောင်။ ယောကယာလညောင်။ လှစရစ်
 သော နိုင်ထက်မူသော သုတိုဝ်ကာ။ လှတွင်ဖန်မကြီစိမ်--တေ။ မင်ကြီ
 ဖယ်ဖျံ တန်ကြီစွာစွာ သင်စိမ်သတေ။ မိဖိုယ်။ ရိယံဖိုယ်။ မကြီဝ် ပုဆိန်
 ဖိုယ် ဆင်ဖိုယ် --လတ်ဖိုယ် သမာကုရယ်မတတ်ရသော အနာဖိုယ် ကြီစွာ၂

လျှင်သံရံယ် မတ္တလတ် သိယ်စိယ်တေ။ သုခဲအန်ရယ် သိယ်စိယ်တေ။
 သိယေလေ အဝစိယ်မည်သော ငြယ်ကြီလျှင်ကျက်စိယ်တေ။ ပုရာ အပ္ပုစံ၂
 လျှင် မပုစိယ်တေ။ ကြိမာအပ္ပုစံ လူပုစံငြါတုံသောလေ။ နုသော ဝယ်သော
 ကိသောကန်သော နာပသောအသောရသော တုံလိုသော ခြိယ်လက် တိုင်သော
 —သော ပုဆိုဝံခြိလည်လျှင်ပတ်ရယ် ပုန်စသောလေ မစရတတသော လုတွင်
 သုမခံသော ကြိမာခံသော လူပြိတ္တာလျှင် ပုစံစိယ် -- နှိယ်ကြီ ကံဖာက
 အထက် အယင် လုစသောသူကာ ဩက် ပုစိယ်သတေ။ ဥစ္စနာမင်းကြီး၏
 ဦးရီး(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၁၆-၂၃

၁၂၈။ “ဤငါလူသောလယ်တိုင်တွင် လယ်တပဲကိုဝံလညောင်၊ ငဆုယ်
 ငမြိုင် သော ငမြိုင်တိုင်တွင်လညောင်၊ ပွင်သုလညောင် တိရစ္ဆန်လညောင်၊ လု
 လညောင်၊ မိမလောညောင်၊ ယောက္ခိလညောင်၊ လုစရစ်သော နိုင်ထက်မူသော
 သုတိုင်ကာ၊ လုတွင် ပုန်မကြီအသက်မရယ်စေသတေ၊ မင်ကြီဖိယ်ဖျံ ကြီစွာစွာ
 သင်စိယ်သတေ၊ မိဖိယ်၊ ရေဖိယ်၊ မိုဝံကြီပုဆိန်ဖိယ်၊ ဆင်ဖိယ်၊ မြိုင်ဖိယ်၊
 သစ်က္ကာလဝံဖိယ် သမာကုရယ် မတတ်ရုာသော အနာဖိယ် ကြီစွာလျှင်သံရံယ်
 မတ္တလတ်သိယ်စိယ်တေ။ သွယ်ခယ်အန်ရယ်သိယ်စိယ်သတေ။ သိယ်သော
 လေ အဝစိယ်မည်သော ငြယ်ကြီလျှင်ကျက်စိယ်သတေ။ ပုရာအပ္ပုစံလျှင်
 မပုစိယ်သတေ။ ကြိမာအပ္ပုစံ လူပုစံငြါတုံသောလေ။ နုသော ဝယ်သော
 ကိသောကန်သော နာပသောအသောရသော တုံလိုသော ခြိယ် လက်တိုင်
 သော နာနာခေါင်တိုင်သော ပုဆိုဝံခြိလည်လျှင်လျောက်ရယ် ပုန်စသောလေညီ
 မစာရတတ်သော လုတွင် ကြိမာခံသော လူပြိတ္တာလျှင် ပုစံစိယ်တေ။
 နှိယ်ကြီကံဖာကာ အထက် ဟိစိယ်၊ အယင် လုယတ်စသောသူကာ ဩက်
 ပုစိယ်သတေ။ မင်းမတ်မဟာသမန်း(၆၂၀)၊ မျက်နှာ၊ ၁၁-၁၇၊ ကျော၊ ၁-၁၂

၁၂၉။ “ကျွန်တယောက် လဲတမယ်ကိုဝံတေ ငဆုယ်ငမြိုင်တိုင်တွင်
 လည်ကောင်၊ ရဟန်လည်ကောင်၊ လုလည်ကောင်၊ လုစရစ်သော နိုင်ထက်မူ
 သော သုတိုင်ကာ၊ လုတွင် အပုန်မကြီအသက်မရည် စိယ်သတေ မင်ဘိယ်
 တန်ကြီကြီစွာသင်စိယ်သတေ။ မိဘိုယ်ရိယ်ဘိုယ် ပုဆိန်ဘိုယ် ဆင်မွင်သစ်က္ကာ
 လဝံဘိုယ် သမာကုရယ်မတတ်ရုာသောအနာဘိုယ် ကြီစွာသင်ရယ် ဘတ္တလတ်
 သိယ်စိယ်သတေ။ သိယ်သောလေ အဝစိငရယ်ကျက်စိယ်သတေ ပုရာအပ္ပုစံလျှင်
 မပုစိယ်သတေ။ မနောရစာ၏သားများ(၆၃၅)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၉-၂၅

၁၃၀။ “လုရစ်နိုင်ထက်မူသသူကာ။ လုတွင်အပုန်မကြီအသက်မရည်စိယ်
 သတေ။ မင်ဖိယ်တန် ကြီစွာ၂သင်စိယ်သတေ။ မိဖိယ် ရိယ် မိုဝံကြီပု
 ပုဆိန်ဖိယ် သစ်က္ကာလဝံဖိယ် သွာကုရယ် ပုစံရုာသအနာဖိယ် ကြီစွာသင်ရယ်

ဘတ်တလတ်လျှင် သိယ်စိယ်သတေ။ သိယ်သောလေ အဝစိကျက်စိယ်သတေ။
 ပုရာအပ္ပုစံလျှင် မပုစိယ်သတေ။ သမန္တပတိယ်လင်မယား (၆၃၃)၊
 မျက်နှာ ကြောင်း ၅-၉

မှတ်ချက်။ ။ မနောရစာနှင့် သမန္တပတိယ်လင်မယားတို့မှာ များစွာ
 ရင်းနှီးကြသည်။ ၆၃၅ခုထိုး မနောရစာ၏သားများကျောက်စာနှင့်
 သမန္တပတိယ်လင်မယားကျောက်စာမှာ ကျောက်တစ်ချပ်တည်းတွင် ရေးထိုး
 ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ မနောရစာကျောက်စာ ကြောင်းရေ ၅၊ ၆တွင်
 သမန္တပတိယ်လင်မယား၏အလှစာရင်းအချို့ကိုပါ ဖော်ပြထားသည်။

၁၃၁။ “လူပြိတ္တာ တိရစ္ဆန်လျှင် ပုစံစိယ်သတေ။ မင်းမယားစခီပိုရ်(၆၃၃)၊
 ကြောင်း ၂၁၊ ၂၂

၁၃၂။ “ဤ ငါအလှကိုဝံ ပျက်ဆီသသူကာ သတ္တဝါပုစံသောလေ
 အမွယ်မယ် အရိယ်မယ်သည် ပုစံစေယ်ကုန်သတေ။” နားတောင်းများ
 မင်းကြီး(၅၈၅)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၀

မှတ်ချက်။ ။ နားတောင်းများမင်းကြီး အမည်တပ်ထားသော်လည်း
 နားတောင်းများ မင်းကြီး၏ဆရာ မဟာစီးကျောက်စာ ဖြစ်သည်။

၁၃၃။ “တရိဆန်လျှင် ပုစံသောလေ အမွယ်မယ်သတ္တဝါတိဆန်လျှင်
 ပုစံစေသတေ။ သူကြွယ်အိုမိဖွယ်သင်နှင့်သားများ(၆၂၈)၊ ကြောင်း ၄၊ ၅

၁၃၄။ “ဘုရာထောင်သောင် ခွတ်ရယ်မက္ကတ်ရုာသောတိမျှိုင်အတိလျှင်
 ပုစံစေသတေ ကမ္ဘာလောင်သောလေ ကမ္ဘာတပါမှ လုကာမုပုစံ တိမျှိုင်အတိ
 လျှင် ပုစံစေသတေ။ ရာဇသုရသမီးမောင်နံ(၅၉၈)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၄၂-၄၄

၁၃၅။ “ဤကမ္ဘာနှိုက် ပုရုက်မျှ မုပုစံစေကုန်သတေ။ မင်းမတ်ကြီး
 စယျဗတ္တရာ(၅၈၈)၊ ကြောင်း ၁၅၊ ၁၆

၁၃၆။ “ငါလေ ရတနာသုံပါသောအံကျွန်တေ။ မင်းသမီး အစောကြမ်း
 (၆၁၀)၊ မျက်နှာ ကြောင်း ၃၂၊ ၃၃

၁၃၇။ “ကျွန်လယ်ဥယျာန်မိုဝံမြိုင်တိုင်ကိုဝံ ပျက်ဆီရစ်ရယ်သယ်စသော
 သူကာ ဤလူကယ်လက်ထက်လေ နစ်လုံချသာမရုရယ် ကြောင်ကြလျက်
 လျှင် သိယ်သောပုစံစိယ်သတေ။ ထိုင်မြိုင် ပုရာအပ္ပုစံလေ မပုရသောကိုဝံ
 လျှင် ပုစံစိယ်သတေ။ ဤအတိုင်စကြဝဠာတစ်ပါသောတွင်လေ လုကောင်
 အပ္ပုစံ မုပုစံမုရယ် အရိယ်အစာကောင် မစာရမုမသောက်ရမုရယ် ခုယ်ဝက်
 တြိစ္ဆန် အပ္ပုစံနှင့်နှင့် ပုစံစိယ်လိယ်သတေ။ ထိုင်မြိုင် နောင်မှာ ပုစံလတ်အံ
 သော ပုရာတိုင်ခွတ်မုလေမက္ကတ်စိယ်သတေ။ ထိုင်မြိုင်လေ နှိယ်ကမ္ဘာကာ

အထက် အယင်သူယုတ်ကာ ဩက်အဝိစိယံလျှင် ဣစိယံသတေ"၊
အစောကြွမ်း (၆၁၀)၊ ကျော၊ ၁-၉

မှတ်ချက်။ ။ အစောကြွမ်းကျောက်စာကျောက်စာတွင် ကျိန်စာသက်သက်
ရေးထိုးထားသည်။

၁၃၈။ "ပုဂ္ဂာရန် ဩဂရန် သယံရန်ဖြစ်သတေ"၊ ငါဖြစ်သင်နှင့်ဆိုဆုံသင်
(၅၈၁)၊ ကြောင်း ၉-၁၀"

၁၃၉။ "အဆုယ်အဝါ သူကြီသူတစ်ပါ ပျက်ဆီတေဟူမူကာ။ အဝစိယံ
ကာ အထက် အယင်တိုင်ကာ အဩက် ကျက်စိယံသတေ။ မြို့ယံပုံလုံမူမက
သူမခံသော ကြိမာ အယင်တိုင် ခံစိယံသောတေ။ အယင်တိုင်စာသော ထမင်
ဟင် သောက်သောရေ အယင်တိုင်ကိုင်အာ ဆိပ်ဖွစ်ရယ် ကြိယံစိယံသောတေ။
အယင်တိုင် ဝတ်သော ပုဆိုးစုံ ရှယ်ငယ်တန်ဆာ။ အယင်တိုင်ကိုလျှင်
ဆိပ်ဖွစ်ရယ် ကြိယံစိယံ သတေ"၊ သင်တန်းလိုသင်(၅၆၈)၊ ကြောင်း ၁၄-၂၁

၁၄၀။ "အယင်စာသော ထမင်ဟင်ကစရယ် ဝတ်သောပုဆိုး ဆိပ်ဖွစ်ရယ်
သိယံစိယံသတေ"၊ ငမြင်သင်(၆၀၆)၊ ကြောင်း ၈၂

၁၄၁။ "ဤလှူကိုပျက်ဆီသောသူကာ အဝစိယံအထံငြိလျှင် ကျက်စိယံ
သတေ ကံမာလိယံပျက်သောခါမြို့ယံကြိတောင်တံပင် မုန်၂ညက်၂ပျက်စိသိုဝ်
ပျက်စိစိယံသတေ ဆောက်တည်ရာမြို့ ဖွစ်ယံကုန်သတေ"၊ နားတောင်းများ
မင်းကြီး(၅၈၂)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၁-၂၃

၁၄၂။ "ခွေလျှင်ဖွစ်လေ ခွေနခွေဝ်ခွေဆင်ရဲလျှင် ဖွစ်စေသတေ၊ လုလျှင်
ဖွစ်လေ၊ လုနလုဝ်လုဆင်ရဲလျှင် ဖွစ်စေသတေ၊ ဆုံမိပိုင်တလည်ကိုဝ် ဘုတ်ရယ်
အကျွမ်ရသကဲသိုဝ် ဖွစ်စေသတေ၊ အမျိုဝ်ခနစ်ဆက်အလုံမ ပြုန်စေသတေ၊
ရေလုံမ ပုသကဲသိုဝ်လေ အမျိုဝ်ကဆက်အလုံ ချံသာမဟိ ပုဖန်တီလျှင်
ဖွစ်စေသတေ"၊ ငမဲတောင်ဦးဘုရား(၅၂၁)၊ ကြောင်း ၁၇-၂၃

မှတ်ချက်။ ။ သက္ကရာဇ်၅၂၁တွင်ရေးထိုးသောကျောက်စာ မဟုတ်။ ထိုအချိန်က
အကြောင်းကို နှောင်းမှ ပြန်လည်မှတ်တမ်းတင်သော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။

၁၄၃။ "ဝပ်ပိုင်တရပကိုဝ် မုတ်သော အကျွမ်ရသကဲသိုဝ် ဖွစ်စေသော
ငါတိုင်သွန်သ ရေပူရေချ ခန်သကဲသိုဝ် ခွဲသာ ကြာ ကွဲသကဲသိုဝ် ကွဲစေသော
ရေသိုဝ် ခန်စေသော"၊ ဥန်သင်(၆၁၁)၊ ကြောင်း ၃၂၊ ၃၄

၁၄၄။ "သံအိုဝ်ကင်တွင်ဣဂျိန်၂ဆူရယ် ခန်သဆီကယ်သိုဝ် ကုန်ခန်စိယံသ
တေ။ အဝိစိလျှင် ကျက်စိယံသတေ။ ပုဂ္ဂုဗ္ဗစိ၂လေ မပဝ်စိယံသတေ။ ငရယ်
ဥခြိဝ် ဖွစ်စိယံသတေ"၊ ငဝမ်းဖြည့်သင်နှင့်ငဖန်းဆုံသင်(၆၃၀)၊ ကြောင်း
၂၇၊ ၂၉

၁၄၄။ "အဝစိယံနိုက် ဥခြိဝ် ဖွစ်စိယံသတေ"၊ ဣဒ္ဒပဇ္ဇရာ(၆၅၆)၊
ကြောင်း ၂၂၊ ၂၃

၁၄၅။ "အဝိစိအထဲငရဲကျက်ရယ် အကမ္ဘာဘာပုရာတိုင်လာရယ်ချွတ်လည်
မကျွတ်တတ်သည် ငရဲသစ်ငုတ်လျှင် ဖြစ်စေသတေ"၊ နားတောင်းတတ်ဘုရား
(၅၄၇)၊ ကြောင်း ၁၃-၁၈

မှတ်ချက်။ ။ နားတောင်းတတ်ဘုရားကျောက်စာ ကျောက်စာပါ သက္ကရာဇ်
"၅၄၇ မှာ အတန်ငယ် စောနေသည်။ ထိုသက္ကရာဇ်နောက်မှ ရေးထိုးခဲ့သော
ကျောက်စာ ဖြစ်မည်ဟု သုတေသီတို့ ယူဆကြသည်။ "ငရဲသစ်ငုတ်"ဟူသော
အရေးအသားကို သက္ကရာဇ် ၅၉၉ မဟာကဿပကျောင်းကျောက်စာ ကြောင်း
၂၈၊ သက္ကရာဇ်၆၄၀ စတုရင်္ဂဝိဇယံသမီးမောင်နှံကျောက်စာ မျက်နှာ၊ ကြောင်း
၂၆တို့တွင်လည်း တွေ့ရသည်။

၁၄၆။ "ဤငါကောင်မူကိုပျက်ဆီသသူကာ ညောင်ဦးကမ်ပါစသော
သီရိပဇ္ဇရာတိုင်သြင် မြို့ယံအလုံမလျှင် ကြမ်းမကလျှင် ပုဂ္ဂုဗ္ဗစိယံ တိုင်သိုဝ်
သော ပုဂ္ဂာနိုက် ချမ်သာဟူသည် နာပွင်လျှင်မကြာစိယံသတေ အဝိစိမည်သော
ငရယ်ကြိန္နိုက်လျှင် သံသရာ၏သစ်ငုတ်လျှင် ဖွစ်စိယံသတေ"၊ သီရိဝမုနာ
အမတ်ကြီးနှင့်မင်းသမီးမင်းစောလတ်(၆၃၆)၊ ကြောင်း ၁၆-၁၉

၁၄၇။ "သိယံသောလေ။ သရိယံပဇ္ဇရာက။ ညောင်ဦးတိုင်သြင် ဟိသော
မြို့ပုံအလုံအတိုင် အကံဘာဘာ"၊ မဟာသေနာပတိအနန္တသူရ မောင်နှံ(၅၈၉)၊
တောင်ဘက်၊ ကြောင်း ၁၈-၂၇

၁၄၈။ "ပျက်ဆီသသူကာ အဝိစိမည်သော ငရဲကြိစ္စထပ်၊ ငရဲ၁၀၀ အမွတ်
လျှင် ခံစေသတေ ညောင်ဦးစသော ဩပိစရာတိုင်သြင် သံပုံမအတိုင်လျှင်
ခံစေသတေ"၊ သိယံသုသမီး(၆၃၀)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၅၆

၁၄၉။ "ဤငါမုသကောင်မူကိုပျက်ဆီပါသသူကာ ငါဆောင်ချံစသ သရေ
ပဇ္ဇရာ မြူပပါတိုင်သြင် မြို့ယံပုံလုံမူကြမ်းမက ရစွပါစေသတေ"၊
ရွှေပေါင်လောင်(၅၈၇)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၃၊ ၄၄

၁၅၀။ "ညောင်ဦးစသော၊ သရေပဇ္ဇရာရှယ် မြို့ယံပုံလုံမူလျှင် ဖွစ်ထသော
ပုဂ္ဂာတိုင်၏ တင်တယ်ခြင်"၊ သခင်ရာဇသူနှင့် အမိဖွားစော(၆၅၃)၊ ကျော၊
ကြောင်း ၂၈၊ ၂၉

၁၅၁။ "ခွင်ဝစသ ပြည်တိုင်အောင်သ မြို့ယံပုံအလုံမအတိုင် အဝိစိတွင်
အဖန်တလဲ၂ ကျက်စိယံသတေ"၊ စလင်းမင်း အနန္တသူကျောင်း(၆၀၆)၊
ကြောင်း ၁၀၊ ၁၁

၁၅၂။ “ဘိလုချောင်အစ ကျင်တွင်တတိုင်သြာင် နြိယံပုံလုံမျှမကသ မုရာ တိုင်တိုင် မက္ကွတ်စေသတေ”၊ ပရိမ္မထီးလိုင်ရှင်ဘုရား(၅၄၅) ကြောင်း ၁၆၁၇ မှတ်ချက်။ ။ သက္ကရာဇ် “၅၄၅”ဟု ရက်ခွဲပါရှိသော်လည်း စင်စစ်အားဖြင့် ထိုထက် နောက်ကျ၍ ရေးထိုးခဲ့မည်ဟု သုတေသသီများ ယူဆသော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။

ခေတ်နောင်း မြန်မာစာ ၃

စာရေးခြင်းအတတ်

ပုဂံခေတ်စာပေအရေးအသားသဘောကို ခေတ်အလိုက် ကျောက်စာ အလိုက် အကြောင်းအရာအလိုက် စိစစ်သည့်အခါ၌ အခွင့်သင့်တိုင်း ဖော်ပြ ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဂံခေတ်တလျှောက်လုံး စာပေပြောင်းလဲတိုးတက် လာပုံကို မြင်နိုင်ရန် ယခုကဲ့သို့ သီးခြားရှေးနတ်ဆွေးနွေးရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆွေးနွေးရာ၌ စာပေအရေးအသား၏ အခြေခံဖြစ်သော စာလုံးပေါင်းစနစ်၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးနှင့် ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားပုံတို့ကို ခွဲခြားစိစစ်သွားမည်။

စာလုံးပေါင်းစနစ်

ပုဂံခေတ်မြန်မာစာစာလုံးပေါင်းစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် မှတ်ချက်တစ်ရပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

“မြန်မာစကားကို အကွရာတင်ဦးအခါက ဗျည်းသံတို့ကို စာဖြင့် ကိုယ်စားပြုပုံသည် အတော်တည်ငြိမ်၍ သရသံတို့ကို ကိုယ်စားပြုရာ ၌မူ အတော်ဒယိမ်းဒယိုင်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မွန်တို့ထံမှရ သော သရသံနှင့် မြန်မာတို့ပြောဆိုနေသော သရသံတို့ ကာရန်မသင့် သေးသကဲ့သို့ ရှိသည်။ သွားစိုက်ပြီးခါစ အံမကိုက်သေးသည်နှင့် တူပါလိမ့်မည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် ပုဂံခေတ်စာလုံးပေါင်း ပြဿနာသည် သရပြဿနာဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့် ကစား အနှစ် ၁၅၀ခန့် မြန်မာစကားကို စမ်းတမ်းဝါးနှင့် ရေးခဲ့မိ သောအခါ ပုဂံခေတ်စာလုံးပေါင်းသည် အတော်တည်ငြိမ်ခိုင်မြဲ ခံကျ လာ၍ သက္ကရာဇ် ၆၀၀မှ၆၆၀ကျော် ပုဂံခေတ်ကုန်ဆုံးသည်အထိပင် ဤအတိုင်း ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။”

ဤမှတ်ချက်သည် ဗျည်း သရ ပြဿနာတို့ကို အခြေခံစဉ်းစားထားသော မှတ်ချက် ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ဦးတွင် အရေးအသားစနစ်များ မတည်ငြိမ်ခဲ့ သော်လည်း ခေတ်နောင်းပိုင်းတွင် အတန်အသင့် တည်ငြိမ်လာပုံကို ထောက်ပြ လျက်ရှိသည်။

ပုဂံချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဗျည်းများတည်ငြိမ်ခိုင်မြဲလာ သည့်အချက်ကို ရှေးဦးစွာ စိစစ် ကြည့်လိုသည်။ ပုဂံခေတ်က ဗျည်းပြဿနာ လွန်စွာနည်းခဲ့သည်။ နည်းသည်ဟုဆိုခြင်းမှာ ယခုခေတ် ဗျည်းအရေးအသား နှင့် တစ်ထပ်တည်း တူညီ၍ကားမဟုတ်။ သို့သော် ပုဂံခေတ်သားတို့ အရေးအသား မကျွမ်းကျင်မှုကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ပုဂံခေတ်နှင့်ယခုခေတ် ဘာသာ စကား ကွာခြားချက်ကြောင့် အရေးကွာခြားခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဘာသာစကား ကွာခြားချက်ဟုရာ၌ သံပြင်း သံညင်း ဗျည်းရိုး ဗျည်းတွဲများအသုံးပြုရာတွင် များသောအားဖြင့် ကွဲလွဲတတ်သည်ကို ဆိုလိုသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် အရေးအသားတွင် စကားသံကိုအခြေမခံဘဲ "ရေးတော့အမှန် ဖတ်တော့အသံ" ဟူသောဆောင်ပုဒ်ကို နှလုံးမုလျက် စာလုံးပေါင်းအလိုက် အဓိပ္ပာယ်ကိုဇွဲကာ ရေးရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ဦးကာမှ ထိုစည်းစနစ်ရှိဟန်မတူဘဲ မိမိတို့ အသံထွက်သည့်အတိုင်းရေးခဲ့၍ "သင်ကြီ" အစား "သင်ပြီ" ရေးပုံမျိုးကို တွေ့ခဲ့ရပြီ။ ထိုသို့ အသံထွက်နောက်သို့လိုက်လျက် သံပြင်းဗျည်းဖြင့်ရေးသော နေရာမှာ ပုဂံခေတ်နှောင်းပိုင်းတွင် များစွာလျော့နည်းသွားခဲ့ပြီ။ "ဝိသျက်နှစ်" ဟု ရေးရမည့်အစား "ဝိသျှနှစ်" ဟု ရေးခြင်းမျိုး၊ "ပြည့်စုံ" ကို "ပုညှီ" ဟု ရေးခြင်းမျိုးကိုကား အနည်းအကျဉ်း တွေ့ရသည်။ သံညင်းအက္ခရာနေရာ၌သာ သံပြင်းအက္ခရာရေးသည့် မဟုတ်။ သံပြင်း ရှိသင့်သည့်အရာ၌ သံညင်းဖြင့် ရေးသည်ကိုလည်း တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ရတတ် သေးသည်။ သံဗျင်ကို သံပျင်၊ ဗုဒ္ဓဟူးကို ဗုတ္တဟူး၊ ရှေးပုံမျိုးဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာ မူရင်းစာလုံးပေါင်းနှင့် ကိုက်ညီအောင် ယခုအခါ "ပု" ဟု ရေးကြသော်လည်း ပုဂံခေတ်တလျှောက် လုံး၌ "ကု" ဟုသာ ရေးထုံးတွင်ခဲ့သည်။ "ပုဂံ" ဟူသော ဒေသအမည်သည် လည်း ပုဂံခေတ်ကျောက်စာအများစု၌ "ပုဂံ" ဟု တညီတည်း စာလုံးပေါင်း ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ သံပြင်းသံညင်းတို့ကို လက်ခုပ်လက်ဝါးဖြင့် ရေးတတ် ရေးမိတတ်သည်မှ လွဲလျှင် ဗျည်းအက္ခရာရိုးရိုးတို့ကို မှားယွင်းရေးမိတတ်သည် ဟူ၍ မတွေ့မိချေ။

တစ်ဖန် ပုဂံခေတ်နှင့် ယခုခေတ် ဗျည်းရိုးဗျည်းတွဲ အသုံးကွာခြား၍ အရေးကွဲပုံကို ကြည့်ကြမည်။ ဗျည်းရိုး ဗျည်းတွဲ ကွာခြားချက်ကို ယခုခေတ် "ပန်းချီ" ဟူသော အရေးအသား၌ တွေ့နိုင်သည်။ "ချီ" ဟူသော ဝတ္ထုကို "ခ" "ယ" ဗျည်းနှစ်ခုတွဲစပ်လျက် ယခု ရေးနေကြပြီ။ ပုဂံခေတ်ကမှ ထိုဝတ္ထု ကို ဗျည်းတွဲအဖြစ် ပြောဆိုခဲ့မည် မဟုတ်ချေ။ "ခိ" ဟု "ခ" ဗျည်းသက်သက်

ဖြင့်သာ ပြောခဲ့ရေးခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် "က၊ခ၊င" ဟူသော ကဝဂ်ဗျည်း များတွင် ဤကွားခြားချက်ကို တွေ့နိုင်သည်။ "ကိန်၊ ကိပ်၊ ခိန်၊ စာခိ၊ ဝိ" ဟူသော ပုဂံခေတ်စာလုံးပေါင်းတို့ကို ယခုဖတ်သည့်အခါ "ကျိန်၊ ကျိပ်၊ ချိန်၊ စာချိ၊ ညိ" ဟု ယပင့်သံ ဖြည့်စွက် ဖတ်ကြရသည်။ ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ်က ယပင့်မတွဲဘဲ ဗျည်းရိုးရိုးဖြင့်ရေးခြင်းသည် စာလုံးပေါင်းမကျွမ်းကျင်၍ မဟုတ်။ ပုဂံခေတ်စကားသံနှင့်အညီ စာလုံးပေါင်းခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စာလုံးပေါင်း ရာတွင်လည်း မှားယွင်းချွတ်ချော်သည်ဟုဆိုနိုင်သော စာလုံးပေါင်း မတွေ့ရ။ "ကျိပ်" ကို စာလုံးပေါင်းရာတွင် "ကိပ်" သို့မဟုတ် "ကျိပ်" ဟု ရေးထုံးနှစ်မျိုး ဖြင့်သာ တွေ့ရမည်။ "ကြိပ်" ဟု ရရစ်ဖြင့် စာလုံးပေါင်းသည်ကို တွေ့ရမည် မဟုတ်။ အပင့်အရစ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပမာဒလေခ အမှားအယွင်း အနည်းငယ်မှ တပါး များများ မတွေ့ရ။ ထိုသို့ အပင့်အရစ်အမှားနည်းသည်မှာ ရရစ်နှင့် ယပင့်တို့ကို ပီပီသသ ခွဲခြား ရွတ်ဆိုခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်မည်။

ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် ဗျည်းတွဲအရေးစနစ်မှာ များစွာထူးခြားပြောင်းလဲ လာခြင်း မရှိ။ လက်ရှိမြန်မာဗျည်းတွဲစနစ်သည် အပင့်အရစ်ဝဆွဟုထိုး ဟူသော သင်္ကေတလေးမျိုးကိုအခြေခံသည့် စနစ်ဖြစ်သည်။ ထိုသင်္ကေတ လေးမျိုးအပြင် ပုဂံခေတ်ဦးကာလကတည်းကသုံးခဲ့သော လဆွဲစနစ်ကို ပုဂံ ခေတ်နှောင်းတွင်လည်းတွေ့နေရဆဲဖြစ်သည်။ ခေတ်ဦးမှာနည်းတူ ကဝဂ်ဗျည်း များနှင့် တွဲစပ်လျှင် ယခုခေတ် ယပင့်နှင့်လည်းကောင်း၊ ပဝဂ်ဗျည်းများနှင့် တွဲစပ်လျှင် ယခုခေတ်သုံး ရရစ်နှင့်လည်းကောင်း ယေဘုယျအားဖြင့် တူတတ်သည်။ ကဝဂ်ဗျည်းများနှင့်လဆွဲ တွဲစပ်သည့်နေရာတို့၌ ယပင့်သည် တစတစ နေရာ ဝင်ယူလျက်ရှိသည်။ ပုဂံခေတ်နှောင်းပိုင်းရောက်သည်နှင့်အမျှ "လဆွဲ" သံသည် တစတစ လျော့ပါးပျောက်ကွယ်လာနေခဲ့ပြီ။ "ကျပ်၊ ချပ်" တို့ကို "လျပ်၊ ချပ်" ဟု ရေးသည်။ "လဆွဲ" နှင့် ပဝဂ်ဗျည်းများ တွဲသည့် စာလုံးပေါင်းများတွင် ထူးထူးခြားခြားတွေ့ရသည်မှာ "ဆွေမျိုး" ဟု အဓိပ္ပာယ် ဆောင်သည့် "မျိုး" ကို စာလုံးပေါင်းပုံဖြစ်သည်။ ၁၂၂၀ တဝိုက်ကျောက်စာ အချို့တွင် "အဆွယ် အရွှိတ်"၊ "ဝါရွှိတ်" စသည်ဖြင့် လဆွဲသက်သက်ဖြင့် စာလုံးပေါင်းကြသည်။ "မ" သည် ပဝဂ်အစုဝင် ဖြစ်ရာ လဆွဲကို ရရစ်အဖြစ် ယူဆလျှင် "မြီး" ဟု စာလုံးပေါင်းကြသကဲ့သို့ ယူဆရန်ရှိသည်။ ထိုအချက်ကို နောင်တွင် ပုဂံကျောက်ရေးဆရာတို့ သတိထားမိဟန်ရှိသည်။ ၁၂၂၀ ကျော်တွင် ရေးသော ညောင်ရမ်းကြီးသမီးက "အမိမျှိပ်" ဟုလည်းကောင်း၊ သခင်စာချိဗိုလ်

ကလည်း "ဗျူဟ" ဟုလည်းကောင်း ယပင့်ဖြည့်စွက်ရေးသည်။ ထိုနောက် မကြာမီ ရေးထိုးသော ကျောက်စာတွင် "အမျိုးနုနစ်အလုံး" ဟု လဆွဲမပါဘဲ ယပင့်သက်သက်ဖြင့် ရေးထိုးသည်ကိုတွေ့ရရာ ထိုစကားလုံးနှင့်ပတ်သက်၍ စာလုံးပေါင်း တည်တည်တံ့တံ့ဖြစ်အောင် အားထုတ်နေပုံသဘောကို မှန်းဆနိုင်သည်။ ဤသို့ဆိုသဖြင့် "အမျိုး" ကို စာလုံးပေါင်းပုံသည် ခေတ်စဉ်အလိုက် ပြောင်းလဲ လာသည်ဟု မဆိုလို။ ၁၂၂၀ မတိုင်မီကလည်း "ဗျူဟ" ဟုလည်းကောင်း ဗျည်းတွဲနစ်ဆင့်ဖြင့် ရေးသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုစဉ်က ဗျည်းတွဲနစ်ဆင့် အရေး တွင်ကျယ်ခဲ့ဟန်မရှိချေ။ "အမျိုး" ကို ရေးပုံမှတစ်ပါး ပဝဂ်လဆွဲသော အခြားအရေးအသားတို့မှာ တညီတညွတ်တည်း ရှိကြသည်။ သို့သော် ကျောက်စာရေးသူ စာအရေးအသားမကျမ်းသည့်အခါ မှားယွင်းရေး မိသည်လည်း အနည်းအကျဉ်း ရှိတတ်သည်။ အခြား ပုဂံကျောက်စာများတွင် "ပျက်" ဟု ယပင့်နှင့် ရေးကြပါလျက် ၁၂၀၂ မှ ၁၂၀၅ မှာ သံပျင်ရင်ကောင် ကျောက်စာတွင် "ပျက်" ဟု စာလုံးပေါင်းသည်။ အခြားကျောက်စာတို့တွင် "ပျက်" ဟု စာလုံးပေါင်းကြသော်လည်း သိမ်းသွယ်မိကျောက်စာတွင် "ပျက်" စာလုံးပေါင်းထားသည်။ ပမာဒလေခ အမှားအယွင်းများ ဖြစ်တန်ရာသည်။ ဤအမှားအယွင်းမျိုးကိုမူ အခြားနေရာအချို့တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ ယပင့်နှင့်ရေးရမည့် "အများ" ကို စာပွဲဖောက်ကျောက်စာ၌ "အမှူးအမြာ" ဟု မှားယွင်းစာလုံးပေါင်းထားပုံမျိုး ဖြစ်သည်။

ခေတ်ဦးကာလ၌ ဗျည်းတွဲများအနက် ဝဆွဲအစား "ဝ" ကို သုံးခဲ့ကြသော်လည်း ပုဂံခေတ်နောင်းကာလတွင် ဝဆွဲစစ်စစ်ကိုသာ သုံးလာကြသည်။ "ကျောက်" ဟုရေးရာက "ကျွန်" ဟု ရေးလာကြသည်။ သို့သော် ဝဆွဲနှင့် အသရတွဲစပ်ပါဝင်သော စကားသံတို့၌ကား ဝဆွဲအသုံးမှာ နည်းလှသည်။ သက်န်းရံဘုရားကျောက်စာတွင်တွေ့ရသည့် "ကွယ်ကင်" ကဲ့သို့စာလုံးပေါင်းမျိုးမှာ အတွေ့ရနည်းလှသည်။ ထွေး ၊ ရွှေ စသည်တို့ကို "ထုယ်၊ ရယ်" ဟု ရေးကအတိုင်းပင် တစ်ချောင်းဝင် ယပက်လက်သတ် (၇ ယ်) အသုံးပြုလျက် အရေးများသည်။

ပုဂံခေတ်နောင်း သရသင်္ကေတများမှာမူ အတော် တည်တည်တံ့တံ့ ဖြစ်လာခဲ့ပြီ။ ခေတ်ဦးခေတ်လယ်ကာလများနှင့် ကွဲပြားခြင်းမရှိသော်လည်း သရသံအလိုက် သင်္ကေတများကို အတည်တကျ အသုံးပြုရေးသားလာတတ်

သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ "သော" ကိုရေးလိုသည့်အခါ ရာဇကျမာရ်ကျောက်စာတွင် အသုံးပြုခဲ့သော "သ၊ သော၊ သု" တို့အနက် "သု" ကို မတွေ့ရတော့ပြီ။ "သော" နှင့် "သ" ကိုသာ အလံအလှယ်သုံး၍ အရေးများလာကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ဝါကျတည်းတွင် သော နှင့် သ ရောနှောရေးထိုးသည်။ မည်သည့်အခါတွင် "သော" ၊ မည်သည့်အခါတွင် "သ" သုံးသင့်သည် ဟူ၍ ကား စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် ရှိခဲ့ဟန်မတွေ့။ မိမိရေးလိုသည်ကို အသံထွက် ရွတ်ဆိုရေးသားရင်းက အသံပြည့်ဖြင့် ရွတ်မိသည့်အခါ "သော" ၊ အသံတိုဖြင့် ရွတ်မိသည့်အခါ "သ" ရေးသားခဲ့ရာသည်။ တရုတ်ပြေးမင်းကြီးအမတ် ကျောက်စာတစ်ချပ်တည်းမှာပင် "ဤငါပြုသောကောင်းမှု" ၊ "ဤငါမူသကောင်မှု" ၊ "ဤငါလှူသောကောင်မှု" ဟူ၍ စကားသံအပွဲအစည်းတစ်မျိုး တည်းကို အလှည့်သင့်သလိုရေးထိုးခဲ့သည်ကိုထောက်လျှင် ယင်းအချက်မှာ ထင်ရှားသည်။ ခေတ်ဦးခေတ်လယ်က စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်ခဲ့သော "အို" သရ အတွက်လည်း "ကိုဝ်" "ဖိုဝ်" စသည်ဖြင့် ဝိုင်ဝိုင်နိုင်နိုင် ရေးနေခဲ့ကြပြီ။ ယခုခေတ်နှင့် မတူသေးသည့် စာလုံးပေါင်းတစ်ရပ်မှာ "အော်" ဟူသော သံဖြေ သရကိုရေးရာတွင် ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်သုံး "ဝော်" သင်္ကေတကို မသုံးခဲ့ကြသေး။ ရေးဟောင်းမွန်ရေးထုံးအတိုင်း "တဝ်" ၊ "တဝ်" စသည်ဖြင့် ရေးသည့်အခါ ရေးသည်။ "အစ" "ကိုဝ်တ" စသည်တို့မှာကဲ့သို့ ရှေးထုံးသင်္ကေတကို ဗျည်းထက်တွင်တင်လျက် ရေးသည့်အခါရေးသည်။ အခြေခံသရ အရေးအသားများအနက် ညသတ်ဖြင့်ရေးရသော "အည်" သရကို တသမတ်တည်း မှန်မှန်ကန်ကန် ရေးပုံတစ်ရပ်ကို "ဣည်" ဟူသော စာလုံးပေါင်း၌ တွေ့ရသည်။ "ကျွေး" ဟူသောစကားသံကို စာလုံးပေါင်းလိုသည့်အခါ ပုဂံကျောက်စာ၌ "ဣည်" ဟုသာ ရေးသည်။ ယခုခေတ်တွင် "ဖြည်းဖြည်း" "ဖြေးဖြေး" ၊ "အရည်" "အရေ" စသည်ဖြင့် "အည်" "အေ" ကို အလှည့်သင့်သလို ရေးမိတတ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ်တလျှောက်လုံး "ဣည်" ဟူသော ရေးခဲ့သောစကားမှာ ယခုအခါ "ကျွေး" ဟုပြောင်းလဲလျက်ရှိပြီ။ အခြေခံသရ များ ရေးသားရာ၌ တည်ငြိမ်၍ စာလုံးပေါင်းမှန်ကန်ပုံမှာ ထင်ရှားလောက်ပြီ။

အပင့်အရစ်နှင့်အသတ်တို့မှာ မြန်မာစာအရေးအသား၌ ပြဿနာများ တတ်သောစာလုံးပေါင်းများ ဖြစ်သည်။ အထက်တွင် အပင့်အရစ် စည်းကမ်း ရှိပုံကို ဖော်ပြပြီးဖြစ်ရာ ဤနေရာတွင် အသတ်စည်းကမ်းရှိပုံကို ဆက်လက် ဖော်ပြမည်။ မှားတတ်သောအသတ်များမှာ သေတ်နှင့်ညလေးသတ်၊ တသတ်

နှင့် ပသတ်၊ နသတ်နှင့်ပသတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ပုံခေတ်ကျောက်စာများတွင်
 သေတ်နှင့်ညသတ်တို့မှာ အငြင်းပွားပွယ်အကြောင်း မပေါ်ခဲ့ချေ။ အကြောင်း
 မှာ ညလေးသတ်များကို ပုဂံသားတို့က နသတ်သံဖြင့် ပြောဆိုခဲ့သောကြောင့်
 ဖြစ်သည်။ ညဦးဆံ ဟု ရေးမည့်အစား "ညနံဆံ"၂၄ ဟု ရေးပုံမျိုး ဖြစ်သည်။
 နွားတစ်ယုဉ်းကို ရေးရာ၌လည်း "ယုန်"၂၅ ဟုရေးသည်။ မွေးစားစကားလုံး
 ဖြစ်သော "ပဉ္စင်း"ကို မြန်မာမူပြုလျက်ရေးရာ၌ပင် "ပန်စင်"၂၆ ဟု နသတ်ကို
 သုံးသည်။ ထိုကြောင့် ထိုအသတ်ပြဿနာကို ရှောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ သေတ်နှင့်
 ညလေးသတ် လုံးဝခွဲခြားသည်ဟုကား မဆိုသာ။ "အင်အား" "အန်အာ"၂၇
 "တင်ကပ်"ကို "တန်ကပ်"၂၈ ဟု သေတ်နှင့် နသတ် အလဲအလှယ်ပြု၍
 ရေးတတ်သည်လည်းရှိသည်။ ထိုစာလုံးပေါင်းမျိုးမှာ အရေအတွက် မများလှ။
 တသတ် ပသတ် အရေးတို့မှာ ခေတ်ဦးကာလကပင် တည်တည်တံ့တံ့ရှိပြီး
 ဖြစ်သည်။ ထူးခြားသည်မှာ "အွတ်"ကို ရေးရာတွင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်ဦး
 ခေတ်လယ်က ဝဆွဲ နေရာတွင် "ော"ကိုသုံးလျက် "လှောတ်" "ထောတ်"
 စသည်ဖြင့် ရေးခဲ့သော်လည်း ခေတ်နှောင်းတွင် "ချွတ်၊ လွတ်"စသည်ဖြင့်
 ယခုခေတ်ရေးထုံးအတိုင်း ရေးလျက်ရှိခဲ့ကြပြီ။ ယခုအခါ "အစ်"သရဖြင့်
 ပြောဆိုသော စကားသံများအနက် "ချစ်"ကို "ချတ်"၊ "ရစ်"ကို "ယုတ်"
 ဟု၍ တသတ်ဖြင့်ရေးပုံမျိုးကို တွေ့နေရဆဲဖြစ်သည်။ မည်သည့်အသံ အမှန်
 ယူသင့်မည်ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မဆုံးဖြတ်သာသေးသောကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။
 ထိုသို့ "အစ်"နှင့်"အတ်"တွင် မည်သည့်အသတ်ဖြင့် ရေးသင့်သည်ကို
 ဆုံးဖြတ်ရခက်ဟန်တွေ့ရသော်လည်း တသတ်နှင့်ပသတ်ကို မည်သည့်အခါကမျှ
 ရောရောထွေးထွေး မရေးခဲ့ချေ။ တသတ်နှင့်ပသတ်တို့ကို အသံထွက်ပုံသည်
 ထိုစဉ်က ကွာခြားခဲ့ပေလိမ့်မည်။ အလားတူပင် နသတ် မသတ်တို့၌လည်း
 စာလုံးပေါင်း အများအယွင်း ရှားသည်။ အုန်းကို ရေးရာ၌ အချို့က
 နသတ်ဖြင့် "ဥန်"၂၉ အချို့က မသတ်ဖြင့် "ဥမ်"၃၀ ရေးသည်များကား
 အနည်းအကျဉ်းရှိသည်။ အမည်ရေဆက် ဆိုအ်ကိုလည်း အချို့က "အိုန်"၃၁
 အချို့က "အိုမ်"၃၂ ဟု မတည်မငြိမ် ရေးကြသည်များရှိတတ်သည်။ နသတ်နှင့်
 မသတ် အသံများ ထိုစဉ်ကပင် မသံမကွဲ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ခဲ့ကြပေမည်။
 မသတ်နှင့်သေးသေးတင်တို့ အလဲအလှယ်ပြု၍ရေးသည်ကိုလည်း မကြာမကြာ
 တွေ့ရတတ်သေးသည်။ ယခုခေတ်၌ "ချမ်းသာစိမ့်"ဟု ရေးသော်လည်း
 ထိုခေတ်က "ချံသာစိ"ဟု သေးသေးတင်နှင့်ရေးပုံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ မသတ်
 အသုံး ထိုစဉ်က များစွာမတွင်ကျယ်ခဲ့သေးပေ။ နသတ်ရေးထုံးနှင့်ပတ်သက်၍

၄၇၂

ယခုခေတ် စာလုံးပေါင်းပုံနှင့်မတူသော သာဓကအချို့လည်း တွေ့ရသည်။ ယခု
 အခါ "တံဆိပ်"ဟု စာလုံးပေါင်းသော်လည်း ပုဂံခေတ်က "တန်ဆိပ်"၃၃ ဟု
 တသတ်တည်း စာလုံးပေါင်းကြသည်။ "တံတိုင်း"ကိုလည်း "တန်တိုင်း"၃၄
 ဟု တညီတည်း စာလုံးပေါင်းခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ပန်းထိမ်ဟုရေးသော
 စကားလုံးကိုလည်း ပုဂံခေတ်ကျောက်စာတိုင်းတွင် "ပန်ထိန်"ဟု တညီတညွတ်
 တည်း ရေးကြသည်။၃၅ ထိုစာလုံးပေါင်းဟန်မှာ အင်းဝခေတ်အထိ တွင်ကျယ်
 ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။၃၆ ထို့အတူ ယခုအခါ "ပန်းရံ"ဟုရေးကြသည်ကို
 လည်း ပုဂံခေတ်က "ပုရာန်"ဟု ရေးကြသည်။၃၇ ထိုစာလုံးပေါင်းမျိုးကိုလည်း
 ၁၇ရာစုရေး ကောင်းမှုတော်ဘုရားကျောက်စာအထိ တွေ့ရသေးသည်။၃၈ ယခု
 အခါ "သုတ်လိမ်းသည်"ဟု မသတ်နှင့်ရေးကြသည်ကိုလည်း ပုဂံခေတ်
 ကျောက်စာတို့တွင် "လိန်း"ဟု နသတ်နှင့်သာတွေ့ရသည်။၃၉ သုတ်လိန်းကို
 နသတ်နှင့်ရေးသည်မှာ ပုဂံခေတ်၏စာလုံးပေါင်းမှု ဖြစ်သည်။ ထိုရေးထုံးကို
 လည်း အဝခေတ် ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ၏စာမှာအထိ တွေ့နိုင်ဆဲဖြစ်သည်။၄၀ ထိုသို့
 စာလုံးပေါင်း မတူသည်ကို ပုဂံခေတ်ကာလက စာလုံးပေါင်းများယွင်းခဲ့သည်ဟု
 မယူဆရာ။ ပုဂံခေတ်ကစာလုံးပေါင်းများခဲ့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ထိုသို့စာလုံးပေါင်းရာ
 ၌ ပုဂံသားတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်ရှိခဲ့သောကြောင့်သာ ဖြစ်
 သည်။ ဤသို့ဆိုရသည်မှာ မြန်မာစကားစစ်စစ်ကို ရေးသားရာ၌ ပုဂံခေတ်
 စာလုံးပေါင်းအများ တွေ့ရခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာစကားလုံးတို့ကို
 စာလုံးပေါင်းရာ၌ တညီတညွတ်တည်း စာလုံးပေါင်း ကြသည်။

သရအရေးအသားနှင့်ပတ်သက်၍ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ သရသံ
 သက်သက် ရေးရန်လိုသည့်အခါ "အိ အေ အော အု" တို့ကို မသုံးခဲ့ခြင်း
 ဖြစ်သည်။ အိကို ဣ ဤ အက္ခရာတို့ဖြင့်သာ ရေးသည်။ အိမ်ကို ရေးရာ၌
 ပင် "ဣ"ဟုရေးသည်။ အေသရသက်သက်ကိုလည်း မတွေ့ရဘဲ "ေ၊ အေ"
 ဟူ၍ အက္ခရာအသွင်ဖြင့်သာ တွေ့ရတတ်သည်။ အော သရ၌ကား အလွန်
 သိသာသည်။ အခြားသင်္ကေတတို့နှင့်တွဲဖက်လျက် "အောင်"ဟု ရေးရန်ရှိသည့်
 အခါ အောကို မသုံးဘဲ ဩကိုသုံးလျက် "ဩင်"ဟုသာ ရေးလေ့ရှိသည်။
 "အယင်ကာအဩက်"၄၁ စသည်ဖြင့် ကျိန်ဆိုကြရာ၌လည်း ဩကိုပင် သုံးကြ
 သည်။ ခေတ်ဦးကာလကတည်းက ဤအလေ့အထရှိသည်ကို ရာဇကုမာရ်
 ကျောက်စာ၌ "ဩက်မိ"ဟု ရေးပုံက သက်သေထုလျက်ရှိသည်။ ထို့အတူ အု
 ဟုရေးသည်ကို မတွေ့ရ။ အုန်းကို ရေးလိုလျှင် "ဥန်"ဟု ရေး တတ်သည်။

ကျောက်အုတ်ကို ရေးရာ၌လည်း "ဥတ္တိပ္ပုသော တန်တိုင်"၄၂ စသည်ဖြင့် "ဥ"ကိုပင် သုံးသည်။ ဤကား ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် တွေ့ရသည့် သရပိုင်းဆိုင်ရာ အရေးအသားထူးခြားချက်များ ဖြစ်သည်။

ပါဠိသက္ကတစသော ဘာသာခြားစကားတို့မှ ယူငင်မွေးစားသည့် စကားတို့ကို ရေးရာ၌မူ ကျောက်စာတစ်ချပ်နှင့်တစ်ချပ် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အရေးကွဲကြသည်။ သုံးနှုန်းခဲ့သော ရှားရှားပါးပါးစကားလုံးများ၌ ကွဲသည့်မှာ အဆန်းမဟုတ်။ ကျောက်စာများတွင် အကြိမ်ပေါင်းများစွာ အသုံးပြုလေ့ရှိ သည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ မွေးစားစကားလုံးတို့မှာပင် အသုံးအနှုန်း ကွဲတတ် သည်မှာ ဆန်းသည်ဆိုရမည်။ ၄၃ "ဘုရား" "တရား" "နိဗ္ဗာန်" "ငရဲ" ဆိုသောစကားများ စာလုံးပေါင်းပုံကို သာဓကအဖြစ်ကြည့်နိုင်သည်။ "ဘုရား" ကို "ပုဇွာ" "ဖုဇွာ" "ဘုဇွာ" စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးစာလုံးပေါင်းကြသည်။ တရားကိုလည်း "တြာ" "တြာ" "တရျာ" စသည်ဖြင့် စာလုံးပေါင်းကြသည်။ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း "နိဗ္ဗန်" "နိယံရဗန်" "နိယံရပန်" စသည်ဖြင့် စာလုံးပေါင်း ကြသည်။ ငရဲကိုလည်း "ငြယ်" "ငါရယ်" "ငရဲ" စသည်ဖြင့် စာလုံးပေါင်း ကြပြန်သည်။ စကားလုံးတစ်လုံးတည်းကို အကွဲကွဲအပြားပြား စာလုံးပေါင်း ကြသည်။ ဘုရားစေတီတို့၌တွေ့ရသော သင်ပုတ်စင်မှာ အလှူအတန်းပြုရာ၌ ထည့်သွင်းတည်ဆောက်လှူဒါန်းလေ့ရှိသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုဆိုင်ရာ အုတ်စင် တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုသင်ပုတ်စင်ကို "သဗ္ဗုတ်"၄၄ "သမ်ပုတ်"၄၅ဟု ကျောက်စာတစ်ချပ်တည်းတွင် စာလုံးပေါင်းသည်။ မွေးစားစကားလုံးသာ ဖြစ်လျှင် မိမိတို့နေရာဒေသအမည်ကိုပင် အကွဲကွဲအပြားပြား စာလုံးပေါင်း တတ်ကြသည်။ "သရိယံပစ္စရာ"၄၆ "သရိယံပစ္စရာ"၄၇ "သရေပစ္စရာ"၄၈ ဟူ၍ သိုးကာ သီကာမျှဖြစ်စေ ကွဲကွဲလွဲလွဲ စာလုံးပေါင်းခဲ့ကြသည်လည်း ရှိသည်။ "ဩပိစရာ"၄၉ဟု ထူးထူးခြားခြားစာလုံးပေါင်းခဲ့သည်လည်း ရှိ သည်။ ထိုနည်းတူ ပါဠိဘာသာ "ဗလ"ဟူသောပုဒ်ကို ယူငင်မွေးစားထားသည့် မြန်မာဝေါဟာရတစ်ရပ်ကို ယခုအခါ "ဗိုလ်"ဟု တသမတ်တည်း ရေးလျက်ရှိ ကြပြီ။ ပုဂံခေတ်ကမူ "ပိုင်ပါ"၅၀ "ဗိုလ်ဇာ"၅၁ "ဗိုလ်ပါ"၅၂ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရေးခဲ့ကြသည်။ "ဇာဗိုလ်"၅၃ "ဇာဗိုလ်"၅၄ "သတ္တပိုင်"၅၅ စသည်ဖြင့်လည်း ရေးကြသေးသည်။ "ဗလ"ကို ဗိုလ် ဗိုလ် ဗိုလ် ဗိုလ် ဟူ၍ ရေးကြပုံအသီးသီးကို မြင်နိုင်သည်။ "ဗိုလ်"ဟုရေးသူတို့မှာ မူရင်းအသံနှင့်

နီးစပ်အောင် အားထုတ်လိုသူတို့ ဖြစ်လျက် "ပိုင်"ဟုရေးသူတို့မှာ မြန်မာမူပြု ရန် စိတ်ထက်သန်သူများ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပါဠိသက္ကတမွေးစားစကားလုံးများအပြင် မွန်ဘာသာမွေးစားစကားလုံး အချို့ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ထိုစကားလုံးများမှာ ပါဠိသက္ကတဘာသာ မွေးစားစကားလုံးမျှ အရေအတွက် မများလှရာ စာလုံးပေါင်းအတိမ်းအယိမ်း များစွာ မတွေ့ရ။ တွေ့ရသမျှ မွန်မွေးစားစကားလုံးတို့ကို မွန်စာလုံးပေါင်း ဟန်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးတူအောင် ရေးလေ့ရှိကြသည်။ "ပုဆိုင်ထက္ကာ ရှယ် ကျက်တငယ်ခတ်ခေ"၅၇ဟူရာ၌ "ကျက်တငယ်"မှာ မွန်စကားဖြစ်သည့် အလျောက် မွန်စာလုံးပေါင်းပုံကို တုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ကျောက်ဆစ် အတတ်ပညာကို မွန်ဘာသာတွင် "တမောအ်"ဟု ရေးခဲ့ကြရာ မြန်မာလိုရေးရာ၌လည်း "တမောအ်"၅၈ "တာမောအ်"၅၉ဟုရေးကြသည်။ မွန်မွေးစားစကားလုံးများကို ရေးသားရာ၌သာဓက မြန်မာစကားလုံးများကို ရေးသားရာ၌လည်း မွန်စာလုံးပေါင်းစနစ်၏ဩဇာမှာ အတန်အသင့် ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ လုံးကြီးတင်မသတ်အစား လုံးကြီးတင်အလယ်တွင် ဗိန္ဒုထည့်လျက် မွန်မြန်မာတို့ ရေးတတ်ပုံကို ခေတ်ပြောင်းကာလ လောကထိပ်ပန်မင်ဇာ အကြောင်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအရေးအသားစနစ်ကို ပုဂံခေတ်နှောင်း ၌လည်း ကြီးကြား ကြီးကြား တွေ့နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ "သိမ်"ကိုရေးရာတွင် "သိ"၆၀၊ "စည်းစိမ်"ကို ရေးရာတွင် "စည်းစိ"၆၁ စသည်ဖြင့် ရေးထိုးလေ့ ရှိကြသည်။

ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ်နှောင်း စာလုံးပေါင်းပုံကို ချုံငုံစဉ်းစားသည့်အခါ ပါဠိသက္ကတ မွေးစားစကားလုံးများကို ရေးသားရာမှာထက် မြန်မာစကားလုံး စစ်စစ်များကို စာလုံးပေါင်းရာတွင် ပိုမိုတည်တည်ညီညီ ညီညီညွတ်ညွတ် ရှိသည်။ ကျောက်စာအများစုတွင် တွေ့ရတတ်သည့်စာလုံးပေါင်းများနှင့် မ ညီညွတ်သည့် စာလုံးပေါင်းအမှားများ တွေ့ရသော်လည်း အရေအတွက်မှာ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာပေါ်ထွန်းချိန်မှ ပုဂံ ခေတ်ကုန်ဆုံးချိန်အထိ နှစ်နှစ်ရာနီးပါးကာလအတွင်းတွေ့ရသည့် စာလုံးပေါင်း အမှားမှာ ကျောက်စာအရေအတွက်၊ နှစ်ကာလ အတိုင်းအတာတို့နှင့် မှိုင်းစာ ချင့်ချိန်လျှင် အလွန်နည်းသည်။ အဘယ်ကြောင့် ထိုမျှနည်းရပါသနည်း။ ထိုစဉ်က အပင့်အရစ်အသတ်များမှာ ပြောဆိုသည့်စကားသံကိုခွဲ၍ ရေးသား

ခဲ့ကြသဖြင့် အမှားနည်းခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ဆိုက ပါဠိသက္ကတ မွေးစားစကားလုံးများတွင် စာလုံးပေါင်းအက္ခရာလွဲ များခြင်းမှာ ပါဠိသက္ကတ စကားတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ မိမိဘာသာစကားမဟုတ်သည့်အလျောက် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အသံထွက်ပုံကွာခြားခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။ မပီမသရွတ်ဆိုခဲ့ သောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ မြန်မာစကားသံ စာလုံးပေါင်းအမှား နည်းရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ်ဖြစ်နိုင်ဖွယ်အကြောင်းမှာ မြန်မာစာလုံးပေါင်းဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်တစ်ရပ်ရပ် ထိုစဉ်ကတည်းက ရှိခဲ့သောကြောင့်ဟုလည်း ယူဆနိုင်ပြန်သည်။ ထိုအထက် ထောင့်လျက်ရှိသည်မှာ ၁၁၄၅ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သော စာလုံးပေါင်းဆိုင်ရာ ဘုရင့်အမိန့်တော်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို အမိန့်တော်ပြန်တမ်းတွင်

“ပုဂံကောင်းစားစဉ် အက္ခရာပဘောဒသတ်ပုံကို လိုက်နာကြရကြောင်း၊ ပင်းယကောင်းစားစဉ် အက္ခရာပဘောဒနှင့် အက္ခရာပဘောဒတွင် မပါ သမျှ စတုရင်္ဂဗလအမတ်ဆုံးဖြတ်ရာ လိုက်နာကြရကြောင်း”^{၆၂}

ဖော်ပြထားသည်။ ထို“အက္ခရာပဘောဒ”သတ်ပုံကျမ်းကို မြန်မာမင်း အဆက် ဆက်တို့လက်ထက်တွင်အသုံးပြုခဲ့ရာ ဒုတိယအင်းဝခေတ် ကြာသပတေးမင်း လက်ထက်တိုင် ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက်နောက်တွင်မှ အက္ခရာပဘောဒ သတ်ပုံကျမ်း ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း အဆိုပါအမိန့်တော်ပြန်တမ်း အရ သိရသည်။ သို့သော် အက္ခရာပဘောဒသတ်ပုံကျမ်းနှင့်တကွ မင်းအဆက် ဆက်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော စာလုံးပေါင်းကျမ်းများသည် စကားသံတိုင်းကို ကား ချုပ်မိနိုင်သည် မဟုတ်။ သတ်ပုံကျမ်းတို့၌ မပါဝင်သော စကားလုံးများ နှင့်လည်း ရင်ဆိုင်ရတတ်သေးသည်။ ထိုအခါများ၌ သက်ဆိုင်ရာမင်းက အသိအမှတ်ပြုထားသောပညာရှိ၏ အဆုံးအဖြတ်အတိုင်း ရေးကြရသည်။ ပင်းယခေတ်တွင် စတုရင်္ဂဗလအမတ်၊ သာလွန်မင်းလက်ထက်တွင် ဝန်ရှင်တော်နန္ဒယော်စာ စသော မညာရှိတို့သည် စာလုံးပေါင်းအဆုံးအဖြတ်ပေး နိုင်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့ အဆုံးအဖြတ်ပေးရမည်မှာ များသော အားဖြင့် ပါဠိသက္ကတ မွေးစားစကားလုံးများ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ ပုဂံခေတ်တွင်မှ ထိုသို့ အဆုံးအဖြတ်ပေးခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိကောင်းမှ ရှိခဲ့ ပေမည်။ ရှိခဲ့လျှင်လည်း သိခွင့်မရနိုင်တော့ပြီ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပုဂံခေတ် နှောင်းပိုင်းကာလတွင် စာလုံးပေါင်းများ အမှားနည်းရခြင်းမှာ ထိုသတ်ပုံကျမ်း ၏ ကျေးဇူးသည်လည်း အကြောင်းတစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။

စကားအသုံးအနှုန်း

ဘာသာစကားအနေဖြင့်မှ အခြေခိုင်မြဲပြီး ဖြစ်သည့်အလျောက် မိမိ ဖော်ပြလိုသည်ကို ထိထိမိမိ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ဖော်ပြနိုင်သော အရည်အသွေးမျိုး ကား စာပေအရေးအသား တတ်မြောက်စကပင် ရှိခဲ့ရာသည်။ ယခုအခါ တွေ နိုင်သော အထောက်အထားများမှာ အကြောင်းအရာ အကန့်အသတ်ရှိသဖြင့် သာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာခွင့်မရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤသို့ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာမျှကိုသာ ရေးထိုးနေရသည့် ကြားကပင် ပုဂံခေတ်သားတို့၏ အသုံးအနှုန်းအတတ်ပညာမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာကောင်း လောက်အောင် သိသိသာသာ ထူးခြားနေတတ်သည်။ ထိုထူးခြားသောပုဂံခေတ် စကားအသုံးအနှုန်းများကို အရင်းအမြစ်အရကြည့်လျှင် ဘာသာခြားစကားလုံး နှင့် မြန်မာစကားလုံးစစ်စစ် ဟူ၍ နှစ်မျိုး ခွဲခြားစိစစ်နိုင်သည်။

ခေတ်ပြောင်းကာလ မင်္ဂလာတက္ကတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာ ဘာသာစကားအတွင်းသို့ စကားလုံးသစ်များ ဝင်လာတတ်သည်မှာ ပါဠိ သက္ကတနှင့် မွန်ဘာသာတို့မှ ဖြစ်သည်။ ဘာသာတရားနှင့်ဆက်စပ်လျက် ပါဠိ သက္ကတစကားလုံးများ အထူးသဖြင့် ထွင်းဖောက်ဝင်လာတတ်သည်။ ထို ဘာသာစကားများသည် ဂုဏ်သရေရှိဘာသာစကားများအရာ၌ တည်ခဲ့ကြ သည်။ ဘာသာရေးအရ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ လည်းကောင်း၊ ဆုပျော်ရေး၌ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော နန်းတော်အိမ်တော်နှင့် ဆက်စပ်သမျှ၌လည်းကောင်း ပါဠိဘာသာသည် အထွတ်အမြတ်ဘာသာ ဖြစ် သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၌ ဘုန်းတော်ကြီးတို့၏ဘွဲ့အမည်များကို ပါဠိဘာသာနှင့်ခေါ်ဝေါ်သည့်အလေ့မှာ ပုဂံခေတ်မှယခုတိုင် ကျင့်သုံးလာခဲ့သည့် တာသာရေး ဓလေ့ထုံးတမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ “မဟာကဿပ”^{၆၃} “ဥတ္တမ ညာတဂြို”^{၆၄} စသော ဘွဲ့အမည်များကိုတွေ့နိုင်သည်။ နန်းတော်လောက၌လည်း မင်း၏ဘွဲ့အမည်များမှာ “တြိဘဝနာပဝရဒိတျ ဓမ္မရာဇာ ဓေယျသုရိ”^{၆၅} “တြိတြိဘဝနာဒိတျပဝရဓမ္မရာဇာဓိရာဇ ဒါနပတိ နရသိယံဥဇ္ဇနာ”^{၆၆} စသည်ဖြင့် ပါဠိဘာသာနှင့်သာ ဖြစ်သည်။ မှူးမတ်သေနာပတိတို့မှာလည်း “စတုရင်္ဂ ပိုလ်”^{၆၇} “မဟာသွန်”^{၆၈} စသည်ဖြင့် ပါဠိသက္ကတဘာသာနှင့်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုပါဠိသက္ကတဘာသာတို့သည် လူထုသုံးဘာသာစကား ဖြစ်မလာနိုင် ခဲ့။ မြန်မာဘာသာစကားကို မြှင့်နိုင်စွမ်းမရှိခဲ့။ အဆိုပါအမည်များကို တရားဝင်

သုံးသော်လည်း ပုဂံခေတ်လူထုက ထိုအမည်များကို လက်တွေ့အားဖြင့် အသိအမှတ် မပြု။ ဘုန်းကြီးဖြစ်လျှင် ဆရာတော်တို့၏ ပညာရတ်ကိုလိုက်၍ "သခင်စိနည်းမိုရ်" ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်လည်းရှိသည်။ အရပ်ဒေသကိုလိုက်၍ "သရဖိုယ်" ဟု ခေါ်သည်လည်းရှိသည်။ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လျှင်လည်း ရှည်လျားလှသော ဘွဲ့အမည်ကြီးကို မေ့ပျောက်၍ အများတွင်ရှိသောဝတ္ထုစုကို မြန်မာသံဖြင့် ပြောဆိုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ဘွဲ့အမည်ပါ "ဓမ္မသုရ" ဟူသော စကားကို "စည်သူ" ဟု ပြောင်းပစ်သည်။ "ဥဇ္ဇနာ" ဟူသောစကားကို "ဥဇနာ" ဟု ပြောင်းပစ်သည်။ မင်းမှုထမ်းတို့သည်လည်း ထိုအတူ ဖြစ်သည်။ အနန္တသူရ် အမတ်ကြီးသည် ကျောက်စာအစဉ် မိမိအမည်ကို အမှန်အတိုင်း ဓာလုံးပေါင်းသော်လည်း ကျောက်စာနောက်ပိုင်း၌မူ အနန္တသူဟုသာရေးသည်။ မဟာသမန္တဘွဲ့ရှိကြသော အမတ်များသည်လည်း ဤနည်းဖြင့် မဟာသမန်း ဖြစ်လာခဲ့ကြရသည်။ အရပ်သားမြန်မာတို့သည် ပါဠိဘာသာ မွေးစားစကားလုံးများကို ပီပီသသ ရွတ်ဆိုနိုင်အောင် အားမထုတ်ခဲ့ကြ။ မိမိတို့ဘာသာစကား စကားသံ ဖွဲ့စည်းပုံအတိုင်းသာ ရွတ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤတွင် မြန်မာမူပြုထားသော စကားလုံးသစ်များ ခေတ်နှောင်းကာလ၌ ထပ်ဆင့်တိုးပွားလာခဲ့သည်။ ဇာတ်ကို "ဝေ"၊ "ဝိတာန"၊ "ဝိတာန"၊ "ပလ္လင်" ကို "ပန်လင်"၊ "ဓမ္မသာလဟယ" ကို "ဓမ္မသာ" စသည်ဖြင့် အများအပြား မြန်မာမူပြုခဲ့ကြသည်။

ထိုသို့မြန်မာမူပြုရုံအပြင် ပါဠိသက္ကတစကားလုံးများကို မြန်မာဘာသာ သက်သက်ဖြင့်ပြောဆိုရေးသားရန် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ပုံကိုလည်း ခေတ်ပြောင်းကာလအကြောင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုနည်းကို ပုဂံခေတ်နှောင်းမြန်မာတို့လည်း ဆက်လက်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ထိုသို့ကျင့်သုံးရာ၌ ပုဂံခေတ်နှောင်းမြန်မာတို့၏ စိတ်ကူးဉာဏ်မှာ လေးစားဖွယ်ရာကောင်းသည်။ သာဓကအဖြစ် ဘာသာတရားဆိုင်ရာဝေါဟာရအချို့ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပုံကို ကြည့်နိုင်ကြသည်။^{၇၃} ယခုအခါ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာတို့က လောဘ ဒေါသ မောဟ ဟူ၍ ပြောတတ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ်က ထိုစကားသုံးရပ်ကို မြန်မာလို ပြောကြဖူးသည်။ လောဘဆိုသည်ကား မက်မောခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် "အမက်" ဟု ဆိုသည်။ ဒေါသဆိုသည်ကား အမျက်ရှခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် "အမျက်" ဟု ခေါ်သည်။ မောဟကို ယခုခေတ်တွင် အချို့က တွေ့ဝေခြင်းဟု ပြန်ဆိုကြသည်။ ပုဂံခေတ်က မောဟ၏သဘောကို အသိဉာဏ် မှောင်ကျသည်နှင့်ထပ်တူမြင်ကြသည်။ ထိုကြောင့် အမှောင်သဘော ပေါ်လွင်

အောင် "အမိုက်" ဟု မြန်မာလို ဆိုကြသည်။ ဤတွင် ထိုအကုသိုလ်တရား သုံးပါးကို "ရံမက် အမျက် အမိုက်"^{၇၄} ဟု သုံးနှုန်းကြတော့သည်။ ထိုနောက် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသောစကားကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်နိုင်သေးသည်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဆိုသောစကားကို ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ဆုံစကတည်းက မြန်မာတို့ ရင်းနှီးခဲ့ကြပေမည်။ သို့သော် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသည် မည်သည့် ဉာဏ်မျိုး ပါနည်း။ ဘုရားရှင်တို့တွင်ရှိသောဉာဏ်ဟု သိသူကား အများအပြား ရှိမည်။ သို့သော် ထိုဉာဏ်၏သဘောကို ရှင်းရှင်းနားလည်သူကား များကောင်းမှ များမည်။ ထိုအမျက်ကို နားလည်သည်တစ်ကြောင်း ထိုဉာဏ်၏သဘောကို ကောင်းစွာသိရှိကြည့်ညှိမိသည်လည်း တစ်ကြောင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။ အနန္တသူရ်အမတ်ကြီး၏ကျောက်စာတွင် "သိစပ်မြင်နဲ့"^{၇၅} ဟု အနက်ပွင့်ခဲ့သည်။ သံဗျင်အစလတိရစ်ကမူ "သိစပ်မြင်စပ်"^{၇၆} ဟု ဖွင့်သည်။ နှစ်မျိုးလုံးသည် မူလအနက်ကို ဖော်နိုင်သောစကားရပ်များ ဖြစ်သည်။ ထိုအတူ သေဆုံးသည်ကို ယခုအခါမှာပင် "အနိစ္စရောက်သည်" ဟု သုံးနှုန်းလျက်ရှိသည်။ "သေဆုံး" ဆိုသောစကားသည် အနည်းငယ် ကြမ်းတမ်းသယောင်ရှိ၍ အနည်းငယ်မျှဖြစ်စေ ပိုမိုသိမ်မွေ့လာအောင် ပါဠိသံဖြင့် သုံးနှုန်းပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဂံခေတ်ကမူ ပါဠိလိုမပြော။ မြန်မာလို "အတည်မဲ့သော တရား"^{၇၇} ဟုပြောသည်။ မူလနက်သည် မလိုလားဖွယ်ဖြစ်လင့်ကစား စကား ဖွဲ့စည်းပုံ၏အလှကြောင့် မြန်မာတို့နား၌ သံဝေဂရဖွယ်လည်းဖြစ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်လည်း ဖြစ်နေရသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ပါဠိတော်လာ ဓမ္မစကြာတရားတော်များ ဘာသာပြန်ပုံကိုလည်း သိမ်းသွယ်မီးကျောက်စာအကြောင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပါဠိသက္ကတစကားလုံးများကို မြန်မာတို့နားနှင့် အဆင်ပြေအောင်၊ မြန်မာတို့ နားလည်နိုင်အောင် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုပေးနိုင်သည့် အရည်အချင်းမှာ အဆင့် မနိမ့်တော့ပြီ။

ဘာသာစကားတစ်ရပ်မှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုနိုင်သည့်အဆင့် မနိမ့်တော့သည်ကိုထောက်လျှင် မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းလည်း အဆင့်မနိမ့်တော့ပြီကို မှန်းဆနိုင်ပြီ။ မှန်းဆနိုင်သည့်အတိုင်းလည်း ဘာသာရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး လူမှုရေး စီးပွားရေးစသော နယ်စပ်အသီးသီး၌ နေရာတကျ သုံးနှုန်းပြောဆိုခဲ့ကြသည့် အထောက်အထားများတွေ့နိုင်သည်။ အဆောက်အဦ ဆိုင်ရာ အနုပညာအလုပ်အမှုနှင့်ဆက်စပ်သော ဝေါဟာရများ၊ ကျောင်းကန် ဘုရား ပရိဘောဂဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ၊ လယ်မြေအမှတ်အသားဆိုင်ရာ

ဝေါဟာရများ၊ ဆွေမျိုးတော်စပ်မှုဆိုင်ရာဝေါဟာရများ စသည်ဖြင့် ဝေါဟာရ
 အထွေထွေ တွေ့နိုင်သည်။ သို့သော် ထိုထိုဝေါဟာရတို့ကို စာရင်းချပြ
 စိစစ်မနေတော့ဘဲ စကားရိုးမှ စကားဆန်းဖြစ်လာအောင် ဖန်တီးပုံအချို့ကိုသာ
 ရွေးနှုတ်ဖော်ပြသွားမည်။ စကားရိုးမှ စကားဆန်းအဖြစ် ဖန်တီးပုံသဘောမှာ
 ဤသို့ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ဦးကာလကသော် ဆရာတော်သံဃာတော်များကို
 "သင်ကြီး"ဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ "ရဟန်းတော်ကြီး"ဟုသောအနက် ဆောင်
 သည်။ ထိုသို့ ခေါ်ရာက နောင်တွင် "ဖုန်းမြတ်သော"၊ "မြတ်ကြီးစွာ"၊^{၇၉}
 စသည်ဖြင့်တွေ့လာရသည်။ တောအရပ်တွင် သီတင်းသုံးသော သံဃာတော်များ
 ကိုမူ "တောမြတ်ကြီး"၊^{၈၀} ဟု ခေါ်သေးသည်။ ဘာသာရေးဝေါဟာရတစ်ရပ်၏
 အရိုးမှ အဆန်းသို့ ဆင့်ပွားပြောင်းလဲပုံ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ "သင်ကြီး"ဟူသော
 အသုံးသည် ဘာသာရေးစည်းကမ်းအရပြောဆိုရသော ပုံစံသဘော^{၈၁} ဆောင်ရွက်
 "ဖုန်မြတ်" "မြတ်ကြီးစွာ"ဟူသောစကားများမှာ ပြောဆိုသူ၏ ရိုသေလေးစားမှု
 ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုတို့ကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ ပြောဆိုသူ၏ စိတ်အခြေအနေကို
 ဖော်ပြနိုင်သည်။ စာအရေးအသား များလာသောအခါ စာထဲပေထဲတွင် ထိုသို့
 သော စိတ်အခြေပြအသုံးအနှုန်းများ ဝင်လာသည်ဟု ဆိုသင့်ရာသည်။ ထိုသို့
 စိတ်အခြေအနေကိုပြသော အသုံးအနှုန်းတို့သည် အနက်အဓိပ္ပာယ် ခမ်းနား
 ထည်ဝါမှု ယဉ်ကျေးမှုလှပမှု အသုံးအနှုန်းဆန်းသစ်မှုတို့အတွက် အထောက်
 အကူ ပြုတတ်သည်။

ခမ်းနားထည်ဝါမှုအတွက်သုံးသောစကားများကို ရှေးဦးစွာ ကြည့်ကြ
 မည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကာလက "သေ" "မိန့်" ဟူသောစကားတို့မှာ
 မူလအနက်မှတစ်ပါး အခြားအရောင်အသွေး မရှိခဲ့သေးသည်ကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးပြီ။
 ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် ပြောဆိုရေးသားသူ သို့မဟုတ် မိမိပြောဆိုရေးသားလျက်
 ရှိသူတို့၏အနေအထားကိုဖော်ပြရန် အားထုတ်သည့်အခါ ထိုစကားလုံးများကို
 အသွင်ပြောင်း အရောင်ဆိုးကြသည်။ သေသည်အစား "ပျံတော်မှု"^{၈၂}
 "နတ်ရွာလား"^{၈၃} စသည်တို့ကို သုံးလာသည်။ ထိုစကားတို့ကိုသုံးရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်
 ရွေးသည်။ သာမန်အရပ်သူအရပ်သားတို့အကြောင်း ဖော်ပြသည့်အခါ မသုံး
 နိုင်။ သေသည်ဟုလည်းမသုံးလိုသည့်အခါ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည့် "အတည်
 မှဲဖြစ်" "အသက်မရှိခဲ့"^{၈၄} ဟူသောစကားတို့ကို အရပ်သူအရပ်သားများအတွက်
 သုံးကြသည်။ "ပျံတော်မှု"နှင့် "နတ်ရွာလား" စကားနှစ်ရပ်မှာ နန်းတွင်း
 လောကနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရွေး၍ခွဲခြားသုံးနှုန်းသည် ဆိုသော်လည်း

မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာစကားမှာပျ ပုဂ္ဂိုလ်ခွဲခြားမှု မရှိသေး။ မျက်မှောက်
 မြန်မာစကားတွင် "ပျံတော်မှု"မှာ ဘုန်းကြီးရဟန်းများအတွက်သာ သုံးသည်။
 "နတ်ရွာလား"ကိုမူ ရှေးကဘုရင်များအတွက်သာ သုံးကြတော့သည်။ ပုဂံ
 ခေတ်ကမူ ထိုစကားနှစ်ရပ်လုံးမှာ ဘုရင့်မျိုးနွယ်မှန်လျှင် မည်သူအတွက်မဆို
 သုံးနိုင်သော စကားရပ်များဖြစ်သည်။ ကျားမလည်း ခွဲခြားရန်မလို။ ထိုနောက်
 "မိန့်"ဟူသောစကားကို ကြည့်နိုင်သေးသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာကာလ
 မှာနည်းတူ "မိန့်"၏အဓိပ္ပာယ်မှာ ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် "ပြောသည်"ဟူသော
 အနက်ထက် မပိုသေးပေ။ အောက်လူက အထက်လူအား ပြောဆိုသည်ကို
 လည်း "မိန့်"ဟု သုံးဆဲဖြစ်သည်။^{၈၅} သို့သော် ထို"မိန့်"ဆိုသောစကားကို
 ကြီးခန့်လာအောင် တော်သုံးဖြစ်လာအောင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကားရှိသည်။
 "ဘုရားလောင်း မိန့်တော်မှု၏"^{၈၆} ဟူသော စကားသည် ဘုရင်ကပြောသည်ကို
 ခမ်းနားလာအောင်ဖန်တီးလိုက်သော အသုံးဖြစ်သည်။ ထိုထက်ခမ်းနားစေလို
 သည့်အခါ "ထွေတော်ချ၏"^{၈၇} "ရှေးထွေတော်"^{၈၈} စသည်ဖြင့် ပို၍ခမ်းမဲကြ
 သေးသည်။ ထိုခေတ် တော်သုံးစကားအချို့မှာ "နားတော် ကြား"^{၈၉}
 "မှောက်တော်ကြား"^{၉၀} "ထွေတော်တင်"^{၉၁} "ကိုယ်တော်"^{၉၂} "ယပ်တော်
 သည်"^{၉၃} "ရေစင်တော်"^{၉၄} "ကျေးဇူးတော်"^{၉၅}တို့ ဖြစ်သည်။ အများစုတွင်
 "တော်"ကို နာမ်ပုဒ်နောက်ဆက်အဖြစ် သုံးကြသည်။ "တော်"ကို ကြိယာ
 နောက်ဆက်အဖြစ်သုံးသည်ကို "မိန့်တော်မှု" "ပျံတော်မှု" ဟူသောစကားတို့
 တွင်သာ တွေ့ရသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် စတင်သုံးနှုန်းခဲ့
 သော "တော်"မှာ ယခုတိုင် အမြင့်အမြတ်သုံး နာမ်နောက်ဆက် ကြိယာ
 နောက်ဆက်စကား ဖြစ်နေတော့သည်။ ခမ်းနားထည်ဝါအောင် သုံးရာတွင်
 "တော်"အသုံးသာမက အခြားအသုံးများလည်း ရှိသေးသည်။ ရာဇကုမာရ်
 ကျောက်စာ၌ အရိမဒ္ဒနနိုင်ငံတွင် ငြိတိဘဝနာဒိတျဓမ္မရာဇ်မင်းကြီး မင်းဖြစ်
 လာသည်ကို "မင်းဖြစ်၏"ဟူ၍ သာမန်သာရေးခဲ့သည်။ ပုဂံခေတ်နှောင်း
 ဆရာတို့ကမူ "ရွှေတောင်တက်"^{၉၆} ဟုရေးခဲ့ကြပြီ။ မင်းကြီး ထီးနန်းပြင်ပ
 ထွက်သည်ကိုလည်း "ကွန်းပြောက်ကြီး ထွက်တော်မှု"^{၉၇} ဟုရေးကြလေပြီ။

ထီးနန်းလောကနှင့်ပတ်သက်၍ ခမ်းနားအောင် ရေးတတ်သည့်နည်းတူ
 ထီးနန်းပြင်ပတွင်လည်း ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာသော အသုံးအနှုန်းများ စည်ပင်ခဲ့
 သည်။ လောကထိပ်ပန်မင်္ဂလာတွင် သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၌ ဒုက္ခလနှင့်ပါရိကတို့
 ဆီမိထောင်ပြုကြသည်ကို "လက်ထပ်"ဟူသောအသုံးဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

ခေတ်နှောင်းကျောက်စာတွင်မူ "ခင်ပွန်းဖြစ်ကြ" ဝိဟု သုံးသည်။ မောင်မယ်တို့
 ၏ ခင်မင်ရင်းနှီးမှုမှာ ပိုမိုပေါ်လွင်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင်
 ရာဇကုမာရ်၏ခင်ကို "ဝယ်မယာ" ဟု သုံးခဲ့သည်။ "မယာ" ဟူသောစကားမှာ
 ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင်လည်း ကြမ်းတမ်းသည့်အသုံးအနှုန်းအဆင့် မရောက်သေး။
 ထိုကြောင့် "မင်းမယားစဉ်ကိုလည်း" ဝိဟု "မင်းမယားကိုကြောင်သင်" ဝိဟု
 စသည်ဖြင့် သုံးကြသည်။ သို့သော် မယားမှာ ပြည်သူပြည်သားတို့လောက၌
 လည်း အသုံးတွင်နေသောစကားဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုစကားနှင့်ယှဉ်လျက်
 "မိဘုရား" ဟူသောအသုံး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရဟန်ရှိသည်။ သို့သော် တွင်တွင်
 ကျယ်ကျယ် သုံးသည်ကို မတွေ့ရသေး။ "မိဘုရားရတနာပုံ" ဝိဟု သော
 အသုံးမျိုးကို တစ်ခါတစ်ရံသာတွေ့နိုင်သည်။ မင်းမိဘုရားမဟုတ်သူကုသိုလ်ရှင်
 များကလည်း မိမိတို့အထိုက်အလျောက် အသုံးအနှုန်းယဉ်ကျေးဖွယ်ရာရှိအောင်
 အားထုတ်ကြသည်။ ဇနီးခင်ပွန်းညီ၍ ကုသိုလ်ပြုကြသည့်အခါ "အနှစ်
 မောင်နှံ" ဝိဟု သောစကားကို သုံးကြသည်။ အစောဆုံး သတိထားမိသည်မှာ
 ၁၂၂၀ တတိုက်တွင် ရေးထိုးခဲ့သော အနန္တသူအမတ်ကြီး၏ လေးမျက်နှာ
 ကျောက်စာတွင် ဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးကို အများကသဘောကျရာ နောက်ပိုင်း
 တွင် အနှစ်မောင်နှံဟု တိုက်ရိုက်ယူငင်၍လည်းကောင်း၊ "အနှစ် လင်
 မယား" ဝိဟု အနည်းငယ်မျှ လှီးလွှဲလျက်လည်းကောင်း သုံးနှုန်းကြသည်။
 "အနှစ်" ဟူသောစကားသည် မောင်နှံတို့၏မေတ္တာကို အသုံးအနှုန်း ကျစ်ကျစ်
 လျစ်လျစ်နှင့် များစွာဖော်နိုင်သဖြင့် ကျောက်စာရေးသူတို့ နှစ်သက်ခဲ့ရာသည်။
 လူမှုရေး၌သာမဟုတ် တရားဥပဒေဘက်တွင်လည်း အသုံးအနှုန်း ယဉ်ကျေး
 အောင် ဖန်တီးကြသေးသည်။ တရားရုံးကို မစည်ကားအပ်သော အရပ်အမြစ်
 ဖြစ်မာတို့ခံယူကြသည်မှာ ယနေ့ထက်တိုင် ဖြစ်သည်။ တရားရုံးသည် ဥပဒေ
 စိုးမိုးရေးအတွက် အချက်အချာကျသောနေရာ ဖြစ်သော်လည်း တရားရုံး၌ လူ
 စည်ကားနေခြင်းသည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏ သဘောကွဲလွဲမှု အငြင်းပွားမှု
 စာရိတ္တပျက်ပြားမှုလက္ခဏာတို့ကို ဖော်ပြနေသောကြောင့် ဖြစ်ရာသည်။ ပုဂံ
 ခေတ်ကလည်း ပြည်သူတို့၌ ထိုအစွဲအလမ်း ရှိခဲ့ရာသည်။ တရားရုံးကို
 ပြည်သူတို့ မကြောက်မလန့်အောင် "တရားကွန်းသာယာ" ဝိဟု အမည်ပေး
 ထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အညစ်အကြေးနှင့်
 ဆက်စပ်သည့်အခါ "ကျင်ကြီးကျင်ငယ်" ဝိဟု "ရေဆိမ်" ဝိဟု စသည်ဖြင့်
 အယဉ်သုံးစကားများ ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ အရာရွာနအလျောက် ယဉ်ယဉ်
 ကျေးကျေး သုံးနှုန်းတတ်သည့် သာကေတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဝိဟု

ခမ်းခမ်းနားနား ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး သုံးတတ်သည့်နည်းတူ လှလှပပ
 လည်း သုံးနှုန်းတတ်လာပြန်သည်။ လှလှပပသုံးတတ်သည် ဆိုသည်မှာ
 ဤနေရာတွင် မိမိပြောလိုသည့်စကားကို ရိုးရိုးစင်းစင်းမပြောဘဲ အမွမ်းအမဲဖြင့်
 ပြောသော အသုံးအနှုန်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ မွမ်းမံရုံသက်သက်ကား မဟုတ်။
 ထိုမွမ်းမံထားသော အသုံးအနှုန်း၏အထောက်အပံ့ကြောင့် ဖတ်သူသည် ရေးသူ
 ဆိုလိုသောအချက်ကို ပိုမိုခံစားနားလည် လာနိုင်သော သတ္တိလည်း ရှိရပေမည်။
 "မြက်နရေကြည်ချမ်းသာရာရာ ချမ်းသာစေ" ဝိဟု သုံးတတ်ကြသည်။
 "ငါမရှိမူကား မြက်နရေကြည်ရှိရာလားစေသတည်း" ဝိဟု "နောင် ချမ်းသာနိုး
 က နေ၊ မချမ်းသာနိုးက မြက်နရေကြည် ရှိရာရာ လား" ဝိဟု စသည်
 အရေးအသားများမှာ ထိုသတ္တိမျိုးရှိသောအရေးအသားများ ဖြစ်သည်။ ပုဂံ
 ခေတ်လယ်ကာလကတည်းက သုံးနှုန်းပြောဆိုခဲ့သည့်စကား ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ
 ဘဝထက်သာလွန်သော အခြားတစ်နေရာရာကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုရာတွင်
 ပေါ်လွင် ထိမိ သော စကားရပ်ဖြစ်သဖြင့် ဤမျှအသုံးတွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။
 ထိုအသုံးကိုခေတ်အဆက်ဆက်အမွေခံသုံးနှုန်းလာကြရာ ယခုအခါ "ရေကြည်
 ရာ မြက်နရာ" ဟု ပြောင်းလဲသုံးနှုန်းလျက်ရှိပြီ။ အလားတူပင် လှပဆန်းပြား
 သည်ဟု ဆိုနိုင်ရာသောအသုံးတစ်ရပ်မှာ "အသံများ" ဟူသောစကားဖြစ်သည်။
 သာမန် အားဖြင့်သော် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မသင့်မတင့် အငြင်းပွားသည်ကို
 "အခြင်များ" ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။ ဝိဟု ယခုတိုင်လည်း "အငြင်းများ" ဟု
 ပြောဆိုဆဲ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အငြင်းပွားစဉ်၌ စကားသံများ
 စိစိညည်ညည်ဖြစ်တတ်သော သဘာဝကို ပုဂံသားတို့ အာရုံရောက်ခဲ့ဟန်တူသည်။
 "အသံများ" ဟု သုံးခဲ့ သည်။ ဝိဟု မျက်မြင်နားကြားအမှုအရာကို ဖော်နိုင်သော
 အသုံးအနှုန်း ဖြစ် သည်။ ထိုနောက် သေဆုံးသည်ကိုဖော်ပြသည့် စကားတို့ကို
 ကြည့်ကြည့်မည်။ "အနိစ္စ" ဆိုသောစကားကို ယူလျက် "အတည်မဲ့" ဟု
 သုံးနှုန်းပုံ၊ ခမ်းနား ထည်ဝါအောင် "နတ်ရွာလား" "ပျံတော်မူ" ဟူ၍လည်း
 သုံးနှုန်းပုံတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအသုံးအနှုန်းတို့ကို
 အစောကြွမ်း လိုလား ဟန်မရှိ။ "ငါ့ခန္ဓာပျောက်ခဲ့၍ အသက်အဆုံး၌တည်း
 ရောက်ခဲ့မူကား" ဝိဟု ရေးသည်။ စကားဖောင်းပွသယောင်ရှိသော်လည်း
 သေဆုံးမှုသဘောကို သွယ်သွယ်ပိုက်ပိုက်ဖော်နိုင်စွမ်းသောစကား ဖြစ်သည်။
 ထိုမှတစ်ပါး သာသနာ့မြေနှင့်မင်းမြေ အငြင်းပွားရာ၌ နရသီဟပတေ့မင်းပြောခဲ့
 သည့် "ရတနာ သုံးပါးသော မြေကား ငါ့မြေသို့ ဆံခြည်တစ်တန်လျှင်
 မဝင်စေ" ဝိဟု သော စကား၌လည်း အဖွဲ့အနွဲ့သဘောကို သတိမူနိုင်သည်။

“အနည်းငယ်မျှ”ဟု ရိုးရိုးမဆိုဘဲ “ဆန်ခြည်တစ်တန်မျှ”ဟု ပြောခဲ့သည်။ မင်းကြီးကိုယ်တိုင်က နှုတ်မြွက်ခဲ့သောစကား ဖြစ်သည်။ မိမိစကား ထိရောက်အောင် အခိုင်းအနှိုင်း ဖြင့် ပြောလေ့ရှိခဲ့ကြပေမည်။

ခမ်းနား ယဉ်ကျေး လှပအောင် သုံးတတ်ရေးတတ်သည့်အပြင် အခြားထင်ရှားသော အရည်အသွေးတစ်ရပ်မှာ စကားအလဲအလှယ် သုံးနိုင်စွမ်း ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာများတွင်ပါရှိသော အကြောင်းအရာမှာ တိုတိုသာဖြစ်ရာ အနက်အဓိပ္ပာယ် တစ်မျိုးတည်းကို စကားအမျိုးမျိုး လဲလှယ်သုံးသည်ကို ကျောက်စာတစ်ချပ်အတွင်း၌ မတွေ့ရတတ်။ ကျောက်စာအများ ယှဉ်ကြည့် သည့်အခါ၌ကား တွေ့ရတတ်သည်။ ထင်ရှားသော သာဓကတစ်ရပ်မှာ မိမိတို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို မိမိတို့မရှိသည့်နောက် စောင့်ရှောက်စေလိုမှုနှင့် ပတ်သက် သည့် စကားဖြစ်သည်။ “စောင်မ”^{၁၁၅} “အရေးအရံယူ”^{၁၁၆} “ထောက်ပင် သဂြိုဟ်”^{၁၁၇} “ဝန်ခံရစ်”^{၁၁၈} စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး သုံးနှုန်း ရေးသားတတ် ကြသည်။ ထိုပြင် မိမိတို့ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဆက်လက်စိုးပိုင်မှုနှင့် ပတ်သက် ၍ ကျောက်စာတွင် အမှာအထားပြုကြရာ၌လည်း ကွာခြားကြသည်။ “ထေရ် သခင်လျှင် ဆင်ခြင်စေသတည်း”^{၁၁၉}ဟု ဆိုသူကဆိုသည်။ “ချင်းနှစ်တို့ သိမ်းရစ်စေသတည်း”^{၁၂၀}ဟု ရေးသူကရေးသည်။ “ငါ့သားဆက်မြေးဆက်လျှင် နိုးစေသတည်း”^{၁၂၁}ဟု ရေးသူလည်းရှိသေးသည်။ အကြောင်းအရာ တစ်မျိုး တည်းကို စကားလဲလှယ်သုံးနှုန်းကြသည်။ ပုဂံခေတ်က ဝေါဟာရအကြွယ်အဝ ကို သက်သေထူနေသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ စကားကြွယ်ဝခဲ့သော်လည်း မျိုးပြစကားအသုံးအနှုန်းများနှင့် ပတ်သက်၍မူ သုတေသီတို့ သံသယဝင်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ တွဲစပ်သုံးနှုန်းသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဝတ္ထုခြပ်တို့၏ ဂုဏ်အရည်အသွေး ပုံပန်းသဏ္ဍာန် စသည်တို့ကို အကြောင်းပြုလျက် မျိုးပြစကားများ ခွဲခွဲခြားခြားသုံးရသည်မှာ မြန်မာဘာသာ စကား၏ ပင်ကိုသဘောတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ “ဆု၊ ပါး”စသော မျိုးပြစကား တို့မှာ အထွတ်အမြတ်ထားရာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်၊ “ဦး၊ ယောက်”စသော စကားတို့မှာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်၊ “ကောင်”မှာ တိရစ္ဆာန်တို့အတွက် မျိုးပြစကားများ ဖြစ်သည်။ “ချောင်း၊ လုံး” စသည်တို့မှာ ရည်ညွှန်းသည့် အရာဝတ္ထု၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို အကြောင်းပြုသုံးနှုန်းသော မျိုးပြစကား ဖြစ် သည်။ ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် မျိုးပြစကားအသုံး၌ ဤသို့ တည်တည်တံ့တံ့

ရှိခဲ့ပါပြီလား ဟုသော အချက်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ထင်းကန် သတိထားမိတတ်ကြသည်မှာ ဘုရားဆင်းတုကိုရေတွက်သည့် မျိုးပြ စကားဖြစ်သည်။ ခုနစ်မပါ အစောဆုံးဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆကြသော ပေါ်တော်မူ ဘုရားကျောက်စာတွင် “ဘုရားလည်းသုံးခု”^{၁၂၂}၊ ၁၂၂၁ခု မတရားသင်တို့ ကျောက်စာတွင် “ရွှေဘုရား ၁ ယောက်”^{၁၂၃}၊ ၁၂၂၉ခု ကြံသိုင်းကြီးသမီး ကျောက်စာတွင် “ဘုရား ၃ခု”^{၁၂၄}၊ ၁၂၆၇ခု တရားမွန်မယားကျောက်စာတွင် “ဘုရား ၃ယောက်”^{၁၂၅} စသည်ဖြင့်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဘုရား ဆင်းတုကို “ခု”ဟုသောမျိုးပြစကားဖြင့် ရေတွက်ပြောဆိုပါသနည်း။ ပုဂံခေတ် တွင် “ထွန်နွား ၃ခု”^{၁၂၆} “နွားမ ၁ခု”^{၁၂၇} “ဝက်မတ်ခု သားနွားတခု”^{၁၂၈} စသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာန်များကိုရေတွက်ရာ၌လည်း “ခု”ကိုသုံးသည် မဟုတ်ပါ လော။ အဘယ်ကြောင့် “ယောက်”ဟုသောမျိုးပြစကားဖြင့်လည်း ရေတွက် ပြောဆိုရပါသနည်း။ “အမိသာစုံ ၅ယောက်”^{၁၂၉} “ကျွန် ၇ယောက်”^{၁၃၀} စသည်ဖြင့် သာမန်လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရေတွက်ရာ၌ “ယောက်”ကို ပုဂံခေတ် ကတည်းက သုံးခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။ မှန်သည်။ “ခု”ကို တိရစ္ဆာန်တို့ ကို ရေတွက်ရာ၌ သုံးခဲ့သည်မှာလည်း မှန်သည်။ “ယောက်”ကို လူသားတို့ကို ရေတွက်ရာ၌ သုံးခဲ့သည်မှာလည်း မှန်သည်။ ထိုသို့ဆိုက အထွတ်အမြတ် ထားသော ဘုရားရှင်ဆင်းတုတော်ကို ရေတွက်ရာ၌ “ခု”နှင့်“ယောက်”တို့ကို မျိုးပြစကားအဖြစ် အဘယ်ကြောင့် သုံးခဲ့ရပါသနည်း။ ထိုမျိုးပြ စကားတို့ကို သုံးရာတွင် ဝတ္ထုပစ္စည်း ပုဂ္ဂိုလ် အကန်အသတ် ထိုစဉ်က မရှိခဲ့သေးသော ကြောင့် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် “ခု”မှာ ယေဘုယျ သုံးနိုင်သော မျိုးပြ စကားဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင် ခေတ်နှောင်းတိုင် “ကျေးငါးခု”ဟုသုံးလျက် ရှိကြသေးသည်။^{၁၃၁} ယခုတိုင်လည်း “ခု”အသုံးအနှုန်း နယ်ကျယ်လျက်ရှိ သေးသည်။ အချောင်း အလုံး စသည်ဖြင့် ခြပ်ခွဲခြား သုံးနှုန်းရန် ခက်နေလျှင် “ခု”ကို သုံးနိုင်သည်။ ခြပ်ခွဲ စိတ္တဇနာမ်များ ဖြစ်သော စိတ် ပြဿနာ စသည့် နာမ်ပုဒ်တို့အတွက်လည်း “ခု”ကို သုံးနိုင်သည်။ သုံးနှုန်းနိုင်ခွင့် နယ်ကျယ် သောကြောင့် ဘုရားဆင်းတုတို့ကို မျိုးပြစကား “ခု”ဖြင့် ရေတွက်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအတူ “ယောက်”မှာလည်း ပုဂံခေတ်က ယခုထက် သုံးနိုင်ခွင့် နယ်ကျယ်သည်။ လူဖြစ်လျှင် ဘုန်းကြီးရဟန်းပင်ဖြစ်စေကာမူ “ယောက်” မျိုးပြစကား သုံးနိုင်သည်။ “လူနှင့်သင်္ဘာစုံ ၄ယောက်သောမောက်”^{၁၃၂}ဟုရာ တွင် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တွဲ၍ရေတွက်ထားသည်။ “သခင် သင်္ဘာထေရ် ၁ယောက်”^{၁၃၃}ဟုရာ၌ကား ရဟန်းတော်သက်သက်ကို ရေတွက်

ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် "ခု" "ယောက်" တို့ကို မျိုးပြစကားအဖြစ် သုံးခြင်းသည် ထိုခေတ် ဘာသာစကားစနစ်အရ သုံးနှုန်းရိုးဖြစ်၍ သုံးခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ဆိုက ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် မျိုးပြစကားအသုံးအနှုန်းဆိုင်ရာ စည်းကမ်း မရှိခဲ့ပြီလောဟု မေးဖွယ်ရှိသည်။ စည်းကမ်းများစွာ ရှိသည်။ စည်းကမ်းရှိပုံထင်ရှားစေရန် မျိုးပြစကားအမျိုး သုံးနှုန်းပုံကို စာရင်းချ ကြည့် ကြမည်။

အမျိုးအစား	မျိုးပြ	သာစက
ဘုရား	ဆု	ဘုရားရပ် ၁ဆု ^{၁၃၄}
	ခု	ဘုရား ၃ခု ^{၁၃၅}
ပိဋကတ်	ဣ	ပိဋကတ်အညွှန်း သုံးကျမ်း ^{၁၃၆}
တရား	ဆု	တရား ၃ဆု ^{၁၃၇}
ပဒေသာပင်	ဆု	ပဒေသာပင် ၇ဆု ^{၁၃၈}
ပင်သကူ	ဆု	ပင်သကူ အဆု ^{၁၃၉}
သင်ကန်း	ဆု	သင်ကန်း ၃ဆု ^{၁၄၀}
ဆီမီးတိုင်	ခု	ဆီမီးတိုင်ကြီး ၁ခု ^{၁၄၁}
	တိုင်	မိုးသောက်တန်ဆောင် ၈၈တိုင် ^{၁၄၂}
ကွမ်း	ယာ	ကွမ်း ၃ယာ ^{၁၄၃}
ကျောင်း	ဆု	ကျောင်း ၂ဆု ^{၁၄၄}
စရပ်	ဆောင်	စရပ် ၈ဆောင် ^{၁၄၅}
လှေ	စင်	လှေ ၃စင်း ^{၁၄၆}
ညောင်စောင်	ဆု	ညောင်စောင်း ၂ဆု ^{၁၄၇}
အိပ်ရာ	ဆု	အိပ်ရာကြီး ၂ဆု ^{၁၄၈}
သန်လျှင်း	ဆု	သန်လျှင်းမျက်ခတ် ၁ဆု ^{၁၄၉}
သပိတ်	ထုံ	ရွှေသပိတ် ၅ထုံ ^{၁၅၀}
လင်ပန်း	ခွပ်	လင်ပန်းကြီး ၁ချပ် ^{၁၅၁}

(စား)ပွဲ	ခု	ကြေးပွဲ ၁ခု ^{၁၅၂}
ကြိယံကရား	လုံ	ကြေးကရားကြီး ၁လုံး ^{၁၅၃}
	ခု	ကြေးကရားကြီး ၁ခု ^{၁၅၄}
ကြွတ်	ခု	ရွှေကြွတ် ၁၅ခု ^{၁၅၅}
ခွက်	ခွပ်	ခွက် ၁ချပ် ^{၁၅၆}
	ဥပ်	ခွက် ၅အုပ် ^{၁၅၇}
ပလား	ခွပ်	ရွှေဖျာ နှစ်ချပ် ^{၁၅၈}
အိုး	လုံ	ပေအိုး ၃၅လုံး ^{၁၅၉}
မုတ်	လုံ	ရေမုတ် ၁၀၈လုံး ^{၁၆၀}
ကျောက်ပျဉ်	ဆု	ကျောက်ပျဉ် ၁၂ဆု ^{၁၆၁}
အိုးတစ်	စင်း	အိုးတစ် ၁၀စင်း ^{၁၆၂}
စလောင်း	ခွပ်	စလောင်း ၁ချပ် ^{၁၆၃}
ဖျာ	ထည်	ဖျာခုနှစ်ထည် ^{၁၆၄}
ဘယက်	ဆု	ရွှေဘယက်ရွှေနား ၁ဆု ^{၁၆၅}
နားတောင်း	ဆု	ရွှေနားတောင်း နှစ်ဆု ^{၁၆၆}
အဝတ်	စည်	အဝတ်ပျဉ် ငါးထည် ^{၁၆၇}
		ပုဆိုးတစ်ဆယ့်ခြောက်ထည် ^{၁၆၈}
ပုဆိန်	စင်	ပုဆိန် ၁၀ စင်း ^{၁၆၉}
တူရွင်း	စင်	တူရွင်း ၃စင်း ^{၁၇၀}
မီးခတ်	စင်	မီးခတ် ၃စင် ^{၁၇၁}
သင်စုန်း	စင်	ကြေးသင်စုန်း ၃စင်း ^{၁၇၂}
ဆောက်	စင်	ဆောက် ၃စင်း ^{၁၇၃}
ကန်ကုဆံ	ရွှောင်	ကန်ကုဆံ ၁၅၅ရွှောင် ^{၁၇၄}
ထန်း	ပင်	ထန်း ၅ပင် ^{၁၇၅}
အခက်	ခက်	သလှခက် ၁၈ခက် ^{၁၇၆}
လယ်	ပယ်	လယ် ၁ ပယ် ^{၁၇၇}
ဥယျာဉ်	ပယ်	ဥယျာဉ် ၁၀ပယ် ^{၁၇၈}
ယာ	မြိုင်	ယာ တစ်စင်း ^{၁၇၉}

ဆန်	ဣည	ဆန် ၃ကျည် ^{၁၈၀}
နွား	ခု	ထွန်နွား ၃ခု ^{၁၈၁}
	ကောင်	နွားလား ခုနှစ်ကောင် ^{၁၈၂}
ကျွဲ	ခု	ကျွဲ ၅ခု ^{၁၈၃}
မြင်း	စိ	မြင်း ၃ စိ ^{၁၈၄}
နွားမ	မ	နွား ၅မ ^{၁၈၅}
ဆင်	စိ	ဆင်တစ်စိ ^{၁၈၆}
ငရဲ	ပါး	ငရဲကြီး ၈ပါး ^{၁၈၇}

စာရင်းပါ မျိုးပြစကားတို့အနက် အချို့က ပုဂ္ဂိုလ် အရာဝတ္ထုတို့၏ ဂုဏ်အရည်အသွေးကို ဖော်ပြသည်။ အချို့က ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြသည်။ အချို့မျိုးပြစကားမှာ မူလဝေါဟာရ၏အဆုံးဝတ္ထုကိုစွဲ၍ အသုံးတွင်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ "ဆု"ကို ဘုရား တရား သင်ကန်း ပဒေသာပင် စသည်တို့အတွက် လည်းကောင်း၊ ကျောင်းသ ယ်က ပစ္စည်းဖြစ်သော ညောင်စောင်း အိပ်ရာ သန်လျင်းတို့အတွက်လည်းကောင်း၊ ကျောက်ပျဉ် ဘယက် နားတောင်းစသည့် အသုံးအဆောင် အဆင်တန်ဆာတို့အတွက်လည်းကောင်း သုံးသည်။ ဘုရား စေတီ ဆင်းတုတို့အတွက် အသုံးနည်းခဲ့သော်လည်း ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အထွတ်အမြတ်ထားအပ်သော အသုံးအဆောင်တို့အတွက် မျိုးပြစကား ဖြစ်နေ ခဲ့ပြီ။ "ခု"ကို ဘုရား၊ ဆီမီးတိုင် (စား)ပွဲ ကရား ကြွတ် ကျွဲနွား တို့အတွက် သုံးသည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ယနေ့တိုင် ယေဘုယျသုံး မျိုးပြစကားဖြစ်ရာ မည်သည့်အရာ ဝတ္ထုအတွက်မဆို သုံးနိုင်ခဲ့ပေမည်။ ထိုအရာဝတ္ထုတို့သည် "ခု"မှတစ်ပါး အခြားမျိုးပြစကားတို့နှင့်လည်း တွဲဖက်သုံးနှုန်း၍ရတတ်သည်။ "ဘုရားတစ်ခု"ဟု သုံးနှုန်းသည့်နည်းတူ "ဘုရားတစ်ဆူ"ဟု သုံးနှုန်းနိုင်သေး သည်ကို ဆိုလိုသည်။ ကျွဲနွားတို့အတွက် "ခု"ကို သုံးသော်လည်း ဆင်မြင်းတို့ အတွက် သုံးသည်ကိုကားမတွေ့ရ။ "နွားလား ခုနှစ်ကောင်"ဟု ယခုခေတ်သုံး "ကောင်"နှင့်တွဲစပ်လျက် တစ်ကြိမ်တွေ့ရသော်လည်း အဆိုပါကျောက်စာမှာ ကျောက်စာတွင် ပါဝင်သည့် ခုနှစ်က ထိုးခဲ့ဟန်မရှိ။ "လုံး"ကို သပိတ် ကရား အိုး မှတ် တို့အတွက်သုံးသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤအရာဝတ္ထုတို့မှာ လည်း သယံဇာတပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ သို့ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် မျိုးပြ စကား"ဆု"ကို မသုံးသည်မှာ စဉ်းစားဖွယ်ရာအချက် ဖြစ်သည်။ အရာဝတ္ထု

၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကိုဖော်ပြသည့် မျိုးပြစကား သုံးနိုင်သောအခါ၌ "ဆု"ကိုသို့ သော ဂုဏ်အရည်အသွေးပြုမျိုးပြစကားကို သုံးရန်မလိုသောကြောင့် ဖြစ်ရန် ရှိသည်။ လှေ ပုဆိန် တူရှင်း မီးခတ် သင်ခန်း ဆောက်ဟူသော သယံဇာ တပစ္စည်းများအတွက် "စင်း"ကို သုံးသည်။ "စင်း" ဟူသည်မှာ "ဖြောင့်စင်း ဖြောင့်တန်း"ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆောင်ရာ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ပြု မျိုးပြစကား ဖြစ်သည်။ လှေ ပုဆိန်စသည်တို့အတွက် ထိုမျိုးပြစကားသုံးသည်ကို နားလည် နိုင်သော်လည်း "မီးခတ်"အတွက်သုံးသည်ကို နားလည်ရခက်သည်။ ပုဂံခေတ် က မီးခတ်၏ပုံသဏ္ဍာန်သည် ရှည်ရှည်မျောမျောရှိခဲ့ရာသည်။ ရှည်ရှည် မျောမျောပင်ဖြစ်သော ကန်ကုဆံကိုမူ "ချောင်း"နှင့် တွဲစပ်သုံးနှုန်းထားသည်။ ထိုပုံသဏ္ဍာန်မျိုးကိုရှည်ညွှန်းပြောဆိုရာတွင် ယခုအခါ "ချောင်း"ကို တွင်တွင် ကျယ်ကျယ် သုံးနှုန်းလျက်ရှိကြသည်။ ပုဂံခေတ်ကသော် ကျောက်စာများတွင် "ချောင်း"အသုံးကို တစ်ကြိမ်သာ သတိထားမိသေးသည်။ လင်ပန်း ခွက် ဖလား စလောင်း ဖျာတို့အတွက် "ချပ်"ကို သုံးသည်။ ပြားပြားချပ်ချပ် ပုံ သဏ္ဍာန်ကို ရှည်ညွှန်းသုံးနှုန်းခြင်းဖြစ်ရာ ထိုမျိုးပြစကားနှင့် တွဲစပ်သုံးနှုန်းသော ဖလားမှာ အစောက်နက်လှမည်မဟုတ်ဟု ယူဆရသည်။

မြင်း ဆင် အရေအတွက်ကို ဖော်ပြရာ၌ "စီး"ဟူသော မျိုးပြစကား ကို သုံးနှုန်းနေကြပြီ။ "စီး"နိုင်သည့် ဂုဏ်အရည်အသွေးကို ရည်ညွှန်းသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ "စရပ်စဆောင်"ဟူသောအသုံးတွင် "ဆောင်"သည် အဆောက် အဦနှင့် သက်ဆိုင်သော မျိုးပြစကားဖြစ်ရာ "ဆောက်"ဟူသောစကားသံကို မူတည်ပွားများလာသည့် စကား ဖြစ်ရာသည်။ ကျောင်းဆောင် အိပ်ဆောင် စသည်တို့တွင် စာသင်ရန်ဆောက်ထားသောအဆောင်ကို "ကျောင်းဆောင်"၊ အိပ်ရန်ဆောက်ထားသောအဆောင်ကို "အိပ်ဆောင်"ဟုခေါ်ပုံကို ဆင်ခြင်နိုင် သည်။

မျိုးပြစကား "တိုင်" "ခက်" "ပင်"တို့မှာ ဆီမီးတိုင်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ပင် စသော စကားတို့ရှိ အဆုံးသံကိုယူထားခြင်း ဖြစ်သည်။ "ပါး" ဟူသော မျိုးပြစကားကို ငရဲကိုရေတွက်ရာ၌သာမက "အရပ် ၃ပါး"^{၁၈၈} "ရှုံမြတ် ၉ပါး"^{၁၈၉}စသည်ဖြင့်လည်း သုံးသေးသည်။ ရဟန်းသံဃာတို့အတွက် ပုဂံခေတ်က "ပါး"သုံးသည်ကိုကားမတွေ့မိသေး။ "ပါး"ဟူသည်မှာ "ပြား"

ပုဒ်နှင့် အနက်တူဖြစ်လျက် တခြားတပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အရာဝတ္ထုတို့နှင့် ကွဲပြားသည်ကို စွဲ၍ မျိုးပြားစကား ဖြစ်လာခဲ့ဟန်ရှိသည်။^{၁၉၀}

စာရင်းပါ မျိုးပြစကားများအပြင် အပေါင်းအစုအလိုက် သုံးနှုန်းသည့် မျိုးပြစကားများလည်း ရှိသေးသည်။ မိသားစုအလိုက် တစုတဝေးဖော်ပြလို သည့် အခါများတွင် "ညီသားတစ်အုပ်"^{၁၉၁}ဟု ဖော်ပြပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နွားများကိုခြံလိုက်လှူဒါန်းသည့်သူများက "နွားလည်း ဝခြံခုံ"^{၁၉၂} ဟု ခြံကို မျိုးပြစကားအဖြစ် သုံးသည်။ နှစ်ကောင်စုံလှူဒါန်းသည့်အခါများ၌ "နွားပိုက် ဝယဉ်း"^{၁၉၃}ဟု ဖော်ပြတတ်သည်။

ပုဂံခေတ်နှောင်း၌ စကားသုံးနှုန်းမှုအတတ်၌ မညံ့ကြတော့ပြီ။ မိမိတို့ ဆိုလိုသမျှကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြနိုင်စွမ်း ရှိနေကြပြီ။ မြန်မာဘာသာ စကား၌ မရှိသေးလျှင် မည်သည့်ဘာသာစကားမှ မည်သို့မွေးစားရမည်ကိုလည်း ကောင်းစွာ နားလည်နေကြပြီ။ သို့သော် မျက်မှောက်ခေတ်စာဖတ်သူတစ်ဦး ပုဂံကျောက်စာများကို ဖတ်သည့်အခါ စကားလုံးတိုင်းကို နားလည်နိုင်လိမ့်မည် ကား မဟုတ်ချေ။ ပုဂံခေတ်သုံးစကားအချို့သည် ခေတ်ရေစီး၌ မြုပ်ဆုံး ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရာ ထိုစကားအသုံးအနှုန်းတို့ကို ယခုအခါ နားလည်နိုင်ရန် ခက်ခဲလှသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် လယ် ကျွန်တို့ကို "လယ်တံ" "ကျွန်တံ" စသည်ဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံ ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။^{၁၉၄} မည်သည့်ထူးခြားချက် ကို အကြောင်းပြု၍ ထိုသို့ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ပါသနည်း။ ကျေနပ်လောက်ဖွယ် အဖြေ ကို မရသေး။ ထို့အတူ ဘုရားကျွန် ကျောင်းကျွန်တို့ကို အချို့အလှူရှင်များက "နို့ရို" "စတတ်" "အိုဖို့ခို" "မြက်ရ" "မှုရ" "ကွယ်" "ဖုတ်"ဟူ၍ အမျိုးအစားခွဲခြားဖော်ပြကြသည်။^{၁၉၅} ကျောက်စာပါစကား အဆက်အစပ်ကို ကြည့်၍သာ "ဤသို့ဖြစ်နိုင်ရာ၏"ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ် ကြံဆကြရသည်။ အချို့အသုံးအနှုန်းတို့တွင် ကျောက်စာရှင်တို့ မည်သည်ကို ဆိုလိုခဲ့လိမ့်မည်ကို အတိအကျ မသိနိုင်သေး။ အချို့အသုံးအနှုန်းတို့တွင်မူ ဆိုလိုသည့်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရပါ၏။ သို့ရာတွင် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုသို့ သုံးနှုန်းရေးဖွဲ့ခဲ့သည် ဆိုသောအချက်ကို လေ့လာသုံးသပ်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ "နောင်အခါ"ကို "မိုးနောင်သံထင်အခါ"^{၁၉၆} ရှေးအစဉ်အလာစီရင်ချက်"ကို "အမန္တန်စာ"^{၁၉၇} စသော အသုံးအနှုန်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဤသည်မှာ ခေတ်ကာလ ကွာလှမ်း သောကြောင့် ပေါ်ပေါက်ရသော ပြဿနာသာဖြစ်သည်။ ခေတ်ကွာလှမ်းသည့်

အလျောက် အဓိပ္ပာယ်ပျောက်သည့်အပြင် အသံအပြောင်းအလဲများလည်း ရှိတတ်သည်။ ပုဂံကျောက်စာတို့၌ "ခြောက်နှစ်"^{၁၉၈} ဟူသောစကားကို တွေ့ရလျှင် သာမန်စာဖတ်သူအဖို့ နားလည်ရခက်လိမ့်မည်။ စကားအဆက် အစပ်နှင့် ညှိနှိုင်းစဉ်းစားပါမှ "ခြောက်နှစ်"သည် ယခုအခါ "ခုနှစ်"ဟု ပြောဆိုနေသော ကိန်းဂဏန်းအခေါ်အဝေါ် ဖြစ်သည်ကို တွေ့လာရမည်။

ပုဂံကျောက်စာဝေါဟာရတို့တွင် အဓိပ္ပာယ်တိမ်မြုပ်ခြင်းသာ မဟုတ်။ အဓိပ္ပာယ် ရွေ့လျားခြင်းများလည်း ရှိသည်။ သာဓကအားဖြင့် သိမ်သုသမီး ကျောက်စာပါ "ဝန်တို"ဟူသောဝေါဟာရကို ကြည့်နိုင်သည်။ "ဝန်တို" ဟူသောဝေါဟာရ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ယနေ့မြန်မာတစ်ဦးသည် "မနာလိုဖြစ်သည်" ဟု ယနေ့မြန်မာတစ်ဦးက နားလည်ပေလိမ့်မည်။ သိမ်သုသမီး ဆိုလိုသည်မှာ ဆိုအဓိပ္ပာယ် မဟုတ်။ ထိုဝေါဟာရ၏အဓိပ္ပာယ်ကို "ဝန်တိုသော၊ အပေး အကမ်း မရှိသော"ဟု ဖွင့်ဆိုဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်သုံး "နှမြော တွန့်တိုသည်"ဟူသောစကားနှင့် အဓိပ္ပာယ်တူသည်။ သိမ်သုသမီး ကျောက်စာ၌ပင်သုံးထားသော "ကျေးဇူး"ဟူသော ဝေါဟာရကိုလည်း အခြား သာဓကအဖြစ်ကြည့်နိုင်သေးသည်။ ယခုအခါတွင် "ကျေးဇူး"ကို "တစ်ဦးက အခြားသူတစ်ဦးအပေါ်တွင်ပြုသော အကျိုးဆောင်မှု"^{၁၉၉}ဟု နားလည်သူ များ သည်။ ပုဂံခေတ်ကလည်း ထိုအဓိပ္ပာယ်နှင့်ရေးထိုးထားသည့် ဝါကျများ ရှိခဲ့ သည်။ သို့သော် "ကျေးဇူးသုံးပါးကို ရှာသော"^{၂၀၀}ဟူ၍ သိမ်သုသမီးက ရေးသည့်အခါ၌မူ ကျေးဇူး၏အဓိပ္ပာယ်မှာ တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ "ထူးခြားသည့် ဂုဏ်အရည်အသွေး"ဟု အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သည်။ အလားတူပင် မင်းဝိုင်းဖွားစော ကျောက်စာလာ "နိုင်ငံသောအဆင်းအရောင်အဝါ"^{၂၀၁}ဟူသော စကားပါ "နိုင်ငံ"ဟူသောအသုံးမှာလည်း ယခုခေတ် နားလည်ထားသောအဓိပ္ပာယ်နှင့် ကွာသည်။ ထိုကျောက်စာသုံး "နိုင်ငံ"ဟူသောစကားမှာ "ပြည့်ဝ သာလွန်"ဟု အနက် အဓိပ္ပာယ် ဆောင်လျက် ရှိသည်။^{၂၀၂} ပုဂံကျောက်စာတွင် အလားတူ စကားများ တွေ့ရသည့်အခါ ယခုခေတ်ပရိသတ်အဖို့ နားလည်ရန် အခက်အခဲ ကြုံရတတ်သည်။ ပုဂံသားတို့၏ ဘာသာစကားဆိုငံရာ အားနည်းချက်ဟု မဆို ရာ။ ပုဂံသားတို့ကား စကားအသုံးအနှုန်း၌ လိမ်မာကျွမ်းကျင်လျက် ရှိကြပြီ။

ဖွဲ့စွဲရေးသားပုံ

အသုံးအနှုန်း ကျွမ်းကျင်သည်ကား မှန်ပြီ။ ဝါကျရေးဖွဲ့သည့်အရာ၌ ကျွမ်းကျမ်းကျင်ကျင် ရှိပါ၏လော။ လောကထိပ်ပန်မင်စာ ဝါကျဖွဲ့ပုံများ အကြောင်း အတန်အသေးစိတ် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်နောင်းသို့ ရောက်လာသောအခါ၌ ခေတ်လယ်ကာလမှာထက် ထူးခြားတိုးတက်လာမည် မှာ သံသယဝင်စရာမလိုချေ။ တွေ့ရသော ကျောက်စာမင်စာအရေအတွက် မှာလည်း ခေတ်ဦးခေတ်လယ်ကာလများမှာထက် များလာခဲ့ပြီ။ အရေးအသား များလာသည့်အလျောက် အလှေအကျင့်လည်း ပိုလာရာ အတတ်ပညာလည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုသင့်ရာသည်။

ပုဂံခေတ်နောင်းကျောက်စာများ၌ ဝါကျဖွဲ့စည်းမှုဆိုင်ရာ ထူးခြားချက် တစ်ရပ်ကား ဝါကျဖွဲ့ပုံအမျိုးမျိုး လေ့လာခွင့်ရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်ဦး ခေတ်လယ်ကာလတို့တွင် များသောအားဖြင့် ဖော်ပြချက်ဝါကျတို့ကိုသာ တွေ့နိုင်သော်လည်း ခေတ်နောင်းကာလကျောက်စာများတွင် အမေးဝါကျ အခိုင်းဝါကျ စိတ်လှုပ်ရှားမှုကို ဖော်ပြသည့်ဝါကျ စသည်ဖြင့် ဝါကျအမျိုးမျိုး တွေ့လာရသည်။ ဖော်ပြချက်ဝါကျ အဆုံးသတ်ပစ္စည်းများမှာ ခေတ်ဦး ခေတ်လယ်ကာလထက် များစွာ ထူး၍မလာချေ။ ခေတ်လယ်တွင် ဝါကျ နောက်ဆက်အဖြစ် "ယေ" "ယေဆ်"တို့ကို မကြာခဏတွေ့ရသော်လည်း ပုဂံခေတ်နောင်းတွင် အတွေ့ရနည်းသွားပြီဖြစ်သည်။ လုံးဝမသုံးတော့ပြီဟု မဆို လို။ "ပုဗ္ဗုယုယေ ပိဋကတ် ပ္ဍုယေ"၂၀၇ ဟု ရေးသည်ကို ၁၂၄၀ တဝိုက်အထိ တွေ့ရဆဲဖြစ်သည်။ သို့သော် တွင်တွင်သုံးသည်မှာ "ဧဆ်" ဖြစ်သည်။ အသုံးများသည့်အလျောက် ရေးသားရာ၌ အက္ခရာ"၏" ပုံသဏ္ဍာန်ပင် ပေါ်လာခဲ့ပြီ။၂၀၇ အမေးဝါကျအဆုံးသတ်ပစ္စည်းအဖြစ်မှ နောင်တွင် "နည်း" ဟု ပြောင်းလဲလာမည့် "နေး"၂၀၈ ကို သုံးနေကြပြီ။ "လော"၂၀၆ ကိုလည်း မကြာမကြာ တွေ့နိုင်သည်။ တိုက်တွန်းစေခိုင်းသည့်ဝါကျများတွင်မူ "စောင်မ မုလသေး"၂၀၇ "နင်တို့ကြံကြံကုန်"၂၀၈ စသည်ဖြင့် "သေး" "ကုန်" တို့ကိုတွေ့နိုင်သည်။ "သွားပါ လာပါ"စသည်တို့တွင် ယခုအခါ သုံးသည့် "ပါ"ကို ပုဂံကျောက်စာများတွင် တိုက်တွန်းစေခိုင်းဝါကျ အဆုံးသတ်ပစ္စည်း အဖြစ် မတွေ့မိသေး။ ထူးခြားသည်မှာ ဆန္ဒကို သော်ပြရာ၌ "ဩဆ်"ဟူသော ပုဂံခေတ်အာမေဒိုတ်စကားကို သုံးခြင်း ဖြစ်သည်။ "လွတ်လျက်လျှင်လည်း

ရှိစေဩ"၂၀၉ ဟူသောစကားကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်နိုင်သည်။ သဘောတူ ကျေနပ်သည့်အခါ အံ့ဩသည့်အခါများ၌ သုံးတတ်သော "ဩ"ဖြင့် အဆုံး သတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ "ချမ်းသာအံ့သောအား"၂၁၀ "သခင်တို့ရေသောက်ရခဲ စွ"၂၁၁ ဟု "အား" "စွ" တို့ဖြင့် အဆုံးသတ်သည့် အာမေဒိုတ်စကားများ လည်း တွေ့ရသေးသည်။

ဝါကျတွင်း ကတ္တားပုဒ် ကံပုဒ်ပြစကားတို့မှာ ရှေးကထက် များစွာ တည်ငြိမ်လာသည်။ ကတ္တားနောက်ဆက်အဖြစ် ခေတ်ဦး ခေတ်ပြောင်း ကတည်းက တွေ့ခဲ့ရသော "တေ" "ကာ"တို့အပြင် "သည်"ပုဒ်ကို တွေ့လာ ရခြင်းမှာ ခေတ်နောင်းကာလ၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ "ချီပင့်သော သူသည်ကား"၂၁၂ "မျက်ဆီးသောသူသည်ကား"၂၁၃ စသည်ဖြင့် ရေးကြပြီ။ ကံပုဒ်နောက်ဆက်အသုံးကား မျက်မှောက်ခေတ်တိုင် "ကို" နှင့် "အား" တို့ကို သာသုံးလျက်ရှိရာ ပုဂံခေတ်နောင်းကာလ၌ ထူးခြားပြောင်းလဲလာခြင်း မရှိ။ ဆိုဖွယ်ရှိသည်မှာ "အား"ကို ပုဂံခေတ်ဦးကနည်းတူ အချိန်ပြ နောက်ဆက် နေရာပြနောက်ဆက်အဖြစ် သုံးမြဲသုံးနေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ "သေကြာနေအား"၂၁၄ "တနင်္ဂနွေနေအား"၂၁၅ စသည့်အရေးအသားများကို ၁၂၇၀ တဝိုက်၌လည်း တွေ့နေရဆဲဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာတွင် "အရိမဒ္ဒနပုရ်ပြည်နှိုက်အာ"ဟု သုံးသည့်နည်းတူ "သုဉ်အား လျှာရ ကား"၂၁၆ ဟု "ဉ်"နှင့်"အား" တွဲလျက်သုံးနေကြသေးသည်။ နေရာပြ နောက်ဆက်အဖြစ် သုံးခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအရေးအသားမျိုး အများ အပြား တွေ့ရသည်ကားမဟုတ်ချေ။ ရှေးဟောင်းအရေးအသားကို ရေးမြဲရေးသူ တို့ ရှိသကဲ့သို့ စွန့်ခွါရန်အားထုတ်နေသူတို့လည်းရှိခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ သာဓက အဖြစ် မျိုးပြစကားနောက်ဆက်အဖြစ် "သော"ထည့်ခဲ့ပုံကို ကြည့်နိုင်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ "ပါယ်မယားတစ်ယောက်သော"ဟု ရေးသကဲ့သို့ ခေတ်နောင်းကျောက်စာများ၌ "ဘုရားသုံးခုသော"၂၁၇ "ပိဋကတ်သုံးပုံ သော"၂၁၈ စသည့်အရေးအသားများ တွေ့နိုင်၏။ သို့သော် ကျောက်စာရေးသူ တိုင်း ထိုသို့မရေး။ "ရတနာ သုံးပါ"၂၁၉ ဟု "သော" နောက်ဆက်မပါဘဲ ရေးသည်များလည်း ရှိ၏။ ဝါကျရေးဖွဲ့သည့်အခါ မလိုသည်များကို ပယ်ဖြုတ် ပစ်ရန် သတိထားမိလာသည့်အချက်မှာ ထင်ရှားနေသည်။

ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ့်မာလာပြီဟုဆိုသဖြင့် ကျောက်စာ တိုင်းတွင် စကားပြေကောင်း ဖတ်နိုင်မည်ဟု ဖျော်လင့်မထားသင့်ချေ။ မိမိ ဖော်ပြလိုသည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရေးတတ်သော ကျောက်စာဆရာများ လည်း ရှိသေးသည်။ ပုဂံခေတ်နှောင်းကျောက်စာများတွင် စာရေးသူ၏ ဆိုလိုရင်းကို ထွင်းဖောက်နားလည်၍မရနိုင်သော ကျောက်စာအနည်းငယ် ရှိသည်။ အချို့မှာ ကျောက်စာတွင် အပျက်များ၍ ဖတ်မရနိုင်ခြင်း ဖြစ်ရာ စာရေးအသား မရှင်းမလင်း၍မဟုတ်။ သို့သော် အပျက်အယွင်းမရှိပါလျက် နားလည်ရန်ခက်ခဲသည့်အခါ၌ကား စာရေးသူ၏အရည်အသွေးကို သံသယ ဝင်ရန် လိုလာတော့သည်။ သာဓကအဖြစ် ၁၂၄၀ပြည့်က မကွေးသူမှဆိုမ ကျောက်စာကို ကြည့်နိုင်သည်။

သက္ကရာဇ် ၅၉၂ခု မြယ်တာလဆန်း ၅ရက် စနေနေ့အား မကွေးသူ မှဆိုမ မြတ်သော ရတနရာသီကျောင်းလား၍ အတို့ကျွန်ရှိသ၍ကား အတို့ကျွန်ကို လုပ်စေအံ့။ အတို့ကျွန်မဲ့မူကား ဤကျွန်နှစ်ယောက် ကား ပီဋကတ်အား ကျွေးရစ်စေသတည်းဟု မိန့်လေရကား ဖုန်းမြတ်သောကိုယ်ဋ္ဌးကျောင်းနီလာ၍ ဒါယကာအနာထပိတံမောက် အား ကျောင်းဆိုသောစကားသို့ ဆိုပေ၏။ အဖွားဆိုသောစကား သင့်ပြီးရင်း ဤကျွန်ကား အဖွားလာသောကျွန်လော အဖွားလင်လာ သောကျွန်လော။ အနှစ်လင်မယားသေမူ၍ရသောကျွန်တည်း။ ဥစ္စာ ကား ကျွန်၁၀၊ စပါးကား ၁၀၀၀၊ လင်ငါ့အားပေးသော ဥစ္စာကား ကျွန်ကား တစ်ယောက်၊ ငွေကား ၂၀တည်း ပေးခဲ့၏။ ထိုမျှသော ဥစ္စာကား လင်ယူလေ၏။ ငါ့လင်မပေးမိတည်း၊ ငါ့လင်ညီ မိန့်လှာ တုံ၏။ သခင်မထွေး ငပြောင်သင်တို့ သူလင်တည်း သူ့ကိုပေးခဲ့ရင်း နင်အဘယ်ကြောင့် မိန့်လှာသနည်း မိန့်ပေရကား ရှိရာသောသူကား မရခဲ့၊ လင်လည်းရှိလျက်တည်း။^{၂၂၀}

စကားအသုံးအနှုန်းတစ်ခုချင်း၌ နားမလည်နိုင်သည့် စကားမပါချေ။ သို့သော် ကျောက်စာတစ်ရပ်လုံးကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ရန် အတန်ခက်သည်။ အထူးသဖြင့် လင်၏ညီဖြစ်သူနှင့် စကားအယွက်အတင်ဖြစ်နေပုံမှာ ရှုပ်ထွေး လျက်ရှိသည်။ ဝါကျအဖွဲ့အစည်း အထားအသိုက်ကား အပြစ်ဆိုဖွယ် မမြင်။ အပြစ်ကိုရှာသော် စကားဆက်စပ်စည်းရုံးမှုအပြစ် ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ ကျောက်စာ ရေးသူသည် အချို့အချက်အလက်များကို စာဖတ်သူနားလည်ပြီး ဖြစ်မည်ဟု မှတ်ယူထားခဲ့ဟန်တူသည်။ အသေးစိတ်မရေးဘဲ ဖြစ်စဉ်များကို ခုန်ကျော်

ရေးသားသဖြင့် နားလည်ရခက်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ဤသို့ အစီအစဉ်ကြောင့်ဖြစ်စေ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံမကျွမ်း၍ဖြစ်စေ နားလည်ရန်ခက်ခဲ သော ကျောက်စာအရေအတွက်မှာ အနည်းစုသာ ဖြစ်သည်။

ပုဂံခေတ်ကျောက်စာဆရာအများစုကား ဝါကျများကို ကြိုက်သလို ဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိပြီ ဖြစ်သည်။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရေးစေလိုသလား။ ခမ်းခမ်းနားနား ရေးစေလိုသလား။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ခမ်းခမ်းနားနား ရေးစေလိုသလား။ မည်သည့်ရေးနည်းနှင့်မဆို ရေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ မည်သည့်အကြောင်းအရာမဆို ရေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ မရေးတတ်သူလက် ရောက်သွားလျှင် များစွာရှုပ်ထွေး သွားနိုင်သော အရောင်းအဝယ်ကိစ္စ ရေးပုံကိုပင် ကြည့်နိုင်သည်။ ၁၂၆၃ခု သခင်ဓမ္မဂုရုနှင့်သခင်သုတိသာ မြေရှင် ဝယ်စဉ်က ဖြစ်သည်။ မြေဖိုးကို ချက်ချင်း အကျေမပေးနိုင်၊ အလီလီပေးခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ အလီလီပေးပုံကို

ပေးဦးသောဥစ္စာကား ခွက်၅၀။ နောင်းပေးတဲ့သော ခွက် ၃၉ပိဿာ။ တစ်ချက်ပေးသော ၂၇ပိဿာ။ အပြီးဟု ပေးတဲ့သော ၂၅ပိဿာ။ သေဖိုးသားဖိုး ၅ပိဿာ။ အပေါင်း ၁၄၆ပိဿာ၊ ပေးသတည်း။^{၂၂၁}

ဟု ရေးထိုးထားသည်။ “ပေးဦး” “နောင်းပေး” “တစ်ချက်ပေး” “အပြီးပေး” ဟူ၍ ပေးသည့်အချိန်အခါကိုခွဲလျက် ခွဲခွဲခြားခြား ပြောတတ်ကြသည်။ ထိုပြင် ၁၂၇၀ပြည့်က အစောလတ်မောင်နံတို့ ဂုဏ်ရားတည်ခြင်း ပိတကတ်တော်များ ရေးသားခြင်း ကျောင်းဆောက်ခြင်း ဟူသော ကောင်းမှုများပြုရာတွင် ရေးပုံကို လည်း ကြည့်နိုင်သည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာ၌ မိမိတို့ စိတ်ညီလက်ညီ ရှိလှပုံကို အသိပေးလိုရာ “ဂုလည်းအညီပြု၏။ ပီဋကတ်လည်း အညီပြု၏။ ကျောင်းလည်း အညီပြု၏”^{၂၂၂}ဟု ဝါကျတိုလေးများဖြင့် ရေးထားသည်။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရေးတတ်လှသည်။ ဝါကျတိုလေးများဖြင့် သရုပ်ဖော်ရေး သားရာ၌ ကျောက်စာဆရာတို့ လက်မြောက်လှပုံကို ထူးခြားသောကျောက်စာ များအကြောင်း၌လည်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ရာ ဤ၌ ထပ်ဆင့်မဆိုတော့ပြီ။

ခမ်းခမ်းနားနားရေးရာ၌မူ ရေးပုံအမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့က ပါဠိ ဘာသာဖြင့် ရေးနိုင်ခြင်းသည် ပညာတတ်တို့၏ လက္ခဏာဖြစ်ရာ ပါဠိဘာသာ ကိုမှီး၍ ရေးတတ်ကြောင်းကို ခေတ်နှောင်းပါဠိစာပေအကြောင်း၌ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ မိမိတို့စိတ်ညီလက်ညီရှိသည်ကို ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ရေး တတ်သော အစောလတ်မောင်နံတို့သည်လည်း မိမိတို့၏ကုသိုလ်ရည်ရွယ်ချက်

ကို ဖော်ပြရာ၌ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းမရေးခဲ့။ ပါဠိဘာသာဝေါဟာရများဖြင့် ခမ်းခမ်း နားနား ရေးသည်။

ဒါယကာမောင်နှံနှစ်ယောက်သည် ဆနဂုတိရောဂါ။ ကိုးဆယ့်ခြောက် ပါးသော အနား။ ဗတ္တိသံကမ္ဘာ။ ကြမ္မာ ၃၂။ ပညာဝိသတိ ဘယာ။ ဘေး ၂၅ပါး။ ဤမျှသော ဘေးအနား။ သံသရာ ဆင်းရဲပင်း ချုပ်ရာ အရပ် ဖြစ်ထသော သဗ္ဗညုဘုရားဆုကို ရချင်သောကြောင့်၂၂၃

ဟု ရေးသည်။ “ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါးသော အနား ကြမ္မာ ၃၂။ ဘေး ၂၅ပါး” ဟု ရိုးရိုးရေးနိုင်ပါလျက် ပါဠိဘာသာစကားများဖြင့် ဟိတ်ဟန်ထုတ်ပုံကို မြင်နိုင်သည်။ သခင်ဖွားကြီးမြေ ဖိုးမင်းကျောက်စာသည်လည်း “နမောဗုဒ္ဓညွ ဓမ္မညွ သယံညွ” စသည်ဖြင့် ပါဠိဂါထာ စာလေးကြောင်းဖြင့် အစချီသည်။ ဆုတောင်းစကားကိုလည်း “န ပရိနိဗ္ဗူတော ဣမ လောကတော စုတော ပရိသဿ ဘဝိ အဟံဟောမိ”၂၂၄ ဟူ၍ ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသည်။ နိဗ္ဗာန် မရောက်မီကြား ယောက်ကျားအဖြစ်ရလိုကြောင်း ဆုတောင်းထားခြင်း ဖြစ် သည်။ သို့သော် မြန်မာလို ဆက်လက်ရေးရာ၌မှ ထိုအချက်များ မပါတော့ပေ။ အချို့ကျောက်စာတို့တွင် ပါဠိလို ရေးသည့်အခါ၌ ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးတတ်၍ မြန်မာလိုရေးသည့်အခါ သာမန်သာရေးတတ်ကြသည်။ ၁၂၅၂ခုထိုးမဟာသမန်း လင်မယားကျောက်စာတွင် “ဓိနသာသနဿဆနဂုတ္တရသတ္တသတာမိကေ”၂၂၅ စသည်ဖြင့် ပါဠိလို ခမ်းခမ်းနားနား ရေးထားသော်လည်း မြန်မာလိုရေးသည့် အခါ သာမန်သာ ရေးသည်။ ခမ်းခမ်းနားနား ရေးဖွဲ့လာရာ၌ ပါဠိဘာသာ အရေးအဖွဲ့တို့သည် လမ်းပြ ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။

အချို့ကမူ ခမ်းနားကြီးကျယ်လှစိတ်ကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ကုသိုလ် ကောင်းမှုပြုရင်း မိမိတို့သဒ္ဓါတရား၏စေ့ဆော်မှုကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားရာက အလိုအလျောက် ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ရေးမိတတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၂၃၁ခုတွင် မင်းမယား စခီပိုရ်သည် အုတ်အရံတန်တိုင်းတစ်ခုဆောက်၍ ကုသိုလ်ပြုသည်။ ထိုအခါ မင်းကြီးက မိမိကိုယ်တိုင်ပျိုးထားသောဗောဓိပင်တစ်ပင် ချီးမြှင့်သည်။ စခီပိုရ် သည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ များစွာဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ ဗောဓိပင်ကို ရွှေခွက်တွင် စိုက်သည်။ ဂူဘုရားတည်သည်။ ထိုအကြောင်းကို ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးသည်။

သဒ္ဓါပညာနှင့်ယှဉ်သော မင်းမယား စခီပိုရ် ဘုရား တရား သင်္ဃာ ရတနာသုံးပါးသောကို သဒ္ဓါယုံကြည်စွာဖြစ်၍ ရတနာသုံးပါးထားအံ့ သောငှာ အုတ်အတိသောအရံတန်တိုင်းလည်းပြု၏။ ထိုတန်တိုင်းတွင်

လူနတ်တကာဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသော မဟာ ဗောဓိညောင်တော်အစေ့ ရွှေခွက်ဖြင့် လက်တော်ပျိုး၍ ဖြစ်ထကျင် သော ထိုညောင်ပင်လည်းစိုက်လေဟူ၍ ပေးတော်မူရကား ရွှေခွက်နှင့် စိုက်၏။ ရတနာစင်းကြံထက် ပန်အဆင်းနှင့် လှခြင်းတူသောဂူ လည်း ပြု၏။ ထိုဂူတွင် ရတနာအမျက် ခတ်ထလျက်သော ဘုရားကြီးလည်းပြု၏။၂၂၆

ဂူပြုပုံကို ဖော်ပြသည့် “ပန်အဆင်နှင့် လှခြင်းတူသော”ဟူသောစကားသည် သာမန်စကားပြေတို့၌ တွေ့နိုင်ခဲ့သောအဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ “ဆင်း”နှင့် “ခြင်း” တို့မှာ ကာရန်မိလျက် ရှိသည်။ ထိုအတူ သာမန်စကားပြေရေးလျှင် “ရတနာ အမျက် ခတ်သော”ဟု ရေးနိုင်သည်။ ထိုထက် ခုံခုံညားညား ရေးလိုလျှင် “ရတနာအမျက် ခတ်ထသော”ဟု ရေးနိုင်သည်။ စခီပိုရ်ကမူ “ရတနာအမျက် ခတ်ထလျက်သော”ဟူ၍ ကာရန်မိအောင် ရေးသည်။ စခီပိုရ်အရာကို ရထားသူ ဖြစ်ရာ စာအရေးအသား၌ ကျွမ်းကျင်လိမ့်မာပြီ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ သဒ္ဓါတရားထက်သန်ရာက စကားပြေတွင် ကာရန်များစွက်ကာ ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရေးမိတတ်လာသော သာဓကကို ပုဂံစကားပြေ၌ အများအပြား တွေ့နိုင် သည်။၂၂၇

ပုဂံခေတ်သားတို့ ခမ်းခမ်းနားနား ရေးတတ်လာသည့်အကြောင်းများ တွင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်လည်း အကြောင်းတစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်။ မြန်မာတို့ ၏၂၂၈ရင်းရင်းဘက် မွန်တို့ကမူ အသက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်တို့၏အကြောင်းကို ရေး ရာတွင် ပုဂံခေတ်ဦး ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်ကပင် ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ရှိခဲ့ပုံကို ရွှေစည်းခုံမွန်ကျောက်စာအကြောင်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထူးဆန်းသည်မှာ မြန်မာတို့သည် ထိုအဖွဲ့အနွဲ့မျိုးကို ရုတ်တရက် အတုမခိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွဲစွာမင်းသည်ပင် မိမိ၏အမိန့်တော်ပြန်တမ်းတို့ကို ထုတ်ပြန်ရာ၌ မိမိ၏ ဘုန်းဂုဏ်ကို ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားပြခြင်း မရှိ။ မင်း၏ဂုဏ်ကို ချီးပရေးဖွဲ့သည်ကို ပုဂံခေတ်နှောင်းပိုင်း အတန်ရောက်မှ တွေ့လာရသည်။ တွေ့ရသမျှအနက် အစောဆုံးအဖြစ် သတိထားမိသည်မှာ ၁၂၆၁ခုက ကျွဲစွာမင်းကြီး၏မိဘုရား စောပုလဲမယ်ကောင်းမှုပြုရာတွင်ရေးထိုးသောကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးကို “အရိမဒ္ဒနပုရမည်သောပြည်၌အား အစိုးရသော၊ အလွန်အကဲ ဘုန်းတန်းခိုးကြီး

စွာထသော ကျစွာမင်းကြီး"၂၂" ဟူ၍ရေးဖွဲ့သည်။ ကျစွာမင်းကြီး၏ရုဏ်းကို သာမန်ထက်ဖော်ပြသော်လည်း အလွန်အမင်းဖွဲ့ပုံမျိုးကား မဟုတ်သေး။ မနာကန် ခြောက်နှစ်အကြာတွင်ရေးထိုးသည့် နရသီဟပတေ့မင်းကြီး၏ကျောက်စာတွင် ထိုထက်ရေးဖွဲ့သည်ကို တွေ့လာရသည်။ ၂၂၆ ကျောက်စာမှာ အပျက်အစီးများ သဖြင့် "ဘုရားတရား သံဃာရတနာသုံးပါးကို ရှိသေမြတ်နိုးစွာထသော" စသည်ဖြင့် အနည်းအကျဉ်းသာဖတ်၍ရတော့သည်။ ထိုကြောင့် ထိုနောက်မှ ရေးထိုးသော်လည်း အပြည့်အစုံဖတ်၍ရနိုင်သည့် နရသီဟပတေ့မင်းကြီး၏ အဖွား မင်းပိုင်းဖွားစော၏ကျောက်စာလာ အချက်ခြောက်ချက်ပါ အဖွဲ့ကို ဘုန်းတော်ဘွဲ့များ၏ရှေ့ပြေးအဖြစ် အထက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖွားစော၏ထိုအဖွဲ့ကို နှစ်သက်သဘောကျသဖြင့် အမည်မသိအမတ်ကြီးတစ်ဦး ကလည်း အတူယူရေးဖွဲ့သည်။ ၂၃၀ ထိုအချိန်တိုက် ရေးထိုးခဲ့သည့် အခြား ကျောက်စာတို့က အတူယူသည်ကိုမူ မတွေ့ရသေး။

ပုဂံခေတ်နှောင်းတွင် ကောင်းပြေအတတ်ပညာ မနိမ့်ကျတော့ပြီကို ပုဂံ ကျောက်စာများက သက်သေထုလျက် ရှိပြီး မြန်မာစကားပြေရေးရာ၌ မိမိတို့ ဖော်ပြလိုရာကို ကြွယ်ကြွယ်ဝဝ ရေးနိုင်နေကြလေပြီ။

ကျောက်စာကဗျာ

ပုဂံခေတ်နှောင်း မင်္ဂလာကျောက်စာများတွင် မြန်မာစကားပြေ အတတ်ပညာ မနိမ့်ကျခဲ့သည်ကို သိကြရပြီ။ "ကဗျာအရေးအသားအခြေအနေ မည်သို့ရှိခဲ့ပါသနည်း။ ပုဂံခေတ်မင်္ဂလာကျောက်စာတို့တွင် ကဗျာအရေးအသား တွေ့နိုင်ပါသလော" ဟူသောအချက်မှာ စူးစမ်းအပ်သောအချက် ဖြစ်သည်။ အထက်တွင် ကျောက်စာတစ်ချပ်ချင်းအရေးအဖွဲ့ အကြောင်း ဆွေးနွေးရာ၌ လည်းကောင်း၊ အကြောင်းအရာအလိုက်ရေးဖွဲ့ပုံကို ဆွေးနွေးရာ၌လည်းကောင်း မိမိတို့ဆိုလိုရင်း ထိမိပေါ်လွင်အောင် ကျောက်စာဆရာတို့၏ ဥပမာစကားများ ဂူပကများ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် သုံးတတ်ပုံကို တွေ့ကြရပြီးဖြစ်သည်။ စာ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုခွန်အားရှိအောင် ထောက်ပံ့ပေးတတ်သဖြင့် ထိုသို့သော အရေးအသားမျိုးကို "အနက်တန်ဆာဆင်ခြင်း" သို့မဟုတ် "အတ္ထာလင်္ကာရ" ဟု မြန်မာအလင်္ကာကျမ်းများကဖော်ပြသည်။ မြန်မာအလင်္ကာကျမ်းများအလို

အရ ကဗျာဖြစ်လာရန်မှာ အတ္ထာလင်္ကာရအပြင် အသံတန်ဆာဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် သဒ္ဒါလင်္ကာရလည်း လိုသေးသည်။ ထိုသို့ အသံနှင့်ပွမ်းမံရန် ပုဂံ မင်္ဂလာ ကျောက်စာဆရာတို့ မည်မျှစိတ်ဝင်စားခဲ့ပါသနည်း။ အားထုတ်ခဲ့ပါ သနည်း။ ကဗျာဟု သတ်မှတ်လောက်သည့် အဆင့်သို့ မရောက်လင့်ကစား ကျောက်စာတွင် အသံသာယာအောင် ပွမ်းမံခဲ့သည့် သဒ္ဒါလင်္ကာရအဖွဲ့များကို ရေးဦးကြည့်သင့်ရာသည်။

စာပေ၌အသံဖွဲ့စည်းမှုအလှကို ပုဂံသားတို့ သတိထားမိခဲ့မည်ကိုကား သံသယဖြစ်ရန် မလိုချေ။ ကျန်စစ်သားမင်းနန်းတည်ကျောက်စာတွင် မြန်မာသီချင်း၊ မွန်သီချင်း၊ ပျူသီချင်းများ သီဆိုပုံကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ ပြီးဖြစ်သည်။ ဘုရားကျွန်များစာရင်းတွင် အိုလတ်ကဲ့သို့သော ရကန်အဆိုဖြင့် အသက်မွေးခဲ့ဟန်ရှိသည့် "ရကန်သည်" ၂၃၀ ကို တွေ့နိုင်သည်။ စည် ပသာ အတီးအမှုတ်အက အနုပညာရှင်များသည်လည်း အဆိုနှင့်ကင်းခဲ့မည် မဟုတ်။ သီဆိုမှုရှိနေသည့်အလျောက် အသံဖွဲ့စည်းမှုအလှ၌လည်း စိတ်ဝင်တစား ရှိခဲ့ပေ မည်။ ထိုပြင် ပုဂံသားတို့ သင်အံလှေကျက်ခဲ့ရသည့် ပါဠိဂါထာများသည် လည်း အသံဖွဲ့စည်းမှုအလှကို အာရုံရောက်မိအောင် စေ့ဆော်ပေးတတ်သည်။ ကျောက်စာတို့တွင် ဘုရားရှိခိုးဖြင့်အစချီတတ်သည်မှာ ပုဂံခေတ်ဦးကပင် ပေါ် ထွန်းခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ "နမောဗုဒ္ဓါယ" "နမောတဿ ဘဂဝတော" စသည့် ဂါထာတို့ဖြင့် အစချီကာ ရှိခိုးလှေ့ရှိသည်။ ဓမ္မရာဇိကကျောက်စာဆရာကမူ "နမောတဿ ဘဂဝတော" အစချီဂါထာဖြင့် ဦးစွာ ရှိခိုးရုံနှင့် အားရနိုင်ဟန် မတူ။

သုဂတံ သုဂတံ သေဋ္ဌံ။ ။
 ကုသလံ ကုသလံ ဧဟံ
 အမတံအမတံ သန္တံ
 အသမံ အသမံ ဒင်္ဂါရံ။

စသည်ဖြင့် နမတ္တာယသုတ်လာ ဂါထာဖြင့် ဆက်လက်ရှိခိုးထားသေးသည်။ "အံ" သရသံများ ထပ်ကာထပ်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ မြန်မာတို့နားစွဲဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် ပါဠိဂါထာများ သင်အံရွတ်ဖတ်ရ သည့်အခါ ထိုအသံတို့၏သာယာမှုသဘောကို သတိပြုမိခဲ့ပေမည်။ ပုဂံသားတို့ အသံအလှ နှစ်သက်တတ်ကြောင်း ကျောက်စာပါလူအမည်များ၌ ထင်ရှားပုံကို ခေတ်လယ်ကာလ ကျောက်စာများအကြောင်း၌လည်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

အသံအလှည့်သာယာတတ်သည့်ခတ်ခံရုံသည့်အလျောက် ကျောက်စာ စကားပြေရေးသည့်အခါတွင် အသံသာယာသော ဝါကျများ ဖွဲ့စည်းမိတတ်ကြ သည်။ ၁၁၈၈ခုက သင်ကြီးဆရာသည် ရတနာသုံးပါးအား ကျွန်အလှူပြုပြီး နောက် ဆုတောင်းစကား ဆိုပုံတစ်ရပ်မှာ

ဘုရားတရားသယံ၊ ရတနာသုံးပါး၊ ငါပေးသောကား၊ ငါတောင်းသော ဆု သစ္စညုတဉာဏ်အဖြစ် ငါရလိုသောတည်း။ ဤကျွန် ငါလွတ် သောကား၊ သံသရာဆင်းရဲလက်တွင်းမှ ငါလွတ်လိုသောတည်း။^{၂၃၃}

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ "ဘုရားတရားသယံ၊ ရတနာသုံးပါးအား လျှာရသောကြောင့် သစ္စညုတဉာဏ် ငါရလိုသတည်း" ဟူ၍ရေးလျှင်လည်း စာရေးသူ၏ဆုတောင်း ရင်း ကိစ္စ ပြီးနိုင်သည်။ "ငါ"ကို ဤမျှ ထပ်ကာထပ်ကာ ရေးရန်မလိုချေ။ "ငါ"ကို အထပ်ထပ်ရေးသဖြင့် ကျောက်စာတွင် နေရာလည်း ပို၍ကုန်သေး သည်။ ထိုအချက်ကို ကျောက်စာဆရာများမလည်ခဲ့၍ မဟုတ်နိုင်။ ဆက်လက် ရေးသားထားသော ဆုတောင်းစကား၌ "ငါ"ဟူသောစကားကို လုံးဝမသုံးဘဲ မြှုပ်လျက် ရေးထားသေး၏။ ထိုသို့ဆိုက ဖော်ပြပါဆုတောင်းစကားတွင် အဘယ်ကြောင့် "ငါ"ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ရေးပါသနည်း။ အသံတူတို့ကို ထပ်ကာထပ်ကာရေးသည့်အခါ ခံစားနိုင်သည့် အသံအလှအပကို နားလည်ခြင်း သည် အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်မည်ဟု ယူဆသည်။ မြန်မာတို့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင် ခဲ့သည့် အလင်္ကာကျမ်းများ၌ ထိုအရေးအဖွဲ့မျိုးကို အနုပညာသမဂ္ဂရတာဂုဏ် မြောက်သည်ဟု မိန့်ဆိုတတ်ကြသည်။^{၂၃၄} အထက်ပါဆုတောင်းစကားကိုဖွဲ့သူ သည် ထိုအလင်္ကာအဆိုအမိန့်ကို သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်ဖြစ်စေ အသံတူ များ နီးနီးကပ်ကပ် ရေးဖွဲ့ခြင်း၏ ဂုဏ်ကိုကား ခံစားနားလည်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ဤသို့သံတူကပ်လျက် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်ကို သင်ကြီးဆရာကျောက်စာတွင်သာမက အခြားအခြားသော ကျောက်စာတို့၌လည်း တွေ့နိုင်သေးသည်။^{၂၃၅}

အသံသာယာအောင်ရေးဖွဲ့ပုံနောက်တစ်မျိုးမှာမူ ကာရန်များချိတ်ဆက် ရေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုရေးဖွဲ့ပုံမျိုးကို ငရဲကျစေကြောင်း ရေးသားသည့် ကျိန်စာများ၌ အထင်အရှားတွေ့နိုင်သည်။ မိမိကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးသူ တို့ ငရဲကျစေကြောင်း သာမန်အားဖြင့် ကျိန်ရာ၌ "ငရဲလျှင် ကျက်စေသော တည်း" ^{၂၃၆} မျှသာ ရေးတတ်ကြ၏။ ထိုကျိန်စာကိုပင် အချို့က "အဝစီအထံ ငရဲကြီးလျှင်ကျက်စေသတည်း" ^{၂၃၇} ဟု ရေးတတ်ကြပြန်သည်။ အနက်အားဖြင့် ထူးခြားချက်ကိုဖယ်ထားလျက် အသံထူးခြားချက်ကို ကြည့်နိုင်သည်။ လေးလုံး

တစ်ပဒပြုလျက် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသော မြန်မာကဗျာသဘောအရ "ထ" နှင့် "ရဲ" တို့ကာရန်ငြိလျက်ရှိသည်ကို ကြားနိုင် သတိထားနိုင်သည်။ "အထ" နှင့် "ငရဲ" တို့ကို တွဲစပ်ကြည့်လျှင် နဘောထပ်ထားသည့် သဘောကိုလည်း မြင်နိုင်သည်။ ကာရန်ငြိနေအောင်၊ နဘောထပ်အောင် တမင်ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်ဟု မဆိုလို။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ကာရန်ငြိသွားခြင်းလည်း ဖြစ်ရာသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ သာမန်ကျိန်စာထက် ဤကျိန်စာက ပို၍အသံသာသည်မှာ သေချာသည်။ ဤအချက်ကို သတိထားမိဟန်ရှိသည်။ အလားတူ ကျိန်စာ အရေးအဖွဲ့မျိုး အခြားကျောက်စာတို့၌လည်း တွေ့နိုင်သေးသည်။^{၂၃၈}

ကာရန်ချိတ်စကားပြေများကို ကျိန်စာ၌သာမဟုတ်။ ရေးရိုးရေးစဉ် အရေးအသားတို့၌လည်း ပုဂံခေတ်လယ်ကာလကတည်းက တွေ့နေရပြီ။ မျက်မမြင်မိဘနှစ်ပါးအား သုဝဏ္ဏသာမသည် ကျောင်းသင်ခမ်းသို့ ခေါ်ဆောင် သွားရပုံကို "ဘုရားလောင်း နွယ်ကမ်းပေး၍ သင်ခမ်းသွေးလတ်၏" ^{၂၃၉} ဟု လောကထိပ်ပန်မင်စာ သုဝဏ္ဏသာမမင်စာတွင် ရေးထားသည်။ ဤဝါကျရော၌ "ပေး" နှင့် "သွေး" တို့ ကာရန်ညီလျက်ရှိသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ မြားဆိပ် သင့်ပြီးနောက် သုဝဏ္ဏသာမ အသက်ပြန်ရှင်လာပုံကို ရေးရာ၌လည်း "ဘုရားလောင်းလည်း ရှင်လာ၏၊ အမိအဖကန်းသောလည်း မြင်လာ၏" ဟု ရှေ့ နောက် ဝါကျနှစ်ခုရှိ ကြိယာများ ကာရန်တူဖွဲ့ပုံကိုလည်း အလယ်ခေတ် မင်စာကဏ္ဍ၌ ဖော်ပြပြီး ဖြစ်သည်။ ၁၂၅၃ခုထိုး ကျစွာမင်း၏ မိထွေးတော် ကျောက်စာ၌လည်း "အိမ်လည်း ငါနေ၏။ ကျွန်လည်း ငါစေ၏" ^{၂၄၀} ဟူ၍ ဝါကျနှစ်ခုတွင် "နေ" နှင့် "စေ" ကို ကာရန်ချိတ်လျက် ရေးသည်။

အချို့ကျောက်စာဆရာတို့ကမူ ဝါကျတွင်း စကားသံအချင်းချင်း၊ ဝါကျနှစ်ခုရှိ စကားသံချင်း ကာရန်ညီရုံဖြင့် အားမရနိုင်ရာ သာမန်ထက်ပို၍ ကာရန်ချိတ်ရေးသားသည်များလည်း ရှိသည်။

အဆုံးစွန်ကား အသိမြတ်သော သူတော်တို့ တောင့်တစွာသော အဖြစ်ဆိုမင်း သေခြင်းကွ၌သော ရုပ်နာမ်ချုပ်ရာ သာယာစွာသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာအားလျှင် ရောက်စေလျှင်းတည်း။^{၂၄၁}

ဟူသော ဆုတောင်းစကား၌ "မင်း" နှင့် "ခြင်း"၊ "ကွာ" "ရာ" နှင့် "စွာ" တို့ကို ကာရန်ယူလျက်ရေးထားသည်။ ထိုသို့ကာရန်မိသည်မှာ မတော်တဆ မဟုတ်။ ကျောက်စာဆရာက ကာရန်မိအောင် ရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်ဆိုသော

အချက်ကိုလည်း "အပြစ်အိုမင်း"ဟူသော စကားစုဖွဲ့ပုံကိုကြည့်လျှင် သိနိုင်သည်။ သာမန်စကားပြောတွင် "အပြစ် အိုမင်း"ဟု ဖွဲ့ရိုးမရှိ။ "အိုမင်းသော အပြစ်"ဟူသော ဖွဲ့ကောင်းဖွဲ့မည်။ ဖွဲ့ရိုးဖွဲ့စဉ်ကိုဖျက်၍ ဤသို့ဖွဲ့တတ်သည်မှာ ကဗျာဆရာတို့၏ အခွင့်အလမ်းလည်းဖြစ်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းလည်း ဖြစ်သည်။ စကားပြော၌ ကဗျာသံရောစွက်ခဲ့သည်ကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နိုင်သည်။

ကဗျာသံရောစွက်နေသော အချို့စာများမှာ ကဗျာတက်သို့ပင် များစွာ ယိမ်းလျက်ရှိသည်။ "အဝစိအထံ ငရဲလျှင်ကျက်စေသတည်း"ဟူသော ကျိန်စာထက် ကဗျာတက်ယိမ်းသည့်အရေးအသားကို ၁၂၃၇ခုက မဟာကဿပကျောင်း ကျောက်စာတွင် တွေ့နိုင်သည်။ "ဘုရားတကာ ချွတ်၍ မကျွတ်စေသတည်း။ အဝစိအထံ ငရဲသစ်ငုတ် ဖြစ်လေစေသတည်း" ၂၆၂ ဟု ရေးထိုးထားသည်။ ကျိန်စာစကားနှစ်ရပ်လုံး၌ ကာရန်ချိတ်ဆက်နေသည်။ ကာရန်ချိတ်ဆက်ကာမျှမဟုတ်။ "ငရဲသစ်ငုတ်"ဟူသော စကားကိုလည်း သုံးထားသေးသည်။ သို့ဖြင့် ၁၂၄၀ပြည့် ဖုန်းသည်သင်ကြီးပေသင် ကျောက်စာလာ

ပေးခဲ့သောကို ဖျက်သောကား သားဖြစ်လည်း အမွေးမဲ့သောသား ဖြစ်စေသတည်း။ ငါးဖြစ်လည်း အကြွေးမဲ့သောငါး ဖြစ်စေ ၂၆၃

ဟူသော အရေးအဖွဲ့ကို ကြည့်နိုင်သေးသည်။ ဝါကျနှစ်ခုကို နဘောထပ်ကာရန်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မတော်တဆ နဘောထပ်နေသော ဝါကျ မဖြစ်နိုင်။ အသံမှာ သာမန်ထက် များစွာထူးခြားနေရာ နဘောထပ်ကာရန်ညီလျက်ရှိသည် ဆိုသော အချက်ကို ကျောက်စာရေးသူရော ကျောက်စာဖတ်သူပါ အမှတ်တမဲ့ ရေးမိ ဖတ်မိ မဖြစ်ခဲ့နိုင်။ ကာရန်သဘောကို နှစ်သက်သဘောကျသောကြောင့်သာ ရေးသူကလည်း ဤသို့ရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်မည်။ ဖတ်သူကလည်း အသံထူးခြားမှုကို သတိပြုမိမည်။ အချို့ကမူ ထိုကဲ့သို့ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ကာရန်မိသည်ကို မရောင့်ရဲနိုင်။ ကာရန်မိသည်ပင် ထိုထက်များများဖြင့် ချိတ်ဆက်၍ရေးတတ်ကြသည်။ "ငါ့မိငါ့ဖ၊ သကြားဖြဟွာ၊ သတ္တဝါပပင်း၊ အကြွင်းမဲ့လျှင် ငါနှင့်ထပ်တူ ရစေသတည်း" ၂၆၄ ဟူသောအဖွဲ့၌ "ငါ့မိငါ့ဖ"မှ "အကြွင်းမဲ့လျှင်"ဆိုသောပဒအထိ လေးပဒဆက်ကာ ကာရန်များသုံးလျက် ရေးထိုးထားသည်။ အဆုံးသတ်တွင် "ငါနှင့်အတူရစေသတည်း"ဟုဆိုရာ၌ စကားပြောဖြင့် ရေးထားသဖြင့်သာ ကဗျာအရှိန်တန်သွားရသည်။

ထိုသို့ကျောက်စာ၌ ကဗျာသံများရောစွက်ပါဝင်လာသည်ကို အချိန်ကာလနှင့် မတွက်နိုင်ချေ။ ကျောက်စာရေးထိုးသည့်ကာလ သက်တမ်းရှည်ကြာလာသည့်အလျောက် ကျောက်စာတွင် ကဗျာအရေးအဖွဲ့များပိုမိုဝင်လာသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ကျောက်စာတွင် မရေးမဖွဲ့လင့်ကစား ကဗျာမှာ ပုဂံခေတ် လူ့အဖွဲ့အစည်း၌ စောစီးစွာကပင်ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်ခဲ့မည်ကို သဘောပေါက်အပ်သည်။ ကျောက်စာတွင် ထည့်သွင်းရေးထိုးခြင်း မထိုးခြင်းမှာ ကဗျာပေါ်ထွန်းနေခြင်းနှင့် မဆက်စပ်ဘဲ ရေးထိုးသောအကြောင်းအရာ ရေးထိုးသူ၏ စိတ်ခံစားမှု ရေးထိုးသူ၏ကဗျာဉာဏ်ရည်တို့နှင့် များစွာဆိုင်သည်။ အကြိမ်ကြိမ် ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကျောက်စာရေးထိုးသည်မှာ မိမိတို့အလှူအတန်းကို ဖော်ကွန်းတင်လိုသောကြောင့်ဖြစ်ရာ ခမ်းခမ်းနားနား ဆန်းဆန်းပြားပြား ဖွဲ့နွဲ့မှုထက် ရိုးရိုးရှင်းရှင်း ခိုင်ခိုင်မာမာ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ဖို့က ပဓာနကျသည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာအများကို စကားပြောသက်သက်ပြင်ရေးသည်မှာ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်သော သဘာဝ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့အလှူမှတ်တမ်း၌သာ စိတ်စောနေသည့် အလျောက် ကဗျာစိတ်ကူး ကဗျာအာရုံဝင်စားလာရန် အခွင့်အလမ်း များစွာ နည်းသည်။ ကဗျာဖြစ်ပေါ်လာလောက်အောင် လှုံ့ဆော်မှု အားကောင်းလွန်းမှသာ ကဗျာသံများ ကျောက်စာတွင်ဝင်လာခွင့်ရှိသည်။ တဖန် လှုံ့ဆော်မှု အားကောင်းပြန်စေဦး။ ရေးသူ၌ ကဗျာဉာဏ်ရည်ရှိဖို့ကလိုသေးသည်။ ကဗျာဖြစ်အောင် ကဗျာမြောက်အောင် ဖွဲ့တတ်သောသူတို့လက်မှသာလျှင် ကဗျာများ မွေးဖွားလာတတ်သည်။ ထိုသို့ အကြောင်းသုံးပါးစုံမှ ကဗျာအရေးအဖွဲ့ ဖြစ်လာတတ်သောကြောင့် ပုဂံကျောက်စာတို့၌ ကဗျာအရေးအသား ဝင်လာပုံကို ခေတ်စဉ်အရ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအဖြစ် ဖော်ပြ၍ မရချေ။ မည်သည့်ခုနှစ် မည်သည့်ကာလတွင်မဆို အကြောင်းသုံးပါးနှင့် တိုက်ဆိုင်လျှင် ကျောက်စာ၌ ကဗျာရေးထိုးမိပေလိမ့်မည်။

ထိုသို့ အကြောင်းသုံးပါးဆုံရာက ကဗျာအစအနများ ပါဝင်နေသည့် ပုဂံကျောက်စာနှစ်ချပ်မှာ ၁၂၆၂ခုထိုး "စိုးမင်းကြာသဝတ်လင်မယား" ကျောက်စာနှင့် ၁၂၇၆ခုထိုး "အရီးစောမိဖွား" ကျောက်စာတို့ ဖြစ်သည်။ စိုးမင်းကြာသဝတ်လင်မယားကျောက်စာက ဆယ့်သုံးနှစ်မျှစောသည်။ သို့သော် ရေးထိုးထားသည့် ကဗျာပမာဏမှာမူ ပိုမိုရှေးကျသော စိုးမင်းကြာသဝတ်လင်မယားကျောက်စာတွင် ပိုမိုများပြားလျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ဤကျောက်စာနှစ်ချပ်ကို ဖော်ပြရာတွင် ကာလအစဉ်အတိုင်း မဖော်ပြဘဲ ကဗျာပမာဏ အနည်းအများအလိုက် စီစဉ်ဖော်ပြမည်။

၁၆၇

အရိုးစောမိဖွား ၂၄၅

ကျောက်စာရင်၏အမည်ရင်းမှာ "စော"ဖြစ်သည်။ နရသီဟပတေ့မင်း၏ အရိုး တော်သည်။ နရသီဟပတေ့မင်း၏အခေါ်အဝေါ်ကိုလိုက်၍ "အရိုးစော မိဖွား"ဟု တွင်ခဲ့ရာသည်။ ၁၂၆၅ခုတွင် အရိုးစောမိဖွားသည် သစ်မတီအရပ်၌ ဝုဘုရားတစ်ဆူတည်သည်။ အခြားကုသိုလ်ရင်များနည်းတူ ဝုထာပနာသည့်အခါ၌ ဓာတ်တော်များနှင့်တကွ အဖိုးတန်ရတနာများ ထာပနာသည်။ ရွှေထွတ်တင်သည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံလည်း လှူဒါန်းသည်။ ၁၂၇၅ခုတွင် လယ်ကျွန်များ လှူပြန်သည်။ ထိုအလှူကြီးကိုပြုပြီးနောက် ထုံးစံအတိုင်း ကျိန်စာဆိုသည်။ အမျှဝေသည်။ ဆုတောင်းသည်။ ထိုအကြောင်းအရာများကို ကျောက်စာရေးထိုး မှတ်တမ်းတင်သည့်အခါ ကျောက်ချပ်ကြီး၌ ရေဘက်တွင် ၄၂ကြောင်း၊ ကျောက်ဘက်တွင် ၃၅ကြောင်း ရေးထိုးသည်။ ကျောက်စာတစ်ချပ်လုံး ကဗျာဖြင့် ထုံမွမ်းထားသည်ကားမဟုတ်။ ထာပနာစာရင်းများ ကျွန်စာရင်း များကို ဖော်ပြသည့်နေရာ၌ အခြားကျောက်စာတို့နှင့် မည်သို့မျှ မခြား။ စာရင်းအင်းများမှာ ကျောက်စာရေးသူ၏ကဗျာဓာတ်ခံကို လွှဲဆော်နိုင်စွမ်းရှိရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ အလှူပြုပုံကို ဖော်ပြသည့်အခါ ကျိန်စာဆိုသည့်အခါ အမျှဝေဆုတောင်းသည့်အခါတို့ကား ကျောက်စာရင်တို့သဒ္ဒါတရားကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ကောင်းမှုကို နောင်အခါ ပျက်ဆီးမည့်သူတို့၏ဘေးရန်ကို ကြောက်၍ ဖြစ်စေ ကဗျာဉာဏ်မြူးသောအခါများ ဖြစ်သည်။

အလှူပြုပုံကိုဖော်ပြသည့်အခါ ကျောက်စာအစမှာပင် ကဗျာသံကို တစ်စွန်းတစ်စ ကြားလာရပြီ။ အလှူရင် မည်သူဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြသည့်အခါ နရသီဟပတေ့မင်းကြီး၏အရိုး ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြရာ ထိုစဉ်က ကျောက်စာအချို့တွင် တွေ့နေရပြီဖြစ်သော နရသီဟပတေ့အဖွဲ့ဖြင့် စသည်။

အသရေရှိသော ဘုရားတရားသင်္ဃာ ရတနာသုံးပါးသော၌ ရိုသေမြတ်စွာသော၊ စိုးသားမင်းသား အမတ်တျာ ဝိုလ်ပါဆင်ဖြူစသော ရတနာခုနစ်ပါးသခင်ဖြစ်သော ကျွန်း၄ကျွန်းထွန်းသောနေကဲ့သို့ အဟိန်စော်အရောင်တောက်ပစွာသော အသရေရှိသော၊ သြဏ်တူဝနာဒိတျ ပရမေဗ္ဗရာဇာမည်သော တရားမင်းအရိုး စောဖွားသည်။ ၂၄၆

ဟု ရေးသည်။ ရှိပြီးအဖွဲ့များကို ထပ်တူကူးယူခြင်း မဟုတ်။ "စိုးသားမင်းသား အမတ်တျာ ဝိုလ်ပါဆင်ဖြူ"ဆိုသည်မှာ အသုံးတွင်ပြီးစာသားတွင် ကျောက်စာ

L. 5 B

ရှင် အရိုးစောက ဖြည့်စွက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် "ကျွန်းလေးကျွန်းထွန်းသောနေကဲ့သို့ အဟိန်စော် အရောင်အဝါ တောက်ပစွာသော"ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည့် ဥပမာအလင်္ကာစကား၌လည်း တွင်ကျယ်ပြီးအဖွဲ့အချို့နှင့် သိုးကာသီကာ လမ်းခွဲထားသည်။ မင်းပိုင်းဖွားစောကျောက်စာတွင် "ဓမ္မဒိပိကျွန်း၌ ထွန်းသောနေကဲ့သို့ အရိန်စော်အရောင် တောက်ပထသော"ဟုသာ ရေးခဲ့သည်။ ဤကျောက်စာရင်က ဓမ္မဒိပိကျွန်းလောက်နှင့် မကျေနပ်တော့။ "ကျွန်းလေးကျွန်း"ဟု ချဲ့သည်။ "အရောင် တောက်ပထသော"ဟု သာမန်မရေးတော့။ "အရောင်အဝါ တောက်ပစွာသော"ဟု "ဝါ"နှင့်"စွာ"ကို ကာရန်ချိတ်လျက် ရေးသည်။ ကျောက်စာအစမှာပင် ကျောက်စာရေးသူ၏ကဗျာစိကို ပြုလျက်ရှိပြီ။

ထိုနောက် မိမိပြုသောကောင်းမှု၏ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြသည်။ ကောင်းမှု၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ သတ္တဝါအားလုံး နိဗ္ဗာန်ရောက်စေလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသတ္တဝါအားလုံးကိုဖော်ပြရာ၌လည်း ကျောက်စာရေးသူ၏ ကဗျာဉာဉ်ကို မြင်ရပြန်သည်။ သတ္တဝါအားလုံးကို စာရင်းချပြရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးလောကမှ မင်းကြီး အစမှသော အမျိုးသားများကို ဖော်ပြသည်။ ထိုစကားစုကို "အမတ်တျာ ဝိုလ်ပါမကြွင်း" ၂၄၇ ဟုအဆုံးချသည်။ ထိုနောက် နန်းတော်လောက အမျိုးသမီးများကိုဖော်ပြသည့် စကားစုအဆုံး၌ "မောင်းမတော် မကြွင်း" ၂၄၈ ဟု အဆုံးချပြန်သည်။ ထိုနောက် သတ္တဝါအားလုံးကိုဖော်ပြသည့် ဆုတောင်းစကားစုကို "လူနတ်သတ္တဝါတိရစ္ဆာန်မကြွင်းခပင်" ၂၄၉ ဟု အဆုံးချသည်။ ဝါကျကို အဆုံးမသတ်သေးဘဲ စကားစုအဆုံးသတ် "မကြွင်း"ဟုသော ပုဒ်ဖြင့် တစ်ညီတည်း ဖြတ်ကာဖြတ်ကာရေးသည်။ အားလုံးပြီးဆုံးသွားသည့်အခါ၌ "အလုံးစုံ" ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ရ၊ "မကြွင်း"နှင့်လည်း အသံတူသော "ခပင်"ဆိုသည့်စကားဖြင့် အနားသတ်သည်။ စကားပြေတွင် ကဗျာသံထည့်ရန် အားသန်လျက်ရှိသည့်အမှုအရာမှာ များစွာ ပေါ်နေသည်။ ထိုအမှုအရာမှာ မိမိ၏ကိုယ်ပိုင်ဆန္ဒကို ဖော်ပြသည့်အခါ၌ ပို၍ထင်ရှားလာသည်။ အရိုးစော၏ ဆန္ဒမှာ နောင်ဘဝတွင် ယောက်ျားအဖြစ်ရလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းကို "လူရွာနတ်ရွာ ကျင်လည်သောဓါ သီတင်းပညာ သစ္စာသဒ္ဓါ ပြည့်စုံစွာ သော ယောက်ျားဖြစ်၍" ၂၅၀ ဟု ဖွဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့၌ "ရွာ" "ခါ" "ညာ" "ဝါ" "ရွာ"ဟူ၍ "အာ"ကာရန်များ ဆက်တိုက်သုံးထားသည်။ သို့သော် ကဗျာတစ်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်လောက်သည်အထိ ကဗျာအင်္ဂါမစုံသေး။

နောက်ပိုင်းတွင် "ပြည့်စုံစွာသော သောတိကျားဖြစ်၍" ဟု ဆက်ရေးထားရာ စကားပြေအသွင်သို့ ပြောင်းသွားသည်။

သောတိကျားအဖြစ်ကို ရှေးနောက် နေထိုင်လိုသည့်နေရာနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရက ကင်ဆုံးတက် ဆုတောင်းပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။ တုသိတာပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတိကျားဖြစ်၍ အရိမေတ္တယျ ဘုရားလောင်းထံ ဖြစ်လေ၍ လှူငွေတော်တော်စုံစုံသာစွာလှူဒါန်းစေတော်မူ၍ သီတင်းသင် နှင့် ဖြစ်လေစေပါ။

ဤသို့သောအခါ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတို့က သစ် မဟုတ်။ ၁၂၀၀ ကျော်စကပင် မင်းသမီးမင်းမင်း၏ အမှုဝေစကား၌ ထိုစိတ်ကူးပေါ်ခဲ့ဖူးသည်ကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထူးထူးခြားခြား စိတ်ကူးကို နှစ်သက်တတ် အပွင့်တက်သည့် ကျောက်မာရုပ်၏ စာပေသုတကိုလည်းကောင်း၊ မူလရှိပြီး အရေးအသားကို မှမ်းမိလွက် စာသစ်ဖန်တီးတတ်သည့် စာပေအရည်အသွေး ကိုလည်းကောင်း အသိအမှတ်ပြုရလေမိမည်။ ကျောက်မာရုပ်သည် သဒ္ဒါ လက်ရာဆိုရုံသာမက အတ္ထာလင်္ကာရရှိလည်း စိတ်ဝင်တစား ရှိနေကြောင်း သက်သေကုသောအခါ ဖြစ်သည်။

ထိုသို့သဒ္ဒါလင်္ကာရ အတ္ထာလင်္ကာရ နှစ်ဝလုံး၌ အစွမ်းအစရှိသည့် အလျောက် ဆက်လက်ရေးခဲ့ထားသည့် ဥစ္စာရေးရေး မပေးလိုသော ဝန်တိုနည်းလည်း ငါမဖြစ်လို့။ သူတစ်ပါးဥစ္စာ များစွာမြင်လည်း ငါမလိုချင်ပါ။

ဟူသော စာကြောင်းတို့မှာ ကဗျာအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်လောက်အောင် အတ္ထာလင်္ကာရရာ သဒ္ဒါလင်္ကာရပါ ပြည့်စုံလာသည်။ အတ္ထာလင်္ကာရနှင့် ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုရခြင်းမှာ စကားအသုံးအနှုန်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျောက်မာ ရေးသူက "ဝန်တိုနည်း" ဟု သုံးထားသည်။ ထိုစကားကို သာမန်အားဖြင့် ရေးလျှင် "ဝန်တိုတတ်သောနည်း" ဟုရေးဖွယ်ရှိသည်။ ထိုသို့ရေးလျှင် ကဗျာသံ မပေါက်တော့ပြီ။ စကားပြေ၏လက္ခဏာသာ ဆောင်တော့မည်။ "ဝန်တိုနည်း" ဟု ဆိုလိုက်ခြင်းဖြင့် ကဗျာစကားသုံးတို့၏ ကျစ်လျစ်သည့်အရည်အသွေးမျိုး ရှိလာသည်။ "ဥစ္စာ ရှေးရေး" ဆိုသော အသုံးမှာလည်း ဆန်းသည်။ "ရှေးရေး"

ဆိုသောစကားကို ယခုပေတ်နားလည်သော "အတိတ်ကာလ" ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဖွင့်ဆို၍မရ။ အခြားပုဂံကျောက်စာတို့တွင်လည်း ဤစကားလုံး ကို မတွေ့နိုင်။ စကားအဆက်အစပ်ကိုထောက်၍သာ "ရက်ရက်ရောရော" ဟု အဓိပ္ပာယ်ကို မှန်းဆခွင့်ဆိုနိုင်သည်။ ပုဂံခေတ်က "ရှေးရေး" အသုံးကို တွေ့ရခဲသည်မှာ အကြောင်းရှိသည်။ "ရှေးရေး" သည် ထိုစဉ်ကတည်းက စကားပြေသုံးစကားမဟုတ်ခဲ့ရာ၊ ကဗျာသုံးစကားသာ ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ တဖန် သာမန်စကားပြေဆရာတို့လက်တွင် "သူတစ်ပါးဥစ္စာတို့ကို မတပ်မက်လို" ဟု သာ ရေးမိကြပေလိမ့်မည်။ ဤကျောက်စာတွင်မူ "သူတစ်ပါး ဥစ္စာ များစွာ မြင်လည်း" ဟု ရေးသည်။ ထိုသို့ရေးသဖြင့် အကြောင်းအရာမှာ ပိုမိုကြွတ်တက် လာသည်။ လိုချင်တပ်မက်ခြင်းသည် မြင်ရာက ကြီးထွားလာတတ်သည့် သဘောမှာ ပိုမိုပေါ်လွင်လာသည်။ ထိုသို့ အသုံးအနှုန်း ကျစ်လျစ်ခြင်း၊ ကဗျာသုံးစကားပါဝင်ခြင်း၊ စိမိပေပြလိုသည်ကို သာမန်မော်ဖြတ် ရုပ်လုံးပေါ် အောင် ဖော်တတ်ခြင်းတို့ကြောင့် အတိုင်းအတာတစ်ရပ်အထိ အတ္ထာလင်္ကာရ နှင့် ပြည့်စုံလျက်ရှိသည်။

သဒ္ဒါလင်္ကာရနှင့်ပြည့်စုံသောစကားသည်အစွမ်းမှာ ပုဂံခေတ်စကားပြေ ဖွဲ့ပုံကို မလိုက်နာသည့်အချက်တွင် ထင်ရှားသည်။ "ဝန်တိုသောနည်း" ဟု မရေးဘဲ "ဝန်တိုနည်း" ဟု ရေးခြင်းသည် ပုဂံခေတ်စကားလုံးတွင် ဖွဲ့ပုံကို မလိုက်နာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်တွင်သာမဟုတ်၊ ထိုစကားမျိုး ဖွဲ့လိုသည့် အခါ ယနေ့တိုင်လည်း "ဝန်တိုတိုနည်း" "ဝန်တိုသောနည်း" ဟူသော ရေးဖွယ် ရှိသည်။ "ဥစ္စာကို ရှေးရေး မပေးလိုသော" ဟု မရေးဘဲ ကံပုဒ်နောက်ဆက် "ကို" ကို ချန်လျက် "ဥစ္စာရေးရေး မပေးလိုသော" ဟု ရေးသည်မှာလည်း ပုဂံခေတ်ဝါကျဖွဲ့နေကျပုံစံကို မလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့မလိုက်သည် မှာ "သော" "ကို" နောက်ဆက်စကားတို့သည် စာ၏ကျစ်လျစ်မှုနှင့် အသံ သာယာမှုတို့ကို အားလျော့စေနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ "သော" နှင့် "ကို" တို့သာပါနေလျှင် ထိုစကားစုသည် စကားသံဖွဲ့ပုံအနေဖြင့် ဖတ်နာဖွယ် ကောင်းသော စကားပြေအဖြစ်သာ ရှိမည်။ ယခုသော် ကာရန်များမိနေသော သုံးကြောင်းကဗျာတို့နှင့်ပို၍ဖြစ်လျက်ရှိသည်။

ဥစ္စာ ရှေးရေး - - - +
မပေးလိုသော - + * - -
ဝန်တိုနည်းလည်း ငါမဖြစ်လို့။ - * - - - - -

“ရှေး” နှင့် “ပေး”၊ “လို” နှင့် “တို”တို့ကို ကာရန်ယူထားသည်။ “ရှေး” နှင့် “ပေး” မှာ “၄:၂” ကာရန်၊ “လို” နှင့် “တို”မှာ “၃:၂” ကာရန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

သုတစ်ပါး ဥစ္စာ ----- +
များစွာ မြင်လည်း - + - -
ငါမလိုချင် + - - -

“စာ” “စွာ” “ငါ”တို့ကို ကာရန်သုံးခု ချိတ်ဆက်ထားသည်။ ပဒလိုက် ကာရန်တို့၏ အနေအထားအလိုက်သော် “၅:၂:၁” ကာရန်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မျက်မှောက်ခေတ် ကဗျာစည်းကမ်းစနစ်နှင့် တစ်ထပ်တည်း မတူညီသော်လည်း သဒ္ဒါလင်္ကာရဖြစ်အောင် အသံဖွဲ့စည်းထားသည်မှာ သေချာသည်။

ထိုကဗျာတို့နှစ်ပုဒ်နောက်၌လည်း အရိုးစောမိဖွားသည် မိမိ၏ဆန္ဒကို ဆက်လက် ဖော်ပြသေးသည်။ မိမိမပေးဘဲ ကွယ်ရာမှာဖြစ်စေ၊ မျက်မှောက်မှာ ဖြစ်စေ မိမိဥစ္စာတို့ကို အခြားသူတို့ မယူနိုင်စေလိုကြောင်း ဆိုသည်။ ကဗျာသံ ဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း ခမ်းနားအောင် အားထုတ်ထားသည့် အဖွဲ့အနွဲ့ အသုံးအနှုန်းများ ထိုစကားစုတွင်လည်း ပါဝင်နေဆဲဖြစ်သည်။ “ထင်ထင်ရှားရှား” ဟုသာမန်မရေးဘဲ “ထင်ရှားကင်ကာ သိုထားသော အကြင် ငါဥစ္စာ” ၂၂၅ ဟုရေးပုံမျိုး၊ “မျက်မှောက်” ဟုမရေးဘဲ “မျက်မှောက် ကင်ကာ” ၂၂၅ ဟုရေးပုံမျိုးကိုဆိုလိုသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့အသုံးအနှုန်းသာမက စိတ်ကူး လည်း ခမ်းနားဆန်းကြယ်ဆဲဖြစ်သည်။ တုသိတာနတ်ပြည်၌ အရိမေတ္တေယျ ဘုရားလောင်းနှင့်အတူ ဖြစ်ချင်သည်ကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆိုက အရိမေတ္တေယျဘုရား ဖြစ်ပွင့်တော်မူသည်ကာလတွင် မည်သည်ကို တောင့်တပါသနည်း။

အရိမေတ္တေယျဘုရားလောင်း စုတေခွဲ၍ လူဖြစ်လတ်သောခါလည်း ငါလည်း လူဖြစ်ပါ၍ ဘုရားဖြစ်ပြီး ဓမ္မစကြာတရားဦး ဘုရားသခင် ဟောတော်မူသောခါလျှင် ရမက်၁၅၀၀အန်၍ အထွတ်မြတ်သော ရဟန္တာဖြစ်ချင် ၂၂၆

ကြောင်း အရိုးစောမိဖွား၏ဆန္ဒပြုထားသည်။ ဓမ္မစကြာတရားဦးနာလိုကြောင်း ဆန္ဒမှာ ၁၂၆၃ခုကပင် ငမိုးသင်လင်မယားတို့က ယင်းတို့ကျောက်စာ၌ ဖော်ပြ ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ စိတ်ကူးဟောင်း အရေးဟောင်းဟုဆိုနိုင်သည်။ အလိုရမက်နည်းချင် သည်ကိုမူ ရိုးရိုးစိတ်ကူးရိုးရိုးစကားဖြင့်ပြောလျှင် “ရမက်၁၅၀၀မှကင်း၍” ၂၂၇

ဟုရေးလေ့ရှိသည်။ စိတ်ကူးဆန်းဆန်း စကားသုံးဆန်းဆန်း နှစ်သက်တတ် ရေးတတ်သော အရိုးဖွားစောကမူ “ရမက် ၁၅၀၀ အန်၍” ၂၂၇ ဟု ရေးသည်။ ခြပ်ဝတ္ထုမရှိသောရမက်ကို အန်ထုတ်ပစ်နိုင်လိုကြောင်းရေးပုံကိုသတ်မှတ်သင့်သည်။ အလင်္ကာကျမ်းများအလိုအရ သမာဓိဂုဏ်မြောက်သောအဖွဲ့ ဖြစ်သည်။

ကျောက်စာဆရာကား ကဗျာဓာတ်နိုးကြားနေခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ အလှူ စာရင်း၌ ပိဋကတ်လှူပုံကို ဖော်ပြရာ၌လည်း “ပိဋကတ်ရုပ် တရားအထုံလည်း ပြုရ၏” ၂၂၆ ဟု ကာရန်ချိတ်လျက်ရေးသေးသည်။ ၁၂၆၀က အရိုးစောပင် ရေးထိုးခဲ့သည့်ကျောက်စာတွင် “ပိဋကတ်ရုပ်သောတရားအထုံလည်း ပြု၏” ၂၆၀ ဟု ရေးထိုးခဲ့သည်နှင့်ယှဉ်၍ ကြည့်နိုင်သည်။ အကြောင်းအရာတစ်မျိုးတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ၁၂၆၀က စကားပြေဟန်ဖြစ်၍ ၁၂၆၅တွင် ကဗျာဟန် ဖြစ်လာ သည်။ ထိုသို့ ကဗျာဓာတ်နိုးကြားနေသည့်အလျောက် အရိုးစောမိဖွား၏ ကျိန်စာမှာလည်း ထူးခြားလာပြန်သည်။ ကျိန်စာမှာ အရိုးစောမိဖွားက နှုတ်မှ ပြော၍ ကျောက်စာရေးသူက နောက်မှလိုက်ရေးခဲ့ရဟန်ရှိသည်။ “မင်း အစော မိဖွား မိန့်တော်မူသော” ဟု စကားချီလျက် အောက်ပါကျိန်စာကို ဖော်ပြ ထားသည်။

ဤ ငါ ဘုရားတရားသံဃာ ရတနာသုံးပါးသောကို လှူသော ကျွန် လယ် နွား ဥယျာဉ်ခပ်သိမ်းသောကို နောင်အခါ၌ လှယက် ဖျက်ဆီး ရစ်သောသူတို့ကား ဘုရားသခင်ကိုဖြစ်သောဒေဝဒတ်သည် ကိုယ်ကြီး ခြင်း အရက် ၁၀၀သွားလျှင် ဖြစ်၍ သံတံတိုင်းလေးမျက်နှာ သံဥပုံး ခွက် ချပ်ထလျက်သော ယုဒနာ၁၀၀ရှိသောအဝိစီရဲအထဲ၌ အရေသို့ မျက်နှာမူလျက် အရေသံတံတိုင်းမှ ထန်းပင်စည်ရှိလောက်သော သံ တံကျင်သည် ရင်လျှင်ဝင်းဝင်း ရောက်ဘိချင်း၍ အနောက်သံတံတိုင်း လျှင် ကန်၏။ တောင်မှသံတံကျင်လည်း လက်ယာနံတောင်းဝင်းဝင်း လက်ဝဲချင်း၍ မြောက်သံတံတိုင်းကန်၏။ အထက်မှသော သံတံကျင် လည်း ထိပ်လျှင်ဝင်းဝင်း ဖင်ဝချင်း၍ အောက်သံမြေလျှင်ကန်လျက် ကမ္ဘာတိုင်ခံသကဲ့သို့၊ ထိုကဲ့သို့ အဝိစီရဲအထဲ၌ ခံစေသတည်း။ ထိုငရဲမှ လွတ်တုံသောလည်း ငရဲကြီး စထပ်၌ခံစေသတည်း။ ထိုငရဲမှ လွတ်တုံသောလည်း ငရဲငယ် ၁၆ထပ်၌ ခံစေသတည်း။ ထိုမှလွတ်တုံ သောလည်း အသယာသူဌေး အလှူခံသော သူဖုန်းစားကို မဂ္ဂလို၍ မျက်နှာတဖျင့်တပါးမူကျင့်မှားသော ထိုယောက်ကျားမျက်နှာ တဖျင့်

တပါး မလှစွာ ကြောက်ဖွယ်နှင့်သောဘီလူးပြိတ္တာဖြစ်သကဲ့သို့ ဘီလူး
 ပြိတ္တာ ဖြစ်စေသတည်း။ လူလျှင်ဖြစ်လည်း ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်
 မဖူးစေသတည်း။ ဤလူအဖြစ်၌လည်း မင်းသုံးပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ ချစ်ကြစွာ
 သော မယားသားနှင့် တပျင့်တပါး ကွေကွင်းကြသောလည်း ဖြစ်စေ
 သတည်း။ မင်းဘေး ခိုးသူဘေး ရေဘေး မီးဘေးတို့လည်း သင့်စေသ
 တည်း။ ဤလူအဖြစ်တင်းတင်း ဂုရုကံစေရုံ အကျိန်ထိုလျှင် သင့်စေ
 သတည်း။ ထိုမှ လွတ်ငြားတုံ့သောလည်း ဂုရုစေရုံ အကျိန်ထိုလျှင်
 ရောက်စေသတည်း။ ထိုမှချွတ်ချွတ် လွတ်တုံ့သောလည်း ဂုရုစစ်ကား
 အဖြစ်ဓမ္မတာ မလွတ်ရာဟု မိန်သောထက်ရုံ ကြမ္မာစုံ၍ အကျိန်ထို
 လျှင် ရောက်စေသတည်း။^{၂၆၁}

ကျိန်စာရည်ကြီး ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ကျိန်စာများတွင် တွေ့ရတတ်သည့်
 အခြောက်အလှန့် အတော်များများမှာ ဤကျိန်စာတွင် ဆုံစည်းနေကြသည်။
 ကျိန်စာများတွင် ဒေဝဒတ် ငရဲခံရပုံကိုဖော်ပြလျက် ခြောက်လှန့်တတ်ကြောင်း
 ၁၂၃၀၀၀န်းကျင်မှ ၁၂၅၀တိုင်အထိ ကျိန်စာများကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြခဲ့ပြီး
 ဖြစ်သည်။ ယခုအရိုးစောမိဖွား၏ ကျောက်စာထက်သို့ ရောက်သောအခါ၌
 ဒေဝဒတ်၏ဒုက္ခမှာ ပိုမိုကြောက်သီးထဖွယ်ကောင်းလာသည်။ လေးမျက်နှာလုံး
 သံတံတိုင်း ကာထားသည်။ အပေါ်မှာကလည်း အဖုံးပိတ်ထားသည်။ ပြေးလမ်း
 လွတ်လမ်းမရှိသည့်အထဲတွင် တံကျင်လျှိုထားသေးသည်။ သံတံကျင်သေးသေး
 မဟုတ်။ "ထန်းပင်စည်လောက်ရှိသည်"ဟု ပုဂံသားတို့ မြင်ယောင်နိုင်မည့်
 ထန်းပင်၏ပမာဏနှင့် ယှဉ်၍ပြထားသည်။ သံတံကျင်မှာ တစ်ခုတည်းမဟုတ်။
 အရှေ့မှအနောက်၊ တောင်မှမြောက်၊ အထက်မှအောက် သုံးခု ဖြစ်သည်။
 စင်စစ်အားဖြင့် သံတံကျင်လျှိုထားသည်ကို ခံရမည်ဟုဆိုလျှင်ပင် ကြောက်ဖွယ်
 ကောင်းပြီ။ ယခုသော် လူကိုယ်၌ သံတံကျင်များစိုက်ဝင်နေပုံကို မြင်ယောင်
 ထိတ်လန့်လာအောင် ရေးသည်။ ထိုသို့ရေးရာ၌ ကာရန်များကိုလည်း
 သုံးထားသေးသည်။ "သံတံကျင်သည်၊ ရင်လျှင်ဝင်းဝင်း၊ ရောက်ဘီချင်း၍"
 "သံတံကျင်လေ၊ လက်ယာနံတောင်ဝင်းဝင်း၊ လက်ဝဲချင်း၍" "သံတံကျင်
 လည်း၊ ထိပ်လျှင်ဝင်းဝင်း၊ ဖင်ဝချင်း၍"ဟု အထပ်ထပ် ရေးထားသဖြင့်
 ပိုမိုကြောက်စရာကောင်းနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ကဗျာတစ်ပုဒ် မည်လောက်သည်
 အထိ ကာရန်များ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ချိတ်ဆက်ရေးမထားသော်လည်း ကျောက်စာ
 ဆရာ၏ ကဗျာအာရုံဝင်စားတတ်ပုံကို အသိအမှတ်ပြုရပေမည်။

ထိုမျှမက ကျောက်စာဆရာ၏ ကာရန်အရေးအသား နှစ်သက်သည့်
 အမှုအရာကို ထပ်၍ တွေ့နိုင်သေးသည်။ "သူဖုန်းစားကို မဂ္ဂလို၍ မျက်နှာ
 တပျင့်တပါး မူကျင့်မှားသော ယောက်ကျားမျက်နှာ တပျင့်တပါး မလှစွာ
 ကြောက်ဖွယ်နှင့်သော ဘီလူးပြိတ္တာ"ဟူသော စကားပြေအရေးအဖွဲ့၌ ကာရန်မိ
 အောင် ရေးထားသေးသည်။ "ကို" "လို" "ပါး" "မှား" "ကျား" တို့ကို
 တစ်ပဒပြီးတစ်ပဒ ဆက်ကာဆက်ကာ ကာရန်ယူထားသည်။ "နာ" "စွာ"
 "တာ"ဟူသော ကာရန်များကို စကားစုတစ်စုခြားလျက် ကာရန်ယူထားသည်။
 အသံသာသော စကားပြေဖြစ်သည်။ အသံသာ သာသည်မဟုတ်။ ပေတဝတ္ထု
 လာ အသယု သဋ္ဌေးအကြောင်းကိုအခြေခံသည့် ပြိတ္တာ၏ ရုပ်ပုံအဖွဲ့ကိုလည်း
 ထူးထူးခြားခြား စိတ်ကူး၍ဖွဲ့သည်။^{၂၆၂} မည်သူ၏မျက်နှာနှင့်မျှ မတူအောင်
 ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသောမျက်နှာဟု ဆိုသည်။ အခြားကျောက်စာများတွင်
 အလားတူဥပမာကို မတွေ့နိုင်ရာ စိတ်ကူးအသစ်အဆန်း ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ
 သံမဓိတ်မင်းကို ပမာပြထားသောစကားမှာလည်း ပုဂံကျောက်စာလောကတွင်
 အသစ်အဆန်းဖြစ်သည်။ စေ့စေ့ငှငှကာရန်ချိတ်မထားသည့်အတွက် စကားပြေ
 အဆင့်ထက်ကား ကျော်၍ မတွက်နိုင်။ လင်္ကာစကားပြေဟု ဆိုနိုင်ရာသည်။

သို့သော်ကျိန်စာအဆုံးကိုကား သတိထားအပ်သည်။ အရိုးစောက မိမိ
 ကျိန်စာ ထိရောက်စေလိုသည်။ မိမိကောင်းမှုကို ပျက်ဆီးလျှင် ခုနစ်ရက်
 အတွင်း ကျိန်စာသင့်စေလိုသည်။ ခုနစ်ရက်အတွင်းမသင့်လျှင် ခုနစ်လအတွင်း
 သင့်စေလိုသည်။ ရှိစေ။ ခုနစ်လအတွင်း ကျိန်စာမသင့်စေဦး။ ခုနစ်နှစ်အတွင်း
 ၌ကား လွတ်ရိုးထုံးစံမရှိ၊ ထိုအချိန်၌ ကြမ္မာဆိုးများဆုံ၍ ကျိန်စာသင့်မည်ဟု
 သတိပေးလိုသည်။ ထိုစိတ်ကူးမှာ စိတ်ကူးဆန်းကား မဟုတ်။ ၁၂၇၁ခုကပင်
 "ခုနစ်ရက်တွင်လျှင်၊ ခုနစ်ရက်လွတ်မှုကား ခုနစ်လတွင်လျှင်၊ ခုနစ်လတည်း
 လွတ်မှုကား ခုနစ်နှစ်တွင်လည်း အနာများသောဖြစ်စေ"စသည်ဖြင့် မိခင်ဖြစ်သူ
 မင်းဝိုင်းဖွားစောက ကျိန်ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အရိုးစော စိတ်ကူးမဆန်းသော်
 လည်း အရေးဆန်းသည်ဟု ဆိုရချိမ့်မည်။ "ခုနစ်နှစ်ကား အဖြစ်ဓမ္မတာ
 မလွတ်ရာဟု မိန်သောထက်ရုံ ကြမ္မာစုံ၍ အကျိန်ထိုလျှင် ရောက်စေသ
 တည်း"ဟု အဆုံးချသည်။ "နှစ်" "ဖြစ်" "တာ" "ရာ" "ရုံ" "နု"
 ကာရန်တို့ကို သုံးထားသည်။ လေးလုံးစပ်စည်းကမ်းအရစိစစ်လျှင် ကာရန်
 လွတ်နေသည့်နေရာကား ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် "အကျိန်ထိုလျှင် ရောက်စေ
 သတည်း"ဟူသော အဆုံးချတွင် ရှေ့ပဒနှင့်ချိတ်ဆက်ထားသည့်ကာရန် မပါ။

သို့သော် ကျောက်စာရေးသူသည် ကဗျာရေးရန်အားထုတ်ခဲ့သည့်အချက်မှာ သေချာသည်။ သာမန်စကားပြေတွင် မည်သည့်အခါမျှ "အကျိန်ထို" ဟူ၍ စကားဖွဲ့ရိုးမရှိ။ အညွန့်နာမဝိသေသနကို ရှေ့တွင်ထားလျက် "ထိုအကျိန်" ဟု သာ ဖွဲ့မည်။ "အကျိန်ထို" ဟူသောအဖွဲ့မျိုးမှာ ကဗျာမှာသာ တွေ့တတ်သော စကားဖွဲ့မျိုး ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာဆရာ၏စာကို ကဗျာကောင်းအဖြစ် မ သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း ကဗျာအဖြစ်ကား သတ်မှတ်ရပေလိမ့်မည်။

ကျိန်စာဆိုပြီးနောက် ဆုတောင်းရာတွင်လည်း ကျောက်စာရှင်၏ ကဗျာစိတ်ကူး ကဗျာဝါသနာကား ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ မိမိကုသိုလ်ကို စောင့်မချင်သူတို့ အသက်ရှည်စေလိုကြောင်း ဆုတောင်းသည့်အခါ၌ သီဟို ရာဇဝင်ကို ကိုးကားထားသည်။

ဘုရားသခင် နိဗ္ဗာန်မမူမီ သိကြားမင်းကိုခေါ်၍ "သီဟိုကျွန်း၌ သီရိ မမ္မာသောကမင်းကြီးသား မဟိန္ဒထေရ် သာသနတည်ရစ်အံ့၊ နင် စောင့်မချင်ရစ်မင်း" ဟု နှင်းခဲရကား သိကြားမင်း စောင့်မချင်ရစ်၍ အသက်ရှည်စွာ ဖြစ်သကဲ့သို့။^{၂၆၃}

ဟု ရေးထားသည်။ အသက်ရှည်ရာ၌ပျံ့ရသော မဟိန္ဒထေရ်ကို စိတ်ကူးမိသည် မှာ စိတ်ကူးကောင်း ဖြစ်သည်။ စိတ်ကူးကောင်းရုံသာမက အခွင့်သင့်သည့် အခါ ကာရန်ဖြင့်လည်း ဆက်လက်ရေးဖွဲ့သေးသည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို စောင့်ရှောက်ရစ်ကြမည့်သူတို့အတွက် ဆုတောင်းရာတွင် "ဘေးခပ်သိမ်းလည်း ပျောက်စေ၊ ချမ်းသာခပ်သိမ်းလည်း ရောက်စေ" ^{၂၆၄} ဟု ရေးသည်။ ဝါကျ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကာရန်ထပ်ထားသည်။ နောင်လာမည့်မင်းတို့ကို ဖော်ပြလို သည့်အခါ "နောင်မိုးနှောင်းသံထင်စါ၊ အဆင်အခြင် သိကြားပညာ သဒ္ဓါ ယုံကြည် နှလုံးတည်သောမင်းမြတ်တို့" ^{၂၆၅} ဟု ဖွဲ့သည်။ "မိုးနှောင်းသံထင် အခါ" ဟု ချီထားသည့်အပိုဒ်၏ အဆုံးကာရန် "အာ" ကို နောက်ပဒတွင် ချက်ချင်းမချိတ်သေးဘဲ တစ်ပဒခြားပြီး "သိကြားပညာ" ဆိုသည့်ပဒအဆုံး "ညာ" ဟူသောကာရန်နှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည်။ အလားတူ ပဒခြားကာရန်ကို ပြိတ္တာအဖွဲ့၌လည်း အထက်တွင် တွေ့ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ထိုကာရန်ယူပုံများကို နောင်တွင် "ခြင်္သေ့လည်ပြန်ကာရန်ဟု အမည်ပေးကြ သည်။ ထိုအမည်ကို သုံးကောင်းမှ သုံးခုမည် ဖြစ်သော်လည်း ပုဂံခေတ်ကပင် အရေးအဖွဲ့တွင်ခဲ့သည့် ကာရန်အမျိုးအစား ဖြစ်သည်။

အရိုးစောဖွားကျောက်စာကိုချဲ့ငုံသုံးသပ်လျှင် ကျောက်စာရှင်၏ စာ ရေးပုံစေလေမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်။ အနန္တသူ၊ မင်းဝိုင်းဖွားစော၊ ကြာသဝတ်လင်မယားစသော ထိုခေတ်ကထင်ရှားခဲ့မည့် ကျောက်စာတို့မှ ကောင်းနိုးရာရာတို့ကိုယူသည်။ သို့သော် မူလကျောက်စာပါစာအတိုင်း ကူးယူ ဖော်ပြသည်မဟုတ်ဘဲ မူလထက် အနက်လှအသံလှအောင် ထပ်ဆင့် မွမ်းမံ ရေးသားသည်။ ထိုကြောင့်လည်း ကျောက်စာရေးသူ၏ ကဗျာဝါသနာကို ကျောက်စာကသက်သေထူနေသည်။ ကဗျာအတွေးလည်းဝင်စားတတ်၍ ကဗျာ ကာရန်သဘောကိုလည်း နားလည်သည်။ သာမန်စကားပြေရေးရာမှာပင် ကဗျာသံ ပါတတ်သည်။ လင်္ကာစကားပြေ နှစ်ထွေရာလျက် ရေးမိတတ် သည်။ "ကဗျာတို" ဟုဆိုနိုင်သော အဖွဲ့နှစ်ရပ်ကိုတွေ့ရသည်။ ကဗျာဖွဲ့သည့် အကြောင်းအရာ မှာ ဆုတောင်းနှင့်ကျိန်စာ ဖြစ်သည်။

စိုးမင်းကြာသဝတ် လင်မယား ^{၂၆၆}

၁၂၆၂ခုထိုး စိုးမင်းကြာသဝတ်ကျောက်စာမှာ နှစ်မျက်နှာကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ မျက်နှာဘက်တွင် ကြောင်းရေ ၃၀၊ ကျောက်ဘက်တွင် ၁၁ ကြောင်း ရှိသည်။ စိုးမင်းကြာသဝတ်တို့ကောင်းမှုအကြောင်း ရေးထားသည်။ စင်စစ်အား ဖြင့် ကျောက်စာကို ဦးဆောင်ရေးထိုးသူမှာ ကြာသဝတ်၏မယား ဖြစ်သည်။ လင်ကြာသဝတ်နှင့် သဘောတူ ဝုဘုရားတည်း၊ ကျောင်းနှင့် စာသင်တိုက်များ ဆောက်သည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံ လှူသည်။ တရားပလ္လင် တစ်ခု ပြုသည်။ ထိုအလှူ ကြာရှည်တည်တံ့အောင် လယ်နှင့်ကျွန်များ လှူသည်။ ရွှေငွေများ လှူ သည်။ ထိုနောက် ဆုတောင်းသည်။ ကျိန်စာရေးသည်။ ဤကျောက်စာ၏ ထူးခြားချက်မှာ အလှူအတန်းအကြောင်းအရာနှင့် ဆုတောင်းစာကျိန်စာတို့ကို ခွဲခြားရေးထိုးခြင်း ဖြစ်သည်။ မျက်နှာဘက်တွင် အလှူမှတ်တမ်းကိုရေး၍ ကျောက်ဘက်၌ ဆုတောင်းစာနှင့်ကျိန်စာတို့ကို ရေးထားသည်။ ကျောက်စာရှိ ထိုဆုတောင်းစာ ကျိန်စာတို့သည် ပုဂံခေတ် ကျောက်စာကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်နေ သည်။

ဆုတောင်းစကားမဆိုမီ အလှူပြုစဉ် သတ်သေအဖြစ် လာရောက်ကြသူ များကို စည်သဝတ်မယားက ဖော်ပြသည်။ အလှူသို့ ရွယ်သင်ကျောင်းက ဆရာတော်များ၊ စည်သဝတ်ကျောင်းက ဆရာတော်များ ကြွလာခဲ့ကြသည်။

မိမိအလှပြုသည်ကို ထိုဆရာတော်များ သိကြသည်။ ခြောက်လှည့်မှာ ဤ အချက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာလုံးလုံးသာဖြစ်၍ အတွေးအခေါ် အဆန်းအပြားမပါ။ အမတွေးအခေါ် မဆန်းပြားလင့်ကစား အသံလှအောင် ကာရန်သုံး၍ ကျောက်စာရှင်က ရေးသည်။

၁ ဝဋ္ဋယ်သင်ကျောင်းတွင်	- - - - +
၂ သခင် သယံ	- + - *
၃ အရာ ခပင်	- * - ၀
၄ စည်သဝတ်ကျောင်းတွင်	- - - - +
၅ စာသင် သယံ	- + - *
၆ အရာ ခပင်	- * - ၀
၇ ဤမျှသာ	- - - +
၈ လှသယံတိုင်	+ - * -
၉ ကြားပါသော	- * - -

ဤစာကို သုံးပဒ တစ်ခု ခွဲ၍ ကြည့်နိုင်သည်။ ပထမ သုံးပဒတွင် "တွင်" နှင့် "ခင်"၊ "ယာ" နှင့် "ယာ" တို့ကို ကာရန်မိအောင် ရေးသည်။ "ခပင်" ဟု အဆုံးချထားသည်။ ဒုတိယ သုံးပဒတွင်လည်း "တွင်" နှင့် "သင်"၊ "ယာ" နှင့် "ယာ" တို့ကို ကာရန်ယူလျက် "ခပင်" ဟု အဆုံးချထားသည်။ သုံးပဒစု အသီးသီး၏အဆုံးကာရန်များလည်း ညီလျက်ရှိသည်။ တတိယ သုံးပဒတွင်မူ "သု" နှင့် "လု"၊ "ယာ" နှင့် "ပါ" တို့ကို ကာရန်မိအောင် ရေးထားသည်။ ကာရန်အနေအထားမှာ ပထမ ဒုတိယ သုံးပဒစုများတွင် (၅:၂၊ ၄:၂) ကာရန် စနစ်ကို သုံးသည်။ တတိယ သုံးပဒတွင်မူ (၄:၁၊ ၃:၂) စနစ်ကို သုံးသည်။ ကာရန်ယူထားပုံများ သေသေသပ်သပ် လှလှပပ ရှိကြသည်။ ပဒစုများအတွင်း ကာရန်အကျိုးအပေါက် မရှိချေ။

ထိုနောက် ဆုတောင်းစကားတွင်လည်း ကျောက်စာရှင်၏ကဗျာဉာဏ် ကို တွေ့ရသည်။ အခြား ဝဋ္ဋဘာသာဝင်များနည်းတူ စည်သဝတ်မယားသည် လည်း နောက်ထပ်ဘဝအဆက်ဆက် ကျင်လည်ရဦးမည်ကို ယုံကြည်သည်။ ယခုကဲ့သို့သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုအကျိုးကြောင့် လူ့ဘဝအောက်သို့ ယုတ်ကျ မသွားနိုင်ဟုလည်း ယုံကြည်ထားပုံရသည်။ ထိုကြောင့် လူ့ဘဝရောက်သည့် အခါ လူတကာထက် မြတ်ချင်သည်။ လူ့ဘဝတွင် အမြတ်ဆုံးကား မည်သူပါ နည်း။ ကျမ်းဂန်တွင် ကြောဝတေးမင်း၏အကြောင်းကိုလည်း ဖတ်နားဖူးသည်။

ကြောဝဋ္ဋာတစ်ခုလုံးကို အစိုးရတတ်သည်။ မှာတုကြောဝတေးမင်းကြီးဟု လည်း ခေါ်ကြသည်။ ထိုမင်း၏ နည်းစီမံခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ဆန်းဆန်းပြားပြားတွေးကာ ဆုတောင်းစကားကို ဆို သည်။ "ဤငါပြုသောကောင်းမှုအကျိုးဖြင့်ကား" ဟု စကားပြောနှင့် အစရှိထား သော်လည်း ဆက်လက်ရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ ကဗျာဖြစ်သည်။

၁ လှရွာ နက်ရွာ	- - - -
၂ သံသရာ အရှည်	- - + - *
၃ ကျင်လည်ရရာ	- * - +
၄ လှရွာ ဖြစ်လည်း	- + - -
၅ လှထက် အမြတ်	- - - ၀
၆ မန္တတ်မင်း၏	- ၀ - -
၇ စည်းစိမ်သို့သော	- - - -
၈ စည်းစိမ်ကိုလျှင်	- - - +
၉ လှိုင်ချင်သတည်း	- - - -

ကိုးပဒပါသော စာစုဖြစ်သည်။ စတုတ္ထပဒအထိ ကာရန်များ ပုံမှန်အတိုင်း ဖွဲ့စည်းထားသည်။ "ရွာ" နှင့် "ရာ" ကို (၄:၃)၊ "ရှည်" နှင့် "လည်" ကို (၅:၂)၊ "ရာ" နှင့် "ရွာ" ကို (၄:၂) ကာရန်စနစ်အတိုင်းဖွဲ့ထားသည်။ သို့သော် စတုတ္ထ ပဒနှင့် ပဉ္စမပဒအကူးတွင်မူ ချိတ်ဆက်ပေးထားသည့် ကာရန် မရှိပေ။ ဖတ်ရှုတ်ရာ၌ကား အသံမပြေမဖြစ် ထစ်ငေါ့နေခြင်းမျိုး မရှိပေ။ ပြေပြစ်မြဲ ပြေပြစ်နေသည်။ ပဉ္စမနှင့်ဆဋ္ဌမပဒတွင် "မြတ်" နှင့် "ထတ်" (၄:၂) ကာရန် ဖြင့် ဆက်လက်ချိတ်ဆက်ထားသောကြောင့် ဖြစ်လာသည်။ သတ္တမပဒမှာ ကာရန်လွတ်နေသော ပဒဖြစ်သည်။ ရှေ့ပဒနှင့် ကာရန် အချိတ်အဆက် လုံးဝ မရှိ။ နောက်ပဒနှင့်မူ "စည်းစိမ်" ဟူသောစကားကို အသံထပ်ထားသည်ဟု ဆို ကောင်း ဆိုနိုင်ရာသည်။ လေးလုံးစပ်ကဗျာတို့တွင် ကွဲမိုးကွဲစဉ် ကာရန် ယူပုံမျိုးကား မဟုတ်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ အသံသာယာမှု ပျောက်ပျက် မသွား ချေ။ နောက်၌လာသော အဆုံးနှစ်ပဒကိုမူ "လျှင်" နှင့် "ချင်" ကာရန်တို့ဖြင့် ချိတ်ဆက်ရေးထားသည်။ ကာရန်ရှုထောင့်ကကြည့်လျှင် ကာရန် အကျိုး အပေါက်ပါသော စာစုဟု ဆိုနိုင်ရာသည်။ အသံဖွဲ့စည်းမှုထောင့်က ကြည့်လျှင် မူ ကဗျာတို့တွင်ရှိသင့်သော သဒ္ဒါလင်္ကာရန်ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုသင့်ပေလိမ့် မည်။

လူ့ဘဝတွင် မည်သည့်လူ့အဖြစ်မျိုးရလိုကြောင်း ဆုတောင်းပြီးနောက် နတ်ဖြစ်လျှင် မည်သည့်နတ်မျိုးဖြစ်လိုကြောင်း ဆက်လက်ဆုတောင်းပြန်သည်။ အခြားဆုတောင်းစကားတို့မှာနည်းတူ နတ်ပြည်၌ဖြစ်လျှင် တုသိတာနတ်ပြည် သည် ကြာသဝတ်မယားရောက်လိုသော နေရာ ဖြစ်သည်။ အရိုးစောမိဖွား သည် ကြာသဝတ်မယားရောက်လိုသော နေရာ ဖြစ်သည်။ အရိုးစောမိဖွား ကျောက်စာတွင် ဖော်ပြသည့်အတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်သည် အရိမေတ္တယျ ဘုရားလောင်း နတ်ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ပုဂံခေတ်ပြည်သူတို့၏ ထိုစိတ်ကူးကို ဤကျောက်စာတွင် ဤသို့ ရေးဖွဲ့သည်။

၁ နတ်ရွာ ဖြစ်လည်း	- - - -
၂ ဟု ရ ရာသော	- - + -
၃ နတ်ရွာတို့ထက်	- + - -
၄ သာယာဇ္ဇာ ဟု	- + - *
၅ ဘုရားလောင်း တကာ	* - - - +
၆ ဖြစ်ရာ အမှတ်	- + - *
၇ မြတ်သော နတ်ရွာ	* - - +
၈ တုသိတာ လျှင်	- - + *
၉ ဖြစ်ချင်သတည်း။ ^{၂၆၉}	- * - -

အထက်ကနည်းတူ ကိုးပဒစ ဖြစ်သည်။ လေးလုံးစပ်ဖွဲ့ရိုးဖွဲ့စဉ်အရ ပထမနှင့် ဒုတိယပဒကို ကာရန်ချိတ်ဆက်မထားဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပထမပဒပါ "ရွာ" နှင့် ဒုတိယပဒပါ "ရာ" တို့ အသံတူနေသည်ကိုကား တွေ့နိုင်သည်။ နေရာ အနေ အထားမှာ (၂:၃) ဖြစ်နေသည့်အတွက်သာ လေးလုံးစပ်ဖွဲ့ပုံစနစ်အရ ကာရန်မိသည်ဟု ဆိုရန်ခက်သည်။ လေးလုံးစပ်ကာရန် သဘောမှာ (၄:၃:၂) (၄:၃:၁) စသည်ဖြင့် ကာရန်သည် အောက်သို့သာ ဆင်းလေ့ရှိ၍ (၂:၃:၄) (၁:၃:၄) စသည်ဖြင့် အပေါ်သို့ ဆန်လေ့မရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် တွင် ကာရန်သည် အပေါ်ဆန်လေ့ရှိခဲ့မည် မရှိခဲ့မည်ကို အတိအကျဆိုနိုင်ရန် အထောက်အထား မရှိသေးချေ။ ဒုတိယပဒမှစ၍နောက်၌ကား ကာရန်များ ညီညွတ်လျက် ရှိသည်။ "ရာ" "ရွာ" နှင့် "ယာ" တို့ကို (၃:၂:၂) ကာရန်ဖြင့် တစ်စု၊ "ဟု" နှင့် "ပု" ကို (၄:၁) ကာရန်ဖြင့် တစ်စု၊ "ကာ" နှင့် "ရာ" ကို (၅:၂) ကာရန်ဖြင့် တစ်စု၊ "ရွာ" နှင့် "တာ" ကို (၄:၃) ကာရန်ဖြင့် တစ်စု။ "လျှင်" နှင့် "ချင်" ကို (၄:၃) ကာရန်ဖြင့် တစ်စု ကာရန်ယူထားသည်။^{၂၇၀} ဤစကားစု၌ "ဟုရရာသ" ဟူသောအသုံးမှာ သတိထားအပ်သောအသုံး ဖြစ် သည်။ ကျောက်စာစကားပြေ၌ မတွေ့နိုင်။ "မည်ကာမတ္တ" ဟု အဓိပ္ပာယ်

ဆောင်သည်။ နတ်ရွာမည်ကာမျှလောက်ကိုကား မရောက်လိုသည့် အလှူရှင်၏ ဆန္ဒမှာ ထိုအသုံးကြောင့် များစွာပေါ်လွင်လာသည်။

လူ့ပြည်မှာ အမြတ်ဆုံး၊ နတ်ပြည်တွင်လည်း အမွန်ဆုံး ဖြစ်လို ကြောင်း တောင်းခဲ့သောဆုများမှာ နိဗ္ဗာန်မရောက်မီ အထောက်ထောက် နား နေရစဉ်၌ ရလိုသောဆုများ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သည့်အလျောက် ကြာသဝတ်မယား အတောင့်တဆုံးဆုမှာကား နိဗ္ဗာန်ဆုသာ ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ဆုကို ရရှိရေးမှာလည်း လမ်းနှစ်သွယ်ရှိသည်။ ကိုယ်တိုင် ဘုရားဆုကို တောင်းလိုက တောင်းနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘဝဖြင့် ကျွတ်တန်း ဝင်လိုက ဝင်နိုင်သည်။ ကြာသဝတ်မယားမှာ အရိုးစောမိဖွားနှင့် သဘောတူသူ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင် ဘုရားအဖြစ်ကို မတောင့်တ။ နိဗ္ဗာန်သို့ မြန်မြန် ရောက်ရေးကိုသာ ပဓာနထားသည်။ ထိုကြောင့် နောင်ပွင့်မည့် အရိမေတ္တယျ ဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ရဟန္တာအဖြစ် နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်လိုပါကြောင်း ဆုတောင်းစကား ဆိုသည်။

၁ လူရွာ နတ်ရွာ	- - - +
၂ စည်းစိမ် ချမ်းသာ	- - - +
၃ ခံပြီးသောခါ	- - - +
၄ ဘုရားမြတ်စွာ	- - - +
၅ မိတ္တေယျာလက်ထက်	- - + - *
၆ အမှိုက် အမျက်	- - - *
၇ ရမက် အန်သော	- * + -
၈ အရဟန္တာ ဖြစ်၍	- - + - * -
၉ နှစ်ဆစ် မပြန်	- * - +
၁၀ နိဗ္ဗာန် မည်သော	- + * -
၁၁ မသေပြည်လျှင်	- - * +
၁၂ ဝင်ရလိပ်သတေ။ ^{၂၇၁}	+ - - - -

ဤစာစုတွင် ၁၂ ပဒပါသည်။ အတ္ထာလင်္ကာရအမွမ်းအမံအဖြစ် ထူးထူးခြားခြား သတိထားရမည့်အဖွဲ့နှစ်ခုမှာ "ရဟန္တာအဖွဲ့" နှင့် "နိဗ္ဗာန်" အဖွဲ့တို့ ဖြစ်သည်။ ရဟန္တာဖြစ်ချင်ပါသည်ဟု တိုက်ရိုက်မဆိုဘဲ "အမှိုက်အမျက်ရမက် အန်သော ရဟန္တာ" ဟု ဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအသုံးကို အရိုးစောမိဖွားကျောက်စာတွင် နည်းယူသုံးနှုန်းခဲ့ပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအတူ နိဗ္ဗာန်ကိုဖွဲ့ရာ၌

“နှစ်ဆစ်မပြန် နိဗ္ဗာန်မည်သော မသေပြည်”ဟု ဖွဲ့သည်။ နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်နှစ်ရပ်ကို ဖော်ပြထားသော စကားဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ပြီးလျှင် သံသရာသို့ တစ်ဖန် ပြန်လာ ကျင်လည်စရာ မလိုတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် “နှစ်ဆစ်မပြန်” ဟူသောစကားကို သုံးသည်။ ကျောက်စာရှင် ဖန်တီးလိုက်သောအသုံးကား မဟုတ်။ “နှစ်ဆစ်မပြန်နိဗ္ဗာန်မည်သောပြည်” ၂၇၂ ဟူ၍ ၁၂၅၂ကမင်သွိုင်ခင်မမီးက သုံးနှုန်းရေးသားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်၏ အခြားဂုဏ်အထူးတစ်ရပ်မှာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ပြီးလျှင် သေခြင်းဟူ၍မရှိတော့သော အချက်ဖြစ်သည်။ ထိုဂုဏ်အထူးကိုဆိုရာ၌ “မသေပြည်”ဟုရေးသည်။ အခြားကျောက်စာတို့၌ မတွေ့နိုင်သည့်စကား ဖြစ်သည်။ ကဗျာသုံးစကားဖြစ်ရာ နှုတ်ပြောစကားတွင်လည်း တွေ့နိုင်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။ စကားလည်းကျစ်လျစ်၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်း ထင်ရှားလွယ်ကာ ထိရောက်သောအသုံး ဖြစ်သည်။ စိတ်ကူးစိတ်သန်းအသုံးအနှုန်းမှာ ကဗျာဘက်သို့ လှလျက်ရှိသည်။

အရေးအဖွဲ့တွင်မူ ပထမ လေးပဒမှာ ထူးခြားလှသည်။ “ရွာ” “သာ” “ခါ” “စွာ”ဟူ၍ “အာ”ကာရန်ကို လေးကြိမ်ဆက်တိုက် သုံးထားသည်။ သုံးရာတွင် ကာရန်နေရာ အနေအထားမှာ အောက်ဆင်းခြင်းလည်း မရှိ၊ အထက်ဆန်ခြင်းလည်း မရှိ။ စတုတ္ထနေရာ၌ တန်နေသည်။ (၄:၄:၄:၄) စနစ်ဟု ဆိုသင့်သည်။ နောက်ပိုင်း ဆက်လက်စပ်ဖွဲ့သည့်အခါတွင်မူ “စွာ”နှင့် “ယာ”ကို (၄:၃)၊ “ထက်” “မျက်” “မက်”တို့ကို (၅:၄:၂)၊ “အန်”နှင့် “ဟန်”ကို (၃:၃)၊ “ဖြစ်”နှင့် “ဆစ်”ကို (၄:၂)၊ “ပြန်”နှင့် “စန်”ကို (၄:၂)၊ “မည်”နှင့် “ပြည်”ကို (၃:၃)၊ “လျှင်”နှင့် “ဝင်”ကို (၄:၁) ကာရန်စုံစုံအသီးသီးဖြင့် စပ်ဖွဲ့ထားသည်။ ကာရန်အချိတ်အဆက် လွတ်သွားသော ပဒဟူ၍ မရှိချေ။ “အရဟန္တာဖြစ်၍” ဟူသောပဒ၌သာ စကားပြေရေးဟန်သို့ ယိမ်းသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုသို့ဆုတောင်းစကားရေးထိုးပြီးနောက် ကျိန်စာဆိုသည်။ ကျိန်စာမှာ ဆုတောင်းစကားမျှ ကဗျာလက္ခဏာ မဆောင်ချေ။ ကျောက်စာရေးသူ၏ ကဗျာ၌ဓမ္မလျော်တတ်သည့် ဝါသနာကား အရိပ်ထင်နေဆဲ ဖြစ်သည်။

- ငါ့သား ငါ့မြေး
- ငါ့ဆွေ ငါ့ဝါး
- သူတပါး လည်းကောင်း

အလှအယက်
အဖျက်အဆီးမှု ရစ်သသူတို့ကား
မြေကြီးအထဲ
အောက်ငရဲလျှင်
ဆင်းရဲ ကြီးစွာ
ဝေဒနာကို ခံစေသတည်း ၂၇၃

ကာရန်များ ကြီးကြားကြီးကြား သုံးထားသော်လည်း စကားပြေဘက်သို့ အားသာလျက် ရှိသည်။ အဆုံးလေးပဒသာလျှင် အပြည့်အဝကာရန်မိနေသော စာစု ဖြစ်သည်။ “မြေကြီးအထဲ၊ အောက်ငရဲလျှင်၊ ဆင်းရဲကြီးစွာ၊ ဝေဒနာကိုခံစေသတည်း” ဟူသောကျိန်စာမှာ ကာရန်စုစုငင်ဖြင့် နှုတ် နားစွဲလောက်သောကဗျာတို့ တစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။ ထဲ၊ ရဲ၊ ရဲ တို့ကို (၄:၃:၂)၊ စွာနှင့်နာတို့ကို (၄:၃) ကာရန်ဖွဲ့ထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကျောက်စာရှင် ဆက်လက်ရေးထိုးသည်မှာ အမျှဝေစကား ဖြစ်သည်။ အမျှဝေရာတွင် မိမိကောင်းမှုကို စောင့်ရှောက်သည်သူများ မိမိနည်းတူကောင်းမှုအကျိုး ခံစားရစေကြောင်း၊ လူနတ်စည်းစိမ်ရစေကြောင်း၊ အဆုံး၌ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ ရစေလိုကြောင်း ရေးထိုးထားသည်။ စိတ်ကူးလည်းရိုးရိုးစာလည်းရိုးရိုးသာ ဖြစ်သည်။ ကာရန် တစ်ခုစ နှစ်ခုစ တွေ့ရသော်လည်း ကဗျာဟု သတ်မှတ်နိုင်လောက်သည့်အဖွဲ့ကိုကား မတွေ့ရတော့ချေ။

အထောက်အပင်
စောင်မချင်၍
အရေးအရံ ယူသသူကာ
လာနှင့် အတူ
လူနတ် စည်းစိမ် ခံစားပါရယ်
အဆုံးစွန်ကား
နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာ
ခံစား ပါရစေကုန်သတေ ၂၇၄

ကြာသဝတ်လင်မယားကျောက်စာသည် ကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့ ပါသော ကျောက်စာဖြစ်သည်ဆိုသော အချက်မှာ ဤမျှဖြင့် ထင်ရှားလောက်ပေပြီ။ လင်္ကာစကားပြေ နှစ်ထွေရှော၍ရေးသည်ကို အများအပြား တွေ့နိုင်သော်လည်း

ခဲ့သည်။ ပါဠိဘာသာကဏ္ဍတို့တွင် အသံနိမ့်မြင့်အစီအစဉ်နှင့် ကဏ္ဍပွဲခဲ့သည် ဟု ဆိုသည်။^{၂၆၄} ပုဂံသားမြန်မာကဏ္ဍတို့ကား ပုဂံခေတ်ကပင် ကဏ္ဍ ရေးပွဲရာတွင် ကာရန်စနစ်ကို သုံးနေကြပြီ။

မှတ်စုများ

- ၁။ ဦးဝန်၊ "မြန်မာစာလုံးပေါင်းဖြစ်စဉ်"၊ မြန်မာစာမြန်မာမှု။ စပယ်ဦး စာပေဖြန့်ချိရေး။ ၁၉၇၅ ခေတ်ဝါရီ၊ စာ ၁၂၂ - ၁၂၉
 - ၂။ စတုရန်စိစည်းသမီးမောင်နံ(၆၄၀)၊ ကြောင်း ၁
 - ၃။ ဓမ္မရုံကြီးဘုရား(၅၆၇)၊ ကြောင်း ၁၅
 - ၄။ မြင်းခုန်တိုင်သခင်မဟာထံ(၆၃၅)၊ ကြောင်း ၆
 - ၅။ သခင်စာချီဇိလ်(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၂
 - ၆။ သင်ကြီးဒိုဆုံသင်(၅၇၉)၊ ကြောင်း ၁၁
 - ၇။ နန်းတွင်းရုံ ကျောက်တိုင်အမှတ် ၁၉ (၅၈၄)၊ ကြောင်း ၁၉
 - ၈။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး(၆၀၄) - ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း၊ ကြောင်း ၂
 - ၉။ သခင်စာချီဇိလ်(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၂၀၊ ၂၁
- မှတ်စုကံ။ ။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာပေါင်းချုပ်တွင် "ယပင့်"မပါဘဲ ဖတ်ထားသည်။
- ၁၀။ ဝရောက်(၆၂၁)၊ ကြောင်း ၁၅
 - ၁၁။ စိုးမင်းပျံချီသမီး(၅၆၆)၊ ကြောင်း ၂၁
 - ၁၂။ သံပျင်ရင်ကောင်း(၅၆၄)၊ ကြောင်း ၁၈
 - ၁၃။ သိမ်သွသမီး (၆၂၈)၊ ကြောင်း ၁၂
 - ၁၄။ စာပွဲမှောက်ဘုရား(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၇
 - ၁၅။ သင်္ကန်းရုံဘုရား(၆၀၆)၊ ကြောင်း ၉
 - ၁၆။ "အတိုင်မယ်သောစက္ကဝလာနိကံနေသ။ သကြာမြဟွာစတုလောက ဝါလာနတ်မင်စသော တတယမမင် လုစသ။ သတ္တဝါခသ္မိ ငါကောင်မှအတ္ထိဝံ ရန်ကုန်၏"၊ တရုတ်ပြေးမင်းကြီးအမတ် (၆၃၆)၊ ကြောင်း ၂၂-၂၄
 - ၁၇။ "ဤငါ့လူသောကောင်မှ"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၂
 - ၁၈။ "ဤငါ့မှသကောင်မှ"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၄
 - ၁၉။ "ဤငါ့လူသော ကောင်မှ"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၇

- ၂၀။ "မိန့်တစ်မှ"၊ လက်ပွတ်ကန်ဘုရား(၆၀၄)၊ ကြောင်း ၂ မှတ်စုကံ။ ။ "တစ်"ကို တစ်ခါတစ်ရံ "တော"ဟုသောအသံအတွက်လည်း သုံးသည်။ သခင်ပင်လယ်တောကျောင်း(၆၀၉)၊ ကြောင်း ၁၈ ၂၃တွင် "တစ်ဣောင်သိုင်" ဟုရေးသည်။
- ၂၁။ ထုယ်တာဝံ"၊ မှတ်စုဘုရား(၆၁၁)၊ မျက်နှာ ကြောင်း ၂
- ၂၂။ "အစမင်လှင်သော ကိုင်စာလူရယ်"၊ နားတောင်းများမင်းကြီး (၅၆၀)၊ ကြောင်း ၇
- ၂၃။ "ဣည့်တုံ"၊ ဓမ္မရုံကြီး(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၂၅ "လုပ်ဣည့်"၊ တည်တော်ကြီးသေရာပိစည်ပယား(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၁၇
- ၂၄။ "ကျွန်ကိုညှန်ဆယ်"၊ ငါမြေသင်လင်ပယား(၆၀၈)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၄
- ၂၅။ "နွာပိုက် ၁ယုနံ"၊ အနာထပိတ်သုဋ္ဌာ(၆၂၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၇
- ၂၆။ "သင်ပန်စင်"၊ ရွှေရုံကြီးဘုရား(၅၆၈)၊ ကြောင်း ၁၆၊ ၁၇
- ၂၇။ အနန္တ သုလေးမျက်နှာ(၅၅၂) - တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်ကြီး၊ အနောက်မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၀
- ၂၈။ သင်လျင်ဆိုကပ်သင်ရင်(၅၇၅)၊ ကဏ္ဍ၊ ကြောင်း ၁၃
- ၂၉။ ရှင်မဟာကဿပ(၆၀၆)၊ ကြောင်း ၁၁
- ၃၀။ မှတ်စုဘုရား(၆၁၁)၊ ကဏ္ဍ၊ ကြောင်း ၂၉
- ၃၁။ ယင်း၊ ကြောင်း ၂-၄
- ၃၂။ မောင်းမတောင်ပိဝယ်(၅၆၀)၊ ကြောင်း ၁၄-၁၆
- ၃၃။ အနန္တ သုလေးမျက်နှာ(၅၈၈) - မြောက်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အနောက် မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၀
- ၃၄။ ယင်း(၅၈၅) - တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၁
- ၃၅။ "ပန်ထိန်သာ"၊ မဟာသေရံဇာကသမိ(၅၁၂)၊ ကြောင်း ၂၂ "ပန်ထိန်မန်ဇယ်"၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး(၆၀၄) - တောင်ဘက် ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၁၂
- ၃၆။ ဦးစိုးလတ်၊ "မြန်မာစကားအပွင့်ကျမ်း"၊ ပညာဓနပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၃၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာ ၂၈
- ၃၇။ အသဝတ်မှောသချို(၅၉၈)၊ ကဏ္ဍ၊ ကြောင်း ၁၀

- ၃၈။ ဦးစိုးလတ်၊ "မြန်မာစကားအဖွင့်"၊ ၃၊ စာ ၃၂
- ၃၉။ အသဝတ်ဓမ္မာသမ္ဘိဒ(၅၉၈)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၃
- အစောကြွမ်း(၆၁၀)၊ ကြောင်း ၃၄
- ၄၀။ ဦးစိုးလတ် "မြန်မာစကားအဖွင့်"၊ ၃၊ စာ ၃၁၃၊ ၃၁၄
- ၄၁။ မင်းသားဝဘုရား(၅၇၉)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၁၊ ၁၂
- ၄၂။ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၅)- တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၇
- ၄၃။ ဤဝေါဟာရများ စာလုံးပေါင်းကွဲပုံကို ပုဂံကျောက်စာများတွင် အလွယ်တကူ ရှာတွေ့နိုင်ရာ ကျောက်စာအကိုးအညွှန်းများ မဖော်ပြတော့ပြီ။
- ၄၄။ သုလာဖရစ်သားဓမ္မယုဝနနာ(၆၂၁၊ ၆၃၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၇
- ၄၅။ ယင်း၊ ၂၈
- ၄၆။ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၉)၊ တောင်ဘက်၊ ကြောင်း ၂၂၊ ၂၃
- ၄၇။ မင်းသားထောက်လှော်ကား(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၁၄
- ၄၈။ သခင်ရစသုနှင့်အမိဖွားစော(၆၅၃)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၂၈
- ၄၉။ သိမ်သုသမီး(၆၃၀)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၆
- ၅၀။ ခေမာဝရ(၅၆၉)၊ ကြောင်း ၂၂
- ၅၁။ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၅)- တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃
- ၅၂။ တရုတ်ပြေးမင်းကြီးအမတ်(၆၃၆)၊ ကြောင်း ၂၃
- ၅၃။ စောရဟန်သိမ်(၅၇၄)၊ ကြောင်း ၃
- ၅၄။ သခင်စာချိုဝိုလ်(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၃
- ၅၅။ သခင်ရစသုနှင့်အမိဖွားစော(၆၂၆)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၄
- ၅၆။ မှတ်ချက်။ ။ ဆရာကြီး ဦးစိုးလတ်ကမူ ဝိုလ်နှင့်ပိုင်ကို အနက်ကွဲစကားလုံးများအဖြစ်ယူဆကြောင်း မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း ဒုတိယတွဲ စာ၅၅-၈၂တွင် ရှင်းပြသည်။ ထိုသို့ ဟုတ်အံ့မထင်။
- ၅၇။ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃
- ၅၈။ စက္ကရင်ဗိဇယ သမီးမောင်နံ(၆၄၀)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၉
- ၅၉။ မင်းမတ်ဉာဏပိစည်(၅၉၈)၊ ကြောင်း ၄၄
- ၆၀။ သိမ်တော်ဘုရား(၅၉၃)၊ ကြောင်း ၁၅
- ၆၁။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၂(၆၀၄)- ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း၊ အဆက်၊ ကြောင်း ၂၃

- ၆၂။ ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်၊ "ကဗျာဓန္ဒသာရကျမ်း"၊ စာ ၃၉၀
- ၆၃။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၂(၆၀၄)- ရှင်မဟာကဿပတောကျောင်း၊ ကြောင်း ၁၀
- ၆၄။ သုကြွယ်သုရိယသု(၆၀၃)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၉
- ၆၅။ အစောကြွမ်း(၆၁၀)၊ ကြောင်း ၁
- ၆၆။ မိဘုရားစော(၆၀၃)- မြောက်ပုနီ၊ ကြောင်း ၁
- ၆၇။ ရှင်မဟာကဿပ(၆၀၆)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၆
- ၆၈။ စားပွဲမှောက်(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၁
- ၆၉။ ဓမ္မရာဇိက(၅၅၈)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၆
- ၇၀။ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၅)- တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၀
- ၇၁။ မင်းမတ်ဉာဏပိစည်(၅၉၈)၊ ကြောင်း ၉
- ၇၂။ ယင်း၊ ကြောင်း ၈
- ၇၃။ ပုဂံခေတ်တွင် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုရန်အားထုတ်ခဲ့ပုံအကြောင်းကို "ပုဂံခေတ်ဘာသာပြန် လုပ်ငန်း"ဟုသော အမည်ဖြင့် မြဝတီမဂ္ဂဇင်း အတွဲ၈ အမှတ်၅ စာ ၅၉-၆၂ တွင် ဤကျမ်းပြုသူ ရေးခဲ့ဖူးသည်။
- ၇၄။ "ရံမွက် အမျက် အမိုက်"၊ သုခမိန်(၅၈၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၄
- ၇၅။ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၆
- ၇၆။ သံဗျင်အစလဘိရစ်ဒါနပတိမောင်နံ(၆၀၄)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၂၂
- ၇၇။ "အတည်မယ် သော တရား"၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၁(၆၀၄)- အိမ်ရာကျောင်း၊ မြောက်ဘက်ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၃၊ ၄
- ၇၈။ "ဖုန်မွတ်သော"၊ ဖုန်းမြတ်တိဿထေရ်(၆၂၄)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃
- ၅၉။ "မွတ်ကြီးစွာ"၊ သိမ်သုသမီး(၆၂၈)၊ တောင်မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၁
- ၅၉။ "တင်္ဂမွတ်ကြီး"၊ အနာထပိန်သုဋ္ဌေး(၆၂၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၇
- ၈၁။ မှတ်ချက်။ ။ ယခုအခါတွင် သင်္ဘာတော်တို့နှင့် ဆက်ဆံပြောဆိုရာ၌ "ဆရာတော်"၊ "အရှင်ဘုရား"စသည်တို့မှာ ပုံစံသဘောဖြစ်၍ "ကိုယ်တော်"၊ "ဘုန်းဘုန်း"၊ စသည်တို့ကို ပုံစံသဘောကို လွန်သည့် စိတ်အခြေအနေပြ အသုံးအနှုန်းများအဖြစ် ယူဆပါသည်။
- ၈၂။ "ပျံတမု"၊ တရုတ်ပြေးမင်းကြီး(၆၂၄)၊ ကြောင်း ၂

- ၈၃။ "နတ်ရွာလါ"၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၃(၆၀၄)- အိုထက်ပြည်သင်၊ မြောက်ဘက်ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၅
- ၈၄။ "အသက်မဟိပြေမုကာ"၊ ငါမိုးသင်လင်မယား(၆၂၅)၊ ကြောင်း ၅၆
- ၈၅။ "အတိုဝ်းကျွန် ၂ယောက် မမိန့်"၊ မင်းအနန္တသူ လေးမျက်နှာ (၅၈၅)၊ မြောက်ဘက်ကျောက်တိုင်၊ အနောက်မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၈
- ၈၆။ "ပုရွာလောင် မိန့်တင်မုဆိ"၊ သခင်ဗွားစော(၆၃၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၅
- ၈၇။ "ထုယ်တင်္ဂုဇအိ"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၆
- ၈၈။ "ရိုယ်ထုယ်တင်"၊ ကျွဲစွာမင်းအမိန့်တော်ပြန်တမ်း(၆၁၁)၊ ကြောင်း ၆
- ၈၉။ "နာတင်ကြာ"၊ သက်စိုးတောင်ဘုရား(၅၇၃)၊ ကြောင်း ၃
- ၉၀။ "မောက်တော်ကြာ"၊ သခင်ဗွားစော(၆၃၄)၊ ကြောင်း ၄၄
- ၉၁။ "ထုယ်တင်တင်"၊ မင်းအနန္တသူ လေးမျက်နှာ(၅၈၅)- တောင်ဘက် ကျောက်တိုင်၊ အနောက်မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၂
- ၉၂။ "ကိုယ်တင်"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၁၊
- ၉၃။ "ယပ်တင်သည်"၊ ယင်း၊ မြောက်မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂
- ၉၄။ "ရိုယ်စင်တင်"၊ မိဘုရားစော(၆၀၃)၊ မြောက်ဝှံ၊ ကြောင်း ၅
- ၉၅။ "ဣညစ်တင်"၊ ဝိုးကလုန်ဝှံ(၆၀၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၂၁
- ၉၆။ "ဟုယ်တောင်တက်ပြီ"၊ ကျွဲစွာမင်းမိထွေးတော်(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၂
- ၉၇။ "ကွန်မြောက်ကြီ ထွက်တမူ"၊ တရုတ်ပြေးမင်းကြီး(၆၂၄)၊ ကြောင်း ၁၆၁၇
- ၉၈။ သီရိဝမုနာအမတ်ကြီးနှင့် မင်းသမီးမင်းစောလတ်(၆၃၆) ကြောင်း ၂၀
- ၉၉။ "မင်မျာ စည်တိုင်သည်"၊ တရုတ်ပြေးမင်း((၆၃၂)၊ ကြောင်း ၁၆၁၇
- ၁၀၀။ "မင်းမယာ အိုကြောင်သင်"၊ သမထီးကျောင်း(၆၃၂)၊ ကြောင်း ၂
- ၁၀၁။ "အမိဖုရာ ရတနာပုံ"၊ တရုတ်ပြေးမင်း(၆၂၄)၊ ကြောင်း ၂
- ၁၀၂။ "အနစ်မောင်နမ်"၊ (၆၁-၂၈)၊ မင်းအနန္တသူ လေးမျက်နှာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက် ကျောက်တိုင် အရှေ့မျက်နှာ ကြောင်း ၂၈
- ၁၀၃။ "အနစ်လင်မယာ"၊ ငါမိုးသင်လင်မယား(၆၂၅)၊ ကြောင်း ၅

- ၁၀၄။ "တြာကွန်သယာ"၊ အရည်ခိုက်သင်(၅၈၆)၊ မျက်နှာ ကြောင်း ၇
- ၁၀၅။ "သိခင်ငါကိုဝ်သင် ဟိမ်ခရယ် မသွာတတ်ခရကာ ကျင်အိုဝ်တပါ ကျင်ယေအိုဝ်တပါ ခံရယ် ပွင်သွန်အိ"၊ မန္တလေးနန်းတွင်း ကျောက်တိုင် အမှတ် ၃၈/ က (၆၁၉)၊ ကြောင်း ၁-၃
- ၁၀၆။ "ရိုယ်ဤမ်"၊ မင်းမတ်ညာကပိစည်(၅၉၈)၊ ကြောင်း ၁၄
- ၁၀၇။ မှတ်ချက်။ ။ ထိုမျှ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး သုံးနှုန်းနေတတ်ပြီ ဖြစ်ပါလျက် သကရစ် ၆၃၆ခုတိုး သမ္မင်ကြည်စင်လင်မယား ကျောက်စာ ကြောင်း ၂ တွင် "သွိုင်ဝိနေည်ထိုရ်ကိုဝ် ခပ်ရယ် လွတ်ခေအိ"ဟု ရေးနေ သေးသည်။ "ပင့်"၊ ဟူသော အသုံး မပေါ်သေး။
- ၁၀၈။ "မြက်နရိုယ်ကြည် ချသာရာ၂ ချသာစိယ်"၊ တရားဗွန်မယား (၆၂၉)၊ မျက်နှာ ကြောင်း ၉
- ၁၀၉။ "ငါမဟိမုကာမြက်နရိုယ်ကြည်ဟိရာလာစိယ်သတေ"၊ အစောလတ် မောင်နံ(၆၃၂)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၁
- ၁၁၀။ "နောင်ချသာနိဝ်က နိယ် မချသာနိဝ်က မြက်နရိုယ်ကြည် ဟိ ရာရာ လာ"၊ သခင်ဂုဏဂမ္ဘီ(၆၅၆)၊ ကြောင်း ၈-၁၁
- ၁၁၁။ လောကနန္ဒာဘုရား(၅၆၉)၊ ကြောင်း ၂၃
- ၁၁၂။ သံချင်အစလဘိရစ်ဒါနပတိမောင်နံ(၆၀၄)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၉
- ၁၁၃။ သခင်ဗွားစော(၆၃၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၄
- ၁၁၃။ "ငါကန်ထာပျောက်ခရယ် အသက်အဆုံနှိုက်တေ ရောက်ခမုကာ"၊ အစောကြွမ်း(၆၁၀)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၈၊ ၄၉
- ၁၁၄။ ကျောက်စာများအကြောင်း၌ ဤစကားကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။
- ၁၁၅။ နားတောင်းများမင်းကြီး(၅၈၅)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၈
- မှတ်ချက်။ ။ ဤကျောက်စာကို ပါမောက္ခဦးအေးမောင်က ဝုမြောက်ယေ ဘုရား(မဟာထီးဘုရား)ကျောက်စာဟုအမည်ပေးသည်။ သို့သော်နားတောင်းများ မင်း ရေးခဲ့ခြင်းလည်း မဟုတ်။ မဟာထီးရေးခဲ့ခြင်းလည်း မဟုတ်။ ကျောက်စာရှင်မှာ နောက်ဆုံး အလှူပြုသူ "မင်းမတ်ကြီး အနန္တပတိယ်" ဖြစ်ရာသည်။
- ၁၁၆။ "အရိုယ်အရမ်ယူ"၊ ဝက်ကြီးအင်းရွှေကျောင်း(၅၉၁)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၅
- ၁၁၇။ "ထောက်ပင်သင်ဖြိုလ်"၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၁(၆၀၄)- တောင်ဘက် ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၃၂၊ ၃၃

- ၁၁၈။ "ဝန်ခံရစ်"၊ အစောကြွမ်း(၆၁၀)၊ ကြောင်း ၃၂
- ၁၁၉။ "ထေရ်သွိုင်လျှင် ဆင်ခြင်စိတ်သတေ"၊ မိဘုရားစော(၆၀၃)-
မြောက်စုနီ၊ ကြောင်း ၂၂
- ၁၂၀။ ရှင်နစ်တိုဝ် သိမ်ရစ်စိတ်သတေ"၊ ယင်း၊ ရွှေစည်းခုံ၊ ကြောင်း ၁၄
မှတ်ချက်။ ။ ဤကျောက်စာကို ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများတွင်
"ဖွားစောခေါ်အမိပုရာစောကျောက်စာ"၊ ဟု အမည်ပေးထားသည်။ ကြောင်းရေ
၃ ပါ ကောင်းအရ အလှူရှင်မှာ "အမိပုရာစဝ် မိဖွာ"၊ ဖြစ်ရာသည်။
- ၁၂၁။ "ငါသာဆက်ရွှိယ်ဆက်လျှင် စိတ်စိတ်သတေ"၊ ဓမ္မရုံကြီးဘုရား
(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၂၆၂၇
မှတ်ချက်။ ။ ဤကျောက်စာတွင် ၅၆၇ နှင့် ၆၁၅ခု ရက်စွဲနှစ်ရပ်ပါသည်။
ပထမ မှတ်တမ်းကို မင်းဆရာ မဟာပဏိတ်က ရေးထိုး၍ ဒုတိယမှတ်တမ်း
ကို ငါမုံသင် ဆိုသူက ရေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။
- ၁၂၂။ "ပုဟ်လေသံခု ပျာအ်ခပုစ"၊ ပေါ်တော်မူ(ခုနှစ်မသိ)၊ ကြောင်း ၁
- ၁၂၃။ "ရှယ်ပုရာ ဝယောက်"၊ မတရားသင်(၅၈၃)၊ ကြောင်း ၆
- ၁၂၄။ "ပုရာ ဝုသောကိုဝ်"၊ ကြံသိုင်းကြီးသမီး(၅၉၁)၊ ကြောင်း ၃
- ၁၂၅။ "ပုရာ ဝုယောက်"၊ တရားမွန်မယား(၆၂၉)၊ ကြောင်း ၅
- ၁၂၆။ "ထွန်နာ ဝုခ"၊ အမတ်အစလပိညော်(၅၉၃)၊ ကြောင်း ၄၂၅
- ၁၂၇။ "နွားမ ဝ ခု"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၅
- ၁၂၈။ "ဝက်မတခု သာနွာတခု"၊ ငရောက်သင်လင်မယား(၆၅၈)၊
ကြောင်း ၁၅၁၆
- ၁၂၉။ "အမိသာစုံ ၅ယောက်"၊ အဘွားကလံသခင်(၆၁၁)၊ ကြောင်း ၄၂၅
- ၁၃၀။ "ကျွန် ၇ယောက်"၊ သူကြွယ်တစ်ဦး(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၆
- ၁၃၁။ ဝေါလီ ၁၃၁
- ၁၃၂။ "လုနင်သယံသယံစုံ ၄ယောက်သောမှောက်"၊ အဘွားကလံ
သခင်(၆၁၁)၊ ကြောင်း ၁၈၁၉
- ၁၃၃။ "သွိုင်သယံထေ ဝယောက်"၊ သူကြွယ်တစ်ဦး(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၈၂၉
- ၁၃၄။ "ပုရာဇွပ် ဝ ဆု"၊ အိုပြည်ဝသင်(၆၀၀)၊ ကြောင်း ၃
- ၁၃၅။ "ပုရာ ဝုခ"၊ ကြံသိုင်းကြီးသမီး(၅၉၁)၊ ကြောင်း ၃
- ၁၃၆။ "ပိတကတ်အဦ သုံတွံ"၊ သင်လျှင်အိုကပ်သင်ချင်(၅၇၅)၊ ကျော
ကြောင်း ၁၃
- ၁၃၇။ "တရား ဝုဆု"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၃၁၄

- ၁၃၈။ "ပတည်သာပင် ၇ဆု"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်၊ ကြောင်း
၉၁၀
- ၁၃၉။ "ပင်သကု အဆုဝုဝ"၊ သင်လျှင်အိုကပ်သင်ချင်(၅၇၅)၊ ကျော
ကြောင်း ၉
- ၁၄၀။ "သင်ကန်ဝုဆု"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၄
- ၁၄၁။ "ဆီမိတိုင်ကြီး ဝုခ"၊ သင်ကြီးဓမ္မပါလ်(၅၇၄)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း
၁၈
- ၁၄၂။ "မိုဝ်သောက်တန္တောင် စတိုင်"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်၊
ကြောင်း ၁၁
- ၁၄၃။ "ကွံ ဝုယာ"၊ ဖွားစော(၆၀၃)- ရွှေစည်းခုံ၊ ကြောင်း ၁၁
မှတ်ချက်။ ။ ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများ ဒုတိယတွဲတွင် "ဖွားစောခေါ်
အမိပုရာစောကျောက်စာ ဟု အမည်ပေးထားသော်လည်း ကျောက်စာရေးထိုးခဲ့
သူမှာ "မင်းဆရာသခင်အစလမတ်" ဖြစ်သည်။
- ၁၄၄။ "ဣောင် ၂ဆု"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၄၂၅
- ၁၄၅။ "စာရပ် စဆောင်"၊ ပုဂံပြတိုက်အမှတ်စဉ်(၆၂၇)၊ ကြောင်း ၁၀
- ၁၄၆။ "လှီ ဝုစင်"၊ သီဟိုဠ်ဒုက္ခရံသီ(၅၉၅)၊ ကြောင်း ၁၆
- ၁၄၇။ "ညောင်စောင် ၂ဆု"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်၊ ကြောင်း
၁၉
- ၁၄၈။ "ဤပ်ရာကြီး ၂ဆု"၊ ယင်း၊ ၂၁
- ၁၄၉။ "သန်ရင်မျက်ခတ် ဝဆု"၊ ဖွားစော(၆၀၃)- ရွှေစည်းခုံ၊ ကြောင်း
၆၇
- ၁၅၀။ ဟုတ်သပိတ် ၅လုံ မဟာဝါနပတိအမတ်(၅၉၂)၊ ကျော၊ ကြောင်း
၄
- ၁၅၁။ "လင်ပါန်ကြီး သွပ်"၊ သင်ကြီးဓမ္မပါလ်(၅၇၄)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း
၁၈၁၉
- ၁၅၂။ "ကြိယံပွယ်ကြီး ဝုခ"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၉
- ၁၅၃။ "ကြိယံကရာကြီး ဝလုံ"၊ သင်လျှင်အိုကပ်သင်ချင်(၅၇၅)၊ မျက်နှာ၊
ကြောင်း ၅
- ၁၅၄။ "ကြိယံကရာကြီး ဝုခ"၊ သင်ကြီးဓမ္မပါလ်(၅၇၄)၊ မျက်နှာ၊
ကြောင်း ၁၉
- ၁၅၅။ "ငယ်ကြိတ် ၁၅ခု"၊ သင်လျှင်အိုကပ်သင်ချင်(၅၇၅)၊ ကျော
ကြောင်း ၃

- ၁၅၆။ "ခွက် ၃၅၀"၊ အသံဝတ်ပစ္စာ သင်္ချို(၅၉၈)၊ ကျော၊ ကြောင်း
- မှတ်ချက်။ ။ ဤစကားမှာ ရွှေကြေးအဖြစ် အသုံးပြုသောခွက် ဖြစ်သည်။
- ၁၅၇။ "ခွက် ၅ ဥပ"၊ ဖွားစော(၆၀၃)၊ မြောက်ဘက်၊ ကြောင်း ၁၆
- ၁၅၈။ "ရွယ်ဖွာ နှစ်ဦး"၊ တာမလိန်ကျောင်း(၆၄၁)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၆
- ၁၅၉။ "ပိတောက် ၃၅၀"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ မြောက်ဘက်၊ ကြောင်း ၃၅
- ၁၆၀။ "ရိပ်မှတ် ၁၈၈၀"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၄၀
- ၁၆၁။ "ပတ္တက်လှန် ၁၂ ဆု"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၃၀၊ ၃၁
- ၁၆၂။ "ဆီဝမ် ၁၀၈၆"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၃၀
- မှတ်ချက်။ ။ "ဆီဝမ်"သည် မည်သည့်ပစ္စည်းမျိုးဖြစ်မည်ကို မပြောနိုင်သေး။
- ၁၆၃။ "စာလောင် ၃၅၀"၊ ဂတနာကုံထံ(၅၉၇)၊ အရှေ့မျက်နှာ၊ ကြောင်း
- ၂၂၂
- ၁၆၄။ "ဈာနနှစ်ထည်" သျင်လောင်(၄၈၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄
- ၁၆၅။ "ရွယ်ဖယားက ရွယ်နာ ၁ဆု"၊ မင်းဆရာ ပိတောက်(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၂၀၊ ၂၉
- ၁၆၆။ "ရွယ်နာတောင် နှစ်ဆု"၊ တာမလိန်ကျောင်း(၆၄၁)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၇
- ၁၆၇။ "အဝတ်နှင့် ငါ့ပု"၊ ဥန်သင်(၆၁၁)၊ ကြောင်း ၆၊ ၇
- ၁၆၈။ "ပုဆိပ် တစ်ခြောက်ဆူ"၊ ဝေရာကံသင်လင်မယား(၆၅၈)၊ ကြောင်း ၁၆၊ ၁၇
- ၁၆၉။ "ပုဆိန် ၁၀၈၆"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ မြောက်ဘက်၊ ကြောင်း ၃၂
- ၁၇၀။ "တရွပ် ၃၈၆"၊ သီဟိုဠ်ပုဂံ(၅၉၅)၊ ကြောင်း ၁၅
- ၁၇၁။ "ပိတောက် ၃၅၀"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၅
- ၁၇၂။ "ကြိယံသင်ထန် ၃၈၆"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၅၊ ၁၆
- ၁၇၃။ "ဆောက် ၃၈၆"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၆
- ၁၇၄။ "ကန်ကုဆာန် ၅၅ ဆွတ်"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်၊ ကြောင်း ၃၀၊ ၃၁
- ၁၇၅။ "ထန် ၅၀၆"၊ မင်းဖွားတို့ရောက်လွယ်သင်(၅၉၂)၊ ကြောင်း ၅
- ၁၇၆။ "သရူကေ ၁၈၈၀"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ မြောက်ဘက်၊ ကြောင်း
- ၃၄၊ ၃၅
- ၁၇၇။ "လဲ ၁ မဲ"၊ သုကြွယ် ဥပကုတ်(၆၃၆)၊ ကြောင်း ၅

- ၁၇၈။ "ဥယန် ၁၀ ပယ်"၊ မင်းဖွားတို့ရောက်လွယ်သင်(၅၉၂)၊ ကြောင်း ၅
- ၁၇၉။ "ရာတခြင်"၊ အိုခြည်အမိန့်ဝေဟင်(၅၉၈)၊ ကြောင်း ၇
- ၁၈၀။ "ဆန်၃၅၅"၊ ရွှေကွန်ချာ(၅၈၅)၊ တောင်ဘက်၊ ကြောင်း ၂၇
- မှတ်ချက်။ ။ ယင်းကျောက်စာ ကြောင်းရေ ၃၀၊ ၃၂တွင် "အဆန်ထည်"လောက် သော ကန်ကုတ်တင်္ကေည်"ဟူသောစကားကို ဆောက်လျှင် "ကျည်တောက်" တွင် ထည်ထားသည်ကိုစွဲ၍ ဤသို့သုံးနှုန်းပြောဆိုကြောင်း ထင်ရှားသည်။
- ၁၈၁။ "ထွန်နွာ ၃၃"၊ အမတ်အလောင်း(၅၉၃)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၊ ၅
- ၁၈၂။ "နွာလာ ခုနှစ်ကောင်"၊ သျင်လောင်(၄၈၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄
- ၁၈၃။ "ထွယ် ၅၀"၊ မင်းဆရာပိတောက်(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၂၁
- ၁၈၄။ "မြင် ၃ စီ"၊ ငါ့ခံသင်(၅၉၇)၊ နံဘေး၊ ကြောင်း ၂
- ၁၈၅။ "နွာ ၅၀"၊ သုကြွယ် ငါ့မြောက်သင်(၆၀၄)၊ ကြောင်း ၇
- ၁၈၆။ "ဆင်တစ်"၊ သမန္တကုံထံလင်မယား(၆၀၅)၊ ကြောင်း ၂၈
- ၁၈၇။ "ငြယ်ကြီ စပါ"၊ ကြီသိုင်းကြီးသမန္တသုမယား(၅၉၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၆
- ၁၈၈။ "အရပ် ၃ပါ"၊ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၂(၆၀၄) - ရှင်မဟာဏသယ တောကျောင်း၊ ကြောင်း ၅
- ၁၈၉။ "ရွယ်မွတ် ၉ပါ"၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၇
- ၁၉၀။ ဦးကောသလ္လ "မြန်မာစကားလုံး ပြောင်းထုံးကျမ်း"၊ ရွှေကျင် ကျောင်းတိုက်၊ ကျိတော်ရပ်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၅ ခု ၄၈၅
- ၁၉၁။ "ဇီသာ တဥပ"၊ အနန္တသုလေးမျက်နှာ(၅၈၇) - မြောက်ဘက် ကျောက်တိုင်၊ ကြောင်း ၄၁
- ၁၉၂။ "နွာလေ စခြမ်စုံ"၊ ကြီသိုင်းကြီးသမီးသမန္တသုမယား(၅၉၁)၊ ကြောင်း ၆
- ၁၉၃။ "နွာပိုက်၁ယဉ်"၊ အနာထပိထံသုဋ္ဌေး(၆၂၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၇
- ၁၉၄။ "ကျွန်တံ၂၀၀၊ လယ်တံ၁၃၀၀"၊ နရသီဟပတေ့နှင့် အရီးစော (၆၃၃) ကြောင်း ၅
- ၁၉၅။ မှတ်ချက်။ ။ ဖော်ပြပါ ကျွန်အမျိုးမျိုးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သုတေသီတို့ ကြံဆပြောဆိုထားချက် အများအပြား ရှိသည့် ယင်းအကြံအဆများတွင် "မြက်ရ"ဟူသော ကျွန်အမျိုးအစားနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကျေနပ်လောက်ဖွယ် အကြံအဆ မတွေ့ရသေး။

- ၁၉၆။ “မိုင်နှောင်သံထင်အခါ”၊ သခင်ရာသေနှင့်အမိဖွားစော(၆၅၃)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၉
- ၁၉၇။ “အမန္တန်စာ”၊ ကျစွာမင်းအမိန့်တော်ပြန်တမ်း(၆၁၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၈
- ၁၉၈။ “မိယာသုတ္တံယံ အဖျိုဝိခြောက်နှစ်ဆက် မြစိယံစွဲတေ”၊ စိုးမင်း ဗျူဟာသမီး(၅၆၆)၊ ကြောင်း ၂၁
- ၁၉၉။ “မြန်မာအဘိဓာန်”၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရပညာရေး ဝန်ကြီးဌာန မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၁ စက်တင်ဘာ စာ ၂၄
- ၂၀၀။ “သတင်သမာဓိပညာဟူသော ဣဉ္ဇာသုပါကိုရှာသော”၊ သိမ်သု သမီး(၆၂၈)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၅
- ၂၀၁။ “နိုင်ငံသော အဆင်အရောင်အဝါ”၊ သခင်ဖွားစော(၆၃၄)၊ မင်းဝိုင်း ကျော၊ ကြောင်း ၁၆
- ၂၀၂။ မြန်မာအဘိဓာန်၊ စာ ၁၉၇
- ၂၀၃။ သင်္ကန်းရံဘုရား(၆၀၆)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄
- ၂၀၄။ မုတ်ချက်။ ။ ရေးက “အေ” ရေးနေရာမှ “၏” အရေးသို့ ပြောင်းလာသည်ကို ဆိုလိုသည်။ သတိထားမိသမျှကျောက်စာများအနက် “၏”ဟု အစောဆုံး စာလုံးပေါင်းသည်မှာ စောမွန်သင်ကျောက်စာ(၅၅၄)တွင် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်ပိုင်း ကျောက်စာများတွင် “ယေ” “ယေအံ” “အေ” “၏” စသည်ဖြင့် မိမိနှစ်သက်သလို ရေးထိုးတတ်ကြသည်။ ၆၃၅နောက်ပိုင်းမှ စ၍ “၏” စာလုံးပေါင်း တွင်ကျယ်လာသည်။
- ၂၀၅။ “အသိုဝ်ဟု ပုဂ္ဂာလူရမ်သနေ”၊ ဖိုးကလုန်ဂူ(၆၀၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၆
- ၂၀၆။ “မကြာဖုမလော”၊ ကျစွာမင်းအမိန့်တော်ပြန်တမ်း(၆၁၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၀၊ ၄၁
- ၂၀၇။ “စောမုလသိယံ”၊ ဖိုးကလုန်ဂူ(၆၀၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၁
- ၂၀၈။ “နင်တိုဝ်ကြကုန်”၊ ကျစွာမင်းအမိန့်တော်ပြန်တမ်း(၆၁၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃၀
- ၂၀၉။ “လွတ်လျက်လှိုင်လေ ဟိစိယံသြအံ”၊ သက်စိုးတောင်ဘုရား(၅၇၃)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၇

- ၂၀၀။ “ချံသာအမိ သောအာ”၊ ဖိုးကလုန်ဂူ(၆၀၅)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၆
- မုတ်ချက်။ ။ ယင်းကျောက်စာ ကြောင်း ၁၈မှာလည်း “နမဆိုဝ်ထက်ပွည်လေ ငွယ်သာ၁၀၀လျင် ရယ်ရယ် ဣတ်မိအာ”ဟု “အာ”အဆုံးသတ်ဖြင့် ရေးထိုး ထားသည်။
- ၂၀၁။ “သခင်တိုဝ်ရိယံသောက်ရခယ်စွ”၊ ကျစွာမင်းကြီး(၆၀၇)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၈
- ၂၀၂။ “စိပင်သောသူသဉ္ဇာ”၊ ငမော်သင်(၆၀၂)၊ ကြောင်း ၁၈
- ၂၀၃။ “ပျက်ဆီသောသူသဉ္ဇာ”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၉
- ၂၀၄။ “သောက်ကြာနေအာ”၊ ငပုန်းစိုးသင်(၆၃၀)၊ ကြောင်း ၆
- ၂၀၅။ “တန်နှင့်ကနယ်နိယံအာ”၊ သုလာဖရစ်သား စေယျဝဏ္ဏနာ(၆၃၁)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၂
- ၂၀၆။ “သူနှိုက်အာ လျင်ရကာ”၊ ဓမ္မရံကြီးဘုရား(၆၁၅)၊ ကြောင်း ၁၉
- ၂၀၇။ “ပုဂ္ဂာသုခုသော”၊ ကြိုသိုင်းကြီးသမီး (၅၉၁)၊ ကြောင်း ၃
- ၂၀၈။ “ပိဋကတ်သံမိပုံမိသော”၊ ငပုန်းစိုးသင်(၆၃၀)၊ ကြောင်း ၇
- ၂၀၉။ “ရတနာ သုပါ”၊ မင်းမယား စခိပိုရ်(၆၃၃)၊ ကြောင်း ၂၂
- ၂၂၀။ “သကရစ် ၅၉၂ခု ဗ္ဗယ်တာလဆန် ၅ရက် စနိယံနိယံအာ မကုယ် သု မုဆိုဝ်မ ဗ္ဗတ်သောရတနရာသီဣောင်လာရယ် အတိုဝ်ကျွန် ဟိယံသယုယ် ကာ အတိုဝ်ကျွန်ကိုဝ်လုပ်စိယံအံ အတိုဝ်ကျွန်မယ်မုကာ ဤကျွန် နှစ်ယော ဣာ ပိတကတ်အာ ဣည့်ရစ်စိယံသတေဟု မိန်လိယံရကာ ဖုန်ဗ္ဗတ်သော ကိုဝ်ဋ္ဌဣောင်နီလာရယ် တာယကာ အနာထပိဏ်မှောက်အာ၊ ဣောင်ဆိုဝ်သော စကားသိုဝ် ဆိုဝ်ပိယံအေ အဖျိုဆိုဝ်သောစကားသင်ပြီရင် ဤကျွန်ကာ အဖျို လာသော ကျွန်လော အဖျိုလင်လာသော ကျွန်လော အနှစ်လင်မိယုာသီမုရယ် ရသောကျွန်တေ ဥစ္စာကာ ကျွန် ၁၀ စပါကာ ၁၀၀၀ လင်ငါအာပိယံသော ဥစ္စာကာ ကျွန်ကာ တစ်ယောက် ငယ်ကာ ၂၀စော ပိယံခအေ ထိုင်မျသော ဥစ္စာကာလင်ယုလိယံအေ ငါလင်မပိယံမိတေ ငါလင်ငီ မိန်လုတုံအေ သခိင် ဖထုယ် ငါပြောင်သင်တိုဝ် သုလင်တေ သုကိုဝ်ပိယံခယ်ရင် နင်အမယ်ကြောင် မိန်လုသနေဟု မိန်ပိယံရကာ ဟိရုာသောသူကာ မရခ လင်လေဟိလျက်တေ”၊ မကျွေးသူမုဆိုးမ(၆၀၂)၊ ကြောင်း ၁-၁၁

၂၂၁။ "ပိယံဥသ ဥစ္စာကာ ခွက်၅၀။ နောင်ပိယံတုံသော ခွက်၃၉ပိသာ။ တချက်ပိသ ၂၇ပိသာ။ အပြီဟု ပိယံတုံသော ၂၅ပိသာ။ သိယံပိုင်သာပိုင် ၅ပိသာ။ အပေါင် ၁၄၆ပိသာ ပိယံသတေ"။ ငဝ်ဖြည့်သင်နှင့်ဗေဒနန်းဆုံသင် လင်မယား(၆၃၀)၊ ကြောင်း ၉-၁၁

၂၂၂။ "ကုလေ အင်္ဂုဗ္ဗဇာန်။ ပိတ်ကတ်လေ အင်္ဂုဗ္ဗဇာန်။ ကြောင်လေ အင်္ဂုဗ္ဗဇာန်"။ အစောလတ်မောင်နံ(၆၃၂)၊ ကြောင်း ၁၅၁၆

၂၂၃။ "ဒါယကာမောင်နံ ၂ယောက်သည်။ ဆနုဂုတိရောဂါ။ ကိုဝ်ဆယ် ခြောက်ပါသော အနာ။ ဗတ္တိသံကမ္မာ။ ကြမ္မာ ၃၂။ ပညွဗီသတိ ဘယာ။ ဘိုယ် ၂၅ပါ။ ဣယံမျသော ဘိုယ်အနာ။ သံသရာဆိုင်ငြယ်ခပင်္ဂုဗ္ဗပရာအရပ် ဖွစ်ဆသော သဗ္ဗညုပုဂ္ဂာဆုကိုဝ် ရွှင်သောကြောင်"။ အစောလတ် မောင်နံ (၆၃၂)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၃-၆

၂၂၄။ သခင်ဖွားကြီးမြေ စိုးမင်း(၆၀၃)၊ ကြောင်း ၂၂

၂၂၅။ မဟာသမန်းလင်မယား(၆၁၄)တွင် ကြောင်းရေ ၁-၆၊ ၂၉-၃၁ တို့တွင် ပါဠိဘာသာဖြင့် စီကုံးထားသည်။

၂၂၆။ "သဒ္ဓါပြညာနှင့် ဟျန်သော မင်များ ခခီပိုရ် ပုဂ္ဂာ ကြော သယံ ရတနာသုံပါသောကိုဝ် သဒ္ဓါယုံကြည်စွာဖွစ်ရယ်။ ရတနာသုံပါထားဆံ သောဌာ ဥတ်အတိသောအရံတန်တိုင်လေ ပျဉ်ဇာန်။ ထိုင်တန်တိုင်တွင် လူနတ်တကာ ဆီရော ဖွစ်သော မွတ်စွာပုဂ္ဂာပွင်တမူသော မဟာပေါမိညောင်တံအစိယံ ရှယ် ခွက်ဖွင် လက်တံပျိုဝ်ရယ် ဖွစ်ထကျင်သော ထိုင်ညောင်ပင်လေ စိုက်လေဟူ၍ ပိယံတံမူရကာ ရှယ်ခွက်နှင့်စိုက်ဇာန်။ ရတနာခင်ကြံထက် ဖန်အဆင်နှင့် လှခြင်တူသော ကုလေပျဉ်ဇာန်။ ထိုင်ကုတွင် ရတနာအမျက် ခတ်ထလျက်သော ပုဂ္ဂာကြီလေ ပျဉ်ဇာန်"

၂၂၇။ ကာရန်သုံးထားသော ပုဂံခေတ်စကားပြေများအကြောင်းကို ကဗျာ ကဏ္ဍတွင် အကျယ်ဖော်ပြမည်။

၂၂၈။ "အရိမတ္တနပုရမည်သောပြည်နှိုက်အာအခိုင်ရသော။ အလွန်အကယ် ဖန်တန်ခိုင်ကြီစွာထသော က္ကမ္မာမင်ကြီ"။ မိဘုရား စောပုလဲမယ်(၆၃၆)၊ ကြောင်း ၁၂

၂၂၉။ နရသီဟပတေ့မင်း(၆၂၉)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁-၃

၂၃၀။ တရုတ်ပြေးမင်း၏အမတ်(၆၃၆)၊ ကြောင်း ၂-၅

မှတ်ချက်။ ။ ထိုအမတ်ကြီးကား မင်းခိုင်းဖွားစော၏ကျောက်စာကို များစွာ နှစ်သက်သူဖြစ်သည်။ ဆုတောင်းရာတွင် ဖွားစော၏လေသံလိုက်ခဲ့သည်ကို ဖွားစောကျောက်စာအကြောင်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

၂၃၁။ "ရကန်သည်အိုင် လတ်"။ သိယံသုသမီး(၆၂၈)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၄၅

၂၃၂။ ဓမ္မရာဇိက(၅၅၈)၊ အထက်ပိုင်း၊ ကြောင်း ၂ မှတ်ချက်။ ။ အသံတူများကြောင့် နာပျော်ဖွယ်ရှိသည်ကို ထင်ရှားစေလို၍ ဤစာကိုကိုးကား ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာတွင် ကာရန်တူအောင် အားထုတ်သည်ဟု မဆိုလို။

၂၃၃။ "ပုဟာ ဝိတရော သယံ ရတနာသုံပါ ငါပိယံသောကာ ငါ တောင်သောဆု သဗ္ဗညုတာညာန်အဖွစ် ဝေရလိသောစော ဤယံကျောက် တလွတ်သောကာ သာင်သရာဆိုင်ငြယ်လက်တွင်မှ တလွတ်လိုသောစော"။ သင်ကြီးဆရာ(၅၅၀)၊ ကြောင်း ၁၁-၁၄

၂၃၄။ ကဗျာဗန္ဓသာရကျမ်း၊ စာ ၂၂၅

၂၃၅။ "နုသောဝယ်သော ကိသောကန်သော နာပသော အသော ရှသော တုံလိုသော ခြိယံလက်တိုင်သော နာနာခေါင်တိုင်သော ပုဆိုင်ခြိလည်လျှင်ပတ် ရယ် ဖုန်စသောလေ မစာရတတ်သော"။ ညောင်ရမ်းကြီးသမီး ၁(၆၀၄)- အိမ်ရာကျောင်း တောင်ဘက်ကျောက်ချပ်၊ ကြောင်း ၃၁

"သရိယံနယ်သံဆူတပ်ရယ် ခတ်သော၊ အဆုဟိယံသော ကြိမ်လုံ ခတ်သော၊ နာလိုသော၊ နခောင်လိုသော၊ ခြိယံလက်ဖြတ်သော"။ ကျွဲစွာမင်း အမိန့်တော်ပြန်တမ်း(၆၁၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၅၁၊ ၅၂

"ကြီစွာစွာသောစည်စိတိလျှင် စိယံ ဖွစ်လျက်၊ ယောင်ဆင်လှစွာ၊ သတင်ဟိစွာ။ သဒ္ဓါစွာ"။ သခင်ရာဇသူနှင့်အမိဖွားစော(၆၅၃)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၀၊ ၁၁

၂၃၆။ "ငြယ်လျှင် ကျက်စိယံသောစော"။ ပင်းစက္ကလန်ပ(၅၇၇)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၁

၂၃၇။ "အဝစိယံအယေ တရယ်ကြီလျှင် ကျက်စိယံသတေ"။ မိတ္ထသိဉ္ဇည်း(၅၇၈)၊ ကြောင်း ၁၉

၂၃၈။ "အဝစိယံအထိ ငြိလျှင် ကျက်စိယံသတေ"။ နားတောင်းများ မင်းကြီး(၅၈၂)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၁

"ဖွယ်ကြီကာအထက် အဝစိအထယ်ငြယ်လျှင် ကျက်စိယံသတေ"။ ရာဇမဟာမင်္ဂလပတိ(၅၉၅)၊ ကြောင်း ၂၇

"အဝီစိအထယ် ငြယ်နှစ်စိယံသတေ"။ မင်းမတ်ညာဏပိစည်(၅၉၈) ကြောင်း ၃၇

“ကံဘာအထယ် တရယ်အဝစိလျှင် ကျက်စိယ်သတေ”။

သခင်စာချီခိုလ်(၆၁၇)၊ ကြောင်း ၂၃၊ ၂၄

၂၃၉။ “ပုဟ်လောင် နောယံကံပိယ်ရယ် သခံ သုယ်လတ်အံ”။ လောကထိပ်ပန်မင်စာ၊ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၊ စာတန်း ၉၂

၂၄၀။ “ဤမ်လေ ငါနိယ်အံ။ ကျွန်လေ ငါစိယ်အံ”။ ကျဗ္ဗာမင်း မိထွေးတော်(၅၉၇)၊ ကြောင်း ၄

၂၄၁။ “အဆုံစွန်ကာ အသိမ္မတ်သော သုတ်တိုဝ် တောင်တစ္ဆေသော အပ္ပစ်အိုဝ်မင် သေခြင်ကွာသော ရံနံ့ချုပ်ရာ သာယာစွာသော နိဗ္ဗန်ချံသာအာ ရောက်စေလျှင်တေ”။ စောမင်းလတ်(၅၉၃)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၈

၂၄၂။ “ဖုရတ ...ချွတ်ရယ် မဏ္ဍတ်စေသတေ၊ အဝိစိအထိ၊ ငရဲ သစ်ငုတ် ပွစ်လေစေသတေ”။ မဟာကဿပကျောင်း(၅၉၉) ကြောင်း ၂၈

မှတ်ချက်။ ။ မူလကျောက်စာတွင် “ကာ”ကိုဖတ်၍မရတော့။ ပုဂံကျောက်စာ များတွင် “ဘုရားတကာ”ဟု ရေးလေ့ရှိသဖြင့် စာကိုးတွင် “ကာ” ဖြည့်စွက် ဖတ်ထားသည်။

၂၄၃။ “ပိယ်ခါသောကိုဝ်ဖျက်သောကာ သာဗ္ဗစံလေ အာမ္မယ်မယ်သော သာ ဗ္ဗစ်စိယ်သတေ။ ငါပွစ်လေ အာကြိယ်မယ်သောငါ ပွစ်စိယ်”။ ဖုန်းသည် လင်ကြီးပေသင်(၆၀၂)၊ ကြောင်း ၁၅၊ ၁၆

၂၄၄။ “ငါမိငါဖ သကြာဗြဟ္မာ သတွာပပင် အကြွင်မယ်လျှင် ငါနှင့် ထပ်တူရစိယ်သတေ”။ ငါလပ်သင်(၆၂၁)၊ ကြောင်း ၃၇၊ ၃၈

မှတ်ချက်။ ။ ဤကျောက်စာအမည်ကို “ငါလပ်သင်”ဟု အမည်ပေးထားသော် လည်း ကျောက်စာရှင်မှာ ငါလပ်သင် မဟုတ်။ ငါလပ်သင်သည် ကျောင်း ဘုရား၌ လယ်လှူခဲ့ဖူးသူဖြစ်သည်။ လေပ်သင်မရှိသည့်နောက် ထိုကျောင်းဘုရား လယ်ကို လုစားသူများရှိ၍ သခင်ဂုဏဂမ္ဘီက မင်းအား အကြောင်းကြားကာ မြေမှုဖြစ်ကြရသည်။ အဆုံးတွင် သခင်ဂုဏဂမ္ဘီနိုင်၍ လယ်အမှုကျောက်စာတိုင် စိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စာပေပညာတတ်ပွန်သည်တစ်ကြောင်း၊ မိမိဆောင်ရွက် အောင်မြင်ခဲ့သောအမှုအတွက် ကြည်နူးနေသည်တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ရာ သည်။ ကျောက်စာရေးသားရာ၌ ခမ်းခမ်းနားနားလှလှပပဖြစ်အောင် အားထုတ် ထားသည်။ ခမ်းနားအောင် ကျိန်စာကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ဖော်ပြသည်။ လှပ အောင် ဆုတောင်းစာကို မြန်မာဘာသာဖြင့် လှလှပပဖွဲ့သည်။ ဖော်ပြထားသည့် ဆုတောင်းစာအပြင် “နိရပန်မရောက်သောကြာ အပယ်၄ပါ။ အလာရစိယ် လသိယ်”။ (ကြောင်း ၂၈၊ ၁၉)ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ကာရန်ယူပုံထင်ရှားစေ ရန် “သိကြား”ကို မျက်နှာကျောက်စာလုံးပေါင်းအတိုင်း အက္ခရာမဖလှယ်ဘဲ

၂၅၃-၄

ကိုးကား ဖော်ပြထားသည့်စာတွင် “သကြား”ဟု ပုဂံခေတ်စာလုံးပေါင်း အတိုင်း ရေးလိုက်သည်။

၂၄၅။ ဤကျောက်စာကို ကုသသမုတိဘုရား၌တွေ့ရ၍ ကုသသမုတိ ကျောက်စာဟုလည်း ခေါ်သည်။ ဤကျောက်စာ၏ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ရှေ့ပြေး သို့မဟုတ် ခေတ်ပြိုင်ကျောက်စာတို့မှရေးထိုးပုံကို နည်းယူခြင်း ဖြစ် သည်။ “သစ်မတိအရပ်”တွင် မိမိကုသိုလ်ပြုပုံကို ရေးသည့်အခါ၌ အနန္တသူ အမတ်ကြီး၏လေးမျက်နှာကျောက်စာ ကုသိုလ်ပြုပုံကို အတုယူသည်။

၂၄၆။ “အသရိယ်ဟိသော ရာတြာသယံရတနာသံပါသန္တိကံ။ ရိပ်သိယ် မ္မတ်စွာသော။ စိပ်သာမင်သာ အမတ်တျာ ဝိဝံပါဆင်ပျူစသော ရတနာခုနှစ်ပါ သွိုင်ပွစ်သော ထွန်၄ထွန်ထွန်သော နိယ်ကယ်သိုဝ် အဟိန်ဇေ အရောင်အဝါ တောက်ပစွာသော အသရိယ်ဟိယ်သော။ သြိတြိဘုဝနာဒိတျပဝရမဗ္ဗရာဇာ မည်သော။ တြာမင် အရီစင်ဖွာသည်”။ အရီးစောမိဖွား(၆၃၇)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁-၄

မှတ်ချက်။ ။ ဤအဖွဲ့မှာ မင်ဝိုင်းဖွားစောကျောက်စာအချိုးနှင့် များစွာတူသည်။ ထိုအချိုးနှင့်တစ်စပ်တည်း ဖော်ပြထားသည့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုချိန်မှာလည်း သက္ကရာဇ် ၆၃၇ခုချည်း ဖြစ်ကြသည်။ အလှရှင်အမည်နှင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုပုံသာ ကွာခြားကြသည်။ အရီးစောဖွားသည် မင်းဝိုင်းဖွားစော၏သမီး ဖြစ်မည်ဟု သမိုင်းသုတေသီ ဝိလ်မူးဘရင်က ခန့်မှန်းသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁ အမှတ် ၃၊ စာမျက်နှာ ၆၀၀တွင် အကျယ်ကြည့်နိုင်သည်။

၂၄၇။ “အမတ္တာ ဝိဟ်ပါမကြွင်”။ ယင်း၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၅

၂၄၈။ “မောင်မတပ် မကြွင်”။ ယင်း၊ ကြောင်း ၅၊ ၆

၂၄၉။ “လူနတ်သတ္တာ တြိစ္ဆာန် မကြွင် ခပင်”။ ယင်း၊ ကြောင်း ၆၊ ၇

၂၅၀။ “လူဇာနတ်ရွာ ကျင်လည်သောခါ သွင်ပြည့်ာ သစ္စာသဒ္ဓါ ပြည်စုံ စွာသော ယောက်ျာ ဖွစ်ရယ်”။ ယင်း၊ ကြောင်း ၈၊ ၉

၂၅၁။ “တုသိတာပုရမည်သော နတ်ပြည်နှိုက်။ အရီမေတ္တည် ပုရာလောင် ထံ ဖွစ်လိယ်ရယ်။ စုလွည်တပ် ခါမနာသော စုလာမုနိစေတီထံနှိုက် သွင်သည် မွန် ဖွစ်လိယ့်ချင်အံ”။ ယင်း၊ ကြောင်း ၉၊ ၁၀

၂၅၂။ “ဥစ္စာဟိယ်ဟိယ် မပိယ်လိုဝ်သော ဝန်တိုင်နှစ်လုံးလေ ငါမဖွစ်လိုဝ်။ သုတစ်ပါဥစ္စာ မျာစွာမြင်လေ ငါမလိုဝ်ချင်”။ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၀၊ ၁၁

၂၅၃။ မှတ်ချက်။ ။ ပုဂံခေတ်တွင် ကတ္တာပုဒ် ကံပုဒ်နောက်ဆက်များ မပါဘဲ ရေးတတ်သည်များရှိသဖြင့် အချို့ပုဒ်တို့မှာ ကတ္တာ ကံ ခွဲခြားရခက်ပုံ

ကို ခေတ်လယ်မင်္ဂလာများတွင် တွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ခေတ်နောင်းကာလတွင်မူ ထို နောက်ဆက်များကို နေရာဟကျအသုံးများလာပြီ။ ထိုကြောင့် ကံပုဒ် နောက်ဆက် ပါသည့် ပုံစံကို ပွဲနေကျပုံစံဟု ဆိုလိုက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၅၄။ “ထင်ရှားကင်ကာ သိုဝ်သောသော အကြွင်းငါ့ဥစ္စာ”၊ ယင်း ကြောင်း ၁၁၁၂

၂၅၅။ “မျက်မှောက်ကင်ကာ”၊ ယင်း ကြောင်း ၁၂၂၃

၂၅၆။ “အရိယျမေတ္တေညံ ပုဂ္ဂာလောင်စုတိယံခရယ်။ လူ့ပွစ်လတ်သောခါ လေ ဝါလေ လူ့ပွစ်ပါရယ်။ ပုဂ္ဂာပွစ်ပြီမေတ္တာကြော့ပြီ ပုဂ္ဂာသွိုင်ဟင်တင်မူ သရစ်ခါလျှင်။ ရမ္မက်၁၅၀၀အန်ရယ် အထွတ်မွတ်သော ရဟန်တာ ပွစ်ချင် သောကြော့”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၁၃-၁၅

၂၅၇။ “ရံမက်၁၅၀၀မှကင်ရယ်”၊ ဝေယျပိကြိမောင်နှံ(၆၁၁)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၂၇

၂၅၈။ မှတ်ချက်။ ။ ဤအသုံးကို အရိုးစောမွှားမတိုင်မီကပင် စိုးမင်း ကြာသတိက သုံးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ စိုးမင်းကြာသတိကျောက်စာအကြောင်း အကျယ်ဖော်ပြရန်ရှိသဖြင့် ဤနေရာတွင် ထိုအချက်ကို အကျယ် မဖော်ပြ တော့ပြီ။

၂၅၉။ “ပိဋကတ်၃ပုံ ကြာအထုံလေ ပျူရ၏”၊ အရိုးစောမိဖွား၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၂၁

၂၆၀။ “ပိတကတ် ၃ ပုံသော တရားအပုံလေ ပျူအံ”၊ နရသီဟပတေ့နှင့် အရိုးစော(၆၂၂)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၁၄

၂၆၁။ “ဤယံငါ ပုဂ္ဂာ ကြာ သယံ ရတနာသုံပါသောကိုဝ် လူ့သော၊ ကျွန်၊ လယ်၊ ဥယန်း၊ ဝေသိမ်သောကိုဝ် နောင်အခါနှိုက်။ လုယက်ပျက်ဆီ ရစ်သောသူတိုဝ်တာ။ ပုဂ္ဂာသွိုင်ကိုဝ် ပွစ်သော ဒေဝတတ်သည်။ ကိုဝ်ကြံခြင် အရက် ၁၀၀ သွာလျှင် ပွစ်ရယ်။ သံတန်တိုင် လိယံမျက်နှာ သံဥပုမ်ခွက် ခွပ်ထလျက်သော။ အယုဇနာ ၁၀၀ ဟိယံသော။ အဝိစိဋြယ် အထယ်နှိုက်။ အရိယံသိုဝ် မျက်နှာမူလျက်။ အရိယံ သံတန်တိုင်မှ။ ထန်ပင်စည်ရှိလောက် သော သံတံဏ္ဍပ်သည်။ ဝင်လျှင်ဝင်၂ ရောက်ဖို့ခွင်ရယ်။ အနောက်သံတန်တိုင် လျှင် ကန်၏။ တောင်မှ သံတံဏ္ဍပ်လေ။ လကျာနံတောင်ဝင်၂ လက်ဝယ်ခွင် ရယ် ပွစ်သြက်သံတန်တိုင် ကန်။ အထက်မှသော သံတံဏ္ဍပ်လေ ထိပ်လျှင် ဝင်၂ ဖင်ခွင်ရယ် သြက်သံဗြိယံလျှင် ကန်လျက်။ ကမ္ဘာတိုင်ခံသက်သိုဝ်။ ထိုဝ်ကံသိုဝ် အဝိစိဋြယ်အထယ်နှိုက် ခံစိယံသတော။ ထိုဝ်ဋြယ်မှ လွတ်တုံသော လေ။ ဋြယ်ကြံစထပ်နှိုက် ခံစိယံသတော။ ထိုဝ်ဋြယ်မှ လွတ်တုံသောလေ။

၂၆၁၁-၇

ဋြယ်ခံခင်ထပ်နှိုက် ခံစိယံသတော။ ထိုဝ်မှလွတ်တုံသောလေ အသယုသဒ္ဓိယံ အလှူခံသော သူဗုဒ္ဓ်စာကိုဝ် မဂ္ဂလိပ်ရယ် မျက်နှာတပွင်တပါ မူကျင်မှာသော ထိုဝ်ယောက္ခမမျက်နှာ တပွင်တပါ မလုဇာ ကြောက်ပွယ်နန်သော ဘိလုပြိတ္တာ ပွစ်သက်သိုဝ်။ ဘိလုပြိတ္တာ ပွစ်စိယံသတော။ လူလျှင် ပွစ်လေ ပုဂ္ဂာအပွစ်ပွစ် မဖုစိယံသတော။ ဤယံလူအပွစ်နှိုက်လေ။ မင်သုံမိုတ်ကံသိုဝ်။ ချတ်ကြံဇွာ သော မယာသာနှင့် တပွင်တပါ ကွိယံကင်ကြသလေ ပွစ်စိယံသတော။ မင်ဖိုယ်။ နိုဝ်သောဗုယ်။ ရိယံဖုယ်။ မိဗုယ်တိုဝ်လေ သင်စိယံသတော။ ဤလူ အပွစ်ကင်တင် ၇ရက်စိယံရုပ် အကိန်ထိုဝ်လျှင် သင်စိယံသတော။ ထိုဝ်မှ လွတ်ပြောတုံသောလေ။ ၇လစိယံရုပ် အကိန်ထိုဝ်လျှင် ရောက်စိယံသတော။ ထိုဝ်မှဗွတ်ဗွတ် လွတ်တုံသောလေ။ ၇နစ်ကာ အပွစ်ဓမ္မတာ မလွတ်ရဟု ပိန်သောထက်ရုံ ကြိမာစုံရယ် အကိန်ထိုဝ်လျှင် ရောက်စိယံသတော”၊ အရိုးစောမိဖွား၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁၂-၂၅

၂၆၂။ Malakkani G. P., Dictionary of Pali Proper Names, p. 207

၂၆၃။ “ပုဂ္ဂာသွိုင် နိယံရဝန်မုမိ။ သကြာမင်ကိုဝ်ခင်ရယ်။ သိန်ခိုဝ်ဣန္ဒန် နှိုက်။ သိရိဓမ္မသုကံ မင်ကြိသာ။ မဟိတတ္တေရ သာသနာတည်ရစ်အံ။ နင် စောင်မချင် ရစ်မင်ဟု နင်ခရကာ။ သကြာမင်စောင်မချင်ရစ်ရယ် အသက်ရှည် ဇွာ ပွစ်သက်သိုဝ်”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၉-၃၁

၂၆၄။ “ဖိုယ်ခပ်သိမ်လေ ပျောက်စိယံ။ ခံသာလေ မျက်မှောက်တင်တင် ရောက်စိယံ”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၈၊ ၂၉

၂၆၅။ “နောင်ခိုဝ်နောင်သံထင်စာ။ အဆင်အခြင် သိကြာပြညာ သဒ္ဓါ ယုံကြည် နစ်လုံတည်သော မင်မွတ်တိုဝ်”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂၅၊ ၂၆

၂၆၆။ ဤကျောက်စာကို ဖွားစောရွာတောင်ဘက် ကန်စွန်းအိုကျောင်းတွင် တွေ့ရ၍ “ကန်စွန်းအိုကျောင်းကျောက်စာ”ဟု၍လည်း ခေါ်သည်။

၂၆၇။ “ဇေယျသင်ဇေယျင်ကွင် သွိုင်သယံ အရားပင် ၁။ စည်သံဝတ် ကျောင်တွင် စာသင်သယံ အရားပင်။ ဤမျှသသု လူသယံတိုဝ် ကြာပါ သတော”၊ စိုးမင်းကြာသတိ(၆၂၄)၊ ကျော၊ ကြောင်း ၁-၂

၂၆၈။ “လုဇာနတ်ရွာ သင်သရားအရည် ကျင်လည်ရရာ လုဇာဖြစ်လေ လုထက်အပွတ် မန်ထတ်မင်အံ စည်စိမ်သိုဝ်သော စည်စိမ်ကိုဝ်လျှင် လိုဝ်ချင် သတော”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၂-၄

၂၆၉။ “နတ်ရွာပွစ်လေ ဟုရရာသ နတ်ရွာတိုဝ်ထက် သာယာဇွာဟု ပုဂ္ဂာလောင်တကာ ပွစ်ရာအမှတ် မွတ်သနတ်ရွာ ဇာသိတာလျှင် ပွစ်ချင် သတော”၊ ယင်း၊ ကြောင်း ၄၊ ၅

၂၇၀။ မုတ်ချက်။ ။ ကိုးပဒစိပါဝင်ယောအဖွဲ့အဖွဲ့စု သုံးရပ်ကို ယေယော
ခုံရာ အရတိုင်းမှာပင် ဝဏ္ဏငါးခုပါပဒ တစ်ပဒစိ ပါဝင်နေသည်ကို သတိထား
မိပေလိမ့်မည်။ "စည်သဝတ်ကျောင်းတွင်" "သင်သရာအရှည်" "ဘုရားလောင်း
တကာ" ဟူသောပဒများ ပြစ်သည်။ ထိုပဒများ၌ ဝဏ္ဏငါးခုပါဝင်ပုံတူသည့်
နည်းတူ ပဒအသီးသီး၌ ဝဏ္ဏတစ်ခုမှ မကြာဝက်ဖြစ်နေပုံရှင်းလင်း တွေ့ကြ
သည်။ "စည်သဝတ်ကျောင်းတွင်" ဟူသောပဒ၌ "သ" "သင်သရာအရှည်"
ဟူသောပဒ၌ "သ" "ဘုရားလောင်းတကာ" ဟူသော ပဒ၌ "တ" ပါရှိသည်
မကြာဝက်သာ ရွတ်ဆိုရသော ဝဏ္ဏများ ဖြစ်ကြသည်။ ဘုရားလောင်း ပို "ဘု"
မှာ ယခုအခါ၌သာ မကြာဝက်ဖြစ်သည်။ မရှားက ဖြစ်ခဲ့ဟန်ပေဟူ။

၂၇၁။ "လုဇ္ဈာနတ်ရွာ စည်စိမ်ချသာ ခံပြီသောစာ။ ပုဂ္ဂုဇ္ဈာနတ်ရွာ ပိတ္တုဇ္ဈာ
လက်ထက် အမိုက်အမျက် ရမ်မက်အန်သ အရဟန္တာပွန်ရယ် နှစ်ဆစ်ယွန်
နိဗ္ဗာန်မည်သော မသိယံ ပြည်လျှင် ဝင်ရလိုဝံသတေ"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၅-၇

၂၇၂။ "နှစ်ဆစ်မပွန် နိယံရပန်မည်သောပြည်လျှင် တိုင်လိုဝံသတေ"။ ယင်း
ခင်မမိ(၆၁၄)၊ ကြောင်း ၁၆-၁၇

၂၇၃။ "သော ငမ္ဗိယံ ငစုယံ ငစာသုတပါ လည်ကောင် အလုအယောက်
အဖျက်အဆီ မုရစ်သသုတို့ကာ မြိယံကြီးယထယ် ဩက်ငြယ်လျှင် ဆင်ြိယံ
ကြိဇ္ဈာ ဝေတနာကို ခံစိယံသတေ"။ စိုးမင်းကြာသဝတ်လင်မယား၊ ကျား။
ကြောင်း ၈၂၉

၂၇၄။ "အထောက်အပင် စောင်မုခွင်ရယ် အရိယံအရံ ယူသယူကာ
တနှင့်အတူ လုနတ်စည်စိမ် ခံစပါရယ်၊ အဆုံစွန်ကာ နိဗ္ဗာန်ချသာ မစာပါရ
စိယံကုန်သတေ"။ ယင်း၊ ကြောင်း ၉-၁၁

၂၇၅။ ဦးကျော်ရင်၊ ကစိဘာရတိ၊ ကျမ်း၊ ပထမတွဲ၊ ပုဟာလေပုံနှိပ်ကျမ်း။
မန္တလေး၊ ၁၉၅၉၊ စာ ၆၉-၇၃

၂၇၆။ ယင်း၊ စာ ၆၃၊ ၆၄

၂၇၇။ မုတ်ချက်။ ။ ဤကာရန်ယူပုံစနစ်မှာ ခေတ်ပေါ်ကဏ္ဍများတွင်
များစွာ တွင်ကျယ်လျက်ရှိပြီ။ ၁၉၉၃ ခု၊ ဇူလိုင်လ မဟေသီမဂ္ဂဇင်း စာမျက်နှာ ၇
မရှိဝေစံ "အင်းစိန်မြို့ရဲ့ညနေခင်း" ကဏ္ဍပါ "မနက်ကည၊ ခရီးသည်၊ မစာ၊
ဈေးသည်အဆုံး၊ ရုံးသွားရုံးပြန်၊ ကျောင်းသွားကျောင်းပြန်" ဟူသော သမုတ်
သာကောအဖြစ် ကြည့်နိုင်သည်။ "ည"၊ "စ"၊ "ပြန်"၊ "ပြန်" တို့သည် ပထမ
ကာရန်တို့များ ပြစ်သည်။

၂၇၈။ "အနောရတ္တာမင်စင် အင် ဟူပင်ရှို၊ ဥသောပင်က အရံကျ ပိုဝ်"။
မတ်မာရထေရ်ကြီး(၄၆၇)၊ ကြောင်း ၂၃

၂၇၉။ "ဥသောလမည် တန်လိုင်ပြည်ကို နည်၊ ညက်၊ ပျက်ခွိယံပြီရယ်"။
ပရိမ္မထီလိုင်ရှင်(၄၆၉)၊ ကြောင်း ၅၆

မုတ်ချက်။ ။ မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ဤကျောက်စာကို ပုဂံခေတ်ဆို
ကျောက်စာအဖြစ် ကိုးကားဖော်ပြထား ပါသည်။

၂၈၀။ "ပုရတကာ နွတ်လေ မက္ခမာစေသတေ၊ မင်စိမထံ ပါပိန္နဲ
ပွစ်စေသတေ၊ ခွေလျှင်ပွစ်လေ ခွေနှပွေဂံ ခွေဆင်ရဲလျှင် ပွစ်စေသတေ၊ ပုလုဇ္ဈာ
ပွစ်လေ လုနလုဝံ လုဆင်ရဲလျှင် ပွစ်စေသတေ"။ ဝေယျာဝင်၊ ဘုရား(၅၂၁)၊
ကြောင်း ၁၆-၁၉

၂၈၁။ "အမျှင်ခုနစ်ဆက် ညက်ညက်ပြန်တီ ပျက်စိစေသော"။
နားတောင်းတတ်ဘုရား(၅၄၇)၊ ကြောင်း ၁၄၊ ၁၅

၂၈၂။ ပရိမ္မထီလိုင်ရှင်နှင့်လည်းထောက်ဘုရားကျောက်စာတို့သည် ပုဂံ
ခေတ် လက်ရာမဟုတ်ဟု ယူဆကြောင်း Old Burma - Early Pagan,
စာ ၅၁တွင်လည်း ဖော်ပြ ထားသည်။

၂၈၃။ မောင်သာနိုး "ပါဠိကဏ္ဍာ ဘယ်လိုဖွဲ့သလဲ"။ အတွေးအမြင်၊ စာ ၅၊
၄၆၊ ၁၉၈၉ ဩဂုတ်၊ စာ ၉၈

နိဂုံး

စု တု ပြု

မင်္ဂလာ ကျောက်စာတို့တွင် တွေ့ရသမျှ မြန်မာစကားပြေကဗျာတို့၏ အနေအထားကို သိကြရပြီ။ အနော်ရထာမင်းလက်ထက် ၁၁ ရာစုလောက်မှ နှစ်ပေါင်း သုံးရာခန့်အကြာ ၁၃ ရာစု အကုန်ခန့် ပုဂံခေတ် ကုန်ဆုံးချိန်အထိ မြန်မာစာပေသမိုင်းဦးခရီးကို လေ့လာကြည့်မြင်ခဲ့ကြရပြီ။ ထိုအခါ မြန်မာစာပေ မျိုးစေ့ကျပြီးနောက် အပင်အဖြစ် ပေါက်မြောက်ရှင်သန်လာအောင် အထောက်အကူပြုသော မြေဆီမြေလွှာမြေဩဇာသဖွယ်သဘောထားရမည့် အရံအကြောင်း တရားများကိုလည်းကောင်း၊ အပင်အဖြစ် ပေါက်မြောက်ရှင်သန်လာပုံ ရှင်သန် လာဟန်ကိုလည်းကောင်း အထူးသတိချပ်သင့်သည်။

ပုဂံခေတ်မြန်မာစာပေထွန်းလာရာတွင် အထောက်အကူနှစ်ရပ်ရှိသည် ဟု ဆိုချင်သည်။ ပထမအထောက်အကူမှာ စာပေရေးသားမှုနှင့်ဆိုင်၍ ဒုတိယ အထောက်အကူမှာ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုနှင့်ဆိုင်သည်။ စာပေရေးသားမှုတွင် ပုဂံသားတို့အား များစွာအထောက်အကူပြုခဲ့သည်မှာ ပါဠိသက္ကတဟူသော တိုင်းခြားဘာသာစကားကြီးများ၊ ပျူ မွန် ဟူသော တိုင်းရင်းဘာသာစကား များ ဖြစ်သည်။ ပါဠိသက္ကတတို့သည် တိုင်းခြားဘာသာစကားပင် ဖြစ်သော် လည်း တိုင်းရင်းဘာသာပျူမွန်တို့ထက် မြန်မာစာပေအပေါ်ဩဇာ သက်ရောက် ခဲ့သည်။ ပါဠိသက္ကတဘာသာစကားတို့ကပိုမိုဩဇာကြီးမားရာတွင် အကြောင်း အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် အလွန်သိသာသောအကြောင်းတစ်ရပ်မှာ အရှေ့တောင် အာရှတစ်ဝိုက်တွင် အရေးအသားအတတ်ပညာ ဖြန့်ဝေနိုင်သည်အထိ အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုအဆောက်အအုံ ကြီးမားကျယ်ပြန့်နေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယဉ်ကျေးမှု အရာတွင် မြန်မာတို့၏ရှေ့ပြေးဟု ယုံကြည်ရသော ပျူနှင့်မွန်တို့သည်လည်း ပါဠိသက္ကတတို့၏ဩဇာကိုခံခဲ့ကြရသည်။ ထိုကြောင့် အရင်းအမြစ်ကျသော ပါဠိသက္ကတ၏ဩဇာကို မြန်မာစာပေခေတ်ဦး၌ တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာစာပေကို အစပျိုးခဲ့ကြသူတို့သည် ပါဠိ သက္ကတသက်သက်ကို ဆရာ မတင်ပဲ မိမိတို့နှင့်ခေတ်ပြိုင် ပျူ မွန်တို့ထံမှလည်း ယူသင့်သမျှယူခဲ့သည်။ ထို့အတူ ပုဂံသားတို့၏တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုတွင် များစွာ အထောက်အကူ ပြုခဲ့ သည်မှာလည်း ပါဠိသက္ကတပင်ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ဘာသာရေးသည် လည်းကောင်း၊ ပညာရေးသည်လည်းကောင်း သက္ကတပါဠိ စာပေကို လေ့လာ

ပတ်ရှုရာက ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ် ကျောက်စာ မင်္ဂလာတို့တွင်ပတ်ရှုရသော အတွေးအမြင်များမှာ မူလက ပါဠိ သက္ကတ ဘာသာဖြင့်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာအတွေးအမြင်များဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ကျောက်စာ မင်္ဂလာတို့မှာ ဘာသာတရားနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာ က လွှမ်းမိုးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ တိုင်းခြားဘာသာ တိုင်းခြားအတွေးအခေါ်တို့ကို အခြေခံ၍ ပေါက်ရောက်လာရသော်လည်း ရှင်သန်ကြီးထွားစပြုလာသည့်အခါ၌ကား မိမိ ကိုယ်ပိုင်အားမာန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အမှီသဟဲပြုခဲ့သည်။ တိုင်းခြား ဘာသာစကားတို့ကို လေ့လာသော်လည်း ထိုသို့လေ့လာခြင်းသည် မိမိ ဘာသာ စကား အခြေခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသုံး အရေးအသား စနစ်ကို ယူသော်လည်း မြန်မာ့နှုတ်မြန်မာ့လျှာနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြုပြင်မွမ်းမံ၍ယူသည်။ ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်များကို လေ့လာရသည့်အခါ ပါဠိသက္ကတ အသုံးအနှုန်းတို့ကို မလွဲမရှောင်သာ လေ့လာရသည်။ မွေးစားရသည်။ ထိုအခါ တွင်လည်း မူလဘာသာစကားအတိုင်း တိုက်ရိုက်မယူပဲ မြန်မာဘာသာစကား နှင့် ညှိလျက် ယူငင်မွေးစားသည်။ မိမိရေမြေနှင့်ဆီလျော်အောင် ပြုပြင်ယူငင် သည့် အလေ့အကျင့်သည် ပုဂံခေတ်ကတည်းက မြန်မာတို့၏ အလေ့အကျင့် ဖြစ်ခဲ့ပြီ။

သို့သော် စာပေနှင့်အတွေးအမြင် ဖွံ့ဖြိုးကျယ်ပြန့်ရေးအတွက်ကား မျက်စိကို ပွင့်ထားခဲ့သည်။ လေ့လာတန်သည်ကို လေ့လာ၍ အတုယူသင့်သည် ကို အတုယူသည်။ မွမ်းမံသင့်သည်ကို မွမ်းမံသည်။ ဘာသာခြားစာစကားသာ မက မြန်မာစာအရေးအသားကိုပင် ရှေ့လူကို နောက်လူက အတုယူသည်။ အတုယူရာတွင် မူလအရိုအတိုင်း အတုယူခြင်းမျိုးလည်း ရှိသည်။ မိမိအလို မိမိစိတ်ကြိုက်နှင့်ညီအောင် မွမ်းမံအတုယူခြင်းမျိုးလည်း ရှိသည်။ စု တု ပြု ဟူသော စာပေဖွံ့ဖြိုးရေးဆောင်ပုဒ်ကို ပုဂံခေတ်ကတည်းက လက်ကိုင်ထားခဲ့ကြ ပေလိမ့်မည်။ ဤနည်းဖြင့် ပုဂံခေတ်တွင် မြန်မာစာပေသည် စတင် ပေါက်မြောက် ရှင်သန်လာခဲ့ရသည်။ ခွန်နှင့်အားနှင့် ဖွံ့ဖြိုးခဲ့ရသည်။

ပုဂံခေတ်စာပေဖွံ့ဖြိုးသည်ကို ဆရာစေယျက ပုဂံခေတ်နိုင်ငံရေးနှင့် ယှဉ်၍ မြင်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့ပုဂံခေတ်တွင် မြန်မာများ အားကောင်းခဲ့၏။ အရှေ့အာရှ တိုက် တလွှား၌ တလွှားလွှား တမ်းခွန်ထူခဲ့၏။ ပုဂံခေတ်စာပေ တည်းဟူသော ကျောက်စာများကို ကြည့်လျှင် အားကောင်းသော အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အားကောင်းသောစကားများကိုသာ တွေ့ရ၏။ သံသရာဆင်းရဲကို ကြောက်လှပါသည်ဆိုသော စကားကိုပင် ခန့်ခန့်ကြီး ဆိုခဲ့၏။ ငါ့ကောင်းမှုကို ချီးပင့်သောသူကား ငါနှင့်အတူ ရစေသောဝံ၊ ငါ့ကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးသောသူတို့ကား ပျက်စီးသောဝံ၊ ငရဲ၌ခံရစေသောဝံဟု ကျိန်ဆဲခဲ့သည်ပင် နောက်လူတို့ဖျက်ဆီးဖို့ထား ဦး၊ လက်ဖျားနှင့်မျှ မတိုဝံအောင် အားရပါးရ အင်တိုက်အားတိုက် ကျိန်ဆဲခဲ့ကြ၏။ စိတ်အားလျော့သည့်အသံ၊ ကယောင်ချောက်ချား ဖြစ်သည့်အသံဟူ၍ တစ်လုံးတစ်ပါးမျှပင် မပါရှိချေ။”

စသည်ဖြင့် ပုဂံခေတ်စာပေ၏ခွန်အားကို ထုတ်ဆိုဖူးသည်။ စာပေခွန်အား ကြောင့် နိုင်ငံအင်အား တောင့်တင်းခဲ့ပုံကို ချီးကျူးခဲ့ဖူးသည်။ ပုဂံခေတ်ကား လိုလားအပ်သော အရည်အသွေးကောင်းစာပေများထွန်းကားခဲ့သည့်ခေတ်လည်း ဖြစ်သည်။

ဤတွင်မေးဖွယ်ရှိသည်မှာ “ထိုမျှ စာရည်စာသွေးကောင်းခဲ့ပါလျက် မင်စာ ကျောက်စာတို့မှအပ အခြားနည်းဖြင့်မှတ်တမ်းတင်ထားသော ပုဂံခေတ် စကားပြေများကဗျာများ မရှိတော့ပြီလော”ဟူသော အမေး ဖြစ်သည်။ ပုဂံ ခေတ်တွင် ကျောက်စာများမှတစ်ပါး အခြား စကားပြေ ကဗျာ လက်ရာများ ရှိမရှိဆိုသော အချက်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ဖြစ်သည်။

စကားပြေလက်ရာ

ပုဂံခေတ်စာလုံးပေါင်းအကြောင်း၌ ဖော်ပြခဲ့သော “အက္ခရာပဘောဒ” သတ်ပုံကျမ်းသည် မှတ်တမ်းသာတွေ့ရ၍ စာကိုယ်ကိုမတွေ့နိုင်တော့သော ကျမ်းတစ်ဆူ ဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်းအပြင် ပျံချီဓမ္မသတ်လည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သေးသည်။ ထိုပျံချီဓမ္မသတ်မှာ ဝေါဟာရလီနတ္ထပကာသနီကျမ်း ပြုစုပြီးစီးချိန် ၁၈၃၀ပြည့်လောက်ကပင် စာမူမတွေ့နိုင်တော့ပြီ။ ရှေးစာစု ကျမ်းစုစာရင်း၌သာ ရှိတော့သည်။ “ပုဂံပျံချီအမတ်သည် ဓမ္မသတ်ကျမ်းပေါင်းကို ရုံးစု၍ စီရင် သည်။ ပုဂံပျံချီဓမ္မသတ်ဟူ၍လည်း ဓမ္မသတ်ကျမ်းစုတွင် ရှိသည်” ဟူသော

ဝေါဟာရလီနတ္ထကျမ်းပြုဆရာ၏မှတ်ချက်ကြောင့်သာ ထိုကျမ်းရှိခဲ့ကြောင်း သိ ရခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံရွှေကျောင်းနေ အရှင်ဂုဏဝင်္ဂသကသည်လည်း ပါဠိတော် သုံးကျမ်း အဋ္ဌကထာ သုံးကျမ်း ဆန်း တစ်ကျမ်း သဒ္ဒါတစ်ကျမ်း တို့ကို ခရစ်နှစ်၁၃၀၀လောက်က နိဿရီရင်ခဲ့သည်။ နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက် သံပျင်အမတ်ရေးသားသည့် သံပျင်ဋီကာ၌ ပုဒ်ဖြတ်ခြင်း၊ သမာသ်ပြုခြင်း၊ အနက်ပွင့်ခြင်းတို့ကို အဆင့်ဆင့် ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း နည်းပေးထားခဲ့ပုံ ကို ပုဂံခေတ်နောင် ပါဠိဘာသာအခန်း၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန် များကို မြန်မာတို့ နားလည်ကျွမ်းဝင်အောင် အပတ်တကုတ်အားထုတ်ရာတွင် မြန်မာစကားပြေဖြင့်ရေးခဲ့ကြသည့်အချက်မှာ ထင်ရှားသည်။ ထိုကြောင့် ရှင်သဒ္ဓမ္မသီရိ မြန်မာပြန်သည်ဆိုသော “ဗြဟ္မာဇ္ဇာတက”၊ ပေါင်လောင်သင် မဟာကဿပထေရ်မြန်မာပြန်သော “ဗုဒ္ဓသိက္ခာ” (ဝိနည်းလက်သန်းအဋ္ဌကထာ) တို့လည်း ပေါ်ထွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် မူရင်းကျမ်းအပြည့်အစုံကိုကား မတွေ့နိုင်တော့ပြီ။ အချိန်ကာလကြာမြင့်ခဲ့သည့်အလျောက် ပျက်စီးပျောက်ဆုံး ခဲ့သည့် ပုဂံခေတ်လက်ရာစာစုမှာ နည်းမည်မဟုတ်ပေ။

ကံကောင်းထောက်မ၍ စာကိုယ်နှင့်တကွတွေ့နိုင်သော ပုဂံခေတ် စကားပြေလက်ရာတစ်ရပ်မှာ “ရှင်အရဟသာမိ”၏ “အာဒိကပ္ပကျမ်း” ဖြစ် သည်။ ထိုကျမ်းကို ၁၂၆၂ခုတွင် ရေးသားပြီးစီးကြောင်း အမှတ်အသား ရှိ သည် ဆိုသည်။ ထိုအာဒိကပ္ပကျမ်းလာ စကားပြေသည် ထူးထူးခြားခြား ရှိလှသည်။

ထိုတောတို့၌ အသီးအပွင့် အရိုးအရွက် အပင်အနှစ် အမြစ်အသား အပုအခွံ အခက်အစေ့ အဆန်အညီအသားအရေတို့သည်၊ အချိုအချဉ် အစပ်အငန် အဖန်အခါး အဆိမ့်အပူအအေးဟူသော အရသာ မျိုး အသင်းအပျံ့ အကြိုင်အလှိုင် အမွှေးအထုံ အငေါအကြူးဟူသော အမွှေးအနံ့အမျိုးမျိုးတို့သည် အလွန်များကုန်၏

သစ်ပင်တစ်ပင်၏ အစိတ်အပိုင်း အရသာ ရနံ့တို့ကို ဖော်ပြပုံမှာ စေ့စပ် သေချာလှသည်။ မွှေးစားစကားကို မသုံး။ မြန်မာစကားသက်သက်ဖြင့် ဖော်ပြ နိုင်စွမ်း ရှိသည်။ အလားတူ မြန်မာဘာသာသက်သက်နှင့် ရေးသားထားသော စာများ ပုဂံခေတ်တွင် အများအပြားရှိခဲ့ရာသည်။ ခေတ်ကာလအပြောင်းအလဲ နှင့် သဘာဝဘေးဒဏ်တို့ကြောင့်သာ ပျောက်ပျက်ကုန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ကျောက်စာကဗျာတရား၌ ဖော်ပြထားသည့် အရိုးစော
မိဖွား ကျောက်စာလာ ကျိန်စာတစ်ရပ်ကိုလည်း တည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။
ချစ်သောသားမယားတို့နှင့်ကွဲကွာစေကြောင်းကျိန်စာဆိုရာ၌ အခြားကျောက်စာ
တို့နှင့် မတူပဲ "ဤလူအဖြစ်၌လည်း မင်းသို့ဖိုတိုက်ကိုသို့ ချစ်ကြစွာသော
မယားသားနှင့် တပျင့်တပေါ် ကွေကွင်းကြ သောလည်း ဖြစ်စေသတည်း" ဟု
အရိုးစောမိဖွား ကျိန်ခဲ့သည်။ ထိုကျိန်စာပါ မင်းသို့ဖိုတိုက်မှာ ဝဋ္ဌကျမ်းဂန်များ
တွင် လာရှိသောအကြောင်းအရာ မဟုတ်ပေ။ လောကီပစ္စယာသ ယွန်းပစ္စယာသ
ဟုလည်း ဆရာစဉ်ဆက်တို့ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသော စင်းမယ်ပစ္စယာသကျမ်းလာ
ဇာတ်လမ်းသာဖြစ်သည်။ ညီတော်က ထီးနန်းလှယူ၍ နောင်တော် သုမ္ဘမိတ္တ
မင်းသည် မိဘုရားနှင့်တကွ သားတော်နှစ်ပါးကို ခေါ်ဆောင်လျက် ထွက်ပြေး
ရသည်။ မြစ်ကမ်းတစ်ခုသို့ရောက်သည့်အခါ သားတော်နှစ်ပါးကို ထိုကမ်း၌
ထားခဲ့၍ မိဘုရားကြီးအား တစ်ဘက်တမ်းသို့ ပို့ဆောင်သည်။ ထိုစဉ်
သားတော်နှစ်ပါးကို တံငါသည်နှစ်ဦးက ယူဆောင်သွားသည်။ တဖန်
သားတော်များကို ခေါ်ဆောင်ရန် တစ်ဘက်ကမ်းသို့ ပြန်လည်ကူးသွားနေစဉ်
သင်္ဘောသွကြီးတစ်ဦးက မိဘုရားကို ခေါ်ဆောင်သွားပြန်သည်။ မယားနှင့်ကွဲရ
သားနှစ်ပါးနှင့်လွဲရသော သုမ္ဘမိတ္တမင်း၏အပူမှာ ပုဂံခေတ်က ပြောစမှတ်ပြုခဲ့ရ
သော အပူဖြစ်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။ စိတ်နှလုံးထိခိုက်ဖွယ်ရာ စင်းမယ်ပစ္စယာသ
ဇာတ်လမ်းများကို ပုဂံသားတို့ခံစားနိုင်အောင် မြန်မာစကားပြေများလည်း
ရေးကောင်းရေးခဲ့ရာသည်။ အခြားစကားပြေများနည်းတူ တိမ်ကော ပျောက်
ပျက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ ဇာနှင့်ပေနှင့်မရှိသည်အား နှုတ်ပြောစာပေအဆင့်တိ
ကား အနည်းဆုံးရောက်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။

ကဗျာလင်္ကာ

စကားပြေလင်္ကာနှင့်စာလျှင် ကဗျာလင်္ကာကိုမူ အရေအတွက် ပို၍
များများ တွေ့နိုင်သည်။ ကဗျာမှာ ရေးသားမထားလင့်ကစား နှုတ်တက်
ကျက်မှတ် လက်ဆင့်ကမ်းနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ ကျောက်စာတွင်
ရေးထိုးမထားသော်လည်း ပုဂံခေတ်လင်္ကာအဖြစ် ထင်ရှားသည့်ကဗျာမှာ
အနန္တသုရိယအမတ်ကြီးရေးသည့်ဆိုသော "သူတည်းတယောက်" အစချီကဗျာ
ဖြစ်သည်။ ဤကဗျာကို ပုဂံခေတ်ကဗျာအဖြစ် အစောဆုံးမှတ်တမ်းတင်သည်
မှာ ဦးကုလား၏ မဟာရာဇဝင်ကြီး ဖြစ်သည်။

သူတစ်ယောက်သည်၊ ကောင်းဖို့ရောက်မှ၊ သူတစ်ယောက်ကား၊
ပျောက်လင့်ကားသာ၊ ဓမ္မတာတည်း။
ရွှေဆိမ်နန်းနှင့်၊ ကြွန်းလည်းခံ၊ မတ်စိုလ်ရံ၍၊ ပျော်စံရိပ်ငြိမ်၊
စည်းစိမ်မကွာ၊ မင်းချမ်းသာကား၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ရေမျက်နှာထက်၊ ဓဏ
တက်သည်၊ ရှေ့ပွက်ပမာ၊ တစ်သက်လျှာတည်း။
ကြင်နာသနား၊ ငါ့အားမသတ်၊ ယခုလွတ်လည်း၊ ဝိပါက်ကြမ္မာ၊
လူတကာတို့၊ ခန္ဓာခိုင်ကြည်၊ အတည်မမြဲ၊ ဖောက်လှဲတတ်သည်၊
မချွတ်စသော၊ သတ္တဝါတည်း။
ရိုခိုးကော်ရော်၊ ပုဇော်အကျွန်၊ ပန်ခဲတုံ၏၊ ခိုက်ကြိုဝိပါတ်၊
သံသာစက်၌၊ ကြိုက်လတ်တွန်မှ၊ တုံ့မယုလို၊ စိတ်မြဲသို၍၊
ကြည်ညိုလွတ်ပြန်၊ သခင်မွန်ကို၊ ချန်တိစိစစ်၊ အပြစ်မယ်ရေး၊
ခွင့်လျှင်ပေး၏၊ သွေးသည်အနိစ္စာ၊ ငါ့ခန္ဓာတည်း။
ကဗျာနောက်ခံဇာတ်လမ်းကြောင့်လည်းကောင်း မိမိအသက်ကို အဆုံးစီရင်
သည် မင်းအား ခွင့်လွတ်နိုင်စွမ်းသော အနန္တသုရိယအမတ်ကြီး၏ စိတ်ဓာတ်
ကြောင့်လည်းကောင်း အပြောအဆိုများသောကဗျာ ဖြစ်သည်။ ကဗျာပါ
အတွေးအခေါ်ကို ပုဂံခေတ်အတွေးအခေါ် ဟုတ်မဟုတ် သံသယ ရှိရန်မလိုပေ။
ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေကျနေပြီဖြစ်သည့်အလျောက် လူ့ဘဝလူ့စည်းစိမ်၏ အနစ်
သာရ မဲ့ပုံ၊ မိမိအပေါ်မည်မျှရက်စက်စေကာမူ ခွင့်လွတ်နိုင်ပုံ အတွေးအခေါ်မျိုး
ပုဂံခေတ်ကပင် ဝင်စားခဲ့နိုင်ရန် အကြောင်းရှိသည်။ ကဗျာပုံသဏ္ဍာန်မှာ
လေးလုံးစပ်ကဗျာ ဖြစ်သည်။ လေးလုံးပဒများစုစည်းထားသည့် လင်္ကာအပိုင်းကို
လေးခု ပါဝင်သည်။ ပဒတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကာရန်ချိတ်ဆက်ထားသည့်မှာလည်း
ပုဂံခေတ် ကဗျာဖွဲ့စည်းပုံအတိုင်း ဖြစ်သည်။ လေးလုံးစပ်ကာရန်ဖြည့်အောင်
မရေးပဲ ကျောက်စာကဗျာများတွင်တွေ့ရသည့်နည်းတူ (၃:၂) (၄:၃)ကာရန်ပုံစံ
တို့ကိုလည်း သုံးထားသေးသည်။

ပုဇော်အကျွန်	- - - +
ပန်ခဲတုံ၏	+ - * -
ကြိုက်ကြိုဝိပါတ်	- * - +
သံသာစက်နှိုက်	- - + *
ကြိုက်လတ်တွန်မှ	* - + -
တုံ့မန်မလို	- + - -

ဟူသော အဖွဲ့ကို ကြည့်နိုင်သည်။ တုံနှင့်ကြုံတို့မှာ (၃:၂)ကာရန်ပုံစံဖြစ်သည်။ ပါကံနှင့်စက်မှာ (၄:၃)ကာရန် ဖြစ်သည်။ အခြားအပိုဒ်များ၌လည်း ပုဂံခေတ် ကာရန်ပုံစံ သဘောကို တွေ့နိုင်သည်။

သို့သော် ဤကဗျာကို ပုဂံခေတ်ကဗျာဟုယူဆရန် ဝန်လေးကြသည်။^၆ အကြောင်းမှာ ၁၈ရာစုမှာမှ ရေးသားသော ဦးကုလား၏ ရာဇဝင်ကျမ်းသည် ၁၂ ရာစုက အဖြစ်အပျက်ကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ စိတ်မချရခြင်း၊ ကဗျာ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ သေသပ်လွန်းနေသဖြင့် ၁၂ရာစုကဗျာအဖြစ် ယူဆနိုင်ရန်ခဲယဉ်း ခြင်း၊ အသုံးအနှုန်းများမှာလည်း ထိုခေတ်သုံးစကားများအဖြစ် ယူဆရန် ခက်ခဲခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤကဗျာအကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင် ထားသည့် ဦးကုလားထက်စောသော စာပေအထောက်အထား မတွေ့ရသည့် မှာလည်း အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်နှင့် ဦးကုလားရာဇဝင်ကျမ်း ပြုစုချိန်မှာ နှစ်ပေါင်းခြောက်ရာမျှ ခြားသည်မှာလည်း အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးကုလားမှတ်တမ်းတင်သည့်အခါ မူလရေးစပ်ခဲ့သောကဗျာနှင့် အနည်းအကျဉ်းမျှဖြစ်စေ အတိမ်းအယိမ်းရှိနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ကဗျာအရေးအဖွဲ့ မှာ များစွာသေသပ်လှသည်ဟု မဆိုသာချေ။ ကျောက်စာတွင် တွေ့ရသော ပုဂံခေတ်ကာရန်ယူပုံစံနှင့် တူညီသည့်အချက်အချို့ တွေ့ရသည်ကို အထက် ၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ကျောက်စာပါအရေးအသားနှင့် ကျောက်စာ အပြင်အပ အရေးအသားတို့သည် ကွာဟတတ်သည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ရတနာဓိမာန် ကျောက်စာအရေးအသားသည် ဆရာတော်၏ထင်ရှားသော အခြား စာပေ လက်ရာတို့နှင့်ယှဉ်လျှင် မသေမသပ်ရှိလှသည်။ အင်းဝခေတ် ကျောက်စာ မင်္ဂလာလက်ရာသက်သက်ကိုသာကြည့်လျှင် အင်းဝခေတ် ပျို့ကဗျာ စာပေမျိုး ပေါ်ထွန်းခဲ့မည်ဟု ယူဆရန်ခက်သည်။ ထိုအချက်ကိုထောက်လျှင် “သူတည်း တစ်ယောက်”အစရှိလင်္ကာကို ပုဂံခေတ်လင်္ကာမဟုတ်ဟု ငြင်းပယ်ရန် ခက် ပြန်သည်။ အသုံးအနှုန်းနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ထိုအတူပင်ဖြစ်သည်။ အလှူ မှတ်တမ်း ကျောက်စာမင်္ဂလာတို့မှာ စကားအသုံးအနှုန်း နယ်ကျဉ်းလှသည်။ ကျောက်စာတွင် မတွေ့ရကားဖြစ်၍ ထိုအသုံးအနှုန်းမျိုး ပုဂံခေတ်က မရှိခဲ့ဟု ဆုံးဖြတ်ရန်ခက်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော အာဒိကပ္ပကျမ်းလာ သစ်ပင် တို့၏ အစိတ်အပိုင်းနှင့် ရနံ့ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် မတွေ့နိုင်ချေ။ ပုဂံကျောက်စာသက်သက်ကိုသာ ဖတ်ဖူးထားလျှင် ထိုအသုံး အနှုန်းမျိုး ရှိခဲ့မည်ဟုပင် ထင်မှတ်မိမည် မဟုတ်ချေ။ စင်စစ်အားဖြင့်

ပုဂံခေတ် ကျောက်စာမင်္ဂလာတို့တွင် နန်း ကြံငှန်းစသည်ဖြင့်မသုံးလင့်ကစား ထီးနန်းတက်သည်ကို “ရွှေတောင်တက်သည်”^၆ဟုလည်းကောင်း၊ ထီးနန်းကို “ဆိမ်တော်”^{၁၀}ဟုလည်းကောင်း စကားအလဲအလှယ်ဖြင့် သုံးတတ်နေကြပြီ။ “ကြံငှန်း” “ခိုင်ကျည်” “တစ်သက်လျာ” ဆိုသောစကားတို့ကို ပုဂံ ကျောက်စာ စကားပြေတို့တွင် မတွေ့ရသည်မှာလည်းမှန်သည်။ ထိုဝေါဟာရ များကို ပုဂံခေတ်စကားပြေ၌သာမက မြန်မာစာပေသမိုင်းတလျှောက် ပေါ်ထွန်း ခဲ့သော စကားပြေတို့၌လည်း တွေ့ရန်ခဲယဉ်းလှပေလိမ့်မည်။ ထိုဝေါဟာရများ မှာ ကဗျာသုံးစကားများသာဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ကဗျာပါ “သံသာစက်”ဟူသောစကားသည်လည်း သံသယဝင်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာတွင် သံသာကို “သံသာ”ဟု သမာသ်ပုဒ်ပြုသည်ကို တစ်ကြိမ် တစ်ခါမျှ မတွေ့ရပေ။ “သံသာရာ”နှင့်“စက်”ကိုလည်း ရူပကအလင်္ကာ ဖွဲ့ရိုးမရှိချေ။ “သံသာရာဆင်းရဲလက်”^{၁၁}ဟူသော အဖွဲ့မျိုးကိုကား တွေ့ရသည်။ စကားပြေ၌ သံသာရာဆင်းရဲလက် ဟူသောအဖွဲ့မျိုးဖွဲ့ရန် စိတ်ကူးပေါက်ခဲ့လျှင် ပုဂံခေတ်ကဗျာ၌ “သံသာစက်”ဟူသောအသုံးမျိုး သုံးမိမည်မှာ မဖြစ်နိုင်စရာ မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မူလရေးသားစဉ်ကနှင့် အချို့နေရာတို့တွင် အတိမ်း အယိမ်း အကွဲအလွဲရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း ဤ “သူတည်းတစ်ယောက်” အစရှိကဗျာကို ပုဂံခေတ်ကဗျာအဖြစ်ပင် သဘောထားလိုပေသည်။

အလားတူပင် ပုဂံခေတ်လင်္ကာအဖြစ် ထင်ရှားသော ကဗျာတစ်ပုဒ် မှာ “သိုးကလေ”အစရှိ ပုပ္ပားနတ်တောင်လင်္ကာ ဖြစ်သည်။ ဤလင်္ကာကို ပုဂံခေတ်ရေးလင်္ကာအဖြစ်ဖော်ပြသည်ကို ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်းနောက်ဆက်တွဲ တွင် အစောဆုံးတွေ့ရသည်။^{၁၂} ထိုကဗျာမှာပု ပုဂံခေတ်လင်္ကာ ဖြစ်နိုင်ရန် များစွာအကြောင်းနည်းလေသည်။ မြန်မာစာပေသမိုင်းကျမ်းပြုဆရာကလည်း

“ပုပ္ပားနတ်တောင်အဖွဲ့မှာကား အနန္တသုရိယလင်္ကာနှင့် စပ်ဆိုပုံချင်း မတူ။ အစရှိပုံ၊ အဆုံးချပုံတို့နှင့်တကွ ဖွဲ့ဖွဲ့ပုံအကြောင်းအရာတို့မှာ ရတုသဘောသို့ များစွာသက်ဝင်နေခြင်းကြောင့် ပုပ္ပားနတ်တောင်ဖွဲ့ သည် ရတုဖြစ်သည့် ခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်သည့်ရတု ဖြစ်တန်ရာ၏ ဟုသာ ယူဆရန်ရှိသည်”^{၁၃}

ဟု ကောက်ချက်ချထားသည်။ ရေးဖွဲ့ပုံရော အသုံးအနှုန်းပါ ပုဂံခေတ်ဟန်နှင့် များစွာကွာခြားလျက်ရှိသည်။ ထိုကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်းမှာပင် “တစ်ပြား နှစ်ပြား”အစရှိသည့်စာ “ပုပ္ပားတောင်သည်၊ ရွှေတောင်တည့်လေ”အစရှိသည့်

အဲဒါတို့ကို ပုဂံခေတ်စာများအဖြစ် ဖော်ပြထားသေးသည်။^{၁၄} ပုဂံ ခေတ်က စာ ဟုတ်မဟုတ် အတိအကျဆိုရန် ခက်သေးသည်။

သို့သော် "မြကန်သာ" ကဗျာမှာပင် ပုဂံခေတ်လက်ရာ အစစ်အမှန် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ အကြောင်းအရာမှာ ပုဂံအနီးတူရင်းတောင်ခြေက အမရကန် အကြောင်း ဖြစ်သည်။

- မြကန်သာ
- တောင်ကျချောင်းတေး
- ရေဝင်ပြေးလှည့်
- ရေအေးကြည်စွာ
- ကန်ပိုင်မာလျက်
- ကြာပေါင်းထုံထုံ
- ငှက်မျိုးစုံသည်
- ဘုံဝတီန်သာ
- နန္ဒာပေလော
- တူစွဟုတ္တာ

ကန်ထဲသို့ ရေစီးဝင်နေပုံ၊ ကန်ရေပြင်ကကြာပန်းလေးများနှင့် ငှက်ကလေးများ ရွှေခင်း၏ တင့်တင့်တယ်တယ်ရှိလှပုံကို ဖွဲ့ထားသည်။ အကြောင်းအရာမှာ ရိုးရိုးစင်းစင်းသာဖြစ်သော်လည်း ရေးဖွဲ့ထားပုံက များစွာလှပသည်။ အစီအစဉ် လည်း ကောင်း၍ စကားအသုံးအနှုန်းများလည်း လှပသည်။ မြကန်တွင်းသို့ တောင်ကျချောင်းရေများ စီးဆင်းပြေးဝင်ပုံကို ရေးဦးစွာဖွဲ့ထားသည်။ ထိုနောက် ရန်တသင်းသင်း ပွင့်နေကြသောကြာပန်းများအကြား ငှက်များ မြူးတူး ပျော်ပါးနေသည်ကို ဖွဲ့ပြသည်။ နောက်ဆုံးတွင်မူ မြကန်သည် တာဝတီံသာ တွင် ရှိသည်ဆိုသော နန္ဒာကန်ကြီးနှင့် တူပေစွတကားဟု တအံ့တဩ ချီးကျူးစကားကို ဆိုသည်။ နန္ဒာကန်ကြီးကိုသို့ဟု တိုက်ရိုက် ဥပမာပြုလျှင် အလင်္ကာကျမ်းများအလိုအရ အတိရတ္တဒေါသသင့်ပေလိမ့်မည်။^{၁၅} တိုက်ရိုက် ဥပမာမပြုပဲ နန္ဒာကန်ကြီးလေးလားဟု ထင်မှားရကြောင်း ယခုကဲ့သို့ဖွဲ့လျှင် "သံသယောပမာအလင်္ကာ"ဟု ချီးကျူးဖွယ်ရာ ဖြစ်လာသည်။ အတိရတ္တ ဒေါသကို ငွှာင်ရာရောက်သည်။^{၁၆} မြကန်ကဗျာ၏ ကဗျာပီသမှုကို လေးစား အပ်သည်။

ပုဂံခေတ်ကဗျာအဖြစ်လက်ခံနိုင်လောက်သော အသုံးအနှုန်းများကို လည်းကောင်း၊ ကာရန်အချိတ်အဆက်ကိုလည်းကောင်း ဤကဗျာတွင် တွေ့နိုင်သည်။ "တောင်ကျချောင်းတေး" ဟူသောပဒရှိ အဆုံးသတ် "တေး" ဟူသောစကားကို ပုဂံကျောက်စာများစွာ တွေ့နိုင်သည်။ နာမ်နောက်ဆက် အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဝါကျအဆုံးသတ်ပစ္စည်းအဖြစ် လည်းကောင်း သုံးလေ့ ရှိကြသည်။ ကဗျာအဆုံးသတ်ပစ္စည်း "ဟုတ္တာ"ဟူသောစကားမှာလည်း ပုဂံကျောက်စာများတွင် တွေ့ရတတ်သောစကားဖြစ်သည်။^{၁၇} "ဟုတ်သည် မှန်သည်" ဆိုသောစကားကို တအံ့တဩပြောလိုသည့်အခါ သုံးလေ့ရှိခဲ့ကြ သည်။ ပုဂံခေတ်ကဗျာဖြစ်ကြောင်း အသုံးအနှုန်းများက သက်သေထူလျက် ရှိသည်။ ကာရန်ချိတ်ဆက်ရာတွင်မူ အစပဒ "မြကန်သာ" နှင့်အဆုံးပဒ "တူစွ ဟုတ္တာ" တို့မှတစ်ပါး အခြားပဒများမှာ ကာရန်မိကြသည်။ ကျောက်စာ ကဗျာစု၌လည်း ကာရန်လွတ်နေသောပဒများကို ရံခါရံခါကြိုတတ်ရာ ကာရန် ကို များစွာအားမထားပဲရေးခြင်းသည်လည်း ပုဂံခေတ်၏အလေ့အကျင့် ဖြစ်ခဲ့ ပေလိမ့်မည်။

ထိုကြောင့် ကျောက်စာ မင်စာတို့မှအပ အခြားစာပေအဖွဲ့အနွဲ့တို့ကို အများအပြား မတွေ့နိုင်တော့သော်လည်း ပုဂံခေတ်သည် မြန်မာစာပေ အခိုင်အမာ အမြစ်တွယ်လျက် ဖွံ့ဖြိုးရှင်သန်တော့မည့်လက္ခဏာကို ဆောင်နေ သော ခေတ်ကာလဖြစ်သည်ဟု ဆိုသင့်လှသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်လည်း မြန်မာစာပေအဆောက်အအုံကြီး ဆက်လက်တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် အုတ်မြစ် အခိုင်အမာချခဲ့နိုင်သောခေတ်ဟုလည်း ဆိုသင့်လှပါသတည်း။

မှတ်စုများ

- ၁။ ဇေယျ၊ စာသဘင်၊ မိုးဦးပန်း၊ မန္တလေး၊ ၁၉၆၃
- ၂။ မင်းကြီးမဟာဇေယျသင်္ခယာ၊ ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီ၊ ကဝိလက္ခဏ ပိဋကတ်စာအုပ်ဆိုင်၊ စာ ၂၅၇
- ၃။ ဦးဝန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးခေတ်ဘာသာပြန်သမိုင်းချုပ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသန ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၄၅၊ အပိုင်း ၂၊ ၁၉၆၂ ဒီဇင်ဘာ၊ စာ ၁၃၁
- ၄။ ဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)၊ "ပုဂံခေတ်စကားပြေကျမ်း"၊ စာပေ ဘဏ်၊ အရက်ဦးစာပေတိုက်၊ ၁၉၆၇၊ စာ ၈၇

၅။ ယင်း၊ စာ ၂၁
မှတ်ချက်။ ။ ထိုအာဒိကပူကျမ်းကိုလည်း အပြည့်အစုံ မတွေ့ရသေး။
ကွယ်လွန်သူဆရာကြီးဦးဆန်းထွန်းထုတ်ဖော်တင်ပြထားသဖြင့် အနည်းအကျဉ်း
မျှ စာမည်းခွင့်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပေမူအဖြစ်သာတွေ့ခဲ့ရသော ထိုကျမ်းသည်
ယခုအခါ မည်သည့်နေရာတွင် ရှိနေမည်ကို မသိနိုင်။

၆။ ဦးဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)၊ ပုဂံအင်းဝ ပဏ္ဍာသ၊ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊
အတွဲ ၉၊ အမှတ် ၈၊ ၁၉၆၁ ဇွန်၊ စာ ၅၃

၇။ ဦးကုလား၊ မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ ပထမတွဲ၊ စာ ၂၅၀
မှတ်ချက်။ ။ ဤကဗျာစာသားများမှာ အမှတ်အသားကြာလာသည့်အခါ မှ
အမျိုးမျိုး ကွဲပြားလာသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာသုတေသနအသင်းအတွက်
မဟာရာဇဝင်ကြီး တည်းဖြတ်သူ ဆရာပွားက "ဤစာလင်္ကာ ၄ပိုဒ်ကား
ရာဇဝင်အမျိုးမျိုးတွင် အချို့အချို့လျက် အလယ်ပိုဒ်အချို့၌ အနည်းငယ်
ကွဲသော အရာအချို့ ရှိကြ"ကြောင်း အောက်ခြေမှတ်ချက်တွင် ဖော်ပြထား
သည်။

၈။ Hla Pe, Anna J. Allott, and John Okell, *Three 'Immortal'
Burmese Songs*, Bulletin of the School of Oriental and African
Studies, University of London, Volume 26: Part 3, 1963, pp. 560-562

၉။ စောရဟန်သိမ်(၅၇၄) ကြောင်း ၄၊၅
သက်စိုးတောင်(၅၉၁)၊ မျက်နှာ၊ ကြောင်း ၈
ကျစွာမင်းမိထွေးတော်(၅၉၇) ကြောင်း ၂

၁၀။ "ဣမ်ဒါင်ရောက်ရကာ"၊ လောကထိပ်ပန်း၊ မဟာဇနကာ၊ စာတန်း
၇၉

၁၁။ "သင်္ဃာသရာဆိုဝိဇ္ဇာလင်္ကာ"၊ သင်ကြီးဆရာ(၅၅၀)၊ ကြောင်း ၁၃

၁၂။ ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်၊ ကဗျာဓန္ဒသာရကျမ်း၊ စာ ၅၈၁
မှတ်ချက်။ ။ ပုဂံဝန်ထောက်မင်းသည် ထိုကဗျာ၏အဓိပ္ပာယ် အကောက်အယူ
နှင့်ပတ်သက်၍ ရွှေစေတီဆရာတော်နှင့်သံယုတ်ဆရာတော်တို့၏ အဆိုအမိန့်ကို
နာခံရဖူးကြောင်း၊ ဝန်ထောက်မင်း၏မူအပါအဝင် မူသုံးမူ တွေဖူးကြောင်း
သိရသည်။

၁၃။ မှတ်ချက်။ ။ ထို "သိုးကလေး" အစချီကဗျာကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို
သည့်အခါ ပုဂံဝန်ထောက်မင်းဦးတင် အစမှသော ပညာရှင်များ ယူဆသကဲ့သို့
မောင်တင့်တယ်မောင်နှမတို့၏ ဇာတ်လမ်းမဟုတ်နိုင်ကြောင်း ပညာတန်ဆောင်
အတွဲ ၃၅၊ အမှတ် ၈၊ ၁၉၈၆ ဩဂုတ်လထုတ် 'စာ ၂၄မှ ၂၆တွင် စာရေးသူ

ဆွေးနွေးရေးသားဖူးသည်။ ထိုသို့ မောင်တင့်တယ်တို့၏ဇာတ်လမ်း မဟုတ်
သည့် အတွက်လည်း ပညာရှင်များယူဆသကဲ့သို့ ပုဂံခေတ်ဦးလက်ရာကဗျာ
အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် ထပ်ဆင့်ခက်ခဲနေပြန်သည်။

၁၄။ ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်၊ ကဗျာဓန္ဒသာရကျမ်း၊ စာ ၅၇၇-၅၈၁

၁၅။ ယင်း၊ စာ ၂၀၂၊၂၀၃

၁၆။ ယင်း၊ စာ ၂၀၈၊၂၀၉

၁၇။ တောင်ဝူနီဘုရား(၅၅၂)၊ ကြောင်း ၁၁၊၁၂
မှတ်ဝူဘုရား(၅၉၀)၊ ကြောင်း ၁၇၊၁၈

မြန်မာဘာသာ

ရှေးဟောင်းစာများ

ချစ်သိန်း၊ ဦး၊ "ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာပေါင်းချုပ်"၊ ပြည်ထောင်စု
 ယဉ်ကျေးမှုဌာန ၁၉၆၅
 ပေမောင်တင်၊ ဦး၊ ရှိအိမ်ချီလှမ်း "ပုဂံကျောက်စာညွှန်းပေါင်း"၊ ဗြိတိသျှ
 ဘားမား ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၂၈
 မြ၊ ဦး သီရိပျံချီ "ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ" ပထမတွဲ၊
 မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ ၁၉၆၁ စက်တင်ဘာ
 -----၊ "ရှေးဟောင်းရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များ ဒုတိယတွဲ"၊ မြန်မာနိုင်ငံ
 ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာန
 -----၊ "ပုဂံမြို့မြင်းကပါရွာ အပယ်ရတနာလိုက်ရုပ်ပွားအကြောင်း"၊
 ပထမတွဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန
 "ရှေးဟောင်းသုတေသနနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ"၊ စာပေပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆
 ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ "ရှေးဟောင်း မြန်မာကျောက်စာများ"၊ ပထမတွဲ၊
 ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၂
 -----၊ "ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများ"၊ ဒုတိယတွဲနှင့်
 တတိယတွဲ၊ (ဦးငြိမ်းမောင်)၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း
 ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၂၊ ၁၉၈၃
 သမိုင်းဌာန(သုတေသန) ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ "မန္တလေး မဟာမုနိတံတိုင်း
 အတွင်းရှိ ကျောက်စာများ"၊ ပထမတွဲ၊ ၁၉၈၉
 သာမြတ်၊ ဦး၊ "ပျူပတ်စာ"၊ အမျိုးသား စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန် ၁၉၆၃
 -----၊ မြစေတီပျူကျောက်စာ၊ ဒီမိုကရေစီပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်၊ ၅၈
 စာ- ၅၀
 အရှေ့တိုင်းပညာဌာန၊ "ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိမင်္ဂလာများ"၊ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊
 တက္ကသိုလ် ဘာသာပြန်နှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာန၊ ၁၉၈၁

ပေးပေး၊ ဦး၊ ပါမောက္ခ (လှေးချစ်စိန်စဉ်)၊ "ပုဂံကျောက်စာလက်ရွေးစင်"၊
 ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၈

စွယ်စုံနှင့်အဘိဓာန်ကျမ်းများ

မြန်မာစာအဖွဲ့၊ "မြန်မာအဘိဓာန်"၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန၊ ၁၉၉၀
 "မြန်မာ့ဗုဒ္ဓိစုံကျမ်း"များ၊ ကသာပြန်စာပေစာသင်၊ ရန်ကုန်
 ဟုတ်စိန်၊ ဦး၊ "ထမ္ဘာသုံးမြန်မာအင်္ဂလိပ်ဒါရီ အဘိဓာန်"၊ ဒေးလီ၊ ဝေဖက်၊
 ၁၉၇၈၊ စာ ၄၄၈
 ဆုံးရွှေ၊ ဦး၊ "သတ်ပုံအဘိဓာန်"၊ ပညာအလင်းပြ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၆

သမိုင်းကျမ်းများ

ကျလာ၊ ဦး၊ "မဟာရာဇဝင်ကြီး"၊ ပထမတွဲ၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၆၀
 ပေမောင်တင်၊ ဦး၊ "မြန်မာစာပေသမိုင်း"၊ စပယ်ဦး၊ ရန်ကုန်၊ (တက္က
 သကြိမ်)၊ ၁၉၈၇
 ဝိသုတိ၊ ဦး၊ "မြန်မာအစ"၊ ပညာဓန၊ ရန်ကုန်
 မဟာဇညိသု၊ တွင်းသင်းတိုက်ဝန်၊ "တွင်းသင်း မြန်မာရာဇဝင်သစ်"၊ ပထမတွဲ၊
 မင်္ဂလာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၈
 ရွှေမောင်၊ မောင်၊ "ဗုဒ္ဓရာဇဝင်နှင့် ဗေဒတော်သမိုင်းပေါင်းချုပ်"၊ ဟံသာဝတီ၊
 ရန်ကုန်၊ ၁၈၉၅
 သန္တရာဝါသာဒိကာ၊ ရှင်၊ "ဇာတာတော်ပုံရာဇဝင်"၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၁
 သာမြတ်၊ ဦး၊ သီရိပျံချီ၊ "ဗုဒ္ဓမြန်မာအက္ခရာသမိုင်း"၊ ရန်ကုန်
 -----၊ "မြန်မာအက္ခရာနှင့်ဂဏန်းသင်္ချာ ထုပ္ပတ်"၊ စာပေဗိမာန်၊
 ၁၉၇၂
 ဝိလတ်သ၊ ရှင်၊ "ရာဇဝင်ကျော်"၊ မြန်မာသုတေသနအသင်း၊ ရန်ကုန်
 သန်းထွန်း၊ "ဗမာစာပေသမိုင်း"၊ သမိုင်းအုပ်စောင်း(၄)၊ သမိုင်းသင်း၊
 သမိုင်းဌာန၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ ၁၉၈၁ (လက်နှိပ်စာပေ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ)
 အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာနှင့် ကျောင်းသုံးစာအုပ်
 ကော်မတီ၊ "မြန်မာစာပေသမိုင်း"၊ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၈၅

ဘာသာရေးကျမ်းများ

ချစ်မောင်၊ ဦး၊ စိန္တာမဏိ၊ "ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာအထွေထွေဗဟုသုတ မာတိကာ
ကျမ်း"၊ သုမမ္မဝတီ၊ ၁၉၈၁
ရုဏာလင်္ကာရ၊ ရှင်၊ "မိလိန္ဒပဉ္စာ"၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၅၂
"တိပိဋက ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်"၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၊
၁၉၆၄
ဘုရားဖြူဆရာတော်၊ "သာသနဗဟုသုတပကာသနီ"၊ ဒီးဒုတ်သတင်းစာ
ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၂၉၀
လယ်တီဆရာတော်၊ "သာသနပိသောဓနီ" ပထမတွဲ၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁-၃၃၅စာ
သီရိသဒ္ဓမ္မာဘိလင်္ကာရ ဆရာတော် (ဒီပဲရင်း)၊ "တထာဂတဉာဏိဒီပနီ"၊
ဒုတိယအုပ်၊ ဟံသာဝတီ၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ ၁၉၄၈
ဩဘာသာ၊ ဦး၊ တေမိယဇာတ်တော်ကြီး၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၅၆
-----၊ ရုပ်စုံဇာတ်တော်ကြီး၊ ဒုတိယတွဲ၊ သမတပုံနှိပ်တိုက်၊ မန္တလေး၊
၁၉၆၂

ဘာသာစာပေကျမ်းများ

ကောသလ္လ၊ ဦး၊ "ဗြဟ္မနိရတ္တိနယသင်္ဂဟ ခေါ် မြန်မာစကားလုံးပြောင်းထုံး
ကျမ်း"၊ ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်၊ ကျိတော်ရပ်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၅
ကျော်ရင်၊ ဦး၊ "ကဝိဘာရတီကျမ်း"၊ ပထမတွဲ၊ ပညာဗလပုံနှိပ်တိုက်၊
မန္တလေး၊ ၁၉၅၉၊
စောထွန်း၊ မောင်၊ "ပင်းယ အဝ ကျောက်စာကဗျာများ"၊ (မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်း)၊
၁၉၇၀ (လက်နှိပ်စက်မှု)
ဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)၊ "စာပေဘဏ်"၊ အရက်ဦး စာပေတိုက်၊ ၁၉၆၇
ဇေယျ၊ "စာသဘင်"၊ မိုးဦးပန်း၊ မန္တလေး၊ ၁၉၆၃
တင်၊ ဦး၊ K. S. M., A. T. M၊ "ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်း"၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်၊
၁၉၆၉
တင်မွန်၊ မင်း၊ ဒေါက်တာ၊ "မွန်မြန်မာစာပေပေါင်းကူး"၊ မွန်စာပေနှင့်
ယဉ်ကျေးမှု ကော်မတီ၊ တက္ကသိုလ်များ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၃၊ (လက်နှိပ်စက်မှု)

တင်လှ၊ ဦး၊ ဘာသာနှင့်စာပေ၊ အောင်မြေ စာပေ၊ ၁၉၆၆
ထွန်းရွှေစိုင်း(မဟာဝိဇ္ဇာ)၊ "ရခိုင်ဝေသာလီခေတ် ဗုဒ္ဓအနုပညာ"၊ စစ်သည်တော်
စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၀ ဓနုဝါရီ
ထွန်းသိန်း၊ နိုင်၊ "မွန်အကြောင်း သိကောင်းစရာ"၊ မွန်အမျိုးသားနေ့
ကျင်းပရေး ကော်မတီ၊ မော်လမြိုင်၊ ၁၉၈၄ (လက်နှိပ်စက်မှု)
ဖေမောင်တင်၊ ဦး၊ "မြန်မာဝတ္ထုသမိုင်းအစနှင့် သုတေသနစာတမ်းများ"၊
ခိန်ပန်းမြိုင်၊ ၁၉၆၉
ဖိုးလတ်၊ ဦး၊ "မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း"၊ ပထမတွဲ၊ ပညာနန္ဒပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၉၆၂
-----၊ "မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း"၊ ဒုတိယတွဲ၊ ပညာနန္ဒပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၉၆၃
-----၊ "မြန်မာစကားအဖွင့်ကျမ်း"၊ ပြည့်စုံစွာတွဲ၊ ပညာနန္ဒပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၉၆၄
ဘရှင်၊ ဝိလ်မွး၊ "အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ"၊ ဆွေဆွေမော် စာပေ၊
ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၅ ဖေဖော်ဝါရီ
မဟာဇေယျသင်္ခယာ၊ မင်းကြီး၊ "ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီ"၊ ကဝိလက္ခဏာ
ပိဋကတ် စာအုပ်ဆိုင်၊ မန္တလေး၊ ၁၉၅၉
မဟာဓမ္မသင်္ကြံ၊ "သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း"၊ ဟံသာဝတီ၊ ၁၉၅၆
မြကောတု၊ "စာပေတန်ဆောင်"၊ နှလုံးလှ၊ ၁၉၆၇၊ ဒီဇင်ဘာ
လှဘေ၊ ဒေါက်တာ၊ "မြန်မာစာပေဧည့်ခံစာတမ်း"၊ စပယ်ဦး ပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၉၇၅ အောက်တိုဘာ
ဝ၊ မောင်၊ သိပုံ၊ စာပေယဉ်ကျေးမှု၊ လူထုစာအုပ်တိုက်၊ မန္တလေး၊
ဝန်း၊ ဦး၊ "မြန်မာစာမြန်မာမှု"၊ စပယ်ဦး စာပေဖြန့်ချိရေး၊ ၁၉၇၅ ဖေဖော်ဝါရီ
သာနိုး၊ မောင်၊ "ဗမာစာဗမာစကား"၊ ဇွဲစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၂
သန်းထွတ်၊ ဦး၊ မြန်မာနိုင်ငံဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေးသမိုင်း၊ သိန်းမင်း
လှိုင် စာပေ၊ ၁၉၈၀၊

ဆောင်းပါးနှင့် စာတမ်း

ကို ဦး၊ "မြန်မာပြည် ပါဠိစာပေခေတ်ဦး"၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့် လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၁၊ ၁၉၆၈ ဇန္နဝါရီ၊ စာ ၂၀-၃၇ ကိုကြီး၊ "မြန်မာစာသတ်ပုံသမိုင်း"၊ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၆၀ မတ်၊ စာ ၁၄၃-

၁၅၁ ခင်ခင်စိန်၊ ဒေါ် "ပုဂံခေတ်အမျိုးသမီးများ (အမျိုးသမီးတို့၏ကဏ္ဍနှင့် အခွင့်အရေးများ)" နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနစာစောင် ၁၊ နိုင်ငံသမိုင်း သုတေသန

ဦးစီးဌာန၊ ရန်ကုန် ၁၉၇၇ စာ ၁-၄၀ ခင်မင်(ခနဖြူ)၊ မောင်၊ "ရှင်မာလဲကိုလှေလာခြင်း"၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် ၂၈၈၊ ၁၉၈၄ ဇွန်၊ စာ ၆၀-၆၂

ခင်အေး၊ ဦး၊ "စာအရေးအသား၏ သဘောလက္ခဏာများနှင့် မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်"၊ တက္ကသိုလ် ပညာပဒေသာစာစောင်၊ အတွဲ ၈၊ အပိုင်း ၄၊ စာ ၈၃-၉၆

စောလှ၊ "အတို့ကျွန်မိ"၊ တက္ကသိုလ်ဓမ္မာရုံ ရွှေရတုမဂ္ဂဇင်း၊ တက္ကသိုလ်များ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း၊ ၁၉၈၅၊ စာ ၁၇၅-၁၇၈ စိန်မောင်ဦး၊ "ပုဂံခေတ်ပညာရေး"၊ ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး

ဌာန၊ အတွဲ ၅၊ အမှတ် ၉၊ ၁၉၆၁၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ စာ ၁၄၈-၁၅၆ ဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)၊ ဦး၊ "ပုဂံအင်းဝ ပဏ္ဍာသ"၊ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ ၉၊ အမှတ် ၈၊ ၁၉၆၁ ဇွန်၊ စာ ၅၃-၅၆

ပန်းလှ၊ နိုင်၊ "ကျန်စစ်သားမင်းကြီးနှင့် မွန်ဘာသာ"၊ ယဉ်ကျေးမှု စာစောင် အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၄၊ ၁၉၅၆ ဩဂုတ်၊ စာ ၂၄-၂၈ ဝိုဏ်း၊ မွန်၊ "ယေဓမ္မာဟေတုပူဘဝါ"၊ ယဉ်ကျေးမှု တွဲ ၃ မှတ် ၉

----- "ရှစ်သောင်းဘုရားမှ သက္ကတကျောက်စာတိုင်"၊ ယဉ်ကျေးမှု အတွဲ ၂ မှတ် ၇၊ စာ ၄၁-၄၅ ----- "ပုဂံမှတမိဋ္ဌိကျောက်စာ"၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်

လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၂၊ စာ ၈၅-၁၀၂

ဘရင်၊ ဦး၊ "ပုဂံခေတ်ဗွားစောများ"၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့် လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၃၊ ၁၉၈၁ စက်တင်ဘာ၊ စာ ၅၉၃-၆၁၃

----- "ပုဂံခေတ်ဗိသုကာနှင့်အနုပညာများ ပေါ်ပေါက်တိုးတက်ပြောင်းလဲလာပုံ"၊ မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ၊ တွဲ ၂ မှတ် ၂၊ ၁၉၆၉ ဖေ စာ ၂၅-၇၂၊

မျိုးမြင့်စိန်နှင့်အပေါင်းပါများ၊ ဦး၊ "ကုန်းပေါင်ခေတ်နောင်းဘုန်းကြီးကျောင်းများ"၊ တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာစာစောင်၊ အတွဲ ၅ အပိုင်း ၃၊ ၁၉၇၀၊ စာ ၂၆၉-၂၉၂

မြကေတု၊ "ပုံမနှိပ်ရသေးသော စာမူထုပ်ကြီး"၊ ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၀၊ အပြို၊ စာ ၃၇-၄၀

မြင့်ဆွေ၊ ဦး၊ "သက္ကတနှင့် မြန်မာစာပေဆက်နွယ်ပုံ"၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၂ စာ ၂၇၁-၂၈၃

-----၊ "အာနန္ဒစန္ဒြ သက္ကတကျောက်စာ"၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်"၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့် လူမှုရေး သိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၃၊ ၁၉၆၉၊ စက်တင်ဘာ၊ စာ ၁-၂၅

မြင့်အောင်၊ ဦး၊ "ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ပြစ်ပေါ်လာခြင်း မူလအစ"၊ ယဉ်ကျေးမှု စာစောင်၊ တွဲ ၃၊ မှတ် ၄၊ ရီရီ၊ ဒေါက်တာရီရီ၊ "မဟာမုနိကျောက်စာစု"၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ

စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျာနယ်၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၃၊ ၁၉၆၈ စက်တင်ဘာ၊ စာ ၅၅၅-၅၉၂

ရည်စိန်၊ ဦး၊ "ပျူခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြား ဆက်ဆံရေး"၊ နိုင်ငံသမိုင်း သုတေသနစာစောင် ၄၊ နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီး ဌာန၊ ၁၉၇၉၊ စာ ၁-၄၁

ရည်စိန်၊ ဦး၊ "ခရစ်နှစ်ဝ ၂၃နှစ် တရုတ်နိုင်ငံရောက် ပျူသံအဖွဲ့"၊ နိုင်ငံသမိုင်း သုတေသနစာစောင်၊ အမှတ် ၃၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ ၁၉၇၉၊ စာ ၁-၆၅

ဝန်၊ ဦး၊ "ရှေးခေတ်ဘာသာပြန်သမိုင်းချုပ်"၊ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း ကျာနယ်၊ အတွဲ ၄၅၊ အပိုင်း ၂၊ ၁၉၆၂ ဒီဇင်ဘာ၊ စာ ၁၂၉-၁၃၂

သာနိ၊ မောင်၊ "ပါဠိကဗျာ ဘယ်လိုဖွဲ့သလဲ"၊ အတွေးအမြင်၊ စာစဉ် ၄၆။
၁၉၈၉ ဩဂုတ်၊ စာ ၉၀-၉၃၊ ၉၈
သန်းဆွေ၊ ဒေါ်၊ "အမရကန်"၊ ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်၊ အတွဲ ၄ အမှတ် ၁၊
၁၉၆၃ ပေဖော်ဝါရီ၊
အောင်သော်၊ ဦး၊ "နောက်တွေ့ပျူယဉ်ကျေးမှုအထောက်အထားများ"၊
စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံကျမ်း၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး
ကော်မတီ၊ အတွဲ ၁ အမှတ် ၁၊ ၁၉၆၉ ဧပြီ-မေ၊ စာ ၄၉-၅၉

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

ရှေးဟောင်းစာများ

Ba Shin, Bo Hmu, *The Lokahteikpan*, The Burma Historical Commission, September, 1962
Chas. Duroiselle and Taw Sein Ko (edited), *Epigraphica Birmanica*, Government printing and stationery, Voume 1, Part One 1919
Chas. Duroiselle, *Epigraphica Birmanica*, Government printing and stationery, Voume 1, Part Two 1960

အဘိဓာန်

Malalasekera G.P, *Dictionary of Pali Proper Names*, Luzac and Co. Ltd., 1960
Shorto, H. L, *A Dictionary of the Mon Inscriptions, From the Sixth to the Sixteenth Centuries incorporating materials collected by the late C.o. Blagden*, Oxford University Press, 1971

စာပေနှင့်သမိုင်း

Alicia H. Kahayon, Celia A. Zulueta, Erlinda M.Santiago, Nenita M. Robielos. *Philippine Literature, Choice Selections from a Historical Perspective*. National Book Store, Philippines, 1989
Aung Thaw. *Excavations at Beikthano* (Memeograph), Ministry of Union Culture, 1966
-----*Historical Sites in Burma*. Sarpay Beikkman, 1972
Aung-Thwin, Michael. *Pagan*. University of Hawaii Press, 1985
Barnet, Berman, Burto. *An Introduction to Literature*. Little, Brown and Company, Boston, 1974
Bode, Mable Haynes. *The Pali Literature of Burma*. Luzac and Co. Ltd, 1966 (First Published in 1909)
Bechert, Heinz, with Daw Khin Khin Su and Daw Tin Tin Myint. *Burmese Manuscripts*. Part 1. Franzsteiner Verlag GMBH, Weisbaden, 1979
Coede's, G.(translated by H.M. Wright). *The making of Southeast Asia*. University of California Press, 1967
Desai, Sar. *Southeast Asia Past & Present*, West View Press, 1989
Gutman, Pamela. *Ancient Arakan (Burma)*. A thesis for the Degree Doctor of Philosophy, in the Australian National University, August 1976
Hla Pe, Dr. *Some Adopted Pali Loan Words in Burmese*. Publication No 1, Sarpe Beikman, Yangoon, 1960
Hla Pe, Dr. *Burma: Literature, Historiography, Scholarship, Language, Life and Buddhism*. Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 1985

- Luce, G.H. *Old Burma-Early Pagan*. 3 volumes. New York University, 1969-1970
- , *Phases of Pre-Pagan Burma: Languages and History*, Oxford University Press, 1985
- Pe Maung Tin & G.H Luce. (translated). *The Glass Palace Chronicle of the Kings of Burma*. Rangoon University Press, 1960
- , (Edited and translated). *Inscriptions of Burma*, Portfolio 1, Plates 1 and 2, Bulletin of the Burma Historical Commission Volume 1, Part 1
- Rajadhon, Phya Anuman. *Thai Literature in Relation to the Diffusion of Her Culture*. The Fine Arts Department, Bangkok, Thailand
- Taw Sein Ko. *Burma Sketches*. British Burma Press, 1913
- Than Tun, Professor. (edited by Paul Starchan). *Essays on the History and Buddhism of Burma*. Kiscadale Publications, 1988
- Wales, Quaritch.H.G. *Towards Ankor*, George G. Harrap, 1937

ဆောင်းပါးနှင့်စာတမ်း

- Aung-Thwin, Michael. *Prophecies, Omens, and Dialogue: Tools of the Trade in Burmese Historiography*, Historical Essays in Honor of Kenneth R. Rossman, Doane College, 1980, pp- 171-185
- Brixton Sinclair, Captain. W. *The Monasteries of Pagan*, JBRS Vol 10, Part 1, 1920, pp 1-4
- Christie, A.H. and Hla Pe. *Artistic and Intellectual Expression*. Subcontractors's Monograph, HRAF- 37 N.Y.U-2, Burma Volume 1. Human Relations Area Files, INC. Connecticut, 1956
- Furnivall J.S. *Historical Setting*. "Subcontractors's Monograph". HRAF- 37 N.Y.U-2, Burma Volume 1, Human Relations Area Files, INC. Connecticut, 1956. pp 1-34

- Hla Pe, Dr. *Burmese Classifiers*. JBRS 50 Part-2, pp. 177-191
- Hla Pe, Anna J. Allott, and John Okell. *Three 'Immortal' Burmese Songs*, Bulletin of the School of Oriental and African Studies, University of London, Volume 26: Part 3, 1963, pp. 360-362
- Lu Pe Win, U. *Some aspects of Burmese Culture*, JBRS 41 part 1, pp 19-37
- Luce, G.H. *Mons of the Pagan Dynasty*. University Mon Society Annual Magazine, Yangon, 1954-55
- Pan Hla, Nai. *Mon Literature & Culture over Thailand and Burma*. JBRS Volume 41, Part 1, pp 67-76
- Pe Maung Tin. *Women in the Inscriptions of Pagan*. JBRS Fiftieth Anniversary Publications No.2, Sarpe Beikman, Yangon, 1960, pp. 411-421
- *Buddhism in the inscriptions of Pagan*. JBRS Fiftieth Anniversary Publications No.2, Sarpe Beikman, Yangon, 1960, pp. 423-441
- Than Tun, Dr. *History of Buddhism in Burma (1000-1300)*. JBRS Volume 61, pp 1-264
- , *An Estimation of Articles on Burmese History published in the Journals of Burma Research Society, 1910-1970*, pp- 53-66

စာကြည့်တိုက်တွင် အသုံးပြုရန်

တိုက်ပိုင်အမှတ်

၃၃၆ စောလူ

စော ပုဂံခေတ် မြန်မာစာ၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဓိမာန်၊ ၁၉၉၆။

၁၇၂ စာမျက်နှာ၊ ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်။

ပုဂံခေတ် စာပေအကြောင်းကို ခေတ်ဦး၊ ခေတ်လယ်၊ ခေတ်နှောင်း
ကဏ္ဍသုံးရပ် အသီးသီး၏ အရေးအသားကို ပြုစုသုံးသပ် ဝေဖန် ထားသည်။

၁၉၉၃ ပခုက္ကူ ဦးအုံးဖေ စာပေဆု သုတေသနစာပေဆု ရရှိသည်။

အဖိုး ၁၅ ကျပ်

၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ပခုက္ကူဦးဘုံးဖေ စာပေဆု

သုတေသနစာပေဆုရ

“ပုဂံခေတ် မြန်မာစာ”

ရှေးသူ - စောလှ

အမည်ရင်း ဦးစောထွန်း ဖြစ်သည်။ ၁၃၀၁ ခုနှစ်၊ တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်တွင် မလိင်မြို့ ထန်းတောရွာတွင် မွေးဖွားသည်။ မလိင်မြို့တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးတက္ကသိုလ်တွင် ဆက်လက်ပညာသင်ကြားရာ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာ (ဂုဏ်ထူး) ဘွဲ့ကို ရရှိသည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ရရှိသည်။

မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ မကွေးကောလိပ်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန် စက်မှုတက္ကသိုလ်၊ ခမာလမြိုင်ကောလိပ်တို့တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်၏ တာဝန်ပေးချက်အရ ၁၉၇၂ မှ ၁၉၇၇ ခုနှစ်အထိ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ပီနန်တက္ကသိုလ်တွင် ကထိကအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး ၁၉၈၉ ခုနှစ်မှ စတင်၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု မြောက်အီလီနွိုင်းတက္ကသိုလ်၌ လက်ထောက်ပါမောက္ခအဖြစ် တာဝန်ထမ်းလျက်ရှိသည်။

ဒီနေ့ ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသား

စောလူ

၁၉၆၅ခု နိုဝင်ဘာ ၂၈ ရက် အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်းက ဦးစီးကျင်းပတဲ့ စာဆိုတော်နေ့ အခမ်းအနားဟာ မြန်မာစာပေသမိုင်းမှာ အရေးပါတဲ့ မှတ်တိုင်တစ်တိုင်ပါ။ အဲဒီပွဲမှာ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာ အသင်း စကားပြေကော်မရှင်က ပြုစုတဲ့ “ဗမာစာပေ အရေးအသားသစ်” စာတမ်းကို မောင်သာနိုးက တင်သွား ပါတယ်။ အဲဒီစာတမ်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဗမာစာကို “လူထုသုံးစကား၊ အပြောစကား ကို အခြေခံပြီး ရေးကြသားကြ” ဝို့ နှိုးဆော်တာပါပဲ။^၁ ဗမာစာမှာ စာရေးတော့တစ်မျိုး၊ စကားပြောတော့တစ်မျိုး ဖြစ်နေပြီး အရေးနဲ့ အပြော ကွာလွန်းနေတယ်။ အဲဒီလို ကွာနေတာ လျော့သွားပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပ ဘယ်သူမဆို ဗမာစာကို မပင်မပန်း အလွယ်တကူ ရေးနိုင်စေချင်တဲ့ စေတနာနဲ့ တင်လိုက်တဲ့ စာတမ်းပါ။

အခု စာတမ်းတင်ပြီးတာ ၃၇နှစ်ကြာတဲ့အခါ အဲဒီစာတမ်းရဲ့ အကျိုးဆက်လို့ တိတိကျကျ မပြောနိုင်ပေမယ့် မြန်မာဘာသာစကားနဲ့ စာအရေးအသားမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားအရေးအသား အတော်ကလေး တွင်ကျယ်နေတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ စာတမ်းတင်တဲ့ကော်မရှင်အဖွဲ့က ရည်စူးတဲ့ စကားပြေမှာတင် မဟုတ်ဘူး။ မြန်မာကဗျာလောကမှာတောင် ခေတ်သုံးဗမာစကားအရေးအဖွဲ့တွေက နေရာများများရနေပါပြီ။ အဲဒီလောက် တွင်ကျယ်နေပေမယ့်လဲ တချို့ ခေတ်သုံးဗမာစကားအရေးအသားတွေက ခေတ်သုံးဗမာစကားစစ်စစ် မဟုတ်ဘဲ ရေးဟန်တွေနဲ့ ရောထွေးနေတော့ စကားတွေမှာနေပြီး ရှင်းလင်းသင့်သလောက် မရှင်းလင်း ထိရောက် သင့်သလောက် မထိရောက် ဖြစ်နေပါတယ်။ အကြောင်းရှာကြည့်တဲ့အခါ စံဗမာစကားစစ်စစ်ကို သုံးတဲ့ အဆင့် ပီပီသသ မရောက်သေးလို့ဆိုတဲ့အဖြေကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီစာတမ်းမှာ အခုခေတ် ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသား တချို့ကို စိစစ်ပြပြီး စံဗမာစကားစစ်စစ် နဲ့ ဘယ်လိုရေးနိုင်တယ်ဆိုတာ ဖော်ပြသွားပါမယ်။

ဒီလို ဖော်ပြတဲ့အခါ အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်းရဲ့စာတမ်းနဲ့ အလှမ်းဝေးသူတွေ အလွယ်တကူ စဉ်းစားနိုင်အောင် မူလစာတမ်း ရဲ့သဘောထား၊ မူလစာတမ်းကို ထောက်ခံတင်သွင်းပြောဆိုကြတဲ့ တခြား ပညာရှင်တွေရဲ့ အဆိုအမိန့်၊ စာတမ်း တင်ပြီးစ ၆၅ခုနှစ်တိုက် မြန်မာစာဖတ် ပရိသတ်ရဲ့ တုံ့ပြန်သံတွေကို ပထမ ဖော်ပြပါမယ်။ နောက်တော့ ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသား သုံးနေတဲ့ ဒီနေ့ခေတ် စာနယ်ဇင်းလောကနဲ့ ရေဒီယို ရုပ်မြင်သံကြားလောက အရေးအသား အပြောအဆိုတွေမှာ သတိထားမိတဲ့ စံဗမာစကား မပီသပုံ တချို့ကို ထုတ်ပြပါမယ်။ နောက်တော့ အဲဒီပြဿနာကို ဘယ်လို ဖြေရှင်းရရင် ကောင်းမယ်ဆိုတာ ဖော်ပြပါမယ်။

ဗမာစာ အရေးအသားသစ်စာတမ်း

ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်စာတမ်းကို အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်း စကားပြေကော်မရှင်က တင်တဲ့အချိန်မှာ စာထဲပေထဲကို ပြောစကားတွေ ဝင်လာနေပါပြီ။ ဒါပေမယ့် အပြောင်းအလဲက နှေးလွန်းနေတဲ့

^၁ အထက် ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်း ၊ ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ (မန္တလေး၊ ကြီးပွားရေး ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆) စာ ၈၆

အတွက် စာလိုပေလိုရေးနေမယ့်အစား လူထုသုံးခေတ်စကားကို အခြေခံပြီး စာရေးဖို့ စကားပြေကော်မရှင်က တိုက်တွန်းတာပါ။ ဒီလို တိုက်တွန်းတဲ့ နေရာမှာ သူ့အဆို ရှင်းလင်းအောင် ပုဂံခေတ်ကစပြီး စာတမ်းတင်တဲ့ ကာလအထိ မြန်မာစာအရေးအသားရဲ့ ဖြစ်စဉ် အကျဉ်း ဖော်ပြပါတယ်။ ပုဂံခေတ်ဦးကာလက အကွန့်အညွန့် မပါ သူတို့ခေတ်က ပြောသလိုသာ ရေးခဲ့ရာက ပင်းယ အင်းဝခေတ်မှာ အကွန့်အညွန့်တွေ ဝေဆာလာပြီး အပြော အရေး ကွာလာနေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ညောင်ရမ်းခေတ်မှာ အပြောနဲ့အရေးကွာပုံကို အိုင်ချင်းကဗျာထဲက သူတို့ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ယသဝဗုဒ္ဓဝတ္ထုထဲက စာရေးဟန် ကို ယှဉ်ပြထား ပါတယ်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်မှာ ဦးပုညရဲစာတွေကို ပြည်သူတွေ နှစ်သက်လက်ခံတာဟာ “လူထုသုံးစကား အများဆုံး သုံးခဲ့လို့” ဆိုပြီး ကောက်ချက်ချပါတယ်။ ပီမိုနင်း သိပ္ပံမောင်ဝအစ ၆၅ခုနှစ်ကာလအတွင်းက စာရေးဆရာကြီးတွေအဆုံး တချို့ဟာ စာရေးတဲ့အခါ ရှေးကလို အဖွဲ့အနွဲ့ တွေ ဝေဝေဆာဆာ မရေးတော့ဘဲ လိုရင်းတိုရှင်း ရေးလာကြပေမယ့် လူထုသုံးအပြောစကားကို မသုံးသေးဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

အဲဒီလို သမိုင်းကြောင်းကို ပြောပြပြီး ဘာကြောင့် ခေတ်သုံးဘာသာစကားနဲ့ရေးသင့်တယ်ဆိုတာ အကြောင်းပြချက်တွေ ပေးပါတယ်။ အကြောင်းပြချက်တွေမှာ လက်ရှိ မြန်မာစာအရေးအသားရဲ့ အားနည်းချက် တွေနဲ့ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ရေးလိုက်ရင် ဖြစ်လာနိုင်မယ့်အကျိုးတွေ ဖော်ပြထားပါတယ်။

၁။ ဒုတိယတန်းအထိ စာသင်ဖူးတဲ့သူတွေဟာ စာမဖတ်တာကြာလာတဲ့အခါ စာကို မဖတ်တတ် လောက်အောင် မေ့ကုန်ကြတယ်ဆိုတဲ့ ပညာရေးသုတေသနဗျူရိုရဲ့တွေ့ရှိချက်ကို ဆင်ခြင်ရင် စာဖတ်ပြီး နားမလည်တာဟာ အရေးနဲ့ ခေတ်သုံးစကားကွာလို့။^၂

၂။ အရေးနဲ့ ခေတ်သုံးစကားကွာတဲ့အတွက် အရေးစာကို သင်ရတာဟာ ဘာသာခြားစကား သင်ရသလို ရှေးဟောင်းဘာသာစကား သင်ရသလို ဖြစ်နေလို့ ကလေးတွေအတွက် အခက်အခဲ ရှိနေတယ်။^၃

၃။ စာလိုရေးထားတဲ့ ပညာပေးစာတမ်းတွေ စာစောင်တွေကို လယ်သမားကြီးတွေ ရေရေလည်လည်နားလည်ဖို့ အခက်အခဲရှိနေတယ်။^၄

၄။ မြန်မာဘာသာမှာ အရေးနဲ့ ခေတ်သုံးစကားက ကွာခြားလွန်းနေတယ်။^၅

၅။ အရေးတွင်ကျယ်လာတာဟာ ရှေးသုံးစကားနဲ့ရေးမှ ခန့်တယ် သန့်တယ်လို့ ထင်တဲ့ အစွဲအလမ်း အမှားကြောင့် ပဲ။^၆

၆။ တခြားဘာသာစကားတွေမှာလဲ ခေတ်အလိုက် အပြောအဆို ပြောင်းလဲလာတာနဲ့အမျှ အရေးအသားက ပြောင်းလဲနေတယ်။^၇

၇။ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ ပြောင်းရေးမှ ခေတ်နဲ့တသားတည်းကျပြီး ပြည်သူ့လက်ထဲကို စာပေရောက်မယ်

^၂ ယင်း၊ စာ ၆၂
^၃ ယင်း၊ စာ ၇၀, ၇၁
^၄ ယင်း၊ စာ ၇၄-၇၇
^၅ ယင်း၊ စာ ၇၈
^၆ ယင်း၊ စာ ၈၀
^၇ ယင်း၊ စာ ၈၁

ဆိုတဲ့အချက်တွေပါပဲ။^၁

ခေတ်သုံးစကားနဲ့ ရေးသင့်တဲ့အကြောင်း အဲဒီလို ရှင်းလင်းပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ ရေးပုံရေးနည်းကို ရှင်းပြပါတယ်။ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ရေးတယ်ဆိုတာ တကယ်လို့ နေ့စဉ် စကားပြောနေတဲ့ အသံ ဟန်အတိုင်း ရှေ့နောက် အစီအစဉ်မရှိ လက်လွတ်စပယ်ရေးဖို့ မဟုတ်ဘဲ စာလုံးပေါင်းမှာရော သဒ္ဒါမှာရော စည်းစနစ် ကျကျရေးရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ၁။ အခန့်သုံး တန်းမြင့်ဘာသာစကား (မပြောခင် ရေးသား ပြင်ဆင်လာပြီး ဖတ်တဲ့ မိန့်ခွန်းတို့ ဟောပြောချက်တို့ကို ဆိုလိုပါတယ်) ၂။ ပညာတတ်တွေသုံးကြပြီး အများ နားလည် ပြောဆိုတဲ့အများသုံး စံဘာသာစကား၊ ၃။ အချင်းချင်း ပြောတဲ့နေရာမှာ နေ့စဉ်သုံးတဲ့ဘာသာစကား ရယ်လို့ သုံးမျိုးခွဲပြပြီး ၁ နဲ့ ၂ကိုပဲ ခေတ်သုံးစကားအရေးအသားမှာ သုံးသင့်တဲ့အကြောင်း အကြံပြုထားပါတယ်။

အဲဒီစာတမ်းဖတ်ပွဲမှာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းက “ရှေးဦးဗမာစာ”ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ စာတမ်းတစ်စောင် တင်ပြီး ထောက်ခံပါတယ်။ အဲဒီစာတမ်းမှာတော့ ပုဂံခေတ်မှာ စကားပြောသံအတိုင်း ရေးတဲ့အကြောင်း ဖော်ပြပါ တယ်။ အသံထွက်ပေါ်အောင် အလွယ်ဆုံးကောက်ပြီး ရေးလို့ တချို့စကားလုံးတွေ စာလုံးပေါင်းပုံတွေဟာ “ရှင်းတယ်၊ လွယ်တယ်” လို့ ဆိုပါတယ်။^၂ ဝါကျဖွဲ့တဲ့အခါလဲ ဒီလိုပဲလို့ ဆိုပါတယ်။ “ဗမာစကားကိုလဲ ဘာမှ ငဲ့မနေဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရိုးရိုးလွယ်လွယ်နဲ့ ထိထိမိမိ ရေးသင့်တယ်” လို့ အကြံပြုရင်း ဒေါက်တာသန်းထွန်းက စာတမ်းကို အဆုံးသတ်ထားပါတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီကာလ မန္တလေးတက္ကသိုလ်ပါမောက္ခချုပ် ဦးကျော်ရင်ကလဲ စာတမ်းဖတ်ပွဲနိဂုံး မိန့်ခွန်းမှာ ထောက်ခံစကားပြောသွားပါတယ်။ ထောက်ခံစကားမှာ ရေးပုံရေးနည်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ “သတ်ပုံကို အဲ ဂရုမစိုက်ဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရေးချင်းတဲ့ ရေးမယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်း” ကြားရ တဲ့အတွက် ဝမ်းသာတယ် ဆိုတဲ့ စကား ပါပါတယ်။^၃

ဒီစာတမ်းရဲ့ ဂယက်ဟာ ကြီးပါတယ်။ စာတမ်းဖတ်ပြီးစကနေ လက်လှမ်းမှီသမျှ အထောက်အထားအရ ဆိုရင် ၁၉၇၀ အထိ ဂယက်က မငြိမ်သေးပါဘူး။ ကန့်ကွက်သူက ကန့်ကွက်၊ ထောက်ခံသူက ထောက်ခံနဲ့ စိတ်ဝင်တစား ဆွေးနွေးကြပါတယ်။ ကန့်ကွက်သူတွေရဲ့စကားကို ချုံကြည့်ရင်

- ၁။ လက်ရှိ အရေးအသားစနစ်ကို တမျိုးသားလုံး နားလည်နေပြီးသား^၄
- ၂။ ကလောင်ကို မနိုင်နင်းတဲ့လူတွေက “စကားပြောသကဲ့သို့ဟုဆိုကာ” ထင်သလိုရေးလာကြရင် မြန်မာစကားပြေရဲ့ ဂုဏ် တနေ့တခြား ယုတ်လျော့သွားနိုင်တယ်^၅
- ၃။ မြန်မာ စကား ပရိယာယ်တွေ ရသစကားပြေရဲ့ ရှင်းလင်းခြင်း ခိုင်ခံ့ခြင်း သပ်ရပ်ခြင်း စတဲ့ ဂုဏ်တွေ ပျောက်သွားနိုင်တယ်^၆

^၁ ယင်း၊ စာ ၈၄
^၂ ယင်း၊ စာ ၄၇
^၃ ယင်း၊ စာ ၁၇၀
^၄ ယင်း၊ စာ ၁၉၆ နဲ့ ၂၅၅
^၅ ယင်း၊ စာ ၁၉၁-၁၉၂
^၆ ယင်း၊ စာ ၁၈၉, ၁၉၁, ၁၉၇

၄။ မြန်မာဘာသာစကားမှာ သံတူကြောင်းကွဲတွေ အသံနဲ့ရေးထုံး ကွာခြားတာတွေကြောင့် စာလုံးပေါင်း ပြဿနာရှိလာနိုင်တယ်^{၁၄}

ဆိုတဲ့အချက်လေးချက်ပဲ ဘာသာစကားနဲ့ဆက်စပ်တဲ့ ကန့်ကွက်သံ လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ “တောသားတွေ စာဖတ်နိုင်အောင် အရင်လုပ်ပေးပါ”^{၁၅} တို့ “စာပေတော်လှန်ရေးမှာ အတွေးအခေါ်နဲ့ နိုင်ငံရေးတော်လှန်မှုက ပိုအရေးကြီးတယ်”^{၁၆} တို့ “စာပေတော်လှန်ရေး ဆိုပြီး ဇွတ်အတင်း မလုပ်ဖို့”^{၁၇} တို့ဆိုတဲ့ကန့်ကွက်စကားတွေ ကတော့ ဘာသာစကားနဲ့မဆိုင်တဲ့အတွက် ဒီမှာ မဆွေးနွေးတော့ပါဘူး။ ဘာသာစကားနဲ့ ဆက်စပ်တဲ့ ကန့်ကွက်ချက်လေးခုထဲက “လက်ရှိအရေးအသားကို တမျိုးသားလုံး နားလည်ပြီးသား”ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြ ကန့်ကွက်ချက်မျိုးဟာ စဉ်းစားစရာ လေးစားစရာစကားမျိုးပါ။ စာတမ်းကို အသေအချာ ဖတ်မှတ် ဝေဖန်ပုံရတဲ့ “သိန်းအောင်”ရဲ့ စာမှာ “သင်ပုန်းကြီးမကိုင်ခဲ့ဖူးသူ” စာသုံးပေသုံးတွေကို နားလည်နိုင်တဲ့အကြောင်း ဆိုထား ပါတယ်။^{၁၈} ငြင်းဖို့ မရှိပါ။ ဒါပေမယ့် တည်ဆဲသိပ္ပံပညာလောက်နဲ့ တင်းတိမ် နေခဲ့ကြရင် အခု ကွန်ပျူတာခေတ်ကို မရောက်နိုင်၊ အခု ကွန်ပျူတာပညာလောက်နဲ့ ကျေနပ်နေရင် ဒီထက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ် တည်ထောင်နိုင်မှာ မဟုတ်တာကိုလဲ ထည့်စဉ်းစားရပါမယ်။ လက်ရှိ အရေးအသားစနစ်ကို နားလည်နေကြပြီ ဆိုပေမယ့် ပိုလွယ် ပိုအသုံးတည့်မယ့် စနစ်တခုကို ပြောင်းသင့်ရင် ပြောင်းရမှာပေါ့။

ခေတ်သုံးစကားကို အခြေခံတဲ့ အရေးအသားမျိုးဆိုရင် မြန်မာစာဂုဏ်ပျက်မယ်၊ မြန်မာစကား ပရိယာယ်တွေ ပျောက်မယ်၊ စာလုံးပေါင်းပြဿနာ ပေါ်မယ်ဆိုတဲ့ ကန့်ကွက်စကားတွေကတော့ ယထာဘူတ မကျလှပါဘူး။ တစ်နေ့လုံး စာမရေးဖြစ်တဲ့သူတွေ ရှိနိုင်ပါတယ်။ တစ်နေ့လုံး စကားမပြောတဲ့လူဆိုတာက ရှားပါတယ်။ အများလက်ခံနှစ်သက်ပြီး နေ့စဉ်သုံးနေတဲ့ ဘာသာစကားမို့ ဘာသာစကားအရည်အသွေးတွေ စာသံပေသံနဲ့ ရေးတဲ့အခါမှာထက် ယုတ်လျော့စရာ အကြောင်းမရှိပါဘူး။ ဘာသာစကားတစ်ရပ်မှာ ရှိသင့်ရှိအပ် တဲ့ ဂုဏ်တွေ ပရိယာယ်တွေ ရှိမြဲ ရှိနေမှာပါပဲ။ စာရေးရေး စကားပြောပြော တစ်ဘက်သား ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ဖို့က ရေးသူပြောသူရဲ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း စဉ်းစားတတ်၊ ရေးတတ် ပြောတတ်တဲ့ အလေ့အကျင့်အပေါ် တည်ပါတယ်။ မူလ စာတမ်းမှာ တင်ပြထားတဲ့အတိုင်း ခေတ်သုံးစကားကို အခြေခံပြီး ရေးရင်တော့ နေ့စဉ်သုံး စကားမို့ ဖတ်သူနာသူတွေ ပိုတောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်ပါဦးမယ်။ စာလုံးပေါင်း ပြဿနာဆိုတာက ပေါ်စရာ အကြောင်းမရှိပါဘူး။ စာလုံးပေါင်းစနစ် ရှိရမယ့်အကြောင်း “သူတို့လာကြတယ်” ဆိုတာကို ဒဒွေးနဲ့ ဒွါ ဂငယ်နဲ့ ဂျ၊ ဒဒွေးနဲ့ ဒယ်ဖို့ မဟုတ်ပါဘူး” လို့ မူလစာတမ်းမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားပြီးသားပါ။^{၁၉} စာလုံးပေါင်း ပြဿနာကို စိုးစိုးရိမ်ရိမ်ထောက်ပြကြတဲ့အထဲမှာ မြန်မာစာပေလောကက နာမည်ကြီး စာရေးဆရာကြီးများလဲ ပါပါတယ်။ ၁၉၆၈ နိုဝင်ဘာလ ၉ရက် အမှတ် ၇ အိုးဝေ ဂျာနယ်မှာ ရန်အောင်က

^{၁၄} ယင်း၊ စာ ၂၂၄
^{၁၅} ယင်း၊ စာ ၁၈၄
^{၁၆} ယင်း၊ စာ ၂၀၀
^{၁၇} ယင်း၊ စာ ၂၃၃
^{၁၈} ယင်း၊ စာ ၂၅၈
^{၁၉} ယင်း၊ စာ ၈၆

“ဗဇင်ဇဂါးစာ ကျုပ်အမေဂ စတဲ့ဒါ” ဆိုပြီး သရော်ပါတယ်။ စာမတတ်တတ်တဲနဲ့ မို့ အသံထွက်သလို စာလုံးပေါင်းပြီး သူ့အမေရေးလိုက်တဲ့စာကို နမူနာပြထားပါတယ်။ အဲဒီနှစ် နိုဝင်ဘာ ၃၀ရက်လုပ်သားနေ့စဉ်မှာ တက်တိုးက အပြောဘာသာစကား အရေးအသား Spoken Language Writing ဆိုပြီး ဦးလှရဲ့ အရေးအသား ကို ဝေဖန်တယ်လို့ သိရပါတယ်။^{၂၀}

အခုလို စာလုံးပေါင်းပြဿနာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အစိုးရိမ်ပိုကြတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အကြောင်းနှစ်ကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။ တစ်ကြောင်းက မူလစာတမ်းကို ထောက်ခံကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တချို့ အပြောအဆိုလွန်သွားတာပါ။ “ရှေးဦးဗမာစာ” စာတမ်းထဲမှာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းက “ဗမာစကားကိုလဲ ဘာမှ ငဲ့မနေဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရိုးရိုးလွယ်လွယ်နဲ့ ထိထိမိမိ ရေးသင့်တယ်” လို့ တိုက်တွန်းထားတာ အထက်မှာ ပြောခဲ့ပါတယ်။ ပါမောက္ခချုပ် ဦးကျော်ရင်ကလဲ “သတ်ပုံကို အဲ ဂရုမစိုက်ဘဲ အသံထွက်အတိုင်း ရေးချင်းတဲ့ ရေးမယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း” ကြားရတဲ့အတွက် ဝမ်းသာတယ် လို့ အပြောအဆို လွန်သွားပါတယ်။ ဒေါက်တာသန်းထွန်းနဲ့ ဦးကျော်ရင်တို့ စကားမှာ “အသံထွက်အတိုင်း” “ပြောသလိုပဲ” တို့ ဆိုတဲ့စကားတွေဟာ မူလစာတမ်းရဲ့ အဘော်နဲ့ မညီပါဘူး။ သူတို့အပြင် မူလစာတမ်းကို ထောက်ခံ ဆွေးနွေးစာရေးတဲ့ မောင်စွမ်းရည်ကလဲ “ဒီနှစ် စာဆိုတော်နေ့မှာ အထက်ဗမာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်းက စကားပြေကို စကားပြောသလို ရေးကြဖို့ဆိုပြီး တိုက်တွန်းတဲ့ စာတမ်း တစောင် တင်လိုက်တယ်”^{၂၁} လို့ သူ့စာကို အစချီထားပါတယ်။ သူ့စာတလျှောက်လုံးမှာလဲ “ပြောတဲ့စာ” လို့ တခါတလေသုံးတာကလွဲလို့ “ပြောသလို ရေး” ဆိုတာကိုပဲ ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသွားပါတယ်။ အခုလို ထောက်ခံပြောဆိုသူတွေရဲ့စာမှာ စာတမ်းရဲ့အဘော်နဲ့ မညီညွတ်တဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေ ပါနေတော့ ရုတ်တရက် ဖတ်လိုက် မှတ်လိုက်တဲ့ ပရိသတ်က “စကားပြောတဲ့အခါ အသံထွက်သလို စာရေးကြတော့မှာပါကလား” လို့ အလန့်တကြားဖြစ်တာ မဆန်းပါဘူး။ ဝေဖန်ဆွေးနွေးသူတွေထဲမှာ စေ့စေ့စပ်စပ်ဖတ်ပုံရတယ်ဆိုတဲ့ ကောက်ချက်နဲ့ စောစောက ညွှန်းခဲ့တဲ့ သိန်းအောင်တောင် ဇေဝဇဝါ ဖြစ်သွားပါသေးတယ်။ “မြန်မာစာပေ အရေးအသား စာတမ်းသည် ပြောသလိုရေးဖို့ကို ဗဟိုပြုထားသည်ဟု မြင်သည်” ဆိုပြီး သူ့ဆွေးနွေးစကားမှာ ဆိုထားပါတယ်။^{၂၂} “လူထုသုံး ခေတ်စကားကိုသုံးပြီး စာရေးကြဖို့” ဆိုတဲ့ မူလစာတမ်းထဲက အသုံးက ငုပ်သွားပြီး “အသံထွက် အတိုင်း” တို့ “ပြောသလို” တို့ ဆိုတဲ့ စကားတွေက ရှေ့ရောက်လာတော့တာကိုး။

စာလုံးပေါင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အစိုးရိမ်ပိုကြတာနဲ့ပတ်သက်လို့ ဒုတိယအကြောင်းက မူလစာတမ်းကို စေ့စေ့စပ်စပ် နားမထောင်မိကြ၊ မဖတ်မိကြ၊ မစဉ်းစားမိကြတာပါ။ နားမထောင်၊ မဖတ်မမှတ် မစဉ်းစားဘဲ နားစွန့် နားဖျား ကြားရာက အထိတ်တလန့် ဝေဖန်ကန့်ကွက်တဲ့ထဲမှာ စောစောက ပြောခဲ့သလို ရန်အောင်တို့ တက်တိုးတို့တင် မကပါဘူး။ ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာမှာ “မြစ်ဖျားရော ရောင်စုံဖြာ” ဆောင်းပါးရှည်အခန်း ရေးရာက ၇၁ ခု ဖေဖော်ဝါရီ ၆ ရက်ထုတ်သတင်းစာကနေ ဝေဖန်လိုက်တဲ့ ဦးသိန်းဖေမြင့်လို အထင်ကရသတင်းစာ

^{၂၀} မောင်သာနိုး၊ ဗမာစာ ဗမာစကား၊ (ဇွဲစာပေး ရန်ကုန်၊ ၁၉၇၂)၊ စာ ၁၉၅
^{၂၁} ယင်း၊ စာ ၂၀၂
^{၂၂} သိန်းအောင်၊ ဘာသာ၊ စာ၊ စကား (မြေခိုကုန်း စာပေ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၆၆)၊ စာ ၃၇

ဆရာကြီးလဲ ပါပါသေးတယ်။^{၂၃} ကော်မရှင်ဖွဲ့ပြီး ပြုစုတယ် ဆိုပေမယ့် မူလစာတမ်းပြုစုရာမှာ အခရာဖြစ်ပုံရတဲ့ မောင်သာနိုးခမျာ သူ ပြောတာဟာ “စကားပြောသလို စာရေးဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကနေ့ ဗမာပြည်သူတွေ သုံးနှုန်းနေကြတဲ့ ခေတ်ပေါ်ဗမာ စကား (Modern Burmese) ကိုယူပြီး စာပေရေးသားပြုစုကြဖို့ တိုက်တွန်း” တာဖြစ်တဲ့အကြောင်း အများကြီး လိုက်ရှင်းနေရပါတယ်။^{၂၄}

စာတမ်းကို ကန့်ကွက်ဆန့်ကျင် ဆွေးနွေးသူတွေမှာ အထင်ကရ နာမည်ကြီး စာရေးဆရာတွေ ပါပေမယ့် စာတမ်းရဲ့တိုက်တွန်းချက်ကိုရော၊ ဘာသာစကားရဲ့သဘာဝကိုရော ဂရုတစိုက်ဆင်ခြင်မိသူ ရှားပါတယ်။ စာတမ်းရဲ့ ကိစ္စဟာ ဘာသာစကားကိစ္စ ပါ။ နေ့စဉ် စကားပြော အသက်မွေးနေရုံနဲ့ စာရေးအသက်မွေးရုံနဲ့ ဘာသာစကားရဲ့ သဘာဝကို ဆင်ခြင်မိကြဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ တချို့နေရာတွေမှာ သဘောတူနိုင်တာ မတူနိုင်တာ အပထား၊ ဘာသာစကားနဲ့ပတ်သက်လို့ စိတ်ဝင်တစား အဖတ်အမှတ် အလေ့အလာ အဆင်ခြင်များတဲ့ ပညာရှင်တွေရဲ့ ဆွေးနွေးချက်ကသာ ဘာသာစကားအကြောင်း ဆွေးနွေးတဲ့နေရာမှာ ပညာပွားစရာ၊ ဆက်ပြီး ဉာဏ်ကစားစရာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ စကားပြေကော်မရှင်ရဲ့ စာတမ်းကို ဘာသာစကားစနစ်နဲ့ယှဉ်ပြီး ကန့်ကွက်သူ မရှိသလောက် ရှားပါတယ်။

အဲဒီလို အကြောင်းအကျိုး ခိုင်ခိုင်မာမာ ဆက်စပ်ဆွေးနွေးကန့်ကွက်နိုင်သူ မပေါ်တာကြောင့်လား၊ ခေတ်ပေါ်ဘာသာစကားနဲ့ ရေးဖို့ လှုံ့ဆော်တဲ့ စာရေးသူတွေရဲ့ လှုံ့ဆော်နိုင်အားကြောင့်လား၊ ဒါမှမဟုတ် ဘာသာစကားတစ်ရပ်ရဲ့ တိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်ကြောင့်လား။ ဘယ်အကြောင်းကြောင့်လဲ ဆိုတာကို အတိအကျ မပြောနိုင်ပေမယ့် ၆၅ ခုနောက်ပိုင်းမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ရေးတဲ့ စာတွေ မြန်မာစာပေလောကမှာ များသထက် များလာပါတယ်။ ဒီနေ့ လူထုကြားကို အရောက်အပေါက်များတယ်လို့ ဆိုရမယ့် အပတ်စဉ်ထုတ် ဂျာနယ် စာမျက်နှာတွေကို ကြည့်ရင် ခေတ်သုံးဗမာစကားအရေးအသား ခေတ်စားလာနေတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ရုတ်တရက် လက်လှမ်း မှီရာ ဂျာနယ်တချို့မှာ တွေ့ရတဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစကားအရေးအသား စာမျက်နှာအရေအတွက်တွေကို ဟောဒီဇယားမှာ ကြည့်ပါ။

ဂျာနယ်အမည်	ခုနှစ်၊ လ	စာမျက်နှာပေါင်း	ခေတ်သုံးဗမာစကား စာ မျက်နှာ
မနောမယ	၂၀၀၁ ဇွန် ၂၇	၁၅	၅
ပြည်မြန်မာ	၂၀၀၁ ဇွန် ၂၉	၁၄	၈
နံနက်ခင်းသတင်း	၂၀၀၁ မေ ၁၇	၁၄	၈

ဒါ့ပြင် ၆၅ခု နိုဝင်ဘာလ စာတမ်းမတင်ခင်က လစဉ်ထုတ်မဂ္ဂဇင်းတချို့နဲ့ အခုခေတ်မဂ္ဂဇင်းတချို့ မှာပါတဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစာ စာမျက်နှာအရေအတွက်တွေကိုလဲ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရင် ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ အရေးအသား အများကြီး ပိုတွင်ကျယ်လာတယ်ကို သတိထားမိနိုင်ပါတယ်။ တချို့

^{၂၃} ဗမာစာ ဗမာစကား၊ စာ ၂၀၄
^{၂၄} ယင်း၊ ၂၀၆

လစဉ်ထုတ်မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ စာမျက်နှာအားလုံးရဲ့ ဝါးဆယ်ရာနှုန်းကျော်မှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ရေးတဲ့ ဝတ္ထုဆောင်းပါးတွေ တွေ့ရပါတယ်။ ဗမာစာအရေးအသားသစ် စာတမ်းပြုစုသူတွေ မျှော်မှန်းသလို ရုတ်တရက် ဝန်းဒိုင်းဆိုပြီး ချက်ချင်း ပြောင်းမသွား ပေမယ့် ခေတ်သုံးဗမာစကားဘက်ကို တရွေ့ရွေ့ကူးနေတာ မြင်နိုင်ပါတယ်။

စာတမ်းမတင်ခင်ကာလ

မဂ္ဂဇင်းအမည်	ခုနှစ်၊ လ	စာမျက်နှာပေါင်း	ခေတ်သုံးဗမာစကား စာမျက်နှာ	မှတ်ချက်
ရှုမဝ	၁၉၆၄ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၅၆	၇	ကွက်စိပ်
မြဝတီ	၁၉၆၅ နိုဝင်ဘာ	၂၅၀	၃	မောင်သုတရဲ့ပေးစာ
သွေးသောက်	၁၉၆၂ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၇၀	၁၈	အပြန်အလှန်ပေးစာ
ငွေတာရီ	၁၉၆၅ နိုဝင်ဘာ	၂၅၀	၃	မောင်သုတရဲ့ပေးစာ

ခေတ်သုံးဗမာစကားသုံးရမယ့် အကြောင်းအရာတွေမို့သာ ခေတ်သုံးဘာသာစကားနဲ့ ရေးခဲ့တာဆိုတာ တွေ့ရပါမယ်။

ယခု

မဂ္ဂဇင်း	ခုနှစ်၊ လ	စာမျက်နှာပေါင်း	ခေတ်သုံးဗမာစကား စာမျက်နှာ	ရာနှုန်း
ဓန	၂၀၀၁ နိုဝင်ဘာ	၁၆၈	၇၉	၄၇
ငွေတာရီ	၂၀၀၁ နိုဝင်ဘာ	၁၆၀	၂၁	၁၃
မဟေသီ	၂၀၀၀ ဖေဖော်ဝါရီ	၂၀၀	၇၅	၃၇
မြားနတ်မောင်	၂၀၀၁ ဇူလိုင်	၁၈၄	၁၀၅	၅၇
ရွှေအမြုတေ	၂၀၀၁ ဖေဖော်ဝါရီ	၁၈၈	၁၂၈	၆၈

ဂျာနယ်တွေ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားပြေ စာမျက်နှာတွေ တိုးလာရုံမဟုတ်သေးဘူး။ ဂျာနယ်မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကဗျာတွေကို ကြည့်ရင်လဲ အများစုက ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ဖြစ်ကုန်ကြပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ခေတ်သုံးဗမာစကားစကားပြေကိုပဲ ဦးတည်ဆွေးနွေးချင်တာမို့ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးဖွဲ့ထားတဲ့ ကဗျာတွေ အကြောင်း ဒီမှာ အကျယ် မပြောတော့ပါဘူး။

ဂျာနယ်တွေ မဂ္ဂဇင်းတွေပြီးတော့ နောက်ထပ် နေ့စဉ်ဘာသာစကားသုံးတဲ့ နေရာက သတင်းဌာနတွေပါ။ သတင်းဌာနဆိုရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ဗဟို သတင်းထုတ်ပြန်ရေး ဌာနနှစ်ခုက ၁၉၆၅ကနေ ဒီနေ့အထိ သတင်းစာနဲ့ အသံလွှင့်ဌာနတွေပါ။ နောက်ပိုင်းမှာ ရုပ်မြင်သံကြားပေါ်လာတော့ အသံလွှင့်ဌာနထဲမှာ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားဌာနကိုလဲ ထည့်တွက်ရမှာပေါ့။ သတင်းစာမှာ စာအရေးအသားဟာ ယေဘုယျအားဖြင့် အပြောင်းအလဲ မရှိဘူးဆိုနိုင်ပေမယ့် ပြင်ပစာရေးသူတွေကတော့ တခါတခါ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ဝင်ရေးတာ

တွေ့ရပါမယ်။ အသံလွှင့်ဌာနတွေထဲမှာ မြန်မာ့အသံက အသံလွှင့်ချက်တွေ မပြောင်းလဲပါဘူး။ သတင်း အသံလွှင့် တဲ့အခါမှာ ရှေးကအတိုင်း စာသံပေသံနဲ့ အသံလွှင့်နေဆဲပါပဲ။ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြား သတင်းအသံလွှင့်တဲ့အခါမှာ အတန်အသင့် ပြောင်းလဲသွားတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ပရိသတ်ကို ရုပ်ရောအသံပါလွှင့်ပြီး တိုက်ရိုက်ပြောနေရတော့ စာသံပေသံနဲ့ ပြောနေရင် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ချောမွေ့သင့်သလောက် ချောမွေ့နိုင်မယ် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားသတင်းတွေကို ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ကြားရတာပါ။

အခုလို စာနယ်ဇင်းလောက၊ သတင်းလောကမှ ခေတ်သုံးဗမာစကားနေရာရလာတာမှန်ပေမယ့် စံဘာသာစကား အဆင့်ရောက်မလာသေးတာ တွေ့နေရပါသေးတယ်။ စာနယ်ဇင်းလောက ခေတ်သုံးဗမာစကား အရေးအသားမှာ စာသံပေသံတွေ ကျန်မြဲကျန်နေပြီး တန်းမြင့်ဘာသာစကားအဆင့်မှာပဲ ရှိနေသေးတာကို ဟောဒီကောက်နုတ်ချက် တချို့မှာ ကြည့်ပါ။

- ၁။ မြန်မာ့ဘောလုံး ရွှေခေတ် ပြန်ရောက်ရန်အတွက် နည်းလမ်းအသွယ်သွယ်များ စဉ်းစားကြရာတွင် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန်အတွက် စာရေးသူတို့၏ စကားပိုင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော အချက်များကို တင်ပြလိုက်ရခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။^{၂၅}
- ၂။ သူ့တပည့်ကျောင်းသားများစွာကို ဒီလိုစာပေဟောပြောပွဲမျိုးသို့ တက်ရောက် နားထောင်စေပါတယ်။^{၂၆}
- ၃။ သင်္ဘောကပ္ပတိန်က သင်္ဘောခုတ်မောင်းစဉ် မြစ်ရဲ့ဝဲယာမှာ မြင်တွေ့ရသော ထင်ရှားသည့် အဆောက်အဦများကို ရှင်းပြသွားပါတယ်။^{၂၇}
- ၄။ ရူးသွပ်အောင် ဖမ်းဆီးခြင်းခံရမှုကိုလည်း ခုခါမှာတော့ ရိုးသားစွာ ဝန်ခံပါရစေ။^{၂၈}
- ၅။ တာဝန်ကျေခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်းနဲ့ ဝတ္တရားကို စွဲစွဲမြဲမြဲဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းတွေဟာ ဇနီးတိုင်းမှာ ရှိရမယ့် အရည်အချင်းတွေ မဟုတ်လား။^{၂၉}

ရုတ်တရက်တွေ့တာကို နမူနာအနေနဲ့ ပြလိုက်တဲ့ ဒီကောက်နုတ်ချက်တွေမှာ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ စာဟန် ရောထွေးနေတာ အထင်အရှား တွေ့နိုင်ပါတယ်။

စာနယ်ဇင်းတွေမှာသာ မဟုတ်ပါဘူး။ တိုက်ရိုက်ပြောဆို ထုတ်လွှင့်နေရတဲ့ ရုပ်မြင်သံကြား၊ ရေဒီယိုမှာ ကြားရတာတို့ အပြောတွေမှာလဲ ရေးဟန်မစင်သေးဘဲ တန်းမြင့်ခေတ်သုံးဘာသာစကားအဆင့်မှာ ရှိနေပါ သေးတယ်။ နမူနာအနေနဲ့ ၂၀၀၀ပြည့် ဒီဇင်ဘာ ၁ရက်နေ့ည မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားအစီအစဉ် သတင်း ကြေညာချက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

“ပြပွဲမှာ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတဲ့ တိုင်းရေးဆေးဏ္ဍမှာ နိုင်ငံတော်မှ တာဝန်ရှိသူ များရဲ့ ဆောင်ရွက်မှုများကို ဓာတ်ပုံများဖြင့်လည်းကောင်း၊ ညွှန်ကြားချက်များကို ပိုစတာကြီးများရေးသားပြီး လည်းကောင်း ပြသခြင်း၊ တိုင်းရင်းဆေးဝါး သုတေသနစမ်းသပ်မှုများကို လက်တွေ့ပြသခြင်း၊ တိုင်းရင်းဆေး

^{၂၅} နံနက်ခင်း ဂျာနယ်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ မေ ၁၇။ အချပ်ပို စာ ၂
^{၂၆} ပြည်မြန်မာ ဂျာနယ်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ နိုဝင်ဘာ ၁၆။ စာ ၁၃
^{၂၇} ရွှေအမြူတေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၁ မေ၊ စာ ၁၁၆
^{၂၈} ရွှေအမြူတေ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၀ ဖေဖော်ဝါရီ၊ စာ ၁၁၀
^{၂၉} မြားနတ်မောင့်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၀၁ ဇူလိုင်၊ စာ ၈၃

ကောင်စီဝင် ဆရာကြီးများက ဆေးကုထုံးများကို လက်တွေ့ကုသပေးခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပေါက်ရောက်သော ပရဆေးပင်များကို ပန်းခြောက်သဏ္ဍာန် ပြုလုပ်ပြီး ၎င်းတို့ ပေါက်ရောက်ရာဒေသ၊ အသုံးဝင်ပုံတို့ကို ဖော်ပြ ခင်းကျင်းပြသခြင်းနှင့် ပရဆေးပင်များပေါက်ရောက်ရာ ဒေသအလိုက် မြန်မာပြည်မှာ ရေးဆွဲဖော်ပြခြင်းတို့ဖြင့် ပြသထားတဲ့အပြင် ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးဝါးထုတ်လုပ်သူများကဏ္ဍနဲ့ ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးဝါး ကုန်ကြမ်း ရောင်းဝယ်သူများ ကဏ္ဍတို့မှာ ပုဂ္ဂလိကဆေးဝါးထုတ်လုပ်သူများက ၎င်းတို့ထုတ်လုပ်သော ဆေးဝါးများကို ခေတ်မီ စက်ကိရိယာများနှင့်တွဲဖက်ပြီး ပြသထားကာ ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးဝါး ကုန်ကြမ်းရောင်းဝယ်သူများက မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ထွက်ရှိတဲ့ ပရဆေးကုန်ကြမ်းနမူနာများကို အခန်းငယ်များဖြင့် ပြသထားပါတယ်”

“ဆောင်ရွက်လျက်ရှိ” တို့၊ “ဓာတ်ပုံများဖြင့်လည်းကောင်း” တို့၊ “ပိုစတာကြီးများ ရေးသားပြီးလည်းကောင်း” တို့၊ “၎င်းတို့” တို့ လို စာသံပေသံတွေဟာ သတင်းကြေညာချက်ထဲမှာ ပြည့်နှက်နေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် နာမဝိသေသနနောက်ဆက် “တဲ့” နဲ့ ဝါကျအဆုံးသတ် “တယ်” ကို သုံးထားတော့ စကားပြောဟန်လဲ ပါပါတယ်။ ဒါကြောင့် စံဗမာစကားပီပီသသ မဟုတ်သေးဘူးလို့ ဆိုရတာပါ။

စံဗမာစကားပီပီသသနဲ့ သတင်းလွှင့်ထုတ်ဖို့ နှောင့်နှေးနေတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်က မြန်မာ့အသံတို့ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားတို့မှာ အခုလို ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ စာသံအရောရောအထွေးထွေး ဖြစ်နေတာကို နားလည်ဖို့ မခက်ပါဘူး။ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းတွေဆိုတော့ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း လုပ်ဖို့ တာဝန်ရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့် ဘီဘီစီ ဗွီအိုအေ အာရ်အက်စ်အေ နော်ဝေ ရေဒီယိုတွေလို မြန်မာလို ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ သွက်သွက်လက်လက် နေ့စဉ် ထုတ်လွှင့်နေတဲ့ ပြည်ပ သတင်းဌာနတွေက အသံလွှင့်ချက်တွေမှာလဲ စာသံပေသံတွေ မကြာမကြာ ပါလာတတ်ပါတယ်။ စာသံပေသံရောပြီး စံဗမာစကား မပီမသဖြစ်နေတာကို ဟောဒီသာဓက တချို့မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

၁။ ဥရောပရှိ ဈေးဆိုင်များ (ဘီဘီစီ၊ ၂၀၀၂ ဇန်နဝါရီ ၂ ဘီဘီစီ ညနေပိုင်းအစီအစဉ်)

ဥရောပက ဈေးဆိုင်တွေ (စံဗမာစကား)

၂။ လုံခြုံရေး တင်းကျပ်စွာ ချထားတဲ့အောက်မှာ ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုခဲ့ပါတယ်။ (ယင်း)

လုံခြုံရေးတင်းတင်းကျပ်ကျပ်ချပြီး ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုခဲ့ပါတယ် (စံဗမာစကား)

၃။ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှ အာဂျင်တီးနားဆိုင်ရာ လေ့လာရေး အစီအစဉ် (ယင်း)

အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်က အာဂျင်တီးနားဆိုင်ရာ လေ့လာရေး အစီအစဉ် (စံဗမာစကား)

၄။ လမ်းမတွေပေါ်မှာ ဆူပူလှုပ်ရှားစေခဲ့တာဟာလဲ သူ့အနေနဲ့ မလုပ်သင့်တဲ့အလုပ် ဖြစ်သွားစေခဲ့ပါတယ် (ယင်း)

လမ်းမတွေပေါ်မှာ အဆူအပူခိုင်းခဲ့တာဟာလဲ သူ့အနေနဲ့ မလုပ်သင့်တဲ့အလုပ် လုပ်ရာရောက်သွားပါတယ် (စံဗမာစကား)

၅။ လန်ဒန်မြို့ ဘီဘီစီမှ မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်တွေကို နားဆင်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ် (ယင်း)

လန်ဒန်မြို့ ဘီဘီစီက မြန်မာပိုင်းအစီအစဉ်တွေကို နားဆင်နေကြတာပါ (စံဗမာစကား)

၆။ စတင်ပြုလုပ်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ် (၂၀၀၂ ဇန်နဝါရီ ၂ စွီအိုအေ နံနက်ပိုင်း)

စ လုပ်နေပါပြီ (စံဗမာစကား)

၇။ အဲဒီ အုပ်စုနှစ်ခုရဲ့ သတင်းကို သိရှိလိုလို့ (ယင်း)

အဲဒီအုပ်စုနှစ်ခုရဲ့ သတင်းကို သိရှိချင်လို့ (စံဗမာစကား)

၈။ အစည်းအဝေးကို ကျင်းပမှာ ဖြစ်ပါတယ် (ယင်း)

အစည်းအဝေးကို ကျင်းပပါမယ် (စံဗမာစကား)

၉။ ၅၆ရာနှုန်းဖြစ်တဲ့ လူ့ဝေခံဦးက (ယင်း)

၅၆ရာနှုန်း လူ့ဝေခံဦးက (စံဗမာစကား)

၁၀။ ပိုပြီးဆိုးရွားတဲ့အခြေအနေကို တွန်းပို့ခဲ့ကြပါတယ် (ယင်း)

ပိုဆိုးသွားပါတယ် (စံဗမာစကား)

၁၁။ ဒုက္ခသည်များ နေထိုင်လျက်ရှိတဲ့ (၂၀၀၂ ဂျန်နဝါရီ ၂ အာရ်အက်စ်အေ ညနေပိုင်း)

ဒုက္ခသည်တွေ နေတဲ့ (စံဗမာစကား)

၁၂။ နောက်လိုက် ၂၀ကျော်မျှ ကျ (ယင်း)

နောက်လိုက် ၂၀လောက် ကျ (စံဗမာစကား)

၁၃။ အေပီသတင်းတစ်ရပ်မှ ဖော်ပြထားပါတယ် (ယင်း)

အေပီသတင်းတစ်ရပ်က ဆိုပါတယ်/ အေပီသတင်းတစ်ရပ်မှာ ပါပါတယ် (စံဗမာစကား)

၁၄။ အမွှာညီအကိုအား ပြန်လည် နေရာချထားရေး (ယင်း)

အမွှာညီအကိုကို ပြန်နေရာချထားဖို့ (စံဗမာစကား)

၁၅။ စသည်တို့အပေါ် သူမရဲ့အမြင်ကို ပြောကြားခဲ့ပါတယ် (၁၉၉၉ အောက်တိုဘာ ၁၆ရက် အာရ်အက်စ်အေ မနက်ပိုင်း)

ဆိုတာတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ သူ့အမြင်ကို ပြောခဲ့ပါတယ်။ (စံဗမာစကား)

ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးဖို့ ကြိုးစားနေရက်က အခုလို ရေးဟန်တွေ အရိပ်က မလွတ်နိုင်ဘဲ ဘာဖြစ်လို့များ နောက်ဆုတ်နောက်ဆုတ် ဖြစ်နေရတာပါလိမ့်။ အဲဒါကို ဆင်ခြင်ကြည့်တဲ့အခါ တခြားတခြား အကြောင်းတွေ ရှိနိုင်သေးပေမယ့် ပဓာနကျတဲ့ အကြောင်းကတော့ ဗမာစာအရေးအသားသစ် စာတမ်းမှာ ခွဲခြားပြထားတဲ့ ခေတ်သုံးဘာသာစကား သုံးမျိုးထဲက “တန်းမြင့်ဘာသာစကား” ဘက်ကို စိတ်ညွတ်နေမိလို့ ဖြစ်မယ် ယူဆရပါတယ်။ စာတမ်းမှာ “ပေါ်ရာဏသုံး စကားတွေ ဘာတွေ ညှပ်ပြီး လှလှပပ ခန့်ခန့်ညားညား ဖြစ်လာအောင် စာရွက်နဲ့ ဖောင်တိန်နဲ့ ပြင်ဆင်လာပြီးမှ ဖတ်ကြား ပြောဆိုတဲ့ မိန့်ခွန်းလို၊ ဟောပြောချက်လို တန်းမြင့်ဘာသာစကား” ဆိုပြီး ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။^{၃၀} ဗမာစာ အရေးအသားသစ်စာတမ်းကို ကော်မရှင်ကိုယ်စား

^{၃၀} ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်နှင့် စာတမ်းများ၊ စာ ၈၆

ဖတ်သွားတဲ့ မောင်သာနိုး၊ ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ ရေးဖို့ နှိုးဆော်တဲ့နေရာမှာ တက်တက် ကြွကြွရှေ့ဆောင်တဲ့ မောင်သာနိုးရဲ့ အရေးအသားတွေမှာလဲ အခုထိ အဲဒီ တန်းမြင့် ဘာသာစကား အရေးအသား အကျင့်စွဲနေတာကို တွေ့နေရတုန်းပါပဲ။

“ဘုရားသခင်ဟာ သူတစ်ပါးအကူအညီမပါ ကိုယ်တော်တိုင် အားထုတ်ကာ အလုံးစုံ သိမြင်တော်မူတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိတော်မူလျက် အမြတ်ဆုံးဆရာတစ်ဆူအဖြစ် လောကမှာ ပေါ်ထွန်းတော်မူခဲ့တယ်”^{၃၀}

ဒါကို ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်စာတမ်းအဆိုအရ စံဘာသာစကားလို့ ခေါ်တဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစကားစစ်စစ်နဲ့ ပြန်ရေးရင် “ဘုရားသခင်ဟာ ဘယ်သူ့အကူအညီမှမပါဘဲ ကိုယ်တော်တိုင် အားထုတ်ပြီး အလုံးစုံ သိမြင်တော် မူတဲ့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူပြီး လောကမှာ အမြတ်ဆုံးဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်လာတယ်”လို့ ရေးနိုင်ပါတယ်။ တန်းမြင့်ဘာသာစကားထက် စံဘာသာစကားက ခေတ်သုံးဘာသာစကားစစ်စစ်မို့ စကားလဲ ကျစ်လစ်၊ အဓိပ္ပာယ်လဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိပြီး ဒိုးကနဲ ဒေါက်ကနဲ နားလည်လွယ်မှာကို ဆင်ခြင် ကြည့်စေချင် ပါတယ်။ တန်းမြင့်ဘာသာစကား အစွဲအလမ်းက ရုန်းမထွက်နိုင်တော့ စောစောက သာဓကပြခဲ့တဲ့ အခုခေတ် စာနယ်ဇင်း တွေ အသံလွှင့်ဌာနတွေက အရေးအသား အပြောအဆိုတွေဟာ ဗမာစာအရေးအသားမှာ တန်းမြင့်ဘာသာ စကားအဆင့်တော့ ရောက်နေပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

တန်းမြင့်ဘာသာစကားဆိုတာ ဗမာစာအရေးအသားသစ် စာတမ်းရှင်တွေ ပြုပြင်တော်လှန်ပစ်ချင်တဲ့ “စာသံပေသံ” အရေးအသားနဲ့ သိပ်မခြားနားပါဘူး။ တန်းမြင့်ဘာသာစကားဟာ ခေတ်သုံးစကားရော ရှေးသုံးစာသံပေသံတွေရော ရောထွေးနေတော့ “စာသံပေသံ” ရေးဟန်နဲ့ “စံဘာသာစကား” ကြားမှာ ရှိပါတယ်။ စာသံပေသံရေးဟန်နဲ့ တန်းမြင့်ဘာသာစကားရေးဟန် ဝါကျအဆုံးသတ်တွေမှာ “သည်” နဲ့ “တယ်” ခြားနားတာ မှန်ပါတယ်။ တချို့သဒ္ဒါစကားလုံးတွေမှာ တခါတလေ ကွာတတ်ပြီး တခါတလေ မကွာတတ်ပါဘူး။ “မှ” နဲ့ “က” လို သဒ္ဒါစကားလုံးတွေကို အလဲအလှယ် သုံးတတ်တာကို ကြည့်ပါ။ ပြီးတော့ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံး တွေမှာ ဝေဝေဆာဆာ ဖွဲ့တတ်တာချင်းလဲ သိပ်မထူးပါဘူး။ “စ” လို့ ပြောရင် ပြီးနိုင်ရက်နဲ့ “စတင်”၊ “ပြော” လို့ ဆိုရင် ပြီးနိုင်ရက်နဲ့ “ပြောကြား” သုံးတာမျိုးကို ကြည့်ပါ။

ဒီလို သိပ်မကွာတော့ စံဘာသာစကားနဲ့ ပြဒါးတစ်လမ်း သံတစ်လမ်းဖြစ်ပြီး မရှင်းမလင်း လိုရင်းမရောက် စကားဖွာတဲ့နေရာမှာ တန်းမြင့်ဘာသာစကားနဲ့ စာဟန်ပေဟန် အတူတူပါပဲ။ သဒ္ဒါစကားလုံးတွေမှာ စံဗမာစကား နဲ့ ဖီလာဖြစ်တတ်ပုံ နမူနာ တစ်ခု ကြည့်ပါ။ “မှ” ဆိုတဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံးကို ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ ကတ္တား နောက်ဆက်အနေနဲ့ မသုံးတာ အများသိပါ။ ဒါပေမယ့် ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ သုံးနေကျ “က” ကို သုံးလိုက်ရင် ရိုးနေအီနေပြီး သေးနုတ်တယ်လို့ အထင်ရောက်ကြပုံရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တချို့က အစည်းအဝေး အခမ်းအနားတွေမှာ ပြောရိုးပြောစဉ် “ဥက္ကဋ္ဌကြီးက မိန့်ခွန်းပြောပါတော့မယ်” အစား ခမ်းခမ်းနားနားဖြစ်ချင်ဇောနဲ့ “ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှ မိန့်ခွန်းပြောကြားပါတော့မယ်” ဆိုပြီး တန်းမြင့်ဘာသာစကား သုံးဖို့ကြိုးစားလိုက်တော့ တလွဲတချော်ဖြစ်သွား

^{၃၀} မောင်သာနိုး (ဘာသာပြန်)၊ နိရောဓ သစ္စာ၊ (ဝိဇယ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၉၆) စာ ၁

ပါရော။ နောက်ပြီး ဗမာစာအရေးအသားမှာ “ကို” နဲ့ “အား” အသုံးမှားကြတာကလဲ အရေးအသားမှာပဲ ရှိတဲ့ “အား” ဆိုတဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံးသုံးရင် တန်းမြင့်သွားလိမ့်မယ်။ ခမ်းနားသွားလိမ့်မယ်လို့ ထင်တဲ့ အစွဲအလမ်းအမှားကြောင့်ပါပဲ။ မလိုလဲမလိုလားအပ်၊ ဘယ်လိုမှလဲ ပြဿနာ မဖြစ်အပ်ဘဲ သဒ္ဒါပြဿနာ ဖြစ်လာတာပေါ့။ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေမှာ ကြည့်ဦးမလား။ ခမ်းနာချင်ဇော ဖွယ်ရာချင်ဇောနဲ့ လုံးတွဲကြိယာတွေကို လိုအပ်တာထက်ပိုသုံးတော့ “ရောက်” လို့ “သွား” လို့ လုံးချင်းသုံးရင်း လိုရင်းတိုရှင်း ပြီးနိုင်ရက်နဲ့ “ရောက်ရှိ” တို့ “သွားရောက်” တို့ လို ခပ်ဖွာဖွာ သုံးမိတာပေါ့။ တကယ်စုံဗမာစကား စစ်စစ်မှာ “သူ” ဆိုတာ ကျားမ လိင် မခွဲဘဲ သုံးနိုင်ရက်နဲ့ စာသံပေသံ ပေါက်မှ ယဉ်ကျေးတယ်ထင်တော့ “သူမ” ဆိုပြီး တလွဲတချော် ရေးကုန်တော့ တာပေါ့။ တစ်ခါ ထပ်ပြီး ဝါကျ အဆင့်ကိုတက်ကြည့်ဦးမလား။ စုံဗမာ စကားစစ်စစ်မှာ “ဖြစ်ပါတယ်” ဆိုတာ မသုံးပါဘူး။ ဗမာစကားရဲ့ မူလ သဘာဝမှာကိုက "I am a teacher." ဆိုတဲ့ ဝါကျမှာလို ဖြစ်ကြောင်းပြချင်ရင် “ကျွန်တော် ဆရာပါ” လို့ ပြောရုံပါပဲ။ အခုတော့ တန်းမြင့်ဗမာစကားဆရာတွေ က “ကျွန်တော် ဆရာ ဖြစ်ပါတယ်” တဲ့။ အလားတူပဲ “ကျွန်တော် သွားပါမယ်” လို့ ပြောတာက ဗမာစကားရဲ့ အခြေခံစနစ်ပါ။ ဒါပေမယ့် ခမ်းနားချင် ကွန်ဒါချင်တဲ့ တန်းမြင့်ဗမာစကား သမားတွေက “ကျွန်တော်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်” လို့ ပြောကုန် ရေးကုန်ကြရော။ ဘာထူးသလဲဆိုတော့ ဗမာစကားက စကားဖွာလိုက်တာလို့ မေးငြေခံရတာပဲ ထူးပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်အနေနဲ့က မထူးလှပါဘူး။

ဒါကြောင့် ခေတ်သုံးဗမာစကားကို ထိထိရောက်ရောက်သုံးချင်ရင် ဗမာစာပေအရေးအသားသစ်စာတမ်းထဲမှာ စကားပြေကော်မရှင်က “ပညာတတ်တွေ ပြောဆိုသုံးနှုန်းနေတဲ့စကား ဖြစ်သော်လဲ ဗမာစကားတတ်သူတိုင်း နားလည်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ သာမန်” စကားလို့ ဖွင့်ဆိုထားတဲ့ စံဘာသာစကားကို သုံသင့်ပါတယ်။ စံဘာသာစကားနဲ့ရေးဖို့ဆိုတာ နိစ္စဓူဝ စကားပြောနေကြတဲ့အတိုင်း အထားအသို အဆက်အစပ်မဲ့ ပြောဟန်မျိုးမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒီနေ့စဉ်သုံးစကားတွေကိုပဲ စကားလုံး အဆင့်၊ ပုဒ်စုအဆင့်၊ ဝါကျအဆင့်ဆိုတဲ့ အဆင့်သုံးရပ်လုံးမှာ စနစ်တကျ စီစဉ်ဖွဲ့စည်း ပြောဆိုသွားရမယ့် သဘောပါ။ အခု လက်ရှိသုံးနေကြတဲ့ တန်းမြင့်ဘာသာစကားတွေထဲက ဘယ်သဒ္ဒါစကားလုံးတွေ၊ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေ၊ ဘယ် ဝါကျမျိုးတွေကို စံပြဘာသာစကားနဲ့ ဘယ်လို ဘာကြောင့် ရေးနိုင်တယ်ဆိုတာ နောက်ဆက်တွဲ ဇယား ၁၊ ၂၊ ၃ မှာ ကြည့်ပါ။ ပေးထားတဲ့ နမူနာတွေဟာ အသံလွှင့်ဌာနတွေက အသံလွှင့်တဲ့အခါ အမှန်တကယ် ကြားရတဲ့ နမူနာတွေပါ။ အသံလွှင့်ဌာနအမည်နဲ့ ရက်စွဲတွေ အတိအကျ မပေးလိုက်တာကို ခွင့်လွှတ်စေချင်ပါတယ်။ ပြထားတဲ့သာဓကတွေကို ကြည့်ရင် စံဘာသာစကားမှာ မသုံးတဲ့ သဒ္ဒါစကားလုံးတွေ၊ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံးတွေ၊ ဝါကျတွေ တန်းမြင့်ဘာသာစကားမှာ ဘယ်လောက်တွင်ကျယ် နေတယ်ဆိုတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဘယ်လိုရေးမလဲ

ဒီစာတမ်းဟာ အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်းက တင်သွင်းခဲ့တဲ့စာတမ်းလို ဗမာစာအရေးအသား တော်လှန်ရေးလုပ်ဖို့ နှိုးဆော်တဲ့စာတမ်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဒီနေ့မြန်မာစာပေလောကမှာ “စာဟန်”နဲ့ရေးရေး၊

“ခေတ်သုံးဗမာစကား”နဲ့ရေးရေး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထိထိရောက်ရောက် ရေးတတ်ကြတာမို့ စာရေးကောင်းလို့ အသိအမှတ် အပြင်ရတဲ့ စာရေးသူတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ အထက်ဗမာနိုင်ငံစာရေးအသင်းကို ဦးဆောင်သွားခဲ့တဲ့ လူထု ဦးလှတို့ အခုအခါ “ခေတ်သုံးဗမာစကား”နဲ့ တသမတ်တည်းရေးနေတဲ့ လူထုဒေါ်အမာတို့ရဲ့စာတွေကိုပဲ ကြည့်ပါ။ သူတို့ရဲ့စာ တွေဟာ ရေးဟန်နဲ့ရေးတုန်းကရော ခေတ်သုံးဗမာစကားနဲ့ရေးတော့ရော ပြောစမှတ်ဖြစ်လောက်အောင် ဖတ်လို့ကောင်းတာ ချည်းပါပဲ။ ဒီအတိုင်းပဲ “စာဟန်၊ ပြောဟန်” နှစ်မျိုးရောထွေးရေးတတ်ပြီး ဘယ်နေရာမှာ စာဟန်နဲ့ရေးလဲ၊ ဘယ်နေရာမှာ ပြောဟန်နဲ့ရေးလဲဆိုတာ စာဖတ်သူတွေ သတိတောင်မထားမိလောက်အောင် အရေးကောင်းတဲ့ သော်တာဆွေရဲ့ စာတွေကိုလဲ သတိထားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဘယ်ဟန်နဲ့ပဲ ရေးရေး ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရှင်းရှင်း လင်းလင်းနဲ့ရေးတတ်တဲ့ စာရေးဆရာတွေအများကြီးမို့ တစ်ဦးချင်းစီ ထောက်ပြမနေတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် “စာဟန်” နဲ့ ရေးပါ။ “ခေတ်သုံးဗမာစကား”နဲ့ ရေးပါ လို့ မတိုက်တွန်းပါဘူး။

ဒါပေမယ့် “ခေတ်သုံးဗမာစကား”နဲ့ ရေးမယ် ဆိုရင်တော့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကျစ်ကျစ်လစ်လစ်နဲ့ “ခေတ်သုံးဗမာစကား” ပီသအောင် “စံဘာသာစကား”ကို သုံးသင့်တယ်လို့ အဆိုပြုချင်ပါတယ်။ ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း “ခေတ်သုံးဗမာစကား” အရေးအသားမှာ တန်းမြင့်ဘာသာ စကားကို သုံးနေရင် “စာဟန်” အရေးအသားမှာတွေ့ရတတ်တဲ့ အမူအရာတွေ ပါနေလို့ စံစကားနဲ့ ကွာဟနေပါဦးမယ်။ စကားတွေ ဖွာပြီး လိုရင်းမရောက်နိုင်ဖြစ်တတ်ပါဦးမယ်။ စံဘာသာစကား စစ်စစ်ကို သုံးရင်တော့ ခေတ်သုံးစကားနဲ့ အနီးကပ်ဆုံး ဖြစ်မယ်။ စကားအသုံးအနှုန်း ကျစ်ကျစ်လစ်လစ်နဲ့ ထိထိ ရောက်ရောက် ဖြစ်လာမယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ နောက်ပြီး “စံဘာသာစကား” သုံးတဲ့အခါ ပိုလွယ်လာမယ့် အချက်က ဘယ်လိုသုံးရင်မှန်တယ် ဘယ်လိုသုံးရင်မှားတယ် ဆိုတာ ခေါင်းကုတ်နေစရာမလိုတော့ဘဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ဆရာတင်နိုင်ခွင့်ရလို့ပါပဲ။ ကိုယ်ဘယ်လို ပြောတတ်သလဲ။ အဲဒီလို ပြောတတ်ရင် မှန်နေပြီ ဆိုတာ ကျမ်းဩမနေဘဲ သိနိုင်ပါပြီ။ တချို့ဆို “စာသံ”နဲ့ “စံစကား” ရောပြီး ပြောတတ်ဆိုတတ်ပါလိမ့်မယ်။ “ဒါသော်လည်း”တို့၊ “အဲဒီလို တွေပြီး သကာလ”တို့၊ အဲဒီလို ပြောလေ့ရှိရင်လဲ အဲဒီလို ရေးလိုက်ရုံပါပဲ။ ဒါကို စာဖတ်တဲ့ ပရိသတ်က “ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ခေတ်သုံးဗမာစကား”အနေနဲ့ လက်ခံနားလည် သွားပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမယ့် “စံဘာသာစကား”နဲ့ရေးတဲ့ ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာလဲ တကယ်မပြောတဲ့ ဘာသာစကား တွေ လုံးဝစင်သွားပြီလို့ မဆိုလိုပါဘူး။ “တန်းမြင့်ဘာသာစကား”ရဲ့ အရှိန်က ကျန်သင့်သလောက် ကျန်နေဦးမှာမို့ “ရေးဟန်” ဘာသာစကားတချို့ကို ဆက်သုံးနေရဦးမှာပါပဲ။ သာဓကတစ်ခုအနေနဲ့ “ရာမှာ” ဆိုတဲ့ ကြိယာ နောက်ဆက် စကားကို ကြည့်ပါ။ “ဗမာတွေထမင်းစားရာမှာ လက်နဲ့စားတတ်တယ်” ဆိုတာကို အများသုံး “စံဘာသာစကား” ပီပီသသရေးရင်တော့ “ဗမာတွေ ထမင်းစားတဲ့အခါ လက်နဲ့စားတတ်တယ်” လို့ “ရာမှာ” ကို “တဲ့အခါ”နဲ့ အစားထိုးပြီး ရေးရမှာပေါ့။ ဒါပေမယ့် “တန်းမြင့်ဘာသာစကား” အစွဲအလမ်းက မစင်သေးတော့ “ဝန်ကြီးနဲ့တွေ့ဆုံရာမှာ”တို့၊ “ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာမှာ”တို့လိုရေးတာတွေ ကြားနေရဦးမှာပါ။ ဒီလိုပဲ “မေး” ဆိုတာနဲ့ ဘာမှ မထူးတဲ့ “မေးမြန်း” တို့၊ “စာတမ်းတင်” ဆိုတာနဲ့ ဘာမှ မထူးတဲ့ “စာတမ်း တင်သွင်း” တို့လို

စကားတွေလဲ ဆက်ရှိနေဦးမှာပါ။ တန်းမြင့်ဘာသာစကားနဲ့စာရင် အရေအတွက် အများကြီးနည်းသွားမှာမို့ စံဘာသာစကားအရေးအသားကို မထိခိုက်နိုင်တော့ပါဘူး။

အခုလို စံဘာသာစကားသုံးပြီး ခေတ်သုံးဗမာစကားပီပီသသရေးဖို့ အဆိုပြုတော့ “တန်းမြင့် ဘာသာ စကား”ကို ပယ်လိုက်ရင် “တန်းမြင့်ဘာသာ စကား”မှာ ပါနေတယ်လို့ ထင်မှတ်ရတဲ့ အယဉ်ကျေး အသိမ်မွေ့တွေ ပျောက် ကုန်ပြီး မြန်မာဘာသာစကားရဲ့ အလှတွေ ပြယ်ကုန်လေမလားဆိုတဲ့ စိုးရိမ်စိတ်တွေ ဝင်လာနိုင်ကြမှာ စဉ်းစားမိပါတယ်။ ဒါက “ဘာသာစကားအလှ” ကို ပုဂ္ဂိုလ်လိုက်ပြီး ခံယူဖွင့်ဆိုချက်နဲ့ ဆိုင်နေ ပါလိမ့်မယ်။ ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ခမ်းခမ်းနားနား ရေးတာမှ လှသလား၊ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းရေးတာမှ လှသလား။ ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ခမ်းခမ်းနားနား ဆိုတာမှာရော ဘယ်လိုဟာကို ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ခမ်းခမ်းနားနားလို့ သတ်မှတ်မလဲ။ ခေတ်စကားမှာ မသုံးတဲ့ သဒ္ဒါ၊ စကားလုံး၊ အဓိပ္ပာယ်စကားလုံး တွေ၊ ဝါကျတွေ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် မွမ်းမံထားတဲ့ စာမျိုးကိုမှ ဖွယ်ရာ တယ် ခမ်းနားတယ်လို့ သတ်မှတ်မလား။ ကိုယ်ပြောချင်တဲ့အကြောင်းအရာကို ဖတ်တဲ့ နားထောင်တဲ့လူက ရိုးရိုးရှင်းရှင်းလေး နားလည်သွားတဲ့စာကိုမှ လှတယ် ပြောမလား။ ဒါကတော့ အာဏာနဲ့ ပြဋ္ဌာန်းကောင်းတဲ့အရာ၊ ပြဋ္ဌာန်းလို့ရတဲ့ အရာ မဟုတ်၊ တစ်ဦးဦးက တိုက်တွန်းလို့ဖြစ်ဖြစ် သွေးဆောင်လို့ဖြစ်ဖြစ် အတည်ပြုလို့ရတဲ့အရာလဲ မဟုတ်တော့ ဘာသာစကားကို အသုံးပြုနေတဲ့သူတွေရဲ့ သဘောအတိုင်း ထားချင်ပါ တယ်။ အခု ကာလ စံဘာသာစကား ခေတ်သုံးဗမာစကား ပီပီသသ ရေးနေကြတဲ့ စာရေးဆရာတွေရဲ့ စာ၊ ရုတ်တရက်ပေါ်လာသမျှ နာမည်ဖော်ပြောရရင် လူထုစိန်ဝင်းတို့ နေဝင်းမြင့်တို့ရဲ့စာတွေကို စာဖတ် ပရိသတ် မြိန်မြိန်ရှက်ရှက် ဖတ်နေကြ အရသာတွေနေကြတာ ကိုကြည့်ရင် မြန်မာဘာသာ စကားရဲ့ မူလအရည်အသွေး ပျောက်သွားမှာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပူပန်စရာ လုံးဝမရှိဘူးလို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

စောလူ

၂၀၀၂ အောက်တိုဘာ ၂

နောက်ဆက်တွဲ ၁

သဒ္ဒါစကားလုံး

သဒ္ဒါစကားလုံး	တန်းမြင့်	စံ	မှတ်ချက်
မှ	---မှ အသံလွှင့်နေပါတယ်။	--က အသံလွှင့်နေပါတယ်။	ခေတ်သုံးဗမာစကားမှာ “မှ” ကို ကတ္တား နောက်ဆက် အနေနဲ့ သုံးမှ မသုံးပါ။
မှု	အနိုင်ရခဲ့မှုကို ဂုဏ်ပြုတဲ့ပွဲ	အနိုင်ရတာကို ဂုဏ်ပြုတဲ့ပွဲ	ကြိယာတွေကို ကြိယာ နှစ် ဖြစ်အောင် စကား ပြောတဲ့အခါမှာ “မှု” ကို မကြာမကြာ သုံးတတ်ပေမယ့် နေရာရွေးပါတယ်။ “ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှု” ဆိုတဲ့ အသားကျပြီး စကားလုံးတွေမှာ တွဲဖက် အနက်ကောင်းမကောင်း မထူးခြားပေမယ့် “အနိုင်ရ ခဲ့” လို ကြိယာတွေနဲ့ တွဲသုံးတဲ့အခါ သတိထား သုံးဖို့ လိုပါတယ်။
ခြင်း	အပတ်အခတ် ရပ်စဲခြင်းဟာ	အပစ်အခတ် ရပ်တာ	“ခြင်း” ဟာ ပြောစကား မှာ မရှိသလောက် အသုံး နည်းနေတဲ့ ကြိယာနှစ် နောက်ဆက်ပါ။ “ခြင်း” အစား “တာ” က ပိုတွင်နေပါပြီ။
ခန့်	ကျောင်းသားငါးရာခန့်	ကျောင်းသားငါးရာလောက်	“ခန့်” ကို ပြောစကား စစ်စစ်မှာ မကြားနိုင်ပါ။
၎င်း	၎င်းစာအုပ် ၎င်းတို့က	အဲဒီ စာအုပ် အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်/ အဖွဲ့အစည်းတို့က	“၎င်း” ကို အညွှန်းနှစ်စား အနေနဲ့ရော၊ အညွှန်းနှစ် အနေနဲ့ရော ပြောစကား မှာ မသုံးပါ။
၎င်း	ကျောင်းသားတွေကိုလည်း ကောင်း၊ ဆရာတွေကိုလည်းကောင်း	ကျောင်းသားတွေကိုရော၊ ဆရာတွေကိုရော	“၎င်း” နှစ်ဆင့်ကို “ရော-ရော” ဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ခေတ်သုံးစကားမှာ မသုံးပါ။
သော်၎င်း	တစ်လအတွင်းသော်၎င်း၊ နှစ်လအတွင်းသော်၎င်း	တစ်လအတွင်း ဖြစ်ဖြစ်၊ နှစ်လအတွင်း ဖြစ်ဖြစ်	“ဖြစ်ဖြစ်” လို့ အဓိပ္ပာယ် ရ တဲ့ “သော်လည်းကောင်း” ကို စကားပြောတဲ့အခါ မသုံးပါ။
ထံ	ဝန်ကြီးချုပ်ထံ	ဝန်ကြီးချုပ်ဆီ	“ထံ” ကို စကားပြောတဲ့ အခါ မှာ မသုံးပါ။

သဒ္ဒါစကားလုံး	တန်းမြင့်	စံ	မှတ်ချက်
စေ	မေစေတယ် အားကစားလုပ်ရင်ကျန်းမာ စေတယ် ပြည်သူတွေကို သိစေတယ်	မေးခိုင်းတယ် အားကစားလုပ်ရင် ကျန်းမာ တယ် ပြည်သူတွေကို အသိပေးတယ်။	“စေ”ကို ကြိယာပစ္စည်း အနေနဲ့ စကားပြောမှာ သုံးတာ တွေ့ရခဲပါတယ်။ “သွားစေချင်ပါတယ်” ဆိုတဲ့အခါ “ချင်”နဲ့တွဲပြီး သုံးတာမျိုးက တွင်ပါတယ်။
အတွင်း	မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း	မြန်မာနိုင်ငံထဲ/ မြန်မာနိုင်ငံထဲမှာ	သုံးနာရီအတွင်း ဆိုပြီး အချိန်ကာလ နောက်မှာ အတွင်းကို စကားပြောတဲ့ အခါ သုံးကြပေမယ့် ဒေသ နောက်မှာ ဆိုရင်“အတွင်း” လို့သုံးခဲပါတယ်။
မ+ကြိယာ + မိ	မြန်မာနိုင်ငံ မသွားမီ	မြန်မာနိုင်ငံ မသွားခင်	“မကြာမီ”လို အသုံးတွင် နေတဲ့ စကားစုမှာကလွဲရင် “မ+ကြိယာ+မိ”ကို စကား ပြောတဲ့အခါ သုံးခဲပါတယ်။
စွာ	ကောင်းစွာ	ကောင်းကောင်း	စကားပြောတဲ့အခါ “စွာ” နောက်ဆက် ကြိယာ ဝိသေသနတွေကို မသုံးပါ။

နောက်ဆက်တွဲ ၂
အဓိပ္ပာယ်စကားလုံး

တန်းမြင့်	စံပြ	မှတ်ချက်
ယခု	အခု	
ယမန်နေ့	မနေ့က	
သူမ	သူ	ပြောစကားမှာ “သူမ”လို့ မရှိပါ။
ရောက်ရှိ	ရောက်	
သွားရောက်	သွား	
ဖော်ပြ	ပါ/ ပြော/ ရေး	“ဒီလို ဖော်ပြ ထားပါတယ်” ဆိုတဲ့ ဝါကျမျိုးထဲက “ဖော်ပြ”ကို ဆိုလိုပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ ၃

ဝါကျ

တန်းမြင့်	စံပြ	မှတ်ချက်
သတင်းများကိုကြေညာလျက် ရှိပါတယ်။	သတင်းတွေ ကြေညာနေပါတယ်။	“လျက်ရှိ” လို့ ခေတ်သုံး စကားမှာ မပြောပါ။
အခုအချိန်ကစပြီး သတင်းများကို ကြေညာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကြိုးစားသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။	အခုအချိန်ကစပြီး သတင်းတွေ ကြေညာပါမယ်။ ကြိုးစားသွားပါမယ်။	“မှာဖြစ်ပါတယ်” လို့ သာမန်အားဖြင့် မပြောပါ။ ပြောရိုးပြောစဉ် မဟုတ်တဲ့ အပြင် စကားဖွဲ့ပါတယ်။
မဖြစ်နိုင်သေးကြောင်း ပြောကြားသွားကြောင်း သိရပါတယ်။	မဖြစ်နိုင်သေးတဲ့အကြောင်း ပြောသွားပါသတဲ့။	“သိရပါတယ်” လို့ ရှည်ရှည် ဝေးဝေး ပြောနေမယ့်အစား “သတဲ့” တို့ “တဲ့” တို့ကို သုံးလိုက်ရင် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရှိတာပေါ့။
အကျဉ်းသားများအပေါ် ကယ်တင်ခဲ့မှု အပေါ် ဝေဖန်သွားပါတယ်။	အကျဉ်းသားတွေကို ကယ်တင်ခဲ့ တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဝေဖန်သွားပါတယ်။	“ကြိယာ+ မှု” အပေါ် ဆိုတာမျိုး ခေတ်သုံးစကား မှာ မသုံးပါ။
ပါဝင်ခြင်း မရှိပါဘူး။	မပါဝင်ပါဘူး။	“ကြိယာ+ခြင်း+ မရှိပါဘူး” ဆိုတဲ့အသုံးမျိုး စံဘာသာစကားမှာ မရှိပါ။
မကြာမီလအနည်းငယ်အတွင်းမှာ ပြောဒီးလဲမှုတွေ ဖြစ်ရန် ရှိပါတယ်။	မကြာခင် လပိုင်းအတွင်း အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။	“ဖြစ်ရန်ရှိပါတယ်” ဆိုတာ စံဘာသာစကားမှာ ကြားရခဲပါတယ်။
လိုက်ရောမှု လုပ်တယ်။	လိုက်ရောတယ်။	တန်းမြင့်စကား သုံးချင်လို့ စကားဖွဲ့သွားတာကို တွေ့ပါမယ်။
အလားအလာ ရှိနိုင်ဖွယ် မရှိပါ။	အလားအလာ မမြင်ပါ။	စကားဖွဲ့သွားပုံ နမူနာ တစ်ခုပါပဲ။